Załącznik Nr 1 do uchwały Nr LV/449/2022

Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich

z dnia 28 września 2022 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STRZELCE OPOLSKIE

TEKST STUDIUM

TEKST UJEDNOLICONY

STRZELCE OPOLSKIE, 2021 r. i 2022 r.

SKŁAD ZESPOŁU AUTORSKIEGO

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STRZELCE OPOLSKIE

„STUDIO FORMAT" PRACOWNIA PROJEKTOWA RENATA KLIMEK

główny projektant: mgr inż. arch. Renata Klimek, uprawnienia urbanistyczne nr 1663

współpraca: mgr Magdalena Skalik

mgr Artur Ślimak

mgr inż. Anna Włosińska

ZAWARTOŚĆ STUDIUM

CZĘŚĆ TEKSTOWA:

ROZDZIAŁ I. WSTĘP

ROZDZIAŁ II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

ROZDZIAŁ III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

ROZDZIAŁ IV. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

CZĘŚĆ GRAFICZNA:

UWARUNKOWANIA ROZWOJU – rysunek w skali 1:10 000

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY – rysunek w skali 1:10 000

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I. WSTĘP 13

1. WPROWADZENIE 15

2. CEL, PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA 18

3. PODSTAWA PRAWNA 21

4. METODYKA PRAC 21

ROZDZIAŁ II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU 25

1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OPRACOWANIA 27

1.1. POŁOŻENIE I POZYCJA W STRUKTURZE TERYTORIALNEJ PAŃSTWA 27

1.2. POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE ORAZ FUNKCJE GMINY 28

1.3. PODSTAWOWE DANE O GMINIE STRZELCE OPOLSKIE 30

2. DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO 32

2.1. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE 32

2.2. RZEŹBA TERENU I TYPY KRAJOBRAZU 33

2.3. GEOLOGIA I STRATYGRAFIA 35

2.4. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN ORAZ TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH 39

2.5. HYDROLOGIA 41

2.5.a. Hydrogeologia 41

2.5.b. Wody powierzchniowe (hydrografia) 44

2.5.c. Stan wód powierzchniowych 47

2.6. WARUNKI KLIMATYCZNE 48

2.7. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE 50

2.8. GLEBY I POWIERZCHNIA ZIEMI 52

2.9. SZATA ROŚLINNA 55

2.9.a. Regionalizacja geobotaniczna i roślinność potencjalna 55

2.9.b. Ochrona gatunkowa roślin 56

2.9.c. Zbiorowiska nieleśne 60

2.9.d. Lasy 61

2.10. FAUNA 64

3. FORMY OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO 67

3.1. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY 67

3.1.a. Rezerwaty przyrody 68

3.1.b. Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny" 69

3.1.c. Sieć NATURA 2000 79

3.1.d. Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie" 81

3.1.e. Pomniki przyrody 83

3.2. PROJEKTOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY 83

3.3. WYSTĘPOWANIE INNYCH WIELKOPRZESTRZENNYCH UKŁADÓW PRZYRODNICZYCH 86

3.3.a. Korytarze ekologiczne 86

3.3.b. Ostoje przyrody systemu CORINE Biotopes 89

3.3.c. Geopark Krajowy „Góra Św. Anny" 90

3.4. FORMY OCHRONY KRAJOBRAZU KULTUROWEGO 91

4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ 94

4.1. GENEZA POWSTANIA JEDNOSTEK OSADNICZYCH 94

4.1.a. Miasto Strzelce Opolskie 96

4.1.b. Wiejskie jednostki osadnicze 100

4.2. PRAWNE FORMY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO 107

4.3. ZABYTKI NIERUCHOME UJĘTE W WOJEWÓDZKIM REJESTRZE ORAZ GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW 108

4.4. ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE 131

4.5. POZOSTAŁE OBSZARY I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH 142

4.5.a. Cmentarze 142

4.5.b. Kapliczki i krzyże 143

4.5.c. Pomniki 144

4.6. STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO 145

4.7. DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ 147

4.8. ZAGROŻENIA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ PRIORYTETY I CELE JEGO OCHRONY 147

5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW 149

5.1. WPROWADZENIE 149

5.2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA 149

5.2.a. Sytuacja demograficzna - podsumowanie 155
5.2.b. Wykształcenie 156
5.2.c. Rynek pracy 157
5.3. WARUNKI MIESZKANIOWE 158
5.4. DOSTĘPNOŚĆ DO INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ 159
5.4.a. Usługi administracji 160
5.4.b. Usługi zdrowia i opieki 161
5.4.c. Wychowanie przedszkolne i edukacja szkolna 163
5.4.d. Sektor kultury 165
5.4.e. Sport i rekreacja 166
5.5. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE 167
5.6. CMENTARZE 168
6. UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE 169
6.1. STRUKTURA GOSPODARCZA 169
6.2. ROLNICTWO I LEŚNICTWO 173
6.3. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW 175
6.4. TERENY INWESTYCYJNE 176
6.5. ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA 177
7. STRUKTURA WŁADANIA GRUNTÓW 178
8. STAN I FUNKCJONOWANIE SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ 180
8.1. WPROWADZENIE 180
8.2. SYSTEM TRANSPORTOWY 180
8.2.a. Komunikacja lotnicza 180
8.2.b. Komunikacja kolejowa 181
8.2.c. Komunikacja drogowa 182
8.2.d. Komunikacja wodna śródlądowa 191
8.2.e. Zaplecze motoryzacji 191
8.2.f. Transport zbiorowy 192
8.2.g. Problemy rozwoju układu komunikacyjnego 192
8.3. SYSTEM ŁĄCZNOŚCI 193
8.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA 194
8.4.a. Wprowadzenie 194

8.4.b. Sieć wodociągowa 195
8.4.c. Odprowadzenie ścieków 198
8.4.d. Gospodarka odpadami 200
8.4.e. Zaopatrzenie w energię elektryczną 201
8.4.f. Zaopatrzenie w ciepło 203
8.4.g. Zaopatrzenie w gaz 204
8.5. Potencjał i możliwości rozwoju odnawialnych źródeł energii 204
8.5.a. Uwarunkowania prawne rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii 205
8.5.b. Uwarunkowania rozwoju odnawialnych źródeł energii w gminie Strzelce Opolskie 208
9. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA 216
9.1. Zagrożenie powodziowe 216
9.2. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych 216
9.3. Zagrożenie hałasem 217
9.4. Zagrożenie promieniowaniem niejonizującym 218
10. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY 220
10.1. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne 220
10.2. Prognozy demograficzne 221
10.3. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy 221
10.4. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę 223
10.4.a. Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę 223
10.4.b. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej 225
10.4.c. Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę 232
10.4.d. Bilans terenów 233
10.5. Potrzeby rozwoju gminy 234
10.6. Sytuacja planistyczna w gminie 236
11. WYSTĘPOWANIE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH 238
12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH 241
13. WNIOSKI Z ANALIZY UWARUNKOWAŃ I WYTYCZNE DO CZĘŚCI PROJEKTOWEJ 243

ROZDZIAŁ III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY 247

1. CELE I ZASADY KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ 249

1.1. POLITYKA PRZESTRZENNA PAŃSTWA WOBEC OBSZARU GMINY STRZELCE OPOLSKIE 250

1.2. POLITYKA PRZESTRZENNA REGIONU WOBEC OBSZARU GMINY STRZELCE OPOLSKIE 254

2. STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY STRZELCE OPOLSKIE 259

2.1. STRATEGIA ROZWOJU GMINY STRZELCE OPOLSKIE 259

2.2. KIERUNKI PRZEKSZTAŁCEŃ I ROZWOJU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ 264

2.2.a. Strefy rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej 264

2.2.b. Zasady realizacji zapisów Studium w stosunku do kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjętych dla poszczególnych obszarów 274

2.3. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH 275

2.3.a. Obszary zamieszkania 275

2.3.b. Obszary usługowe 279

2.3.c. Obszary koncentracji przemysłu oraz infrastruktury technicznej 283

2.3.d. Obszary zieleni 289

2.3.e. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej 291

2.3.f. Obszary leśne 295

2.4. WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA TERENÓW 297

2.5. TERENY WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY 299

2.6. OBSZARY I ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I PRZYRODY 300

2.6.a. Obszary i zasady ochrony środowiska 300

2.6.b. Obszary i zasady ochrony przyrody 301

2.6.c. Obszary wskazane do ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego 304

2.7. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ 306

2.8. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI 308

2.8.a. Komunikacja drogowa 309

2.8.b. Komunikacja rowerowa 310

2.8.c. Komunikacja kolejowa 310

2.9. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ 311

2.9.a. Zaopatrzenie w wodę 311

2.9.b. System odbioru i oczyszczania ścieków 311

2.9.c. Zaopatrzenie w ciepło i gaz 312

2.9.d. System zaopatrzenia w energię elektryczną 312

2.9.e. Rozwój energetyki odnawialnej....313
2.9.f. Gospodarka odpadami....314
2.10. OBSZARY LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO....315
2.10.a. Obszary lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym....315
2.10.b. Obszary lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym....316
2.11. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI....317
2.12. OBSZARY ROZMIESZCZENIA WIELKOPOWIERZCHNIOWYCH OBIEKTÓW HANDLOWYCH....317
2.13. OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNYCH....317
2.14. OBSZARY ORGANIZACJI IMPREZ MASOWYCH....318
2.15. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI....318
2.16. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI....319
2.17. TERENY ZAMKNIĘTE....319
2.18. OBSZARY, DLA KTÓRYCH ISTNIEJE OBOWIĄZEK SPORZĄDZENIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO....320
2.19. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO....321

ROZDZIAŁ IV. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM....323

ROZDZIAŁ I.

WSTĘP

1. WPROWADZENIE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest dokumentem stanowiącym instrument polityki przestrzennej zawierającym przestrzenne odzwierciedlenie przyjętej przez radę gminy strategii rozwoju gminy. Uwzględnia ono kierunki rozwoju określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju oraz strategii rozwoju województwa i planie zagospodarowania przestrzennego województwa[1], a także zadania i wytyczne zawarte w licznych dokumentach sektorowych, w tym w szczególności w zakresie ochrony środowiska, zasobów przyrodniczych i kulturowych, rozwoju sieci dróg i infrastruktury technicznej.

Studium nie jest przepisem gminnym, a jego postanowienia nie mają charakteru normatywnego[2], nie wywołuje zatem skutków prawnych w postaci zmiany przeznaczenia terenu lub zmiany wartości nieruchomości. Jest to akt planowania ogólnego o charakterze wewnętrznym (kierownictwa wewnętrznego), wiążący swoimi postanowieniami radę gminy, która poprzez jego uchwalenie zobowiązuje się do podejmowania działań skierowanych na realizację zapisanych w nim kierunków rozwoju. Kierunki rozwoju wskazane w studium wymagają jednak uwzględniania przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, determinując w ten sposób ich ustalenia.

Pomimo ograniczonej mocy prawnej, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego pełni jednak niezwykle istotne funkcje. Jako dokument sporządzany obowiązkowo w granicach administracyjnych gminy, jest aktem zawierającym perspektywiczną politykę przestrzenną na poziomie gminy oraz koordynującym ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (często dużej ich liczby). Stanowi również materiał promujący oraz pełni funkcję informacyjną dla inwestorów w zakresie perspektyw rozwoju przestrzenno-gospodarczego gminy. Ze względu na powiązania ustawowe pomiędzy dokumentami planistycznymi, każda inwestycja, zarówno o charakterze lokalnym jak i regionalnym, powinna mieć swoje odzwierciedlenie w studium. Stanowi ono zatem podstawę wszelkich działań podejmowanych na terenie gminy w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązek posiadania przez gminy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego po raz pierwszy został wprowadzony przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1994 r. Nr 89, poz. 415). Ustawa ta wyznacza początek kształtowania nowego systemu planowania przestrzennego w Polsce, podkreślającego rolę samorządów w kształtowaniu przestrzeni, a w szczególności odpowiedzialność organów władzy w gminach.

Obecnie podstawę działań w zakresie planowania stanowi ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r. poz. 293 z późn. zm.), zwana dalej u.p.z.p. Dokładny zakres projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, wymogi dotyczące stosowanych oznaczeń i nazewnictwa, a także skali i rodzaju podkładów mapowych określony został w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r. Nr 118, poz. 1233).

---

[1] Art. 9 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

[2] Niewiadomski Z. [red], Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne. Komentarz., 2011

Powołana ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w art. 10 wskazuje zasadniczą konstrukcję studium, które powinno składać się z:

Części diagnostycznej, obejmującej uwarunkowania rozwoju, w tym:

1) dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu;
2) stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony;
3) stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
4) stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
5) rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określone przez audyt krajobrazowy granice krajobrazów priorytetowych;
6) warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochronę ich zdrowia oraz zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem;
7) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
8) potrzeby i możliwości rozwoju gminy uwzględniające w szczególności:
    a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
    b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
    c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
    d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
9) stan prawny gruntów;
10) występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
11) występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
12) występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
13) występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
14) stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
15) zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
16) wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej.

Części perspektywicznej, określającej kierunki zagospodarowania przestrzennego, w tym:

1) uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę:

a) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego,

b) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy;

2) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;

3) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;

4) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;

5) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;

6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 u.p.z.p.;

7) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej;

8) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;

9) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;

10) obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;

11) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;

12) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120);

13) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;

14) obszary zdegradowane;

15) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;

16) obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.

Dodatkowo, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

– jeżeli na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – w studium ustala się ich rozmieszczenie,

- jeżeli na terenie gminy przewiduje się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 – w studium określa się obszary, na których mogą być one sytuowane.

Zagadnienia poruszane w studium powinny zostać zobrazowane w postaci graficznej, tj. w postaci map przedstawiających uwarunkowania rozwoju i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, a także schematów określających szersze powiązania przestrzenne, strukturę funkcjonalno-przestrzenną, strukturę demograficzną itp. Studium obowiązkowo powinno zawierać również uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń studium.

Powyższa konstrukcja zapisu tekstowego i graficznego znalazła swoje odzwierciedlenie w niniejszym Studium.

2. CEL, PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA

Celem opracowania jest sporządzenie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Strzelce Opolskie", zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym obowiązującymi na dzień jego uchwalenia.

Pierwsze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Strzelce Opolskie" zostało opracowane na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym[3] i uchwalone Uchwałą Nr XXII/124/00 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 27 stycznia 2000 r. Studium sporządzone zostało przez Autorską Pracownię Architektury i Urbanistyki z Opola pod kierunkiem mgr inż. arch. Marii Oleszczuk. W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, konieczne było dostosowanie dokumentu do nowych wymogów. Aktualizacja Studium[4] obejmująca obszar całej gminy w granicach administracyjnych została wykonana w zakresie zgodnym ze stanem prawnym aktualnym na dzień jego uchwalenia i uchwalona Uchwałą Nr XXIX/251/08 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 22 grudnia 2008 r. Podobnie jak pierwsze Studium, zmiana została wykonana przez Autorską Pracownię Architektury i Urbanistyki z Opola pod kierunkiem mgr inż. arch. Marii Oleszczuk.

W 2013 r. przystąpiono do sporządzenia zmiany części studium na podstawie Uchwały Nr XXXIX/292/2013 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 30 października 2013 r. Zmianą objęto jedynie fragment gminy stanowiący planowane tereny inwestycyjne Strzeleckiego Parku Przemysłowego położone w obrębach wsi Brzezina i Warmątowice. Zmianę Studium uchwalono Uchwałą Nr III/6/2014 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 17 grudnia 2014 r. Stanowiła ona opracowanie ujednolicone zarówno w części tekstowej, jak i graficznej, przy czym zmiany w części tekstowej dotyczyły wyłącznie kierunków zagospodarowania ustalonych dla obszaru objętego zmianą. Zmiana Studium została wykonana przez Pracownię Projektową Eko-Plan z Wrocławia pod kierunkiem mgr inż. Grzegorza Jaskóła.

W wyniku analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Strzelce Opolskie oraz sporządzonej „Oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze Gminy Strzelce Opolskie /2014-2018/", Rada Miejska na

---

[3] Do sporządzania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Strzelce Opolskie" przystąpiono Uchwałą Nr XVI/111/95 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 25 maja 1995 r.

[4] Do sporządzenia zmiany "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Strzelce Opolskie" przystąpiono Uchwałą Nr L/434/06 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 25 października 2006 r.

podstawie Uchwały Nr LI/420/2018 z dnia 26 września 2018 r. w sprawie aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Strzelce Opolskie i aktualności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze Gminy Strzelce Opolskie stwierdziła częściową nieaktualność Studium w zakresie uwarunkowań rozwoju, kształtowania struktury przestrzennej, zasad zagospodarowania oraz możliwości i kierunków rozwoju gminy. Stwierdzono również potrzebę sporządzenia nowego studium.

Zakres merytoryczny opracowania obejmuje sporządzenie nowego studium uwzględniającego wymogi obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w tym w szczególności:

- wprowadzenie spójności między zapisami studium i „Strategią rozwoju gminy Strzelce Opolskie na lata 2014-2020",
- wprowadzenie spójności między zapisami studium i dokumentami planistycznymi wyższego rzędu, w szczególności w odniesieniu do zadań publicznych o charakterze regionalnym i krajowym wynikających z przyjętej w 2012 r. Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju oraz uchwalonego w 2019 r. Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego,
- uwzględnienie problematyki związanej z odnawialnymi źródłami energii oraz wyznaczenie lokalizacji instalacji odnawialnych źródeł energii w przestrzeni gminy,
- korekty przebiegu granic obszaru ochrony siedlisk przyrodniczych NATURA 2000 oraz wprowadzenie zapisów wynikających z Planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góra Świętej Anny PLH160002,
- korekty zapisów w zakresie ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego, zgodnie z obecnym stanem prawnym,
- korekty zapisów w zakresie kierunków rozwoju układu komunikacyjnego (obwodnica miasta Strzelce Opolskie),
- optymalizację wykorzystania terenów, przy uwzględnieniu istniejącego i projektowanego uzbrojenia technicznego oraz możliwości jego faktycznej realizacji, w tym rozmieszczenia terenów aktywności gospodarczej,
- aktualizacji uwarunkowań wpływających na zasady kształtowania przyszłej polityki przestrzennej w gminie.

W wyniku Rozstrzygnięcia Nadzorczego Wojewody Opolskiego Nr IN.I.742.8.2021.KM z dnia 4 czerwca 2021 r. zostało uchylonych część zapisów Uchwały Nr XXXV/293/2021 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Strzelce Opolskie" w następującym zakresie:

1) przeznaczenia kierunkowego pod tereny eksploatacji kopalin (obszary dopuszczonej eksploatacji kopalin) dla terenów o symbolu PG położonych w granicy terenu górniczego Szymiszów I i poza obszarem górniczym Szymiszów I;
2) przeznaczenia kierunkowego pod tereny eksploatacji kopalin (obszary dopuszczonej eksploatacji kopalin) dla terenów o symbolu PG położonych w granicy terenu górniczego Strzelce Opolskie II i poza obszarem górniczym Strzelce Opolskie II;
3) całego terenu o symbolu PG, w którym ujawnione jest złoże Rożniątów i Rożniątów 1;
4) wszystkich zapisów, które dopuszczają realizacje nowych elektrowni wiatrowych w rozumieniu przepisów ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, poza obszarami dopuszczonej lokalizacji elektrowni wiatrowych,

dla których została wskazana dokładna lokalizacja i wyrysowana strefa ochronna związana z ograniczeniami w zabudowie.

Zgodnie z art. 28 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, stwierdzenie nieważności Studium dla części obszaru gminy skutkuje koniecznością ponowienia procedury w niezbędnym zakresie oraz wprowadzenia na rysunku i w treści Studium korekty polegającej na ustaleniu kierunków zagospodarowania przestrzennego dla tego obszaru, tj. obszaru zlokalizowanego w południowej części wsi Rożniątów obejmującego złoża kopalin „Rożniątów" i „Rożniątów 1" w granicach dotychczasowego terenu PG. W treści Studium uwzględniono również uchylenia dokonane przez Wojewodę Opolskiego poprzez ich szczegółowe oznaczenie.

Korekta Studium, ze względu na swój charakter oraz ograniczony przestrzennie zakres, pozostaje bez wpływu na bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę sporządzony do „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Strzelce Opolskie". Zakres przedmiotowy korekty nie prowadzi do wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę, nie jest powiązany ze zmianami demograficznymi na obszarze gminy oraz nie wpływa na możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy. Tym samym nie jest konieczne sporządzanie odrębnych analiz demograficznych, społecznych, gospodarczych i finansowych, ani bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Zakres czasowy w odniesieniu do charakterystyki uwarunkowań rozwoju obejmuje dane za lata 2017- 2019, zależnie od dostępności. Nie określa się natomiast horyzontu czasowego w odniesieniu do wyznaczonych w Studium kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zakres przestrzenny dotyczy całego obszaru w granicach administracyjnych gminy Strzelce Opolskie.

W skład Studium wchodzą następujące elementy:

Część opisowa, w tym:

- uwarunkowania rozwoju – część diagnostyczna,
- kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy – część koncepcyjna o charakterze perspektywicznym,
- uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń Studium.

Część graficzna, w tym:

- uwarunkowania rozwoju,
- kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, wykonane w skali 1:10 000.

Zgodnie z wymogami art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r. poz. 283 z późn. zm.), projekt Studium poddano procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której sporządzono Prognozę oddziaływania na środowisko.

3. PODSTAWA PRAWNA

Podstawę prawną sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Strzelce Opolskie" stanowi:

- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r. poz. 293 z późn. zm),
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r. Nr 118, poz. 1233),
- Uchwała Nr LI/420/2018 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 26 września 2018 r. w sprawie aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Strzelce Opolskie i aktualności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze Gminy Strzelce Opolskie,
- Uchwała Nr XXXIII/256/2017 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 26 kwietnia 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Strzelce Opolskie.

Bezpośrednią podstawę częściowego ponowienia procedury i wprowadzenia korekty „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Strzelce Opolskie" uchwalonego Uchwałą Nr XXXV/293/2021 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 28 kwietnia 2021 r. stanowi Rozstrzygnięcie Nadzorcze Wojewody Opolskiego Nr IN.I.742.8.2021.KM z dnia 4 czerwca 2021 r.

4. METODYKA PRAC

W trakcie prac nad Studium przeprowadzono badania bezpośrednie i pośrednie. W ramach badań bezpośrednich przeprowadzono inwentaryzację urbanistyczną polegającą na obserwacji wraz z wykonaniem dokumentacji rysunkowej, fotograficznej i opisem zaobserwowanych zjawisk. Dodatkowy zasób informacji uzyskano poprzez przeprowadzenie studiów nad źródłami wtórnymi, w tym wydawnictwami naukowymi (monografie tematyczne, czasopisma), aktami prawnymi, materiałami kartograficznymi (mapy, plany, zdjęcia lotnicze), ikonograficznymi (zdjęcia, rysunki), statystycznymi (analiza danych statystycznych), a także niepublikowanymi opracowaniami eksperckimi (opracowania ekofizjograficzne, plany, programy), które zaliczono do materiałów wyjściowych.

Zebrane materiały źródłowe poddano wieloaspektowej analizie, w tym w zakresie rozwoju historycznego jednostek osadniczych, zmian struktury funkcjonalno-przestrzennej, stanu środowiska i przyrody, oceny walorów krajobrazu, zabytków i dziedzictwa kulturowego, stanu dróg i infrastruktury technicznej, jakości życia mieszkańców i innych.

Przy formułowaniu ustaleń Studium oparto się na wynikach przeprowadzonych badań i analiz, dotychczasowym studium oraz na wytycznych i wnioskach przekazanych przez organy opiniujące i uzgadniające Studium, w tym: Wojewodę Opolskiego, jednostki administracji zespolonej i niezespolonej, jednostki samorządu terytorialnego, a także wnioskach złożonych przez osoby fizyczne i prawne.

Do źródeł stanowiących materiały wyjściowe zaliczono następujące dokumenty:

1) *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* (KPZK 2030), przyjęta Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r.;

2) *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.,* przyjęta Uchwałą Nr XXV/325/2012 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 grudnia 2012 r.;

3) *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego,* przyjęty Uchwałą Nr VI/54/2019 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 24 kwietnia 2019 r.;

4) Rozporządzenie Nr 0151/P/1/09 Wojewody Opolskiego z dnia 2 kwietnia 2009 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny";

5) Zarządzenie Nr 11/12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 13 kwietnia 2012 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góra Świętej Anny PLH160002; zmienione Zarządzeniem Nr 30/12 z dnia 12 listopada 2012 r. oraz Zarządzeniem z dnia 6 grudnia 2019 r.;

6) Uchwała Nr XX/228/2016 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 27 września 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Op. z 2017 r. poz. 414 z późn. zm.);

7) *Program ochrony powietrza dla strefy opolskiej i miasta Opola ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz poziomów dopuszczalnych pyłu PM2,5, ozonu i benzenu dla strefy opolskiej*, przyjęty Uchwałą Nr XXXVII/403/2018 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 30 stycznia 2018 r.;

8) *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg o natężeniu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i linii kolejowych o natężeniu większym niż 30 000 przejazdów rocznie dla województwa opolskiego na lata 2014-2019*, przyjęty Uchwałą Nr IV/60/2015 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 24 lutego 2015 r.;

9) Uchwała Nr XXVII/307/2017 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028"

10) *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Strzelce Opolskie* przyjęte Uchwałą Nr XXIX/251/08 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 22 grudnia 2008 r., ze zmianą przyjętą Uchwałą Nr III/6/2014 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 17 grudnia 2014 r.;

11) *Strategia Rozwoju Gminy Strzelce Opolskie na lata 2014-2020,* przyjęta Uchwałą Nr XLIX/377/2014 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 30 lipca 2014 r.;

12) *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Strzelce Opolskie na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko*, przyjęty Uchwałą Nr XXXIV/272/2017 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 31 maja 2017 r.;

13) Aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Strzelce Opolskie z perspektywą na lata 2017-2031, przyjęta Uchwałą Nr XLVI/389/2018 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 25 kwietnia 2018 r.;

14) *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Opolskie,* przyjęty Uchwałą Nr XXIX/232/2016 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 28 grudnia 2016 r.;

15) Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2018-2021, przyjęty Uchwałą Nr XLV/374/2018 Rady Miejskiej w Strzelcach z dnia 28 marca 2018 r.;

16) *Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Strzelce Opolskie na lata 2020-2023,* przyjęty Uchwałą Nr XV/150/2019 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 30 października 2019 r.;

17) *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Strzelce Opolskie na lata 2016-2020,* przyjęta Uchwałą Nr XVI/137/2015 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 30 grudnia 2015 r.;

18) *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelce Opolskie na lata 2016-2022*, przyjęty Uchwałą Nr XXV/198/2016 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 28 września 2016 r.;

19) miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie gminy;

20) Opracowanie ekofizjograficzne gminy Strzelce Opolskie, K. Badora, 2015 r.;

21) Atlas Śląska Dolnego i Opolskiego, [red.] W. Pawlak, 1997 r., Wrocław;

22) Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, 2011 r.;

23) *Plan Rozwoju Sieci Drogowej w Gminie Strzelce Opolskie obowiązujący od 2016 r.,* przyjęty Uchwałą Nr XIV/99/2015 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 28 października 2015 r.;

24) *Przyroda województwa opolskiego,* [red.] A. Nowak, Urząd Wojewódzki w Opolu, 1997 r.;

25) Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza gminy Strzelce Opolskie, K. Spałek, 2007 r.;

26) zgłaszane przez mieszkańców i inwestorów postulaty i wnioski o zmianę Studium oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;

27) informacje prasowe i internetowe oraz konsultacje z władzami gminy oraz pracownikami Urzędu Miejskiego w sprawie aktualnych problemów rozwoju przestrzennego gminy.

Przy sporządzaniu niniejszego opracowania wykorzystane zostały również aktualne akty prawne.

ROZDZIAŁ II.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OPRACOWANIA

1.1. Położenie i pozycja w strukturze terytorialnej państwa

Gmina Strzelce Opolskie położona jest we wschodniej części województwa opolskiego, na terenie powiatu strzeleckiego, do którego przynależy od 1 stycznia 1999 r. [5] Od północy graniczy z gminą Ozimek (powiat opolski) i Kolonowskie, od wschodu z gminą Jemielnica oraz położonymi w województwie śląskim gminami Wielowieś i Toszek (powiat gliwicki), od południa i południowego zachodu z gminami: Ujazd i Leśnica (powiat strzelecki) oraz Zdzieszowice i Gogolin (powiat krapkowicki), a od zachodu z gminą Izbicko.

Miasto Strzelce Opolskie jest siedzibą powiatu strzeleckiego, do którego przynależą gminy: Izbicko, Jemielnica, Kolonowskie, Leśnica, Ujazd, Strzelce Opolskie i Zawadzkie.

Gmina ma charakter miejsko-wiejski, a jej siedzibą jest miasto Strzelce Opolskie. Jako jednostki pomocnicze wyznaczonych zostało 27 sołectw, w tym: 20 wiejskich, 5 miejskich, 1 stanowiące przysiółek (podkreślono) i 1 osadę (podkreślono). Sieć osadniczą gminy tworzy 48 miejscowości [6], w tym:

- miasto Strzelce Opolskie,
- 20 wsi: Błotnica Strzelecka, Brzezina, Dziewkowice, Grodzisko, Jędrynie, Kadłub, Kalinowice, Kalinów, Ligota Dolna, Ligota Górna, Niwki, Osiek, Płużnica Wielka, Rozmierka, Rozmierz, Rożniątów, Sucha, Szczepanek, Szymiszów, Warmątowice,
- 5 miejscowości stanowiących część miasta Strzelce Opolskie: Adamowice, Farska Kolonia, Mokre Łany, Nowa Wieś, Suche Łany,
- 17 przysiółków, w tym:
  - Banatki Duże, Banatki Małe, Barwinek, Kadłubski Piec (Kadłub),
  - Barć (Szczepanek),
  - Breguła, Dołki, Ściegna (Grodzisko),
  - Bukowiec, Tęczynów (Szymiszów),
  - Doryszów (Błotnica Strzelecka),
  - Groszów (Rożniątów),
  - Kasztal (Osiek),
  - Lipieniec, Stara Poczta (Kalinowice),
  - Podborzany, Szymonia (Rozmierka),

[5] W dniu 1 stycznia 1999 r. wprowadzono w Polsce nowy podział administracyjny. Obowiązujący od 1975 r. dwustopniowy podział administracyjny zastąpiono podziałem trójstopniowym, w którego skład wchodzą województwa, powiaty i gminy.

[6] Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 października 2019 r. w sprawie wykazu urzędowych nazw miejscowości i ich części (Dz. U. z 2019 r. poz. 2360).

– 5 osad: Koszyce (Strzelce Opolskie), Kaczorownia i Pakoszyn (Warmątowice), Poręba (Płużnica Wielka), Szymiszów-Osiedle (Szymiszów).

W strukturze narodowościowej gminy Strzelce Opolskie zdecydowanie dominuje ludność polska. Kolejną, stosunkowo dużą grupę stanowi ludność deklarująca przynależność do mniejszość niemieckiej, przy czym ich liczba sukcesywnie maleje. Gmina Strzelce Opolskie nie jest wpisana do „Urzędowego Rejestru Gmin, w których jest używany język pomocniczy”[7], nie są również dopuszczone nazwy miejscowości w języku mniejszości [8].

1.2. Powiązania zewnętrzne oraz funkcje gminy

Powiązania zewnętrzne gminy Strzelce Opolskie oraz udział w strukturach wielkoprzestrzennych warunkowane są położeniem gminy w strukturze przestrzennej województwa opolskiego i kraju, występującymi na jej obszarze zasobami środowiska i przyrody oraz przebiegiem elementów infrastruktury technicznej. Do najważniejszych powiązań zewnętrznych należy zaliczyć:

– powiązania komunikacyjne poprzez położenie gminy w paśmie rozwoju wzdłuż III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego E30, do którego zalicza się: magistralną linię kolejową nr 132 relacji Bytom – Wrocław Główny posiadającą istotne znaczenie dla międzynarodowego ruchu osobowego i towarowego oraz autostradę A4 łączącą się poprzez węzły Kędzierzyn-Koźle i Strzelce Opolskie z drogą krajową nr 88 oraz drogą wojewódzką nr 426. Na poziomie lokalnym powiązania komunikacyjne realizowane są poprzez sieć dróg powiatowych. Szczegółową charakterystykę systemu transportowego zawarto w rozdziale II.8.2,

– powiązania przyrodnicze poprzez położenie na terenie istniejących i projektowanych obszarów chronionych wykraczających poza teren gminy, obejmujących: Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny”, Obszar Natura 2000 Góra Świętej Anny, Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie”, a także przebieg korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym obejmującego dolinę rzeki Jemielnica oraz przebieg korytarza ekologicznego dla dużych zwierząt „Rudy Wielkie i Dolina Górnej Wisły KPd-7B” o znaczeniu krajowym, których szczegółową charakterystykę zawarto w rozdziale II.3,

– powiązania kulturowe poprzez wyznaczone szlaki turystyczne,

– powiązania w zakresie infrastruktury technicznej poprzez przebieg linii elektroenergetycznych średnich i wysokich napięć 110 kV (Blachownia – Strzelce Opolskie, Ozimek – Strzelce Opolskie, Ozimek – Cementownia Strzelce Opolskie, Cementownia Strzelce Opolskie – Strzelce Opolskie), a także przebieg gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Zdzieszowice – Tworzeń DN 500 CN 4MPa oraz podwyższonego średniego ciśnienia relacji Zdzieszowice – Strzelce Opolskie DN 250 CN 1,6MPa,

---

[7] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie Urzędowego Rejestru Gmin, w których jest używany język pomocniczy (Dz. U. z 2005 r. Nr 102, poz. 856)

[8] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie Rejestru gmin, na których obszarze są używane nazwy w języku mniejszości, wzorów wniosków o wpisanie do tego Rejestru oraz o ustalenie dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku mniejszości narodowej lub etnicznej albo w języku regionalnym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1486)

- powiązania społeczno-gospodarcze w zakresie ruchów migracyjnych oraz codziennych dojazdów do pracy, placówek oświatowych oraz usługowych, które odbywają się głównie w kierunku Opola i miast Górnego Śląska, ale również w kierunku Kędzierzyna-Koźla,
- powiązania instytucjonalne i administracyjne, które występują pomiędzy Strzelcami Opolskimi jako miastem powiatowym oraz miastem wojewódzkim Opole. Dotyczą one obsługi mieszkańców w zakresie usług o charakterze ponadlokalnym, w tym: oświaty ponadpodstawowej, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, usług finansowych, urzędu pracy, ubezpieczeń społecznych, obsługi ponadlokalnych dróg publicznych, ochrony przeciwpożarowej, sanitarno-epidemiologicznej oraz administracji architektoniczno-budowlanej i geodezyjno-kartograficznej.

Gmina Strzelce Opolskie ma bardzo dobrą lokalizację zarówno w stosunku do miasta wojewódzkiego Opole, jak również w stosunku do miast Górnego Śląska. W perspektywie najbliższych dziesięciu lat należy spodziewać się utrzymania dotychczasowych powiązań zewnętrznych, przy jednoczesnym wzmocnieniu relacji komunikacyjnych i społeczno-gospodarczych.

W strukturze osadniczej województwa opolskiego miasto i gmina Strzelce Opolskie zaliczane są do ośrodków o znaczeniu subregionalnym. Miasto Strzelce Opolskie, jako ośrodek gminny oraz powiatowy, pełni głównie funkcje: administracyjną, usługową oraz mieszkaniową o charakterze endogenicznym. Zapewnia obsługę mieszkańców gminy i powiatu w zakresie administracji, bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej, szkolnictwa na poziomie podstawowym i średnim, usług kultury, zdrowia i opieki społecznej w zakresie podstawowym i ponadpodstawowym. Występujący tu przemysł ma istotne znaczenie w strukturze zatrudnienia, wpływa również na fizjonomię i strukturę przestrzenną miasta (głównie przemysł wydobywczy).

Wśród miejscowości wiejskich wyróżniają się wsie zlokalizowane wzdłuż przebiegu drogi krajowej nr 94, w tym Sucha i Błotnica Strzelecka, a także miejscowości stanowiące pierścień wokół miasta, które pełnią głównie funkcję mieszkaniową, w tym: Dziewkowice, Szczepanek, Rozmierka, Rożniątów, Szymiszów i Warmątowice.

Pozostałe miejscowości pełnią głównie funkcję mieszkaniową i rolniczą, uzupełnianą o usługi podstawowe o znaczeniu lokalnym, endogenicznym. Powyższy podział funkcjonalny uznaje się za prawidłowy, a jego dalsze utrzymanie za zasadne.

Ze względu na dobrą dostępność do korytarza transportowego, pasmo wzdłuż dróg krajowych nr 94 i nr 88 w kierunku autostrady stanowi potencjalny obszar aktywizacji gospodarczej, atrakcyjny dla rozwoju różnorodnych form gospodarki. W chwili obecnej funkcja przemysłowa rozwija się głównie na terenach Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej położonej na obszarze miasta Strzelce Opolskie. Gmina posiada również w ofercie inwestycyjnej duże tereny przemysłowe we wsi Warmątowice i Brzezina.

Należy podkreślić, że gmina Strzelce Opolskie wyróżnia się dobrze zachowaną architekturą wiejską z czytelnymi historycznymi założeniami ruralistycznymi (szczególnie wieś Rozmierz), a na obszarze miejskim, zwartym wyraźnym staromiejskim układem urbanistycznym z zabytkową zabudową, co w połączeniu z wysokimi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi daje gminie duże możliwości rozwoju funkcji turystycznej (usługi o charakterze ponadlokalnym), która powinna być sukcesywnie rozwijana.

1.3. Podstawowe dane o gminie Strzelce Opolskie

Obszar gminy Strzelce Opolskie podzielony jest na dwie jednostki ewidencyjne[9] oraz 21 obrębów ewidencyjnych, których powierzchnie zestawiono w Tabeli 1. Powierzchnia ewidencyjna gminy Strzelce Opolskie ulega stałym zmianom, w przybliżeniu jest równa 20 210,25 ha, natomiast powierzchnia geodezyjna jest stała, niezmienna, i wynosi 20 253 ha[10], w tym miasto 2 997 ha (część miejska stanowi prawie 15%, a wiejska 85% obszaru gminy). Różnicę pomiędzy powierzchnią ewidencyjną i geodezyjną stanowi powierzchnia wyrównawcza, która wynosi około 43 ha. Jako właściwą powierzchnię gminy należy przyjmować wielkość jak dla powierzchni geodezyjnej, która w prawidłowy sposób odzwierciedla rzeczywistą powierzchnię.

Powierzchnia gminy Strzelce Opolskie stanowi 27,21% powierzchni powiatu strzeleckiego (74 427 ha) i ok. 2,15% powierzchni województwa opolskiego (941 187 ha).

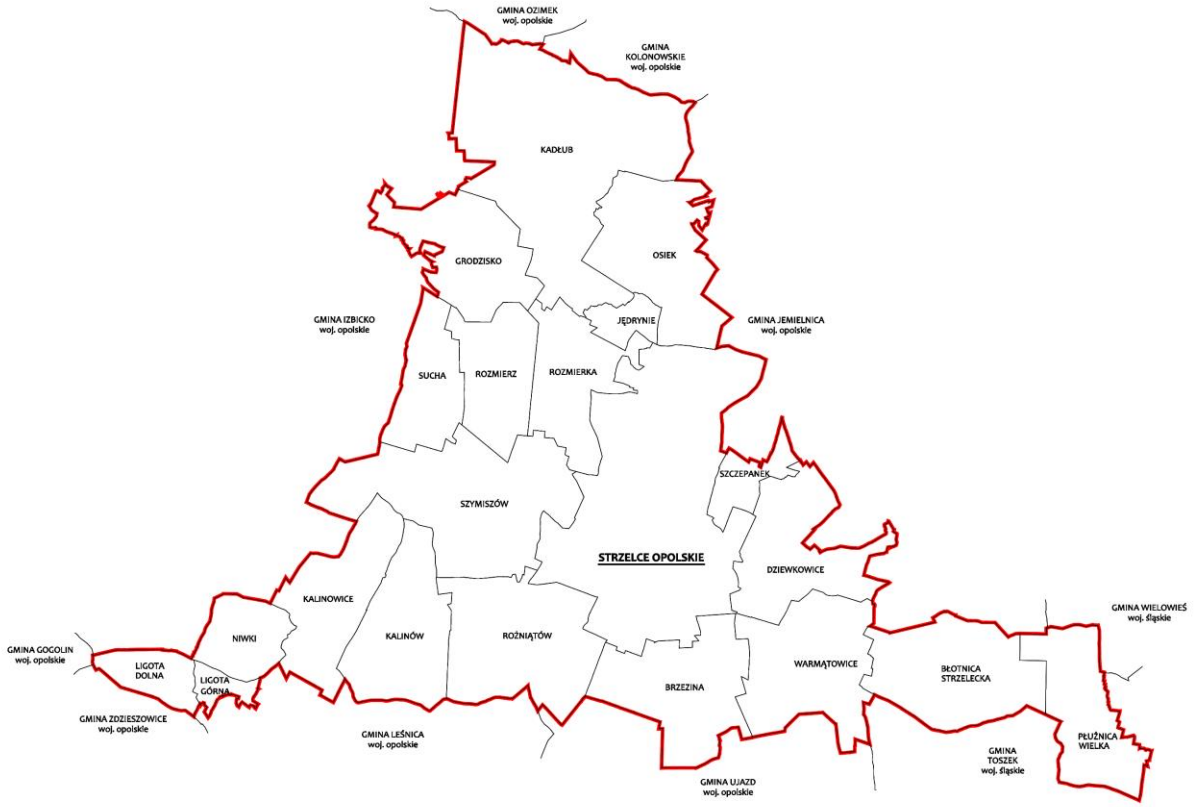

Rycina 1. Podział gminy Strzelce Opolskie na obręby ewidencyjne
/źródło: opracowanie własne/

[9] Jednostka ewidencyjna jest to obszar gruntów położonych w granicach administracyjnych gminy, a w przypadku gdy w skład gminy wchodzi miejscowość o statusie miasta, również w granicach administracyjnych miasta. W miastach, w których wydzielono dzielnice jako jednostki pomocnicze gminy, jednostką ewidencyjną może być obszar dzielnicy lub kilku sąsiednich dzielnic. Jednostkę ewidencyjną określa nazwa własna oraz obowiązujący identyfikator rejestru terytorialnego Głównego Urzędu Statystycznego. Dzieli się na obręby ewidencyjne.

[10] Powierzchnia ewidencyjna jest to powierzchnia wynikająca z ewidencji gruntów i budynków, stanowiąca sumę powierzchni działek ewidencyjnych. Powierzchnia geodezyjna to powierzchnia jednostek podziału terytorialnego państwa według *Państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziału terytorialnego państwa*. Występujące różnice pomiędzy powierzchnią ewidencyjną i geodezyjną stanowią powierzchnię wyrównawczą ujmowaną w raportach rozbieżności. Docelowo powierzchnia ewidencyjna zrówna się z geodezyjną.

W końcu 2017 r. gminę Strzelce Opolskie zamieszkiwało 30,8 tys. osób, w tym większość, tj. 58,7% ogółu ludności, stanowili mieszkańcy miasta. Gęstość zaludnienia według stanu na grudzień 2017 r. wyniosła 152 osoby/km^2, co stanowi najwyższą wartość w powiecie strzeleckim i dwunastą lokatę w województwie (106 osób/km^2). W ogólnej liczbie mieszkańców gminy przeważają kobiety, które stanowią 51,2% ogółu ludności (współczynnik feminizacji równy 104,7). Podobnie jak w całym kraju i województwie opolskim, również w gminie Strzelce Opolskie odnotowywany jest stały spadek liczby mieszkańców. Przyjmując za bazowy rok 2005 ubytek ludności wyniósł 2,8 tys. osób, tj. 8,3%. Prognozowany jest dalszy spadek liczby ludności[11].

Tabela 1. Zestawienie powierzchni obrębów ewidencyjnych

Nazwa jednostki ewidencyjnej	**Nazwa i kod obrębu ewidencyjnego**	**Powierzchnia ewidencyjna na dzień 31.XII.2018 r. [w ha]**
Strzelce Opolskie - miasto	Strzelce Opolskie [0082]	2993,35
Strzelce Opolskie - obszar wiejski	Błotnica Strzelecka [0005]	1052,10
	Brzezina [0009]	1010,97
	Dziewkowice [0018]	933,67
	Grodzisko [0026]	866,00
	Jędrynie [0001]	179,59
	Kadłub [0032]	2548,60
	Kalinowice [0035]	848,92
	Kalinów [0034]	920,88
	Ligota Dolna [0019]	294,77
	Ligota Górna [0020]	125,28
	Niwki [0053]	416,65
	Osiek [0059]	1054,76
	Płużnica Wielka [0063]	786,77
	Rozmierka [0068]	745,83
	Rozmierz [0067]	657,18
	Rożniątów [0069]	1231,13
	Sucha [0085]	571,13
	Szczepanek [0081]	260,83
	Szymiszów [0074]	1635,76
	Warmątowice [0089]	1076,08
Gmina Strzelce Opolskie łącznie:		20 210,25

/źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Strzelcach Opolskich/

W strukturze użytkowania gruntów dominują grunty rolne, które łącznie (R, S, Ł, Ps, Lz, Lzr) zajmują 58% powierzchni gminy. Powierzchnia gruntów leśnych stanowi 31% (tzw. wskaźnik lesistości), a wód 1%. Grunty zainwestowane stanowią pozostałe 10%, w tym grunty budowlane 5%, drogi i komunikacja (3%), infrastruktura 1% oraz tereny kopalni 1%[12].

[11] Skalik M. *Prognoza demograficzna wraz z analizą społeczno-gospodarczą gminy Strzelce Opolskie,* 2018

[12] Dane Starostwa Powiatowego w Strzelcach Opolskich, stan na rok 2018

2. DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO[13]

2.1. Położenie fizycznogeograficzne

Pod względem regionalizacji fizycznogeograficznej Polski[14], gmina Strzelce Opolskie położona jest w strefie kontaktowej dwóch rozległych prowincji geograficznych, a tym samym odmiennych podprowincji, makroregionów i mezoregionów. Część południowa gminy przynależy do prowincji Wyżyny Polskie, podprowincji Wyżyna Śląsko-Krakowska, makroregionu Wyżyna Śląska i mezoregionu Chełm (341.11), zaliczana jest do typu wyżyn z przewagą skał węglanowych. Część północna stanowi fragment prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Niziny Środkowopolskie, makroregionu Nizina Śląska i mezoregionu Równina Opolska (318.57), zaliczana jest do typu wysoczyzny staroglacjalne bezjeziorne.

Granica pomiędzy mezoregionami przebiega wzdłuż linii wyznaczonej pomiędzy terenami zabudowanymi wsi Błotnica Strzelecka, Brzezina, Rożniątów i dalej w kierunku północno-zachodnim. Wsie położone na pograniczu nizin i wyżyn cechuje budowa geologiczna wskazująca na ich wyżynne pochodzenie, a rzeźba terenu na nizinne.

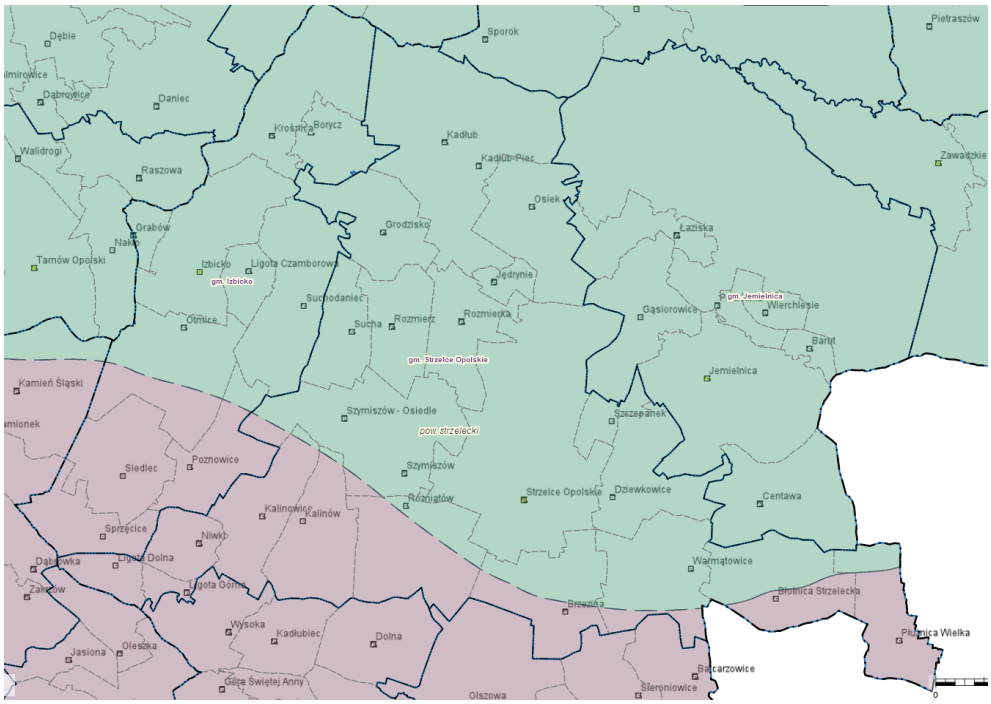

Rycina 2. Regionalizacja fizycznogeograficzna gminy Strzelce Opolskie wg J. Kondrackiego /źródło: maps.opolskie.pl/

[13] Środowisko przyrodnicze, epigeosfera, to ogólny termin oznaczający trójwymiarową powłokę kuli ziemskiej, stanowiącą miejsce przenikania się litosfery, atmosfery, hydrosfery i biosfery. Jest miejscem zachodzenia wszystkich procesów geograficznych. Składa się z następujących komponentów: budowy geologicznej, rzeźby, klimatu, stosunków wodnych (hydrologia), gleb, szaty roślinnej (flora) oraz świata zwierzęcego (fauna)

[14] Kondracki J., Richling A., mapa: Regiony fizycznogeograficzne, Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, Główny Geodeta Kraju, Warszawa, 1993-1997. Wcześniejsza wersja autorstwa J. Kondrackiego została opublikowana w wydawnictwie Nazwy Geograficzne Rzeczypospolitej Polskiej,1991.

W związku z dużym zróżnicowaniem obszar należący do mezoregionu Chełm (wyżynnego) podzielony został na mikroregiony, w tym:

- Dział Strzelecki – centrum i zachód gminy,
- Garb Chełmu – południowa część gminy z wyraźnie zaznaczającym się progiem strukturalnym w granicach wsi Ligota Dolna (Ligocka Góra) i Ligota Górna (stoki Góry Biesiec),
- Płaskowzgórze Olszowskie – południowo-wschodnia część gminy,
- Pagóry Sarnowickie – stanowiące przejście między Chełmem, a Progiem Tarnogórskim, w tym wsie Błotnica Strzelecka i Płużnica Wielka.

Obszar położony na Równinie Opolskiej należy do Obniżenia Doliny Małej Panwi obejmującego północną część gminy, z wyraźnie zaznaczającą się Doliną Jemielnicy.

Położenie gminy w zasięgu dwóch mezoregionów, odmiennych geograficznie i o innych uwarunkowaniach strukturalno-tektonicznych, w tym uwarunkowaniach wynikających z zasięgu mioceńskiego morza zapadliska przedkarpackiego, ma swe odzwierciedlenie w strukturze krajobrazu.

2.2. Rzeźba terenu i typy krajobrazu

Obszar gminy Strzelce Opolskie cechuje się znaczącymi walorami krajobrazu związanymi z urozmaiconą konfiguracją terenu, różnorodnością siedlisk przyrodniczych oraz wartością środowiska kulturowego. Ukształtowanie terenu wynika z położenia gminy w granicach dwóch jednostek morfologicznych, tj. mezoregionu Chełmu i Równiny Opolskiej.

Wysokość bezwzględna terenu wzrasta na osi południkowej od północy ku południowi, przy czym najwyżej położone obszary występują w południowo-zachodniej części gminy. Pionowe deniwelacje osiągają wartość 138 m. Najmniejszą wysokość bezwzględną terenu: 185 m n.p.m. obserwuje się w dnie doliny rzeki Jemielnicy w Kadłubie, natomiast wartości najwyższe w obrębie wyniosłości Chełmu w miejscowości Ligota Dolna na Ligockiej Górze, gdzie maksymalna wysokość bezwzględna terenu wynosi 323 m n.p.m. W centralnej części gminy na Dziale Strzeleckim wysokości wynoszą od 200 do 240 m n.p.m.

Istotnym elementem rzeźby terenu jest szeroka naturalna dolina rzeki Jemielnicy obejmująca wsie Kadłub i Osiek, stanowiąca główną oś północnej części gminy. Do naturalnego ukształtowania terenu zostały tu wprowadzone elementy i formy antropogeniczne, tj. zabudowa terenów wsi, która szczególnie w Kadłubie stanowi istotną barierę przestrzenną. Zabudowa wsi zlokalizowana jest pośrodku dna doliny, gdzie lokalnie nurt rzeki biegnie kilkoma korytami, obserwuje się także krótkie odcinki cieków naturalnych dodatkowo zasilających rzekę.

Tereny wsi położonych w zasięgu masywu Chełmu, w tym głównie Ligota Dolna i Ligota Górna, wyróżniają się żywą, urozmaiconą rzeźbą terenu, co stanowi znaczący walor krajobrazu. Dodatkowo niezalesione obszary wierzchowinowe zapewniają rozległe panoramy widokowe, szczególnie w kierunku północnym i zachodnim. Urozmaicona rzeźba terenu wsi Ligota Dolna i Ligota Górna kontrastuje z wyrównaną powierzchnią wyniesienia Chełmu we wsiach Niwki, Kalinowice, Kalinów i Rożniątów, w granicach których brak znaczących dolin rzecznych oraz innych wyraźnie rysujących się form morfologicznych. Dominuje krajobraz rolniczy z niewielkimi wyizolowanymi zespołami leśnymi.

Na obszarze opracowania wyróżnia się następujące **typy rzeźby**:

- den dolin rzecznych i obniżeń z madami, namułami i torfami – tereny zlokalizowane na północy gminy obejmujące głównie dolinę rzeki Jemielnicy i doliny jej większych dopływów. Są to tereny płaskorówninne lub nieckowate o deniwelacjach nieprzekraczających 1 m i spadkach do 1%,
- równiny wodnolodowcowej z piaskami i żwirami – zajmujące większą część północnego obszaru gminy na południe i północ od doliny rzeki Jemielnicy. Rzeźba terenu równinna lub falista, większe spadki występują jedynie na zboczach form akumulacji lodowcowej. Spadki terenu wynoszą do 2-3%, na zboczach lokalnie 5-10%, deniwelacje od 2 m do 10 m,
- pagórków wydmowych z piaskami – niewielkie, ale liczne tereny w tym typie rzeźby występują w północnej części gminy na równinach wodnolodowcowych. Rzeźba jest tu pagórkowata, spadki terenu na stokach wydm dochodzą do 10%, lokalne deniwelacje do 10 m,
- wysoczyzny pagórkowatych form akumulacji lodowcowej z piaskami i żwirami, glinami zwałowymi oraz osadami czołowomorenowymi – tereny o tym typie rzeźby występują płatowo na obszarze całej gminy i obejmują nieznaczne wzniesienia zbudowane z osadów lodowcowych i szczelinowych osadów wodnolodowcowych. Deniwelacje lokalnie osiągają 10 m, spadki terenu 5-10%,
- ostańców denudacyjnych starszego podłoża o charakterze twardzieli – tereny wzniesień zbudowanych z wapieni środkowotriasowych zlokalizowane na południowym zachodzie gminy koło Ligoty Dolnej (Ligocka Góra – Kamienna Góra) i Ligoty Górnej (Góra Biesiec), a także na terenach leśnych pomiędzy Kalinowem i Szymiszowem (Bukowa Góra i kilka mniejszych wzniesień) oraz w lasach na wschód od Dziewkowic. Rzeźba terenu koło Ligoty Górnej i Ligoty Dolnej jest wzgórzowa, na pozostałych obszarach pagórkowata. Maksymalne deniwelacje sięgają 70 m (Ligocka Góra), w centralnej części gminy nie przekraczają 20 m. Spadki terenu wynoszą 10-20%. Lokalnie na zboczach wzniesień występują zespoły urwistych niewielkich skałek o wysokości do 5 m,
- trzeciorzędowych powierzchni zrównania Garbu Chełmu z wapieniami i glinami peryglacjalnymi – teren o tym typie rzeźby występuje na południe od drogi Gogolin – Strzelce Opolskie – Toszek – Bytom. Rzeźba obszaru jest falista, lokalnie pagórkowata, generalne spadki terenu występują w kierunku północnym, deniwelacje sięgają 30 m, a spadki terenu 5-10%.

Na obszarze gminy Strzelce Opolskie pod względem **typologii krajobrazu naturalnego** A. Richlinga[15] można wyróżnić trzy główne typy krajobrazu:

- krajobraz nizinny, fluwioglacjalny, równinny i falisty, z dominującymi glebami bielicowymi i rdzawymi (piaszczystymi) oraz lokalnie występującymi wydmami. Roślinność potencjalną stanowią bory suche i mieszane, a tereny są w znacznym stopniu zalesione. Krajobraz ten jest charakterystyczny dla północnej części gminy na obszarze wsi Kadłub i Osiek,

[15] Richling A., Ostaszewska K., *Geografia fizyczna Polski*. Warszawa: PWN, 2005

- krajobraz nizinny, peryglacjalny, równinny i falisty, z dominującymi glebami bielicowymi, rzadką siecią wód powierzchniowych oraz roślinnością potencjalną w postaci borów mieszanych i grądów – występujący na obszarze centralnej części gminy, w tym w granicach miasta Strzelce Opolskie oraz wsi Grodzisko, Jędrynie, Sucha, Rozmierz, Rozmierka, Szymiszów, Szczepanek, Dziewkowice, Warmątowice oraz południową część wsi Płużnica Wielka,
- krajobraz wyżyn i niskich gór, na skałach węglanowych i gipsowych - erozyjny, zwartych masywów ze skałkami; dominują gleby rędziny. Wody nie występują. Krajobraz ten jest najbardziej zróżnicowany pod względem morfologicznym. Charakteryzuje się lokalnymi wzniesieniami i pagórkami. Teren jest w większości niezalesiony. Spotyka się tu wychodnie skał wapiennych i skał bazaltowych. Roślinność potencjalną stanowią grądy i dąbrowy świetliste. Występuje na obszarze Masywu Chełmu obejmującego południową część gminy Strzelce Opolskie, w tym wsie Ligota Dolna, Ligota Górna, Niwki, Kalinowice, Kalinów, Rożniątów, Brzezina, Błotnica Strzelecka oraz środkową część wsi Płużnica Wielka.

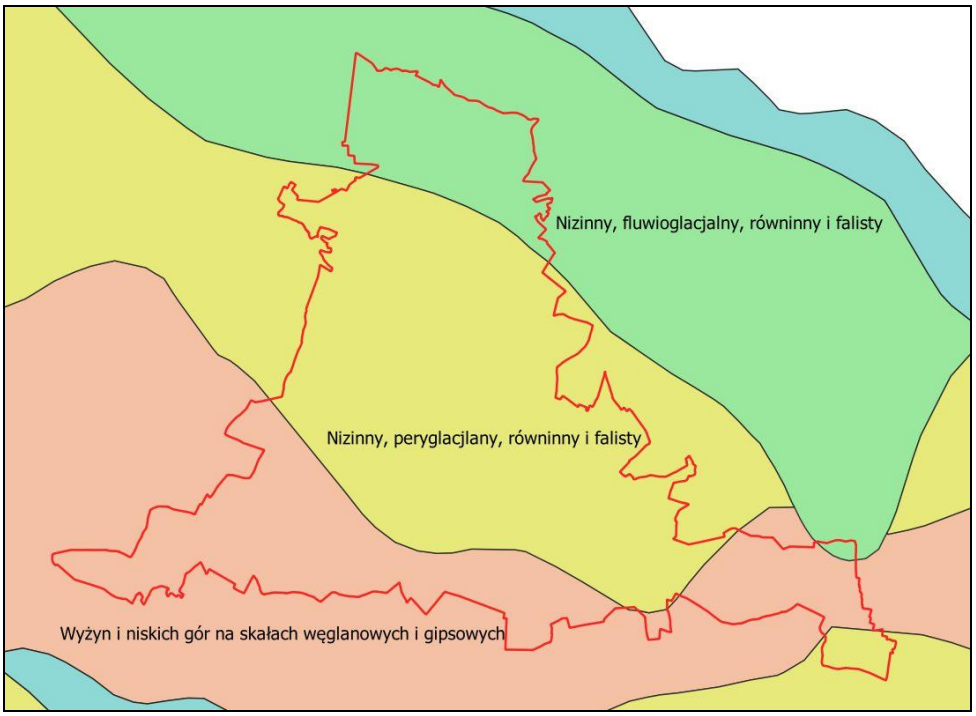

Rycina 3. Typy krajobrazów naturalnych gminy Strzelce Opolskie
/źródło: opracowanie własne/

2.3. Geologia i stratygrafia

Pod względem geologicznym gmina Strzelce Opolskie położona jest na obszarze dwóch dużych jednostek strukturalnych, w tym:

- strefy fałdów młodowaryscyjskich - zbudowanej z naprzemianległych zespołów metaszarogłazów i metałupków górnego dewonu (budujących Góry Opawskie) oraz niezmetamorfizowanych utworów karbonu w postaci szarogłazów i łupków, podścielających utwory permu i triasu. Strop osadów zalega od kilkudziesięciu do kilkuset metrów, jedynie w okolicach Płużnicy Wielkiej występuje na głębokości kilku metrów,

– Monokliny Przedsudeckiej wchodzącej w skład Progu Środkowotriasowego. Jest to pasmo wzniesień pochodzenia tektoniczno-denudacyjnego, zbudowane z osadów triasu dolnego (T1) i środkowego (T2), które rozciąga się na znacznej szerokości od Olkusza po Krapkowice. Stanowi ono charakterystyczny element morfologiczny wyraźnie zaznaczający się w krajobrazie Wyżyny Śląskiej. Pasmo to silnie rozczłonkowane przez czynniki erozyjno-denudacyjne rozpada się na szereg płaskowyżów, pagórków i garbów, między innymi Garb Chełmu. Garb ten opada w kierunku południowym stromym 170-metrowym progiem o założeniach tektonicznych. Tektonika omawianego obszaru obejmuje dwa piętra strukturalne: starsze waryscyjskie i młodsze alpejskie. Utwory obydwu pięter ukazują się w podłożu czwartorzędu (Q). Zbudowana jest z monoklinalnie ułożonych osadów permu w spągu i triasu w stropie. Perm, występujący wyłącznie w podłożu, reprezentowany jest przez zlepieńce i piaskowce z przewarstwieniami mułowców czerwonego spągowca oraz mułowce, łupki i anhydryty cechsztynu. Osady triasu, w większości wapienie i dolomity, są najważniejszymi osadami powierzchniowymi i podpowierzchniowymi terenu gminy. Od południa ku jej północy występują na pasowych wychodniach osady od najstarszych formacji gogolińskich, następnie górażdżańskich, terebratulowych i karchowickich, należące do środkowego triasu (wapienia muszlowego), oraz osady kajpru i retyku, należące do triasu górnego.

Na wysokości Strzelec Opolskich osady triasu wykształcone są w pełnym profilu triasu dolnego i wapienia muszlowego, w części północnej zlokalizowane w większości pod czwartorzędem również spągowe osady triasu górnego. Wychodnie wapienia muszlowego, rozciągające się na przestrzeni ponad 100 km, począwszy od doliny Odry koło Krapkowic, poprzez Strzelce Opolskie i dalej Tarnowskie Góry, po Olkusz, zadecydowały o regionalizacji geomorfologicznej Chełmu.

Trzeciorzęd zaznaczył się ruchami tektonicznymi i zjawiskami wulkanicznymi, stanowiącymi kontynuację ruchów tektonicznych orogenezy alpejskiej, powodującymi powstanie wielu intruzji magmowych i uskoków Chełmu, szczególnie w rejonie Góry Św. Anny, natomiast w południowej części gminy Strzelce Opolskie – pofalowaniem powierzchni. Jednocześnie erozja struktur w górnym pliocenie i na początku plejstocenu spowodowały powstanie głęboko wciętych dolin rzecznych, wypełnionych następnie utworami czwartorzędowymi. W przypadku obszaru gminy Strzelce Opolskie dotyczy to doliny górnego biegu rzeki Jemielnicy. Brak natomiast odzwierciedlenia trzeciorzędu w uwarstwieniu geologicznym podłoża.

Utwory czwartorzędu stanowią cienką i nieciągłą pokrywę, której miąższość wzrasta od zera do kilku, lokalnie kilkunastu, metrów i rośnie w kierunku północnej części obszaru gminy. Osady czwartorzędowe to w większości osady moreny dennej, wodnolodowcowe zlodowacenia południowopolskiego i środkowopolskiego oraz osady aluwialne interglacjałów, na które nakładają się utwory holoceńskie. Zlodowacenie południowopolskie pozostawiło grube osady moreny dennej, które następnie uległy znacznej erozji w okresie interglacjału mazowieckiego. Stadiał Odry zlodowacenia środkowopolskiego pozostawił większość aktualnie zalegających osadów moreny dennej, moren recesyjnych, sandrów i ozów. Stadiał Warty zlodowacenia środkowopolskiego, interglacjał emski i zlodowacenie północnopolskie charakteryzują się następującymi po sobie okresami erozji i akumulacji, szczególnie w obrębie dolin rzecznych, tworzeniem iłów zastoiskowych i powstawaniem pokryw lessowych. Najgrubsze pokrywy czwartorzędu występują w północnej części gminy, w rejonie wsi Kadłub, Osiek, Jędrynie i Rozmierz. Lokalnie stwierdza się tu występowanie wzniesień moren recesyjnych oraz form akumulacji wodnolodowcowej szczelinowej.

Osady holocenu to głównie sedymenty aluwialne w dolinach rzecznych, osady madowo-piaszczyste, a lokalnie również torfy i namuły. Na przełomie plejstocenu i holocenu w północnej i centralnej części gminy (a w mniejszym zakresie również

w części wschodniej) zaznaczyła się akumulacja eoliczna, której efektem są wydmy. Największe ich koncentracje występują w lasach na terenie wsi Kadłub.

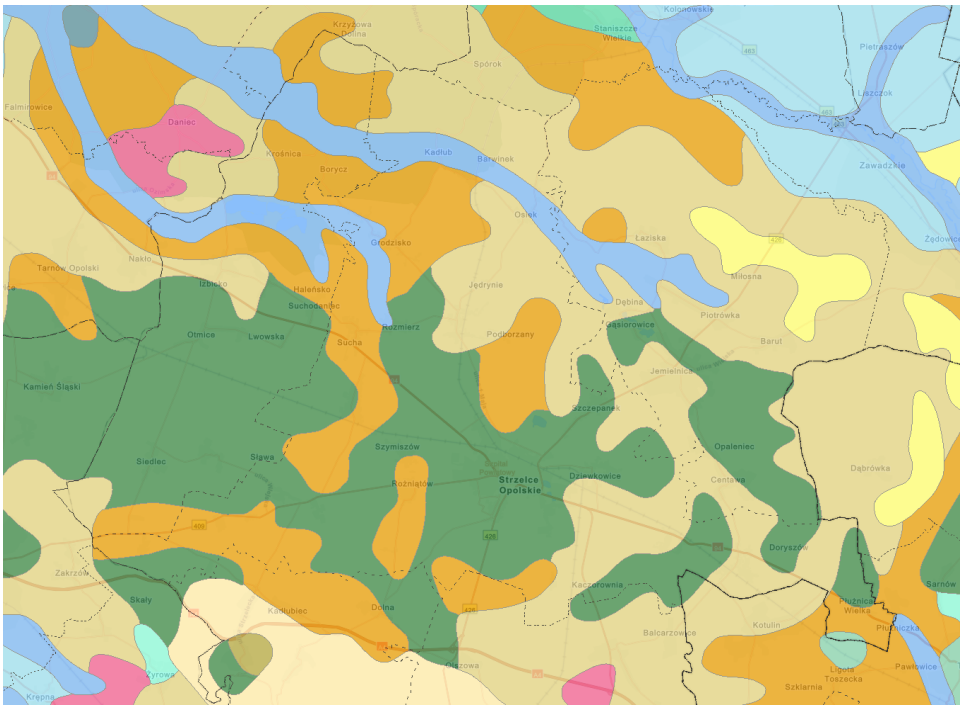

	Wapienie, dolomity, margle, wapienie oolitowe, iłowce, lokalnie mułowce, anhydryty i gipsy		Piaski i żwiry sandrowe
	Gliny zwałowe i ich zwietrzeliny oraz piaski i żwiry lodowcowe		Piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły

Rycina 4. Wyrys z mapy geologicznej Polski
/źródło: IKAR Geoportal Państwowego Instytutu Geologicznego/

Na obszarze gminy można dostrzec pewne zróżnicowanie litologiczne i genetyczne warstw czwartorzędowych. Na południu dominują małe wyspowe powierzchnie piasków i żwirów ozów oraz w mniejszym stopniu piasków i żwirów lodowcowych, w północnej części większe obszarowo, a lokalnie niemal ciągłe, osady piasków i żwirów wodnolodowcowych. Na obszarze całej gminy, z przewagą występowania w północnej części nizinnej, występują lokalnie gliny zwałowe. W dolinach rzek występują piaski, żwiry i mady rzeczne. W związku z tym, że część południowa za sprawą krasu jest pozbawiona sieci rzecznej, osady aluwialne są tu rzadkie. Lokalnie w części północnej występują piaski eoliczne w wydmach, a w dnie doliny Jemielnicy – starorzecza wypełnione torfami i namułami. Proces osadzania namułów, mułków, piasków i żwirów rzecznych oraz mad, choć silnie przez człowieka ograniczany, trwa do dziś i jest jednym z najistotniejszych zachodzących obecnie na terenie gminy procesów geologicznych.

Pod względem przepuszczalności powierzchniowych warstw osadów południowa oraz centralna część terenu gminy Strzelce Opolskie, należąca fizjograficznie do Chełmu, charakteryzuje się dobrą przepuszczalnością. Dzieje się tak za sprawą wychodni szczelinowych osadów wapiennych środkowego triasu, a także cienkiej powierzchni nadkładu czwartorzędu. Wyjątkiem, jeśli chodzi o południową część gminy Strzelce Opolskie, jest południowa część terenu wsi Płużnica Wielka, należąca fizjograficznie do Kotliny Raciborskiej, zbudowana geologicznie z glin zwałowych czwartorzędowych na podłożu fliszowym karbonu dolnego, złożonym ze zlepieńców i łupków ilastych facji kulmu. Teren ten wykazuje słabą przepuszczalność.

Słabą przepuszczalnością charakteryzuje się północna część gminy, gdzie co prawda czwartorzęd jest przepuszczalny (piaski i żwiry wodnolodowcowe, piaski eoliczne), ale zalega pod nim warstwa iłowców górnotriasowych o małej przepuszczalności. Jej konsekwencją jest m.in. występowanie na tym obszarze gęstej sieci rzecznej. Decyduje o tym słaba przepuszczalność podłoża retyku, większy udział lokalnie występujących glin zwałowych. Lokalnie, na terenie wsi Osiek, występują piaski eoliczne w wydmach i teren tej wsi charakteryzuje się dobrą ogólną przepuszczalnością gruntów.

Zróżnicowanie budowy geologicznej skutkuje odmiennymi **warunkami posadowienia fundamentów**:

- w południowej części gminy, obejmującej teren Chełmu, gdzie decyduje płytko zalegające podłoże wapienia muszlowego, stanowiącego stosunkowo dobre podłoże z wyjątkiem formacji wietrzelinowych, w których następuje iłowacenie podłoża wapiennego. Szczególnie niekorzystne jest nierównomierne uplastycznienie gruntu powodujące nierównomierne osiadanie fundamentów,
- w północnej części gminy, na terenie Równiny Opolskiej, o dużej grubości warstwy czwartorzędowej pokrywającej podłoże iłowe retyku. Posadowienie fundamentów na iłach retyku wymaga każdorazowo określenia stopnia plastyczności gruntu i sprawdzenia zdolności do przeniesienia obciążeń. Z reguły jednak grubość warstwy gruntów nośnych – piasków i żwirów, jest na tym terenie wystarczająca do posadowienia większości obiektów budowlanych.

Żwiry i piaski czwartorzędu pochodzenia fluwioglacjalnego i rzecznego (interglacjały) stanowią na całym terenie gminy dobre podłoże budowlane do posadowienia fundamentów pod warunkiem występowania warstwy wystarczającej grubości do przeniesienia obciążeń. Są to osady średniozagęszczone i zagęszczone.

Gliny zwałowe stanowią osady plastyczne lub twardoplastyczne o średnich warunkach do zabudowy. Występują one płatami na terenie całej gminy, jednak ich zasięg jest lokalny. W ich kompleksach zlokalizowane są przewarstwienia pylaste nienośne. Lokalizacja zabudowań na terenach z osadami moren czołowych, występujących w postaci wychodni na północ od Strzelec Opolskich i w rejonie Grodziska, wymaga każdorazowo sprawdzenia ich charakteru. Występuje tu duża zmienność warunków, które generalnie są mało korzystne. Z zabudowy powinny być wyłączane torfy i namuły oraz mady rzeczne, ze względu na dużą zawartość frakcji organicznych.

Czynne procesy geologiczne, mogące mieć znaczenie w procesie zagospodarowania przestrzennego, występują lokalnie na dużym obszarze gminy. W części północnej są to głównie procesy akumulacji rzecznej oraz minieralizacji i zanikania torfowisk, natomiast w części południowej – procesy erozji wietrznej i wodnej wynikające z ukształtowania terenu i typu gleb oraz zjawisk krasowych. Do najważniejszych czynnych procesów geologicznych na terenie gminy zaliczamy:

- erozję wietrzną – zachodzi bardzo intensywnie na stokach Garbu Chełmu, na południe od dróg Gogolin – Strzelce Opolskie – Toszek – Bytom, za sprawą pyłowych gleb (gliny lessopodobne) i niemal całkowitego wylesienia. Proces prowadzi w konsekwencji do obniżania jakości gleb i powinien być powstrzymywany przez odpowiednią agrotechnikę oraz stosowanie pasów zadrzewień przeciwerozyjnych,
- erozję wodną – ma znaczenie na tym samym obszarze, ale występuje jedynie na stokach o nachyleniu powyżej 10%. Najwłaściwszym zabiegiem ograniczającym jest zamiana gruntów ornych na trwałe użytki zielone,
- akumulację aluwiów w dolinach rzecznych – proces zachodzi w dolinie rzeki Jemielnicy (Chrząstawa) i w dolinkach większych jej dopływów podczas występowania zalewów powodziowych. Na skutek regulacji rzek

i wcięcia ich koryt w bazę erozyjną proces jest ograniczany i ma mniejsze znaczenie niż kiedyś. W konsekwencji prowadzi to do zmniejszenia produktywności mad,

- mineralizację i zanikanie torfowisk – proces zachodzi na skutek odwadniających melioracji i ma głównie znaczenie przyrodnicze związane z zanikaniem bardzo cennych przyrodniczo siedlisk,
- zjawiska krasowe – na terenie gminy występują sporadycznie i na niewielką pod względem przestrzennym skalę. Strefa czynnych procesów zapadliskowych genezy krasowej stwierdzona została w centralnej części wsi Dziewkowice – teren ten powinien być wyłączony z zabudowy. Również w rejonie Mokrych Łanów w Strzelcach Opolskich obserwowane są liczne spękania budynków, które mogą być spowodowane procesami geologicznymi.

Na terenie gminy Strzelce Opolskie nie stwierdzono **zagrożenia masowymi ruchami ziemi**, w tym osuwiskami i spływami mas ziemnych. Tereny takie nie zostały wyznaczone przez Starostę Strzeleckiego.

2.4. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Budowa geologiczna gminy Strzelce Opolskie ma bardzo duże znaczenie surowcowe występujących tu osadów triasowych. Stanowi podstawę dla rozwoju przemysłu cementowo-wapienniczego. Dla potrzeb przemysłu materiałów wiążących znaczenie mają osady dolnego i częściowo środkowego wapienia muszlowego, ciągnące się szerokim pasem od Krapkowic, przez teren gminy Strzelce Opolskie, aż do Olkusza. Osady wapienia muszlowego wynurzają się spod grubej warstwy czwartorzędu na odcinku od wsi Chorula do wsi Wielowieś.

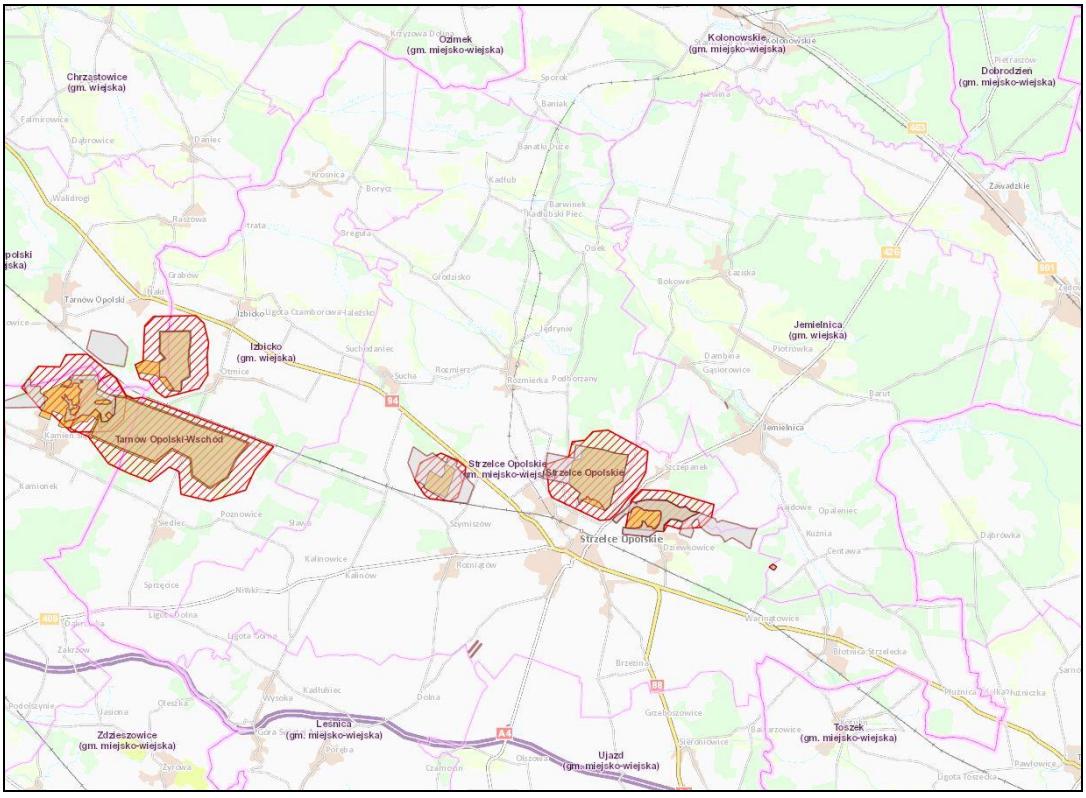

Rycina 5. Udokumentowane złoża kopalin oraz obszary i tereny górnicze w gminie Strzelce Opolskie /źródło: www.geologia.pgi.gov.pl/

Na terenie gminy Strzelce Opolskie zlokalizowanych jest sześć **udokumentowanych złóż surowców mineralnych**, w tym:

Złoże „Strzelce Opolskie" WW 1855 – kopalinę stanowią wapienie i margle przemysłu cementowego, w tym wapienie triasowe (karchowickie, terebratulowe i górażdżańskie). Aktualna koncesja na wydobycie wydana została przez Marszałka Województwa Opolskiego Nr 124/2020 z dnia 30.12.2020 r. Wyznaczono w niej obszar górniczy o powierzchni 226,4822 ha oraz teren górniczy o powierzchni 561,3079 ha. Przestrzeń obszaru górniczego dla wydobywania kopaliny oraz prowadzenia robót górniczych wyznacza rzędna na poziomie 190 m n.p.m. Okres ważności koncesja na eksploatację ustalono do dnia 29.12.2050 r. Rekultywacja w dnie wyrobiska powinna przebiegać w kierunku wodnym, a na obszarze zwałowiska nadkładu w kierunku leśnym. Część obszaru zwałowiska od strony południowej została już zrekultywowana, ze zmianą użytku na las (Ls). Złoże koliduje z obszarami chronionymi – terenem obszaru najwyższej ochrony (ONO) Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 333 „Opole – Zawadzkie". Dla terenu górniczego uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Złoże „Strzelce Opolskie I" WW 1930 – kopalinę stanowią wapienie i margle przemysłu wapienniczego. Kopalinę główną stanowią wapienie górażdżańskie dla przemysłu wapienniczego, natomiast kopaliną towarzyszącą zalegającą w nadkładzie kopaliny głównej są wapienie terebratulowe – stanowiące surowiec „wysoki" dla przemysłu cementowego. Użytkownikiem głównym złoża są Zakłady Wapiennicze Lhoist S.A. z siedzibą w Tarnowie Opolskim. Koncesja na wydobycie wydana była decyzją Ministra Środowiska nr 7/2001 z dnia 22.06.2001 r. na 24 lata. W decyzji ustalono obszar górniczy o powierzchni 134,09 ha oraz teren górniczy o powierzchni 254,42 ha. Większość surowca została już wyeksploatowana. Koncesja na eksploatację obowiązuje do 2025 r., po tej dacie wyrobisko ma być poddane rekultywacji w kierunku leśnym (zgodnie z decyzją). Złoże znajduje się na terenie obszaru najwyższej ochrony (ONO) Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 333 „Opole – Zawadzkie". Dla terenu górniczego uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Złoże „Strzelce Opolskie II" WW 1932 – kopalinę stanowią wapienie i margle przemysłu wapienniczego. Zasoby geologiczne złoża ustalone w dokumentacji geologicznej zatwierdzonej decyzją Prezesa Centralnego Urzędu Geologii z dnia 30.06.1970 r., znak ZK/012/K/2179/70, wynoszą 29 722 tys. ton zasobów bilansowych w kategorii B. Złoże nie jest i nie było wcześniej eksploatowane, nie wyznaczono dla niego obszaru ani terenu górniczego. Złoże znajduje się na terenie obszaru najwyższej ochrony (ONO) Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 333 „Opole – Zawadzkie". Dla złoża nie uchwalono miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Złoże „Szymiszów" KD 1929 – kopalinę stanowią kamienie drogowe i budowlane oraz wapienie i margle przemysłu wapienniczego. Zasoby geologiczne złoża obejmują wapienie warstw karchowickich, wapienie warstw terebratulowych oraz wapienie warstw górażdżańskich. Złoże przez wiele lat nie było eksploatowane. Koncesja na ponowne wydobycie kopaliny ze złoża została wydana przez Marszałka Województwa Opolskiego Nr 101/2012 z dnia 12.11.2012 r. (zmieniona Decyzją Marszałka Województwa Opolskiego z dnia 7.02.2014 r.). Koncesja jest ważna do 2062 r.

Zgodnie ze stanem zawartym w dokumentacji geologicznej zatwierdzonej w 2011 r., złoże miało powierzchnię 65,49 ha oraz obszar i teren górniczy o powierzchniach odpowiednio ok. 32 ha i 135 ha. W 2016 r., w związku ze wznowieniem eksploatacji, zniesiony został zakaz wydobywania kopalin na obszarze położonym w granicach terenu ochrony pośredniej ujęcia wody podziemnej w Strzelcach Opolskich (Nowa Wieś). W 2018 r. na podstawie Dodatku nr 4 do dokumentacji geologicznej nastąpiło poszerzenie zasięgu udokumentowanego złoża oraz jego obniżenie do spągu warstw górażdżańskich. Zasoby geologiczne ustalone w kategorii C1 na dzień 31.12.2017 r. wynoszą 181 628,3 tys. ton. Powierzchnia udokumentowanego złoża wynosi 171,06 ha, obszaru górniczego 50,82 ha, a terenu górniczego 162,30 ha.

Na podstawie Decyzji Marszałka Województwa Opolskiego nr DOŚ-II.7427.9.2020.JJ z dnia 18 maja 2020 r. nastąpiło dalsze powiększenia zasięgu udokumentowanego złoża w kierunku zachodnim, w zakresie zgodnym z „Dodatkiem nr 5 do dokumentacji geologicznej złoża wapienia Szymiszów w kategorii C1". Zasoby złoża na dzień 31.12.2019 r. zostały ustalone na 199 334,85 tys. ton.

Złoże koliduje z obszarem najwyższej ochrony (ONO) Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 333 „Opole – Zawadzkie".

Złoże „Rożniątów" 15795 – kopalinę stanowi kruszywo naturalne. Złoże rozpoznane wstępnie w kategorii C1 i C2, zatwierdzone decyzja Starosty Strzeleckiego Nr SL.6522.2.2.2012 z 21.02.2012 r. Złoże ma powierzchnię 1,997 ha i nie jest obecnie koncesjonowane.

Złoże „Rożniątów 1" 19570 – nowo wyznaczone złoże kruszywa naturalnego w kategorii C1, zatwierdzone decyzją Starosty Strzeleckiego Nr GO.6528.1.2.2019 z dnia 18.06.2019 r. Zasoby bilansowe na dzień 31.12.2018 r. występują w ilości 186,72 tys. ton. Złoże ma powierzchnię 1,886 ha.

2.5. Hydrologia

2.5.a. Hydrogeologia

Zgodnie z regionalizacją hydrogeologiczną B. Paczyńskiego[16], gmina Strzelce Opolskie położona jest w prowincji wyżynnej, w regionie śląsko-krakowskim XII (część południowa i południowo-zachodnia), oraz w prowincji niżowej, w regionie XV wrocławskim (część środkowa i północna). Wody podziemne występują na obszarze opracowania tworząc cztery główne poziomy wodonośne reprezentujące piętra permu, karbonu, triasu (T1, T2 i T3) oraz czwartorzędu. Występowanie licznych warstw wodonośnych w różnych utworach związane jest z uwarunkowaniami tektonicznymi.

Wody poziomu czwartorzędowego (Q1) występują na całym obszarze gminy, w utworach piaszczysto-żwirowych holoceńskich dolin rzecznych i wodnolodowcowych, osiągając wydajność od 5 m^3/h na południu do 21 m^3/h na północy. Stosunkowo niewielka wydajność tego poziomu charakteryzuje się dużą zmiennością uzależnioną litologią, rzeźbą terenu i rozcięciami erozyjnymi odwadniającymi teren. Zwierciadło wód znajduje się na poziomie 2-10 m, jest swobodne, lokalnie napięte pod warstwą namułów i mad rzecznych. Kierunek spływu nawiązuje do kierunków spływu wód powierzchniowych. Zasilanie poziomu odbywa się poprzez bezpośrednią infiltrację wód opadowych oraz częściowo infiltrację rzeczną (na północy).

Triasowe piętra wodonośne należą do jednej struktury hydrogeologicznej – monokliny krakowsko-częstochowskiej, która na zachód przechodzi w monoklinę przedsudecką. Wody poziomu trzeciorzędowego tworzą trzy warstwy wodonośne, głównie środkowego i dolnego triasu, w szczelinowych wapieniach i dolomitach wapienia muszlowego oraz porowo-szczelinowych piaskowcach triasu dolnego, a ich wody znajdują się pod ciśnieniem hydrostatycznym. Wody dolnego triasu występują głównie w południowej części gminy na głębokości od 5 m do 130 m, przy wydajności 10-100 m^3/h. Bardziej na północ poziom ten zapada się pod poziomem triasu środkowego stanowiącego najważniejszy i najwydajniejszy poziom wodonośny

[16] Paczyński B., Sadurski A. [red.], *Hydrogeologia regionalna Polski,* Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2007

na Opolszczyźnie (wydajność dochodzi do 120 m³/h). Pod względem izolacji pierwszego poziomu wodonośnego od powierzchni terenu, w południowej części gminy Strzelce Opolskie jest ona słaba, natomiast na północy stosunkowo duża, co wynika ze wzrastającej grubości pokrywy czwartorzędowej. Poziom na terenie gminy jest ciągły w dolnym triasie i prawie ciągły (z wyjątkiem południowej przygranicznej części gminy) w triasie środkowym. Zasilany jest bezpośrednio z opadów atmosferycznych na wychodniach wapieni środkowotriasowych (warstwy górażdżańskie, karchowickie, terebratulowe i diploporowe) lub pośrednio, bocznie z warstw gogolińskich. Lokalne wypływy wód z tego poziomu występują w wywierzyskach w Strzelcach Opolskich, Rożniątowie, Błotnicy Strzeleckiej i Suchej.

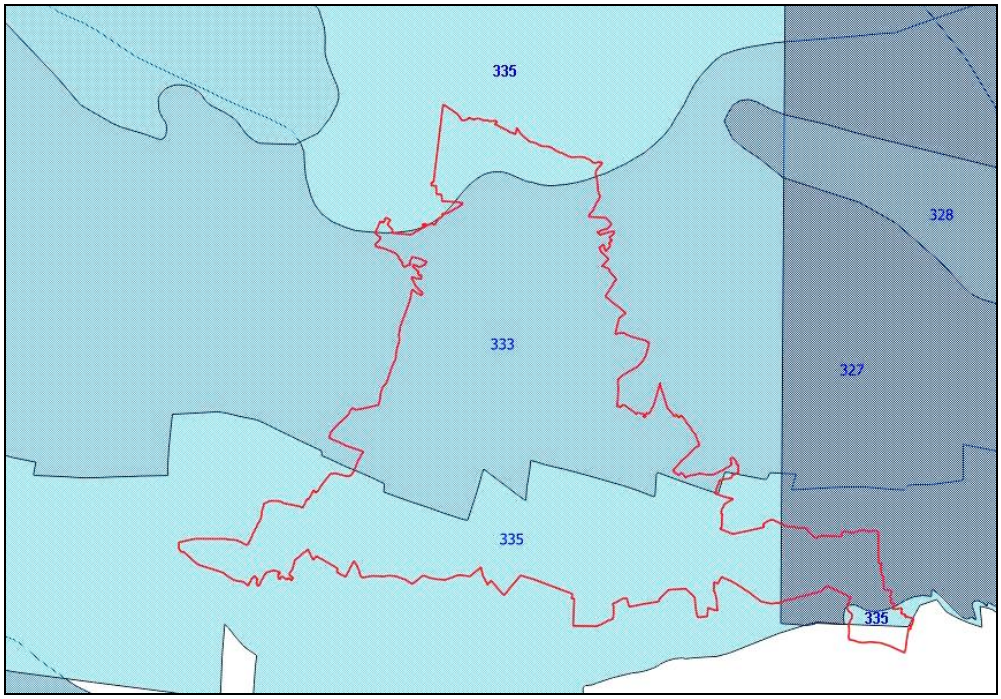

Rycina 6. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych dla terenu gminy Strzelce Opolskie /źródło: geolog.pgi.gov.pl/

Z uwagi na przewodność hydrauliczną, wydajność potencjalną studni oraz ryzyko zagrożenia zasobów wodnych, na obszarze gminy Strzelce Opolskie wyodrębniono trzy Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP), w tym:

Zbiornik GZWP nr 335 „Krapkowice – Strzelce Opolskie" – obejmuje obszar prawie całej gminy Strzelce Opolskie, z wyjątkiem fragmentu w południowej części wsi Płużnica Wielka. Jest to zbiornik porowo-szczelinowy, wykształcony w dolnym triasie w poziomie wodonośnym dolnego i górnego pstrego piaskowca, w większości zalega poniżej GZWP nr 333. Zajmuje powierzchnię ok. 2050 km² i posiada zasoby dyspozycyjne o szacunkowej wielkości 50 000 m³/d. Głębokość zalegania zwierciadła wynosi od 29 m do 765 m. Średnia głębokość ujęć wynosi od 100 m do 600 m. Klasa jakości Ic oznacza wody nieznacznie zanieczyszczone, łatwe do uzdatnienia. Wieloletnia eksploatacja przez głębokie studnie doprowadziła do obniżenia zwierciadła wody, co może komplikować pobór. Zbiornik należy w części (~1000 km²) do Obszaru Wysokiej Ochrony (OWO). Został udokumentowany w 2013 r.

Zbiornik GZWP nr 333 „Opole – Zawadzkie" – zbiornik krasowo-szczelinowy w wapieniu muszlowym, udokumentowany w 2005 r. Obejmuje centralną i północną część gminy Strzelce Opolskie, z wyjątkiem obszarów leśnych położonych na północ od terenów zabudowanych wsi Kadłub. Od strony południowej jego granica przebiega równoleżnikowo na wysokości miasta Strzelce Opolskie. Cechuje się wodami czystymi i bardzo czystymi, niewymagającymi uzdatniania, o dużych

zasobach dyspozycyjnych, szacowanych na 200 000 m^3/d, zalegający na głębokości od 120 m do 240 m. Zbiornik objęty jest najwyższą ochroną (ONO) ze względu na niską odporność naturalną, chroniony jest bowiem tylko w niewielkim stopniu w północnej części iłami retyko-kajpru. Leje depresyjne, wywołane działalnością kopalni wapienia, powodują dodatkowo przyspieszoną infiltrację zanieczyszczeń do zbiornika wód podziemnych. Na Obszarze Najwyższej Ochrony (ONO) zasadne jest wykluczenie wszelkich przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, mogących powodować zanieczyszczenie gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych, lub prowadzić do obniżenia poziomu wód podziemnych. Rozwój przemysłu wydobywczego powinien być uzależniony od zaprojektowania i wykonania systemu umożliwiającego ponowne wykorzystanie odpompowanych wód do celów komunalnych, przemysłowych lub rolniczych[17], uwzględniających adaptację do zmian klimatu.

Zbiornik GZWP nr 327 „Lubliniec – Myszków" – zbiornik krasowo-szczelinowy, wykształcony w utworach triasowych serii węglanowej triasu środkowego i dolnego. Stanowi kontynuację GZWP nr 333 na terenie województwa śląskiego. Średnia głębokość zwierciadła (i ujęć) wynosi 135 m. Cechuje się wodami czystymi i bardzo czystymi, niewymagającymi uzdatniania, o bardzo dużych zasobach dyspozycyjnych, szacowanych na 312000 m^3/d. Zbiornik został udokumentowany w 1999 r.

Cechą charakterystyczną południowej części gminy Strzelce Opolskie jest uboga hydrografia. Związane jest to między innymi z brakiem warstw nieprzepuszczalnych (izolacyjnych) pomiędzy powierzchnią terenu a poziomem wód, przy jednoczesnym występowaniu skał wapiennych i wapienno-marglistych, bardzo podatnych na erozję wodną. Wody opadowe, często o obniżonym pH (tzw. kwaśne deszcze), nie napotykając na większy opór podłoża infiltrują się wgłąb, rozpuszczają jednocześnie skały wapienne, powodując powstawanie sieci licznych szczelin, kanałów i innych form krasowych. W konsekwencji ten szczelinowo-krasowo-porowy charakter zbiorników prowadzi z jednej strony do ich dużej zasobności, a z drugiej jest przyczyną dużej podatności na zanieczyszczenia z powierzchni ziemi. Lokalnie może również prowadzić do występowania zapadlisk.

Zgodnie z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej państwa członkowskie Unii Europejskiej zobowiązane zostały do skoordynowanych działań w zakresie ochrony i gospodarowania zasobami wód śródlądowych, w tym wód podziemnych. Na mocy Dyrektywy, Państwowy Instytut Geologiczny przeprowadził w 2004 r. prace badawcze, w wyniku których wyodrębniono w Polsce 161 jednolitych części wód podziemnych JCWPd, z ang. Groundwater Bodies (GWB). Poszczególne jednostki wyznaczono z uwzględnieniem typów i rozciągłości poziomów wodonośnych, związku wód podziemnych z ekosystemami lądowymi i wodami powierzchniowymi, możliwością poboru wód oraz w nawiązaniu do charakteru i zasięgu antropogenicznego przekształcenia chemizmu i dynamiki wód podziemnych.

[17] Badora K., Opracowanie ekofizjograficzne gminy Strzelce Opolskie, 2015, s. 18

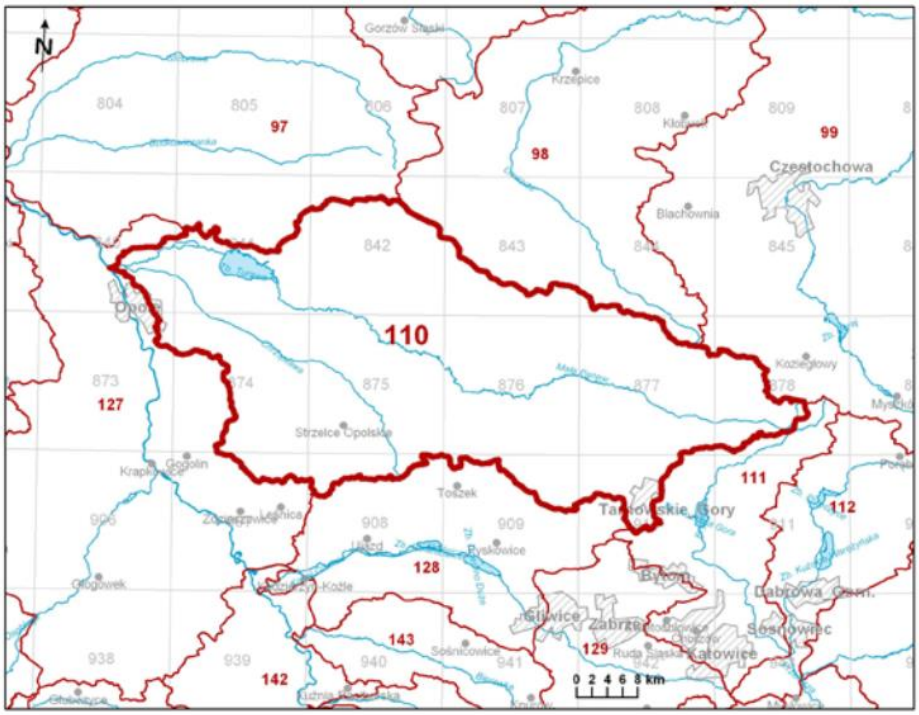

Rycina 7. Jednolite części wód podziemnych w rejonie gminy Strzelce Opolskie według podziału obowiązującego od 2015 r. /źródło: Państwowy Instytut Geologiczny/

Na terenie gminy Strzelce Opolskie wyznaczono trzy jednostki jednolitych części wód podziemnych JCWPd:

- **JCWPd 110** – zajmuje niemal całą powierzchnię gminy, o wodach w stanie dobrym, niezagrożonym (monitoring diagnostyczny w 2012 r.). Występują cztery piętra wodonośne: czwartorzęd (porowy), neogen (porowy), kreda (porowo-szczelinowy), trias (porowo-szczelinowy, szczelinowo-krasowy). Jednostkę charakteryzuje duży pobór wód z odwodnienia kopalnianego stanowiący ok. 25% całego poboru. Wykorzystanie dostępnych do zagospodarowania zasobów szacowane jest na 44,1%. Główną zlewnię stanowi rzeka Mała Panew.
- **JCWPd 127** – zajmuje niewielki fragment w południowo-zachodniej części gminy, w rejonie Ligoty Dolnej, z zalegającymi trzema warstwami wodonośnymi: czwartorzędową Q, karbońską C (o bardzo niewielkiej miąższości) oraz neogeńską Ng jako główną. Wody w stanie dobrym, niezagrożonym.
- **JCWPd 128** – zajmuje fragment w południowo-wschodniej części gminy, w rejonie wsi Płużnica Wielka. Granicę jednostki stanowi dział wód między rzekami Kłodnicą i Małą Panwią. Wody w stanie dobrym, jednak zagrożonym niespełnieniem celów środowiskowych.

2.5.b. Wody powierzchniowe (hydrografia)

Gmina Strzelce Opolskie leży w obszarze dorzecza Odry, na pograniczu Regionu Górnej Odry (RGO) i Regionu Środkowej Odry (RSO), których rozgraniczenie biegnie wododziałem zlewni Kłodnicy i zlewni Małej Panwi i przecina wieś Płużnica Wielka.

Dla obszaru dorzecza w 2011 r. został opracowany i zatwierdzony Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry[18], stanowiący instrument usprawniający osiągnięcie założonych celów środowiskowych, z których najważniejszym jest ochrona zasobów wodnych dla przyszłych pokoleń. Zapisy planu gospodarowania wodami wprowadzane są do dokumentów planistycznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Zgodnie z wytycznymi Ramowej Dyrektywy Wodnej, w celu monitorowania ilości i jakości wód oraz sporządzania raportów o ich stanie, obszar dorzecza został podzielony na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) z wyszczególnieniem rzek, jezior, wód przejściowych i przybrzeżnych. Jednolite części wód powierzchniowych dzieli się na naturalne, dla których określa się stan ekologiczny i stan chemiczny, oraz na sztuczne (powstałe w wyniku działalności człowieka) i silnie zmienione (ich charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka), dla których określa się potencjał ekologiczny i stan chemiczny.

Obszar gminy Strzelce Opolskie w granicach zlewni rzeki Jemielnicy należy do JCWP o kodzie PLRW600017118889 „Jemielnica od Źródła do Suchej", stanowiącej część scalonej części wód Chrząstawa (SO0406). W granicach zlewni rzeki Kłodnicy obszar gminy należy do JCWP o kodzie PLRW600016116859 „Toszecki Potok do Zbiornika Pławniowice".

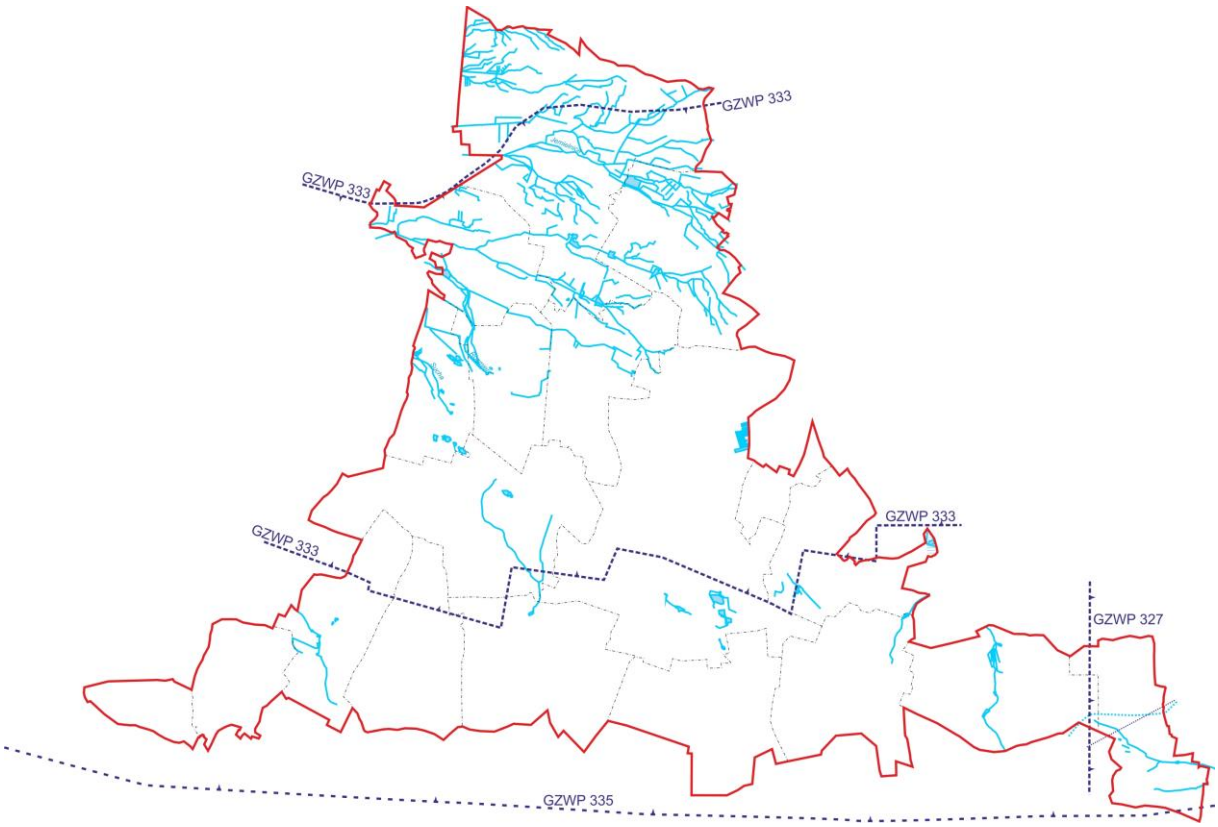

Rycina 8. Wody powierzchniowe i podziemne gminy Strzelce Opolskie
/źródło: opracowanie własne/

Sieć hydrograficzna jest zróżnicowana i bardzo nierównomierna. W północnej części gminy występują liczne cieki wodne stanowiące dopływy rzeki Jemielnicy, jak również rozbudowana sieć melioracyjna. Licznie występują również stawy, starorzecza, małe oczka wodne, torfowiska, namuliska, niecki bezodpływowe oraz tereny zalewowe i inne obszary

[18] Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Dz. U. z 2016 r. poz. 1967

okresowo podmokłe. Sieć rzeczna ma charakter typowo nizinny o niwalno-fluwialnym reżimie zasilania. W części południowej gminy oraz na znacznym obszarze części centralnej za sprawą krasu sieć rzeczna niemal całkowicie zanika[19]. Występuje tu odpływ wód opadowych bezpośrednio w głąb górotworu wapieni środkowotriasowych.

Największa gęstość sieci rzecznej występuje na obszarze wsi Kadłub i Osiek, z czym związany jest duży udział ekosystemów podmokłych w strukturze krajobrazu doliny i okolic. System rzeczny ma też istotny wpływ na funkcjonowanie środowiska przyrodniczego, zwłaszcza w zakresie przemieszczania i akumulacji materii oraz w zakresie ochrony siedlisk dla gatunków nadwodnych i z wodą powiązanych. Reżim hydrologiczny na terenie doliny rzeki Jemielnicy i dolin jej dopływów stanowi podstawowe uwarunkowanie w procesach zagospodarowania przestrzennego.

Najważniejszym elementem sieci hydrograficznej na obszarze gminy Strzelce Opolskie jest **rzeka Jemielnica (Chrząstawa)** stanowiąca lewobrzeżny dopływ Małej Panwi. Bierze ona początek na gruntach wsi Błotnica Strzelecka, przepływa przez gminę Jemielnica, a następnie w Osieku ponownie wpływa na teren gminy Strzelce Opolskie, przepływając kolejno przez wsie Osiek i Kadłub. Lokalnie nurt rzeki biegnie kilkoma korytami, w tym na obszarze Kadłuba nosząc nazwę Młynówka, zbiera także liczne obustronne dopływy w postaci krótkich, bezimiennych cieków naturalnych zasilających dodatkowo rzekę. Koryto rzeki jedynie lokalnie posiada wzmocnione brzegi. Teren zlewni rzeki Jemielnicy (na obszarze gminy dolina rzeki Jemielnicy, Suchej i Rozmierz) pełni istotną rolę w zakresie ochrony zasobów jakościowych i ilościowych wód podziemnych zbiornika GZWP nr 333, stanowiących strategiczne źródło wody dla zaopatrzenia województwa opolskiego. W rejonie przysiółka Barwinek, pomiędzy Osiekiem i Kadłubem, zlokalizowane są stawy hodowlane.

Pozostałe miejscowości gminy, z wyjątkiem Płużnicy Wielkiej, odwadniają bezpośrednie i pośrednie dopływy rzeki Jemielnicy. Są to rzeki: Rozmierz (Rozmierecka Woda), Sucha i Piotrówka oraz potok Jędrynie (Kobylec) wraz z licznymi krótkimi dopływami. Stanowią one śródlądowe wody powierzchniowe, istotne dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa, w większości będące własnością publiczną. Przy gwałtownych lub długotrwałych opadach te stosunkowo niewielkie cieki mogą jednak stanowić zagrożenie powodziowe.

Przez wieś Sucha przepływa **rzeka Sucha**, która jako lewobrzeżny dopływ uchodzi do Jemielnicy. Źródło rzeki znajduje się na obszarze łąkowym pomiędzy zabudową wsi i lasem, na północ od drogi krajowej nr 94. W ostatnim dziesięcioleciu coraz częściej obserwowane jest wysychanie rzeki w okresie letnim. Na odcinku przebiegającym przez gminę Strzelce Opolskie rzeka nie ma licznych dopływów.

W północnej części gminy, na granicy z gminą Ozimek, przepływa rzeka **Ptaszkówka** (Cienka), która na całym odcinku przepływa przez tereny leśne.

Potok Jędrynie (Kobylec) bierze swój początek w lasach położonych na południowy-wschód od wsi Jędrynie. Stanowi on prawobrzeżny dopływ rzeki Sucha (w granicach gminy Izbicko), z którą łączy się na południe od osady Breguła (Grodzisko). Wyraźnie zaznaczona dolina potoku we wsi Jędrynie stanowi obszar okresowo zalewany, częściowo podmokły, w tym z wykształconymi glebami pochodzenia organicznego. Na przebiegu potoku występuje kilka zbiorników wodnych, mających duże znaczenie dla różnorodności biologicznej, w tym stawy Jedlina i Grabicz, a dalej na północ staw Laski.

[19] Badora K., Opracowanie ekofizjograficzne gminy Strzelce Opolskie, 2015, s. 26

Ponadto na terenie gminy występują rowy melioracyjne i rowy nawadniające o łącznej długości ponad 150 km, z czego około 80% występuje na gruntach sołectw: Osiek, Kadłub Piec, Kadłub Wieś, Grodzisko i Jędrynie (w tym potok Grabowiec i Banatka).

Wśród powierzchniowych zbiorników wodnych występujących na obszarze gminy Strzelce Opolskie należy wyróżnić:

- stawy w Strzelcach Opolskich, w tym stawy zlokalizowane na terenie parku oraz stawy hodowlane w rejonie ul. Budowlanych,
- stawy w Suchej (w znacznym stopniu wyschnięte),
- zbiorniki wodne w dnie kamieniołomów na północ od zabudowy miasta Strzelce Opolskie,
- zbiorniki wodne w lasach koło wsi Jędrynie oraz na północ od Warmątowic,
- zbiornik retencyjny w lesie na terenie Dziewkowic, przy granicy z Centawą,
- zespół rybackich stawów hodowlanych w dolinie rzeki Jemielnicy, w tym w rejonie Barwinka oraz w Dziewkowicach.

Małe zbiorniki wodne, kopane dla celów hodowlanych lub retencyjnych, obserwuje się również na obrzeżu zabudowy oraz w obrębie terenów zabudowanych wsi, w tym m.in. w Rozmierzy, Rożniątowie, Kalinowie i Kalinowicach (na terenie parku).

2.5.c. Stan wód powierzchniowych

Stan jakości wód stwierdzany jest na podstawie monitoringu środowiska prowadzonego przez Inspekcję Ochrony Środowiska, na podstawie wytycznych Ramowej Dyrektywy Wodnej. Jakość jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) zależy głównie od oddziaływania antropogenicznego, w tym punktowych, rozproszonych i obszarowych źródeł zanieczyszczeń oraz zmian hydromorfologicznych.

Punktowe źródła zanieczyszczeń to głównie zrzuty ścieków bytowych, pochodzących z gospodarki komunalnej i przemysłu (oczyszczalnie ścieków). Na obniżenie jakości wód szczególny wpływ mają ścieki komunalne przenikające do wód na obszarach o nieuporządkowanej gospodarce ściekowej. Również ścieki pochodzące z przemysłu negatywnie oddziałują na jakość wód. Oprócz substancji biogennych, mogą być one źródłem substancji toksycznych dla organizmów wodnych, w tym trwałych zanieczyszczeń chemicznych. Na jakość opolskich wód oddziałują również zrzuty wód pochodzących z odwodnienia kopalń, które wnoszą do wód płynących znaczną ilość zawiesiny oraz powodują zwiększenie zasolenia. Ponadto, poprzez podwyższenie temperatury, wody te wpływają na zmniejszenie ilości tlenu w wodzie i na przebieg szeregu procesów biochemicznych.

Na obszarze gminy Strzelce Opolskie do punktowych źródeł zanieczyszczeń zaliczane są głównie: oczyszczalnia ścieków w Strzelcach Opolskich, składowisko odpadów w Szymiszowie, gospodarstwa położone na obszarach pozbawionych kanalizacji, hodowla zwierząt zlokalizowana w bliskim sąsiedztwie cieków wodnych (np. w Jędryniach, Grodzisku, Suchej), jak również wody kopalniane na odcinku przerzutu do cieku wodnego.

Zanieczyszczenia obszarowe to substancje, które wraz z wodami opadowymi spływają z danego obszaru do wód. Pochodzą one z gruntów ornych, użytków zielonych, obszarów leśnych, miejsc nielegalnego składowania odpadów. Są to również niewykorzystane przez rośliny substancje odżywcze, w tym główne składniki nawozów, tj. azot i fosfor. Zanieczyszczenia te występują na obszarze całej gminy.

Zmiany hydromorfologiczne są głównie skutkiem działalności człowieka służącej ochronie przeciwpowodziowej, retencjonowaniu wód, żegludze, energetyce wodnej, rolnictwu, turystyce i rekreacji, wydobyciu kruszywa, zagospodarowaniu dolin cieków i brzegów zbiorników (zabudowa komunalna i gospodarcza), poborom wód (w szczególności na potrzeby gospodarki komunalnej, przemysłu, produkcji energii elektrycznej, rolnictwa, hodowli ryb, górnictwa, żeglugi). Powodują zaburzenia środowiska naturalnego o często znaczącym stopniu. W granicach gminy Strzelce Opolskie stanowią głównie lej depresji związany z odpompowaniem wód kopalnianych, obwałowania stawów hodowlanych w Kadłubie-Barwinku oraz w Dziewkowicach, a także próg wodny w Kadłubie.

Z monitoringu prowadzonego przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska wynika, że wody rzeki Jemielnicy są silnie zmienione, zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, o słabym potencjale ekologicznym ze względu na wyniki oznaczenia makrofitów (IV klasa), stanie chemicznym poniżej dobrego, z przekroczonymi stężeniami średniorocznymi i maksymalnymi oraz ogólnym złym stanem całej JCWP. Zakładany cel środowiskowy w terminie do roku 2021 to dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny wód.

2.6. Warunki klimatyczne

Warunki klimatyczne województwa opolskiego charakteryzują się stosunkowo wysoką średnią temperaturą roczną, która w latach 2001-2018 kształtowała się w granicach 9,2 - 10,9°C, natomiast wysokość opadów atmosferycznych mieściła się w przedziale pomiędzy 586-594 mm. W regionie występują długie, łagodne jesienie, krótkotrwałe zimy, wczesne wiosny oraz ciepłe lata, co związane jest z istnieniem przewagi wiatrów wiejących najczęściej z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego. Takie warunki klimatyczne są sprzyjające dla długiego okresu wegetacji, który na Opolszczyźnie wynosi powyżej 220 dni[20].

Gmina Strzelce Opolskie leży w zasięgu klimatu umiarkowanego, kontynentalnego, z zaznaczającym się wpływem atlantyckim. Oddziaływanie zachodnich mas powietrza wywołuje tu pogodę ciepłą i pochmurną w półroczu chłodnym oraz stosunkowo chłodną i pochmurną w ciepłym okresie roku. Natomiast przy wschodniej, kontynentalnej cyrkulacji przeważa w lecie pogoda słoneczna z wysokimi wartościami temperatur, zaś w zimie pogoda słoneczna i mroźna. Na przestrzeni roku kalendarzowego zaznacza się duża zmienność kierunków cyrkulacji mas powietrza. Obszar gminy należy do najcieplejszego w kraju regionu pluwiotermicznego. Warunki klimatyczne nieznacznie różnią się od średniej wojewódzkiej. Generalnie bardziej surowe są na południu gminy w rejonie Garbu Chełmu, a łagodne na północy.

Roczna suma usłonecznienia faktycznego na terenie gminy wynosi 1450-1500 godzin. Usłonecznienie względne, tj. udział usłonecznienia faktycznego do usłonecznienia astronomicznie możliwego, wynosi ~32%. W skali miesięcznej najwyższe wartości usłonecznienia faktycznego przypadają na czerwiec i wynoszą 200 godzin.

Średnia roczna temperatura na terenie gminy jest niższa niż w Opolu i waha się w przedziale 8-8,5°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą +18°C, a najzimniejszym styczeń -1,9°C mrozu. Amplituda dwóch skrajnych termicznie miesięcy wynosi 19-20°C.

[20] Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Monitoring

Roczna suma opadów atmosferycznych kształtuje się na poziomie 650-700 mm i jest wyższa niż w województwie, z wyraźną kulminacją w półroczu ciepłym ~400-450 mm i 200-250 mm w półroczu chłodnym. W skali miesięcznej maksymalna suma opadów przypada na czerwiec i sierpień (80-90 mm), minimalna na luty (30-40 mm). Maksymalne dobowe sumy opadów najczęściej występują w lipcu, a następnie w czerwcu i sierpniu. Wielkość opadów jest większa w południowej części gminy w rejonie Garbu Chełmu.

Średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi 60-70 dni, przy czym średnia grubość pokrywy śnieżnej wzrasta wraz z wysokością bezwzględną terenu i waha się w przedziale 10-20 cm, zaś maksymalna wynosi 50 cm. Pierwszy opad śniegu pojawia się 5-10 listopada; najdłużej zalega w rejonie południowo-zachodniej części gminy (Ligota Dolna, Ligota Górna), gdzie zanika dopiero około 30 kwietnia oraz w południowej części gminy, gdzie zanika około 30 marca.

Pod względem anemometrycznym dominują wiatry zachodnie (W – 19,4%), południowo-zachodnie (SW – 18%) i południowe (S – 15%). Średnia roczna prędkość wiatru, mierzona na wysokości 10 m nad powierzchnią terenu, nie przekracza 2,5 m/s. Na wysokości 60 m n.p.t. można się spodziewać warunków wietrznych na poziomie do prędkości 6,4 m/s, natomiast na wysokości 100 m n.p.t. na poziomie do prędkości ok. 7,4 m/s[21]. Udział wiatrów o prędkościach energetycznych, tj. prędkościach zawartych w przedziale 4-15 m/s wynosi 25-30% w skali rocznej. Prędkość wiatru w porywach dochodzi do 20 m/s. Stan ciszy atmosferycznej trwa średnio przez 10% liczby dni w roku.

Klimat lokalny na obszarze poszczególnych wsi kształtowany jest przez zespół warunków naturalnych obejmujących m.in. rzeźbę terenu, pokrycie roślinnością, głębokość wód gruntowych, ilość i wielkość cieków naturalnych i zbiorników wodnych, rodzaj gruntów. Najkorzystniejsze warunki mikroklimatyczne panują na stokach i obszarach wierzchowinowych położonych powyżej dolin. Są to tereny dobrze przewietrzane, z wyższymi wartościami temperatur dobowych, dobrze nasłonecznione, zwłaszcza tereny eksponowane ku południowi i kierunkom pośrednim (SW, SE). Natomiast obszary den dolinnych i dolnych odcinków zboczy dolin znajdują się w zasięgu niekorzystnych zjawisk inwersyjnych. Szczególnie dotyczy to dolin rzecznych północnej części obszaru gminy (głównie rzek Jemielnicy oraz Suchej), dla których typowe są wiatry inwersyjne, znacząco wpływające na pogorszenie warunków klimatu lokalnego. Niekorzystny wpływ na inne czynniki klimatyczne dna dolin rzecznych mają także występujące tutaj płytkie poziomy wód gruntowych i lokalne podmokłości, wpływające znacznie na obniżenie średnich temperatur oraz większą wilgotność powierza. Charakterystyczna dla tych terenów stagnacja chłodnego i wilgotnego powietrza, wydłużona częstotliwość występowania przymrozków przygruntowych, mgieł i zamgleń radiacyjnych, stwarza niekorzystne warunki klimatyczne dla mieszkańców.

W południowo-zachodniej części gminy znaczny wpływ na kształtowanie się klimatu wywiera Góra Św. Anny. Odrębność klimatyczna tego rejonu przejawia się głównie w rozkładzie temperatur w przekroju rocznym. Średnia roczna temperatura jest niższa od temperatury pozostałego obszaru gminy, zima rozpoczyna się wcześniej i utrzymuje dłużej, z kolei okres wegetacyjny trwa krócej. W przeciwieństwie do pozostałego obszaru, rejon Góry Św. Anny charakteryzuje się dużą ilością opadów oraz znaczną ilością opadów ulewnych, stanowiąc tym samym anomalię regionalną na Śląsku.

Znaczący wpływ na modyfikowanie klimatu lokalnego mają zwarte kompleksy leśne, które łagodzą warunki termiczno-wilgotnościowe w stosunku do terenów otwartych. Obniżają one również prędkość wiatru i powodują wytworzenie się cienia aerodynamicznego po stronie zawietrznej.

[21] Dane na podstawie Global Wind Atlas https://globalwindatlas.info/area/Poland/Opolskie

Okres wegetacyjny w gminie jest jednym z najdłuższych w Polsce i trwa średnio 220-225 dni. Początek robót polnych przypada na drugą dekadę marca. Warunki klimatyczne są sprzyjające dla rozwoju rolnictwa.

2.7. Powietrze atmosferyczne

Powietrze jest tym komponentem środowiska, do którego emitowana jest większość zanieczyszczeń powstających na powierzchni ziemi, zarówno w rezultacie procesów naturalnych, jak i działalności człowieka. Współcześnie coraz trudniej jest wskazać rejony, w których powietrze atmosferyczne byłoby całkowicie wolne od zanieczyszczeń.

Najważniejszymi źródłami zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie gminy są następujące procesy:

- spalanie paliw w celach grzewczych,
- emisja gazów i pyłów z zakładów przemysłowych i usługowych,
- emisja pyłów z prowadzonej eksploatacji wapieni i kamienia budowlanego,
- spalanie paliw samochodowych,
- napływ zanieczyszczeń spoza gminy.

W skali gminy o emisji pyłów i dwutlenku siarki decyduje głównie spalanie węgla kamiennego („emisja niska"), natomiast o emisji tlenków azotu, tlenku węgla i innych emitowanych gazów (węglowodory) – spalanie paliw samochodowych.

Oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Dodatkowo na potrzeby oceny wpływu istniejących lub projektowanych instalacji/inwestycji na stan czystości powietrza, określanej na drodze obliczeń rozprzestrzeniania zanieczyszczeń (modelowania komputerowego). w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu, ustalono wartości odniesienia substancji w powietrzu oraz dopuszczalne stężenia dla 167 najistotniejszych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, normy opadu pyłu ogółem, kadmu i ołowiu.

Bieżąca ocena jakości powietrza dokonywana jest według nowej klasyfikacji stref, zgodnie z którą obszar gminy Strzelce Opolskie zaliczony jest do strefy opolskiej o kodzie PL1602, która obejmuje swoim zasięgiem całe województwo opolskie, z wyjątkiem miasta Opole. Tak duży obszar strefy prowadzi jednak do znacznej generalizacji wyników badań, a symbol klasy wynikowej dla danej substancji nie odzwierciedla faktycznego poziomu zanieczyszczeń na obszarze gminy.

W latach 2010-2018 na terenie powiatu strzeleckiego w ramach monitoringu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (WIOŚ) nie były prowadzone badania stężenia pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. Dane ze stacji pomiarowej w Kędzierzynie-Koźlu za rok 2018 wskazują na przekroczenia poziomu dopuszczalnego PM10 głównie w okresie zimowym i wczesno-wiosennym. Odpowiedzialna za przekroczenie jest przede wszystkim niska emisja z systemów grzewczych, w tym szczególnie indywidualnego ogrzewania mieszkań i budynków mieszkalnych, gdzie jako podstawowe paliwo używany jest węgiel, szczególnie ten o niskiej jakości z dużą zawartością popiołu i siarki, a jako źródło grzewcze używane są kotły o niskiej sprawności. Problem ten jest szczególnie istotny w mieście na obszarach zabudowy jednorodzinnej oraz w miejscowościach wiejskich.

Dokładniejsze wyniki badań publikowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska dla stacji pomiarowych w Kędzierzynie-Koźlu potwierdzają istnienie prawidłowości pod względem emisji dwutlenku azotu NO2, którego najwyższe

stężenia odnotowywane są w okresie zimowym i osiągają wartość ok. 25-35 µg/m^3 (zależnie od stacji), by w okresie letnim spaść do poziomu ok. 10-15 µg/m^3. Wartości te nie przekraczają maksymalnych dopuszczonych stężeń średniorocznych.

Również stężenia dwutlenku siarki SO2 utrzymują się na bardzo niskim poziomie, średniorocznie ok. 5,7-7,5 µg/m^3, przy czym, podobnie jak dla dwutlenku azotu, najwyższe wartości odnotowywane są w okresie zimowym i wynoszą ok.18-25 µg/m^3, a najniższe w okresie letnim ok.1-1,5 µg/m^3.

W województwie opolskim dominujący wpływ na wielkość emisji mają trzy powiaty: opolski, krapkowicki i kędzierzyńsko-kozielski. Łączna emisja z zakładów szczególnie uciążliwych dla powietrza w tych powiatach wynosi około 65,3% całkowitej wojewódzkiej emisji pyłów oraz 88,5% całkowitej emisji gazów. Największym wytwórcą zanieczyszczeń powietrza jest sektor energetyczny, z którego pochodzi ponad 70% emisji oraz przemysł cementowo-wapienniczy i chemiczny.

Pomimo wyraźnego spadku emisji pyłów z zakładów przemysłowych nadal niepokojący pozostaje wysoki poziom emisji pochodzącej z sektora bytowo-komunalnego, czyli tzw. „emisji niskiej". Niska emisja zanieczyszczeń powietrza jest emisją pochodzącą z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych opalanych najczęściej węglem. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do precyzyjnego oszacowania ze względu na zróżnicowaną jakość wykorzystywanego opału. Z procesem spalania węgla, zwłaszcza w niskosprawnych paleniskach indywidualnych i małych kotłach z rusztem stałym związana jest emisja benzo(a)pirenu B(a)P. Znacznym problemem jest również emisja liniowa ze środków transportu[22]. W dużych ośrodkach przemysłowych udział zanieczyszczeń komunikacyjnych jest porównywalny z zanieczyszczeniami pochodzącymi z emitorów przemysłowych i energetycznych. Biorąc pod uwagę tendencje zmian emisji tlenku azotu NO zwraca uwagę rosnący z roku na rok poziom emisji ze źródeł mobilnych, przy spadku emisji tego zanieczyszczenia ze źródeł stacjonarnych.

Zgodnie z wynikami monitoringu jakości powietrza za rok 2018, strefa opolska została zaliczona do klasy C ze względu na przekroczone wartości dopuszczalne poziomu pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, benz(a)pirenu B(a)P oraz ozonu O3 w powietrzu. Przyznanie klasy C wskazuje na konieczność opracowania programów ochrony powietrza dla całej strefy.

Sejmik Województwa Opolskiego Uchwałą Nr XXXVII/403/2018 z dnia 30 stycznia 2018 r. przyjął „Program ochrony powietrza dla strefy opolskiej i miasta Opola ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz poziomów dopuszczalnych pyłu PM2,5, ozonu i benzenu dla strefy opolskiej". Program zawiera diagnozę stanu istniejącego w zakresie zanieczyszczenia powietrza oraz wytycza cele i podstawowe kierunki działań umożliwiające poprawę jego jakości, w tym określa poziomy redukcji zanieczyszczeń dla poszczególnych gmin, a także zadania do realizacji adresowane do władz gmin (s.140-141).

W ramach prowadzonych działań naprawczych oraz ze względu na zaostrzenie standardów pyłów, które obowiązują od roku 2016, Energetyka Cieplna Opolszczyzny S.A. wykonała w latach 2014-2016 modernizację instalacji odpylania w Opolu, Kluczborku, Krapkowicach oraz Strzelcach Opolskich, a także modernizacje źródeł ciepła oraz sieci ciepłowniczych. W skali samorządów lokalnych prowadzonych było szereg działań wspomagających, które nie przynoszą bezpośrednio efektu ekologicznego, ale prowadzą do niego pośrednio. Były to zarówno działania o charakterze edukacyjnym i promocyjnym, jak również kontrolnym.

[22] Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Opolskie

Osiągnięcie wymaganego efektu ekologicznego możliwe jest również częściowo dzięki podjętej przez Sejmik Województwa Opolskiego uchwale „antysmogowej" wprowadzającej na obszarze województwa opolskiego ograniczenia w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Zgodnie z zapisami Uchwały[23], od 1 listopada 2017 r. na terenie województwa opolskiego wprowadzono zakaz spalania:

- węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
- mułów i flotokoncentratów węglowych, tj. paliw o uziarnieniu mniejszym niż 3 mm,
- paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem mułów lub flotokoncentratów węglowych,
- paliw stałych produkowanych z węgla kamiennego, w których zawartość frakcji o uziarnieniu mniejszym niż 3 mm jest większa niż 15%,
- drewna i biomasy drzewnej, których wilgotność w stanie roboczym przekracza 20%.

Ponadto, zgodnie z podjętym rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1690), od 1 lipca 2018 r. niemożliwy jest zakup i montaż kotłów (o znamionowej mocy cieplnej nie większej niż 500 kW) innych, niż spełniające wymogi emisyjne przynajmniej 5 klasy zgodnie z normą EN 303-5:2012.

2.8. Gleby i powierzchnia ziemi

Wytworzenie się określonych profilów glebowych oraz ich przydatność rolnicza pozostaje w ścisłym związku z budową geologiczną i morfologią danego obszaru. Jest również uzależniona od występujących organizmów roślinnych i zwierzęcych, klimatu, stosunków wodnych, topografii terenu oraz działalności gospodarczej człowieka. Gleby podlegają różnym klasyfikacjom[24], w tym ze względu na:

- rodzaj skał macierzystych i genezę powstania – wyróżniamy rodzaje gleb, np. piaski wodnolodowcowe, gliny zwałowe, utwory pyłowe rzeczne,
- zachodzące procesy wietrzenia, akumulacji i przemieszczania – wyróżniamy typy gleb, np. pseudobielicowe, brunatne, czarnoziemy, mady,
- właściwości agrofizyczne, w tym ciężkość uprawy oraz stosunki powietrzno-wodne,
- właściwości agrochemiczne, w tym zawartość próchnicy, odczyn oraz zasobność w przyswajalne składniki pokarmowe i mikroelementy,
- bonitację gleboznawczą gruntów – wyróżniamy osiem klas gruntów ornych (w tym a i b) i sześć klas użytków zielonych,
- przydatność rolniczą – wyróżniamy kompleksy 1-14 dla gruntów ornych oraz 1z-3z dla użytków zielonych.

Ocena jakości gleb pod względem ich wartości użytkowej, uwzględniająca żyzność gleby, stosunki wodne w glebie, stopień kultury gleby i trudność uprawy w powiązaniu z agroklimatem, rzeźbą terenu oraz niektórymi elementami stosunków

[23] Uchwała Nr XXXII/367/2017 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 26 września 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa opolskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

[24] *Warunki przyrodnicze produkcji rolnej, województwo opolskie,* Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Puławy 1987

gospodarczych, określana jest jako bonitacja gleboznawcza gruntów (z łac. Bonus = dobry). W zależności od przyjętej klasyfikacji wartość tą wyraża się w klasach lub punktach. Wyróżnia się sześć podstawowych klas bonitacji gruntów ornych:

- gleby klasy I – grunty orne najlepsze, do których zaliczamy: czarnoziemy, rędziny kredowe, gleby brunatne (tylko te bogate w próchnicę), mady. Są to gleby najbardziej zasobne w składniki pokarmowe, łatwe do uprawy (przewiewne, ciepłe, niezaskorupiające się),
- gleby klasy II – grunty orne bardzo dobre. Mają skład i właściwości podobne (lub nieco gorsze) jak gleby klasy I, jednak położone są w mniej korzystnych warunkach terenowych, co powoduje, że plony roślin uprawianych na tej klasie gleb mogą być niższe niż na glebach klasy I,
- gleby klasy III (a i b) – grunty orne średnio dobre tj. gleby brunatne oraz gleby bielicowe. W porównaniu do gleb klas I i II posiadają gorsze właściwości fizyczne i chemiczne oraz odznaczają się dużym wahaniem poziomu wody w zależności od opadów atmosferycznych. Na glebach tej klasy można już zaobserwować procesy ich degradacji,
- gleby klasy IV (a i b) – grunty orne średnie. Plony roślin uprawianych na tych glebach są wyraźnie niższe niż na glebach klas wyższych, nawet gdy utrzymywane są one w dobrej kulturze rolnej. Gleby te są bardzo podatne na wahania poziomu wód gruntowych,
- gleby klasy V – grunty orne słabe, do których należą gleby kamieniste lub piaszczyste o niskim poziomie próchnicy. Są ubogie w substancje organiczne. Do tej klasy zaliczamy również gleby orne słabe położone na terenach niezmeliorowanych albo takich, które do melioracji się nie nadają,
- gleby klasy VI – grunty orne najsłabsze. W praktyce nadają się tylko do zalesienia. Ze względu na bardzo niski poziom próchnicy uprawa roślin na glebach tej klasy stanowi duże ryzyko uzyskania bardzo niskich plonów.

Gleby użytków rolnych w większości zaliczane są do gleb brunatnych. Są to gleby średnio żyzne lub żyzne o odczynie słabo kwaśnym lub obojętnym. Charakterystyczny jest dla nich proces brunatnienia, tj. uwalnianie się, w wyniku wietrzenia chemicznego, tlenków żelaza, które w połączeniu ze związkami próchnicznymi tworzą na ziarenkach glebowych brunatne otoczki. Na glebach tych można uprawiać wszystkie zboża oraz rośliny okopowe. Na znacznej powierzchni możliwa jest również uprawa cennych gatunków takich jak: buraki cukrowe, warzywa i pszenica.

W skali Polski gleby orne bardzo dobre (I-II) zajmują powierzchnię 3,7%, dobre (IIIa i IIIb) – 18,0%, średniej jakości (IVa i IVb) – 35,2% oraz słabe i bardzo słabe (V i VI) – 37,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych, górskie – 5%. W ogólnej powierzchni użytków zielonych kraju klasy najsłabsze (V i VI) stanowią aż 42,6% [25].

Gmina Strzelce Opolskie położona jest w Częstochowsko-Kieleckiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej (wg R. Gumińskiego), przy czym południowa część gminy znajduje się w strzeleckim regionie glebowo-rolniczym, którego granice generalnie pokrywają się z mezoregionem Chełm, natomiast część centralna i północna przynależy do regionu opolskiego. Regiony cechują się znacznym zróżnicowaniem uwarunkowań, w tym[26]:

[25] Wikipedia.org

[26] *Warunki przyrodnicze produkcji rolnej, województwo opolskie,* Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Puławy 1987

- region strzelecki charakteryzuje się przewagą gleb kompleksu 2 – pszennego dobrego z małym udziałem kompleksu 3 – pszennego wadliwego, zaliczanych w większości do III klasy bonitacyjnej. Wśród gruntów ornych przeważają gleby brunatne, wyługowane, wytworzone z utworów lessowych ilastych i częściowo piaszczystych oraz gleby pseudobielicowe (płowe) z udziałem rędzin i czarnoziemów zdegradowanych, wytworzonych z lessów. Gleby te mają uregulowane stosunki wodno-powietrzne i w niewielkim stopniu są wrażliwe na długotrwałą suszę. Występują one w południowej części gminy na gruntach wsi: Ligota Dolna, Ligota Górna, Kalinów, Kalinowice, Szymiszów, Rożniątów, Brzezina, Warmątowice i Błotnica Strzelecka,
- region opolski cechuje się przewagą gleb kompleksu 5 – żytniego dobrego i 6 – żytniego słabego, zaliczanych do klas bonitacyjnych IVb i V. W większości są to gleby lekkie (82%) wytworzone z piasków i glin napiaskowych. Wymagają one stałego wzbogacania w nawozy mineralne, co sprawia, że ich uprawa jest zasadniczo nieopłacalna. Pod względem typologicznym zaliczają się do gleb bielicowych i brunatnych, wyługowanych, kwaśnych. W strefie doliny rzeki Jemielnicy i jej dopływów występują mady rzeczne, wytworzone z osadów aluwialnych, w tym głównie na gruntach wsi: Kadłub, Osiek, Grodzisko, Sucha i Rozmierz. Na glebach tych koncentrują się trwałe użytki zielone.

Na terenie gminy nie występują gleby klas I i II, a gleby chronione klasy IIIa i IIIb zajmują ok. 12% gruntów ornych. Najwięcej jest gleb klas IVa i IVb, stanowiących ok. 44%. W powierzchni trwałych użytkach zielonych gleby klasy I nie występują, klasy II zajmują 0,4%, klasy III – 17%, klasy IV – 55,4%, klasy V – 27,5%, klasy VI – 3,8%.

Lokalnie zidentyfikowano gleby organiczne, mułowo-torfowe, które wytworzyły się w zagłębieniach terenowych. Występują one w północnej części wsi Błotnica Strzelecka, w Płużnicy Wielkiej, Dziewkowicach (wschodnia część), Jędryniach, Grodzisku, Kadłubie oraz w Strzelcach Opolskich w rejonie Mokrych Łanów. Ze względu na trwałe nadmierne zawilgocenie są one użytkowane głównie jako trwałe użytki zielone (44 ha), a tylko w niewielkiej części jako grunty orne (15 ha). Gleby te objęte są ochroną prawną na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Największym zagrożeniem dla gleb na obszarze gminy Strzelce Opolskie jest erozja wietrzna, która stanowi istotne zagrożenie w południowej części gminy. Erozji sprzyja wielkopowierzchniowy charakter gruntów oraz niewielki udział zadrzewień przeciwwietrznych.

Województwo opolskie ma najwyższy średni wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Polsce, tj. 81,6 pkt w skali 100 pkt, przy przeciętnym dla Polski wskaźniku równym 66,6 pkt. Pod względem **wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej** gmina Strzelce Opolskie ma walory niższe niż średnio w regionie (66 pkt), zajmując 44 miejsce w województwie. Najwyższe wartości osiągają wsie położone w południowej części gminy, w tym: Kalinów, Ligota Górna i Ligota Dolna, natomiast najgorsze uwarunkowania mają wsie położone w północnej części gminy, w tym: Jędrynie, Grodzisko, Osiek, Szczepanek i Kadłub.

W granicach gminy Strzelce Opolskie znajdują się **obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW),** zaliczone do typu obszaru z ograniczeniami naturalnymi strefy I (wg poprzedniego podziału typ nizinny). Zaliczone do nich zostały grunty położone w granicach wsi: Jędrynie, Dziewkowice, Grodzisko, Kadłub, Osiek i Szczepanek. W stosunku do poprzedniej delimitacji obszar został powiększony o tereny wsi Dziewkowice. W okresie programowania 2014-2020 nastąpiła zmiana sposobu delimitacji obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania ONW polegająca na stosowaniu w całej Unii Europejskiej jednolitych kryteriów biofizycznych dotyczących klimatu (długość okresu wegetacyjnego, temperatura w okresie wegetacyjnym, brak wody), gleby (słaba przepuszczalność gleby, uziarnienie gleby

i kamienistość, głębokość strefy korzeniowej, słabe właściwości chemiczne), gleby i klimatu (nadmierna wilgotność gleby) oraz ukształtowania terenu. Lista i opis kryteriów biofizycznych do wyznaczenia ONW z ograniczeniami naturalnymi zawarte są w załączniku III do rozporządzenia Unii Europejskiej nr 1305/2013[27].

Powierzchnia ziemi w granicach gminy Strzelce Opolskie jest silnie przekształcona przez człowieka, w tym zarówno w wyniku prowadzonej działalności rolniczej, jak również mieszkalnictwa, usług i przemysłu. W szczególności znaczące negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi ma działalność górnicza. Na terenie gminy zlokalizowanych jest kilkanaście wyrobisk poeksploatacyjnych o różnej wielkości i głębokości, w tym część zalanych wodą. Do największych należy wyrobisko kopalni „Górażdże" z siedzibą w Choruli, nieczynne wyrobisko byłych Śląskich Zakładów Przemysłu Wapienniczego „Opolwap" oraz stale powiększające swoje rozmiary wyrobisko kopalni „Szymiszów", a także historyczne wyrobisko we wsi Ligota Górna. Dodatkowo, na terenie całej gminy występują liczne niewielkie wyrobiska powstałe na skutek eksploatacji wapienia, żwiru lub gliny, w tym m.in. w Suchej, Rozmierzy, Brzezinie, Strzelcach Opolskich. W większości stanowią one tereny zdegradowane, dla których konieczne jest przeprowadzenie procesu rekultywacji i nadanie nowego przeznaczenia.

2.9. Szata roślinna

2.9.a. Regionalizacja geobotaniczna i roślinność potencjalna

Pod względem regionalizacji geobotanicznej J. M. Matuszkiewicza[28] obszar gminy Strzelce Opolskie przynależy do następujących jednostek:

- Kraina Dolnośląska, Okręg Borów Stobrawskich, Turawskich i Niemodlińskich, Podokręg Ozimski (B.5.3.i), obejmująca północną część gminy,
- Kraina Dolnośląska, Okręg Borów Stobrawskich, Turawskich i Niemodlińskich, Podokręg Tarnowskoopolski (B.5.3.j), obejmująca centralną i zachodnią część gminy,
- Dział Wyżyn Południowopolskich, Kraina Górnośląska, Okręg Rybnicko-Kędzierzyński, Podokręg Zdzieszowicki (C.3.2.a), obejmujący południową część gminy, w granicach Garbu Chełmu.

Według geobotanicznego podziału Śląska teren gminy leży w Obszarze Eurosyberyjskim, w Prowincji Niżowo-Wyżynnej, w strefie kontaktowej dwóch odmiennych krain: Niziny Śląskiej i Wyżyny Śląskiej. Obszar południowy, będący w zasięgu Wyżyny Śląskiej, zaliczany jest do okręgu zachodniego, podokręgu Chełm. Powyższy podział geobotaniczny pokrywa się w zasadzie z podziałem na jednostki fizyczno-geograficzne.

Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej T. Tramplera[29] teren gminy znajduje się w zasięgu V Krainy Śląskiej, 6 Dzielnicy Kędzierzyńsko-Rybnickiej, mezoregionie Chełmskim w części południowej, w mezoregionie Gogolińsko-Strzeleckim w części centralnej oraz w mezoregionie Bory Stobrawskie w części północnej.

---

[27] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005

[28] Matuszkiewicz J. M., *Regionalizacja geobotaniczna Polski,* IGiPZ PAN, Warszawa, 2008

Zróżnicowana, w poszczególnych miejscowościach oraz w obrębie ich obszarowych części, rzeźba terenu, warunki glebowe, mikroklimatyczne i wodne skutkują różnorodnością występujących biotopów. Generalnie wyróżnić należy naturalne siedliska: leśne, nieleśne, do których zaliczamy siedliska łąkowe, łęgowe, oraz tereny przekształcone antropogenicznie, tj. agrocenozy (agroekosystemy pól uprawnych) i tereny osadnicze. Wszystkie powyższe siedliska powiązane są między sobą przejściowymi formami ekotonowymi.

Potencjalna roślinność naturalna[30] charakterystyczna dla przeważającej części gminy Strzelce Opolskie to las świeży Lśw, w tym głównie grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria uboga (*Tilio-Carpinetum)*. Jest to wielogatunkowy las liściasty lub mieszany z przewagą grabu i dębu, niekiedy z domieszką lipy drobnolistnej i szerokolistnej, klonu, jawora i świerku. Warstwa runa zajmuje 40-100% powierzchni i jest bogata w gatunki roślin takie jak: Gajowiec żółty (*Galeobdolon luteum)*, Żywiec cebulkowy (*Dentaria bulbifera)*, Marzanka wonna (*Galium odoratum)*, Czerniec gronkowy (*Actaea spicata)*, Turzyca leśna (*Carex sylvatica)* czy Jaskier różnolistny (*Ranunculus auricomus)*.

Południowo-wschodnią część gminy zajmuje żyzna buczyna niżowa (*Melico-Fagetum)*. Zajmuje ona piaszczysto-gliniaste i gliniaste wzniesienia moren dennych i czołowych, spotykana jest także na utworach lessowych. Jest to las bukowy charakteryzujący się stosunkowo bujnym i bogatym runem, budowanym przez typowe gatunki dla eutroficznych siedlisk leśnych. W drzewostanie żyznej buczyny niżowej dominuje buk zwyczajny *(Fagus sylvatica*) z nieznaczną domieszką dębu bezszypułkowego *(Quercus petraea),* klonu jaworu *(Acer pseudoplatanus),* grabu zwyczajnego *(Carpinus betulus)* i innych gatunków liściastych.

Północną część gminy pokrywa kontynentalny bór mieszany (*Querco roboris-Pinetum*). Występuje on na glebach gliniasto-piaszczystych. W drzewostanie współpanują sosna i obydwa dęby, z przewagą dębu szypułkowego. W domieszce występują: brzoza brodawkowata, osika, rzadziej świerk i modrzew. Warstwa krzewów jest obficie rozwinięta, złożona głównie z leszczyny (*Corylus avellana*), kruszyny (*Frangula alnus*), jarzębiny (*Sorbus aucuparia*), jałowca (*Juniperus communis*) i z podrostów gatunków drzewiastych.

Obecny charakter roślinności rzeczywistej jest efektem istotnych przekształceń antropogenicznych, gdzie naturalne lasy zostały zastąpione przez uprawy polowe oraz tereny zabudowane, komunikacyjne i nasadzenia sosnowe. Zbiorowiska naturalne i seminaturalne są w znaczącym stopniu zdegradowane.

2.9.b. Ochrona gatunkowa roślin

Gmina Strzelce Opolskie w porównaniu z innymi obszarami województwa i regionu wyróżnia się dość dużymi walorami florystycznymi. Na badanym terenie stwierdzono występowanie 29 gatunków roślin prawnie chronionych na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409).

Gatunki objęte ochroną ścisłą:

- Buławnik czerwony (*Cephalanthera rubra)*,

[29] Trampler T. [red], *Regionalizacja przyrodniczo-leśna na podstawach ekologiczno-fizjograficznych*, PWRiL, Warszawa 1990

[30] Matuszkiewicz J. M., *Potencjalna roślinność naturalna Polski*, IGiPZ PAN, Warszawa, 2008

- Buławnik mieczolistny (*Cephalanthera longifolia),*
- Buławnik wielkokwiatowy *(Cephalanthera damassonium),*
- Goryczka wąskolistna (*Gentiana pneumonanthe*),
- Lilia złotogłów (*Lilium martagon*),
- Rojownik (Rojnik) pospolity (*Jovibarba sobolifera),*
- Rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*),
- Szafirek miękkolistny (*Muscari comosum),*
- Żłobik koralowy (*Corallorhiza trifida).*

Gatunki objęte ochroną częściową:

- Śnieżyczka przebiśnieg (*Galanthus nivalis*),
- Wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum),*
- Widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*),
- Listera jajowata (*Listera ovata),*
- Orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*),
- Goryczuszka (Goryczka) orzęsiona (*Gentianella ciliata*),
- Kruszczyk rdzawoczerwony (*Epipactis atrorubens*),
- Centuria nadobna (*Centaurium pulchellum),*
- Centuria pospolita (*Centaurium erythraea*),
- Dziewięćsił bezłodygowy (*Carlina acaulis*),
- Gnieźnik leśny (*Neottia nidus-avis*),
- Pierwiosnka wyniosła (*Primula elatior*),
- Wilżyna ciernista (*Ononis spinosa*),
- Rukiew wodna *(Nasturtium officinale),*
- Grzybienie białe (*Nymphaea alba*),
- Podkolan biały *(Platanthera bifolia),*
- Podkolan zielonawy (*Platanthera chlorantha*),
- Kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*),
- Kukułka (Storczyk) szerokolistna (*Dactylorhizamajalis*),
- Kukułka (Storczyk) plamista (*Dactylorhiza maculata*).

Do gatunków rzadkich w skali regionu i województwa zaliczyć można:

- Lepiężnik biały (*Petasites albus*),
- Len austriacki (*Linum austriacum*),
- Czerniec gronkowy (*Actaea spicata*),
- Czosnek skalny (*Allium montanum*),
- Miodownik melisowaty (*Melittis melissophyllum*),
- Nasięźrzał pospolity (*Ophioglossum vulgatum*),
- Oman szlachtawa (*Inula conyza DC*),

- Ożanka pierzastosieczna (*Teucrium botrys*),
- Ponikło jajowate (*Eleocharis ovata*),
- Przytulia okrągłolistna (*Galium rotundifolium*),
- Turzyca ciborowata (*Carex bohemica*),
- Krwawnik pannoński (*Achillea pannonica),*
- Rdestnica trawolistna (*Potamogeton graminifolius*),
- Rozchodnik biały (*Sedum album*),
- Sit żabi (*Juncus ranarius*),
- Trędownik cienisty (*Scrophularia umbrosa*).

Z **siedlisk objętych ochroną** na podstawie Dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, na terenie gminy Strzelce Opolskie występują:

- **murawy kserotermiczne 6210** – są to zbiorowiska sucholubnych i heliofilnych roślin występujące na terenie gminy na pochyłościach terenu i nasypach, w szczególności o wystawie południowej. Nie stwierdzono muraw tzw. priorytetowych, tj. z udziałem roślin storczykowatych. Najciekawsze fragmenty pochodzą z rezerwatu „Ligota Dolna" i jego najbliższego otoczenia, gdzie oprócz tzw. muraw stepowych występują także murawy naskalne. Na zachód od Szymiszowa występują murawy kserotermiczne z udziałem jednego gatunku storczyka – podkolana zielonawego, które niestety zostały zalesione sosną przez Nadleśnictwo Strzelce Opolskie,
- **kwaśne buczyny 9110** – buczyny to potencjalny typ roślinności niemal na całej powierzchni gminy. Do dzisiaj zachowało się kilka enklaw lasów z dominacją buka. Najlepiej zachowane płaty buczyn stwierdzono w rezerwacie „Tęczynów", rezerwacie „Płużnica" i w kompleksie lasów na południe od Szymiszowa. Dominuje tu kwaśna buczyna niżowa *(Luzulo pilosae-Fagetum)*. Zajmuje ona niższe położenia i charakteryzuje się stosunkowo niskim współczynnikiem różnorodności florystycznej. Runo jest tu ubogie, dominują trawy i kosmatki. W rezerwacie „Tęczynów" pewne partie drzewostanu bukowego mogłyby być zaliczone do ciepłolubnej buczyny storczykowej ze względu na występowanie wielu gatunków heliofilnych i storczyków – buławnika czerwonego, buławnika wielkokwiatowego i gnieźnika leśnego,
- **niżowe łąki użytkowane ekstensywnie 6510** – to niewielkie fragmenty łąk na siedlisku świeżym, tj. położonych w środkowych i zewnętrznych partiach skrzydeł dolin rzecznych oraz na odpowiednio uwilgotnionych stokach, z dominacją traw, w tym przede wszystkim rajgrasu wyniosłego. Na terenie gminy najwięcej fragmentów łąk rajgrasowych stwierdzono w okolicy Rozmierki, Rozmierzy i Kadłuba,
- **torfowiska przejściowe i trzęsawiska 7140** – niewielki fragmenty podmokłych stref w obrębie lasów, przylegające do leśnych zbiorników wodnych między Rozmierką a Kadłubem,
- **górskie i niżowe ziołorośla nadrzeczne i okrajkowe 6430** – występują wzdłuż cieków wodnych i obrzeży zbiorników wodnych. Ze względu na niewielką szerokość koryt rzecznych, rzadko przekraczającą 2 m, a także stromy charakter skarp w strefie potencjalnego występowania zbiorowisk welonowych, siedliska te są bardzo wąskie i rzadko obejmują strefę szerszą niż 5 m. Na skutek regulacji hydrotechnicznych są to siedliska silnie zdewastowane, a roślinność łęgowa jest sukcesywnie usuwana. Stosunkowo najlepiej zachowana jest lokalnie wzdłuż koryta rzeki Jemielnicy w okolicy Kadłuba,

- **wapienne ściany skalne 8210** – naturalne wychodnie skalne wapieni i dolomitów środkowego triasu zachowały się jedynie w okolicach Ligoty Dolnej. Są to niewielkie skałki o wysokości dochodzącej do 5-6 m, najczęściej 2- 3 m. Łącznie na Ligockiej Górze i Górze Biesiec występuje kilkanaście wystąpień skalnych. Ogółem ich długość wynosi ok. 60 m. Bardzo ważne dla zachowania siedlisk są ściany skalne w kamieniołomach w Ligocie Dolnej, Strzelcach Opolskich oraz Szczepanku. Największymi zagrożeniami dla zbiorowisk otwartych ścian skalnych jest pokrywanie się zwietrzelinami, ich zarastanie, a lokalnie również składowanie odpadów i niszczenie podczas prac drogowych i innych. Siedliska te to małopowierzchniowe układy roślinności w szczelinach wapiennych ścian skalnych, załomach ze znikomą warstwą gleby. Na terenie gminy Strzelce Opolskie występują zarówno na siedliskach naturalnych, wychodniach skał węglanowych na Ligockiej Górze oraz na siedliskach antropogenicznych, w kamieniołomach w Szczepanku, Ligocie Dolnej i Strzelcach Opolskich. Są to najczęściej kadłubowo wykształcone asocjacje zanokcic *(Asplenietum trichomano-rutae-murarie)* z dominacją zanokcicy murowej i zanokcicy skalnej,
- **lasy łęgowe i olsy 91E0** – występują lokalnie w kompleksach leśnych oraz wzdłuż dolin rzecznych na terenach nieleśnych,
- **lasy łęgowe wiązowo-dębowo-jesionowe 91F0** – występują w kilku niewielkich enklawach w południowej części gminy,
- **kwaśne dąbrowy 9190** – reprezentowane są głównie w lasach północnej części obszaru gminy. Są to dosyć ubogie florystycznie cieniste lasy z dominacją dębu, a miejscami znacznym udziałem buków, brzóz, grabów. Często występują jako zbiorowiska przejściowe z kwaśnymi buczynami, wysokimi łęgami i grądami,
- **grądy 9170** – występują na kilku stanowiskach w żyznych lasach w centralnej i południowej części gminy,
- **żyzne buczyny 9130** – występują w zwartym zasięgu w południowo-zachodniej części gminy, w szczególności w kompleksie leśnym między Szymiszowem a Kalinowicami.

Do obszarów cennych florystycznie położonych poza rezerwatami przyrody należy zaliczyć:

- **stanowisko ciepłolubnej buczyny storczykowej koło Szymiszowa** – to płat rzadkiego w Polsce zespołu ciepłolubnej buczyny storczykowej, który jest miejscem występowania wielu chronionych i rzadkich gatunków roślin światłolubnych i umiarkowanie kserotermicznych. Stanowisko znajduje się na południe od Szymiszowa, ok. 4 km na zachód od Strzelec Opolskich. Rośnie tu m.in. buławnik mieczolistny, lilia złotogłów, kruszczyk szerokolistny, orlik pospolity, konwalia majowa, pierwiosnka lekarska, a także przytulia okrągłolistna, miodownik melisowaty, ciemiężyk białokwiatowy. Obszar ten jest niestety zagrożony ze względu na prowadzony w okolicy wyrąb lasu,
- **staw w Kadłubie Piecu** – to niewielki staw położony w granicach zabudowy miejscowości, w którym występuje na jedynym w województwie opolskim stanowisku rzadka wodna roślina rdestnica trawolistna. Oprócz tego gatunku występuje szereg innych taksonów wodnych, a także szuwarowych, np. trędownik cienisty,
- **kamieniołom w Strzelcach Opolskich** – to wyjątkowy pod względem bioróżnorodności obiekt. Oprócz taksonów chronionych i zagrożonych, np. rukwi wodnej, centurii nadobnej, stokłosy wyprostowanej, występują tu gatunki nowe dla flory Polski, tzw. antropofity.

2.9.c. Zbiorowiska nieleśne

Do głównych typów siedlisk nieleśnych zalicza się zbiorowiska naturalne, w tym m.in: wodne, przybrzeżne (szuwarowe), torfowiska, zbiorowiska antropogeniczne, w tym: łąki, zbiorowiska polne (tzw. segetalne) chwastów zbożowych i okopowych, oraz zbiorowiska ruderalne związane z terenami zabudowanymi, okrajkami, zrębami leśnymi.

Naturalna roślinność wodna i przybrzeżna na terenie gminy Strzelce Opolskie występuje stosunkowo rzadko. W obrębie podmokłych i mokrych odcinków dolin spotyka się m.in.: trzcinę pospolitą (*Phragmites communis*), skrzyp bagienny (*Equisetum fluviatile*), ponikło błotne (*Eleocharis palustris*), oczeret jeziorny (*Schoenoplectus lacustris*), turzycę nibyciborowatą (*Carex pseudocyperus*), turzycę dziobkowatą (*Carex rostrata*). Szczególnie wyraźne, dobrze wykształcone zbiorowiska szuwarowe (*Phragmitetea*) obserwuje się w dolinie rzeki Kobylec, na obszarze leśnym pomiędzy Jędryniami a Kadłubem. W części zbiorowiska te mają charakter zantropogenizowany, szczególnie w obrębie stawów zlokalizowanych w Strzelcach Opolskich z wystąpieniami zespołu „lilii wodnych", na który składa się m.in. grążel żółty *(Nuphar Lutea)* i grzybienie białe *(Nymphea Alba).*

Łąki to ekosystemy bardzo zróżnicowane pod względem ekologicznym i florystycznym. Są to azonalne (niestrefowe) zbiorowiska roślinne umiarkowanej strefy klimatycznej, wykształcone zarówno na glebach mineralnych, jak i na torfach niskich, częściowo także wysokich. Według cech florystycznych łąkę określa się jako zbiorowisko roślinne złożone prawie wyłącznie z trwałych roślin zielnych, wśród których przeważają, lub co najmniej posiadają duży współudział, gatunki z rodziny traw (*Poaceae*) lub turzycowatych (*Cyperaceae)* oraz motylkowych (*Fabaceae*). Dna dolin rzecznych porastają ekstensywnie użytkowane rolniczo siedliska łąkowe wyróżniające się różnorodnością gatunkową roślin zielnych, jednorocznych i bylin. Zaliczamy do nich niżowe łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatheratum medioeuropaeum*) oraz łąki ostrożeniowe (*Cirsietum rivularis*).

W rejonie Ligoty Dolnej występują ciepłolubne murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) zaliczane do siedlisk chronionych w Europie o kodzie 6210.

W gminie Strzelce Opolskie łąki i pastwiska zajmują łącznie ok.1729 ha, co stanowi 9% jej powierzchni. Największe obszary łąkowe występują w północnej części gminy na terenie wsi: Osiek, Kadłub, Grodzisko i Jędrynie.

Zespoły roślinne użytków rolnych tzw. agroekosystemy, czyli wytworzone przez człowieka siedliska uprawowe, są dominującymi zbiorowiskami roślinnymi na obszarze gminy. Dzięki uprawie roli, nawożeniu, nawadnianiu, corocznemu obsiewaniu uszlachetnionymi gatunkami roślin uprawnych, pielęgnowaniu i ochronie przed agrofagami, są to najbardziej wydajne, a jednocześnie najmniej stabilne ekosystemy.

Antropogeniczne siedliska upraw polowych zasiedla wyodrębniona grupa ekosystemowa chwastów (zbiorowiska segetalne), pojawiających się spontanicznie w obrębie upraw roślin użytkowych. Dla zbiorowiska roślin przy tych uwarunkowaniach przyjmuje się nazwę *Stellarietea mediae* i *Centauretalia*.

Wśród ekosystemów nieleśnych pochodzenia antropogenicznego znaczący obszar zajmują tereny zabudowane i występujące w ich sąsiedztwie sady owocowe oraz silnie przekształcone przez człowieka zubożałe zbiorowiska segetalne, okrajkowe i ruderalne z klasy *Rudera-Secalietea*, a także murawy dywanowe stanowiące umiarkowanie nitrofilne zbiorowiska miejsc intensywnie wydeptywanych, np. rumianek bezpłomieniowy, babka zwyczajna, wiechlina roczna.

Terenom osadniczym i ciągom komunikacyjnym towarzyszą sztuczne nasadzenia drzew. Są to topole, klony, robinie, graby, lipy, wierzby, jesiony i jawory. Okazała aleja dębowa rośnie wzdłuż drogi prowadzącej z Rozmierki w kierunku Jędryń i Kadłuba. Duże zgrupowania drzew i krzewów obserwuje się również na cmentarzach oraz w obszarze zabudowań kościelnych, gdzie zachowały się fragmentarycznie liczne jeszcze aleje i rzędy lip w wieku ok. 100 lat.

Pośród siedlisk uprawowych występują pasy lub małe zespoły zadrzewień i zakrzewień, które porastają rozgraniczenia własnościowe poszczególnych pól, skarpy i podcięcia terenowe. Spotyka się też pojedyncze drzewa lub ich szpalery wzdłuż dróg śródpolnych i śródleśnych. Zachował się czytelny układ powiązań alejami drzew, pasami zieleni i remizami poszczególnych dworów z zamkiem usytuowanym w Strzelcach Opolskich. Charakterystyczne aleje czereśniowe położone są w obrębie pól w rejonie Ligoty Dolnej i Ligoty Górnej. Tworzenie nowych i odtwarzanie zniszczonych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych należy uznać za jeden z priorytetów w zakresie kierunków rozwoju gminy.

Charakterystyczne dla obszaru gminy są również dzikie gatunki roślin zielnych występujących na siedliskach wtórnych, powstałych po zniszczeniu przez człowieka pierwotnej roślinności naturalnej. Towarzyszą one uprawom polowym, siedliskom ludzkim, rosną na poboczach dróg, nieużytkach itp.

Na terenach osadniczych widoczne są nasadzenia gatunków drzew i krzewów ozdobnych, często obcych rodzimej florze. Szczególnym upodobaniem cieszą się drzewa i krzewy iglaste, m. in.: cyprysik Lawsona (*Chamaecyparis lawsoniana)*, tuja zachodnia (żywotnik) (*Thuia occidentalis)*, tuja wschodnia (żywotnik) (*Thuia orientalis)*, jałowiec pospolity (*Juniperus communis)*. Jest również dużo innych krzewiastych nasadzeń, np. sumak octowiec (*Rhus typhina)* czy śnieguliczka biała (*Symphoricarpos rivularis)*, oraz kwiatowych roślin zielnych.

Na obszarze Błotnicy Strzeleckiej występuje obszar źródliskowy rzeki Jemielnica, a w Suchej obszar źródliskowy rzeki Sucha. Wymagają one ochrony poprzez zakaz niszczenia, zasypywania i zabudowy.

2.9.d. Lasy

Ekosystemy leśne to potencjalnie podstawowe naturalne zbiorowiska roślinne. Cechują się one wysokim stopniem różnorodności biologicznej, skomplikowaną siecią zależności międzygatunkowych oraz wysokimi walorami poznawczymi, ochronnymi i estetycznymi.

Lasy na terenie Opolszczyzny są stale zagrożone przez czynniki biotyczne, abiotyczne i antropogeniczne. Do głównych czynników abiotycznych zakłócających funkcjonowanie ekosystemów leśnych należą emisje przemysłowe, przede wszystkim SO_2 i NO_X. Województwo opolskie ma największy w kraju odsetek lasów uszkodzonych przez imisje zanieczyszczeń przemysłowych. Według stref uszkodzeń dominują uszkodzenia słabe – I strefa oraz średnie – II strefa. Jedynie w obrębie nadleśnictw Kędzierzyn i Strzelce Opolskie występują uszkodzenia silne – III strefa. Osłabione przez emisje przemysłowe drzewa łatwo ulegają masowym pojawieniom się szkodników owadzich pierwotnych: boreczników, osnui gwiaździstej i brudnicy mniszka oraz wtórnych: przypłaszczka granatka i cetyńca. Znacznym zagrożeniem obszarów leśnych jest również występowanie chorób powodowanych przez grzyby.

Na obszarze gminy Strzelce Opolskie lasy zajmują powierzchnię 6147 ha, co stanowi ok. 31% powierzchni gminy. Występuje tu większość zbiorowisk leśnych charakterystycznych dla terenów nizinnych i wyżynnych.

Wśród lasów liściastych wiodącą rolę odgrywają zbiorowiska łęgowe stanowiące potencjalne naturalne siedliska przyrodnicze podlegające ochronie. Występują najczęściej w dolinach rzecznych. Zaliczamy do nich:

- łęgi olszowe (*Alnenion glutinoso- incanea),*
- łęgi jesionowo-olszowe (*Fraxino-Alnetum*),
- łęgi olszowo-wierzbowe z domieszką topoli.

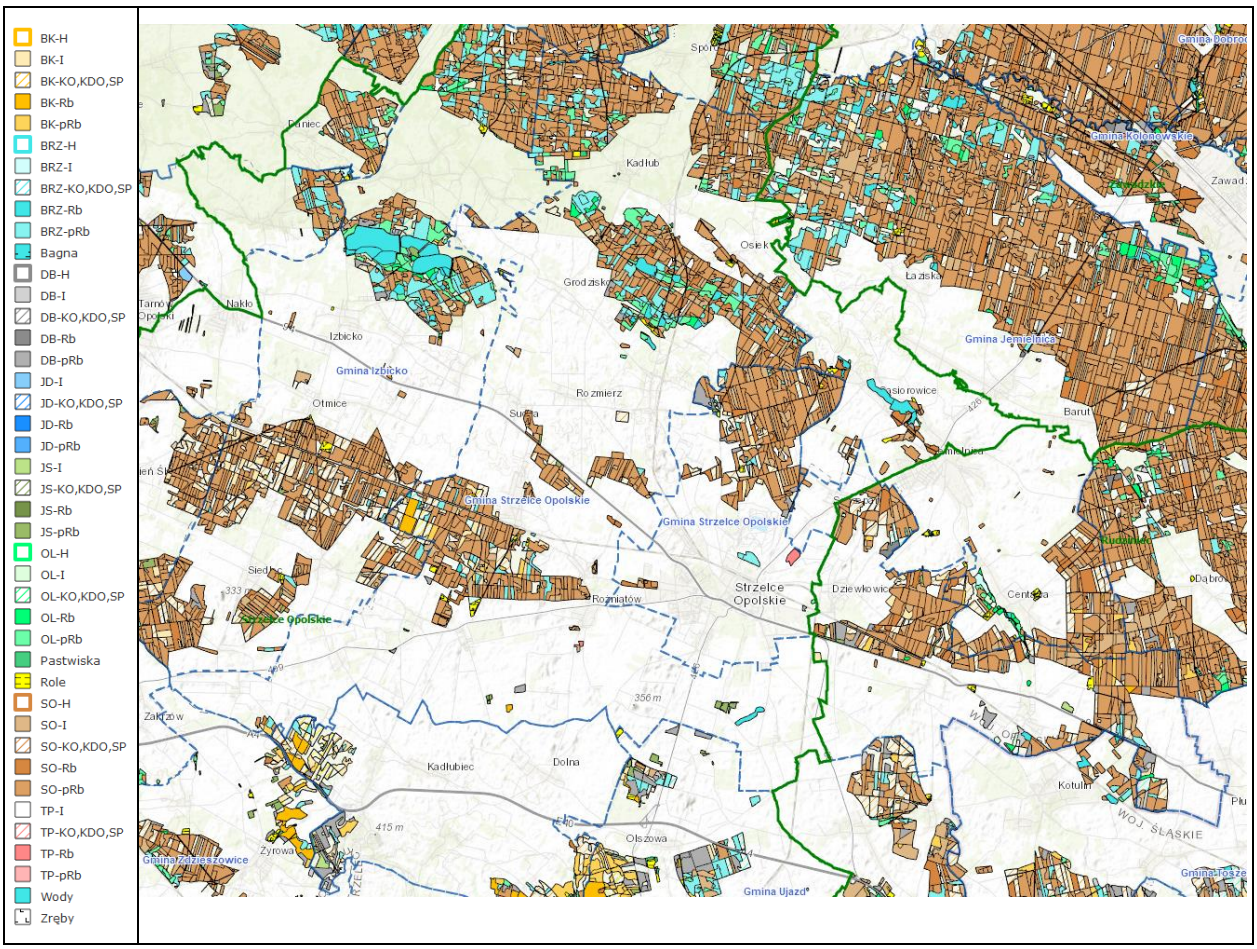

Rycina 9. Mapa drzewostanów leśnych
/źródło: https://rdlp-katowice.maps.arcgis.com/

Na badanym obszarze najbardziej rozpowszechnione są łęgi olszowe i jesionowo-olszowe, w drzewostanie których dominuje olsza czarna (*Alnus glutinosa*). Występują one w dnie doliny rzeki Jemielnicy, jej licznych dopływach, obniżeniach terenu i nad brzegami zbiorników wodnych, m.in. koło Kadłuba, Osieka, przysiółka Podborzany, Warmątowic, Grodziska i Jędryń. Wysoką zieleń łęgową tworzą następujące gatunki drzew: olsza szara (*Alnus incata*), olsza czarna (*Alnus glutinosa*), jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*), wierzba biała (*Salix alba*), wierzba szara (*Salix cinerea*), wierzba wszata (*Salix aurita*), wierzba iwa (*Salix caprea*), wierzba wcisowa (*Salix viminalis*), topola czarna (*Populus nigra*), topola biała (*Populus alba*), topola szara (*Populus canescens*), topola osika (*Populus tremula*), grab zwyczajny (*Carpinus betulus*). Na topolach, olchach i wierzbach obserwuje się licznie pasożytniczą jemiołę pospolitą (*Viscum album*).

W Strzelcach Opolskich, na terenie sołectwa Mokre Łany, na niewielkiej powierzchni występuje nadrzeczny łęg wierzbowy (*Salicetum albo-fragilis*), występujący obecnie bardzo rzadko, a o jego dawnym liczniejszym występowaniu świadczą spotykane dosyć często pojedyncze wierzby: biała (*Salix alba*) i krucha (*Salix fragilis*) m.in. w dolinie rzeki Jemielnicy i Suchej.

Pasy zadrzewień łęgowych towarzyszące korytom rzek i potoków nie tworzą zwartych zespołów leśnych. Ze względu na sąsiedztwo z pastwiskami oraz wiejskimi terenami osadniczymi są znacznie przerzedzone przez działalność człowieka.

W okolicach wsi Jędrynie występuje ols porzeczkowy (*Ribeso nigri-Alnetum*), który należy do rzadkich zbiorowisk leśnych wykształcających się w miejscach zabagnionych, ze stagnacją wody, charakteryzujących się dominacją olszy czarnej (*Alnus glutinosa*) w drzewostanie i kępkową strukturą runa.

Spośród pozostałych typów lasów liściastych na terenie gminy spotykane są kwaśne buczyny niżowe (*Luzulo pilosae-Fagetum*), których obecność została stwierdzona koło Szymiszowa oraz w rezerwatach „Płużnica" i „Tęczynów", oraz żyzne buczyny niżowe (*Galio odorati-Fagetum*), występujące na niewielkich powierzchniach na południowy zachód od Szymiszowa i w rezerwacie „Tęczynów". Nie potwierdzono już występowania buczyn storczykowych notowanych wcześniej na stokach Bukowej Góry w Szymiszowie, które w ostatnich latach zostały wycięte. W okolicach Szczepanka, Dziewkowic, przysiółka Podborzany i w rezerwacie „Tęczynów" występują grądy subkontynentalne (*Tilio cordatae-Carpinetum betuli*), które w większości przypadków należą do zbiorowisk zubożałych pod względem florystycznym, fragmentarycznie wykształconych i pozbawionych gatunków charakterystycznych. W kompleksie leśnym w Szczepanku stwierdzono również występowanie niewielkich pod względem powierzchni płatów środkowoeuropejskiego acydofilnego lasu dębowego (*Calamagrostio arundinaceae-Quercetum petraeae*).

Lasy o charakterze borów sosnowych i borów mieszanych zajmują na terenie gminy największą powierzchnię. Jednak w niewielu miejscach, zwłaszcza w oddziałach leśnych ze starszym drzewostanem położonym na wydmach w okolicach Kadłuba i Osieka, występują dobrze wykształcone suboceaniczne bory świeże (*Leucobryo-Pinetum*) z licznymi gatunkami borowymi w runie, oraz już na znacznie mniejszych powierzchniach, kontynentalne bory mieszane (*Querco roboris-Pinetum*), m.in. w okolicach Szczepanka i Błotnicy Strzeleckiej. Najczęściej jednak spotykane są tu zbiorowiska wtórne, ze sztucznie nasadzoną sosną na siedliskach grądowych, które mają niewielką wartość przyrodniczą. W bardzo ubogim pod względem florystycznym runie tych lasów dominują różne gatunki jeżyn (*Rubus sp.)* oraz trzcinnik piaskowy (*Calamagrostis epigejos*). W miejscach wilgotnych lub zagłębieniach międzywydmowych w okolicach Kadłuba, stwierdzono występowanie fitocenoz nawiązujących składem florystycznym do śródlądowego boru wilgotnego (*Molinio-Pinetum*) oraz sosnowego boru bagiennego (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*).

Zróżnicowanie warunków troficznych skutkuje wynikającym z nich podziałem siedlisk. W północnej i północno-wschodniej części gminy występują głównie bory mieszane i lasy mieszane, z nielicznymi siedliskami borów świeżych wzdłuż granicy z gminą Kolonowskie. W części centralnej i zachodniej gminy, w rejonie Szymiszowa, Rożniątowa i Suchej, występuje przewaga siedlisk lasowych, przy jednoczesnym występowaniu borów mieszanych i lasów mieszanych. Natomiast w skrajnie położonej części południowo-zachodniej gminy, na obszarze wsi Ligota Dolna i Ligota Górna, występują siedliska lasów wyżynnych. W wschodniej części gminy, na obszarze wsi: Płużnica Wielka, Błotnica Strzelecka, Warmątowice i Dziewkowice, dominuje las mieszany świeży i las świeży.

Na obszarze gminy Strzelce Opolskie nie występują lasy glebochronne, natomiast ustanowione zostały lasy wodochronne (Rycina 10), w tym: w zachodniej części wsi Kadłub, w pasie równoległym do doliny rzeki Jemielnica na południe od wsi Osiek, na północ od drogi krajowej nr 94 pomiędzy Strzelcami Opolskimi i wsią Sucha, w dolinie rzeki Jemielnica na terenie wsi Błotnica Strzelecka.

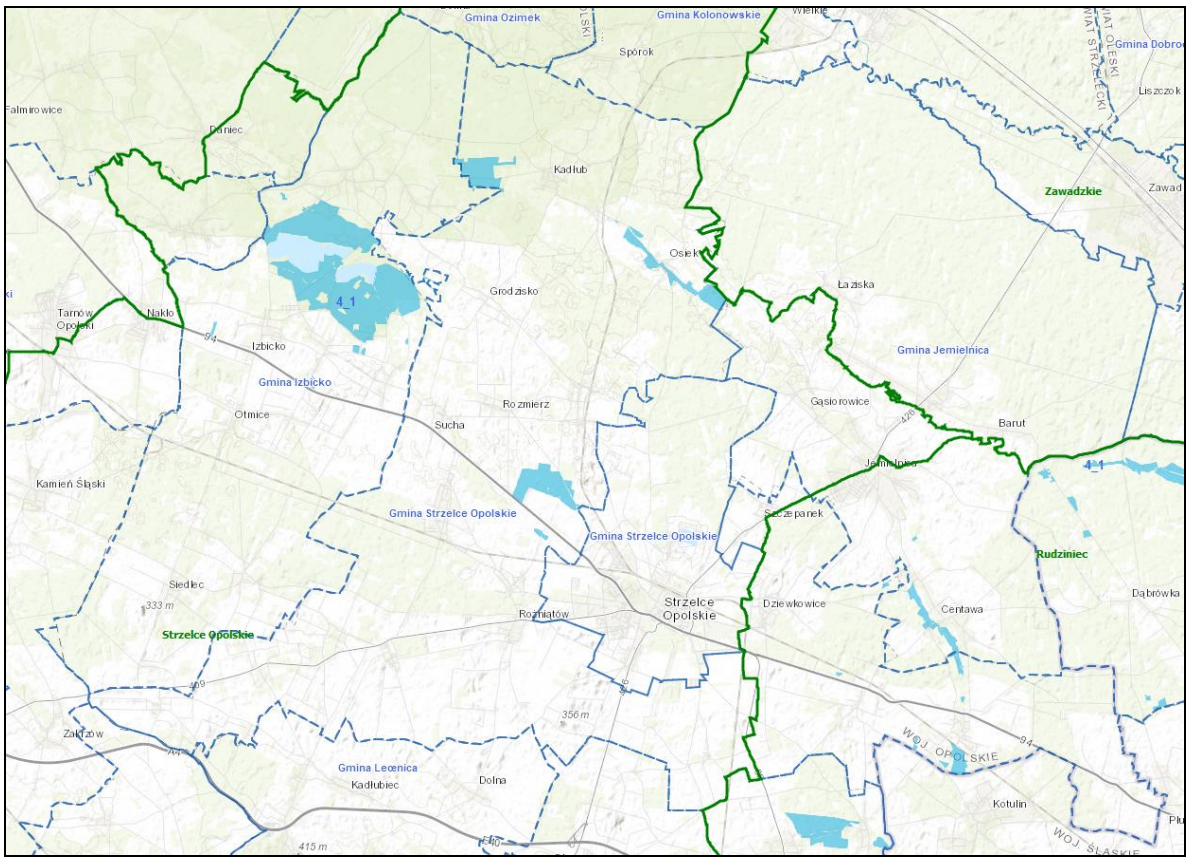

Rycina 10. Rozmieszczenie lasów wodochronnych
/źródło: https://rdlp-katowice.maps.arcgis.com/

2.10. Fauna

W związku z silnym przekształceniem naturalnych ekosystemów obszar gminy Strzelce Opolskie nie prezentuje znacznych walorów faunistycznych, teren zamieszkują głównie gatunki pospolite i niezagrożone. Odmienne warunki środowiska występujące w północnej i południowej części gminy skutkują regionalizacją fauny. Część południowa i centralna zdominowana przez uprawy rolnicze stanowi środowisko życia typowe dla mieszkańców agrocenoz, natomiast część północna i północno-wschodnia zajęta jest w dużym stopniu przez kompleksy leśne, stanowiące środowisko życia dla zwierząt leśnych, w tym gatunków łownych.

Skład fauny gminy Strzelce Opolskie w zakresie zwierząt kręgowych jest zbliżony do składu w sąsiednich gminach. Wyróżnia się natomiast całą grupą rzadkich bezkręgowców, których obecność stwierdzono na murawach kserotermicznych, głównie w rezerwacie „Ligota Dolna" i jego okolicy, co wyróżnia to miejsce w skali Śląska. Z rzadkich gatunków zwierząt kręgowych (ptaków) stwierdzono na terenie gminy: bielika (gat.ch. – gatunek chroniony) (*Haliaetus albicilla*), derkacza (gat.ch.) (*Crex crex*), które są zagrożone w skali światowej, bąka (gat.ch.) (*Botaurus stellaris*) (wpisanego do Polskiej czerwonej księgi zwierząt), żurawia (gat.ch.) (*Grus grus*), świergotka łąkowego (gat.ch.) (*Anthus pratensis*).

W porównaniu z sąsiednimi gminami mniejsza jest ilość gatunków wodnych, co wynika z mniejszej ilości tych biotopów. Fauna terenów podmokłych powinna zatem podlegać szczególnej ochronie realizowanej przez zachowanie tego typu ekosystemów. Podczas inwentaryzacji przyrodniczej przeprowadzonej na terenie gminy Strzelce Opolskie w latach 2006-2007 stwierdzono występowanie:

- 15 gatunków ssaków, w tym 5 gatunków chronionych,
- 102 gatunków ptaków lęgowych, w tym 94 gatunków chronionych,
- 6 chronionych gatunków ptaków nielęgowych,
- 6 chronionych gatunków gadów,
- 10 chronionych gatunków płazów,
- 1 gatunku bezżuchwowca (Minóg strumieniowy *Lampetra planeri)* oraz 1 gatunku ryby objętej ścisłą ochroną (Śliz *Barbatula barbatula*).

Ostoje fauny

Do najważniejszych obszarów stanowiących ostoje fauny na terenie gminy Strzelce Opolskie zalicza się:

Lasy na północny zachód i północny wschód od wsi Kadłub stanowiące część większego kompleksu lasów, którego walory faunistyczne ze względu na migracje gatunków powinny być rozpatrywane w odniesieniu gminy i terenów ościennych. Przeważająca część drzewostanów w kompleksie to monokultury sosnowe, lecz w miejscu występowania starszych drzewostanów, szczególnie przy domieszce starszych drzew liściastych, stwierdzono występowanie wielu rzadszych gatunków zwierząt. Wśród płazów są to: żaba wodna (*Rana esculenta*), żaba trawna (*Rana temporaria*), traszka zwyczajna (gat.ch.) (*Triturus vulgaris*), ropucha szara (gat.ch.) (*Bufo bufo*). Gady reprezentowane są przez jaszczurkę zwinkę (gat.ch.) (*Lacerta agilis*), jaszczurkę żyworodną (gat.ch.) (*Lacerta vivipara*), zaskrońca (gat.ch.) (*Natrix natrix*), żmiję zygzakowatą (gat.ch.) (*Vipera berus*), padalca zwyczajnego (gat.ch.) (*Anguis fragilis*). Wśród licznych gatunków ptaków do najrzadszych i najwartościowszych przyrodniczo należą: brodziec samotny (gat.ch.) (*Tringa ochropus*), bocian czarny (gat.ch.) (*Ciconia nigra*), zalatujący spoza terenu gminy bielik (gat.ch.) (*Haliaetus albicilla*) oraz znacznie częstszy myszołów (gat.ch.) (*Buteo buteo*). Najczęściej spotykanymi ssakami w kompleksie leśnym są: jeleń europejski (*Cervus elaphus*), sarna (*Capreolus capreolus*), dzik (*Sus scrofa*), lis (*Vulpes vulpes*), spotykany jest także borsuk (*Meles meles*).

Resztki wilgotnych łąk nad rzeką Jemielnicą i jej dopływami stanowią część cennego ciągu przyrodniczego o charakterze łąkowym, dochodzącego aż do okolic Opola. Do rzadkich i cennych przyrodniczo gatunków stwierdzonych na tym terenie zalicza się: derkacza (gat.ch.) (*Crex crex*), świergotka łąkowego (gat.ch.) (*Anthus pratensis*), kląskawkę (gat.ch.) (*Saxicola torquata*). Dla ich ochrony istotne jest zachowanie w stanie naturalnym dużych powierzchni łąkowych.

Kompleks leśny pomiędzy Kadłubem, Grodziskiem i Jędryniami z najcenniejszym jego fragmentem, bagienkiem z taflą wody oraz śródleśnymi oczkami wodnymi. Kompleks charakteryzuje się bardzo silną mozaikowatością siedlisk i drzewostanów. Mozaikowatość sprzyja dużej bioróżnorodności tego terenu. Najcenniejsze są obszary wilgotne. Wśród gatunków występujących w kompleksie na szczególną uwagę zasługują:

- płazy: żaba jeziorkowa (*Rana lessonae*), żaba wodna (R*ana esculenta*), żaba trawna (*Rana temporaria*), żaba moczarowa (*Rana arvalis*), traszka zwyczajna (gat.ch.) (*Triturus vulgaris*), ropucha szara (gat.ch.) (*Bufo bufo*),
- gady: jaszczurka zwinka (gat.ch.) (*Lacerta agilis*), jaszczurka żyworodna (gat.ch.) (L*acerta vivipara*), zaskroniec (gat.ch.) (*Natrix natrix*), żmija zygzakowata (gat.ch.) (*Vipera berus*), padalec zwyczajny (gat.ch.) (*Anguis fragilis*).

Spośród wielu gatunków ptaków leśnych niewątpliwie największą wartością przyrodniczą i wyróżnikiem świadczącym o wysokiej jakości tego terenu jest występująca na śródleśnym bagienku para żurawi (gat.ch.) (*Grus grus*) od wielu lat

przystępująca do rozrodu. Do najczęściej spotykanych przedstawicieli gromady ssaków należą: jeleń europejski (*Cervus elaphus*), sarna (*Capreolus capreolus*), dzik (*Sus scrofa*), lis (*Vulpes vulpes*), spotykany jest także borsuk (*Meles meles*).

Murawy kserotermiczne na stokach Kamiennej Góry, w Ligoty Dolnej, gdzie w latach 60 zinwentaryzowano 599 gatunków motyli, wśród których zanotowano wiele rzadkości (*Rhyacia subsequa, Triphaena fimbria, Lemonia dumi, Calamia virens, Lasiocampa trifolii*), a także kilka nowych gatunków dla fauny Śląska (*Cucullia balsamitae, Cosymbia ruficillaria, Cidaria nebulata, Eupithecia impurata*). Stwierdzono także wiele innych rzadkich gatunków bezkręgowców z grup Coleoptera i Heteroptera, w tym jeden odnotowany po raz pierwszy w Europie Środkowej. Obecnie stan liczebności i różnorodności gatunkowej fauny tego terenu według prowadzonych badań znacznie się pogorszył. Problem ten wymaga przeprowadzenia szczegółowej inwentaryzacji.

Niewielki, **porośnięty trzciną stawek** na północ od drogi krajowej nr 94 Strzelce – Toszek, przy wylocie ze Strzelec Opolskich, gdzie stwierdzono występowanie bąka (gat.ch.) (*Botaurus stellaris*) i trzciniaka (gat.ch.) (*Acrocephalus arundinaceus*).

Największym bogactwem faunistycznym gminy Strzelce Opolskie są gatunki związane z urozmaiconym krajobrazem rolniczym, m. in. dudek, gąsiorek, jarzębatka, ortolan i świergotek polny. Występowanie wymienionych ptaków uzależnione jest od obecności zakrzewień i zadrzewień śródpolnych, czy obecności alei drzew. Zanik tych elementów krajobrazu rolniczego, a także płatów suchych i kamienistych ugorów, może spowodować wycofanie się najcenniejszych gatunków i znaczne zubożenie fauny.

Na terenie gminy zaznacza się ubóstwo siedlisk wodnobłotnych (zbiorników wodnych, wilgotnych i podmokłych łąk itp.). Stąd nawet gatunki powszechnie uznawane za pospolite należą tu do rzadkości (np. trzcinniczek, potrzos, świerszczak) lub nie występują w ogóle (np. nie znaleziono stanowisk rokitniczki, świergotka łąkowego i derkacza). Także niewiele jest miejsc, gdzie płazy przystępują do rozrodu w większej liczbie osobników, a wykryto zaledwie trzy miejsca, gdzie gody odbywa większa liczba ich gatunków. Z uwagi na przewagę młodych lasów, do rzadkości należą gatunki zamieszkujące dojrzałe drzewostany, zwłaszcza liściaste (np. siniak, dzięcioł zielonosiwy, dzięciołek, muchołówka żałobna). Stosunkowo rzadki jest też dzięcioł czarny, gatunek wskaźnikowy starych drzewostanów iglastych. W przyszłości, wraz ze wzrostem udziału starszych klas wiekowych lasu, wzrośnie liczebność populacji i liczba najcenniejszych gatunków leśnych.

Do największych potencjalnych zagrożeń dla fauny występującej na terenie gminy Strzelce Opolskie należą:

- usuwanie drzew i krzewów rosnących na terenach otwartych,
- intensyfikacja metod hodowli ryb na stawach,
- zagospodarowanie stawów na potrzeby rekreacji związanej ze stałą i uciążliwą dla zwierząt obecnością ludzi (łowiska komercyjne, kąpieliska),
- likwidacja starych, dziuplastych i martwych drzew w lasach i parkach,
- likwidacja zbiorników wodnych,
- zmiany stosunków wodnych prowadzące do osuszania terenów podmokłych.

3. FORMY OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

3.1. Obiekty i obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody ożywionej i nieożywionej, w tym dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów, siedlisk przyrodniczych, krajobrazu, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień. Celem ochrony przyrody jest[31] utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego, zachowanie różnorodności biologicznej, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony, ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień, utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody oraz kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Realizacja celów możliwa jest między innymi poprzez ustanowienie form ochrony przyrody, do których zaliczamy: parki narodowe i rezerwaty przyrody, stanowiące cele publiczne w rozumieniu ustawy o gospodarce nieruchomościami, oraz parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochronę gatunkową roślin, zwierząt i grzybów.

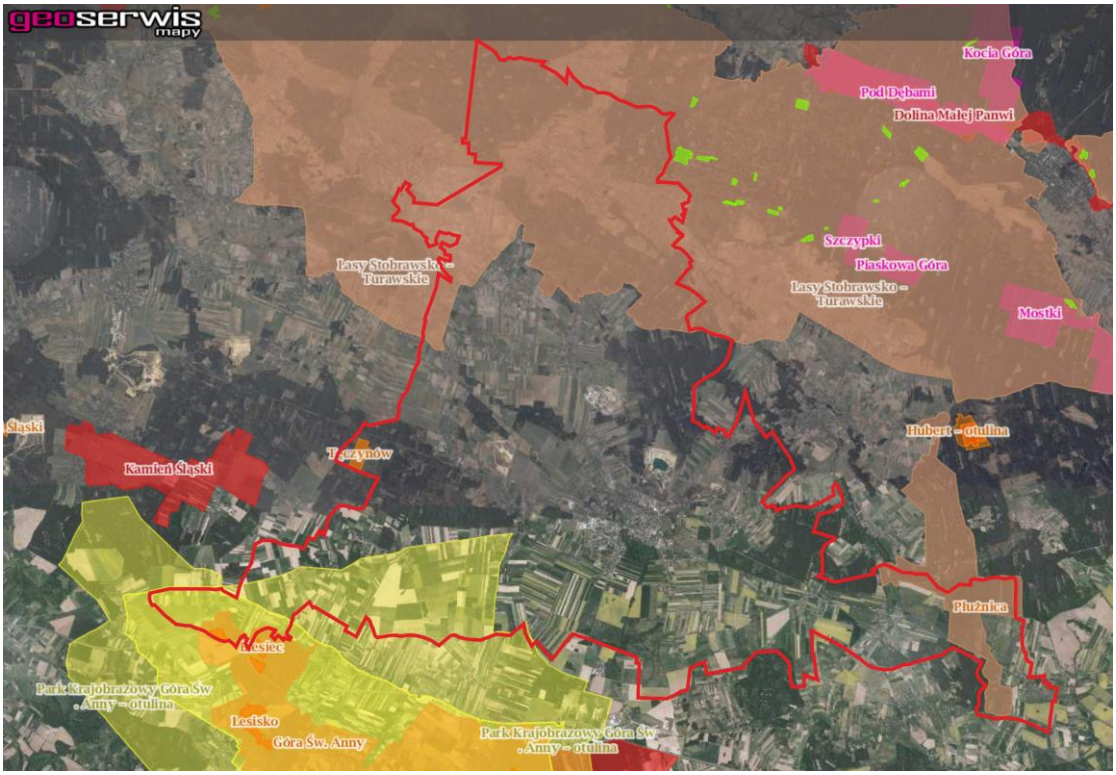

Rycina 11. Rozmieszczenie obszarów chronionych na terenie gminy Strzelce Opolskie /źródło: http://geoserwis.gdos.gov.pl/

[31] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, art. 2

Na obszarze gminy Strzelce Opolskie występują następujące formy ochrony przyrody:

- rezerwaty przyrody: „Tęczynów", „Ligota Dolna" i „Płużnica",
- Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny",
- obszar Natura 2000 Góra Św. Anny o kodzie PLH160002,
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie",
- pomniki przyrody,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Wyszczególnione powyżej formy ochrony przyrody występujące na obszarze gminy zostały scharakteryzowane w kolejnych podrozdziałach.

3.1.a. Rezerwaty przyrody

Rezerwaty przyrody to obszary obejmujące ekosystemy zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, stanowiska rzadkich gatunków roślin i zwierząt lub elementy przyrody nieożywionej mające istotną wartość ze względów naukowych, dydaktycznych, kulturowych bądź krajobrazowych. Z uwagi na sposób ochrony rezerwaty dzielą się na ścisłe i częściowe. Ochrona ścisła polega na całkowitym wykluczeniu ingerencji człowieka w stan ekosystemów, tworów i składników przyrody oraz w przebieg procesów przyrodniczych na obszarach objętych ochroną, a w przypadku gatunków, całoroczną ochronę należących do nich osobników i stadiów ich rozwoju. Rezerwat taki służy wyłącznie do celów naukowych i dydaktycznych. Rezerwaty częściowe udostępnia się najczęściej dla ruchu turystycznego oraz dopuszcza się stosowanie określonych zabiegów hodowlano-pielęgnacyjnych dla osiągnięcia zakładanego celu ochrony. Rezerwaty przyrody różnią się między sobą również celami ochrony. Rezerwat może mieć wyznaczony jeden cel, np. zachowanie rzadkiego gatunku roślin lub zwierzęcia, albo służyć jednocześnie różnym celom.

Najcenniejsze obszary gminy Strzelce Opolskie objęte ochroną przyrody to:

Rezerwat przyrody „Ligota Dolna" – położony w południowej części wsi Ligota Dolna o powierzchni 8,297 ha. Ustanowiony w 1959 r., obecnie chroniony na podstawie Zarządzenia Nr 3/13 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 21 stycznia 2013 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Ligota Dolna" (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2013 r. poz. 306). Rezerwat stepowy, którego celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych roślinności kserotermicznej (*Festuco–Brometea)* z rzadkimi gatunkami roślin jak: ożanka pierzastosieczna (*Teucrium botrys)*, rozchodnik biały (*Sedum album)* oraz ligustr pospolity (*Ligustrum vulgare)*. Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony określający zagrożenia, sposoby ich eliminacji i działania ochronne (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 1 sierpnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Ligota Dolna", Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2014 r. poz. 1857). W rezerwacie stwierdzono występowanie 203 gatunków roślin naczyniowych, 38 mszaków i 4 gatunki porostów. Można tam spotkać wiele interesujących i rzadkich motyli. Wyróżniono tu następujące zbiorowiska roślinne: murawę naskalną (*Allium montanum-Sedum album*), niską luźną murawę kserotermiczną (*Koelerio-Festucetum sulcatae*), murawę kserotermiczną ubogą (*Adonido-Brachypodietum pinnati*). Ponadto występuje tu zespół zarośli krzewiastych (*Ligustro-Prunetum)*, który wykazuje bardzo dużą ekspansję i zagraża pozostałym zespołom. Rzadkimi gatunkami godnymi uwagi są: rozchodnik biały, kostrzewa bruzdkowana, len austriacki, czosnek skalny, marzanka pagórkowa i wiele innych. Z roślin chronionych wymienić należy orlika pospolitego i dziewięćsiła bezłodygowego.

Rezerwat przyrody „Płużnica” – położony na obszarze leśnym, na północ od zabudowy wsi Płużnica Wielka. Ustanowiony w 1959 r., obecnie chroniony na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Płużnica" (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2018 r. poz. 574 i poz. 3381). Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu mieszanego o charakterze naturalnym zaliczonego do typu siedliskowego *Melico-Fagetum*, las świeży z wielogatunkowym drzewostanem sosnowo-świerkowo-bukowym naturalnego pochodzenia. Rezerwat zajmuje powierzchnię 3,41 ha. Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony, w którym nie stwierdzono zagrożeń wymagających podjęcia zabiegów z zakresu ochrony czynnej i obszar rezerwatu wskazano do ochrony ścisłej (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 21 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Płużnica", Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2018 r. poz. 1551).

Rezerwat przyrody „Tęczynów” – położony na obszarze leśnym we wsi Szymiszów. Ustanowiony w 2000 r., obecnie chroniony na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 8 lipca 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Tęczynów" (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2016 r. poz. 1571). Rezerwat leśny, którego celem ochrony jest zachowanie drzewostanu buczyny niżowej i grądu subkontynentalnego z rzadkimi i chronionymi gatunkami runa. Zajmuje powierzchnię 33,4 ha. Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony, w którym nie stwierdzono zagrożeń wymagających podjęcia zabiegów z zakresu ochrony czynnej i obszar rezerwatu wskazano do ochrony ścisłej (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 13 września 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Tęczynów”, Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2016 r. poz. 1883). Teren rezerwatu jest miejscem występowania chronionych i rzadkich gatunków roślin takich jak: buławnik czerwony, lilia złotogłów, orlik pospolity, przytulia wonna, przytulia okrągłolistna, czerniec gronkowy, miodownik melisowaty, ciemiężyk białokwiatowy. Na szczególną uwagę zasługują rosnące tu storczyki: buławnik czerwony, gnieźnik leśny i podkolan biały.

3.1.b. Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny”

Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Na obszarach graniczących z parkiem krajobrazowym może być wyznaczona otulina. Grunty rolne i leśne oraz inne nieruchomości znajdujące się w granicach parku krajobrazowego pozostawia się w gospodarczym wykorzystaniu. Dla parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych sporządza się i realizuje plan ochrony.

Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny” został założony w 1988 r. na podstawie Uchwały Nr XXIV/193/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu z dnia 26 maja 1988 r. w sprawie ochrony walorów krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 1989 r. nr 19 poz. 231)[32]. Park położony jest na obszarze Masywu Chełmu stanowiącego zachodnią część Wyżyny

[32] Ustalone granice Parku zostały zmienione Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego z dnia 20 maja 1996 r. Nr P/14/96 w sprawie ochrony walorów krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Op. Nr 15 poz. 65), natomiast Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego z dnia 17 czerwca 1998 r. Nr P/14/98 z terenu Parku i jego otuliny wyłączono pas autostrady o szerokości 500 m. Kolejno, na mocy rozporządzenia Wojewody Opolskiego z dnia 8 grudnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Op. Nr 109 poz.2302) zmieniającego rozporządzenie z dnia 17 maja 2000 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny”, z obszaru Parku wyłączono część miasta Leśnica. Wszystkie powyższe akty prawne straciły moc obowiązującą w związku z wejściem w życie rozporządzenia Nr 0151/5/17/06 Wojewody Opolskiego z dnia 8 maja 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny” (Dz. Urz. Woj. Op. z 2006 r. Nr 33 poz. 1134) wydanego na podstawie nowej ustawy o ochronie przyrody

Śląskiej, w tym części gmin: Leśnica, Gogolin, Strzelce Opolskie, Ujazd i Zdzieszowice. Park ma powierzchnię 5051 ha, a jego otulina 6374 ha, przy czym powierzchnia Parku i otuliny stanowi powierzchnię rzeczywistą, pomniejszoną o pas autostrady A4.

W granicach gminy Strzelce Opolskie Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny" obejmuje południowo-zachodnią część gminy, w tym całą wieś Ligota Dolna i większą część wsi Ligota Górna. Łącznie w granicach gminy Park zajmuje obszar o powierzchni około 412 ha. Otulina parku zlokalizowana jest w granicach sołectw: Ligota Górna, Niwki, Kalinowice, Rożniątów i Kalinów.

Obowiązującym aktem prawnym określającym granice Parku i jego otuliny, a także cele ochrony przyrody oraz zasady gospodarowania jest rozporządzenie Wojewody Opolskiego Nr 0151/P/17/06 z dnia 8 maja 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny" (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2006 r. Nr 33, poz. 1134).

Szczególnymi **celami ochrony** Parku są (§ 4 rozporządzenia):

- zachowanie najcenniejszych fragmentów przyrody naturalnej, walorów krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego zachodniego krańca Wyżyny Śląskiej, zwanego Garbem Chełmu,
- stwarzanie korzystnych warunków do prawidłowego funkcjonowania systemów przyrodniczych, ich trwałości i zdolności odtwarzania,
- zachowanie ekosystemów leśnych i łąkowych z charakterystyczną florą i fauną,
- zachowanie walorów geologicznych i geomorfologicznych Parku,
- zachowanie ładu przestrzennego na obszarze Parku, w tym utrzymanie zabytkowych układów urbanistycznych oraz kształtowanie harmonijnego współczesnego krajobrazu i form zabudowy w nawiązaniu do tradycji regionalnych,
- zachowanie ukształtowanego zespołu kulturowo – krajobrazowego Góry Św. Anny,
- zwiększanie świadomości ekologicznej lokalnych społeczności w zakresie konieczności zachowania całego bogactwa przyrodniczego jako dziedzictwa i dobra wspólnego.

Dla ochrony walorów Parku, na jego terenie określono następujące zakazy (§ 5 rozporządzenia):

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, przy czym zakaz nie dotyczy przedsięwzięć zaliczanych do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, chyba że zostanie wprowadzony poprzez zapisy Planu ochrony,
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego, lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynów,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,

z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.) z tym, że na podstawie art. 153 ww. ustawy park krajobrazowy utworzony przed dniem wejścia w życie ustawy staje się parkiem krajobrazowym w rozumieniu ustawy.

- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową,
- utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych.

Zgodnie z zapisami art. 17 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody ustanowione zakazy nie dotyczą:

- wykonywania zadań wynikających z planu zadań ochronnych,
- wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa,
- prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym,
- realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Ani w ustawie o ochronie przyrody, ani w rozporządzeniu ustanawiającym Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny", nie określono natomiast zakazów i zasad gospodarowania w odniesieniu do obszaru otuliny parku. Tym samym ich ustalenie, domyślnie, powinno nastąpić w planie ochrony, brak jednak w tym zakresie wyraźnej dyspozycji w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. z 2005 r. Nr 94 poz. 794).

Zapisy określone w rozporządzeniu w sprawie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny" mają moc prawną powszechnie obowiązującą wszystkich gospodarujących przestrzenią na obszarze Parku, zatem obowiązują również w odniesieniu do części terenów gminy Strzelce Opolskie, w tym wsi Ligota Dolna i Ligota Górna. Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przyrody powinny one zostać wprowadzone do Planu ochrony Parku Krajobrazowego, a następnie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obowiązek wprowadzenia wniosków z Planu ochrony do dokumentów planistycznych wynikał pierwotnie z art. 24 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 114 poz. 492) i został powtórzony jako generalna zasada w art. 3 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 92 poz. 880), a także poprzez nałożenie obowiązku uzgadniania dokumentów planistycznych z wojewodą[33] w zakresie ochrony przyrody i uwzględnienia w nich ustaleń planów ochrony. W związku z wejściem w życie nowej ustawy o ochronie przyrody (2004 r.) plany ochrony sporządzone na podstawie poprzedniego stanu prawnego, w tym Plan ochrony dla Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny"[34], straciły moc.

Obowiązującym aktem prawnym określającym szczegółowe cele ochrony przyrody oraz stanowiącym podstawę gospodarowania na obszarze Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny" jest rozporządzenie Nr 0151/P/1/09 Wojewody Opolskiego z dnia 2 kwietnia 2009 r. w sprawie ustanowienia **planu ochrony Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny**" (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2009 r. Nr 25 poz. 412).

[33] W związku ze zmianą kompetencji aktualnie organem właściwym do uzgadniania projektów studium i planów miejscowych jest Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

[34] Rozporządzenie Wojewody Opolskiego Nr P/13/2000 z dnia 17 maja 2000 r. w sprawie zatwierdzenia planu ochrony Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny" (Dz. Urz. Woj. Op. z 2000 r. Nr 33 poz. 172).

Plan ochrony obejmuje swoimi ustaleniami obszar Parku, nie odnosi się jednak wprost do granicy otuliny wyznaczonej w rozporządzeniu Wojewody Opolskiego Nr 0151/P/17/06 z dnia 8 maja 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny". Dla otuliny nie zostały zatem ustalone zasady ochrony i gospodarowania w żadnym z powyższych aktów prawnych.

Szczególne zapisy skutkujące ograniczeniami w zagospodarowaniu i zabudowie wynikają z § 15 Planu ochrony Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny", zgodnie z którym w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin należy uwzględnić następujące ustalenia:

1) zainwestowanie wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, należy lokalizować wyłącznie w granicach obszarów wyznaczonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia (strefa BCKVA_1 – obszary zabudowy istniejącej oraz BCKVA_2 – obszary zabudowy planowanej) oraz zgodnie z określonym w nich przeznaczeniem, a także obszarów dopuszczonego zainwestowania (strefa BCKVB) oraz obszarów, o których mowa w ust. 2, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z przepisami odrębnymi oraz z zastrzeżeniem § 16 ust. 3, w którym zawarto wytyczne do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;

2) dopuszcza się zagospodarowanie terenów rolnych i leśnych przyległych do obszarów zainwestowania, wyznaczonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia, w strefie kolejnej linii zabudowy, obejmującej szerokość do 50 m, o ile lokalizacja nie jest sprzeczna z przepisami odrębnymi i uwarunkowaniami ekofizjograficznymi.

   W praktyce zapisy § 15 pkt 1 i 2 Planu ochrony oznaczają brak możliwości powiększania obszarów zabudowy na terenie wsi Ligota Dolna i Ligota Górna oraz zakaz lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami wyznaczonymi w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia, z dopuszczeniem korekty zainwestowania w pasie do 50 m;

3) przy realizacji nowego zainwestowania należy dążyć do nierozpraszania zabudowy; w pierwszej kolejności należy uzupełniać istniejące zagospodarowanie w lukach między zabudową;

4) przy kwalifikowaniu gruntów rolnych i leśnych do zmiany użytkowania należy dążyć do zachowania w możliwie największym stopniu różnorodności biologicznej i krajobrazowej Parku, w tym poprzez wyłączenie z zainwestowania terenów najcenniejszych przyrodniczo oraz ciągów ekologicznych zasilających lokalny system przyrodniczy;

5) miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego należy opracowywać dla całych sołectw; w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się opracowanie planów dla fragmentów sołectw;

6) przy wyznaczaniu terenów przeznaczonych do zalesień należy uwzględnić następujące założenia:

   – należy dążyć do tworzenia zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej, a także tworzenia zwartego systemu przyrodniczego łącznie z innymi obszarami o funkcjach ekologicznych,

- za obszary pożądane do zalesień przyjmuje się: wielkoobszarowe tereny rolnicze o małej lesistości, tereny łączące istniejące kompleksy leśne, które spełniają lub potencjalnie mogą spełniać funkcje tras migracji dla zwierząt, tereny wzdłuż najważniejszych działów wodnych oraz tereny przylegające do cieków.

W § 16 Planu ochrony określono również ustalenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego sporządzanych dla terenów zabudowanych, terenów pod zabudowę wyznaczonych w dotychczas obowiązujących studiach oraz terenów wyznaczonych w strefach dopuszczonego zainwestowania, w tym:

1) nieprzekraczalną linię zabudowy – wynoszącą minimum 25 metrów od linii rozgraniczającej tereny leśne;
2) minimalną powierzchnię nowo wydzielanej działki poza terenami zwartej zabudowy wynoszącą:
   - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej – 800 m^2, preferowane 1500 m^2,
   - dla zabudowy produkcyjno-usługowej – 2000 m^2,
   - dla zabudowy rekreacji indywidualnej – 2000 m^2,
   - dla zabudowy zagrodowej – wielkość działki określają przepisy szczególne;
3) minimalną powierzchnię biologicznie czynną wynoszącą:
   - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 60%,
   - dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej, usługowej i zagrodowej – 30%,
   - dla zabudowy usług sportu, turystyki i rekreacji – 50% powierzchni działki,
   - dla zabudowy rekreacji indywidualnej – 70% powierzchni działki, preferowana 90%,
   - dla zabudowy produkcyjno-usługowej – 30% powierzchni działki,
   - dla terenów zieleni urządzonej – 80%;
4) maksymalną wysokość zabudowy:
   - 12 m dla zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej i rekreacyjnej, preferowana wysokość 8 m, tj. maksymalnie trzy kondygnacje, w tym użytkowe poddasze,
   - 11 m dla zabudowy usługowej i produkcyjno-usługowej, preferowana wysokość dla zabudowy usługowej 8 m – nie dotyczy kominów i masztów urządzeń infrastruktury technicznej,
   - dla budynków użyteczności publicznej oraz obiektów budowlanych związanych z ochroną przyrody, bezpieczeństwem publicznym oraz ochroną lasów dopuszcza się wyższą wysokość zabudowy, jednak minimalną dla specyfiki danej funkcji.

Dodatkowo ustalono zakaz wprowadzania nowej zabudowy wielorodzinnej, wysokiej, wielkokubaturowej oraz zabudowy jednorodzinnej szeregowej. Ustalono kolorystykę, kształt i typy dachów oraz sposób kształtowania zabudowy.

W Planie ochrony obszar Parku podzielony został na dwie główne strefy realizacji działań ochronnych, w tym:

A – strefa ochrony konserwatorskiej, obejmująca istniejące obszary objęte ochroną prawną oraz obszary o najwyższych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych, w ramach której wydzielono strefy różniące się przedmiotem, celami i rodzajem działań ochronnych, w tym na obszarze gminy Strzelce Opolskie:

- strefa **AR** istniejących rezerwatów – teren rezerwatu przyrody „Ligota Dolna”,

- strefa **APP_2 –** obszar o najwyższych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych obejmujący teren na południe od pieca wapienniczego w Ligocie Dolnej,
- strefa **APKB –** proponowana strefa „B" ochrony archeologicznej – wieś Ligota Dolna w granicach terenów zabudowanych,
- strefa **APKOW** – proponowana strefa „OW" obserwacji archeologicznej – wieś Ligota Dolna w granicach terenów zabudowanych,
- strefa **APKE** – proponowana strefa „E" ochrony ekspozycji – pozostały niezabudowany obszar wsi Ligota Dolna oraz obszar wsi Ligota Górna,
- strefa **AKW** – strefa „W" ochrony archeologicznej, wyznaczona we wsiach Ligota Dolna i Ligota Górna,
- strefa **AZK** – obiekty zabytkowe wpisane do rejestru lub ewidencji zabytków, zlokalizowane we wsiach Ligota Dolna i Ligota Górna,
- strefa **APZK –** inne obiekty o najwyższych wartościach kulturowych – m.in. piec wapienniczy „Ikar" w Ligocie Dolnej.

B – pozostałe strefy działań ochronnych, zgrupowane według dwóch głównych kierunków działań ochronnych polegających na utrzymaniu istniejącej skali i sposobu użytkowania terenu (strefy BCS od I-III) oraz zmianie istniejącego stanu środowiska przyrodniczego lub kulturowego poprzez wywołanie ukierunkowanych procesów naprawczych (strefy BCK od I-VIII), w tym na obszarze gminy Strzelce Opolskie:

- strefa **BCSI** – obszary zachowania krajobrazu rolniczego – obejmują tereny pól uprawnych położonych w granicach wsi Ligota Dolna i Ligota Górna,
- strefa **BCSIII** – obszar zachowania harmonijnego krajobrazu kulturowego – obejmuje obszar historycznej zabudowy wsi Ligota Dolna,
- strefa **BCKII** – obszary przeciwdziałania zmniejszeniu i fragmentacji terenów otwartych – obejmują łąki i pastwiska w granicach obszaru Natura 2000 i rezerwatu przyrody „Ligota Dolna", we wsi Ligota Dolna,
- strefa **BCKIV** – obszary modyfikacji gospodarki leśnej – obejmują obszary istniejących lasów w granicach wsi Ligota Dolna i Ligota Górna,
- strefa **BCKVA_1** – obszary zainwestowane – obejmują tereny zabudowane we wsiach Ligota Dolna i Ligota Górna,
- strefa **BCKVB** – inne obszary dopuszczonego zainwestowania wskazane w rozporządzeniu – obejmuje obszar we wsi Ligota Dolna wskazany pod zabudowę w studium obowiązującym w momencie wejścia w życie rozporządzenia,
- strefa **BCKVC** – obszary zdegradowane, wymagające przekształceń funkcjonalno-przestrzennych istniejącego zagospodarowania lub uporządkowania – teren pieca wapienniczego „Ikar" w Ligocie Dolnej wraz z otoczeniem,
- strefa **BCKVIA** – obszary ograniczonego zainwestowania w celu ochrony ekspozycji krajobrazowej – obejmuje część obszaru gminy Strzelce Opolskie położoną na południe od drogi wojewódzkiej nr 409, w tym wsie: Ligota

Dolna, Ligota Górna, Niwki, Kalinowice, Kalinów, Rożniątów, Brzezina, gdzie granica skręca w kierunku na Księży Las w gminie Ujazd. Należy podkreślić, że strefa wykracza swoim zasięgiem poza obszar Parku i jego otuliny, nie pokrywając się z wyznaczoną prawnie granicą otuliny,

- strefa **BCKVIB** – obszary ochrony i przywracania zadrzewień przydrożnych i śródpolnych, w tym zwłaszcza alei czereśniowych – obejmuje tereny wyznaczone wzdłuż drogi prowadzącej z Ligoty Dolnej do Ligoty Górnej oraz wzdłuż trzech dróg prowadzących z Ligoty Dolnej do zabytkowego pieca wapienniczego „Ikar",
- strefa **BCKVID** – obszar minimalizowania negatywnych oddziaływań ciągów komunikacyjnych – obejmuje pas terenu o szerokości 250 m wzdłuż autostrady.

Ustalenia dla poszczególnych stref powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w zapisach dokumentów planistycznych, w tym głównie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

AR – istniejący rezerwat przyrody,

APP_2 – obszary o najwyższych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych, dla którego nie dopuszcza się lokalizacji obiektów budowlanych, innych niż związanych z gospodarką leśną, ochroną przyrody, edukacją ekologiczną lub rekreacją prowadzoną przez Administrację Lasów Państwowych lub Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych oraz samorządy, w przypadku których wymagane jest uzgodnienie z dyrektorem Zespołu Opolskich Parków Krajobrazowych,

APKE – proponowana strefa „E" ochrony ekspozycji:

- zaleca się wyznaczenie odpowiednich stref w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- nie dopuszcza się lokalizacji budynków i budowli poza strefami wyznaczonymi w obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, a także obszarami dopuszczonego zainwestowania określonymi w rozporządzeniu,
- zaleca się ograniczenie wysokości nowo sytuowanych lub modernizowanych budynków i budowli do wysokości obiektów sąsiadujących,

AKOW – zaleca się wyznaczenie odpowiednich stref w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,

APKOW – proponowana strefa „OW" obserwacji archeologicznej, do wyznaczenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,

AZK i **APZK –** zaleca się wyznaczenie obiektów zabytkowych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,

BCSI – obszary zachowania krajobrazu rolniczego:

- zaleca się niedokonywanie zmiany trwałych użytków zielonych na grunty orne,
- zaleca się utrzymanie lub przywrócenie powierzchni i struktury trwałych użytków zielonych i sadów oraz kontynuowanie ekstensywnego sposobu ich użytkowania,
- zaleca się tworzenie i utrzymywanie stref buforowych, tj. miedz, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz innych fragmentów wyłączonych z użytkowania,
- zaleca się promowanie rozwoju pozarolniczych funkcji obszarów wiejskich, w tym agroturystyki z wykorzystaniem infrastruktury turystycznej i edukacyjnej Parku,

- na terenach rolnych dopuszcza się realizację nowej zabudowy zagrodowej, z uwzględnieniem warunków wynikających z przepisów szczególnych;
- nie dopuszcza się grodzenia działek pozostających w użytkowaniu rolniczym i leśnym, z wyłączeniem zabudowy, terenów hodowli zwierząt oraz czasowego grodzenia nowo założonych upraw leśnych oraz sadów, dla których dopuszcza się ogrodzenia zgodnie warunkami określonymi jak dla ogrodzeń w strefie BCKVA_2,

BCSIII – obszary zachowania harmonijnego krajobrazu kulturowego:

- zaleca się zachowanie zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, w tym pierwotnych podziałów parcelacyjnych, linii zabudowy, kompozycji wnętrz urbanistycznych i kompozycji zieleni, przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej,
- dopuszcza się realizację nowej oraz modernizację istniejącej zabudowy w sposób nawiązujący do lokalnej tradycji budowlanej, zgodnie z ustalonym historycznie ukształtowaniem przestrzenno-architektonicznym miejscowości,

BCKII – obszary przeciwdziałania zmniejszeniu i fragmentacji terenów otwartych, na których nie dopuszcza się zalesień w lądowych ekosystemach nieleśnych, z wyłączeniem gruntów ornych wyznaczonych do zalesienia w studiach gminnych i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,

BCKIV – obszary modyfikacji gospodarki leśnej:

- zaleca się uznanie wszystkich lasów na stokach stromych i bardzo stromych za lasy glebochronne zgodnie z rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 25 sierpnia 1992 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 67, poz. 337) oraz włączenie ich do gospodarstwa specjalnego z ograniczeniem gospodarki leśnej do niezbędnych zabiegów hodowlanych i ochronnych,
- zaleca się stosowanie na siedliskach lasu wyżynnego rębni złożonych z długim okresem odnowienia,
- zaleca się stworzenie wielopiętrowej strefy ekotonowej na granicy lasu i pasa drogowego autostrady celem ograniczenia jej negatywnych oddziaływań na ekosystemy leśne,

BCKVA_1 – obszary zabudowy istniejącej wyznaczone w studium i planach miejscowych obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia, dla których określono następujące ustalenia:

- przy zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:
  - utrzymuje się dotychczasowe przeznaczenie terenu jako preferowane oraz dopuszcza się zmianę tego przeznaczenia pod zabudowę zagrodową, mieszkaniową jednorodzinną, mieszkaniowo-usługową, rekreacji indywidualnej lub zalesienia,
- w przypadku utrzymania dotychczasowego przeznaczenia terenu:
  - utrzymuje się dotychczasową intensywność zainwestowania, w tym: minimalną powierzchnię działki budowlanej i minimalną powierzchnię biologicznie czynną oraz wysokość zabudowy,
  - ustala się obowiązek zastosowania warunków architektoniczno-urbanistycznych określonych w § 16 ust. 1 pkt 1, 5-12 rozporządzenia, a dla planów, w których nie określono wielkości działki, minimalnej powierzchni biologicznie czynnej oraz wysokości zabudowy, obowiązują dodatkowo warunki architektoniczno-urbanistyczne określone w ust. 1 pkt. 2-4 rozporządzenia,
- w przypadku nowego przeznaczenia terenu ustala się obowiązek zastosowania warunków architektoniczno-urbanistycznych określonych w § 16 ust. 1 rozporządzenia,

- nie dopuszcza się wtórnego podziału działek budowlanych na mniejsze niż o powierzchni określonej w rozporządzeniu dla poszczególnych funkcji terenu,
- utrzymuje się dotychczasowe ustalenia planistyczne obowiązujące dla obszarów i obiektów objętych ochroną konserwatorską na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody i ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- po utracie ważności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązują ustalenia określone w § 16 ust. 1-4 rozporządzenia,

BCKVB – inne obszary dopuszczonego zainwestowania wskazane w rozporządzeniu – wymogi zgodnie z § 16 rozporządzenia,

BCKVC – obszary zdegradowane, wymagające przekształceń funkcjonalno-przestrzennych istniejącego zainwestowania lub uporządkowania, dla których zaleca się rewitalizację poprzez zabezpieczenie przed zniszczeniem oraz remonty obiektów zdegradowanych, rewitalizację kompozycji układów zieleni oraz likwidację lub modyfikację obiektów i elementów dysharmonijnych w stosunku do tradycyjnego charakteru zabudowy i zagospodarowania przestrzennego;

BCKVIA – obszary ograniczonego zainwestowania w celu ochrony ekspozycji krajobrazowej, dla których określono następujące ustalenia:

- nie dopuszcza się lokalizacji nowych linii energetycznych wysokich napięć poza istniejącymi „korytarzami" infrastrukturalnymi oraz elektrowni wiatrowych,
- nie dopuszcza się na terenach zwartej zabudowy lokalizacji budynków, budowli oraz instalacji usługowych i produkcyjnych o wysokości powyżej 20 m, z wyjątkiem obszarów wskazanych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia,
- nie dopuszcza się poza terenami zwartej zabudowy lokalizacji obiektów budowlanych, z wyłączeniem infrastruktury komunikacyjnej oraz komunalnej, bez wykonania oceny ich wpływu na walory krajobrazowe Parku,
- zaleca się stosowanie zasad zabudowy i zagospodarowania terenu nawiązujących do tradycyjnego stylu budownictwa regionalnego,
- zaleca się stopniową eliminację substandardowych i dysharmonijnych elementów zagospodarowania.

BCKVID – obszar minimalizowania negatywnych oddziaływań ciągów komunikacyjnych, dla których zaleca się odstąpienie od lokalizacji zabudowy mieszkaniowej.

W Planie ochrony określono także ustalenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie realizacji infrastruktury technicznej, obowiązujące na terenie Parku, w tym na terenie gminy Strzelce Opolskie:

- nakazuje się wyposażenie wszystkich obiektów budowlanych wytwarzających ścieki w urządzenia zabezpieczające środowisko gruntowo-wodne przed zanieczyszczeniem lub włączenie ich do zbiorczych systemów odprowadzenia i unieszkodliwiania ścieków, zgodnie z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- dopuszcza się do czasu wybudowania systemu kanalizacji indywidualne szczelne zbiorniki na ścieki oraz w przypadku odpowiednich warunków gruntowych i geologicznych także przydomowe oczyszczalnie ścieków,
- nie dopuszcza się gromadzenia ścieków w nieszczelnych szambach,

- zaleca się przeprowadzanie liniowych elementów infrastruktury technicznej w „korytarzach" infrastrukturalnych, w tym szczególnie wykorzystujących pasy dróg,
- zaleca się wyposażenie istniejących linii i słupów energetycznych linii wysokiego i średniego napięcia zlokalizowanych poza terenami zabudowy w odpowiednie oznakowania zabezpieczające przed kolizjami przelatujące ptaki oraz zabezpieczenia przed wykorzystywaniem ich jako miejsca odpoczynku przez ptaki,
- zaleca się stosowanie linii izolowanych, a docelowo linii doziemnych dla projektowanych, modernizowanych i przebudowywanych sieci elektroenergetycznych i teletechnicznych,
- zaleca się stosowanie w ogrzewaniu budynków nowoczesnych, energo- i materiałooszczędnych systemów grzewczych z wykorzystaniem niskoemisyjnych paliw, w tym szczególnie: drewna, gazu ziemnego, lekkiego oleju opałowego, biomasy oraz źródeł odnawialnych, w tym energii słonecznej,
- zaleca się zmniejszenie energochłonności budynków służących realizacji celów publicznych poprzez termomodernizację,
- zaleca się propagowanie indywidualnych sposobów kompostowania w gospodarstwach domowych,
- zaleca się realizację inwestycji ograniczających zanieczyszczenia azotowe pochodzące z rolnictwa, w tym szczególnie budowę płyt gnojowych i zbiorników na gnojowicę,
- nie dopuszcza się lokalizacji wiatraków i farm wiatrowych oraz nowych linii energetycznych wysokich napięć, a także instalacji produkcji rolnej i innej o wysokości wyższej niż 2 wysokości najwyższych w gospodarstwie budynków mieszkalnych i gospodarczych,
- zaleca się zachowanie istniejącej sieci dróg, dopuszcza się inwestycje polegające na poprawie ich stanu technicznego oraz warunków bezpieczeństwa ruchu,
- zaleca się budowę ścieżek pieszo-rowerowych wzdłuż dróg powiatowych i gminnych,
- zaleca się budowę ekranów akustycznych wzdłuż dróg, w miejscach szczególnego oddziaływania hałasu na mieszkańców,
- dopuszcza się umieszczanie reklam poza terenami zabudowy zgodnie z obowiązującymi przepisami, po uzyskaniu uzgodnienia dyrektora Zespołu Opolskich Parków Krajobrazowych w zakresie kolorystyki i rozmiarów planowanych reklam ustawianych jako odrębne obiekty budowlane.

Góra Św. Anny to wapienno-bazaltowe wzgórze o wysokości 406 m n.p.m., które wyraźnie góruje nad otaczającym nizinnym krajobrazem. Większość obszaru ostoi pokryta jest lasami. Wyróżniono wśród nich trzy cenne dla Europy fitosocjologiczne odmiany buczyn, w tym buczyny kwaśne oraz żyzne. Ustanowiony specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 ma chronić 11 występujących tu typów siedlisk ważnych z europejskiego punktu widzenia. Należą do nich: ciepłolubne buczyny storczykowe, górskie i niżowe ziołorośla nadrzeczne i okrajkowe, jaskinie nieudostępnione do zwiedzania, kwaśne buczyny, lasy łęgowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe, murawy kserotermiczne (priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków), łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie, wapienne ściany skalne, źródliska wapienne, żyzne buczyny. Krajobrazowo jest to bardzo atrakcyjna część Śląska Opolskiego, bowiem nad obszarem równinnym wznosi się masyw Góry Chełmskiej, stanowiącej zachodnią część Wyżyny Śląskiej. Wzniesienie chełmskie jest bogato rzeźbione. Spotykamy tu liczne doliny, głęboko wcięte wąwozy, wywierzyska skalne, leje i misy krasowe oraz piaszczyste wydmy.

Flora Parku Krajobrazowego jest urozmaicona, ale niezbyt bogata. Istnieje tam ponad 400 gatunków roślin naczyniowych, co równe jest 18% flory Polski. Do osobliwości florystycznych Parku zaliczają się gatunki chronione oraz rzadkie. Ustawową ochroną objęte są następujące rośliny: śnieżyczka przebiśnieg, paprotka zwyczajna, lilia złotogłów, kruszczyk szerokolistny, podkolan biały, listera jajowata, orlik pospolity, parzydło leśne, wawrzynek wilcze łyko, bluszcz pospolity, barwinek pospolity, dziewięćsił bezłodygowy, buławnik wielokwiatowy, buławnik mieczolistny, konwalia majowa, kalina koralowa, marzanka wonna, pierwiosnka lekarska, kruszyna pospolita i kopytnik pospolity. Wśród grzybów na uwagę zasługują przedstawiciele sromotnikowych oraz soplówka gałęzista.

Interesująca jest również fauna Parku. Występuje tu popielica szara zamieszczona w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt, a także borsuki, tchórze, dziki, kuny leśne, pustułki, krogulce, kozuby, dzięcioły czarne i zielono-siwe oraz nietoperze, w tym: nocek duży i mopek. Z pospolitych gatunków zwierząt występują sarny, jelenie, lisy, jeże, wiewiórki, myszołowy, jastrzębie. Osobliwością Parku jest występowanie około 600 gatunków motyli.

Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny" to ulubione miejsce weekendowych wycieczek pieszych i rowerowych mieszkańców okolicznych miejscowości i województwa. Ze względu na walory kulturowe i religijne, Sanktuarium Św. Anny będące celem wielu pielgrzymek oraz największy w Polsce amfiteatr skalny, miejsce to zyskało również rangę międzynarodową.

3.1.c. Sieć NATURA 2000

W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej (1 maja 2004 r.) i w konsekwencji, ratyfikowaniem podpisanej przez Państwa Członkowskie w 1992 r. Konwencji o różnorodności biologicznej (tzw. Konwencji z Rio), Polska zobowiązała się do wyznaczenia na swoim terytorium obszarów, które zostaną włączone do Europejskiej Sieci NATURA 2000. Głównym celem funkcjonowania Sieci jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, które uważa się za cenne (znaczące dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy) i zagrożone wyginięciem w skali całej Europy. Cel ten ma być realizowany poprzez wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których gatunki te i siedliska występują.

Podstawę prawną tworzenia sieci NATURA 2000 stanowią dwa akty: Dyrektywa Ptasia (Dyrektywa Rady 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 r. o ochronie dzikich ptaków) oraz Dyrektywa Siedliskowa (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory). Kolejnym krokiem było wprowadzenie zapisów dotyczących obszarów Natura 2000 do ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. i zakwalifikowanie ich na podstawie art. 6 tej ustawy do form ochrony przyrody oraz wydanie przez Ministra Środowiska rozporządzenia z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000.

Na podstawie wymienionych aktów prawnych Masyw Chełmu wraz z otoczeniem został wytypowany do włączenia w sieć Natura 2000 jako wymagający ochrony siedlisk przyrodniczych Nr 92 PLH160002 Góra Świętej Anny, uznany za mający znaczenie dla Wspólnoty Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 12 lutego 2008 r. w sprawie przyjęcia na mocy Dyrektywy Rady 92/43/EWG drugiego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny[35].

[35] Nr decyzji 2009/93/WE nr aktu notyfikacyjnego C (2008/8039), Dz. Urz. UEL nr 43 z dnia 13.02.2009 r. zmienionej decyzjami nr 2010/44/UE Dz. Urz. UE L nr 30 z dnia 2.02.2010 r., 2011/64/EU Dz. Urz. UE. L. nr 33 z dnia 8.02.2011 r.

Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), może również obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami ochrony przyrody. Na projektowanych i faktycznych obszarach Natura 2000 zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Istotne znaczenie ma również fakt, że w świetle przepisów ustawy, plan lub projekt przedsięwzięcia o potencjalnym bezpośrednim lub pośrednim wpływie na stan obszaru Natura 2000 podlega ocenie oddziaływania na środowisko pod względem ewentualnych skutków w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Obszar PLH160002 Góra Świętej Anny jest ważny w skali regionalnej dla zachowania bioróżnorodności, a zwłaszcza dla buczyn i grądów. Występuje tu 12 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z czego największą powierzchniowo reprezentację osiągają kwaśne oraz żyzne buczyny. Dobrze reprezentowane są też ekstensywnie użytkowane niżowe i górskie łąki, ciepłolubne buczyny storczykowe, a także podmokłe łąki kalcyfilne i eutroficzne. Stwierdzono występowanie 2 gatunków ssaków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na terenie ostoi występuje ponadto około 40 gatunków roślin chronionych w Polsce oraz około 40 gatunków uznawanych za rzadkie lokalnie. Na przedmiotowym obszarze dominującymi formami pokrycia terenu wśród obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych są lasy, w większości reprezentujące trzy fitosocjologiczne odmiany buczyn oraz grądy. Mniejszy udział osiągają murawy kserotermiczne, zarośla okrajkowe oraz ekstensywnie użytkowane łąki, w tym eutroficzne. Uzupełnieniem są wychodnie skał węglanowych oraz źródliska wraz ze specyficzną dla nich roślinnością zielną i wysoką. Spośród form intensywniejszego zagospodarowania przestrzeni dominują grunty orne, tworzące z ekosystemami o dużej naturalności, mozaikę krajobrazową[36].

Zgodnie z art. 29 ustawy o ochronie przyrody, dla obszarów Natura 2000 minister właściwy do spraw środowiska ustanawia plan ochrony na okres 20 lat, uwzględniający ekologiczne właściwości siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony obszar ten został wyznaczony, wykorzystując obejmujące obszar Natura 2000 plany ochrony ustanowione dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego oraz plany urządzenia lasu. Zapisy planu ochrony po zatwierdzeniu mają moc prawną adekwatną do planu ochrony parku krajobrazowego i będą wymagały wprowadzenia do studium i planów miejscowych.

Zarządzeniem nr 11/12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 13 kwietnia 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Op. z 2012 r. poz. 584), zmienionym Zarządzeniem nr 30/12 z dnia 12 listopada 2012 r. oraz Zarządzeniem z dnia 6 grudnia 2019 r. ustanowiono plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góra Świętej Anny, których głównym celem jest osiągnięcie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotem ochrony.

Ostoja siedliskowa europejskiego systemu ochrony przyrody **NATURA 2000 OZW SOO Góra Świętej Anny PLH160002** obejmuje niewielką część gminy Strzelce Opolskie o powierzchni około 71 ha, w tym część gruntów wsi Ligota Dolna i Ligota Górna. W granicach gminy obszar Natura 2000 leży w całości w granicach Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny". Obejmuje wyłącznie tereny niezabudowane. Obecnie procedowana jest przez Komisję Europejską zmiana granic obszaru,

[36] Natura 2000 Standardowy formularz danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO), dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW), dla specjalnych obszarów ochrony (SOO)

która w gminie Strzelce Opolskie będzie dotyczyła nieznacznego zmniejszenia obszaru chronionego, w tym głównie w odniesieniu do gruntów wsi Ligota Dolna.

Spośród siedlisk objętych ochroną położonych na terenie gminy Strzelce Opolskie w granicach Obszaru Natura 2000 występują[37]:

- **6210 Murawy kserotermiczne** (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis Festucion pallentis*). Siedlisko reprezentowane jest przede wszystkim przez kwietne murawy kserotermiczne *Thalictro-Salvietum pratensis* i *Origano-Brachypodietum* wykształcające się na wierzchowinach wychodni skalnych, stokach wzgórz o południowej wystawie oraz suchych nieużytkach w rejonie Ligoty Dolnej i Góry Św. Anny. Płaty tych muraw zajmują mniej strome stoki oraz całkiem płaskie odlesione obszary na rędzinowych, płytkich glebach, często z dużym udziałem frakcji lessowej,
- **8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis***. W rezerwacie przyrody „Ligota Dolna" zinwentaryzowane na niewielkich skałkach o wysokości dochodzącej do 5-6 m, najczęściej 2-3 m. Łącznie na Ligockiej Górze Kamiennej znajduje się kilkanaście wystąpień skalnych. Występują tu małopowierzchniowe układy roślinności w szczelinach wapiennych ścian skalnych i załomach ze znikomą warstwą gleby,
- **9130 Żyzne buczyny** *(Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion).* Płaty siedliska położone są w granicach rezerwatu przyrody „Ligota Dolna".

W granicach rezerwatów przyrody oraz na obszarze Natura 2000 wskazane jest wykluczenie jakiejkolwiek zabudowy na obszarach chronionych płatów siedlisk przyrodniczych. Zasada ta powinna być uwzględniana również w odniesieniu do siedlisk w pozostałych lokalizacjach.

3.1.d. Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie"

Obszary chronionego krajobrazu (OCHK) obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz, o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie" ustanowiony został w 1988 r., aktualnie objęty jest ochroną prawną na podstawie Uchwały Nr XX/228/2016 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 27 września 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2016 r. poz. 2017 i 2593). Obejmuje północną część gminy Strzelce Opolskie, w tym miejscowości: Kadłub, Osiek oraz część wsi Grodzisko, Jędrynie, Sucha, Płużnica Wielka i Błotnica Strzelecka. Obszar jest istotny w szczególności w zakresie czynnej ochrony nieleśnych ekosystemów lądowych oraz w celu pełnienia funkcji korytarza ekologicznego sieci ekologicznej ECONET-PL o znaczeniu krajowym (10K) i poprzez korytarze ekologiczne, w tym korytarz ekologiczny doliny rzeki Jemielnicy, stanowi połączenie terenu gminy z wielkoprzestrzennymi ekosystemami lasów porastających centralną i północną część regionu. Jest to również część jednego z najważniejszych dla regionalnej bioróżnorodności kompleksów leśno-łąkowych.

Zgodnie z § 3 ust. 1 Uchwały Sejmiku, w celu zachowania walorów obszarów OCHK, na ich terenie określa się zakazy:

[37] Natura 2000 Standardowy formularz danych

1) *realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;*

2) *budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:*
a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,

b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art.122 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne,

z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;

3) *likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;*

4) *wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;*

5) *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;*

6) *likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.*

Zakaz, o którym mowa w pkt 2, nie dotyczy:

1) *obszarów zabudowy miast i wsi, w granicach określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jeżeli przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak negatywnego wpływu na ochronę przyrody, w tym pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych i ochronę krajobrazu obszaru chronionego krajobrazu;*

2) *sztucznych zbiorników wodnych, z wyjątkiem: Zbiornika Nyskiego, Otmuchowskiego i Turawskiego;*

3) *siedlisk rolniczych – w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego;*

4) *działek przeznaczonych pod zabudowę wyznaczonych w obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszej uchwały miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach lokalizacyjnych.*

Powyższe zakazy stanowią istotne ograniczenie dla rozwoju zabudowy, w szczególności na terenie wsi Kadłub, Osiek oraz części wsi Grodzisko. W pozostałych miejscowościach tereny objęte ochroną położone są poza obszarami zabudowy. Obszary położone w odległości 100 m od cieków wodnych, podlegające ograniczeniom wynikającym z ww. Uchwały w sprawie obszarów chronionego krajobrazu, oznaczono na Rycinie 12.

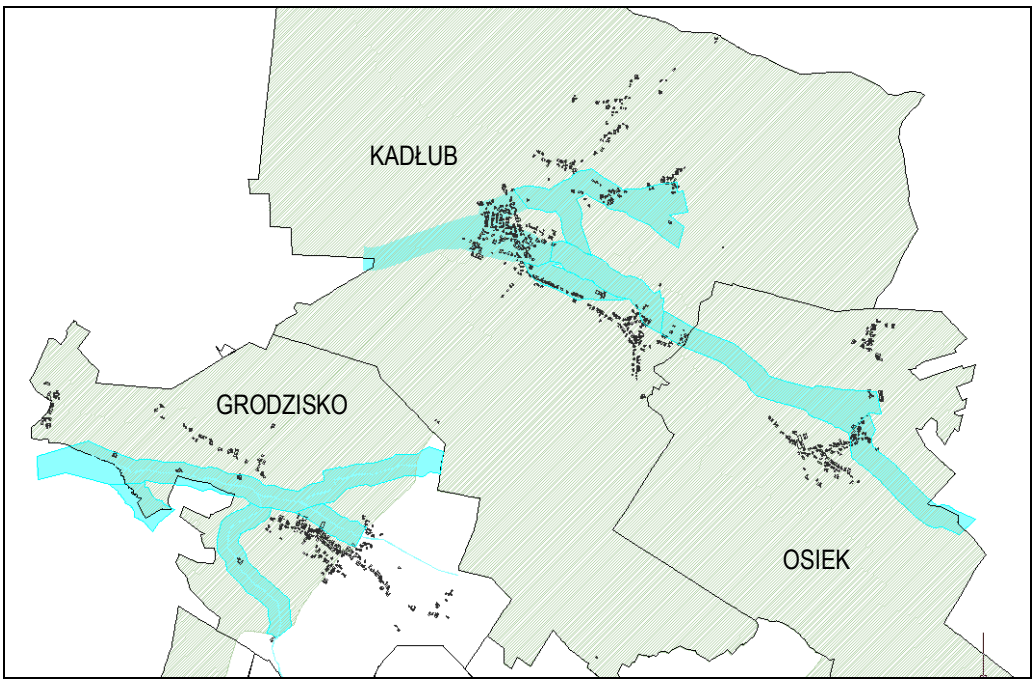

Rycina 12. Obszary położone w pasie 100 m od brzegów cieków wodnych
/źródło: opracowanie własne/

3.1.e. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

W gminie Strzelce Opolskie nie występują pomniki przyrody nieożywionej, ustanowiono natomiast 10 pomników przyrody ożywionej, w tym 4 wieloobiektowe, stanowiące skupiska drzew, z których największa jest aleja drzew pomnikowych w Kalinowicach. Łącznie pomniki przyrody obejmują 47 tworów przyrody, w tym: dwa cisy pospolite, dwa modrzewie europejskie, trzy miłorzęby dwuklapowe, cztery dęby szypułkowe oraz 36 lip drobnolistnych. Orientacyjną lokalizację poszczególnych pomników przyrody oznaczono na rysunku Studium.

3.2. Projektowane formy ochrony przyrody

Realizując wymogi Unii Europejskiej, za jeden z głównych celów zawartych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego uznano ochronę istniejącego i wzmocnienie regionalnego systemu przyrodniczego województwa, zapewnienie lepszej integralności wewnętrznej i spójności z krajowym systemem przyrodniczym, zachowanie, odtworzenie i wzbogacenie zasobów i krajobrazów oraz ochronę bioróżnorodności gatunkowo-siedliskowej.

Cel ten w odniesieniu do gminy Strzelce Opolskie powinien być realizowany poprzez:

- ochronę istniejących zasobów przyrodniczo-krajobrazowych,

- wzmocnienie obszarów ochrony przyrodniczo-krajobrazowej poprzez docelowe utworzenie Parku Krajobrazowego „Dolina Małej Panwi",
- zapewnienie integralności i spójności funkcjonalno-przestrzennej regionalnego systemu przyrodniczego (w tym europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000), w szczególności poprzez ukształtowanie spójnej sieci korytarzy ekologicznych: lądowych korytarzy migracyjnych dużych ssaków oraz dolinnych korytarzy ekologicznych.

Wskazane w Planie województwa granice projektowanych form ochrony przyrody zostały naniesione na rysunek Studium.

W granicach gminy Strzelce Opolskie nastąpi nieznaczne powiększenie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny" poprzez włączenie w granice Parku pasa drogowego drogi wojewódzkiej nr 409 na odcinku przechodzącym przez wieś Ligota Dolna. Docelowo granica Parku zostanie w tym miejscu przesunięta na północ, na tereny gmin Izbicko i Gogolin, w celu ukształtowania połączenia z obszarem Natura 2000 „Kamień Śląski".

W północnej części gminy planowane jest utworzenie nowego Parku Krajobrazowego o nazwie „Dolina Małej Panwi". Projektowany park krajobrazowy zlokalizowany jest w dolinie rzeki Mała Panew oraz na przyległych równinach wodnolodowcowych z licznymi polami wydm. Stwierdzono tu występowanie kilkudziesięciu gatunków rzadkich i chronionych roślin oraz kilkuset gatunków zwierząt, w większości chronionych. Jest to obszar o bardzo dużym znaczeniu dla ochrony regionalnej różnorodności biologicznej oraz ze względu na występujące siedliska przyrodnicze chronione w Unii Europejskiej, m.in. bory bagienne, starorzecza, torfowiska węglanowe, łęgi i olsy. Na terenie gminy Strzelce Opolskie obszar parku obejmowałby kompleks leśny na północny wschód od terenów zabudowanych wsi Kadłub.

Spośród form ochrony przyrody, dla których organem ustanawiającym jest Rada Miejska, na obszarze gminy Strzelce Opolskie projektowane jest utworzenie trzech użytków ekologicznych oraz siedmiu stanowisk dokumentacyjnych.

Projektowane użytki ekologiczne:

- **Użytek ekologiczny OCZKO WODNE** w Kalinowicach – obszar proponowany do ochrony położony jest w bezodpływowej dolinie małego cieku wodnego z fragmentem podmokłych łąk, turzycowisk i trzcinowisk oraz małym zarastającym i silnie zadrzewionym zbiornikiem wodnym. Spośród licznych gatunków drzew największy udział posiadają olsza, dąb, wiąz, topole i wierzby. Obszar jest jedną z nielicznych u odwodnionego podnóża Garbu Chełmu ostoją płazów i roślinności terenów wilgotnych i podmokłych. Spośród gatunków ptaków zaobserwowano tu myszołowa (*Buteo buteo)*, czajkę (*Vanellus vanellus)*, kosa (*Turdus merula)*, krzyżówkę (*Anas platyrhynchos),* kukułkę (*Cuculus canorus),* skowronka (*Alauda arvensis)*, dymówkę (*Hirundo rustica),* świergotka drzewnego (*Anthus trivialis),* słowika rdzawego (*Luscinia megarhynchos),* kopciuszka (*Phoenicurus ochruros),* łozówkę (*Acrocephalus palustris),* trzcinniczka (*Acrocephalus scirpaceus),* wróbla (*Passer domesticus),* szczygła (*Carduelis carduelis),* potrzeszcza (*Emberiza calandra),* świerszczaka (*Locustella naevia),*
- **Użytek ekologiczny ŚRÓDLEŚNE BAGNA –** proponuje się objąć ochroną dwa miejsca zabagnień i niewielkich zbiorników wodnych będących ostoją fauny i roślinności wodno-błotnej w lesie pomiędzy Rozmierką a Kadłubem. Obszar ten charakteryzuje się bardzo dużą bioróżnorodnością. Jest miejscem gniazdowania niezwykle rzadkiego i płochliwego żurawia (*Grus grus),*
- **Użytek ekologiczny STAWEK –** obejmuje porośnięty trzciną niewielki zbiornik wodny na północ od drogi krajowej nr 94 Strzelce Opolskie – Toszek, w rejonie tzw. Rybaczówki. Stwierdzono tu występowanie między

innymi bardzo rzadkiego przedstawiciela ornitofauny bąka (gat.ch.) (*Botaurus stellaris)* i trzciniaka (gat.ch.) (*Acrocephalus arundinaceus)*. Obszar charakteryzuje się dużą bioróżnorodnością i jest jednym z ekosystemów zasilających przyrodniczo tereny zurbanizowane miasta.

Projektowane stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej:

- **SZCZEPANEK –** stanowisko obejmuje kamieniołom położony w lesie ok. 100 m na wschód od terenów zabudowanych wsi Szczepanek, w którym odsłaniają się żółtoszare warstwowane wapienie. Charakterystyczna jest znaczna zmienność grubości ławic i warstw oraz występowanie licznych form krasowych. Jest to jedyne w okolicy niezniszczone odsłonięcie skalne. Ze względu na duże walory geologiczne i geomorfologiczne oraz bliskość siedzib ludzkich szybka ochrona jest niezbędna,
- **DZIEWKOWICE –** stanowisko obejmuje wschodnią ścianę kamieniołomu eksploatacji surowców węglanowych, zlokalizowaną ok. 200 m na północ od terenów zabudowanych wsi Dziewkowice, gdzie istnieją dosyć dobrze zachowane, w niewielkim stopniu zarośnięte, w spągu, pokryte rumoszem, pionowe odsłonięcia skał węglanowych w starej, od dawna nieeksploatowanej części wyrobiska. Stanowisko jest reperem geologicznym znacznej części profilu wapienia muszlowego, stanowi litostratotyp. Ma bardzo duże znaczenie w rozwoju badań nad stratygrafią i litologią wapienia muszlowego, wielokrotnie było przedmiotem badań. Stanowisko to zaliczane jest do ważniejszych w Polsce stanowisk paleontologicznych, głównie za sprawą warstw terebratulowych, w których występuje olbrzymie nagromadzenie ramienionogów z grupy terebratul,
- **BŁOTNICA STRZELECKA –** stanowisko obejmuje stary kamieniołom zlokalizowany na północ od drogi krajowej w Błotnicy Strzeleckiej. Istnieją tam jedyne dobrze zachowane wystąpienia warstw błotnickich na Opolszczyźnie, stanowiących spąg wapienia muszlowego. Ze stanowiska opisano litologię i stratygrafię warstw błotnickich. Stanowisko wielokrotnie badane i opisywane w literaturze przedmiotu. Ma również duże znaczenie paleontologiczne, m.in. opisano tu skamieliny ryby (*Acrodus lateralis),*
- **SKAŁKI W BUKOWYM LESIE –** stanowisko znajdujące się w Ligocie Dolnej obejmuje wychodnie skalne na wyraźnym zalesionym buczyną wzniesieniu o charakterze ostańca denudacyjnego występującego pomiędzy rezerwatem przyrody „Biesiec" a Ligocką Górą około 200-250 m na wschód od granic rezerwatu przyrody „Ligota Dolna". Wystąpienia koncentrują się wzdłuż krawędzi erozyjnej wzniesienia w części południowej. Jest to naturalne, długie na ok. 20 m i wysokie do 4,5 m, wystąpienie pionowych ścian skalnych zbudowanych z wapieni środkowego triasu (warstwy górażdżańskie),
- **ŹRÓDŁA W BŁOTNICY STRZELECKIEJ** – stanowisko obejmuje obszar występowania źródeł zlokalizowany między wsiami Błotnica Strzelecka i Centawa, ok. 1 km na północ od terenów zabudowanych wsi Błotnica Strzelecka, w lesie, przy mniej uczęszczanej drodze łączącej obie wsie. Jest to niecka źródliskowa o wymiarach 40 x 25 m z dwoma poziomami występowania źródeł. W poziomie górnym zlokalizowanych jest 10 źródeł pulsujących, ascensyjnych, 6 źródeł szczelinowych i 1 zwietrzelinowe. Wydajność źródeł mierzona ostatnio w latach osiemdziesiątych wynosiła ok. 53 l/s, przy wysokim wskaźniku zmienności rocznej. Średnia roczna temperatura wody waha się od 8 do 9,6^{o}C, przy czym zaobserwowano zmienność temperatury w poszczególnych źródłach,

- **ROŻNIĄTÓW –** stanowisko obejmuje obszar występowania źródeł zlokalizowany w centrum wsi Rożniątów przy ul. Wolności. Jest to niecka źródliskowa ze źródłami pulsującymi, wypływami szczelinowymi oraz ascensyjnymi. Wody drenują warstwę retu. Charakterystyczne są okresowe zanikania wypływów wód zdarzające się co kilka lat, stwierdzane zarówno w latach współczesnych, jak i w okresie lat 20-tych. Wydajność źródeł mierzona ostatnio w latach osiemdziesiątych wynosiła ok. 93,6 l/s. Średnia roczna temperatura wody waha się od 8 do 9,6^{O}C,
- **SUCHA** – stanowisko obejmuje obszar występowania źródeł zlokalizowany na terenie wsi Sucha przy zabudowaniach położonych na północ od drogi krajowej nr 94. Jest to niecka źródliskowa z kilkunastu pulsującymi ascensyjnymi źródłami. Wody wypływające w źródlisku drenują górny wapień muszlowy. Charakterystyczne są okresowe zanikania wypływów wód zdarzające się co kilkanaście lat. Wydajność źródeł mierzona ostatnio w latach osiemdziesiątych wynosiła ok. 103 l/s, maksymalnie zimą wyniosła 306 l/s. Średnia roczna temperatura wody waha się od 8,8 do 9,4^{O}C.

Granice poszczególnych form ochrony przyrody stanowionych przez gminę Strzelce Opolskie powinny zostać wyznaczone na podstawie szczegółowych badań geologicznych.

3.3. Występowanie innych wielkoprzestrzennych układów przyrodniczych

3.3.a. Korytarze ekologiczne

Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA została opracowana w 1995 i 1996 roku przez zespół autorów pod kierownictwem dr Anny Liro jako projekt badawczy National Nature Plan (NNP) w ramach Programu Europejskiego Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN). Do projektu przystąpiły również Czechy, Słowacja i Węgry, i wspólnie przyjęły jednolite założenia koncepcji sieci paneuropejskiej EECONET (European ECOlogical NETwork) wraz z metodyką jej wyznaczania. Koncepcja EECONET odgrywa zatem istotną rolę we współpracy międzynarodowej, wiążąc się ściśle z Konwencją o Różnorodności Biologicznej (1992) oraz Paneuropejską strategią ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej (1995). Zgodnie z definicją podaną w koncepcji, *„Krajowa sieć ekologiczna ECONET-POLSKA jest wielkoprzestrzennym systemem obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu."*

Sieć ECONET-POLSKA pokrywa 46% kraju. Składa się ona z **obszarów węzłowych** i łączących je **korytarzy ekologicznych**, wyznaczonych na podstawie takich kryteriów jak: naturalność, różnorodność, reprezentatywność, rzadkość i wielkość. Wyznaczono ogółem 78 obszarów węzłowych (46 międzynarodowych i 32 krajowe, które razem obejmują 31% powierzchni kraju) oraz 110 korytarzy ekologicznych (38 międzynarodowych i 72 krajowe, które razem obejmują 15% powierzchni kraju). Sieć ECONET-POLSKA zawiera w sobie również obszary prawnie chronione (parki narodowe, parki

krajobrazowe oraz rezerwaty), ostoje przyrody CORINE Biotopes lub ważne ostoje ptaków, które najczęściej są „wbudowane" w najcenniejsze fragmenty obszarów węzłowych jako tzw. biocentra (regionalne i lokalne)[38].

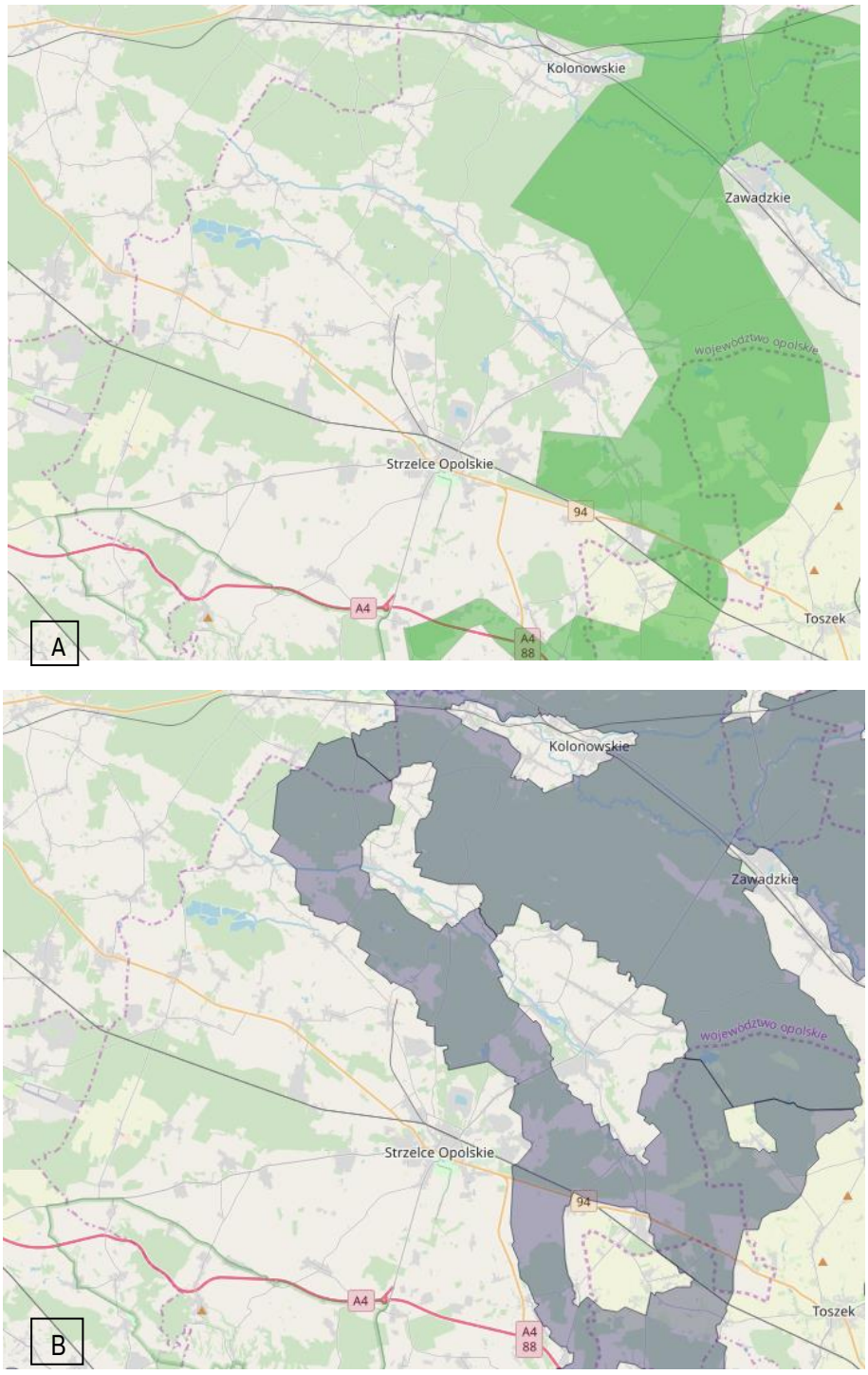

Rycina 13. Korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym
A - z 2005 r. i B – z 2011 r.
/źródło: *Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce,* Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, http://mapa.korytarze.pl/

[38] Ministerstwo Ochrony Środowiska na podstawie: Liro A., Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska. Fundacja IUCN Poland, Warszawa 1995

Pojęcie **korytarza ekologicznego** w polskim ustawodawstwie pojawiło się po raz pierwszy w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Zgodnie z art. 5 pkt 2 tej ustawy jest to obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Brak jednak zasad wyznaczania granic korytarza i jego funkcji pozamigracyjnych. Nie określono także zasad ochrony. W tym kontekście, choć sieć ECONET-POLSKA nie posiada umocowania prawnego, jest wytyczną polityki przestrzennej.

W skali województwa opolskiego wyróżniono jeden obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym – Dolina Odry 17M, dwa obszary węzłowe o znaczeniu krajowym – Góra Św. Anny 14K i Góry Opawskie 28K oraz jeden obszar niebędący biocentrum, tj. kompleks Lasów Stobrawsko-Turawskich 10K. Dodatkowo wyróżniono trzy korytarze ekologiczne, w tym jeden o znaczeniu międzynarodowym, tj. Dolina środkowej i górnej Odry 19M oraz dwa o znaczeniu krajowym, tj. Dolina Nysy Kłodzkiej 35K oraz Dolina Prosny 37K.

Zgodnie z wykonanym pod kierunkiem prof. W. Jędrzejewskiego *Projektem korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce*[39] sieć korytarzy została rozbudowana w sposób umożliwiający wzajemną łączność pomiędzy obszarami Natura 2000 umożliwiając migracje osobników i wymianę genów. Aby uzyskać spójność całej sieci w skali kraju, w jej granice włączono większość obszarów przyrodniczych prawnie chronionych (takich jak parki narodowe i krajobrazowe, rezerwaty przyrody, obszary chronionego krajobrazu), większość obszarów sieci NATURA 2000, duże zwarte kompleksy leśne oraz całą sieć węższych pasów krajobrazu łączących poszczególne elementy.

W wyniku prowadzonego monitoringu i ewaluacji, wykonany na zlecenie Ministerstwa Środowiska projekt korytarzy ekologicznych przedstawiony w 2005 r. został uzupełniony i skorygowany w koncepcji z 2011 r., w ramach której opracowano kompletną mapę korytarzy istotnych dla populacji dużych ssaków leśnych oraz spójności siedlisk leśnych i wodno-błotnych w skali krajowej i kontynentalnej[40].

Na obszarze gminy Strzelce Opolskie występują następujące elementy systemu korytarzy ekologicznych:

- **obszar węzłowy stanowiący biocentrum** o znaczeniu krajowym pod nazwą „Góra Św. Anny 14K", zaliczany do systemu ECONET – POLSKA,
- **korytarz migracyjny dla dużych zwierząt** „Rudy Wielkie i Dolina Górnej Wisły KPd-7B" o znaczeniu ponadregionalnym (leśno-łąkowy), przebiegający wzdłuż wschodniej granicy gminy, w tym na obszarze wsi Płużnica Wielka, Błotnica Strzelecka, Warmątowice i Dziewkowice. Według zmienionej koncepcji z 2011 r. korytarz ten na odcinku przebiegającym przez gminę Strzelce Opolskie nosi nazwę „Bory Stobrawskie – Lasy Raciborskie KPd-16A" i obejmuje pas równoległy do rzeki Jemielnica, przebiegający po jej południowej stronie przez tereny wsi: Płużnica Wielka, Błotnica Strzelecka, Warmątowice, Dziewkowice, Szczepanek, Jędrynie, Osiek, część wsi Kadłub oraz północną część miasta Strzelce Opolskie oraz wsi Rozmierka i Grodzisko. Ze względu na spójność Studium z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2019), na rysunku Studium (Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy) oznaczono granice korytarza

[39] Jędrzejewski W. [red.], *Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce,* Zakład Badania Ssaków w Białowieży, Polska Akademia Nauk, Białowieża 2005

[40] Jędrzejewski W. [red.], Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R., *Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce*. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011

migracyjnego według projektu z 2005 r., natomiast odcinek przebiegający przez wsie Dziewkowice, Szczepanek, Jędrynie, Osiek, Kadłub, północno-wschodnia część Rozmierki oraz miasta Strzelce Opolskie zaliczono jako korytarz o znaczeniu regionalnym,

- **korytarz herpetologiczny** (płazów i gadów) o znaczeniu regionalnym (dolinny, łąkowo-wodny) – obejmuje obszar wzdłuż rzeki Jemielnica oraz zachodnią część wsi Grodzisko, a jego zasięg jest zależny od gatunku chronionego,
- **korytarz ornitologiczny** (przelotu ptaków) o znaczeniu ponadregionalnym (leśno-łąkowy) – obejmuje obszar na północ od rzeki Jemielnica oraz wschodnie krańce gminy (korytarz ekologiczny Lasy Lublinieckie),
- **korytarz chiropterologiczny** (leśno-łąkowy) – obejmuje obszar południowej i zachodniej części gminy, w tym wsie: Ligota Dolna, Ligota Górna, Niwki, Kalinowice, Kalinów, południową część Rożniątowa,
- **korytarz florystyczny** (leśno-łąkowy) – obejmuje obszar w rejonie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny", w tym wsie: Ligota Dolna, Ligota Górna, południową część wsi Niwki.

Korytarz ekologiczny dolinny rzeki Jemielnica o znaczeniu regionalnym stanowi połączenie terenu gminy Strzelce Opolskie z wielkoprzestrzennymi ekosystemami lasów porastających centralną i północną część regionu. Jest to również część jednego z najważniejszych dla regionalnej bioróżnorodności kompleksów leśno-łąkowych. Jego główną funkcją jest zapewnienie możliwości migracji oraz ochrony siedlisk płazów i gadów (korytarz herpetologiczny) oraz bobra i wydry (korytarz wodny), przy czym szerokość korytarza migracyjnego jest uzależniona od wymagań konkretnego gatunku.

Do najważniejszych zagrożeń dla pełnionej funkcji korytarza dolinnego zalicza się:

- przerwanie ciągłości korytarza w wyniku lokalizacji dróg i linii kolejowych oraz zabudowy,
- lokalizacja zabudowy w bezpośredniej bliskości cieków wodnych, co prowadzi do degradacji brzegów oraz regulacji cieków,
- grodzenie nieruchomości w sposób utrudniający przemieszczanie się organizmów,
- przekształcanie obszarów łąk na grunty rolne orne, powodujące utratę siedlisk.

3.3.b. Ostoje przyrody systemu CORINE Biotopes

Program CORINE, którego realizację na terenie Unii Europejskiej rozpoczęto w 1985 roku, ma na celu stworzenie spójnego systemu informacji o środowisku przyrodniczym, opartego na standardach przyjętych w UE. W ramach programu CORINE gromadzona jest informacja przyrodnicza, konieczna do realizacji priorytetowych zadań i określenia kierunków wspólnej polityki dotyczącej ochrony środowiska w państwach członkowskich UE. Na początku lat dziewięćdziesiątych program objął swym zasięgiem także kraje Europy Środkowej, w tym Polskę.

W Polsce pogram CORINE realizowany jest w trzech działach tematycznych: **CORINE Land Cover** (użytkowanie ziemi), **CORINE Air Pollution** (poznanie głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza i rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń) oraz **CORINE Biotopes** (identyfikacja, inwentaryzacja i opis miejsc, których ochrona jest szczególnie istotna dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy). Końcowym efektem realizacji programu CORINE Biotopes jest baza danych z informacjami o ostojach rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt oraz ich siedlisk. Zgodnie z decyzją Departamentu Ochrony Przyrody Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz uchwałą Państwowej Rady Ochrony Przyrody z 18 czerwca 1996 r., program CORINE Biotopes stanowić ma jeden z elementów

systemu informacyjnego ochrony przyrody w Polsce. Ostoja CORINE jest obszarem lądowym lub wodnym, stanowiącym pewną całość funkcjonalną z punktu widzenia populacji zwierząt, roślin czy siedlisk, które były kryterium i motywacją do wyodrębnienia danej ostoi. Typowanie ostoi odbywa się w oparciu o jednolity system kryteriów, na podstawie wspólnych list gatunków i siedlisk. Listy gatunków uwzględniają gatunki objęte Konwencją Berneńską, zamieszczone na czerwonej liście IUCN oraz w czerwonych księgach poszczególnych krajów. Lista siedlisk obejmuje siedliska wrażliwe i/lub reprezentatywne, istotne dla zachowania pełnego dziedzictwa przyrodniczego Europy.

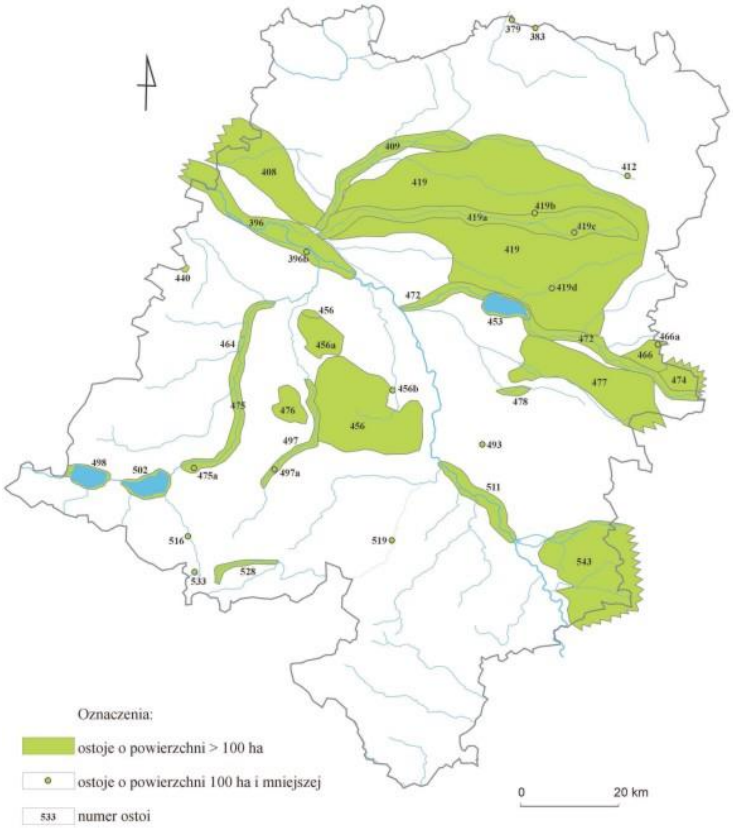

Rycina 14. Ostoje CORINE Biotopes na obszarze województwa opolskiego
/źródło: Charakterystyka, diagnoza i waloryzacja przestrzeni przyrodniczej województwa opolskiego, Ecosystem Projekt, Opole 2007 r., [za:] Opracowanie ekofizjograficzne województwa opolskiego, 2008 r./

Na obszarze województwa opolskiego wyróżniono 38 ostoi i podostoi zaliczanych do krajowego systemu Corine, w tym jedną o numerze 477, położoną częściowo na obszarze gminy Strzelce Opolskie. Obszar ostoi pokrywa się w większości z Obszarem Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie".

3.3.c. Geopark Krajowy „Góra Św. Anny"

Geopark jest szczególnym obszarem ochrony przyrody w jej krajowych i międzynarodowych systemach, tworzonym dla zachowania i promocji zespołów ważnych elementów dziedzictwa geologicznego, przy udziale inicjatyw i akceptacji lokalnego społeczeństwa. Działania podejmowane na rzecz tworzenia geoparków stanowią potrzebę zachowania świadectwa historii kształtowania Ziemi, która została zapisana w uchwalonej w 1991 r. Deklaracji Praw Pamięci o Ziemi (Declaration of the Rights of the Memory of the Earth), podczas Międzynarodowego Sympozjum Ochrony Dziedzictwa

Geologicznego. Przyjęta i rozpowszechniona przez UNESCO forma „Narodowy Geopark" zobowiązuje poszczególne państwa do stworzenia odpowiednich warunków dla jej uwzględnienia w obowiązujących przepisach prawnych[41].

Ustawa o ochronie przyrody nie uwzględnia powoływania geoparków narodowych ani innych porównywalnych form ochrony. Pierwsze zalecenie dotyczące tworzenia geoparków zostało wpisane do Polityki Ekologicznej Państwa (2008), jako „tworzenie stanowisk dokumentacyjnych i geoparków w celu prawnej ochrony dziedzictwa geologicznego Polski oraz inwentaryzacja stanowisk geologicznych i utworzenie ich centralnego rejestru".

W nawiązaniu do wytycznych UNESCO w dniu 1 czerwca 2010 r. na obszarze obejmującym centralną część Masywu Chełmu ustanowiony został Geopark Krajowy „Góra Św. Anny". Podstawą ustanowienia jest certyfikat nadany przez Ministerstwo Środowiska. W granicach gminy Strzelce Opolskie Geopark obejmuje południowo-wschodnią część wsi Ligota Dolna wraz z kamieniołomem, piecem wapienniczym „Ikar" i rezerwatem przyrody, oraz południową część wsi Ligota Górna (granica przebiega wzdłuż drogi powiatowej). Na terenie Geoparku została wyznaczona geologiczno-edukacyjna ścieżka po Górze Św. Anny. Ustanowienie Geoparku stanowi wzmocnienie turystycznego potencjału obszaru.

3.4. Formy ochrony krajobrazu kulturowego

Podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie ochrony krajobrazu, obowiązującym wszystkie kraje wspólnoty europejskiej, jest Konwencja Krajobrazowa podpisana we Florencji 20 października 2000 r., ratyfikowana przez Polskę 24 czerwca 2004 r. W preambule do Konwencji zwrócono uwagę na niezwykle istotną rolę krajobrazu dla interesu publicznego oraz w kształtowaniu lokalnych kultur, a także iż stanowi on podstawowy składnik naturalnego i kulturalnego dziedzictwa Europy przyczyniający się do dobrobytu ludzkiego oraz konsolidacji tożsamości europejskiej. Podkreślono również, że krajobraz stanowi ważny składnik jakości życia ludzi we wszystkich miejscach: na obszarach miejskich, na wsi, na obszarach o wysokim stopniu degradacji, a także na obszarach o wysokiej jakości, na obszarach uznawanych za niezwykle piękne, jak również codziennych. Mając na uwadze jakość i różnorodność krajobrazu europejskiego uznano go za wspólne bogactwo oraz określono zasady współpracy zmierzającej do jego ochrony, zarządzania nim i planowania.

Podkreślenia wymaga fakt, że Konwencja dotyczy całego terytorium państw będących stronami Konwencji, zarówno obszarów naturalnych, jak i wiejskich, miejskich oraz podmiejskich. Obejmuje lądy, wody lądowe oraz obszary morskie. Dotyczy krajobrazów, które mogą być uznane za wyjątkowe, jak również krajobrazów codziennych lub uznawanych za zdegradowane. Powyższe oznacza, że zasadniczo ochroną objęty jest cały otaczający nas świat, a głównym celem jest stałe podnoszenie jego jakości w zgodzie z ideą zrównoważonego rozwoju i w trosce o przyszłe pokolenia. W ramach podstawowych działań każdy z sygnatariuszy został zobowiązany do ustanowienia i wdrożenia polityki krajobrazowej, wprowadzenia jej do polityki planowania regionalnego i lokalnego oraz umożliwienia uczestnictwa społeczeństwa w stanowieniu powyższych polityk. Zadania powyższe realizowane są przez Polskę przede wszystkim poprzez zapisy ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774 z późn. zm.) (tzw. ustawa krajobrazowa), a także poprzez zapisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

[41] Alexandrowicz Z., Miśkiewicz K., *Geopark – od idei do realizacji, ze szczególnym uwzględnieniem Polski*, Chrońmy Przyrodę Ojczystą, 72 (4) s. 243–253, 2016

Głównym celem ustawy krajobrazowej jest ochrona krajobrazu poprzez wprowadzenie krajobrazów priorytetowych oraz uregulowanie kwestii związanych z lokalizacją reklam, ogrodzeń i małej architektury w przestrzeni miast i wsi. Wprowadzono również możliwość przyjęcia przez radę gminy uchwały w sprawie zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane. W odniesieniu do procesu planowania przestrzennego ustawa wprowadza konieczność uwzględniania uwarunkowań wynikających w szczególności z:

- wymogów ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego,
- rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określonych przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych,
- kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikających z audytu krajobrazowego,
- występowania obszarów oraz zasad ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.

Powyższe uwarunkowania wprowadza się do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego po wcześniejszym sporządzeniu audytu krajobrazowego przez organ samorządu województwa. Na dzień sporządzania niniejszego Studium audyt krajobrazowy nie został sporządzony przez organ samorządu województwa, nie jest zatem możliwe uwzględnienie w Studium wynikających z niego rekomendacji i wniosków.

Krajobraz to część powierzchni Ziemi posiadająca naturalne granice, różniąca się jakościowo od innych oraz charakteryzująca się wewnętrzną całością elementów, obiektów i zjawisk. Krajobraz jest pojęciem stosowanym w różny sposób i różniący się znaczeniowo. W znaczeniu potocznym jest to widok, przestrzeń, którą można objąć wzrokiem. W kategoriach estetycznych: widok przedstawiony przez malarza, fotografika. W znaczeniu geograficznym to kompleksowy system przestrzenny i materialny podstawowych komponentów geograficznych, tj. klimatu, form rzeźby terenu, wód, gleb, roślinności, świata zwierzęcego, skał i atmosfery. W znaczeniu ekologicznym oznacza powiązania pomiędzy ekosystemami przyrodniczymi. Stopień ingerencji człowieka w środowisko przyrodnicze przyjmuje się jako podstawowe kryterium typologii krajobrazu, według którego wyróżnia się trzy zasadnicze jego typy: pierwotny, naturalny oraz kulturowy. W związku z prawie całkowitym zanikiem terenów, które można zaliczyć do krajobrazu pierwotnego, często krajobraz naturalny utożsamiany jest z przyrodniczym, a krajobraz kulturowy z materialnym przejawem dziedzictwa kulturowego, szczególnie w aspekcie fizjonomicznym i walorów widokowych, ekspozycyjnych.

Krajobraz kulturowy to antropogenicznie, historycznie ukształtowany fragment przestrzeni geograficznej, zawierający wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze. Stanowi on odzwierciedlenie gospodarczej działalności człowieka. Jego istnienie wymaga stałych czynności utrzymujących odpowiedni stan obiektów i terenu. Charakterystycznymi elementami krajobrazu kulturowego są:

- historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne,
- zespoły zabudowy oraz zabytki techniki,
- cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni,
- aleje drzew przydrożnych zasługujące na uwagę zarówno ze względu na zróżnicowanie gatunkowe, jak również wiek, łączące poszczególne miejscowości oraz folwarki,
- grunty rolne i pastwiska.

Ze względu na rodzaj oddziaływania człowieka, krajobraz kulturowy można podzielić dodatkowo na harmonijny, gdy przestrzeń zagospodarowana jest w zgodzie z warunkami środowiska i ładem przestrzennym oraz dysharmonijny, gdy w wyniku działalności człowieka dochodzi do degradacji lub dewastacji środowiska.

Jedyną formą ochrony dedykowaną wprost do krajobrazu kulturowego jest utworzenie **parku kulturowego,** zgodnie z zapisami art. 16 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Park tworzy rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Dla obszarów takich obowiązkowo sporządza się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Na terenie parku kulturowego lub jego części, zależnie od zapisów uchwały wprowadzającej, mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia dotyczące prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej, zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych, umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury oraz składowania lub magazynowania odpadów.

Na terenie gminy Strzelce Opolskie nie został dotychczas utworzony żaden park kulturowy.

Ważnym elementem krajobrazu kulturowego są parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni. Na terenie gminy Strzelce Opolskie szczególną wartość mają zabytkowe parki podlegające ochronie konserwatorskiej, w tym:

- Park Miejski w Strzelcach Opolskich o pow. 65 ha,
- park krajobrazowy w Błotnicy Strzeleckiej o pow. 6,67 ha,
- park krajobrazowy w Kalinowicach o pow. 8,31 ha,
- park krajobrazowy w Kalinowie o pow. 2,55 ha,
- park krajobrazowy w Płużnicy Wielkiej o pow. 3,68 ha,
- park krajobrazowy w Szymiszowie o pow. 5 ha.

Na terenie zabytkowego Parku Miejskiego występuje wiele gatunków drzew obcego pochodzenia, w tym m.in.: miłorząb japoński, cis, tulipanowiec, buk czerwony, platan, klon srebrzysty, surmia. Park został założony około 1832 r. przez hrabiego Andrzeja Renarda, w stylu angielskim, w odmianie romantycznej. Autorem założenia jest ogrodnik zamkowy Schmidt. Park powstał na terenie mokradeł położonych na południe od zamku, a jego realizacja wymagała osuszenia około 65 ha gruntu, w wyniku czego powstała sieć kanałów oraz siedem stawów, z których do chwili obecnej zachowały się dwa w Parku Małym i jeden w Parku Dużym. Realizacja całego założenia parkowego, w tym układu kompozycyjnego i nasadzeń, trwała około 30 lat. Park ma dużą wartość botaniczną, historyczną i kompozycyjną, co zostało potwierdzone poprzez jego wpis do rejestru zabytków. Park w Strzelcach Opolskich jest jedynym większym fragmentem dojrzałego drzewostanu liściastego na terenie gminy. Jest ostoją dla awifauny zamieszkującej ten typ siedliska, zwłaszcza gniazdującej w dziuplach. Wykryto tu jedyne stanowisko rzadkiej muchołówki białoszyjej (*Ficedula albicollis*), a także rzadkie w gminie gatunki leśne: muchołówkę żałobną (*Ficedula hypoleuca*) i dzięciołka (*Dendrocopos minor*).

4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Miasto Strzelce Opolskie wyróżnia się wśród innych miast Opolszczyzny z uwagi na posiadane bogate dziedzictwo kulturowe, czyli materialne i duchowe wartości związane z jego dziejami. Licznie zachowane zabytki archeologiczne, zabytki nieruchome i ruchome wraz ze współczesnymi dobrami kultury oraz wartościami niematerialnymi stanowią dziedzictwo kulturowe tego obszaru. Pomimo dużych strat poniesionych w czasie II wojny światowej, zarówno w mieście, jak i na terenach wiejskich, zachował się klimat minionych wieków, liczne zabytki, a także duże walory krajobrazu kulturowego.

Niniejszy rozdział wykorzystuje charakterystykę dziedzictwa kulturowego zamieszoną w pierwszej edycji Studium, pochodzącą z publikacji „Strzelce Opolskie. Miasto i kościół na przełomie wieków" autorstwa S. i T. Smoleń (Strzelce Opolskie, 2008), uzupełnioną o ustalenia zawarte w Gminnym programie opieki nad zabytkami gminy Strzelce Opolskie na lata 2016-2019 i na lata 2020-2023.

4.1. Geneza powstania jednostek osadniczych

W okresie nowożytnym osadnictwo na terenie gminy rozwinęło się stosunkowo późno. W XIII wieku teren był zaludniony w niewielkim stopniu, a sieć osadnicza zaczęła kształtować się na południu i zachodzie dzisiejszego obszaru gminy.

Według źródeł historycznych najwcześniej wzmiankowaną (1234 r.) osadą był gród, prawdopodobnie zlokalizowany w miejscu usytuowania późniejszego zamku w mieście Strzelce Opolskie. W 1271 r. pojawiła się w źródłach pierwsza informacja o osadzie targowej Strzelce, położonej na północ od dzisiejszego miasta, w miejscu powstania późniejszego przedmieścia lublinieckiego. Jej nazwa Strelici jest znacznie starsza i pochodzi z 1223 r., a związana jest ze służbą łowiecką. Oznacza strzelców, łowców, posługujących się łukami. Symbolem tych tradycji jest stojący na rynku strzeleckim pomnik strzelca. W źródłach pisanych z 1305 r. występuje już miasto Strzelce (w 1333 r. – Strelitz, w 1581 r. – Strzelce Wielkie (Gross Strehlitz), w 1945 r. – Strzelce Opolskie), a przy nim wioska Strzelce Polskie (Strzelicz i Strelitz Polonico).

Przed upływem okresu wczesnośredniowiecznego (wczesnofeudalnego), tj. przez końcem XIII wieku, po raz pierwszy zostały także wzmiankowane wsie dzisiejszej gminy:

- Adamowice – 1235 r. (dzisiejsza dzielnica Strzelec Opolskich)
- Błotnica Strzelecka – 1240 r.
- Sucha – 1254 r.
- Rozmierz – 1256 r.
- Płużnica Strzelecka – 1299 r.
- Rozmierka – przed 1300 r.

Źródła pisane z 1235 r. donoszą także o wsi Brzozwóz, położonej na północ od miasta, dziś już nieistniejącej.

Okres średniowieczny (feudalny) to czas powstania następnych wsi o charakterze rolniczym. Wszystkie wsie stanowiły wówczas własność prywatną możnowładców, toteż często sytuowane w nich były majątki ziemskie lub ich zabudowa gospodarcza (folwarki). Z okresu XIV-XV wieku pochodzą wzmianki historyczne o wsiach:

- Grodzisko - 1300 r.
- Rożniątów - 1302 r.
- Kalinów - 1329 r.
- Suche Łany - 1333 r. (dzisiejsza dzielnica Strzelec Opolskich)
- Mokre Łany - 1333 r. (dzisiejsza dzielnica Strzelec Opolskich)
- Warmątowice - 1339 r.
- Kadłub - 1375 r.
- Szymiszów - 1439 r.
- Dziewkowice - 1441 r.
- Ligota Dolna - 1443 r.

Od XVI do początku XIX wieku, w okresie późnofeudalnym i wczesnokapitalistycznym, prawie ostatecznie wykształciła się dzisiejsza sieć osadnicza gminy. Rozwinęły się wówczas nowe folwarki oraz towarzysząca im zabudowa robotników folwarcznych, a także przysiółki wsi lokowanych wcześniej. Były to wsie:

- Niwki - 1531 r.
- Jędrynie - 1531 r.
- Osiek - około 1530 r.
- Kalinowice - 1743 r.
- Nowa Wieś – 1783 r. (dzisiejsza dzielnica Strzelec Opolskich)
- Ligota Górna - 1783 r.

W okresie kapitalistycznym powstały dwie ostatnie wsie, tj. Szczepanek (1818 r.) i Brzezina (około 1850 r.).

Ożywienie gospodarcze w XIX wieku, spowodowane budową powiązań kolejowych, przyczyniło się do intensywnego rozwoju przestrzennego miasta i wsi gminy Strzelce Opolskie i idącym za tym wzmożonym ruchem budowlanym. Do tej pory ludność miasta zajmowała się głównie handlem produktami rolniczymi, rzemiosłem, sadownictwem, ogrodnictwem i hodowlą bydła. Od początku XIX wieku na terenie miasta intensywnie rozwijało się rzemiosło, a w drugiej połowie XIX wieku także przemysł. Powstały wówczas takie zakłady jak: fabryka maszyn rolniczych i odlewnia żelaza Prankela, gazownia (1865 r.), fabryka maszyn Schmigalla, fabryka papy Ehrlicha, browar Steinitza, browar Dietricha, fabryka cygar Buche i Hainricha z Wrocławia, fabryka pończoch Czokscha oraz fabryka cementu i wapiennik Spółki Akcyjnej Oberschlesische Portland Cement und Kalkwerke Aktein-Gesellschaft. Sieć osadnicza analizowanego obszaru wzbogaciła się wówczas tylko o osiedle robotnicze Farska Kolonia (Pfarrwald), dzisiejszą dzielnicę Strzelec Opolskich.

W 1880 r. otwarto linię kolejową Opole – Strzelce Opolskie – Bytom, która przyczyniła się do ożywienia gospodarczego okolicy. Miasto zyskało szereg obiektów użyteczności publicznej i wraz z wsiami, szczególnie położonymi na trasie

kolejowej, rozpoczęło intensywny rozwój przestrzenny. Dogodne połączenie kolejowe umożliwiło znacznym rzeszom mieszkańców miasta i sąsiednich wsi poszukiwanie pracy w pobliskim okręgu przemysłowym górniczo-hutniczym.

Od początku XX wieku do II wojny światowej w sieci osadniczej gminy Strzelce Opolskie zachodzą już tylko niewielkie zmiany. W 1912 r. otwarto kolejne połączenie kolejowe z Kluczborkiem przez Fosowskie. Rozwinęła się wówczas wieś Rozmierka, a na terenie wsi Kadłub powstały (około 1916 r.) przysiółki: Kadłubski Piec, Banatki Małe i Banatki Duże. Budowa tych ostatnich związana jest z realizacją linii kolejowej, a nazwa Banatki wskazuje, że było osiedle kolejarzy[42]. Z tego samego okresu pochodzi zlokalizowany we wsi Osiek przysiółek Kasztal, zamieszkiwany przez robotników leśnych.

Początek XX wieku to przede wszystkim okres intensywnego rozwoju przestrzennego miasta i wsi mających dogodne powiązania komunikacyjne. Należały do nich wsie położone na trasach linii kolejowych (Szymiszów, Błotnica Strzelecka, Rozmierka i Kadłub) lub na głównej trasie komunikacji kołowej relacji Wrocław – Kraków (Sucha), a także w sąsiedztwie rozwijającego się przemysłu miasta (Dziewkowice, Rożniątów).

Okres międzywojenny to czas powstawania osiedli robotniczych. Są to jednorodzinne i wielorodzinne osiedla robotnicze miasta położone na południe od ul. Gogolińskiej oraz osiedle zabudowy jednorodzinnej Zydlungi. Działania wojenne podczas II wojny światowej przyniosły straty głównie na terenie miasta Strzelce Opolskie, które zniszczone zostało w około 80%. Najdotkliwiej ucierpiało jego śródmieście, w tym zabudowa wokół rynku i zamek oraz przemysł.

W okresie gospodarki socjalistycznej wykształcona wcześniej sieć osadnicza gminy Strzelce Opolskie nie uległa zmianom. Istniejące już jednostki osadnicze rozwijały się przestrzennie. Powstały wówczas głównie osiedla zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej w mieście oraz jednorodzinnej na terenie wsi Szymiszów, Błotnica Strzelecka, Warmątowice, Rożniątów, Kalinowice, Dziewkowice i Rozmierka.

4.1.a. Miasto Strzelce Opolskie

Jako datę uzyskania przez miasto Strzelce Opolskie praw miejskich z rąk księcia Bolesława I Opolskiego przyjmuje się rok 1290. Wcześniej był tu sytuowany gród (położony przy starożytnym szlaku bursztynowym), który występuje w źródłach pisanych z 1234 r., oraz wieś Strzelce wzmiankowana jako osada targowa po raz pierwszy w 1271 r. Brak jest dokumentów, które wskazywałyby na istnienie przedlokacyjnego ośrodka miejskiego. Niemiecki uczony J. Knie utrzymywał, że w miejscu dzisiejszego rynku znajdowało się pierwotnie targowisko, które powstało około 1234 r.

Istnienie tych dwóch jednostek przedlokacyjnych miało niewątpliwy wpływ na późniejszy układ urbanistyczny miasta, założonego na prawie magdeburskim. Strzelce Opolskie pełniły funkcję lokalnego ośrodka handlowego, a później (do wygaśnięcia rodu piastowskich książąt) stanowiły również centrum polityczno-administracyjne księstwa strzeleckiego. Położone były przy ważnym trakcie handlowym prowadzącym z Wrocławia przez Opole i dalej przez Pyskowice, Bytom do Krakowa ("via magnae"), o znaczeniu tranzytowym – międzynarodowym już od średniowiecza (1226 r.). W tym czasie istniało już szereg ważnych obiektów w mieście, w tym: mury miejskie (1327 r.), ratusz (1358 r.), kościół parafialny (1335r.), szkoła (1419 r.), szpital pw. Ducha Świętego (1466 r.), a później w 1505 r. drewniany kościół Św. Barbary i cmentarz, zlokalizowany poza murami miasta. Pierwsze wzmianki o istnieniu zamku pochodzą już z 1303 r. Do zamku należały dwa

[42] Śląskie słowo "baniok" oznacza kolejarza, natomiast "bana" to kolej

folwarki: jeden w Zalesiu Śląskim (dzisiejsza gmina Leśnica), a drugi (tzw. Wielki Folwark) usytuowany przed miastem (dzisiejszy rejon ul. Marka Prawego).

Zaludnienie okolic miasta było w XIV wieku duże. W chwili lokacji w jego sąsiedztwie istniały wsie: Adamowice (1235 r.), Brzozwóz (Brzesowice 1235 r.) i wieś Strzelce (1271 r.). Dwie ostatnie nie zachowały się do obecnych czasów. Miasto posiadało także powiązania komunikacyjne z istniejącymi w tym czasie sąsiednimi Krapkowicami (dzisiejsza ul. Gogolińska), Koźlem (ul. Kozielska) i Ujazdem (ul. Ujazdowska). Wzdłuż drogi do Koźla już w 1333 r. została lokowana wieś Suche Łany, a przy drodze do Ujazdu powstała wieś Mokre Łany.

W trakcie lokacji miasto otrzymało formę nieregularnego owalu, którego oś podłużna była prostopadła do głównego traktu komunikacyjnego, biegnącego ze wschodu na zachód. Owalny obrys murów miejskich, wyznaczających granice miasta lokacyjnego, zwiększał swoją szerokość w kierunku szlaku handlowego. W południową część murów obronnych włączono zamek, a w północną kościół farny, którego zachowana do dziś dzwonnica (XVIII w.) pełniła pierwotnie funkcję obronnej baszty (XV w.). Fragmentarycznie zachowane do dziś mury obronne, zamek, kształt bloków i sieć uliczna pozwalają dosyć dokładnie określić przebieg linii obwarowań, wzmocnionych pierwotnie przez wał i fosę. Trakt komunikacyjny biegnący dzisiejszą ulicą Opolską i ul. Krakowską przecinał pierścień murów w dwóch miejscach i wchodził do miasta od zachodu przez Bramę Opolską, a od wschodu przez Bramę Krakowską. Odległość pomiędzy bramami wynosiła tylko około 250 m, a więc obszar miasta lokacyjnego był raczej nieduży. Wewnątrz murów szlak rozwidlał się na dwie odnogi, które biegły wzdłuż dłuższych pierzei rynkowych, po czym zbiegały się ponownie po przeciwnej stronie w jeden trakt.

Centrum miasta stanowił rynek w formie prostokąta, proporcjami zbliżony do kwadratu, otoczony czterema blokami zabudowy. Ze względu na znaczne rozmiary placu rynkowego oraz niewielką odległość pomiędzy bramami miasta nie mogła się w pełni rozwinąć szachownica uliczna, a czterem blokom rynkowym towarzyszyły tylko cztery nieregularne bloki przymurne, przyległe bezpośrednio do owalnych obwarowań. Główną dominantę placu rynkowego stanowił ratusz oraz dziś nieistniejący blok zabudowy śródrynkowej. W 1447 r., po raz pierwszy od lokacji, powiększono obszar miasta o wioskę i folwark Czatkowice (niezachowane do dzisiaj).

Do początku XVIII wieku średniowieczny układ przestrzenny miasta zachował się bez większych zmian. W tym właśnie czasie rozpoczął się jego rozwój poza linię obwarowań w kierunku północnym, wschodnim i zachodnim. Powstały trzy przedmieścia: dwa przy głównym szlaku, na wschód i zachód od bram miejskich, zwane Przedmieściem Opolskim i Krakowskim, oraz trzecie zwane Przedmieściem Lublinieckim. Przedmieście Opolskie rozciągało się od bramy miejskiej wzdłuż dzisiejszej ul. Dąbrowskiego, ul. Powstańców Śląskich do skrzyżowania z ul. Opolską i ul. Gogolińską, gdzie usytuowany był kościół pod wezwaniem św. Barbary wraz z cmentarzem. Zasięg Przedmieścia Krakowskiego wyznaczała dzisiejsza ul. Marka Prawego, która łączyła się z nieistniejącą drogą (równoległą do ul. Krakowskiej) biegnącą przez teren dzisiejszego parku. Z kolei Przedmieście Lublinieckie rozciągało się przy dzisiejszej ul. Grunwaldzkiej i ul. Marka Prawego, i położone było pomiędzy murami miejskimi, a zabudową ówczesnej wsi Strzelce.

Dopiero wiek XIX przyniósł zasadnicze zmiany w rozplanowaniu układu urbanistycznego miasta, bowiem w latach 1816-1825 dokonano jego regulacji. Zlikwidowano mury obronne i fosę, które stały się anachronizmem przy ówczesnym rozwoju techniki wojennej. Dokonano przesunięcia głównej trasy przelotowej przez miasto nieznacznie na południe. Na uzyskanym w ten sposób trójkątnym placu zrealizowano w 1825 r. kościół ewangelicki. Zabudowano też teren dawnego wału, położony pomiędzy zlikwidowanym murem obronnym a ul. Wałową i ul. Tadeusza Kościuszki. Prawdopodobnie w trakcie regulacji głównego traktu miejskiego wyburzono obydwie bramy miejskie. Osuszono ponadto znajdujące się na

południowym-wschodzie od miasta tereny bagienne i założono tam park krajobrazowy (1832-1848 r.). Przy tej okazji zmieniono też przebieg drogi do wsi Suche Łany, wyznaczając dzisiejszą ulicę Parkową. Zlikwidowano także dwie drogi biegnące na południowy-wschód, położone pomiędzy ul. Kozielską i ul. Ujazdowską. W 1848 r. wytyczono dzisiejszą ul. Chopina, a w miejscu osuszonego stawu urządzono nowe centrum miasta, tzw. Nowy Rynek (dzisiejszy Plac Żeromskiego). Jego zabudowa pochodzi głównie z lat 1850-1870. W tym czasie wybudowano także szereg domów przy ul. Wałowej, ul. Krakowskiej i ul. Lublinieckiej (dzisiejsza ul. Marka Prawego), aż po tzw. plac stodół, kościół pod wezwaniem św. Krzyża i gimnazjum (1871 r.).

Budowa linii kolejowej Opole – Bytom w 1880 r. zapoczątkowała rozwój miasta w kierunku północnym, doprowadzając do zabudowy obszaru pomiędzy terenem miasta średniowiecznego a dworcem kolejowym. W jego pobliżu wybudowano wówczas więzienie (1888 r.) oraz więzienie Sądu Grodzkiego (1892 r.), urząd pocztowy i rzeźnię (1894 r.), a także szkołę miejską (1897 r.). Powstały też pierwsze osiedla robotnicze na terenach dawnych przedmieść, tj. osiedle przy ul. Marka Prawego i ul. Karola Miarki oraz osiedle przy ul. Rozenbergów (dzisiejszej ul. Kupieckiej).

Na początku XX wieku miasto rozpoczęło swój rozwój na gruntach wsi Adamowice. Intensywny rozwój kapitalistycznego przemysłu doprowadził w okresie międzywojennym do realizacji kolejnych zakładów po północnej stronie "starego miasta". Jedną z głównych problemów miasta po I wojnie światowej był dotkliwy brak mieszkań. Ze środków miejskich i państwowych przystąpiono więc do budowy domów na wschód od centrum miasta (przy "placu stodół") i na zachód, gdzie realizowano zabudowę mieszkaniową, m.in. osiedle domów jednorodzinnych przy ul. Gogolińskiej oraz osiedle Zydlungi. Możliwości przestrzennego rozwoju miasta zwiększono w latach 1926-1929 poprzez włączenie w jego granice administracyjne sąsiednich wsi, tj. Adamowic oraz Mokrych Łanów i Suchych Łanów.

II wojna światowa przyniosła duże zniszczenia na terenie miasta, a szczególnie jego średniowiecznego układu urbanistycznego. W czasie działań wojennych zniszczona została całkowicie zabudowa rynku i częściowo ulic przyrynkowych oraz spalony zamek. Fragmentami zatarty został historyczny układ urbanistyczny, zwłaszcza w rynku. Przestały istnieć wschodni i zachodni blok rynkowy i częściowo południowy.

Okres rozwoju gospodarki socjalistycznej przyczynił się odbudowy i dalszego rozwoju przestrzennego Strzelec Opolskich. Nowe budownictwo mieszkaniowe lokalizowano głównie pomiędzy ul. Krakowską, a parkiem miejskim, na północny-wschód od centrum miasta (osiedle "Milionerów") oraz na południe od ul. Opolskiej.

Układ przestrzenny dzisiejszych Strzelec Opolskich jest wynikiem sprzężenia kilku organizmów osiedleńczych o odmiennym pochodzeniu i planie. Składa się na niego częściowo zniszczony układ średniowiecznego miasta lokacyjnego wraz z zamkiem, zabudowa Przedmieścia Krakowskiego i Lublinieckiego o układzie przestrzennym ulicowym, zespół zabudowy więzienia i osiedla kolejarzy oraz zespół zabudowy koszarowej, a także zabudowa komunalnych osiedli mieszkaniowych powstałych na początku XX wieku (dzisiejsze osiedle Piastów Śląskich i osiedle przy ul. Rychla) oraz zabudowa wsi Mokre Łany, Suche Łany, Nowej Wsi, Adamowice i folwarków.

Granice miasta średniowiecznego wyznaczają fragmentarycznie zachowane mury miejskie, kościół i zamek. Do dziś częściowo zachował się średniowieczny plan miasta z rynkiem i szachownicą ulic. Nie istnieje wschodni blok zabudowy rynkowej. Nie zachowała się także dawna zabudowa pierzei południowej, północnej i zachodniej, odtworzona bez zachowania pierwotnych podziałów parcelacyjnych w latach 1960-70. Zniszczony został zamek, który od czasu wojny

pozostaje w ruinie, wyremontowano jedynie wieżę zamkową. Mimo to układ urbanistyczny starego miasta został objęty ścisłą ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków.

Drugim, istotnym członem układu przestrzennego Strzelec Opolskich jest część jego Przedmieścia Lublinieckiego i Krakowskiego. Mają one układ ulicowy, powiązany ściśle z przebiegiem dróg historycznych z miasta na zachód i północ. Ich zabudowa ma charakter miejski. W granicach przedmieścia znajduje się także częściowo zachowana zabytkowa zabudowa tzw. Wielkiego Folwarku.

Niezależnymi członami struktury przestrzennej miasta są zachowane układy ruralistyczne wsi włączonych obecnie w granice administracyjne miasta. Najwcześniej z nich powstała wieś Adamowice (1235 r.). Była ona darowizną dóbr książęcych na rzecz Adama Korkora, stąd też jej pierwotna nazwa *Villa Adama* i późniejsza, pochodząca z 1325 r. nazwa *Adamowitz*. Do obecnych czasów zachował się genetyczny układ przestrzenny wsi kmiecej o układzie ulicówki wraz z zabudową zagrodową pochodzącą z XIX/XX wieku.

Niewiele młodszymi wsiami są Suche Łany i Mokre Łany (1333 r.). Układ przestrzenny pierwszej z nich składa się z dwóch niezależnych członów, tj. wsi kmiecej o wczesnośredniowiecznym (obronnym), regularnym układzie wsi owalnicy oraz folwarku zlokalizowanego po zachodniej stronie siedliska wsi. Folwark wybudowany został około 1562-95 r. z inicjatywy hrabiego Jerzego von Rederna i nastawiony wówczas na produkcję chmielu i zboża. Suche Łany, jako jedna z niewielu wsi gminy Strzelce Opolskie, była wsią lokowaną i z tego względu posiada regularny niwowo-łanowy układ pól. W bardzo dobrze zachowanym siedlisku wsi (obecnie z zabudowanym "nawsiem" oraz zachowanym systemem dwudrożnym), do dziś przetrwało szereg obiektów zabytkowych. Z kolei w układzie przestrzennym folwarku wszystkie obiekty uznano za zabytkowe (część obecnie wyburzona). Układ wsi kmiecej reprezentuje znaczne wartości przestrzenne i kulturowe, usankcjonowane utworzeniem strefy ochrony konserwatorskiej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Historyczna droga przebiegająca przez Suche Łany do Kędzierzyna–Koźla, jest obecnie podstawową ulicą miejską zapewniającą dojazd do węzła na autostradzie A4. Zmiana jej rangi w obsłudze komunikacyjnej miasta przyczynia się do powolnych, niekorzystnych zmian w układzie funkcjonalno-przestrzennym, prowadzących do zniszczenia wartości kulturowych dawnej wsi. Stąd tak istotne jest zapewnienie alternatywnego powiązania pomiędzy drogą krajową nr 94 a autostradą.

Wieś Mokre Łany powstała samorzutnie wzdłuż dzisiejszej ulicy Ujazdowskiej i zalicza się do wsi nieregularnych. Do dziś w jej planie czytelny jest genetyczny układ ulicowy wsi kmiecej i później usytuowany w południowej części siedliska folwark (pochodzący z drugiej poł. XVI w.). Układ ten wzbogacono o zespół zabudowy rolno-robotniczej oraz jednorodzinne osiedle mieszkaniowe (położone na wschód od genetycznego układu wsi). Dziś jej układ przestrzenny przedstawia małe wartości kulturowe, jest zniekształcony i nieczytelny. Występują tu jedynie nieliczne obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską (w tym kapliczki i folwark).

Nowa Wieś (Neudorf) jest najpóźniej powstałą wsią włączoną w granice administracyjne miasta, a jej samorzutne powstanie datuje się dopiero na 1783 r. Dzisiejsze brzmienie nazwy Nowa Wieś uzyskała w 1845 r. Genetyczny układ ulicowy wsi, jak i jej zabudowa, zostały w znacznym stopniu przekształcone i nie posiadają cech zabytkowych. Obecnie pierwotny układ przestrzenny obudowany został współczesną zabudową mieszkaniową jednorodzinną. Nie przedstawia on żadnych wartości kulturowych i historycznych.

4.1.b. Wiejskie jednostki osadnicze

Większość wsi gminy Strzelce Opolskie posiada metrykę średniowieczną, jednak nie były one lokowane, lecz powstawały samorzutnie. Układ ich rozłogów (pól) jest nieregularny, przy zachowanej stosunkowo dużej regularności siedliska. Większość wsi gminy była zazwyczaj małych rozmiarów (liczyły do 20 kmieci i zagrodników).

Wsie południowej i centralnej części gminy są zwarte i skupione, głównie o ulicowym, rzadziej rzędowym typie genetycznym, czasem z występującym w centrum tzw. nawsiem (placem o kształcie wrzecionowatym) charakterystycznym dla typu owalnicowego (Rozmierz, Warmątowice). Z lokalizacją w dolinie rzeki lub potoku związany jest z kolei typ łańcuchowy lub rozproszony, o mniejszej regularności, czasem rozwinięty jednostronnie. Do tej grupy zaliczają się wsie północnej części gminy, położone w dolinie rzeki Jemielnicy i Suchej.

Zabudowę poszczególnych wsi tworzą w przeważającej mierze zabudowania gospodarstw rolnych. Parcele ściśle do siebie przylegają, najczęściej mają plan wydłużonego prostokąta, o układzie prostopadłym do osi ulicy. W obrębie działek, od frontu znajduje się budynek mieszkalny, przeważnie o układzie szczytowym, zabudowa kalenicowa nie jest licznie reprezentowana. Budynki mieszkalne łączą się zwykle z zabudowaniami gospodarczymi. W głębi znajdują się stodoły ustawione w poprzek parceli. Budynki mieszkalne posiadają zazwyczaj jedną, rzadziej dwie kondygnacje.

Na terenie gminy w większości zachowane są historyczne struktury osadnicze. Budynkom mieszkalnym towarzyszą obiekty związane z produkcją rolną, przetwórstwem rolno-spożywczym, a także produkcją przemysłową (np. młyny, gorzelnie, kuźnie, wapienniki itp.). Większość budowli sakralnych posiada metrykę średniowieczną, jednak obecnie istniejące wzniesiono w wiekach późniejszych. W przeważającej części są to kościoły murowane, a tylko w trzech przypadkach drewniane (w Strzelcach Opolskich, Suchej i Szczepanku). Większość ma charakter zabytkowy i znajduje się w centralnej części wsi, zazwyczaj na wyniesieniu terenu. Każdy posiada wysoką wieżę, która stanowi główny akcent wertykalny i dominantę układu ruralistycznego. Na terenach przykościelnych znajdują się pozostałości cmentarzy.

Poniżej przedstawiono genezę powstania i historię rozwoju poszczególnych wsi w gminie Strzelce Opolskie, w podziale na typy morfogenetyczne.

OWALNICA

Owalnica jest układem przestrzennym typu zamkniętego, o funkcji obronnej. Jest reliktem osadnictwa wczesnośredniowiecznego. W gminie tylko dwie wsie, tj. Rozmierz i Warmątowice, w czytelnej formie zachowały ten układ do czasów obecnych. W Rozmierce genetyczny układ owalnicy wpisany jest w plan bardziej skomplikowany, powstały w wyniku jej późniejszego rozwoju.

ROZMIERZ wieś, o której pierwsze wzmianki pochodzą już z 1256 r., jest jedną z najstarszych wsi kmiecych gminy Strzelce Opolskie. Jej pierwotna nazwa Rosmierz, na przestrzeni wieków przybierała formy: Magno Rozmier (1679 r.), Rozmierz (1845 r.), Angerbach. Wieś szybko nabrała znaczenia, co w XIV wieku (1365 r.) potwierdziła lokalizacja kościoła parafialnego pw. Michała Archanioła (do 1686 r. pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny). Rozwój wsi odbywał się poprzez kontynuację pierwotnego układu owalnicy, stąd do dziś dobrze widoczne jest w planie jej "nawsie" (wewnętrzny plac o funkcji gospodarczo-społecznej). Przez "nawsie" o kształcie wrzeciona, którego w zachodniej części usytuowany został kościół, dawniej przepływał niewielki ciek wodny. Pomimo częściowej jego zabudowy do dzisiaj "nawsie" w dalszym ciągu pełni funkcję społeczną. Zachował się układ dróg okalających wewnętrzny plac oraz zewnętrznie sytuowane działki

siedliskowe o kształcie prostokątnym (sytuowane krótszym bokiem do ulicy). Rozplanowanie zabudowy na nich było i jest obecnie stosunkowo regularne. Zabudowa mieszkalno-gospodarcza sytuowana jest od strony placu, stanowiącego centrum wsi. Zmiany następujące w funkcji wsi spowodowały przekształcenie głównie w zabudowie gospodarczej, usytuowanej w drugiej linii zabudowy. Dobrze zachowany układ siedliska zamykają tzw. drogi zastodolne. Zarówno układ przestrzenny wsi jak i zabudowa zabytkowa przedstawiają duże wartości kulturowe, które należy poddać ochronie konserwatorskiej.

WARMĄTOWICE powstały w 1339 r. jako wieś nieregularna, kmieca, na genetycznym planie owalnicy. Jej nazwa Warmuthowitz z 1300 r. (później Niedersteine O.S.), pochodząca od rodzimej adaptacji imienia Warmund, świadczy o wcześniejszym osadnictwie na jej terenie. Wieś, mimo położenia przy historycznym szlaku handlowym, rozwijała się bardzo powoli, co w efekcie przyczyniło się do zachowania historycznego układu przestrzennego. Dopiero w pierwszej połowie XIX wieku w południowo-zachodniej części siedliska wsi zbudowano folwark, którego obiekty dziś uznane są za zabytkowe. Dobre powiązania komunikacyjne z zagłębiem przemysłowym Górnego Śląska przyczyniły się do rozwoju wsi dopiero na początku tego wieku. Nowa zabudowa powstała po wschodniej stronie starej wsi. Dzięki takiemu modelowi genetyczny układ przestrzenny wsi przetrwał do dziś w prawie niezmienionej formie, co potwierdza istnienie licznych obiektów zabytkowych pochodzenia XIX-wiecznego. Podobnie jak w przypadku Rozmierki za cenny należy uznać układ zabudowy folwarcznej wraz z sąsiednimi zespołami zabudowy mieszkaniowej robotników folwarcznych i poddać je ochronie konserwatorskiej. Z kolei dla genetycznego układu zabudowy wsi owalnicy, charakteryzującego się w miarę jednolitymi cechami zabudowy, należy w planach miejscowych wprowadzić stosowne ustalenia, gwarantujące zachowanie i rewaloryzację historycznego układu zabudowy.

Brak jest bliższych danych dotyczących okresu powstania wsi **ROZMIERKA** (nazwa Rosmierka, Gross Massdorf). Jednak zachowany do dziś w planie układ przestrzenny wsi owalnicy świadczy o tym, że wieś powstała w okresie wczesnośredniowiecznym (tj. przed 1300 r.). Prawdopodobnie w XV/XVI wieku po północnej stronie siedliska usytuowano folwark, którego dzisiejsza zabudowa (dwór, spichlerz, mur) wzniesiona została około 1800 r. Do Rozmierki pierwotnie należały grunty wsi Jędrynie, wydzielonej jako odrębne sołectwo w 1531 r. Na przestrzeni wieków Rozmierka praktycznie nie rozwijała się, a siedlisko kmiece zawierało się pomiędzy historyczną drogą do Rozmierzy i Grodziska. Dopiero budowa linii kolejowej ze Strzelec Opolskich do Kluczborka oraz powstanie sąsiednich zakładów wapienniczych spowodowało realizację nowych domów robotniczych po południowej stronie genetycznego siedliska wsi. Nie naruszono jednak jego planu, dzięki czemu zachowało swoje wartości kulturowe i historyczne, udokumentowane także istnieniem licznych obiektów zabytkowych. Za cenny należy uznać układ zabudowy folwarcznej z licznymi zabytkami i poddać go ochronie konserwatorskiej. Z kolei dla genetycznego układu zabudowy wsi owalnicy, charakteryzującego się jednolitymi cechami zabudowy, należy w planach miejscowych wprowadzić stosowne ustalenia, gwarantujące zachowanie i rewaloryzację historycznego układu zabudowy.

ULICÓWKA

Układ przestrzenny wsi ulicówki jest najczęściej występującym układem na obszarze gminy Strzelce Opolskie. Pomimo zakwalifikowania wielu wsi do tego typu morfogenetycznego, istnieją pomiędzy nimi różnice, wynikające głównie z formy własności osady oraz morfologicznego jej usytuowania. Można rozróżnić tu dwa zasadnicze podtypy: ulicówkę (Sucha, Grodzisko, Jędrynie, Niwki, Ligota Górna i Szczepanek) oraz ulicówkę z folwarkiem, dworem lub pałacem (Szymiszów, Błotnica Strzelecka, Płużnica Wielka, Rożniątów, Kalinów, Kalinowice, Ligota Dolna i Dziewkowice).

BŁOTNICA STRZELECKA założona na prawie niemieckim w 1240 r. jest najstarszą wsią kmiecą o nieregularnym układzie ulicowym z pałacem i folwarkiem. Jej nazwa Blottnitz, Quellengrund, wywodzi się od wyrazu "błoto" i oznacza wieś błotną. Istniejący układ zabudowy wskazuje, że najstarsza zabudowa kmieca sytuowana była tylko po wschodniej stronie ul. Wiejskiej, biegnącej wzdłuż niewielkiego cieku wodnego. W obniżeniu terenu, po zachodniej stronie ulicy, zlokalizowano folwark właściciela wsi (z pałacem, parkiem krajobrazowym). Dziś zabudowa siedliska kmiecego, pochodząca z XIX wieku, została częściowo zniekształcona. Zachowała się jednak w dobrym stanie zabudowa folwarku (dziś uznana za zabytkową), wraz z pałacem i parkiem krajobrazowym. Te dwa elementy struktury układu przestrzennego zostały poddane ochronie konserwatorskiej poprzez ustanowienie w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego stref ochrony konserwatorskiej typu A i B. Intensywny rozwój wsi związany był z budową linii kolejowej Strzelce Opolskie – Bytom (1880 r.), co zapewniło jej mieszkańcom dobry dostęp do miejsc pracy w przemyśle. Powstał wówczas zespół zabudowy w rejonie ul. Dworcowej, ul. Kolejowej, a także ul. Powstańców Śląskich. Stanowi on także cenny zespół zabudowy, obecnie uznanej za zabytkową, który winien zostać poddany ochronie konserwatorskiej. Osiedle domów jednorodzinnych, położone po południowo-wschodniej stronie wsi kmiecej, powstało w obecnych czasach.

DZIEWKOWICE datowane są na 1441 r. Nazwa miejscowości wywodzi się od polskiej nazwy zawodu szewca, tj. Szewcowice, Schuhmacherdorf, później fonetycznie zgermanizowana na Schewkowitz[43]. Z kolei w alfabetycznym spisie miejscowości na terenie Śląska, wieś występuje pod polską nazwą Dziewkowic oraz zgermanizowaną Dziewkowitz[44]. W okresie hitlerowskiego reżimu w latach 1936–1945 administracja III Rzeszy zmieniła nazwę na całkowicie niemiecką Frauenfeld, natomiast po II wojnie światowej przywrócono nazwę Dziewkowice.

Wieś reprezentuje obecnie złożony, wielodrożny układ przestrzenny zawierający w sobie elementy struktury przestrzennej pochodzące z poszczególnych okresów rozwoju. Genetyczny układ ulicówki kmiecej wraz z folwarkiem zachował się w północno-zachodniej części dzisiejszej zabudowy (ul. Poprzeczna, Plac Klasztorny, ul. Kościelna). Zachowała się tutaj nieliczna, cenna zabudowa wykonana z materiałów rodzimych (kamienia wapiennego). Z kolei dworska zabudowa folwarczna została zupełnie zniszczona i mało czytelna jest nawet w planie siedliska wiejskiego. Intensywny rozwój wsi od końca XIX wieku, spowodowany łatwym dostępem do miejsc pracy w Strzelcach Opolskich oraz w górnośląskim zagłębiu przemysłowym, przyczynił się do lokalizacji nowej zabudowy robotniczej, po południowej i wschodniej stronie kmiecego siedliska. Zachowany do dziś układ przestrzenny nie reprezentuje większych wartości kulturowych.

GRODZISKO to wieś wzmiankowana po raz pierwszy w 1300 r. jako Grodisko (później Burghof), o nazwie wywodzącej się od wyrazu "grodziszcze" oznaczającego gród. Wskazuje ona na to, że pierwotnie była osadą obronną. Z tego względu należy przepuszczać, że genetycznym układem powstałej później wsi kmiecej była owalnica. Sugeruje to także wrzecionowate wygięcie drogi wiejskiej, widoczne do dzisiaj w północno-zachodniej części obecnej zabudowy, oraz lokalizacja kościoła parafialnego i budynków użyteczności publicznej (szkoły i karczmy). Na przestrzeni wieków genetyczny układ został przekształcony w układ ulicowy. Zatarto jedną z dróg wiejskich otaczających "nawsie", na którym prawdopodobnie zlokalizowano budynek szkoły. Nowa zabudowa wsi powstawała głównie na wschód i południe od pierwotnego siedliska wsi. Dziś jej układ przestrzenny nie przedstawia większych wartości kulturowych.

[43] Adamy H., *Die schlesischen Ortsnamen, ihre Entstehung und Bedeutung. Ein Bild aus der Vorzeit*, wyd. 2, Breslau: Verlag von Priebatsch's Buchhandlung, 1888, s. 12, OCLC 456751858

[44] Knie J., 1830, s. 128

KALINOWICE pierwotna nazwa wsi Kallinowitz pochodzi od przezwiska "Kalina". Powstanie wsi w 1743 r. związane jest z lokalizacją pałacu wraz z obszerną zabudową folwarczną, towarzyszącą im zabudową robotników rolnych i niewielką wsią chłopską, o nieregularnym układzie ulicowym. Tej dwuczłonowej strukturze przestrzennej towarzyszyły bogate tereny zieleni (obszerny park krajobrazowy i aleje wiejskie), zachowane do dzisiaj. W czasie działań wojennych całkowicie zniszczony został pałac oraz w dużym stopniu zabudowa folwarczna. Niektóre budynki dziś jeszcze pozostają w ruinie. Wszystkie, które przetrwały, uznane są za zabytkowe. Zdewastowany został jednak układ przestrzenny zabudowy pałacowo-folwarcznej położonej w centralnej części dzisiejszej zabudowy. Niewielką wartość posiada zachowany układ zabudowy siedliska wiejskiego. Na początku XX wieku powstał przysiółek robotniczy Lipa Dolna, który do obecnych czasów zachował jednakowe cechy przestrzenne. Zachowany częściowo w historycznej postaci układ folwarku wraz z parkiem krajobrazowym oraz alejami podlega ochronie konserwatorskiej. Wymagane jest wprowadzenie do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego stosownych ustaleń gwarantujących zachowanie i rewaloryzację układu przestrzennego i obiektów zabytkowych.

KALINÓW to wieś pochodząca z okresu średniowiecza, wzmiankowana w 1329 r., później w 1450 r. pod nazwą Calinaw (Kallinow 1743 r.) pochodzącą od przezwiska "Kalna". Zlokalizowany we wsi kościół już w 1347 r. wzmiankowany był jako parafialny. W planie wsi zachował się genetyczny układ wsi kmiecej w formie niewielkiej owalnicy widocznej w północnej części siedliska, w tym układ wrzecionowato wygiętych dróg oraz wewnętrzny dziedziniec ("nawsie"), na którym w późniejszych czasach usytuowano kościół. Zabudowa siedliska wiejskiego została zniszczona w północnej części poprzez budowę drogi relacji Strzelce Opolskie – Gogolin. Dopiero w połowie XIX wieku po południowej stronie siedliska kmiecego usytuowano dwór z parkiem krajobrazowym, folwarkiem oraz towarzyszącą mu zabudową robotników rolnych. Jego układ przestrzenny, jak i poszczególne obiekty przetrwały w dobrym stanie do dzisiaj. Dużą wartość kulturową tego zespołu potwierdza uznanie obiektów zabudowy folwarcznej za zabytkowe. Ochroną konserwatorską należy objąć układ przestrzenny zabudowy folwarcznej zespołu dworskiego wraz z zabudową mieszkaniową robotników folwarcznych i parkiem krajobrazowym. Ochrona ta jest uzasadniona także położeniem wsi w granicach otuliny Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny".

LIGOTA DOLNA powstała dopiero w XV wieku (1443 r.). Jej nazwa Elgoth oznacza wieś założoną na tzw. nowym prawie, tj. wolną na określony czas od podatków. Ze względu na niewielki rozwój osady do dzisiaj zachował się genetyczny układ nieregularnego siedliska w niezmienionym kształcie. Forma krótkiej ulicówki widoczna jest w środkowej części dzisiejszej zabudowy. Po południowo-zachodniej stronie siedliska kmiecego, w okresie międzywojennym lub nieco wcześniej, usytuowano zabudowę wojskową (hangar lotniczy) prawdopodobnie na miejscu starszej zabudowy folwarcznej. Dziś, zarówno zabudowa jak i jej układ przestrzenny, nie są czytelne i nie przedstawiają większych wartości kulturowych. Jednakże ochrona zachowanych cech historycznych zespołów zabudowy, w tym szczególnie zespołu folwarcznego z pozostałościami założenia parkowego, uzasadniona jest położeniem wsi w granicach Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny".

LIGOTA GÓRNA, powstała dopiero w 1783 r., reprezentuje typ układu ulicowego jednostronnego. Nazwa jej na przestrzeni wieków przybierała formy: Wirchna Ligotta, Ober Ellguth. Bardzo nieznaczny rozwój osady zapewnił przetrwanie jej pierwotnego układu przestrzennego i zabudowy w prawie niezmienionej formie. Zachowane zostały jednakowe zasady podziału i zabudowy siedliska. Ochronę jednolitych cech zabudowy uzasadnia położenie wsi w granicach Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny".

NIWKI i JĘDRYNIE to wsie wzmiankowane w 1531 r. Nazwa pierwszej z nich Niwa, Nywky (później Niewke, Gross Neuland), pochodzi od wyrazu "niwka" – mała niwa. Jędrynie wyodrębnione zostały z gruntów Rozmierki, jako dar dla Andrzeja. Stąd jej nazwa: Yendrzina, Jendrin (1783 r.), wywodząca się od imienia Andrzej, pierwotnie Jędrzynia, Jędra. Obie wsie posiadają genetyczny układ krótkiej ulicówki, który do dzisiejszych czasów nie zachował typowych cech przestrzennych.

PŁUŻNICA WIELKA (datowana na 1299 r.) reprezentuje sobą wieś kmiecą o układzie ulicówki z folwarkiem. Ten ostatni powstał znacznie później i sytuowany został poza genetycznym siedliskiem wsi. Nazwa Płużnica Wielka, Gross Pluschnitz, Marklinden, wywodzi się od wyrazu "pług". Wieś, licząca pierwotnie do 20 kmieci, dziś jest nieznacznie większa. Podobnie jak Błotnica Strzelecka sytuowana została wzdłuż drogi wiejskiej, biegnącej równolegle do niewielkiego cieku wodnego. Spowodowało to ograniczone możliwości sytuowania zabudowy zagrodowej po południowej stronie drogi, pomiędzy nią a ciekiem. Płytkie parcele uniemożliwiły stosowanie kanonów zabudowy typowej ulicówki. We wschodniej części siedliska kmiecego usytuowano kościół parafialny pw. Św. Stanisława Biskupa i Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, wzmiankowany po raz pierwszy 1335 r. Dziś największą wartość kulturową posiada zachowany układ zabudowy folwarcznej wraz z pałacem i parkiem krajobrazowym, poddany ochronie konserwatorskiej.

ROŻNIĄTÓW wzmiankowany jest po raz pierwszy w 1302 r. Jego nazwa: Rosinatou, Rozniatow (1369 r.), Rozniontow (1845 r.), Kurzbach, pochodzi od nazwy osobowej "Rożnięta". Genetyczny układ przestrzenny zachował się w południowo-wschodniej części dzisiejszej zabudowy wsi (ul. Wolności). Jest to zabudowa wsi kmiecej, o układzie ulicowym, z nieco zamazanym genetycznym układem wsi owalnicy, z folwarkiem usytuowanym po południowej stronie jej siedliska. Zabytkowa zabudowa folwarku została częściowo zniszczona, a jej układ przekształcony. Genetyczne siedlisko wsi zachowało się częściowo w historycznej postaci, ale nie posiada większych wartości kulturowych. Ochrony i zachowania wymagają pozostałości zespołu zabudowy folwarcznej poprzez wprowadzenie do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego stosownych ustaleń gwarantujących zachowanie i rewaloryzację układu przestrzennego i obiektów zabytkowych. Na przestrzeni wieków wieś rozwijała się wzdłuż drogi na Gogolin i Leśnicę. Powstały na początku XIX wieku folwark Biadacz wraz z towarzyszącym mu przysiółkiem robotników rolnych, zniszczone i przekształcone, nie posiadają żadnej wartości kulturowej.

SUCHA powstała w 1254 r. jako wieś nieregularna, kmieca, o układzie ulicowym. Nazwa Suchau (1316 r.), Strelau oznacza suchą wieś, tj. ubogą w wodę. Położone wzdłuż niewielkiego cieku pierwotne siedlisko kmiece, usytuowane jest w północnej części dzisiejszej wsi, wzdłuż drogi relacji Rozmierz – Suchodaniec. Na przestrzeni wieków nowa zabudowa zajmowała tereny znajdujące się głównie po południowej i wschodniej stronie genetycznego układu przestrzennego. Obecnie pierwotne siedlisko wsi jest całkowicie przekształcone. Prawdopodobnie przyczyniły się do tego intensywne zmiany struktury zawodowej mieszkańców, jak i działania wojenne. Istniejący układ przestrzenny nie posiada dziś żadnych wartości kulturowych i historycznych. Potwierdza to niewielka ilość obiektów zabytkowych.

SZCZEPANEK to jedna z najmłodszych wsi gminy Strzelce Opolskie, powstała dopiero w 1818 r. Jej nazwa Stephanshain, Der Sczepanik Wald, Szczepanek (1845 r.), pochodzi od nazwiska Szczepanek. Istniejący obecnie we wsi drewniany kościół filialny, sugerujący wcześniejsze powstanie wsi, został do niej przeniesiony z Polskiej Nowej Wsi w czasie przeprowadzania inwentaryzacji zabytków w 1960 r. Od początku powstania wieś posiadała funkcje robotniczo-rolną. Jej ulicowy układ zabudowy, usytuowany w południowej części dzisiejszej zabudowy oraz nieliczne zachowane obiekty zabytkowe dziś nie wyróżniają jej i nie predysponują do ochrony wartości kulturowych.

SZYMISZÓW to obecnie największa wieś gminy Strzelce Opolskie. Pierwsze wzmianki o jej istnieniu pochodzą dopiero z 1439 r. Jednak jej nazwa wywodzi się już z 1280 r., co sugeruje wcześniejsze istnienie osady na tym terenie. Dzisiaj układ zabudowy Szymiszowa jest skomplikowany i składa się z kilku niezależnych elementów struktury przestrzennej. Pierwsza, najstarsza wieś kmieca, położona na północ od Rożniątowa (po południowej stronie linii kolejowej relacji Bytom – Wrocław Główny), posiada nieregularny układ ulicowy. Nazwa wsi: Schimischow, Von Schemischow (1439 r.), Heuerstein pochodzi od imienia "Siemisz", "Siemisław". Zachowany do dziś pałac i folwark zbudowany został około połowy XVII wieku po południowo-wschodniej stronie siedliska kmiecego. Pałac, spalony w czasie Powstania Śląskiego w 1921 r., natychmiast został odbudowany. Zarówno w zespole zabudowy folwarcznej, jak i kmiecej, zachowały się liczne, dobrze utrzymane obiekty zabytkowe. Ze względu na unikalne wartości kulturowe zespół zabudowy folwarcznej wraz z pałacem i parkiem jest poddany ochronie konserwatorskiej, natomiast zespół zabudowy dawnej wsi kmiecej należy poddać ochronie w stopniu dostosowanym do zachowanych walorów kulturowych.

Powstanie drugiego elementu struktury przestrzennej Szymiszowa (Szymiszów – Osiedle) wiąże się z budową linii i stacji kolejowej oraz rozwojem przemysłu wapienniczego na terenie wsi (powstaniem wapienników). Należy do niego zespół zabudowy robotniczej i administracyjnej związanej z dawnym zakładem wapienniczym oraz zespół zabudowy przy dworcu kolejowym (ul. Fabryczna – ul. Dworcowa). Do dziś zachował się jego unikalny układ przestrzenny, jak i liczne obiekty uznane obecnie za zabytkowe.

RZĘDÓWKA KOLONIZACYJNA

BRZEZINA to najmłodsza wieś gminy Strzelce Opolskie, powstała około 1850 r. jako rzędówka kolonizacyjna z wydzielonych gruntów wsi Suche Łany. Nazwa: Nieder Birken, Bresina, wywodzi się od słowa "brzezina". Zachował się regularny, jednostronny układ przestrzenny zabudowy robotniczej, której w późniejszych czasach towarzyszył folwark. Zabudowa nie posiada cech zabytkowych, a jej układ nie przedstawia większej wartości kulturowej.

FOLWARKI

Folwark to istniejący od XII wieku rodzaj wielkiego gospodarstwa rolnego, a od XIV wieku także rolno-hodowlanego, nastawionego na masową produkcję zboża przeznaczonego na zbyt, wykorzystującego pracę pańszczyźnianą chłopów. Pierwsze folwarki powstawały w dobrach kościelnych i klasztornych, także gospodarstwa sołtysie miały zbliżony do folwarków charakter. Na ich dynamiczny rozwój miało wpływ rosnące zapotrzebowanie na zboże na ziemiach polskich i w zachodniej Europie. Należące do feudała gospodarstwo posługiwało się głównie darmową, przymusową pracą chłopa pańszczyźnianego. Do końca XVIII wieku folwarki były podstawą znaczenia gospodarczego i politycznego szlachty. Wraz z uwłaszczeniem chłopów miejsce folwarku pańszczyźnianego zajął folwark oparty o najemną siłę roboczą. W Polsce kres gospodarce folwarcznej położył dekret PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej. Po II wojnie światowej gospodarstwa folwarczne zostały rozparcelowane lub utworzono z nich Państwowe Gospodarstwa Rolne (PGR).

W gminie Strzelce Opolskie folwarki pojawiły się już w okresie średniowiecza, najczęściej towarzysząc wsiom kmiecym. Zabudowania folwarczne, oprócz dworu szlacheckiego, składały się z gumna (stodoły, brogi), chlewów, obór i stajni, budynków produkcyjnych (młyn, browar) oraz domów mieszkalnych dla czeladzi ustawionych najczęściej wokół prostokątnego majdanu. Do wyjątków należą folwarki powstałe niezależnie od wsi kmiecej. Zalicza się do nich folwarki zlokalizowane na terenie wsi Kadłub i Osiek. Oba powstały w XVI wieku w północnej części dzisiejszej gminy, na terenie wykarczowanych lasów.

Nazwa **KADŁUB**, Starenheim, wywodzi się od słowa "skadlub", oznaczającego wydrążony kloc drzewa. Pierwsza zachowana wzmianka o Kadłubie jako folwarku bez wsi kmiecej pochodzi z 1375 r. Kolejny raz wspominany jest w dokumentach z 1429 r. gdy Gliczko von Gorzkow, właściciel Grodziska i okolicznych wiosek, sprzedał Kadłub dla Miczko von Gaszowitz za 310 marek, który następnie podzielił swoje dobra pomiędzy trzech synów: Krzysztofa, Piotra i Bartłomieja. Zabudowania dworskie i gospodarcze wzniesiono nad brzegiem rzeki Jemielnicy. Zachowane do dzisiaj obiekty pochodzą z początku XIX w. (dwór i 2 czworaki flankujące wjazd na dziedziniec przed dworem). W późniejszych czasach folwark zaczął obrastać zabudową rolno-robotniczą, która powstawała wzdłuż ul. Powstańców Śląskich i ul. Młyńskiej. Dziś (poza miastem) istnieje tu największa ilość i różnorodność obiektów zabytkowych, a układ przestrzenny wsi jest nieznacznie przekształcony. Te dwa elementy struktury zachowały unikalne w skali gminy wartości przestrzenne i kulturowe, co predysponuje je do objęcia ochroną konserwatorską. Ochronę tą uzasadnia także położenie wsi w granicach obszaru zabytkowego krajobrazu Doliny Małej Panwi.

W ostatnim stuleciu pierwotny, ulicowy układ zabudowy wiejskiej, rozwinął się jako wielodrożny. Nowa zabudowa sytuowana została po północnej stronie folwarku i rzeki. Z budową kolei relacji Strzelce – Kluczbork wiąże się powstanie przysiółków Kadłubski Piec oraz Banatki Małe i Banatki Duże. Pierwszy z nich posiada układ ulicówki, a pozostałe są bezkształtne. Ich kulturowo-historyczna wartość jest niewielka.

OSIEK także powstał jako folwark bez wsi kmiecej. Jednak nawet w dzisiejszym planie wsi nie można doszukać się jego lokalizacji, a tym bardziej zabudowy. Analizy historyczne siedliska i rozłogów wsi, wykonane przez H. Szulc, potwierdzają istnienie tej formy genetycznej. Zachowała się tylko rolno-robotnicza zabudowa wsi, o zupełnie przypadkowym układzie przestrzennym. Nie przedstawia on istotnych walorów kulturowych.

ZESPOŁY ZABUDOWY ROBOTNICZEJ

Zespoły zabudowy robotniczej spotykane są głównie w mieście Strzelce Opolskie. Do unikalnych układów zabudowy wskazanych do objęcia ochroną należy zaliczyć liczne przykłady zespołów zabudowy mieszkaniowej i wojskowej, o jednakowych i oryginalnych cechach architektoniczno-przestrzennych, w tym:

- zespół zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej Zydlungi (ul. Osiedle, ul. Fabryczna, ul. Strzelców Bytomskich),
- zespół zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej przy ul. Jarzębowej, ul. Brzozowej, ul. Topolowej i ul. Klonowej,
- zespół zabudowy mieszkaniowej kolejarzy przy ul. Dworcowej, ul. Żwirki i Wigury i ul. Bolesława Prusa,
- zespół zabudowy koszarowej obecnego osiedla mieszkaniowego przy ul. Sosnowej,
- zespół zabudowy folwarcznej przy ul. Adama Mickiewicza,
- osiedle mieszkaniowe w rejonie ul. Stanisława Moniuszki i ul. Kupieckiej (dawna Rozenbergów).

Na obszarze gminy historyczna zabudowa robotnicza lub robotniczo-rolna jest spotykana rzadziej. Do najciekawszych zespołów należy zaliczyć: osiedle przy ul. Fabrycznej w Szymiszowie oraz osiedle rolno-robotnicze przy folwarku w Warmątowicach.

4.2. Prawne formy ochrony dziedzictwa kulturowego

Dziedzictwo kulturowe uważane jest za ważny czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wyraz różnorodności kulturowej i bogactwa natury krajów i regionów. Tożsamość kulturowa narodów i społeczności kształtowana jest bowiem w określonym środowisku naturalnym, a krajobraz stanowi inspirację do tworzenia dzieł architektury. Podstawą wszelkich działań związanych ze Światowym Dziedzictwem Kultury jest **Konwencja UNESCO** przyjęta w 1972 r. w Paryżu, którą Polska ratyfikowała 29 czerwca 1976 r.[45]. Zgodnie z zapisami art. 1 i 2 Konwencji, do dziedzictwa kulturowego zalicza się zarówno zabytki architektury i zespoły budowlane, jak również pomniki przyrody lub formacje geologiczne i fizjograficzne, a także miejsca zabytkowe stanowiące wspólne dzieła człowieka i przyrody oraz strefy naturalne.

Zabytki rozumiane są jako dawne, materialne i niematerialne, ruchome i nieruchome dzieła człowieka lub też związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia. Ich zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową[46], a ochrona została zadeklarowana jako obowiązek państwa na podstawie art. 5 Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej.

Bezpośrednią podstawę prawną do działań na rzecz zabytków daje ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 282 z późn. zm.). Określono w niej następujące formy ochrony:

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Natomiast strefy ochrony konserwatorskiej nie stanowią ustawowej formy ochrony, lecz są jedynie wskazaniem do objęcia danego obszaru ochroną poprzez zapisy studium i planów miejscowych.

Jednocześnie ww. ustawa określa, że ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania (w zakresie planowania przestrzennego):

1) zabytki nieruchome będące w szczególności:
   - krajobrazami kulturowymi,
   - układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
   - dziełami architektury i budownictwa,
   - dziełami budownictwa obronnego,
   - obiektami techniki, zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
   - cmentarzami,

[45] Dziennik Ustaw z 30 września 1976 r., Nr 32 poz. 190

[46] Art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

- parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

2) zabytki ruchome, np. dzieła sztuk plastycznych, numizmaty, instrumenty muzyczne;

3) zabytki archeologiczne będące w szczególności:
   - pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
   - cmentarzyskami,
   - kurhanami,
   - reliktami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ochronie podlegać mogą także nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

4.3. Zabytki nieruchome ujęte w wojewódzkim rejestrze oraz gminnej ewidencji zabytków

Obiekty, zespoły i założenia urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Sposób i tryb wydawania pozwoleń na prace przy zabytku reguluje Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2018 r. poz. 1609 z późn. zm.).

Zabytki nieruchome występują w mieście Strzelce Opolskie oraz we wszystkich wsiach gminy, przy czym najwięcej jest ich w mieście (37,3% ich ogólnej liczby) oraz we wsi Szymiszów (8,1%), Rozmierka (5,7%), Kadłub (5,0%), Kalinów (4,9%) i Błotnica Strzelecka (4,6%). Nieliczne spotykamy we wsi Jędrynie (0,2%), Brzezina (0,8%) i Płużnica Wielka (1,1%).

Wśród zabytków nieruchomych najliczniejsze są budynki mieszkalne, reprezentowane przez wille, kamienice, domy, budynki mieszkalno-gospodarcze, które stanowią ok. 48% ogólnej liczby zabytków gminy. W mieście stanowią one ok. 63% ogólnej liczby jego obiektów zabytkowych, a na terenach wiejskich ok. 39%. Znaczna jest także liczba zabytków gospodarczych, reprezentowanych przez stodoły, chlewnie, stajnie, obory, spichlerze, wozownie itd., które stanowią ok. 23% ogólnej liczby zabytków gminy, przy czym na terenach wiejskich stanowią ok. 30% ogólnej liczby zabytków, a w mieście nie więcej niż 11%. Zabytki sakralne, do których zaliczamy kościoły, klasztory, kaplice, kapliczki, domy pogrzebowe, groty, szopki i mogiły stanowią około 11% ogólnej liczby zabytków gminy, przy czym na terenie miasta ich liczba nie przekracza 9%.

Historyczny rozwój gminy, w tym szczególnie rozwój przemysłu, wpłynął na liczny udział zabytków przemysłowych i wytwórczych oraz budynków użyteczności publicznej, reprezentowanych przez budynki szkoły, dworca, hotelu, byłego kasyna, banku, poczty, ratusza, sądu, karczmy itd. Zabytki przemysłowe stanowią niecałe 6% zabytków gminy, przy czym na terenie miasta ich liczebność jest większa niż na terenach wiejskich. Z kolei zabytkowe budynki użyteczności publicznej stanowią aż 7% ogólnej liczby zabytków gminy, a ich ilość na terenie miasta i na terenach wiejskich jest zbliżona. W gminie

Strzelce Opolskie zachowała się także znaczna ilość zabytkowych obiektów inżynierskich reprezentowanych przez wiadukt, stacje trafo, most, przepust wodny, tartak wodny.

W prowadzonym przez wojewodę opolskiego **rejestrze zabytków** z terenu gminy Strzelce Opolskie ujęto 74 zabytki, w tym:

- 1 historyczny układ urbanistyczny miasta Strzelce Opolskie „Stare miasto", w granicach którego zachował się czytelny, średniowieczny układ przestrzenny miasta wraz z historyczną siecią ulic, placem rynkowym, zarysem bloków zabudowy z ich historycznym podziałem własnościowym i licznymi obiektami zabytkowymi,
- 6 zabytkowych parków, w tym park w zespole zamkowym w Strzelcach Opolskich, parki w zespołach pałacowo-folwarcznych w Błotnicy Strzeleckiej i w Szymiszowie, parki krajobrazowe w zespołach dworsko-folwarcznych w Kalinowicach i w Płużnicy Wielkiej oraz park w zespole dworsko-folwarcznym w Kalinowie,
- 16 stanowisk archeologicznych.

Tabela 2. Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków (stan na X.2019 r.)

Lp.	Nr karty adresowej	Miejscowość	Ulica	Nr	Obiekt	Data powstania	Nr i data decyzji o wpisie do rejestru zabytków
1.		Strzelce Opolskie			Układ urbanistyczny „Stare miasto"	1290 r.	nr 39/49 z dn. 10.06.1949 r.
2.	319/1320	Strzelce Opolskie	Gogolińska		Mogiła lotników polskich poległych w Kampanii Wrześniowej 1939 r.	1939 r.- ok. 1975 r.	nr 241/90 z dn. 14.03.1990 r.
3.	307/1320	Strzelce Opolskie	Klonowa (dawna ul. Świerczewskiego)	3	Więzienie	ok. XIX w.	nr 2379/98 z dn. 30.03.1998 r.
4.	20/1320	Strzelce Opolskie	Kołłątaja	6	Kościół Parafialny p.w. Św. Wawrzyńca	1904 – 1907 r.	nr 51/2007 z dn. 29.03.2007 r.
5.	27/1320	Strzelce Opolskie	Kościuszki	4	Dawny browar	ok. 1880 r.	nr 2267/91 z dn. 20.05.1991 r.
6.	30/1320	Strzelce Opolskie	Lange	3	Dom	1 poł. XIX w.	nr 1385/66 z dn. 2.05.1996 r.
7.	31/1320	Strzelce Opolskie	Lange	5	Dom	poł. XIX w.	nr 1386/66 z dn. 2.05.1966 r.
8.	154/1320	Strzelce Opolskie	Miarki	1	Budynek administracyjny w zespole więzienia	I. 20 XX w.	nr Ks.A.t.III-2360/96 z dn. 29.07.1996 r.
9.	156/1320	Strzelce Opolskie	Miarki	1	Budynek penitencjarny w zespole więzienia	k. XIX w.	nr Ks.A.t.III-2360/96 z dn. 29.07.1996 r.
10.	155/1320	Strzelce Opolskie	Miarki	1	Mur zewnętrzny w zespole więzienia	pocz. XX w.	nr Ks.A.t.III-2360/96 z dn. 29.07.1996 r.
11.	196/1320	Strzelce Opolskie	Opolska		Kościół Cmentarny p.w. Św. Barbary	1683–1690 r.	nr 97/54 z dn. 8.05.1954 r.
12.	17/1320	Strzelce Opolskie	Opolska	4	Kościół ewangelicki, obecnie katolicki p.w. Bożego Ciała	1825/6 r., ok. 1880 r.	nr 1138/66 z dn. 12.02.1966 r.
13.	23/1320	Strzelce Opolskie	Parafialna		Dawna baszta, obecnie dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. Św. Wawrzyńca	pocz. XIV w., XVII/XVII w.	nr 882/64 z dn. 15.05.1964 r.
14.	43/1320	Strzelce Opolskie	Parafialna	1	Kamienica	1875 r.	nr A-41/2005 z dn. 19.05.2005 r.
15.	25/1320	Strzelce Opolskie	Parafialna	2	Dom sióstr zakonnych	2 poł. XVIII, XX w.	nr 1387/66 z dn. 2.05.1966 r.
16.	314/1320	Strzelce Opolskie	Park Miejski		Park w zespole zamkowym	2 ćw. XIX – XX w.	nr 22/48 z dn. 28.01.1949 r.

							oraz 104/84 z dn. 6.02.1984 r.
17.	308/1320	Strzelce Opolskie	Plac Myśliwca	1	Ratusz	XVI w., 1844–1846 r.	nr 1381/66 z dn. 2.05.1966 r.
18.	35/1320	Strzelce Opolskie	Powstańców Śląskich	8	Dom zakonny zgromadzenia sióstr Św. Elżbiety	ok. 1900 r.	nr 67/2008 z dn. 14.07.2008 r.
19.	323/1320	Strzelce Opolskie	Rychla	14	Budynek mieszkalny przy bażanciarni w parku zamkowym	ok.1925 r.	nr 2065/81 z dn. 27.04.1981 r.
20.	325/1320	Strzelce Opolskie	Rychla	14	Budynek gospodarczy w zespole bażanciarni w parku zamkowym	ok. 1870 r.	nr 2065/81 z dn. 27.04.1981 r.
21.	324/1320	Strzelce Opolskie	Rychla	14	Budynek mieszkalno-gospodarczy w zespole bażanciarni	ok. XIX w.	nr 2065/81 z dn. 27.04.1981 r.
22.	12/1320	Strzelce Opolskie	Rynek	15	Kamienica mieszczańska	pocz. XIX w., pocz. XX w.	nr 1388/66 z dn. 2.05.1966 r.
23.	10/1320	Strzelce Opolskie	Rynek	16	Kamienica mieszkalna	2 ćw. XIX w.	nr 1389/66 z dn. 2.05.1966 r.
24.	8/1320	Strzelce Opolskie	Rynek	17	Kamienica mieszczańska	ok. 1830 r.	nr 1390/66 z dn. 2.05.1966 r.
25.	9/1320	Strzelce Opolskie	Rynek	17	Kamienica mieszczańska	ok. 1830 r., ok. XIX w.	nr 1390/66 z dn. 2.05.1966 r.
26.	7/1320	Strzelce Opolskie	Rynek	18	Kamienica mieszczańska	ok. poł. XIX w., pocz. XX w.	nr 1391/66 z dn. 2.05.1966 r.
27.	233/1320	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	27	Kapliczka	I poł. XIX w.	nr 2239/90 z dn. 31.10.1990 r.
28.	131/1320	Strzelce Opolskie	Zamkowa		Brama do zespołu zamkowego	I poł. XVIII, I poł. XIX w.	nr 973/65 z dn. 28.01.1965 r.
29.	1/1320	Strzelce Opolskie	Zamkowa	3	Ruina zamku	ok. XIII, XV, 1563 – 1598 r., pocz. XVII	nr 973/65 z dn. 28.01.1965 r.
30.	311/1320	Strzelce Opolskie	Zamkowa	4	Oficyna w zespole zamkowym	pocz. XX w.	nr 2240/90 z dn. 31.10.1990 r.
31.	310/1320	Strzelce Opolskie	Zamkowa	9	Masztalernia w zespole zamkowym	ok. 1870 r.	nr 2044/80 z dn. 28.01.1980 r.
32.	425/1320	Błotnica Strzelecka	Dworcowa	7	Pałac	ok. XIX w.	nr 2037/78 z dn. 31.07.1978 r.
33.	427/1320	Błotnica Strzelecka	Dworcowa	7	Park w zespole pałacowo- folwarcznym	I poł. XIX w. – 1945 r.	nr 136/86 z dn. 6.06.1986 r.
34.	428/1320	Błotnica Strzelecka	Dworcowa	7, 9	Mur ogrodzenia pałacowo- folwarcznego	I poł. XIX – ok. 1925 r.	nr 136/86 z dn. 6.06.1986 r.
35.	413/1320	Dziewkowice	Plac Klasztorny	3-4	Spichlerz w zespole dworskim	4 ćw. XVIII, pocz. XX w.	nr 1775/66 z dn. 7.10.1966 r.
36.	383/1320	Grodzisko	Główna	28 a	Kościół parafialny p.w. Św. Katarzyny	1812-1924 r.	nr 1132/66 z dn. 9.02.1966 r.
37.	290/1320	Kadłub	Wodna	9	Czworak w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XIX, l. 70 XX w.	nr 1045/65 z dn. 2.06.1965 r.
38.	293/1320	Kadłub	Wodna	11	Rządcówka w zespole dworsko-folwarcznym	2 ćw. XIX w., l. 20 XX w.	nr 1045/65 z dn. 2.06.1965 r.
39.	292/1320	Kadłub	Wodna	15	Czworak w zespole dworsko-folwarcznym	2 ćw. XIX w., pocz. XX w., l. 80 XX w.	nr 1045/65 z dn. 2.06.1965 r.
40.	368/1320	Kalinowice	Wiejska/Parkowa /Przeskok		Park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym		nr 138/86 z dn. 11.06.1986 r.

41.	67/1320	Kalinów	Cmentarz rzymsko-katolicki		Mogiła zbiorowa Powstańców Śląskich na cmentarzu	1921 r.	nr 198/88 z dn. 6.10.1988 r.
42.	344/1320	Kalinów	Wiejska	14	Park w zespole dworsko-folwarcznym	2 poł. XVIII w. – 1945 r.	nr 186/88 z dn. 7.11.1988 r.
43.	336/1320	Kalinów	Wiejska	14	Spichlerz w zespole dworsko-folwarcznym	ok. XVII w., pocz. XX w.	nr 1783/66 z dn. 8.10.1966 r.
44.	327/1320	Kalinów	Wiejska		Kościół filialny p.w. Narodzenia NMP	XV w., XVIII w., pocz. XX w., l. 80 XX w.	nr 944/65 z dn. 9.01.1965 r.
45.	215/1320	Płużnica Wielka	Strzelecka	2	Park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	2 poł. XIX w. – 1945 r.	nr 137/86 z dn. 13.06.1986 r.
46.	214/1320	Płużnica Wielka	Strzelecka	2e	Dwór	pocz. XX w.	nr 2124/86 z dn. 23.06.1986 r.
47.	202/1320	Płużnica Wielka	Strzelecka	4	Kościół parafialny p.w. Nawiedzenia NMP	pocz. XVI w., XVIII/XIX w., ok. 1930 r.	nr 1137/66 z dn. 10.02.1966 r.
48.	50/1320	Rozmierka	Strzelecka	51	Spichlerz w zespole dworsko-folwarcznym	2 poł. XVIII w.	nr 881/64 z dn. 15.05.1964 r.
49.	52/1320	Rozmierka	Strzelecka	51	Dwór	2 poł. XVIII w., pocz. XIX w., pocz. XX w.	nr 1046/65 z dn. 2.06.1965 r.
50.	68/1320	Rozmierz	Kościelna		Zbiorowa mogiła Powstańców Śląskich	1921 r.	nr 195/88 z dn. 5.10.1988 r.
51.	18/1320	Rozmierz	Kościelna	1a	Kościół parafialny p.w. Św. Michała Archanioła	XV w., XVII w., pocz. XX w.	nr 130/54 z dn. 13.09.1954 r.
52.	6/1320	Sucha	Kościelna		Kościół parafialny p.w. Św. Bartłomieja	2 poł. XVI w., XVIII w., 1820 r.	nr 1139/66 z dn. 12.12.1966 r.
53.	90/1320	Szczepanek	Strzelecka		Kościół filialny p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny	2 poł. XVII w., 1962 r.	nr 883/64 z dn. 19.05.1964 r.
54.	69/1320	Szymiszów	Cmentarz rzymsko-katolicki przy ul. Kościelnej		Mogiła powstańca śląskiego Franciszka Waloszka	1921 r.	nr 248/90 z dn. 2.05.1990 r.
55.	159/1320	Szymiszów	Kościelna	7	Kościół parafialny p.w. Św. Szymona i Judy Tadeusza	1607 r., 1909-1911 r.	nr 131/54 z dn. 13.09.1954 r.
56.	146/1320	Szymiszów	Strzelecka	2	Pałac (dom pomocy społecznej)	ok. poł. XVII w. – pocz. XX w.	nr 1047/65 z dn. 25.06.1965 r.
57.	145/1320	Szymiszów	Strzelecka	2	Park krajobrazowy w zespole pałacowo-folwarcznym	2 ćw. XIX w. – 1945 r.	nr 185/88 z dn. 7.11.1988 r.
58.	147/1320	Szymiszów	Strzelecka	2	Spichlerz w zespole pałacowo-folwarcznym	pocz. XVII w., pocz. XX w.	nr 1047/65 z dn. 25.06.1965 r.

Źródło: UM Strzelce Opolskie, na podstawie danych Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (OWKZ)

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, a także wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku wymaga uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Ponieważ sam wpis do rejestru stanowi formę ochrony, w dokumentach planistycznych nie wprowadza się żadnych dodatkowych zasad ochrony, pozostawiając ich ustalenie konserwatorowi zabytków. Należy jednak podkreślić, że wpis układu urbanistycznego lub ruralistycznego niesie ze sobą konsekwencje odmienne w stosunku do wpisu pojedynczego obiektu, chroni bowiem historyczne rozplanowanie

miejscowości, bryły budynków, elewacje, układ ulic i poszczególnych działek, rozplanowanie pierzei, a także historyczne nawierzchnie i nawarstwienia kulturowe[47].

Gminna ewidencja zabytków stanowi wykaz zespołów i obiektów o istotnych lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych. Ma ona formę zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, w tym również zabytków rejestrowych. Gminna ewidencja zabytków nie jest dokumentem zamkniętym, winna być uzupełniana, aktualizowana i weryfikowana. Wpis obiektu do ewidencji zabytków nie jest równoznaczny z objęciem go ochroną prawną, która ustanawiana jest dopiero poprzez ustalenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Należy podkreślić, że w planie miejscowym można objąć ochroną również inne obiekty, nie ujęte w gminnej ewidencji zabytków, które jednak stanowią wartościowy element dziedzictwa.

Na obszarze gminy Strzelce Opolskie, w gminnej ewidencji zabytków ujęto 753 zabytki, w tym 58 wpisanych do rejestru prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (Tabela 3 - oznaczone w kolorem niebieskim).

Tabela 3. Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do gminnej ewidencji zabytków

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr	Obiekt	Data powstania	Uwagi
1.	Strzelce Opolskie			Układ urbanistyczny „Stare miasto”		Wpis do rejestru zabytków
2.	Strzelce Opolskie	Budowlanych	4	Dom	l. 20 XX w.	
3.	Strzelce Opolskie	Chopina	1, 1a	Kamienica	ok. 1905 r.	
4.	Strzelce Opolskie	Chopina	3	Dom	pocz. XX w.	
5.	Strzelce Opolskie	Chopina	4	Kamienica	k. XIX w., XX w.	
6.	Strzelce Opolskie	Chrobrego	3	Kamienica	k. XIX w., ok. 1930 r.	
7.	Strzelce Opolskie	Chrobrego	3a	Dom	k. XIX w.	
8.	Strzelce Opolskie	Chrobrego	4	Wieża ciśnień	ok. 1915 r.	
9.	Strzelce Opolskie	Chrobrego	5	Kamienica	ok. 1910 r.	
10.	Strzelce Opolskie	Chrobrego	5a	Oficyna	ok. 1910 r.	
11.	Strzelce Opolskie	Dąbrowskiego	2	Kamienica mieszczańska	ok. 1830 r., pocz. XX w.	
12.	Strzelce Opolskie	Dąbrowskiego	4	Dom	ok. 1850 r.	
13.	Strzelce Opolskie	Dąbrowskiego	14	Kamienica	ok. 1900 r.	
14.	Strzelce Opolskie	Dąbrowskiego	20	Dom	k. XIX w.	
15.	Strzelce Opolskie	Dworcowa		Nastawnia kolejowa	l. 20 XX w.	
16.	Strzelce Opolskie	Dworcowa		Nastawnia kolejowa	ok. 1930 r.	
17.	Strzelce Opolskie	Dworcowa	1-15	Zespół 4 domów z komórkami	pocz. XX w.	
18.	Strzelce Opolskie	Dworcowa	2	Dom	l. 20 XX w.	
19.	Strzelce Opolskie	Dworcowa	4	Dom	l. 20 XX w.	
20.	Strzelce Opolskie	Dworcowa	6	Budynek dworca	l. 20 XX w.	
21.	Strzelce Opolskie	Dworcowa	8	Budynek mieszkalno-gospodarczy w zespole dworca	pocz. XX w.	
22.	Strzelce Opolskie	Dworcowa	14	Dawny dworzec towarowy	pocz. XX w.	

[47] Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Strzelce Opolskie na lata 2020-2023

23.	Strzelce Opolskie	Dworcowa	17, 17a	Dom	pocz. XX w.	
24.	Strzelce Opolskie	Dworcowa	23	Budynek kasyna	I. 30 XX w.	
25.	Strzelce Opolskie	Fabryczna	1	Dom	ok. 1920 r.	
26.	Strzelce Opolskie	Floriana	2	Budynek mieszkalno-gospodarczy	4 ćw. XIX w.	
27.	Strzelce Opolskie	Floriana	3	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1900 r.	
28.	Strzelce Opolskie	Floriana	6	Budynek mieszkalno-gospodarczy	k. XIX, I. 90 XX w.	
29.	Strzelce Opolskie	Floriana	7	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w.	
30.	Strzelce Opolskie	Floriana	9	Dom	pocz. XX w.	
31.	Strzelce Opolskie	Gogolińska		Cmentarz	2 poł. XVII – pocz. XXI w.	
32.	Strzelce Opolskie	Gogolińska		Mogiła lotników polskich poległych w Kampanii Wrześniowej 1939 r.	1939 r.- ok. 1975 r.	Wpis do rejestru zabytków
33.	Strzelce Opolskie	Gogolińska		Kapliczka słupowa na cmentarzu	Pocz. XIX w.	
34.	Strzelce Opolskie	Grunwaldzka	3	Kamienica	4 ćw. XIX, I. 20 XX w.	
35.	Strzelce Opolskie	Grunwaldzka	5	Kamienica	pocz. XX w.	
36.	Strzelce Opolskie	Habryki		Wiadukt kolejowy	pocz. XX w.	
37.	Strzelce Opolskie	Habryki	17	Rzeźnia	ok. 1925 r.	
38.	Strzelce Opolskie	Jordanowska	2	Budynek biurowy		
39.	Strzelce Opolskie	Jordanowska	3/5	Willa	ok. 1920 r.	
40.	Strzelce Opolskie	Jordanowska	4/6	Dom wielorodzinny	ok. 1920 r.	
41.	Strzelce Opolskie	Jordanowska	8	Dom wielorodzinny	ok. 1920 r.	
42.	Strzelce Opolskie	Klonowa (dawna Świerczewskiego	3	Więzienie	ok. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków
43.	Strzelce Opolskie	Klonowa (dawna Świerczewskiego)	10/12	Dom wielorodzinny	pocz. XX w.	
44.	Strzelce Opolskie	Klonowa (dawna Świerczewskiego)	14/16	Dom wielorodzinny	pocz. XX w.	
45.	Strzelce Opolskie	Klonowa (dawna Świerczewskiego)	18/20	Dom wielorodzinny	pocz. XX w.	
46.	Strzelce Opolskie	Kołłątaja		Pomnik ze sceną ukrzyżowania	pocz. XX w.	
47.	Strzelce Opolskie	Kołłątaja	1	Kamienica mieszczańska	k. XIX w.	
48.	Strzelce Opolskie	Kołłątaja	3	Dom	XIX/XX	
49.	Strzelce Opolskie	Kołłątaja	5	Dom	k. XIX/XX	
50.	Strzelce Opolskie	Kołłątaja	6	Kościół Parafialny p.w. Św. Wawrzyńca	1904 – 1907 r.	Wpis do rejestru zabytków
51.	Strzelce Opolskie	Kołłątaja	9	Plebania	ok. 1920 r.	
52.	Strzelce Opolskie	Kościuszki		Kapliczka	k. XIX w. / pocz. XX w.	
53.	Strzelce Opolskie	Kościuszki	1	Kamienica mieszkalna	ok. 1925 – 1930 r.	
54.	Strzelce Opolskie	Kościuszki	2	Dom	4 ćw. XIX w.	
55.	Strzelce Opolskie	Kościuszki	4	Budynek gospodarczy w zespole dawnego browaru	ok. 1880 r.	
56.	Strzelce Opolskie	Kościuszki	4	Dawny browar	ok. 1880 r.	Wpis do rejestru zabytków
57.	Strzelce Opolskie	Kościuszki	8	Szkoła	ok. 1930 r.	
58.	Strzelce Opolskie	Kozielska		Krzyż	1904 r.	
59.	Strzelce Opolskie	Kozielska	4	Dom	1870 r., pocz. XX w.	
60.	Strzelce Opolskie	Kozielska	5	Pomnik krzyża	k. XIX w.	
61.	Strzelce Opolskie	Kozielska	7	Budynek mieszkalno-gospodarczy	4 ćw. XIX w.	
62.	Strzelce Opolskie	Kozielska	10	Zagroda	4 ćw. XIX w.	
63.	Strzelce Opolskie	Kozielska	15	Dom	ok. 1925 r.	
64.	Strzelce Opolskie	Kozielska	15a	Dom	1 ćw. XIX w.	
65.	Strzelce Opolskie	Kozielska	17	Budynek mieszkalno-gospodarczy	k. XIX, I. 70 – XX w.	

66.	Strzelce Opolskie	Kozielska	18	Pomnik żołnierzy ofiar wojen światowych	l. 20 XX w.	
67.	Strzelce Opolskie	Kozielska	21	Dom	k. XIX w.	
68.	Strzelce Opolskie	Kozielska	24	Stodoła	4 ćw. XIX, pocz. XX w.	
69.	Strzelce Opolskie	Kozielska	25	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1900 r.	
70.	Strzelce Opolskie	Kozielska	26	Stodoła	4 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
71.	Strzelce Opolskie	Kozielska	30	Dom	1873 r.	
72.	Strzelce Opolskie	Kozielska	30	Stodoła	3 ćw. XIX, pocz. XX w.	
73.	Strzelce Opolskie	Kozielska	32	Dom	4 ćw. XIX w., ok. 1920 r.	
74.	Strzelce Opolskie	Kozielska	35	Budynek mieszkalno-usługowy	4 ćw. XIX, pocz. XX w.	
75.	Strzelce Opolskie	Kozielska	36	Dom	pocz. XIX, l. 20 XX w.	
76.	Strzelce Opolskie	Kozielska	44	Dom	ok. 1880	
77.	Strzelce Opolskie	Kozielska	47	Dom	ok. 1920 r.	
78.	Strzelce Opolskie	Kozielska	49	Dom	ok. 1900 r.	
79.	Strzelce Opolskie	Kozielska	52	Dom	pocz. XX w.	
80.	Strzelce Opolskie	Kozielska	55	Kapliczka	pocz. XX w.	
81.	Strzelce Opolskie	Kozielska	55	Kuźnia	pocz. XX w.	
82.	Strzelce Opolskie	Kozielska	61	Dom	pocz. XX w.	
83.	Strzelce Opolskie	Kozielska	67	Dom	pocz. XX w.	
84.	Strzelce Opolskie	Kozielska	68	Dom	ok. 1900 r.	
85.	Strzelce Opolskie	Krakowska	1	Kamienica mieszczańska	2 ćw. XIX, pocz. XX w.,	
86.	Strzelce Opolskie	Krakowska	3	Dom	ok. 1915 r.	
87.	Strzelce Opolskie	Krakowska	4	Dom	3 ćw. XIX w., ok. 1925 r.	
88.	Strzelce Opolskie	Krakowska	5	Dom	ok. 1915 r.	
89.	Strzelce Opolskie	Krakowska	7, 9, 11	Dom	ok. 1915 r.	
90.	Strzelce Opolskie	Krakowska	13, 13a	Kamienica	ok. 1930 r.	
91.	Strzelce Opolskie	Krakowska	15	Kamienica	XIX/XX w.	
92.	Strzelce Opolskie	Krakowska	16	Budynek administracyjno-biurowy	ok. 1930 r.	
93.	Strzelce Opolskie	Krakowska	17	Kamienica	k. XIX w.	
94.	Strzelce Opolskie	Krakowska	24	Kamienica	4 ćw. XIX w., ok. 1920 r.	
95.	Strzelce Opolskie	Krakowska	25	Kamienica	ok. 1890 r.	
96.	Strzelce Opolskie	Krakowska	26	Kamienica	pocz. XX w.	
97.	Strzelce Opolskie	Krakowska	27	Kamienica	ok. 1890 r.	
98.	Strzelce Opolskie	Krakowska	28	Kamienica	ok. 1880 r.	
99.	Strzelce Opolskie	Krakowska	30	Kamienica, obecnie budynek administracyjno-usługowy	ok. XIX w., ok. XX w.	
100.	Strzelce Opolskie	Krakowska	31	Bar, restauracja	ok. 1930 r.	
101.	Strzelce Opolskie	Krakowska	38	Szkoła	ok. 1880 r.	
102.	Strzelce Opolskie	Krakowska	39	Kamienica	pocz. XX w.	
103.	Strzelce Opolskie	Krakowska	40a	Wozownia	pocz. XX w.	
104.	Strzelce Opolskie	Krakowska	46	Dom	lata 30 XX w.	
105.	Strzelce Opolskie	Krakowska	53	Kamienica z oficyną	4 ćw. XIX, l. 20 XX w.	
106.	Strzelce Opolskie	Krakowska	57	Dom	ok. 1915 r., l. 60 XX w.	
107.	Strzelce Opolskie	Kupiecka (dawna ul. Rosenbergów)	1	Dom	1930 r.	

108.	Strzelce Opolskie	Kupiecka (dawna ul. Rosenbergów)	3	Willa	ok. 1930 r.	
109.	Strzelce Opolskie	Kupiecka (dawna ul. Rosenbergów)	4	Dom	ok. 1930 r.	
110.	Strzelce Opolskie	Kupiecka (dawna ul. Rosenbergów)	5	Willa	ok. 1930 r.	
111.	Strzelce Opolskie	Kupiecka (dawna ul. Rosenbergów)	8	Willa	ok. 1930 r.	
112.	Strzelce Opolskie	Kupiecka (dawna ul. Rosenbergów)	10	Willa	ok. 1935 r.	
113.	Strzelce Opolskie	Kupiecka (dawna ul. Rosenbergów)	11	Willa	ok. 1930 r.	
114.	Strzelce Opolskie	Kupiecka (dawna ul. Rosenbergów)	12	Willa	ok. 1930 r.	
115.	Strzelce Opolskie	Kupiecka (dawna ul. Rosenbergów)	16	Willa	ok. 1930 r.	
116.	Strzelce Opolskie	Lange	1	Kamienica	ok. 1820 r.	
117.	Strzelce Opolskie	Lange	3	Dom	1 poł. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków
118.	Strzelce Opolskie	Lange	5	Dom	poł. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków
119.	Strzelce Opolskie	Leśna	1	Dom	XIX/XX w.	
120.	Strzelce Opolskie	Leśna	3	Dom	k. XIX w.	
121.	Strzelce Opolskie	Leśna	5	Budynek warsztatowy	pocz. XX w.	
122.	Strzelce Opolskie	Leśna	8	Dom	k. XIX w.	
123.	Strzelce Opolskie	Ligonia	4	Willa	ok. 1920 r.	
124.	Strzelce Opolskie	1 Maja		Pomnik krzyża	1908 r.	
125.	Strzelce Opolskie	1 Maja	1	Dom	4 ćw. XIX w.	
126.	Strzelce Opolskie	1 Maja	6	Dom	4 ćw. XIX w.	
127.	Strzelce Opolskie	1 Maja	7	Dom	ok. 1890 r.	
128.	Strzelce Opolskie	1 Maja	8	Dom	4 ćw. XIX w.	
129.	Strzelce Opolskie	1 Maja	9	Dom	pocz. XX w., ok. 2000 r.	
130.	Strzelce Opolskie	1 Maja	10	Dom	ok. 1890 r.	
131.	Strzelce Opolskie	1 Maja	11	Dom	ok. 1915 r.	
132.	Strzelce Opolskie	1 Maja	12	Dom	ok. 1900 r.	
133.	Strzelce Opolskie	1 Maja	14	Dom	ok. 1900 r.	
134.	Strzelce Opolskie	1 Maja	14	Budynek gospodarczy	ok. 1900 r.	
135.	Strzelce Opolskie	1 Maja	17	Dom	4 ćw. XIX w.	
136.	Strzelce Opolskie	1 Maja	20	Dom	pocz. XX w.	
137.	Strzelce Opolskie	1 Maja	22	Dom	4 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
138.	Strzelce Opolskie	1 Maja	24	Dom	pocz. XX w.	
139.	Strzelce Opolskie	1 Maja	26	Szkoła	ok. XIX w., l. 20 XX w.	
140.	Strzelce Opolskie	1 Maja	27	Dom	2 poł. XIX, pocz. XX w.	
141.	Strzelce Opolskie	1 Maja	33	Dom	ok. 1900 – 1930 r.	
142.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego		Cmentarz ewangelicki	pocz. XIX – 1 poł. XX w.	
143.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego		Trafostacja w zespole dawnych zakładów wapienniczych	ok. 1925 r.	
144.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego		Wozownia (II) w zespole folwarcznym	pocz. XX w.	
145.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	9	Kamienica	pocz. XX w.	
146.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	11	Kamienica	k. XIX w.	
147.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	13	Kamienica	k. XIX w.	
148.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	18	Poczta	k. XIX w.	

149.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	20	Kamienica	k. XIX w.	
150.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	21	Szkoła	k. XIX w.	
151.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	22	Kamienica	pocz. XX w.	
152.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	24	Zespół zabudowań młyna	pocz. XX w.	
153.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	26	Dom	ok. 1900 r.	
154.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	28-30	Kamienica	k. XIX w., l. 60 XX w.	
155.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	31	Dom	4 ćw. XIX w., k. XX w.	
156.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	32	Budynek gospodarczy w zespole folwarcznym	pocz. XX w.	
157.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	32	Obora w zespole folwarcznym	3 ćw. XIX w.	
158.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	32	Stajnia w zespole folwarcznym	3 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
159.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	32	Wozownia (I) w zespole folwarcznym	4 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
160.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	32b	Dom w zespole folwarcznym	1 ćw. XIX w.	
161.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	33	Stodoła	4 ćw. XIX w.	
162.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	50	Hala produkcyjna w zespole dawnych zakładów wapienniczych	pocz. XX w.	
163.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	50a	Dom w zespole dawnych zakładów wapienniczych	pocz. XX w.	
164.	Strzelce Opolskie	Marka Prawego	52	Dom w zespole dawnych zakładów wapienniczych	pocz. XX w.	
165.	Strzelce Opolskie	Matejki	2	Dom w zespole dawnych zakładów wapienniczych	pocz. XX w.	
166.	Strzelce Opolskie	Matejki	6	Dom	ok. 1920 r.	
167.	Strzelce Opolskie	Matejki	9	Dom	pocz. XX w.	
168.	Strzelce Opolskie	Matejki	12	Dom	ok. 1900 r.	
169.	Strzelce Opolskie	Matejki	13	Bramy ze stróżówką do zespołu dawnych zakładów wapienniczych	pocz. XX w.	
170.	Strzelce Opolskie	Matejki	13	Zespół dawnych zakładów wapienniczych	pocz. XX w.	
171.	Strzelce Opolskie	Matejki	14	Dom w zespole dawnych zakładów wapienniczych	ok. 1900 r.	
172.	Strzelce Opolskie	Matejki	19	Dom	l. 20 XX w.	
173.	Strzelce Opolskie	Matejki (dawna Leśna Boczna 2, osiedle robotnicze)	25	Dom wielorodzinny	XIX / XX w.	
174.	Strzelce Opolskie	Matejki (dawna Leśna Boczna 3, osiedle robotnicze)	26	Dom wielorodzinny	XIX / XX w.	
175.	Strzelce Opolskie	Matejki	27	Dom	ok. 1915 r.	
176.	Strzelce Opolskie	Matejki	28	Dom	ok. 1915 r.	
177.	Strzelce Opolskie	Matejki	29	Dom	ok. 1915 r.	
178.	Strzelce Opolskie	Miarki	1	Budynek administracyjny w zespole więzienia	l. 20 XX w.	Wpis do rejestru zabytków
179.	Strzelce Opolskie	Miarki	1	Budynek penitencjarny w zespole więzienia	k. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków
180.	Strzelce Opolskie	Miarki	1	Mur zewnętrzny w zespole więzienia	pocz. XX w.	Wpis do rejestru zabytków
181.	Strzelce Opolskie	Miarki	2/4	Dom	ok. 1900 r.	
182.	Strzelce Opolskie	Mickiewicza		Trafostacja	ok. 1925 r.	
183.	Strzelce Opolskie	Mickiewicza	3	Dom	pocz. XX w.	
184.	Strzelce Opolskie	Mickiewicza	11	Dom	pocz. XX w.	
185.	Strzelce Opolskie	Mickiewicza	13	Dom	ok. 1905 r.	
186.	Strzelce Opolskie	Mickiewicza	17	Dom w zespole młyna	ok. 1910 r.	

187.	Strzelce Opolskie	Mickiewicza	18a	Rządcówka w zespole folwarcznym	2 ćw. XIX w., k. XIX w.	
188.	Strzelce Opolskie	Mickiewicza	18b	Czworak w zespole folwarcznym	4 ćw. XIX, l. 70 XX w.	
189.	Strzelce Opolskie	Mickiewicza	18c	Czworak w zespole folwarcznym	3 ćw. XIX w.	
190.	Strzelce Opolskie	Mickiewicza	18g	Obora w zespole folwarcznym	pocz. XX w.	
191.	Strzelce Opolskie	Mickiewicza	19	Młyn	pocz. XX w., l. 70 XX w.	
192.	Strzelce Opolskie	Mickiewicza	21	Budynek	ok. 1920 r.	
193.	Strzelce Opolskie	Moniuszki	2	Dom wielorodzinny	ok. 1920 r.	
194.	Strzelce Opolskie	Moniuszki	8	Dom wielorodzinny z ogrodzeniem	pocz. XX w.	
195.	Strzelce Opolskie	Moniuszki	10	Willa	ok. 1920 r.	
196.	Strzelce Opolskie	Mostowa	5a	Dom	4 ćw. XIX w.	
197.	Strzelce Opolskie	Mostowa	9	Dom	3 ćw. XIX w., ok. 1920 r., ok. 2000 r.	
198.	Strzelce Opolskie	Mostowa	9	Obora	ok. 1920 r.	
199.	Strzelce Opolskie	Mostowa	19	Dom	pocz. XX w.	
200.	Strzelce Opolskie	Nowowiejska		Kapliczka	pocz. XIX w., ok. 1900 r.	
201.	Strzelce Opolskie	Nowowiejska	33	Dom	ok. XIX w.	
202.	Strzelce Opolskie	Nowowiejska	37	Budynek mieszkalno- gospodarczy	3 ćw. XIX, pocz. XX w.	
203.	Strzelce Opolskie	Opolska, Parafialna, Zamkowa		Pozostałości muru obronnego	pocz. XIX - XV w.	
204.	Strzelce Opolskie	Opolska		Kościół Cmentarny p.w. Św. Barbary	1683– 1690 r.	Wpis do rejestru zabytków
205.	Strzelce Opolskie	Opolska	4	Kościół ewangelicki, obecnie katolicki p.w. Bożego Ciała	1825/6 r., ok. 1880 r.	Wpis do rejestru zabytków
206.	Strzelce Opolskie	Opolska	11	Budynek sądu	ok. 1925 r.	
207.	Strzelce Opolskie	Opolska	36	Szpital	1929 – 1931 r.	
208.	Strzelce Opolskie	Opolska	46	Zespół kąpieliska miejskiego	1935 – 1936 r.	
209.	Strzelce Opolskie	Opolska	46	Kąpielisko miejskie – budynek bramny	1935 – 1936 r.	
210.	Strzelce Opolskie	Opolska	46	Kąpielisko miejskie – drewniany pawilon	1935 – 1936 r.	
211.	Strzelce Opolskie	Parafialna		Kaplica grobowa	4 ćw. XIX w.	
212.	Strzelce Opolskie	Parafialna		Dawna baszta, obecnie dzwonnica przy kościele parafialnym pw. Św. Wawrzyńca	pocz. XIV w., XVII/XVII w.	Wpis do rejestru zabytków
213.	Strzelce Opolskie	Parafialna	1	Kamienica	1875 r.	Wpis do rejestru zabytków
214.	Strzelce Opolskie	Parafialna	2	Dom sióstr zakonnych	2 poł. XVIII, XX w.	Wpis do rejestru zabytków
215.	Strzelce Opolskie	Park Miejski		Park w zespole zamkowym	2 ćw. XIX – XX w.	Wpis do rejestru zabytków
216.	Strzelce Opolskie	Parkowa		Mostek drogowy w parku miejskim	ok. 1770 – 1966 r.	
217.	Strzelce Opolskie	Piłsudskiego	20	Dom	ok. 1930 r.	
218.	Strzelce Opolskie	Piłsudskiego	22	Dom	l. 30 XX w.	
219.	Strzelce Opolskie	Piłsudskiego	24	Dom	l. 30 XX w.	
220.	Strzelce Opolskie	Piłsudskiego	26	Willa	ok. 1925 r.	
221.	Strzelce Opolskie	Plac M. Kopernika	1	Budynek produkcyjny	pocz. XX w.	
222.	Strzelce Opolskie	Plac M. Kopernika	1	Magazyn	ok. 1900 r.	
223.	Strzelce Opolskie	Plac Myśliwca		Pomnik Myśliwca	ok. 1930 r.	
224.	Strzelce Opolskie	Plac Myśliwca	1	Ratusz	XVI w., 1844 – 1846 r.	Wpis do rejestru zabytków
225.	Strzelce Opolskie	Plac Targowy		Tartak w zespole folwarcznym	pocz. XX w.	
226.	Strzelce Opolskie	Plac Targowy		Trafostacja	ok. 1925 r.	
227.	Strzelce Opolskie	Plac Targowy	5	Dom	pocz. XX w.	

228.	Strzelce Opolskie	Plac Targowy	7	Dom	pocz. XX w.	
229.	Strzelce Opolskie	Plac Targowy	9	Dom	pocz. XX w.	
230.	Strzelce Opolskie	Plac S. Żeromskiego	1	Kamienica z oficyną boczną	4 ćw. XIX w., l. 70 XX w.	
231.	Strzelce Opolskie	Plac S. Żeromskiego	2/3	Dom wielorodzinny	1920 – 1930 r.	
232.	Strzelce Opolskie	Plac S. Żeromskiego	4	Kamienica	3 ćw. XIX w.	
233.	Strzelce Opolskie	Plac S. Żeromskiego	6	Kamienica	4 ćw. XIX w.	
234.	Strzelce Opolskie	Plac S. Żeromskiego	8	Kamienica	ok. 1900 r.	
235.	Strzelce Opolskie	Plac S. Żeromskiego	9	Kamienica	pocz. XX w.	
236.	Strzelce Opolskie	Plac S. Żeromskiego	10	Bank	pocz. XX w.	
237.	Strzelce Opolskie	Powstańców Śląskich		Trafostacja	l. 20 XX w.	
238.	Strzelce Opolskie	Powstańców Śląskich	2	Kamienica	ok. 1910 r.	
239.	Strzelce Opolskie	Powstańców Śląskich	4	Kamienica	ok. 1900 r.	
240.	Strzelce Opolskie	Powstańców Śląskich	8	Dom zakonny zgromadzenia sióstr Św. Elżbiety	ok. 1900 r.	Wpis do rejestru zabytków
241.	Strzelce Opolskie	Powstańców Śląskich	16	Dom	pocz. XX w.	
242.	Strzelce Opolskie	Powstańców Śląskich	20	Kamienica	ok. 1915 r.	
243.	Strzelce Opolskie	Powstańców Śląskich	24	Dom	ok. 1915 r.	
244.	Strzelce Opolskie	Prusa	3, 3a	Dom	pocz. XX w., l. 90 XX w.	
245.	Strzelce Opolskie	Prusa	5, 5a	Dom	pocz. XX w.	
246.	Strzelce Opolskie	Prusa	7, 7a	Dom	lata 20-te XX w.	
247.	Strzelce Opolskie	Rychla	14	Budynek mieszkalny przy bażanciarni w parku zamkowym	ok.1925 r.	Wpis do rejestru zabytków
248.	Strzelce Opolskie	Rychla	14	Budynek gospodarczy w zespole bażanciarni w parku zamkowym	ok. 1870 r.	Wpis do rejestru zabytków
249.	Strzelce Opolskie	Rychla	14	Budynek mieszkalno- gospodarczy w zespole bażanciarni	ok. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków
250.	Strzelce Opolskie	Rynek	15	Kamienica mieszczańska	pocz. XIX w., pocz. XX w.	Wpis do rejestru zabytków
251.	Strzelce Opolskie	Rynek	16	Kamienica mieszkalna	2 ćw. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków
252.	Strzelce Opolskie	Rynek	17	Kamienica mieszczańska	ok. 1830 r.	Wpis do rejestru zabytków
253.	Strzelce Opolskie	Rynek	17	Kamienica mieszczańska	ok. 1830 r., ok. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków
254.	Strzelce Opolskie	Rynek	18	Kamienica mieszczańska	ok. poł. XIX w., pocz. XX w.	Wpis do rejestru zabytków
255.	Strzelce Opolskie	Rynek (dawny Plac Przyjaźni 6-6a)	19/20	Dom	ok. 1850 – 1960 r.	
256.	Strzelce Opolskie	Rynek (dawny Plac Przyjaźni 7)	21	Kamienica	2 poł. XIX w., 1960 r.	
257.	Strzelce Opolskie	Rynek	22	Kamienica mieszczańska	2 ćw. XIX, pocz. XX	
258.	Strzelce Opolskie	Rynek (dawny Plac Przyjaźni 9)	23	Kamienica	2 poł. XIX w., 1960 r.	
259.	Strzelce Opolskie	Rynek	24	Kamienica	ok. 4 ćw. XIX w., pocz. XX, pocz. XXI	

260.	Strzelce Opolskie	Rynek	25	Kamienica	ok. 1905 r.	
261.	Strzelce Opolskie	Rynek (dawny Plac Przyjaźni 12-13)	26/27	Kamienica	pocz. XX w.	
262.	Strzelce Opolskie	Sosnowa	1, 4, 5, 6, 7	Zespół domów wielorodzinnych	l. 30 XX w.	
263.	Strzelce Opolskie	Strzelców Bytomskich		Trafostacja	pocz. XX w.	
264.	Strzelce Opolskie	Strzelców Bytomskich	3	Hotel - restauracja	ok. 1920 r.	
265.	Strzelce Opolskie	Świerzego	13	Dom	ok. 1920 r.	
266.	Strzelce Opolskie	Świerzego	13	Budynek gospodarczy	pocz. XX w.	
267.	Strzelce Opolskie	Świerzego	15	Dom	pocz. XX w.	
268.	Strzelce Opolskie	Świerzego	16	Kamienica	1910 r.	
269.	Strzelce Opolskie	Świerzego	42	Dawna szkoła	ok. 1915 r.	
270.	Strzelce Opolskie	Świerzego	50	Dom	l. 30 XX w.	
271.	Strzelce Opolskie	Świerzego	73	Budynek mieszkalno- gospodarczy	pocz. XX w.	
272.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska		Pomnik krzyża	pocz. XX w.	
273.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska		Trafostacja	ok. 1925 r.	
274.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	2	Dom	pocz. XX w.	
275.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	4	Dom	ok. 1900 r.	
276.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	7	Dom	ok. XIX w.	
277.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	8	Dom	pocz. XX w.	
278.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	10	Dom	pocz. XX, l. 20 XX w.	
279.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	14	Dom	pocz. XX w.	
280.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	16	Dom	pocz. XX w.	
281.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	18	Budynek mieszkalno- usługowy	pocz. XX w.	
282.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	19	Dom	ok. 1915 r.	
283.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	26	Budynek mieszkalno- gospodarczy	ok. 1900 r.	
284.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	27	Kapliczka	I poł. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków
285.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	30	Dom	pocz. XX w.	
286.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	31	Budynek mieszkalno- gospodarczy	ok. 1920 r.	
287.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska (dawna Budowlanych 33)	33	Dom z częścią gospodarczą	XIX/XX w.	
288.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	37	Budynek mieszkalno- gospodarczy	ok. XIX w., l. 20 XX w.	
289.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	46	Budynek gospodarczy	1900 r.	
290.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	50	Dom	ok. 1920, l. 80 XX w.	
291.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	62	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w., ok. 2000 r.	
292.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	64	Dom	ok. XIX w.	
293.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	66	Budynek mieszkalno- gospodarczy	ok. 1870 r.	
294.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	68	Budynek mieszkalno- gospodarczy	4 ćw. XIX w.	
295.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	72	Budynek mieszkalno- gospodarczy	pocz. XX w.	
296.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	74	Obora	ok. XIX w.	
297.	Strzelce Opolskie	Ujazdowska	74	Spichlerz	4 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
298.	Strzelce Opolskie	Wajdy	1	Dom	k. XIX w.	
299.	Strzelce Opolskie	Wałowa	1	Dom	ok. 1925 r.	
300.	Strzelce Opolskie	Wałowa	2	Dom	ok. XIX w.	
301.	Strzelce Opolskie	Wałowa	3	Dom	ok. 1880 r.,	

					przeb.1930 r.	
302.	Strzelce Opolskie	Wałowa	7	Kamienica	ok. XIX w.	
303.	Strzelce Opolskie	Wojska Polskiego	2	Kamienica mieszczańska	ok. 1830 r., pocz. XX w.	
304.	Strzelce Opolskie	Wojska Polskiego	6	Kamienica mieszczańska	2 ćw. XIX w., pocz. XX w., l. 90 XX w.	
305.	Strzelce Opolskie	Zamkowa		Brama do zespołu zamkowego	I poł. XVIII w., I poł. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków
306.	Strzelce Opolskie	Zamkowa	1	Bank	1925 r.	
307.	Strzelce Opolskie	Zamkowa	2	Oficyna w zespole zamkowym	II poł. XVI w.	
308.	Strzelce Opolskie	Zamkowa	3	Ruina zamku	ok. XIII, XV, 1563 – 1598 r., pocz. XVII w.	Wpis do rejestru zabytków
309.	Strzelce Opolskie	Zamkowa	4	Oficyna w zespole zamkowym	pocz. XX w.	Wpis do rejestru zabytków
310.	Strzelce Opolskie	Zamkowa	9	Masztalernia w zespole zamkowym	ok. 1870 r.	Wpis do rejestru zabytków
311.	Strzelce Opolskie	Żwirki i Wigury	3	Dom	ok. 1905 r.	
312.	Strzelce Opolskie	Żwirki i Wigury	4	Dom	ok. 1905 r.	
313.	Strzelce Opolskie	Żwirki i Wigury	5	Dom	ok.1905 r.	
314.	Błotnica Strzelecka	Centawska	2	Poczta	pocz. XX w.	
315.	Błotnica Strzelecka	Dworcowa		Grobowiec rodu von Posadowsky na terenie parku w zespole pałacowo-folwarcznym	1844 r.	
316.	Błotnica Strzelecka	Dworcowa		Nastawnia Kolejowa		
317.	Błotnica Strzelecka	Dworcowa	1	Budynek mieszkalno- gospodarczy	pocz. XX w., ok. 1930 r.	
318.	Błotnica Strzelecka	Dworcowa	7	Pałac	ok. XIX w.	Wpis do rejestru zabytków
319.	Błotnica Strzelecka	Dworcowa	7	Park w zespole pałacowo- folwarcznym	I poł. XIX w. – 1945 r.	Wpis do rejestru zabytków
320.	Błotnica Strzelecka	Dworcowa	7, 9	Mur ogrodzenia pałacowo- folwarcznego	I poł. XIX – ok. 1925 r.	Wpis do rejestru zabytków
321.	Błotnica Strzelecka	Dworcowa	11-13	Czworak w zespole pałacowo- folwarcznym	I ćw. XIX, pocz. XX w.	
322.	Błotnica Strzelecka	Dworcowa	15	Stajnia w zespole pałacowo- folwarcznym	pocz. XX w.	
323.	Błotnica Strzelecka	Dworcowa	20	Dom w zespole dworca kolejowego	ok. XIX, l. 20 XX w.	
324.	Błotnica Strzelecka	Dworcowa	22	Dom w zespole dworca kolejowego	k. XIX w.	
325.	Błotnica Strzelecka	Leśna	2	Dom	pocz. XX w.	
326.	Błotnica Strzelecka	Parkowa	3	Kuźnia	ok. XIX w.	
327.	Błotnica Strzelecka	Powstańców Śląskich	1	Stodoła	ok. 1920 r.	
328.	Błotnica Strzelecka	Toszecka		Kapliczka p.w. Św. Jana Nepomucena	ok. 1850 r., ok. 1900 r.	
329.	Błotnica Strzelecka	Toszecka	5	Stodoła	pocz. XX w.	
330.	Błotnica Strzelecka	Toszecka	14	Dom	pocz. XX w.	
331.	Błotnica Strzelecka	Toszecka	15	Czworak	ok. poł. XIX, l. 20 XX w.	
332.	Błotnica Strzelecka	Toszecka	19	Budynek w zespole szkoły	ok. 1930 r.	
333.	Błotnica Strzelecka	Wiejska		Trafostacja	ok. 1925 r.	
334.	Błotnica Strzelecka	Wiejska	2	Budynek mieszkalno- gospodarczy	pocz. XX, l. 30 XX w.	

335.	Błotnica Strzelecka	Wiejska	3	Dom	4 ćw. XIX w., pocz. XX w., l. 70 XX w.	
336.	Błotnica Strzelecka	Wiejska	6	Budynek mieszkalno- gospodarczy	pocz. XX w.	
337.	Błotnica Strzelecka	Wiejska	6	Stodoła i spichlerz	pocz. XX w.	
338.	Błotnica Strzelecka	Wiejska	11	Budynek mieszkalno- gospodarczy	pocz. XX w.	
339.	Błotnica Strzelecka	Wiejska	15	Budynek mieszkalno- gospodarczy	ok. 1925 r.	
340.	Błotnica Strzelecka	Wiejska	19	Budynek mieszkalno- gospodarczy	4 ćw. XIX w.	
341.	Brzezina	Park Miejski	dz. nr 561	Wieża „Ischl" w parku zamkowym	1841 – 1842 r.	
342.	Brzezina	na płd. od zespołu folwarcznego		Kapliczka	1 ćw. XIX w.	
343.	Brzezina	Lipowa		Obora w zespole folwarcznym	pocz. XX w.	
344.	Brzezina	Lipowa		Obora w zespole folwarcznym	4 ćw. XIX, pocz. XX w.	
345.	Brzezina	Lipowa		Wozownia w zespole folwarcznym	pocz. XX w.	
346.	Brzezina	Lipowa		Stodoła w zespole folwarcznym	pocz. XX w.	
347.	Brzezina	Lipowa		Stodoła w zespole folwarcznym	ok. 1920 r.	
348.	Dziewkowice	Korfantego	2	Kapliczka	ok. XIX w.	
349.	Dziewkowice	Korfantego	8	Stodoła	ok. XIX w.	
350.	Dziewkowice	Kościelna		Trafostacja	ok. 1925 r.	
351.	Dziewkowice	Kościelna	5	Kuźnia	4 ćw. XIX w.	
352.	Dziewkowice	Kościelna	5	Stodoła	pocz. XX w.	
353.	Dziewkowice	Lompy	17	Budynek mieszkalno- gospodarczy	pocz. XX, l. 70 XX w.	
354.	Dziewkowice	Lompy		Pomnik krzyża	ok. 1900 r.	
355.	Dziewkowice	Miarki	1	Dom dróżnika	ok. XIX, l. 20 XX w. ok. 2000 r.	
356.	Dziewkowice	Miarki	8	Budynek mieszkalno- gospodarczy oraz lamus	ok. XIX w.	
357.	Dziewkowice	Ogrodowa	8	Spichlerz	pocz. XX w.	
358.	Dziewkowice	Ogrodowa	11	Dom	4 ćw. XIX w., ok. 2000 r.	
359.	Dziewkowice	Ogrodowa	12	Budynek mieszkalno- gospodarczy	ok. XIX, l. 70 XX w.	
360.	Dziewkowice	Plac Klasztorny	3-4	Spichlerz w zespole dworskim	4 ćw. XVIII, pocz. XX w.	Wpis do rejestru zabytków
361.	Dziewkowice	Plac Klasztorny	7-8	Czworak w zespole folwarcznym	I ćw. XIX, pocz. XX w.	
362.	Dziewkowice	Poprzeczna		Stodoła	3 ćw. XIX w.	
363.	Dziewkowice	Poprzeczna	4	Stodoła	ok. 1920 r.	
364.	Dziewkowice	Poprzeczna	5	Budynek mieszkalno- gospodarczy	ok. 1920 - 1958 r.	
365.	Dziewkowice	Poprzeczna	6	Stodoła	3 ćw. XIX, l. 20 XX w.	
366.	Dziewkowice	Poprzeczna	11	Stodoła	4 ćw. XIX, l. 20 XX w.	
367.	Dziewkowice	Sportowa	1	Dom	ok. 1920 r. l. 70 XX w.	
368.	Dziewkowice	Strzelecka	1	Budynek w zespole szkoły	ok. 1930 r.	
369.	Dziewkowice	Strzelecka	3	Szkoła	ok. 1930 r.	
370.	Dziewkowice	Strzelecka	5	Dom w zespole szkoły	ok. 1930 r.	
371.	Dziewkowice	Szkolna	2	Dom	ok.1920 r., l. 70 XX w.	
372.	Dziewkowice	Szkolna	13	Dom	ok. 1900 r., l. 20 XX w.	

373.	Dziewkowice	Szkolna	17	Dom z piekarnią	ok. 1900 r., 2006 r.	
374.	Grodzisko	Główna		Pomnik krzyża	ok. XIX w.	
375.	Grodzisko	Główna		Pomnik krzyża	1886 r.	
376.	Grodzisko	Główna		Trafostacja	ok. 1925 r.	
377.	Grodzisko	Główna	20	Obora	I ćw. XIX, pocz. XX w.	
378.	Grodzisko	Główna	22	Stodoła	4 ćw. XIX, l. 20 XX w.	
379.	Grodzisko	Główna	25	Budynek mieszkalno- gospodarczy	4 ćw. XIX w.	
380.	Grodzisko	Główna	28a	Kościół parafialny p.w. Św. Katarzyny	1812–1924 r.	Wpis do rejestru zabytków
381.	Grodzisko	Główna	28a	Pomnik krzyża przy kościele	1885 r.	
382.	Grodzisko	Główna	28a	Ogrodzenie kościoła parafialnego	pocz. XIX, l. 20 XX w., ok. 1950 r.	
383.	Grodzisko	Główna	28a	Dom parafialny	pocz. XX w.	
384.	Grodzisko	Główna	35	Szkoła	pocz. XX w.	
385.	Grodzisko	Główna	42	Dom	ok. 1920 r.	
386.	Grodzisko	Główna	44	Sala taneczno-widowiskowa przy karczmie	ok. XIX w.	
387.	Grodzisko	Główna	46	Budynek mieszkalno- gospodarczy	ok. 1920 r.	
388.	Grodzisko	Wolności		Kapliczka słupowa oraz pomnik krzyża	2 ćw. XIX w., 1906 r.	
389.	Jędrynie	Krótka	8	Stodoła	4 ćw. XIX w.	
390.	Jędrynie	Polna/Dębowa		Pomnik krzyża	1902 r.	
391.	Kadłub	Barwinek	7	Tartak wodny	pocz. XX w.	
392.	Kadłub	Barwinek	7	Dom w zespole tartaku wodnego	ok. XIX w., l. 70 XX w.	
393.	Kadłub	Dworcowa	45	Pomnik krzyża	ok. 1915 r.	
394.	Kadłub	Dworcowa	57	Dom	pocz. XX w.	
395.	Kadłub	Dworcowa	61	Dworzec kolejowy	pocz. XX w.	
396.	Kadłub	Dworcowa	76	Dawna poczta	XIX/XX w.	
397.	Kadłub	Kolejowa	2	Dawna szkoła	1804 r., l. 20 XX w., 2002 r.	
398.	Kadłub	Krótka	8	Dom	1913 - 1914 r., 1928 r.	
399.	Kadłub	Krótka	8	Obora ze stodołą	pocz. XX w.	
400.	Kadłub	Leśna	8	Obora	4 ćw. XIX w.	
401.	Kadłub	Młyńska	1	Stodoła	4 ćw. XIX w.	
402.	Kadłub	Młyńska	2	Młyn wodny	pocz. XX w., XX/XXI w.	
403.	Kadłub	Piaskowa	4	Budynek mieszkalno- gospodarczy	ok. 1925 r.	
404.	Kadłub	Piaskowa	6	Budynek mieszkalno- gospodarczy	pocz. XX w.	
405.	Kadłub	Piaskowa	9	Karczma	pocz. XX w., 2006 r.	
406.	Kadłub	Piaskowa	24	Budynek mieszkalno- gospodarczy	pocz. XX w.	
407.	Kadłub	Piaskowa	26	Dom	ok. 1925 r.	
408.	Kadłub	Piaskowa	28	Dom	ok. 1920 r.	
409.	Kadłub	Polna	1	Obora ze stodołą i wozownią	pocz. XX w.	
410.	Kadłub	Powstańców Śląskich		Kaplica	1 ćw. XIX w.	
411.	Kadłub	Powstańców Śląskich		Przepust wodny na rzece Jemielnicy	pocz. XX w., l. 80 XX w.	
412.	Kadłub	Powstańców Śląskich		Kościół parafialny p.w. Chrystusa Króla	1934 – 1935 r.	
413.	Kadłub	Powstańców Śląskich	5	Spichlerz	pocz. XX w.	

414.	Kadłub	Powstańców Śląskich	5	Stodoła	1896 r., l. 20 XX w.	
415.	Kadłub	Powstańców Śląskich	12	Karczma	1911 r. – 1928 r.	
416.	Kadłub	Powstańców Śląskich	30	Dom ze stodołą	pocz. XX w.	
417.	Kadłub	Wodna		Most nad odnogą rzeczki Jemielnicy	2 ćw. XIX, l. 30 XX w.	
418.	Kadłub	Wodna	9	Czworak w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XIX, l. 70 XX w.	Wpis do rejestru zabytków
419.	Kadłub	Wodna	11	Rządcówka w zespole dworsko-folwarcznym	2 ćw. XIX w., l. 20 XX w.	Wpis do rejestru zabytków
420.	Kadłub	Wodna	15	Czworak w zespole dworsko-folwarcznym	2 ćw. XIX w., pocz. XX w., l. 80 XX w.	Wpis do rejestru zabytków
421.	Kadłub	Wodna	15	Dom z oborą w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XIX w., pocz. XX w.	
422.	Kadłub	Wolności	5	Dom mieszkalny z częścią gospodarczą	ok. XIX w.	
423.	Kadłub	Wolności	7	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w., l. 20 XX w.	
424.	Kadłub	Wolności	7	Dom z częścią gospodarczą	XIX/XX w.	
425.	Kadłub	Wolności	7	Obora	pocz. XX w.	
426.	Kadłub	Wolności	23	Dom	1 ćw. XX w.	
427.	Kadłub	Wolności	25	Dom	1 ćw. XX w.	
428.	Kadłub	Zamkowa		Cmentarz rzymsko-katolicki	poł. XX w.	
429.	Kadłub	Zamkowa	5	Dwór	l. 30 XX w.	
430.	Kalinowice	Wiejska/Parkowa /Przeskok		Park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym		Wpis do rejestru zabytków
431.	Kalinowice	Gogolińska	1	Stodoła w zespole folwarcznym	pocz. XX w.	
432.	Kalinowice	Parkowa	4	Ruina stodoły w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XX w.	
433.	Kalinowice	Parkowa	14	Obora w zespole folwarcznym	pocz. XX w.	
434.	Kalinowice	Przeskok		Chlewnia w zespole dworsko-folwarcznym	4 ćw. XIX, pocz. XX w.	
435.	Kalinowice	Przeskok		Obora w zespole dworsko-folwarcznym	4 ćw. XIX w.	
436.	Kalinowice	Przeskok	1, 2	Dwa czworaki w zespole folwarcznym	pocz. XX w.	
437.	Kalinowice	Przeskok	5	Lamus w zespole dworsko-folwarcznym	2 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
438.	Kalinowice	Przeskok	7	Obora w zespole dworsko-folwarcznym	4 ćw. XIX w.	
439.	Kalinowice	Przeskok	73/3	Wozownia w zespole dworsko-folwarcznym	2 ćw. XIX, pocz. XX w.	
440.	Kalinowice	Wiejska		Aleja lipowa	pocz. XX w.	
441.	Kalinowice	Wiejska		Trafostacja	ok. 1925 r.	
442.	Kalinowice	Wiejska	11	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. XIX w.	
443.	Kalinowice	Wiejska	13	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w.	
444.	Kalinowice	Wiejska	15	Dom	pocz. XX w.	
445.	Kalinowice	Wiejska	17	Dom	pocz. XX w.	
446.	Kalinowice	Wiejska	20	Dom	3 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
447.	Kalinowice	Wiejska	22	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. XIX w.	
448.	Kalinowice	Wiejska	22	Kuźnia	ok. XIX w.	
449.	Kalinowice	Wiejska	22	Stodoła z wozownią	pocz. XX w.	
450.	Kalinów	Cmentarz rzymsko-katolicki		Mogiła zbiorowa Powstańców Śląskich na cmentarzu	1921 r.	Wpis do rejestru zabytków
451.	Kalinów	w płd. części wsi		Kapliczka słupowa	4 ćw. XIX w.	
452.	Kalinów	Gogolińska		Kapliczka słupowa	2 ćw. XIX w., l. 70 XX w.	

453.	Kalinów	Gogolińska		Kapliczka słupowa	2 ćw. XIX w.	
454.	Kalinów	Gogolińska	2	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1925 r.	
455.	Kalinów	Gogolińska	2	Stodoła	4 ćw. XIX w., l. 20 XX w.	
456.	Kalinów	Parkowa		Trafostacja	ok. 1925 r.	
457.	Kalinów	Parkowa	1	Dom	pocz. XX w.	
458.	Kalinów	Wiejska		Kościół filialny p.w. Narodzenia NMP	XV w., XVIII w., pocz. XX w., l. 80 XX w.	Wpis do rejestru zabytków
459.	Kalinów	Wiejska		Pomnik krzyża	pocz. XX w.	
460.	Kalinów	Wiejska	1	Stodoła	pocz. XX w.	
461.	Kalinów	Wiejska	7	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w.	
462.	Kalinów	Wiejska	14A, 14B	Obora z dwoma domami w zespole dworsko- folwarcznym	ok. XIX w.	
463.	Kalinów	Wiejska	14	Park w zespole dworsko-folwarcznym	2 poł. XVIII w. – 1945 r.	Wpis do rejestru zabytków
464.	Kalinów	Wiejska	14	Spichlerz w zespole dworsko-folwarcznym	ok. XVII w., pocz. XX w.	Wpis do rejestru zabytków
465.	Kalinów	Wiejska	14	Obora w zespole dworsko-folwarcznym	1911 r.	
466.	Kalinów	Wiejska	14	Stajnia w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XX w.	
467.	Kalinów	Wiejska	14	Stodoła w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XX w.	
468.	Kalinów	Wiejska	14	Warsztat kołodziejski w zespole dworsko-folwarcznym	1916 r.	
469.	Kalinów	Wiejska	14	Wozownia w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XX w.	
470.	Kalinów	Wiejska	14	Kuźnia w zespole dworsko-folwarcznym	2 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
471.	Kalinów	Wiejska	15	Budynek mieszkalno-gospodarczy	4 ćw. XIX w.	
472.	Kalinów	Wiejska	20-22	Czworak w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XX w.	
473.	Kalinów	Wiejska	23	Dom	pocz. XX w.	
474.	Kalinów	Wiejska	24	Czworak w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XX w.	
475.	Kalinów	Wiejska	26-28	Czworak w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XX w.	
476.	Kalinów	Wiejska	33	Czworak w zespole dworsko-folwarcznym	ok. 1930 r.	
477.	Kalinów	Wiejska	33	Obora w zespole dworsko-folwarcznym	ok. 1910 r.	
478.	Kalinów	Wiejska	33	Stodoła w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XX w.	
479.	Kalinów	Wiejska	14 33	Ogrodzenie zespołu dworsko-folwarcznego	2 poł. XVIII – pocz. XX w.	
480.	Ligota Dolna	Wiejska		Kapliczka	l. 30 XX w.	
481.	Ligota Dolna	Wiejska		Piec wapienniczy	4 ćw. XIX w., l. 30 XX w.	
482.	Ligota Dolna	Wiejska	1	Chlew	pocz. XX w.	
483.	Ligota Dolna	Wiejska	1	Dom	pocz. XX w.	
484.	Ligota Dolna	Wiejska	1	Dom z oborą i stodołą	4 ćw. XIX w.	
485.	Ligota Dolna	Wiejska	1	Stodoła	4 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
486.	Ligota Dolna	Wiejska	4	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w.	
487.	Ligota Dolna	Wiejska	6	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. XIX w.	
488.	Ligota Dolna	Wiejska	6	Stodoła	4 ćw. XIX w.	
489.	Ligota Dolna	Wiejska	16	Stodoła	pocz. XX w.	
490.	Ligota Dolna	Wiejska	20	Hala warsztatu lotniczego przy dawnym zespole folwarcznym	l. 30 XX w.	
491.	Ligota Dolna	Wiejska	22	Hangar lotniczy przy dawnym zespole folwarcznym	l. 30 XX w.	
492.	Ligota Dolna	Wiejska	22	Obora w dawnym zespole folwarcznym	pocz. XX w., l. 30 XX w.	
493.	Ligota Dolna	Wiejska	27	Kuźnia	pocz. XX w.	
494.	Ligota Dolna	Wiejska	27	Stodoła	pocz. XX w.	

495.	Ligota Górna	Wiejska	2	Dom	1894 r.	
496.	Ligota Górna	Wiejska	2	Stodoła	ok. poł. XIX w.	
497.	Ligota Górna	Wiejska	15	Stodoła	4 ćw. XIX w.	
498.	Ligota Górna	Wiejska	18a	Dom z oborą	ok. 1850 r., pocz. XX w.	
499.	Ligota Górna	Wiejska	18a	Stodoła	2 ćw. XIX w.	
500.	Ligota Górna	Wiejska	20	Dom z oborą	ok. 1850 r., pocz. XX w., 1933 r.	
501.	Ligota Górna	Wysocka	2	Dom	4 ćw. XIX w., l. 70 XX w.	
502.	Ligota Górna	Wysocka	3	Dom	pocz. XX w.	
503.	Ligota Górna	Wysocka	3	Stodoła	3 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
504.	Ligota Górna	Wysocka	4a	Trafostacja	ok. 1925 r.	
505.	Niwki	Strzelecka		Trafostacja	ok. 1925 r.	
506.	Niwki	Strzelecka	1	Wozownia	ok. XIX w.	
507.	Niwki	Strzelecka	3	Obora	pocz. XX w.	
508.	Niwki	Strzelecka	3	Spichlerz-wozownia	pocz. XX w.	
509.	Niwki	Strzelecka	4	Dom	l. 20 XX w., l. 70 XX w.	
510.	Niwki	Wiejska		Kapliczka	2 ćw. XIX w., 1870 r.	
511.	Niwki	Wiejska	3	Obora	pocz. XX w.	
512.	Niwki	Wiejska	3	Stodoła	4 ćw. XIX w., l. 20 XX w.	
513.	Niwki	Wiejska	4	Obora	pocz. XX w.	
514.	Niwki	Wiejska	8	Dom tzw. „wycug”	pocz. XX w.	
515.	Niwki	Wiejska	8	Obora	4 ćw. XIX w.	
516.	Niwki	Wiejska	8	Kapliczka	1889 r.	
517.	Niwki	Wiejska	10	Obora	pocz. XX w.	
518.	Niwki	Wiejska	10	Stodoła	ok. 1850 r.	
519.	Niwki	Wiejska	11	Dom	3 ćw. XIX w.	
520.	Niwki	Wiejska	15	Dom	pocz. XX w.	
521.	Niwki	Wiejska	17	Stodoła	pocz. XX w.	
522.	Niwki	Wiejska	20	Dom z oborą i stajnia	pocz. XX w.	
523.	Niwki	Wiejska	22	Budynek gospodarczy	pocz. XX w.	
524.	Niwki	Wiejska	26	Dom	4 ćw. XIX w.	
525.	Niwki	Wiejska	26	Kapliczka słupowa	1 ćw. XIX w.	
526.	Osiek			Układ ruralistyczny wsi	1235 r.	
527.	Osiek	Strzelecka		Kapliczka	ok. 1900 r.	
528.	Osiek	Strzelecka		Pomnik krzyża	pocz. XX w.	
529.	Osiek	Strzelecka	12b	Kościół p.w. Matki Bożej Piekarskiej	1922 r., 1979 r.	
530.	Osiek	Strzelecka	14	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w.	
531.	Osiek	Strzelecka	19	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w.	
532.	Osiek	Strzelecka	27	Budynek mieszkalno-gospodarczy	4 ćw. XIX w., 1925 r.	
533.	Osiek	Strzelecka	37	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1925 r.	
534.	Osiek	Strzelecka	44	Obora	pocz. XX w.	
535.	Osiek	Strzelecka	49	Dom	ok. 1900 r.	
536.	Osiek	Strzelecka	52	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w.	
537.	Osiek	Strzelecka	58	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w.	
538.	Osiek	Strzelecka	58	Stodoła z oborą	pocz. XX w., ok. 1930 r.	

539.	Płużnica Wielka	Przy drodze w kierunku Strzelec Opolskich		Pomnik krzyża	1877 r.	
540.	Płużnica Wielka	Strzelecka		Pomnik krzyża	pocz. XX w.	
541.	Płużnica Wielka	Strzelecka	2	Spichlerz w zespole dworsko-folwarcznym	ok. 1850 r., pocz. XX w.	
542.	Płużnica Wielka	Strzelecka	2	Stodoła w zespole dworsko-folwarcznym	3 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
543.	Płużnica Wielka	Strzelecka	2	Budynek gospodarczy w zespole dworsko-folwarcznym	3 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
544.	Płużnica Wielka	Strzelecka	2	Bramka w ogrodzeniu zespołu dworsko-folwarcznego	4 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
545.	Płużnica Wielka	Strzelecka	2	Park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	2 poł. XIX w. – 1945 r.	Wpis do rejestru zabytków
546.	Płużnica Wielka	Strzelecka	2d	Obora w zespole dworsko-folwarcznym	4 ćw. XIX w., 1923 r.	
547.	Płużnica Wielka	Strzelecka	2e	Dwór	pocz. XX w.	Wpis do rejestru zabytków
548.	Płużnica Wielka	Strzelecka	4	Kościół parafialny p.w. Nawiedzenia NMP	pocz. XVI w., XVIII/XIX w., ok. 1930 r.	Wpis do rejestru zabytków
549.	Płużnica Wielka	Strzelecka	4	Mur wokół kościoła	pocz. XVI w., XVIII/XIX w., ok. 1930 r.	
550.	Płużnica Wielka	Strzelecka	4	Pomnik krzyża	1889 r.	
551.	Płużnica Wielka	Strzelecka	6	Dom	4 ćw. XIX w., ok. 1920 r.	
552.	Płużnica Wielka	Strzelecka	13	Dom	3 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
553.	Płużnica Wielka	Strzelecka	23	Dom	ok. 1930 r.	
554.	Płużnica Wielka	Strzelecka	27	Dom	1933 r.	
555.	Płużnica Wielka	Strzelecka	34	Dom	4 ćw. XIX w.	
556.	Płużnica Wielka	Strzelecka	36	Dom	pocz. XX w., ok. 2000 r.	
557.	Płużnica Wielka	Wiejska		Trafostacja	ok. 1925 r.	
558.	Rozmierka			Układ ruralistyczny		
559.	Rozmierka	Między wsiami Jędrynie i Rozmierka		Most kolejowy	ok. 1930 r.	
560.	Rozmierka	Dworcowa	10	Budynek stacji kolejowej	ok. 1920 r.	
561.	Rozmierka	Dworcowa	10	Budynek gospodarczy w zespole stacji kolejowej	ok. 1920 r.	
562.	Rozmierka	Jemielnicka	4	Dom	ok. 1930 r.	
563.	Rozmierka	Jemielnicka	32	Budynek mieszkalno-gospodarczy	3 ćw. XIX w., 4 ćw. XIX w.	
564.	Rozmierka	Jemielnicka	32	Stodoła	3 ćw. XIX w., l. 20 XX w.	
565.	Rozmierka	Jemielnicka	32	Mur z bramką	3 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
566.	Rozmierka	Jemielnicka	36	Kapliczka	pocz. XX w.	
567.	Rozmierka	Jemielnicka	36	Budynek mieszkalno-gospodarczy	1914 r.	
568.	Rozmierka	Jemielnicka	36	Budynek mieszkalno-gospodarczy	4 ćw. XIX w.	
569.	Rozmierka	Jemielnicka	36	Stajnia z wozownią	4 ćw. XIX w.	
570.	Rozmierka	Jemielnicka	36	Stodoła	pocz. XX w., l. 30 XX w.	
571.	Rozmierka	Jemielnicka	36	Mur z bramką	4 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
572.	Rozmierka	Jemielnicka	43	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w.	
573.	Rozmierka	Jemielnicka	43	Stodoła	4 ćw. XIX w.	
574.	Rozmierka	Jemielnicka		Pomnik krzyża	1906 r.	

575.	Rozmierka	Leśna	8	Obora	3 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
576.	Rozmierka	Strzelecka		Pomnik krzyża	pocz. XX w.	
577.	Rozmierka	Strzelecka	11	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w.	
578.	Rozmierka	Strzelecka	17	Dom	ok. 1900 r., 2006 r.	
579.	Rozmierka	Strzelecka	37	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. XIX w.	
580.	Rozmierka	Strzelecka	41	Dawna kuźnia	l. 20 XX w.	
581.	Rozmierka	Strzelecka	48	Kapliczka z dzwonnicą	ok. XVIII w.	
582.	Rozmierka	Strzelecka	48	Kurnik	pocz. XIX w.	
583.	Rozmierka	Strzelecka	48	Dom	ok. XIX w., l. 70 XX w.	
584.	Rozmierka	Strzelecka	48	Stodoła	ok. poł. XIX w., l. 70 XX w.	
585.	Rozmierka	Strzelecka	49	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1925 r.	
586.	Rozmierka	Strzelecka	50	Dawna karczma (obecnie restauracja)	1907 r., ok. 1920 r.	
587.	Rozmierka	Strzelecka	50	Zabudowania gospodarcze	ok. XIX w., pocz. XX w.	
588.	Rozmierka	Strzelecka	51	Spichlerz w zespole dworsko-folwarcznym	2 poł. XVIII w.	Wpis do rejestru zabytków
589.	Rozmierka	Strzelecka	51	Dwór	2 poł. XVIII w., pocz. XIX w., pocz. XX w.	Wpis do rejestru zabytków
590.	Rozmierka	Strzelecka	51	Kapliczka słupowa w zespole dworsko-folwarcznym	2 ćw. XIX w.	
591.	Rozmierka	Strzelecka	51	Obora w zespole dworsko-folwarcznym	ok. XIX w.	
592.	Rozmierka	Strzelecka	51a i 51b	Oficyna w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XX w., l. 70 XX w.	
593.	Rozmierka	Strzelecka	51c	Czworak w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XX w., l. 80 XX w.	
594.	Rozmierka	Strzelecka	52	Obora	4 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
595.	Rozmierka	Strzelecka	52	Dom	pocz. XX w.	
596.	Rozmierka	Szkolna	3	Szkoła	ok. 1930 r.	
597.	Rozmierz			Układ ruralistyczny		
598.	Rozmierz	Jemielnicka		Kapliczka	pocz. XX w.	
599.	Rozmierz	Kościelna		Zbiorowa mogiła Powstańców Śląskich	1921 r.	Wpis do rejestru zabytków
600.	Rozmierz	Kościelna	1	Plebania	2 ćw. XIX w., pocz. XX w., pocz. XXI w.	
601.	Rozmierz	Kościelna	1a	Kościół parafialny p.w. Św. Michała Archanioła	XV w., XVII w., pocz. XX w.	Wpis do rejestru zabytków
602.	Rozmierz	Kościelna	1a	Pomnik krzyża	1885 r.	
603.	Rozmierz	Kościelna	10-12	Szkoła	4 ćw. XIX w., ok. 1930 r.	
604.	Rozmierz	Kościelna		Cmentarz	4 ćw. XIX w.-XXI w.	
605.	Rozmierz	Krzyżowa	3	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1920 r.	
606.	Rozmierz	Powstańców Śląskich		Pomnik krzyża	1908 r.	
607.	Rozmierz	Powstańców Śląskich	3	Dom	ok. 1930 r.	
608.	Rozmierz	Powstańców Śląskich	4	Dom	4 ćw. XIX w., ok. 1925 r.	
609.	Rozmierz	Powstańców Śląskich	12	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w., l. 70 XX w.	
610.	Rozmierz	Powstańców Śląskich	19	Dom	pocz. XX w.	
611.	Rozmierz	Powstańców Śląskich	22	Dom, obok poczty	pocz. XX w.	

612.	Rozmierz	Powstańców Śląskich	24	Obora	pocz. XX w.	
613.	Rozmierz	Powstańców Śląskich	27	Dom	ok. 1900 r., l. 70 XX w.	
614.	Rozmierz	Powstańców Śląskich	29	Trafostacja	ok. 1925 r.	
615.	Rozmierz	Strzelecka	1	Stodoła	pocz. XX w.	
616.	Rozmierz	Wyzwolenia	2	Obora ze stodołą	1886 r.	
617.	Rozmierz	Wyzwolenia	17	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1920 r., l. 80 XX w.	
618.	Rozmierz	Wyzwolenia	22	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1920 r., l. 90 XX w.	
619.	Rozmierz	Wyzwolenia	26	Dawna szkoła	ok. XIX w., ok. 1930 r.	
620.	Rozmierz	Wyzwolenia	27	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1920 r.	
621.	Rozmierz	Wyzwolenia	30	Dom	ok. 1920 r.	
622.	Rozmierz	Wyzwolenia	42a	Stodoła	ok. 1850 r., 4 ćw. XIX w., ok. 1920 r., XX w.	dawny nr 44
623.	Rozmierz	Wyzwolenia	46	Dom	4 ćw. XIX w.	
624.	Rożniątów	na wschód od wsi Rożniątów		Ruina kaplicy p.w. Św. Floriana	ok. 1838 r.	
625.	Rożniątów	Gogolińska		Pomnik krzyża	1888 r.	
626.	Rożniątów	Szymiszowska	8	Dom	ok. 1930 r.	
627.	Rożniątów	Wolności		Trafostacja	ok. 1925 r.	
628.	Rożniątów	Wolności		Pomnik krzyża	pocz. XX w.	
629.	Rożniątów	Wolności		Kaplica	1925 r.	
630.	Rożniątów	Wolności	1	Młyn wodny	ok. poł. XIX w., pocz. XX w., l. 80 XX w.	
631.	Rożniątów	Wolności	1	Stajnia z wozownią w zespole młyna wodnego	pocz. XX w.	
632.	Rożniątów	Wolności	1	Stodoła w zespole młyna wodnego	pocz. XX w.	
633.	Rożniątów	Wolności	2	Zagroda	4 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
634.	Rożniątów	Wolności	4	Dom	1928 r.	
635.	Rożniątów	Wolności	4	Stodoła	pocz. XX w.	
636.	Rożniątów	Wolności	19	Dom	ok. 1800 r., ok. 1875 r., ok. 1975 r.	
637.	Rożniątów	Wolności	19	Obora	pocz. XX w.	
638.	Rożniątów	Wolności	20	Zabudowania gospodarcze	ok. XIX w., ok. 1930 r.	
639.	Rożniątów	Wolności	21	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w., ok. 1930 r., ok. 1975 r.	
640.	Rożniątów	Wolności	28	Szkoła	pocz. XX w.	
641.	Rożniątów	Wolności	31	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w., pocz. XXI w.	
642.	Rożniątów	Wolności	33	Budynek mieszkalno-gospodarczy	l. 20 XX w.	
643.	Rożniątów	Wolności	34	Dom	pocz. XX w.	
644.	Rożniątów	Wolności	43b	Rządcówka w zespole folwarcznym	pocz. XX w.	
645.	Rożniątów	Wolności	43b	Obora w zespole folwarcznym	pocz. XX w.	
646.	Sucha	Kapliczka		Przy drodze między Suchą a Rozmierzą	1914 r.	
647.	Sucha	Kościelna		Kościół parafialny p.w. Św. Bartłomieja	2 poł. XVI w., XVIII w., 1820 r.	Wpis do rejestru zabytków
648.	Sucha	Kościelna		Grota z wieżą-dzwonnicą	l. 30 XX w.	
649.	Sucha	Kościelna		Kapliczka	ok. XVIII w.	

650.	Sucha	Kościelna		Kapliczka	pocz. XX w.	
651.	Sucha	Kościelna		Kapliczka słupowa	I poł. XIX w.	
652.	Sucha	Kościelna		Pomnik krzyża	pocz. XX w.	
653.	Sucha	Kościelna		Pomnik krzyża	ok.1900 r.	
654.	Sucha	Kościelna	11	Dom	4 ćw. XIX w., I. 70 XX w.	
655.	Sucha	Kościelna	14	Dom	ok. XIX w.	
656.	Sucha	Powstańców Śląskich		Pomnik krzyża	1917 r.	
657.	Sucha	Powstańców Śląskich	32	Dawny młyn wodny	4 ćw. XIX w., I. 70 XX w.	
658.	Sucha	Powstańców Śląskich	32	Stodoła w zespole młyńskim	4 ćw. XIX w., ok. 1925 r.	
659.	Sucha	Świętej Anny 6	6	Budynek mieszkalno-gospodarczy, tzw. „wycug”	pocz. XX w.	
660.	Sucha	Świętej Anny 6	6	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w.	
661.	Szczepanek	Strzelecka		Kościół filialny p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny	2 poł. XVII w., 1962 r.	Wpis do rejestru zabytków
662.	Szczepanek	Strzelecka	13	Budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w.	
663.	Szczepanek	Strzelecka	26	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	
664.	Szczepanek	Strzelecka	36	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. XIX w., ok. 2000 r.	
665.	Szczepanek	Strzelecka	38	Trafostacja	ok. 1925 r.	
666.	Szczepanek	Strzelecka	48	Dom	4 ćw. XIX w., pocz. XX w., ok. 2000 r.	
667.	Szczepanek	Strzelecka	57	Karczma	ok. 1910 r.	
668.	Szczepanek	Strzelecka	57-59	Stodoła z wozownią	3 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
669.	Szczepanek	Strzelecka	74	Kapliczka	ok. 1890 r., ok. 1920 r.	
670.	Szczepanek	Strzelecka	77	Dom	pocz. XX w., I. 70 XX w.	
671.	Szczepanek	Strzelecka	91	Kuźnia	ok. XIX w.	
672.	Szczepanek	Strzelecka	91	Stodoła	ok. XIX w., I. 20 XX w.	
673.	Szczepanek	Strzelecka	99	Szkoła	ok. 1900 r.	
674.	Szymiszów	Dworcowa		Nastawnia kolejowa	pocz. XX w.	
675.	Szymiszów	Dworcowa		Nastawnia kolejowa w zespole dworca PKP	pocz. XX w.	
676.	Szymiszów	Dworcowa	20	Dom	ok. 1925 r.	
677.	Szymiszów	Dworcowa	22	Dom w zespole dworca PKP	pocz. XX w.	
678.	Szymiszów	Dworcowa	24-26	Dworzec kolejowy	pocz. XX w.	
679.	Szymiszów	Dworcowa	28	Dom dróżnika w zespole dworca PKP	pocz. XX w.	
680.	Szymiszów	Dworcowa	33	Dom w zespole dworca PKP	ok. 1903 r.	
681.	Szymiszów	Fabryczna-Dworcowa		Pozostałość mostu transportowego w zespole dawnych zakładów wapienniczych	pocz. XX w.	
682.	Szymiszów	Fabryczna		Budynek warsztatów w zespole dawnych zakładów wapienniczych	pocz. XX w.	
683.	Szymiszów	Fabryczna	1,2,3,4	Grupa czterech domów robotniczych w zespole dawnych zakładów wapienniczych	pocz. XX w.	
684.	Szymiszów	Fabryczna	7, 9	Grupa dwóch domów robotniczych w zespole dawnych zakładów wapienniczych	pocz. XX w.	
685.	Szymiszów	Fabryczna	11	Dom w zespole dawnych zakładów wapienniczych	pocz. XX w.	
686.	Szymiszów	Fabryczna	12-13	Dom robotniczy w zespole dawnych zakładów wapienniczych	ok. 1920 r.	
687.	Szymiszów	Fabryczna	14-18	Dom robotniczy w zespole dawnych zakładów wapienniczych	pocz. XX w.	

688.	Szymiszów	Fabryczna	21-24	Dom robotniczy w zespole dawnych zakładów wapienniczych	pocz. XX w.	
689.	Szymiszów	Fabryczna	25	Dom w zespole dawnych zakładów wapienniczych	ok. 1925 r.	
690.	Szymiszów	Fabryczna	26	Budynek mieszkalno-gospodarczy (wozownia) w zespole dawnych zakładów wapienniczych	ok. 1925 r.	
691.	Szymiszów	Fabryczna	27-28	Pałac fabrykanta w zespole dawnych zakładów wapienniczych	pocz. XX w.	
692.	Szymiszów	ul. Kościelna		Mogiła powstańca śląskiego Franciszka Waloszka na cmentarzu rzymsko-katolickim	1921 r.	Wpis do rejestru zabytków
693.	Szymiszów	Kościelna	7	Kościół parafialny p.w. Św. Szymona i Judy Tadeusza	1607 r., 1909 – 1911 r.	Wpis do rejestru zabytków
694.	Szymiszów	Kościelna	7	Pomnik krzyża	1883 r.	
695.	Szymiszów	Myśliwca	14	Dom	pocz. XX w.	
696.	Szymiszów	Strzelecka	2	Pałac (dom pomocy społecznej)	ok. poł. XVII w. – pocz. XX w.	Wpis do rejestru zabytków
697.	Szymiszów	Strzelecka	2	Park Krajobrazowy w zespole pałacowo-folwarcznym	2 ćw. XIX w. – 1945 r.	Wpis do rejestru zabytków
698.	Szymiszów	Strzelecka	2	Spichlerz w zespole pałacowo-folwarcznym	pocz. XVII w., pocz. XX w.	Wpis do rejestru zabytków
699.	Szymiszów	Strzelecka	4	Rządcówka w zespole pałacowo-folwarcznym	pocz. XX w.	
700.	Szymiszów	Strzelecka	5	Stodoła w zagrodzie plebanii	ok. XIX w.	
701.	Szymiszów	Strzelecka	7	Zabudowania młyna wodnego	1924 r.	
702.	Szymiszów	Waloszka	26	Dom w zespole folwarcznym Kosice	pocz. XX w.	
703.	Szymiszów	Waloszka	26	Chlew w zespole folwarcznym Kosice	pocz. XX w.	
704.	Szymiszów	Waloszka	26	Obora w zespole folwarcznym Kosice	pocz. XX w.	
705.	Szymiszów	Waloszka	26	Stodoła w zespole folwarcznym Kosice	pocz. XX w.	
706.	Szymiszów	Wolności		Pomnik krzyża	1889 r.	
707.	Szymiszów	Wolności		Pomnik krzyża	ok. 1920 r.	
708.	Szymiszów	Wolności		Trafostacja	ok. 1925 r.	
709.	Szymiszów	Wolności	1	Szkoła	ok. 1930 r.	
710.	Szymiszów	Wolności	4	Dom	1911 r.	
711.	Szymiszów	Wolności	8	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. XIX w., ok. 1930 r.	
712.	Szymiszów	Wolności	15	Dom	ok. 1925 r.	
713.	Szymiszów	Wolności	16	Kapliczka	ok. XIX w.	
714.	Szymiszów	Wolności	20	Dom	ok. 1930 r.	
715.	Szymiszów	Wolności	22-24	Dawny zajazd	ok. 1920 r.	
716.	Szymiszów	Wolności	25	Dom	ok. 1920 r.	
717.	Szymiszów	Wolności	27	Poczta	ok. 1920 r.	
718.	Szymiszów	Wolności	29	Zespół dwóch domów w zagrodzie	pocz. XX w.	
719.	Szymiszów	Wolności	34	Dom	ok. 1910 r.	
720.	Szymiszów	Wolności	36	Dom	pocz. XX w.	
721.	Szymiszów	Wolności	41	Obora w zespole pałacowo-folwarcznym	pocz. XX w.	
722.	Szymiszów	Wolności	41	Budynek gospodarczy tzw. „dom kozła” w zespole pałacowo-folwarcznym	pocz. XX w.	
723.	Szymiszów	Wolności	41	Kuźnia i stelmacharnia w zespole pałacowo-folwarcznym	pocz. XX w.	
724.	Szymiszów	Wolności	41	Stajnia w zespole pałacowo-folwarcznym	pocz. XX w.	
725.	Szymiszów	Wolności	43	Dom w zespole pałacowo-folwarcznym	pocz. XX w.	
726.	Szymiszów	Wolności	46	Karczma	2 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
727.	Szymiszów	Wolności	47	Stajnia-dom w zespole pałacowo-folwarcznym	pocz. XX w.	
728.	Szymiszów	Wolności	48	Spichlerz	l. 30 XX w.	

729.	Szymiszów	Wolności	49	Dom w zespole pałacowo-folwarcznym	pocz. XX w.	
730.	Szymiszów	Wolności	64, 66	Czworaki w zespole pałacowo-folwarcznym	pocz. XIX w.	
731.	Warmątowice	Centawska		Pomnik krzyża	1909 r.	
732.	Warmątowice	Centawska	2	Szkoła	pocz. XX w.	
733.	Warmątowice	Olszowska	4 i 6	Grupa dwóch domów pracowników folwarcznych, z komórkami	ok. 1925 r., l. 70 XX w.	
734.	Warmątowice	Olszowska	15	Dom (dawny czworak) w zespole folwarcznym „Leopold”	ok. poł. XIX w., pocz. XX w.	
735.	Warmątowice	Olszowska	15	Obora w zespole folwarcznym „Leopold”	pocz. XX w.	
736.	Warmątowice	Olszowska	15	Obora w zespole folwarcznym „Leopold”	pocz. XX w.	
737.	Warmątowice	Stawowa	7	Stodoła	ok. poł. XIX w.	
738.	Warmątowice	Stawowa	7	Budynek mieszkalno-gospodarczy	1937 r.	
739.	Warmątowice	Strzelecka	2	Sala taneczno-widowiskowa zajazdu	ok. 1910 r.	
740.	Warmątowice	Wiejska	6	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1875 r.	
741.	Warmątowice	Wiejska	15	Dom	ok. 1900 r., ok. 2000 r.	
742.	Warmątowice	Wiejska	20	Kapliczka	1 ćw. XIX w., pocz. XX w.	
743.	Warmątowice	Wiejska	22	Obora w zespole dworsko-folwarcznym	ok. 1930 r.	
744.	Warmątowice	Wiejska	22	Chlewnia	pocz. XX w.	
745.	Warmątowice	Wiejska	22	Wozownia z kuźnią w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XX w.	
746.	Warmątowice	Wiejska	22	Stajnia w zespole dworsko-folwarcznym	pocz. XX w., l. 70 XX w.	
747.	Warmątowice	Wiejska	22	Spichlerz w zespole dworsko-folwarcznym	ok. 1930 r.	
748.	Warmątowice	Wiejska	22a, b, c, d	Grupa 4 jednakowych domów pracowników folwarcznych z komórkami	ok. 1925 r.	
749.	Warmątowice	Wiejska	22 h	Dom w zespole folwarcznym	pocz. XX w.	
750.	Warmątowice	Wiejska	22 J	Dwór	ok. poł. XIX w., pocz. XX w.	
751.	Warmątowice	Wiejska	24	Trafostacja przy zespole dworsko-folwarcznym	ok. 1925 r.	
752.	Warmątowice	Wiejska	28	Bramka ogrodzenia zagrody	pocz. XIX w.	

/źródło: UM w Strzelcach Opolskich/

4.4. Zabytki archeologiczne

Stanowiska archeologiczne to materialne ślady działalności ludzi. W obrębie stanowiska archeologicznego grupują się zazwyczaj pozostałości licznych powstających i zamierających kolejno osad czy cmentarzysk. Stanowią one podstawowe, a często wręcz jedyne źródło wiedzy o najdawniejszej przeszłości naszych ziem. Nawet dla późniejszych czasów, poczynając od średniowiecza, wyniki badań archeologicznych stanowią cenne uzupełnienie przekazów pisanych. W związku z licznymi zagrożeniami, zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wszystkie zabytki archeologiczne, bez względu na stan zachowania, podlegają ochronie i opiece.

Na terenie gminy Strzelce Opolskie znajdują się 273 stanowiska archeologiczne (Tabela 5) ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych, w tym 16 stanowisk wpisanych do rejestru zabytków. Wszelkie działania w obrębie stanowiska rejestrowego oraz w jego strefie ochronnej muszą być uzgodnione z OWKZ, a prace prowadzone z uwzględnieniem przepisów odrębnych.

Tabela 4. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	NR STANO-WISKA	TYP STANOWISKA	CHRONOLOGIA	NR REJESTRU ZABYTKÓW
1	Strzelce Opolskie	22	cmentarzysko kurhanowe	okres wpływów rzymskich?	A - 813/88
2	Strzelce Opolskie	5	osada	kultura łużycka, wczesne średniowiecze (młodsza faza)	A - 839/89
3	Strzelce Opolskie	60	osada produkcyjna	kultura przeworska (faza C)	A - 874/90
4	Błotnica Strzelecka	1	cmentarzysko, osada	kultura łużycka (halsztat), wczesne średniowiecze	A - 209/70
5	Brzezina	1	grodzisko stożkowate	średniowiecze	A - 795/88
6	Grodzisko	3	osada	wczesne średniowiecze (XI - XII w.)	A - 1085/98
7	Grodzisko	7	osada produkcyjna	późny okres wpływów rzymskich	A - 1082/98
8	Niwki	7	osada	kultura przeworska (późny okres wpływów rzymskich)	A - 698/86
9	Osiek	1	osada	wczesne średniowiecze - X - 1 poł. XI w.	A - 1079/98
10	Płużnica Wielka	4	grodzisko	średniowiecze (XIV - XV w.)	A - 343/72
11	Rozmierka	1	osada	kultura łużycka (późny okres epoki brązu/ halsztat)	A - 856/89
12	Rozmierka	22	osada	kultura łużycka (epoka brązu / halsztat C)	A - 851/89
13	Rozmierka - Podborzany	7	cmentarzysko birytualne	kultura łużycka (halsztat)	A - 342/72
14	Rozmierz	1	grodzisko	średniowiecze (XIII - XIV w.)	A - 143/68
15	Rożniątów	14	osada	kultura łużycka (V okres epoki brązu/halsztat), wczesne średniowiecze, średniowiecze (XIII - XIV w.)	A - 792/88
16	Rożniątów	16	osada	kultura przeworska (okres wpływów rzymskich), średniowiecze	A - 794/88

/źródło: Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków (OWKZ)/

Pozostałe stanowiska archeologiczne wpisane są do ewidencji Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (OWKZ), jednak duża ich część nie ma ustalonej lokalizacji. Wszelkie działania w obrębie stanowisk muszą być uzgodnione z OWKZ, a prace prowadzone z uwzględnieniem przepisów odrębnych ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Należy jednak podkreślić, że wpis do ewidencji sam w sobie nie stanowi formy ochrony, a zabytki archeologiczne o potwierdzonej lokalizacji powinny zostać ujęte w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 5. Wykaz stanowisk archeologicznych z terenu gminy Strzelce Opolskie

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	NR STANOWISKA	FUNKCJA STANOWISKA	KULTURA	CHRONOLOGIA
1	Strzelce Opolskie	1	cmentarzysko	łużycka	epoka brązu - okres halsztacki
2	Strzelce Opolskie	2	punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
3	Strzelce Opolskie	3	ślad osadnictwa	ceramiki wstęgowej	neolit
4	Strzelce Opolskie	4	punkt osadniczy	-	średniowiecze
5	Strzelce Opolskie	5	punkt osadniczy osada	- łużycka	wczesne średniowiecze ?

6	Strzelce Opolskie	7	ślad osadnictwa	-	wczesne średniowiecze
			ślad osadnictwa	-	późny okres wpływów rzymskich
			ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
7	Strzelce Opolskie	8	osada	-	średniowiecze
8	Strzelce Opolskie	9	punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
9	Strzelce Opolskie	10	punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
			punkt osadniczy	-	III-IV w.
10	Strzelce Opolskie	11	punkt osadniczy	-	XIII-XV w.
			punkt osadniczy	łużycka	okres halsztacki
11	Strzelce Opolskie	12	punkt osadniczy	-	pradzieje
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
12	Strzelce Opolskie	13	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
13	Strzelce Opolskie	14	punkt osadniczy	-	średniowiecze
14	Strzelce Opolskie	15	ślad osadnictwa	-	IV w.
15	Strzelce Opolskie	16	cmentarzysko ciałopalne	łużycka	V okres epoki brązu
16	Strzelce Opolskie	17	punkt osadniczy	-	średniowiecze
17	Strzelce Opolskie	18	cmentarzysko	-	średniowiecze
18	Strzelce Opolskie	19	punkt osadniczy	-	średniowiecze
19	Strzelce Opolskie	20	punkt osadniczy	-	średniowiecze
20	Strzelce Opolskie	21	punkt osadniczy	-	średniowiecze
21	Strzelce Opolskie	22	cmentarzysko kurhanowe	?	okres wpływów rzymskich
22	Strzelce Opolskie	23	cmentarzysko ciałopalne	przeworska	faza B2-C1
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
			-	-	pradzieje
23	Strzelce Opolskie	24	punkt osadniczy	-	V lub VI okres epoki brązu
24	Strzelce Opolskie	25	punkt osadniczy	-	średniowiecze
25	Strzelce Opolskie	26	ślad osadnictwa	-	neolit
26	Strzelce Opolskie	27	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
27	Strzelce Opolskie	28	punkt osadniczy	-	pradzieje
			punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
28	Strzelce Opolskie	29	punkt osadniczy	-	średniowiecze
29	Strzelce Opolskie	30	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
30	Strzelce Opolskie	31	ślad osadnictwa	-	wczesne średniowiecze
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
31	Strzelce Opolskie	32	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
			ślad osadnictwa	-	wczesne średniowiecze
32	Strzelce Opolskie	33	ślad osadnictwa	-	neolit
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
33	Strzelce Opolskie	34	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
34	Strzelce Opolskie	35	ślad osadnictwa	-	okres wpływów rzymskich
35	Strzelce Opolskie	36	ślad osadnictwa	-	okres wpływów rzymskich

36	Strzelce Opolskie	37	skarb monet	-	I w. i XIV w.
37	Strzelce Opolskie	38	ślad osadnictwa	-	neolit
38	Strzelce Opolskie	39	ślad osadnictwa	-	neolit
39	Strzelce Opolskie	40	ślad osadnictwa	-	okres wpływów rzymskich
40	Strzelce Opolskie	41	ślad osadnictwa	-	?
41	Strzelce Opolskie	42	ślad osadnictwa	-	?
42	Strzelce Opolskie	43	ślad osadnictwa	-	okres wpływów rzymskich
43	Strzelce Opolskie	44	punkt osadniczy	-	średniowiecze
44	Strzelce Opolskie	45	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
45	Strzelce Opolskie	46	punkt osadniczy	-	średniowiecze
46	Strzelce Opolskie	47	punkt osadniczy	-	średniowiecze
47	Strzelce Opolskie	48	ślad osadnictwa	-	XI- XII w.
48	Strzelce Opolskie	49	ślad osadnictwa	-	okres wpływów rzymskich
49	Strzelce Opolskie	50	punkt osadniczy	-	średniowiecze
50	Strzelce Opolskie	51	punkt osadniczy	-	średniowiecze
			ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
51	Strzelce Opolskie	52	punkt osadniczy	-	okres wpływów rzymskich
52	Strzelce Opolskie	53	punkt osadniczy	-	średniowiecze
53	Strzelce Opolskie	54	punkt osadniczy		średniowiecze
54	Strzelce Opolskie	55	punkt osadniczy	-	średniowiecze
55	Strzelce Opolskie	56	ślad osadnictwa	-	?
56	Strzelce Opolskie	57	ślad osadnictwa	-	okres wpływów rzymskich
57	Strzelce Opolskie	58	punkt osadniczy	-	średniowiecze
58	Strzelce Opolskie	59	cmentarzysko	-	średniowiecze
59	Strzelce Opolskie	60	osada produkcyjna	przeworska	faza C
60	Strzelce Opolskie	61	ślad osadnictwa	-	średniowiecze
61	Strzelce Opolskie	62	punkt osadniczy	-	epoka brązu
62	Strzelce Opolskie	63	ślad osadnictwa	-	średniowiecze
63	Strzelce Opolskie	64	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
			punkt osadniczy	-	V - VI okres epoki brązu
64	Strzelce Opolskie	65	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
65	Strzelce Opolskie	66	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
			punkt osadniczy	-	pradzieje
66	Strzelce Opolskie	67	punkt osadniczy	-	średniowiecze
67	Strzelce Opolskie	68	ślad osadnictwa	-	neolit
68	Strzelce Opolskie	69	ślad osadnictwa	-	XIII w.
69	Strzelce Opolskie	70	punkt osadniczy	-	pradzieje
70	Strzelce Opolskie	71	skarb monet	-	XVI-XVII w.
			cmentarzysko kurhanowe?	-	II-III okres epoki brązu
			punkt osadniczy	łużycka	okres halsztacki
71	Strzelce Opolskie	72	cmentarzysko	łużycka	V okres epoki brązu

72	Błotnica	1	osada	przeworska?	okres wpływów rzymskich
			ślad osadnictwa	-	neolit
			osada	-	XIV-XV w.
			cmentarzysko	łużycka	V okres epoki brązu
73	Błotnica	2	skarb	-	okres wpływów rzymskich
74	Błotnica	3	skarb	-	średniowiecze
75	Błotnica	4	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
76	Błotnica	5	cmentarzysko?	-	?
77	Błotnica	6	punkt osadniczy	łużycka	?
			osada produkcyjna	przeworska	okres wpływów rzymskich
78	Błotnica	7	punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
			punkt osadniczy	-	pradzieje
79	Błotnica	8	osada	-	XIV-XV w.
80	Błotnica	9	punkt osadniczy	-	pradzieje
			punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
81	Błotnica	10	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
			ślad osadnictwa	-	pradzieje
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
82	Brzezina	1	grodzisko stożkowate	-	średniowiecze
83	Brzezina	2	osada	-	XI-XII w.
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
84	Brzezina	3	grodzisko	-	średniowiecze
85	Brzezina	4	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
86	Brzezina	5	punkt osadniczy	-	średniowiecze
87	Brzezina	6	punkt osadniczy	łużycka	V okres epoki brązu
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
88	Brzezina	7	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
89	Dziewkowice	1	cmentarzysko	łużycka	epoka brązu
90	Dziewkowice	2	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
91	Grodzisko	1	punkt osadniczy	ceramiki wstęgowej rytej	neolit
			punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
92	Grodzisko	2	ślad osadnictwa	-	neolit
93	Grodzisko	3	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
			osada	-	XI-XII w.
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
94	Grodzisko	4	punkt osadniczy	-	neolit
95	Grodzisko	5	punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze

96	Grodzisko	6	punkt osadniczy	-	pradzieje
			punkt osadniczy		średniowiecze
97	Grodzisko	7	osada	przeworska	późny okres wpływów rzymskich
			punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
98	Grodzisko	8	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
99	Grodzisko	9	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
100	Grodzisko	10	punkt osadniczy	-	średniowiecze
			punkt osadniczy	-	pradzieje
101	Grodzisko	11	punkt osadniczy	-	średniowiecze
102	Grodzisko	12	punkt osadniczy	-	średniowiecze
103	Grodzisko	13	punkt osadniczy	-	średniowiecze
104	Grodzisko	14	punkt osadniczy	-	średniowiecze
105	Grodzisko	15	punkt osadniczy	-	średniowiecze
106	Grodzisko	16	punkt osadniczy	-	średniowiecze
107	Grodzisko	17	punkt osadniczy	-	średniowiecze
108	Grodzisko	18	punkt osadniczy	-	średniowiecze
109	Grodzisko	19	punkt osadniczy	-	średniowiecze
110	Grodzisko	20	punkt osadniczy	-	średniowiecze
111	Grodzisko	21	punkt osadniczy	-	średniowiecze
112	Grodzisko	22	ślad osadnictwa	-	neolit
113	Grodzisko	23	wały tzw. szwedzkie szańce	-	neolit
114	Grodzisko	24	grodzisko domniemane	-	średniowiecze
115	Grodzisko	25	ślad osadnictwa	-	?
116	Grodzisko	26	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
117	Grodzisko	27	ślad osadnictwa	-	wczesne średniowiecze
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
118	Grodzisko	28	punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
119	Grodzisko	29	punkt osadniczy	-	średniowiecze
120	Grodzisko	30	punkt osadniczy	-	średniowiecze
121	Grodzisko	31	punkt osadniczy	-	średniowiecze
122	Grodzisko	32	punkt osadniczy	-	nieokreślona
123	Grodzisko	33	punkt osadniczy	-	nieokreślona
124	Grodzisko	34	punkt osadniczy	-	średniowiecze
			punkt osadniczy	-	pradzieje
			punkt osadniczy	-	późny neolit
125	Jędrynie	1	cmentarzysko?	-	-
126	Jędrynie	2	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
127	Kadłub	1	punkt osadniczy	-	neolit
128	Kadłub	2	ślad osadnictwa	-	neolit

129	Kadłub	3	punkt osadniczy	-	pradzieje
			punkt osadniczy	-	późne średniowiecze
130	Kadłub	4	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
131	Kadłub	5	punkt osadniczy	-	mezolit
132	Kadłub	6	osada produkcyjna	-	XIV-XV w.
133	Kalinowice	1	cmentarzysko	przeworska	okres wpływów rzymskich
134	Kalinowice	3	ślad osadnictwa	-	okres wpływów rzymskich
135	Kalinowice	4	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
136	Kalinowice	5	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
			osada	łużycka	epoka brązu i okres halsztacki
			punkt osadniczy	-	późny okres wpływów rzymskich
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
137	Kalinowice	6	punkt osadniczy		pradzieje
138	Kalinowice	7	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
139	Kalinowice	8	punkt osadniczy	-	średniowiecze
140	Kalinowice	9	osada	-	okres wpływów rzymskich
141	Kalinowice	10	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
142	Kalinowice	11	punkt osadniczy	-	V okres epoki brązu
143	Kalinowice	12	ślad osadnictwa	-	okres wpływów rzymskich
144	Kalinowice	13	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
145	Kalinowice	14	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
146	Kalinowice	15	punkt osadniczy	-	średniowiecze
			punkt osadniczy	łużycka	epoka brązu
			punkt osadniczy	-	epoka kamienia
147	Kalinów	1	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
			cmentarzysko	przeworska	II-III w.
			cmentarzysko	łużycka	okres halsztacki
148	Kalinów	2	cmentarzysko	-	epoka brązu - halsztat C
149	Kalinów	3	punkt osadniczy	-	?
150	Kalinów	4	cmentarzysko	łużycka	okres halsztacki
151	Kalinów	5	punkt osadniczy	-	VI okres epoki brązu?
152	Kalinów	6	punkt osadniczy	łużycka	?
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
			punkt osadniczy	-	okres wpływów rzymskich
			punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
153	Kalinów	7	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
			punkt osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
154	Kalinów	8	punkt osadniczy	-	neolit?
			punkt osadniczy	przeworska	okres wpływów rzymskich
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
155	Ligota Dolna	1	punkt osadniczy	-	neolit
			punkt osadniczy	łużycka	V okres epoki brązu i okres

			punkt osadniczy	środkowy przemysł oryniacki	paleolit
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
156	Ligota Dolna	2	grodzisko?	-	średniowiecze
157	Ligota Dolna	3	punkt osadniczy	-	neolit
			-	-	pradzieje
158	Ligota Dolna	4	punkt osadniczy	-	neolit
159	Ligota Dolna	5	cmentarzysko	łużycka	okres halsztacki
160	Ligota Dolna	6	ślad osadnictwa	-	późne średniowiecze
161	Ligota Dolna	7	ślad osadnictwa	-	paleolit górny (?)
162	Ligota Górna	1	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
			ślad osadnictwa	-	średniowiecze
			ślad osadnictwa	-	nieokreślona
163	Ligota Górna		punkt osadniczy	-	pradzieje
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
164	Ligota Górna	3	ślad osadnictwa	-	średniowiecze
165	Ligota Górna	4	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
166	Ligota Górna	5	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
167	Ligota Górna	6	osada	-	późne średniowiecze
168	Niwki	1	punkt osadniczy	-	średniowiecze
			punkt osadniczy	-	epoka kamienia?
169	Niwki	2	punkt osadniczy	-	późny okres wpływów rzymskich
170	Niwki	3	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
171	Niwki	4	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
172	Niwki	5	osada	-	późny okres wpływów rzymskich
173	Niwki	6	ślad osadnictwa	przeworska	okres wpływów rzymskich
174	Niwki	7	punkt osadniczy	-	pradzieje
			osada	przeworska	faza C1-C2
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
175	Niwki	8	punkt osadniczy	-	pradzieje
			osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
176	Niwki	9	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
177	Niwki	10	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
178	Niwki	11	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
179	Niwki	12	punkt osadniczy	-	średniowiecze
			punkt osadniczy	-	IV w.
180	Niwki	13	punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
			punkt osadniczy	-	późne średniowiecze
			punkt osadniczy	-	pradzieje
181	Osiek	4	cmentarzysko	-	?
182	Osiek	5	punkt osadniczo - hutniczy	-	XIV-XV w.

183	Osiek	6	punkt osadniczy	-	późne średniowiecze
			punkt osadniczy	przeworska	faza D
			ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
			-	-	pradzieje
184	Osiek	7	punkt osadniczy	-	XI- XII w.
			punkt osadniczy	-	XIV w.
185	Osiek	1	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
			punkt osadniczy	-	pradzieje
			osada	-	X - 1 poł. XI w.
186	Osiek	2	punkt osadniczo – hutniczy	-	XIV-XV w.
187	Osiek	3	punkt osadniczo - hutniczy	-	XIV-XV w.
188	Płużnica Wielka	3	wał	-	?
189	Płużnica Wielka	2	ślad osadnictwa	-	XIV-XV w.
			ślad osadnictwa	-	pradzieje
190	Płużnica Wielka	1	cmentarzysko ciałopalne	łużycka	?
191	Płużnica Wielka	4	grodzisko	-	XIV-XV w.
192	Rozmierka	1	punkt osadniczy	łużycka	V okres epoki brązu
			punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
			punkt osadniczy	tardenuaska	-
193	Rozmierka	2	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
			osada	łużycka	okres halsztacki
194	Rozmierka	3	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
			punkt osadniczy	tardenuaska	mezolit
			punkt osadniczy	-	pradzieje
195	Rozmierka	4	punkt osadniczy	-	XIV w.
196	Rozmierka	5	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
			punkt osadniczy	łużycka	V okres epoki brązu
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
197	Rozmierka	6	punkt osadniczy	tardenuaska	mezolit
			punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
198	Rozmierka	7	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
			cmentarzysko	łużycka	V okres epoki brązu
			punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
			cmentarzysko?	-	średniowiecze
199	Rozmierka	8	punkt osadniczy	łużycka	?
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
200	Rozmierka	9	osada	łużycka	?
201	Rozmierka	10	osada	-	wczesne średniowiecze
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
202	Rozmierka	11	ślad osadnictwa	-	XIII- XIV w.
203	Rozmierka	12	ślad osadnictwa	-	-

204	Rozmierka	13	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
205	Rozmierka	14	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
206	Rozmierka	15	cmentarzysko?	-	?
207	Rozmierka	16	ślad osadnictwa	-	neolit
208	Rozmierka	17	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
209	Rozmierka	18	obozowisko	-	mezolit
210	Rozmierka	19	punkt osadniczy	-	średniowiecze
			punkt osadniczy	-	pradzieje
211	Rozmierka	20	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
			punkt osadniczy	-	XI- XII w.
212	Rozmierka	21	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
			osada	-	wczesne średniowiecze
213	Rozmierka	22	osada	łużycka	epoka brązu - halsztat C
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
214	Rozmierka	23	osada	łużycka	?
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
215	Rozmierka	24	punkt osadniczy	-	pradzieje
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
216	Rozmierka	25	punkt osadniczy	-	XIV w.
217	Rozmierka	26	punkt osadniczy	-	nowożytność
			punkt osadniczy	-	pradzieje
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
218	Rozmierka	27	osada	łużycka	?
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
219	Rozmierka	28	osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
220	Rozmierka	29	punkt osadniczy	-	pradzieje
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
			punkt osadniczy	-	XI- XII w.
221	Rozmierz	1	-	-	pradzieje
			osada	łużycka	?
			osada	przeworska	późny okres wpływów rzymskich
			grodzisko	-	XIV-XV w.
			grodzisko stożkowate	-	XIII- XIV w.
222	Rozmierz	2	punkt osadniczy	przeworska	późny okres wpływów rzymskich
			osada	-	XIII- XIV w.
			osada	-	XIV-XV w.
			-	-	pradzieje
223	Rozmierz	3	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
224	Rozmierz	4	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
225	Rozmierz	5	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
226	Rozmierz	6	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
227	Rozmierz	7	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.

228	Rożniątów	1	cmentarzysko	-	pradzieje
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
229	Rożniątów	2	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
230	Rożniątów	3	punkt osadniczy	-	późne średniowiecze
231	Rożniątów	4	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
232	Rożniątów	5	punkt osadniczy	-	okres wpływów rzymskich
			punkt osadniczy	-	średniowiecze
			-	-	pradzieje
233	Rożniątów	6	punkt osadniczy	-	średniowiecze
234	Rożniątów	7	punkt osadniczy	-	V i VI okres epoki brązu
235	Rożniątów	8	skarb	-	XIV-XVI w.
236	Rożniątów	9	ślad osadnictwa	-	epoka brązu
237	Rożniątów	10	punkt osadniczy	-	pradzieje
238	Rożniątów	11	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
239	Rożniątów	12	punkt osadniczy	-	pradzieje
			punkt osadniczy	-	XIV w.
240	Rożniątów	13	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
241	Rożniątów	14	osada	łużycka	schyłek epoki brązu
			punkt osadniczy	-	2 poł. XIII w. - pocz. XIV w.
			punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
242	Rożniątów	15	punkt osadniczy	przeworska	faza C
243	Rożniątów	16	osada	przeworska	faza D
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
244	Sucha	1	grodzisko domniemane	-	średniowiecze?
245	Sucha	2	punkt osadniczy	-	średniowiecze
			punkt osadniczy	-	wczesne średniowiecze
			punkt osadniczy	-	pradzieje
246	Sucha	3	skarb monet	-	okres wpływów rzymskich
247	Sucha	4	punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
248	Sucha	5	punkt osadniczy	-	pradzieje
			punkt osadniczy	-	XIV-XV w.
249	Szczepanek	1	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
			punkt osadniczy	-	?
250	Szczepanek	2	ślad osadnictwa	-	mezolit
251	Szczepanek	3	punkt osadniczy	-	średniowiecze
252	Szymiszów	1	punkt osadniczy	przeworska	późny okres wpływów rzymskich
253	Szymiszów	2	osada	-	okres wpływów rzymskich
			?	-	wczesne średniowiecze
254	Szymiszów	3	skarb	-	okres wpływów rzymskich
255	Szymiszów	4	osada	-	wczesne średniowiecze
256	Szymiszów	5	osada?	wczesne średniowiecze	
257	Szymiszów	6	cmentarzysko	przeworska	III-IV w.
258	Szymiszów	7	cmentarzysko birytualne	łużycka	schyłek epoki brązu

259	Szymiszów	8	osada	-	późny okres wpływów rzymskich
260	Szymiszów	9	punkt osadniczy	-	?
261	Szymiszów	10	ślad osadnictwa	-	XIV w.
262	Szymiszów	11	punkt osadniczy	-	średniowiecze
263	Szymiszów	12	ślad osadnictwa	-	okres wpływów rzymskich
264	Szymiszów	13	skarb	-	okres wpływów rzymskich
265	Szymiszów	14	skarb	-	okres wpływów rzymskich
266	Szymiszów	15	punkt osadniczy	-	okres wpływów rzymskich
267	Szymiszów	16	ślad osadnictwa	-	epoka kamienia
268	Szymiszów	17	ślad osadnictwa	-	neolit
269	Szymiszów	1	punkt osadniczy	-	epoka kamienia
			punkt osadniczy	-	?
270	Szymiszów	2	ślad osadnictwa	-	mezolit
271	Szymiszów	3	punkt osadniczy	-	średniowiecze
272	Warmątowice	1	ślad osadnictwa	-	okres halsztacki
273	Warmątowice	2	punkt osadniczy	łużycka	okres halsztacki

/źródło: Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków (OWKZ)/

Spośród wymienionych stanowisk archeologicznych (Tabela 5), na rysunku Studium oznaczono te, które posiadają udokumentowaną lokalizację, pominięto natomiast stanowiska o lokalizacji nieustalonej bądź orientacyjnej oraz stanowiska, dla których przeprowadzone badania weryfikacyjne nie potwierdziły wystąpienia znalezisk (dały wynik negatywny).

Odkryte w trakcie wykonywania prac ziemnych przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome i nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie prawnej. W razie ujawnienia znalezisk archeologicznych należy niezwłocznie zawiadomić Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Urząd Miejski w Strzelcach Opolskich oraz zabezpieczyć znalezisko w miejscu ujawnienia i wstrzymać mogące je uszkodzić roboty, do czasu wydania odpowiednich zarządzeń.

4.5. Pozostałe obszary i obiekty o wartościach kulturowych

4.5.a. Cmentarze

Cmentarz parafialny w Strzelcach Opolskich zlokalizowany w rejonie ulic Gogolińskiej, Opolskiej i Strzelców Bytomskich. Teren w całości ogrodzony, podzielony na kwatery. Znajdują się tu groby osób zasłużonych dla miasta, w tym: burmistrza Paula Gundruma i jego małżonki Hedwig, ks. Piotra Biolego, który zginął w obozie koncentracyjnym Dachau, grób rodziny Faltina, (fundatorzy kościoła Św. Wawrzyńca), mogiła Maxa Mende kierownika szkoły na Suchych Łanach, grób Ks. Augustyna Bertzika. W środkowej części cmentarza znajduje się grób Tomasza Skowronka, pierwszego powojennego burmistrza Strzelec Opolskich i jego żony Marii. W zachodniej części cmentarza zlokalizowana jest zabytkowa mogiła lotników. Obok kościółka Św. Barbary umieszczona jest niewielka tablica upamiętniająca ofiary konfliktów zbrojnych XX w. Po zachodniej stronie kościółka, tuż obok ogrodzenia od strony ul. Gogolińskiej - mogiła żołnierzy rosyjskich z 1918 r., otoczona jest czterema marmurowymi płytami. Znajdują się na niej trzy żeliwne tablice z krzyżami.

Cmentarz żydowski w Strzelcach Opolskich - kirkut znajdował się przy ul. Gogolińskiej. Powstał około 1830-1840 r. na obszarze o powierzchni około 0,5 ha. W czasie II wojny światowej hitlerowcy zniszczyli obszar kirkutu, gdzie nie zachowały się żadne macewy. Obecnie znajduje się na jego miejscu skwer i parking przed budynkiem banku. Brak jakiejkolwiek tablicy informującej, że w miejscu tym znajduje się cmentarz żydowski.

Cmentarz ewangelicki w Strzelcach Opolskich zlokalizowany przy ul. Marka Prawego, koniec XVI w., po II wojnie zamknięty dla pochówku. Teren ogrodzony, z pozostałościami grobów, zadrzewiony. Najstarsza informacja o pochówkach dotyczy szwedzkich żołnierzy z czasów wojny trzydziestoletniej (lata 1618 - 1648). Na cmentarzu spoczął lekarz Johann Heinrich Bruns oraz rodzice niemieckiego poety Gustava Freytaga.

4.5.b. Kapliczki i krzyże

Kapliczki i krzyże, także tzw. dzwonki umarłych związane z wiarą i życiem duchowym, są bardzo ważnym elementem przestrzeni, w szczególności przestrzeni wiejskiej. Część z nich wpisana jest do ewidencji zbytków, jednak znaczna grupa nie jest objęta ochroną.

Najliczniejszą grupę w gminie stanowią niewielkie kapliczki kubaturowe i kapliczki słupowe, a także murowane krzyże na cokołach i krzyże drewniane, w tym:

- krzyż na skrzyżowaniu ul. Agatowej i Bursztynowej (1990 r.) w Strzelcach Opolskich,
- krzyż przy drodze do Dolnej w Rożniątowie – pierwotny krzyż drewniany zniszczony w czasie II wojny światowej, obecny metalowy na betonowym cokole (lata 1940 - 1945), odnowiony w 2003 r.,
- krzyże murowane: w Strzelcach Opolskich przy ul. Ujazdowskej – 1 poł. XX w.; ul. Kozielskiej – 1904 r.; krzyż z białego marmuru przy ul. 1 Maja – 1906 r.; przy ul. Kozielskiej – 1 ćw. XX w.; przy skrzyżowaniu ulic Nowowiejskiej i Polnej – 1 ćw. XX w.; marmurowy krzyż przy skrzyżowaniu ulic Ujazdowskiej i Brzezińskiej (Mokre Łany) – 1913 r.; przy drodze do Zalesia - 1995 r.; krzyż w Rożniątowie ok. 2 km za Suchymi Łanami przy drodze do Dolnej - pocz. XX w.,
- kapliczki niekubaturowe: przy ul. Ujazdowskiej – 1 poł. XX w,
- 7 kapliczek słupkowych drewnianych,
- 7 krzyży drewnianych w Strzelcach Opolskich: obok CKZiU nr 1, przy skrzyżowaniu ul. M. Prawego i ul. Zakładowej, osłonięty daszkiem krzyż w parku (1935 r.), przy ul. Osieckiej (1991 r.), przy ul. Czereśniowej, dwa na terenie Farskiej Kolonii, z których jeden zastąpiony w 1980 r. krzyżem metalowym.

Kaplice kubaturowe:

- Strzelce Opolskie – kaplica przy ul. Kościuszki, XIX/XX w.,
- Strzelce Opolskie – kaplica murowana z sygnaturką przy ul. Kozielskiej (Suche Łany), 1887 r.,
- Strzelce Opolskie – kapliczka pw. świętych Stanisława i Wojciecha przy skrzyżowaniu ul. Nowowiejskiej i ul. Kolejowej (Nowa Wieś) zaprojektowana i wzniesiona przez Franciszka, Walentego i Jana Bioły, 1910 r.,

- Strzelce Opolskie – ludowa kapliczka obok skrzyżowania ul. Ujazdowskiej z ul. W. Świerzego (Mokre Łany), XVIII/XIX w., murowana i tynkowana, czterospadowy dach z latarnią i tzw. dzwonkiem śmierci kryty gontem,
- Brzezina – kapliczka, lata 20 XX w.,
- Błotnica Strzelecka – kapliczka murowana z sygnaturką, ok. poł. XIX w.,
- Dziewkowice – kapliczka św. Anny, 1907 r., poł. XIX w.,
- Kadłub – kapliczka w centrum, XIX w.,
- Ligota Dolna – kapliczka z sygnaturką, k. XIX w.,
- Niwki – kapliczka św. Jana Nepomucena, 1820 r.,
- Osiek – kapliczka z sygnaturką, 1900 r.,
- Rozmierka – kaplica pw. Matki Boskiej Częstochowskiej, k. XVIII w., pocz. XX w.,
- Rozmierka – neogotycka kapliczka ceglana pw. św. Barbary (1879 r.) oraz krzyż (1906 r.) przy ul. Jemielnickiej,
- Rozmierz – kapliczka pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, tynkowana z ceglanym detalem, 1852 r.,
- Rożniątów – kapliczka murowana z 1925 r., wzniesiona w miejscu starszej z 1918 r. jako podziękowanie za przetrwanie w zdrowiu I wojny światowej,
- Sucha – kapliczka murowana, ul. Kościelna, XVIII/XIX w.; wewnątrz ponad metrowej wysokości figury Matki Boskiej i św. Jana Nepomucena; kapliczka koło kościoła, murowana, nakryta daszkiem gontowym, 1 poł. XIX w.,
- Szczepanek – kapliczka z sygnaturką, lata 20-30 XIX w.,
- Szymiszów – kapliczka św. Jana Nepomucena,
- Warmątowice – kapliczka murowana z sygnaturką na dwuspadowym dachu, lata 1839-1840.

4.5.c. Pomniki

Na obszarze gminy Strzelce Opolskie znajduje się kilka pomników, stanowiących przejaw dziedzictwa kulturowego, w tym:

- Pomnik Myśliwca na Placu Myśliwca w Strzelcach Opolskich (1929 r.) – związany z genezą miasta zamieszkiwanego przez myśliwych, strzelców książęcych,
- Pomnik Pojednania „Ofiarom wojen i przemocy", stojący przy Rynku w Strzelcach Opolskich, na miejscu pomnika Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, nazywany również „Śląską Pietą" (2005 r.),
- Pomnik Stefana Żeromskiego na Placu Żeromskiego w Strzelcach Opolskich (początek lat 60 XX w.),
- Pomnik „Serce od Serca" w Rozmierzy (2011 r.) - pamiątka emigracji wielu strzeleckich rodzin do Teksasu,
- rzeźba, symboliczny but Piusa Gabora (2015 r.) zlokalizowany na skwerze przy ul. Opolskiej, w pobliżu kamienicy, gdzie w latach 1919-1945 mieściła się siedziba słynnego szewca, twórcy światowej firmy Gabor. Wykonany z mosiądzu but, to artystyczna wizja kobiecej szpilki.

4.6. Strefy ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego

Zgodnie z art. 18 i art. 19 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, przy sporządzaniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin uwzględnia się ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami m.in. poprzez ustalanie, w zależności od potrzeb, stref ochrony konserwatorskiej obejmujących obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

W pracach Zespołu Doradczego ds. Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Wsi i Ochrony Wiejskiego Krajobrazu wyróżnione zostały wsie, których układ przestrzenny, fragmenty układu lub pojedyncze obiekty posiadają szczególne wartości. Z terenu gminy Strzelce Opolskie, **ze względu na historyczny ogólny układ przestrzenny wyróżniono:**

- **wieś Rozmierz** (wartości wysokie) - założona na planie owalnicy z zabudowanym tzw. nawsiem, posiadająca dobrze zachowany układ przestrzenny, jak również układ poszczególnych zagród wraz z licznym detalem architektonicznym. W centrum znajduje się otoczony kamiennym murem kościół, nieopodal okazałe zabudowania plebanii i byłego klasztoru połączonego z przedszkolem (obecnie stanowiącego własność prywatną). Układ ruralistyczny wsi wpisany jest do gminnej ewidencji zabytków,
- **wieś Osiek** (wartości dobre) – wieś folwarczna kmieca, obejmująca folwark, przy którym rozwinęła się wieś o układzie ulicówki, z zabytkową zabudową skupioną wzdłuż ul. Strzeleckiej. Układ ruralistyczny wsi wpisany jest do gminnej ewidencji zabytków,
- **wieś Kadłub** (wartości umiarkowane) – wyróżniono za pojedyncze obiekty architektoniczne, cechy i wyróżniki jest to wielodrożnica przecięta rzeką Jemielnicą i jej odnogą, z dużym udziałem historycznej zabudowy. We wsi znajduje się zespół dworski, składający się ze starego i nowego dworu, czworaków i pozostałości folwarku. Układ ruralistyczny nie jest wpisany do gminnej ewidencji zabytków.

Na podstawie wpisu do Gminnej ewidencji zabytków, ochronie podlega także **układ ruralistyczny Rozmierki**, głównie ze względu na zachowany na skrzyżowaniu dróg w centrum wsi plac z historycznymi, nadal funkcjonującymi elementami zabudowy, jak gospoda i kapliczka. Wieś posiada zwartą zabudowę zagrodową oraz element charakterystyczny w postaci kamiennych murków. We wsi znajduje się okazałe założenie dworsko-folwarczne, z dworem i spichlerzem wpisanymi do rejestru zabytków.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze gminy Strzelce Opolskie wyznaczone zostały strefy ochrony konserwatorskiej „A" i „B". Należy jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z wytycznymi Narodowego Instytutu Dziedzictwa zaleca się zmianę sposobu nazewnictwa poszczególnych stref w sposób wskazujący na przedmiot ochrony, np. strefa ochrony konserwatorskiej układu urbanistycznego, strefa ochrony konserwatorskiej układu ruralistycznego. W części kierunkowej Studium należy zatem wskazać strefy ochrony konserwatorskiej posługując się nowym nazewnictwem oraz skorygować ich zasięg zgodnie z rejestrem zabytków i gminną ewidencja zabytków.

Zgodnie z dotychczasowymi planami miejscowymi, na obszarze gminy obowiązuje:

Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej typu „A" obejmująca wpisany do rejestru zabytków układ urbanistyczny miasta Strzelce Opolskie,

Strefy ochrony konserwatorskiej typu „B"

- wpisany do ewidencji zabytków układ ruralistyczny wsi Rozmierz i Osiek,
- zachowane częściowo Przedmieścia Opolskie, Lublinieckie i Krakowskie miasta Strzelce Opolskie, z zabudową miejską z przełomu XIX/XX wieku z centrum skupionym wokół nowego rynku tj. Placu Żeromskiego (granica strefy przebiega wzdłuż ulic Krakowskiej, Marka Prawego, Powstańców Śląskich),
- teren podmiejski dawnej wsi Adamowice w mieście Strzelce Opolskie, której zabudowa położona jest wzdłuż ul. 1 Maja, wraz z zachowaną historyczną parcelacją i zespołem zabudowy zagrodowej z XIX/XX wieku,
- teren podmiejski dawnej wsi Suche Łany w mieście Strzelce Opolskie, położonej przy ul. Kozielskiej, z zachowaną historyczną parcelacją, rozszerzeniem drogi w centralnej części i zespołem zabudowy zagrodowej z drugiej połowy XIX wieku oraz przełomu XIX/ XX i początku XX wieku (granica strefy przebiega na zapleczu zabudowy gospodarczej),
- teren zabytkowego układu ruralistycznego wraz z zespołem pałacowo-folwarcznym i parkiem krajobrazowym we wsi Błotnica Strzelecka,
- teren zabytkowego układu ruralistycznego wraz z założeniem dworsko-folwarcznym we wsi Kadłub.

Ze względu na zachowane wartości historyczno-kulturowe, unikalne cechy kompozycji przestrzennej, tradycyjne materiały i rozwiązania techniczne, postuluje się objęcie ochroną następujących elementów struktury przestrzennej, posiadających jednolite cechy zabudowy:

BRZEZINA – zespół zabudowy folwarcznej,

KALINOWICE – zespół zabudowy folwarcznej wraz z parkiem krajobrazowym i alejami,

KALINÓW – układ zabudowy dworsko-folwarcznej wraz z parkiem krajobrazowym i towarzyszącą zabudową mieszkaniową robotników folwarcznych,

LIGOTA DOLNA – zespół zabudowy folwarcznej wraz z pozostałościami parku i hangarem lotniczym oraz układ zabudowy dawnej wsi kmiecej (ulicówka),

PŁUŻNICA WIELKA – układ przestrzenny zabudowy pałacowo-folwarcznej wraz z parkiem krajobrazowym,

ROZMIERKA – zespół zabudowy dworsko-folwarcznej, a także częściowo układ przestrzenny wsi kmiecej (owalnica),

ROŻNIĄTÓW – zespół zabudowy folwarcznej,

SZYMISZÓW – zespoły zabudowy:

- związanej z dawnym zakładem wapienniczym, tj. zabudowy mieszkaniowej robotników wraz pałacem fabrykanta oraz zabudową administracyjną przy ul. Fabrycznej, a także zabudową w rejonie dworca kolejowego,
- zespół zabudowy pałacowo-folwarcznej wraz z parkiem krajobrazowym oraz zachowaną zabudową wsi kmiecej,

WARMĄTOWICE – zespół zabudowy folwarcznej wraz z zabudową mieszkaniową rolno-robotniczą, a także częściowo układ wsi kmiecej (owalnica),

STRZELCE OPOLSKIE – zespoły zabudowy:

- zespół zabudowy tzw. Wielkiego Folwarku przy ul. Marka Prawego,
- jednorodzinne osiedle mieszkaniowe Zydlungi,
- jednorodzinna i wielorodzinna zabudowa mieszkaniowa przy ul. Jarzębowej, ul. Brzozowej, ul. Bolesława Krzywoustego i ul. Klonowej,
- osiedle mieszkaniowe Koszary w rejonie ul. Opolskiej i ul. Sosnowej,
- osiedle mieszkaniowe w rejonie ul. Moniuszki, ul. Kupieckiej i ul. Zielonej.

4.7. Dobra kultury współczesnej

Na obszarze gminy, poprzez zapisy planu miejscowego, ustanowiono jeden obiekt budowlany posiadających walory mogące stanowić o uznaniu go za dobro kultury współczesnej, tj. Izbę Pamięci Lotniczej w Ligocie Dolnej.

4.8. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego oraz priorytety i cele jego ochrony

Stan zachowania zabytków w gminie jest niewystarczający, szczególnie na terenach wiejskich. Wiele obiektów zabytkowych, całych zespołów zabudowy, jak również obszarów o walorach zabytkowych wymaga kompleksowej rewitalizacji i rewaloryzacji. Główne zagrożenia dla istniejących wartości historycznych i kulturowych obiektów budowlanych :

- zniszczenia wojenne w granicach zabytkowego miasta średniowiecznego oraz dopełnienie zniszczeń wyburzeniami, skutkujące odtworzeniem historycznych bloków zabudowy z zatarciem podziałów własnościowych,
- zła jakość historycznych przestrzeni publicznych (ulic i placów),
- brak stałego użytkownika lub użytkowanie w niewłaściwy sposób,
- techniczne zużycie istniejącej tkanki,
- brak środków finansowych na bieżącą konserwację i remonty; bardzo wysokie koszty remontów obiektów zabytkowych,
- wprowadzanie elementów obcych do historycznej zabudowy np. nośników reklamowych, architektury niezgodnej z lokalnymi tradycjami,
- upraszczanie prac budowlanych w trakcie wykonywania przebudowy i modernizacji obiektów zabytkowych bez zachowania zasad kompozycji, zmiana materiałów w wystroju elewacji, a także wprowadzanie innych, przypadkowych elementów i rozwiązań architektonicznych,
- zagrożenie dla dziedzictwa archeologicznego przez eksploatacje surowców mineralnych oraz działalność rolniczą.

Historycznym układom przestrzennym urbanistycznym i ruralistycznym zagraża brak zachowania podstawowych zasad kompozycji przestrzennej, w szczególności zasady kontynuacji i ekspozycji przy lokalizacji nowej zabudowy.

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz zgodnie z wymogami art. 87 ust 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w gminie Strzelce Opolskie sporządzono „Gminny program opieki nad zabytkami gminy Strzelce Opolskie na lata 2016-2019", uchwalony Uchwałą Nr XVI/127/2015 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 16 grudnia 2015 r.

Nowy Program został przyjęty Uchwałą Nr XV/150/2019 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 30 października 2019 r. w sprawie przyjęcia **Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Strzelce Opolskie na lata 2020-2023**.

Celem Programu jest stworzenie całościowej, wieloletniej strategii ochrony zabytków znajdujących się na terenie gminy, realizowanej w cztero-letnich cyklach/etapach, przy wykorzystaniu optymalnych dostępnych w gminie środków, zarówno prawnych (zapisy dotyczące ochrony zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego), jak również finansowych (przeznaczenie części budżetu gminy na ochronę zabytków). Program powinien służyć również szeroko pojmowanemu rozwojowi gminy oraz zwiększeniu zainteresowania ochroną zabytków lokalnej społeczności. Określone w Programie zadania i kierunki działań obejmują m.in.:

- rozwinięcie informacji turystycznej w miejscach najliczniej uczęszczanych przez turystów,
- podjęcie działań w celu utworzenia muzeum miejskiego,
- poprawę dostępności do poszczególnych obiektów zabytkowych,
- opracowanie zasad umieszczania szyldów i reklam na obiektach zabytkowych w obszarze starego miasta,
- montaż iluminacji świetlnych zabytkowych obiektów,
- zwiększenie uwagi na prawidłowość treści dotyczących ochrony i opieki nad zabytkami oraz systematyczne uzupełnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o obiekty wpisane do rejestru zabytków,
- utrzymanie obiektów zabytkowych stanowiących własność gminy we właściwym stanie technicznym i estetycznym oraz prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych,
- długofalową rewaloryzację zabytkowego układu urbanistycznego miasta Strzelce Opolskie, poprzez systematyczną renowację kamienic, utrzymanie budynku ratusza w dobrym stanie, prac przy odbudowie zamku,
- rewitalizację historycznego centrum miasta wraz z Placem Żeromskiego, zamkiem oraz jego otoczeniem,
- prowadzenie działalności promocyjnej i edukacyjnej dotyczącej zarówno zabytków, jak i niematerialnego dziedzictwa kulturowego,
- współpracę z OWKZ przy restauracji kapliczek przydrożnych niewpisanych do rejestru zabytków,
- ochronę i opiekę nad cmentarzami – tworzenie lapidariów lub w przypadku likwidowania starych pochówków pozostawianie nagrobków na pierwotnym miejscu,
- uporządkowanie i inwentaryzację cmentarza ewangelickiego w Strzelcach Opolskich.

5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

5.1. Wprowadzenie

Jakość życia (ang. Quality of Life) jest to subiektywna ocena jednostki wynikająca z porównań parametrów dotyczących poziomu jej życia i satysfakcji życiowej. Dla jego odzwierciedlenia opracowanych zostało wiele różnych zestawów wskaźników łączących rezultaty ankietowania subiektywnej satysfakcji życiowej z czynnikami obiektywnymi. Do najczęściej wykorzystywanych mierników przedstawiających dobrobyt społeczny i ekonomiczny rozumiany jako jakość życia zaliczamy[48]: sytuację materialną, zdrowie m.in. oczekiwaną długość życia w latach oraz dostępność do usług zdrowia, dostępność do usług edukacji i kultury, stabilność polityczną, życie rodzinne, w tym wskaźnik rozwodów (na 1000 mieszkańców), życie wspólnotowe, stan środowiska, poczucie bezpieczeństwa, w tym w zakresie zatrudnienia, wolność polityczną oraz równość płci, w tym proporcje przeciętnych zarobków mężczyzn i kobiet.

Według metodologii opracowanej przez *PricewaterhouseCoopers* na potrzeby oceny potencjału rozwojowego siedmiu miast zawartej w *Raportach na temat wielkich miast Polski*, stwierdzono, że dla harmonijnego rozwoju niezbędne jest posiadanie odpowiednich zasobów, umownie nazwanych „kapitałami". Zaliczono do nich instytucje, infrastrukturę, jakość życia, kapitał ludzki i społeczny, wizerunek, inwestycje i finanse. Wspólną cechą kapitałów jest to, że aby je rozwinąć trzeba w nie przez lata inwestować.

Gmina lub miasto, które chce odnieść sukces gospodarczy, musi umieć zapewnić swoim mieszkańcom wysoką jakość i dobre warunki życia, sprawiają one bowiem, że ludzie chętniej decydują się tam mieszkać i pracować, a inwestorzy chętniej podejmują decyzję o ulokowaniu swojej działalności. Jakość życia jest ściśle związana ze zrównoważonym rozwojem, dlatego dla jej charakterystyki często wykorzystuje się wskaźniki opisujące rozwój zrównoważony.

5.2. Sytuacja demograficzna

Punktem wyjścia do oceny sytuacji demograficznej gminy Strzelce Opolskie jest analiza stanu ludnościowego. Jej przeprowadzenie wymagało pozyskania informacji statystycznych na temat mieszkańców, co ujawniło różnice w zakresie publikowanej liczby ludności przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) i Urząd Stanu Cywilnego (USC). W przypadku każdego okresu statystyka dotycząca liczby ludności się różniła. W procesie badawczym wykorzystywano w pierwszej kolejności informacje bezpośrednio pozyskane z USC gminy Strzelce Opolskie, natomiast w sytuacji, gdy nie były dostępne podstawę analizy stanowiły dane GUS. W ramach danych GUS wykorzystano statystykę opisującą faktyczną liczbę osób zamieszkałych w gminie (nie zaś zameldowanych).

Gmina Strzelce Opolskie obejmuje swoim zasięgiem obszar 202,5 km^2 (część miejska stanowi prawie 15%, a wiejska 85% obszaru gminy). W końcu 2017 r. Strzelce Opolskie zamieszkiwało 30,8 tys. osób, w tym większość, tj. 58,7% ogółu

[48] The Economist Intelligence Unit's quality-of-life index, The World in 2005,

ludności stanowili mieszkańcy miasta. Gęstość zaludnienia według stanu na grudzień 2017 r. wyniosła 152 osób na 1 km^2. W ogólnej liczbie mieszkańców gminy przeważają kobiety, które stanowią 51,2% ogółu ludności (współczynnik feminizacji równy 104,7).[49]

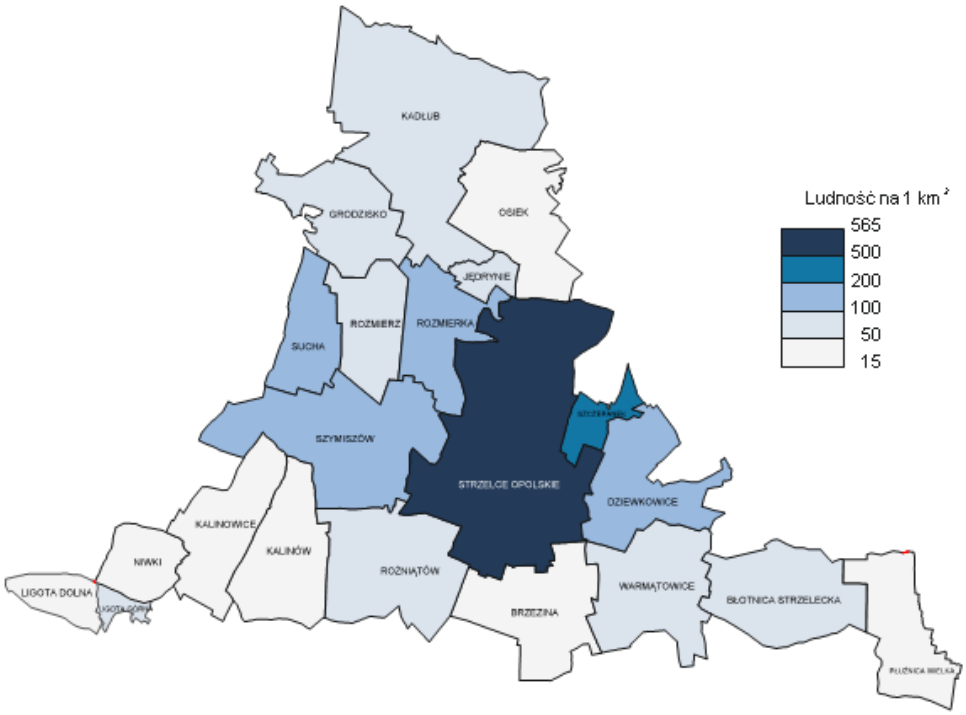

Rycina 15. Gęstość zaludnienia. Stan w dniu 31 XII 2017 r.

Najwyższą gęstością zaludnienia cechuje się miasto Strzelce Opolskie, gdzie wyniosła ona 565 osób na 1 km^2, natomiast najniższe zaludnienie zanotowano we wsi Brzezina – 15 osób na 1 km^2. Gęstość zaludnienia powyżej 100 mieszkańców na 1 km^2 notowana była ponadto w 5 miejscowościach, w tym: Szczepanek, Dziewkowice, Szymiszów, Rozmierka oraz Sucha. W większości przylegają one do rdzenia jaki stanowi miasto Strzelce Opolskie, zauważalny jest też większy potencjał ludnościowy miejscowości położonych wzdłuż drogi krajowej nr 94, szczególnie w kierunku Opola jako miasta wojewódzkiego.

Tabela 6. Ludność. Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	1995	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2030
O g ó ł e m	**35787**	**34796**	**33558**	**31827**	**31040**	**30941**	**30764**	**29081**	**28837**	**28328**
miasto	21885	21080	20095	18869	18244	18185	18057	16754	16539	.
wieś	13902	13716	13463	12958	12796	12756	12707	12327	12298	.
Mężczyźni	17707	17019	16323	15511	15163	15126	15028	14027	13856	13977
Kobiety	18080	17777	17235	16316	15877	15815	15736	15054	14981	14351

Źródło: Skalik. M. *„Prognoza demograficzna wraz z analizą społeczno-gospodarczą gminy Strzelce Opolskie”,* 2018; z aktualizacją za lata 2018 i 2019

Podobnie jak w całym kraju i województwie opolskim, również w gminie Strzelce Opolskie odnotowywany jest stały spadek liczby mieszkańców, co ma znaczący wpływ na kondycję społeczną i gospodarczą tego obszaru. Liczba ludności gminy

[49] Skalik. M. *„Prognoza demograficzna wraz z analizą społeczno-gospodarczą gminy Strzelce Opolskie”,* 2018

zmniejszyła się od połowy lat 90 ubiegłego wieku o około 5 tys. osób, tj. 14%. Przyjmując za bazowy rok 2005 ubytek ludności wyniósł 2,8 tys. osób, tj. 8,3%. Prognozy demograficzne przewidują dalszy ubytek ludności. Do 2030 r. liczba mieszkańców gminy zmniejszy się w porównaniu z 2017 r. o kolejne 2,4 tys. (o 7,9%) osób i wyniesie 28,3 tys. Ubytek ma charakter stały, w analizowanym okresie 1995-2017 w gminie Strzelce Opolskie w skali roku nie zanotowano żadnego wzrostu liczby ludności.

Porównując do stanu z 2005 r. (Tabela 6) spośród 21 miejscowości gminy Strzelce Opolskie, aż w 19 odnotowano spadek liczby ludności, w tym w 5 z nich ubytek wyniósł powyżej 10% (Kalinów, Rozmierz, Strzelce Opolskie, Warmątowice, Rozmierka). Największa skala ubytku (prawie o 1/5) obserwowana była we wsi Kalinów, natomiast w mieście Strzelce Opolskie liczba ludności zmniejszyła się w analizowanym okresie o 11,5%. W okresie od 2005 r. wzrost liczby ludności wystąpił we wsiach Brzezina i Rożniątów. W porównaniu z 2010 r. przyrost liczby ludności wystąpił w 3 miejscowościach (Brzezina, Rożniątów i Szymiszów), a w stosunku do 2015 r. w 5 (Płużnica Wielka, Kadłub, Rożniątów, Kalinowice, Błotnica Strzelecka).

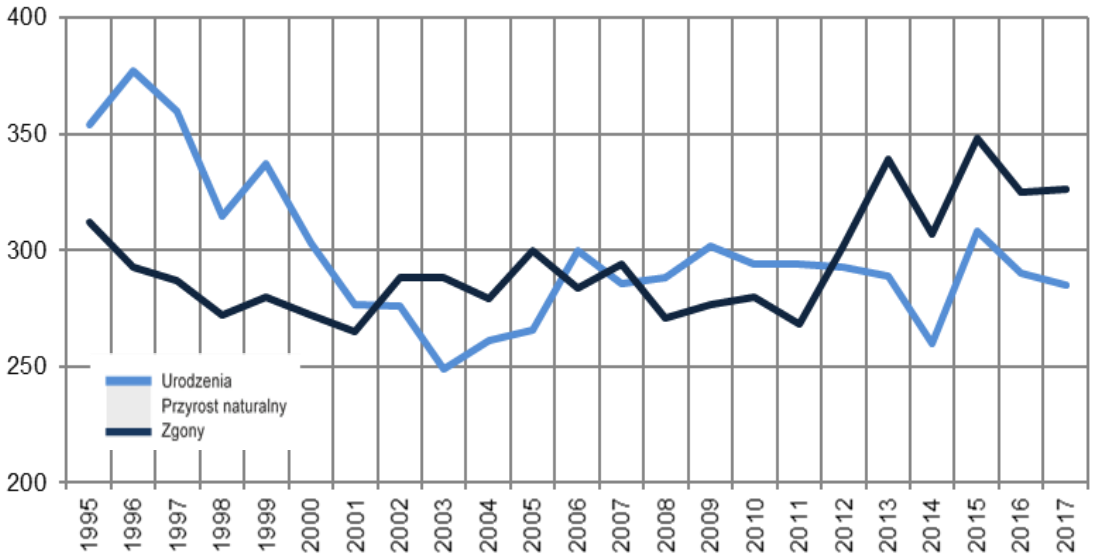

Rycina 16. Ruch naturalny ludności.
/źródło: Skalik. M. „Prognoza demograficzna wraz z analizą społeczno-gospodarczą gminy Strzelce Opolskie", 2018/

Spadek liczby ludności jest rezultatem niekorzystnych zmian w ruchu naturalnym i migracyjnym. W analizowanych latach 1995–2017 obserwuje się znaczący spadek liczby urodzeń oraz wzrost liczby zgonów. W 2017 r. w gminie Strzelce Opolskie zarejestrowano 285 urodzeń i było to o 19,5% mniej urodzeń niż w 1995 r. Liczba zgonów w 2017 r. wyniosła 326 osób i zmniejszyła się w odniesieniu do 1995 r. o 4,5%, niemniej jednak skala ta z roku na rok się zwiększa.

W latach 1995–2001 notowany był dodatni przyrost naturalny. W latach 2002–2011 wystąpiła naprzemiennie niewielka przewaga zgonów lub urodzeń. Od 2012 r. obserwowana jest zdecydowana przewaga zgonów nad urodzeniami, co pogłębia ujemny bilansu ruchu naturalnego. Współczynnik przyrostu naturalnego w 2017 r. wynosił minus 1,33‰ wobec plus 1,17‰ w 1995 r. Wartości miernika poniżej 1‰ obserwowano w 2003 r. i 2005 r. oraz w latach 2013-2017. Niekorzystny trend w ruchu naturalnym ma charakter trwały z tendencją do pogłębiania, którego przyczyną jest m.in. niska dzietność, która nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń.

Tabela 7. Liczba ludności gminy Strzelce Opolskie według miejscowości

Wyszczególnienie	2005	2010	2015	2017				2018		2019	
				ogółem	2005=100	2010=100	2015=100	ogółem	2017=100	ogółem	2017=100
Strzelce Opolskie	19124	18260	17268	16924	88,5	92,7	98,0	16754	99,0	16539	97,7
Błotnica Strzelecka	1048	971	950	952	90,8	98,0	100,2	967	101,6	979	102,8
Brzezina	131	137	156	151	115,3	110,2	96,8	149	98,7	149	98,7
Dziewkowice	1496	1457	1430	1391	93,0	95,5	97,3	1387	99,7	1374	98,8
Grodzisko	730	723	689	679	93,0	93,9	98,5	682	100,4	684	100,7
Jędrynie	121	120	117	113	93,4	94,2	96,6	112	99,1	112	99,1
Kadłub	1524	1505	1476	1495	98,1	99,3	101,3	1509	100,9	1509	100,9
Kalinowice	417	429	398	400	95,9	93,2	100,5	404	101,0	407	101,8
Kalinów	308	275	256	252	81,8	91,6	98,4	241	95,6	241	95,6
Ligota Dolna	97	106	93	92	94,8	86,8	98,9	93	101,1	94	102,2
Ligota Górna	101	95	97	95	94,1	100,0	97,9	94	98,9	92	96,8
Niwki	113	109	118	108	95,6	99,1	91,5	105	97,2	95	88,0
Osiek	459	451	431	426	92,8	94,5	98,8	424	99,5	422	99,1
Płużnica Wielka	197	197	182	185	93,9	93,9	101,6	184	99,5	184	99,5
Rozmierka	1064	1033	977	948	89,1	91,8	97,0	947	99,9	939	99,1
Rozmierz	512	491	460	452	88,3	92,1	98,3	445	98,5	440	97,3
Rożniątów	858	860	865	875	102,0	101,7	101,2	866	99,0	871	99,5
Sucha	663	671	658	651	98,2	97,0	98,9	639	98,2	653	100,3
Szczepanek	710	696	736	651	91,7	93,5	88,5	721	110,8	719	110,4
Szymiszów	1892	1827	1836	1836	97,0	100,5	100,0	1825	99,4	1813	98,7
Warmątowice	617	585	561	547	88,7	93,5	97,5	533	97,4	521	95,2

źródło: Skalik. M. „Prognoza demograficzna wraz z analizą społeczno-gospodarczą gminy Strzelce Opolskie", 2018; z aktualizacją za lata 2018 i 2019

Drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem wpływającym na zmianę liczby ludności są migracje. Są one zjawiskiem typowym dla obszaru województwa opolskiego oraz gminy Strzelce Opolskie. Charakterystyczną jego część stanowią migracje zagraniczne, zarówno zawieszone (wyjazd jednego z małżonków), jak i definitywne (gdy współmałżonek i dzieci dołączają do osoby która wyjechała jako pierwsza). Migracje w ruchu wewnętrznym dotyczą wszystkich przemieszczeń ludzi związanych ze zmianą miejsca zamieszkania na terenie gminy Strzelce Opolskie i kraju.

W 2017 r. w gminie Strzelce Opolskie odnotowano 285 zameldowań na pobyt stały i było to o 15,9% mniej niż w 1995 r. Napływ z zagranicy wynosił 24 osoby wobec 13 osób w 1995 r. Liczba wymeldowań z pobytu stałego wynosiła w 2017 r. 408 osoby i było to mniej o 13,9% niż w 1995 r. Odpływ za granicę wynosił 66 osoby wobec 193 w 1995 r. W analizowanym okresie 1995–2017 obserwowana była przewaga odpływu ludności na pobyt stały nad napływem, jednakże różnica ta w kolejnych latach systematycznie malała. W 2017 r. saldo migracji wynosiło minus 123 osoby wobec minus 135 w 1995 r.

Mimo ujemnego salda migracji wewnętrznych przez większość analizowanego okresu, znacznie większy wpływ na ubytek migracyjny w gminie Strzelce Opolskie miała emigracja. Ubytek ludności spowodowany ruchami migracyjnymi jest

szczególnie niepokojący ze względu na fakt, iż migrującymi są najczęściej osoby młode, w wieku produkcyjnym, dla których priorytetem jest, poza zapewnieniem sobie stabilnej sytuacji materialnej, również rozwój zawodowy i inwestycja w edukację.

Ze względu na miejsce zamieszkania bardziej niekorzystnie kształtuje się proces emigracji na terenie wiejskim. Zachodzi on na znacznie wyższą skalę niż w przypadku miasta.

Proces emigracji zagranicznych jest związany przede wszystkim z wyjazdami zarobkowymi i dotyczy ludności w wieku produkcyjnym. Ponieważ w gminie wśród emigrantów dominują mężczyźni, stąd w strukturze płciowej społeczeństwa ujawniła się znacząca nadwyżka kobiet w tych grupach wiekowych. Charakterystycznym zjawiskiem dla gminy są migracje „zawieszone", polegające na pobycie za granicą ponad 3 miesiące, ale z zamiarem powrotu do kraju.

Na obszarze gminy Strzelce Opolskich dotychczasowy proces depopulacji warunkowany był w znacznie większym stopniu migracjami definitywnymi, aniżeli przyrostem naturalnym. Mimo zmniejszającej się skali odpływu migracyjnego ludności, w 2017 r. nadal był on trzy-krotnie wyższy niż ubytek w ruchu naturalnym. Niemniej jednak prognozy przewidują w przyszłości coraz większy wpływ ujemnego przyrostu naturalnego na spadek liczby ludności. Konsekwencją niekorzystnych procesów demograficznych są zmiany zachodzące w strukturze ludności, które wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Na przestrzeni lat 1995–2017, w gminie Strzelce Opolskie, ubyło o połowę dzieci w grupie wieku 0–14 lat, przy równoczesnym dwukrotnym wzroście liczby osób w wieku 65 lat i więcej (w porównaniu z 2005 r. odpowiednio wzrost i spadek o ponad 20%). W grupie wieku 15–64 lata liczba ludności w stosunku do 1995 r. zmniejszyła się o 13,7% (w stosunku do 2005 r. – spadek o 11,7%). W 2017 r. dzieci w grupie wieku 0–14 lat stanowiły 13,4% ogółu ludności gminy (wobec 23,2% w 1995 r.). Odsetek ludności w grupie wieku 15–64 kształtował się w omawianych latach na podobnym poziomie – ok. 70%. Współczynnik starości mierzony udziałem osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w relacji do 1995 r. wzrósł o 9,6 p.p. i wyniósł w 2017 r. 17,4%. Indeks starości przedstawiający relacje pokolenia dziadków (osób w wieku 65+) do pokolenia wnuczków (0–14 lat) potwierdza dynamiczny proces starzenia się ludności. W 1995 r. na 100 wnuczków przypadało 34 dziadków, w 2005 r. – 87, a w 2017 r. – 130.

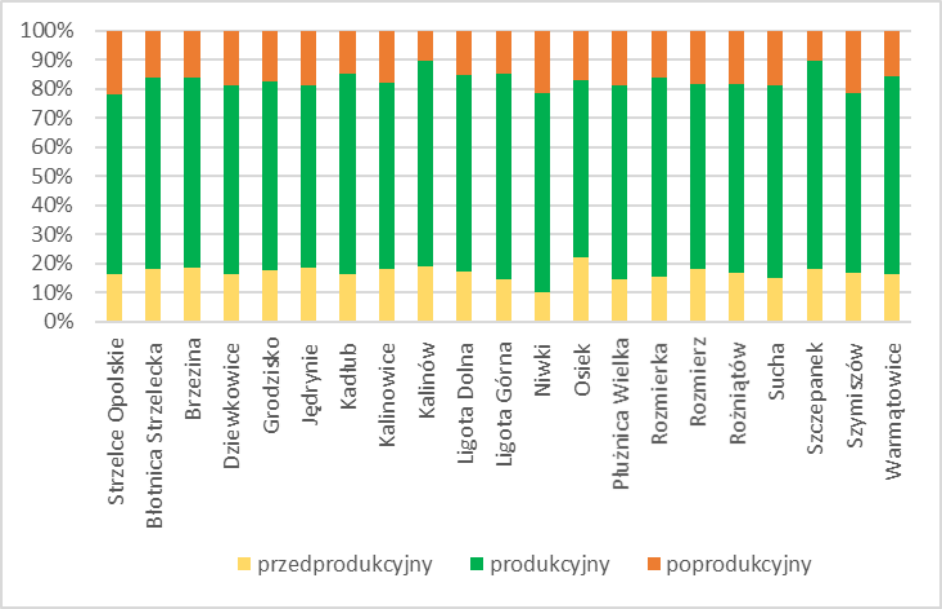

Rycina 17. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku według miejscowości – stan w dniu 31 XII 2017 r.

Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w gminie Strzelce Opolskie wynosił w 2017 r. 16% (4914 osób), natomiast w wieku poprodukcyjnym 20,3% (6538 osób). Wyniki te były zbliżone do średniej wojewódzkiej i wskazują na wyraźną

przewagę osób w wieku poprodukcyjnym nad liczbą dzieci i młodzieży. Obserwuje się również istotne różnice pomiędzy sytuacją w mieście i na wsi. Następuje wyraźne starzenie się społeczności miasta, gdzie kategoria osób w wieku przedprodukcyjnym stanowi 15,87%, natomiast liczba emerytów i rencistów wzrosła do 22,77%. Na obszarze wiejskim gminy Strzelce Opolskie dysproporcje są mniejsze. Osoby w wieku produkcyjnym stanowią 64,79%, w wieku przedprodukcyjnym 16,12%, a w wieku poprodukcyjnym 19,09%.

Piramida wieku mieszkańców gminy Strzelce Opolskie wskazuje wyraźnie na pogłębiające się dysproporcje w strukturze demograficznej mieszkańców, które będą coraz silniej negatywnie oddziaływały na wiele sfer życia zarówno społecznego jak i gospodarczego. Widoczny jest efekt wyżu demograficznego z lat pięćdziesiątych i jego echo w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Obniżanie się poziomu urodzeń prowadzi do zwężenia podstawy piramidy - jest to skutkiem zmieniającego się modelu rodziny. Z drugiej strony wydłuża się czas życia ludzi, co powoduje rozszerzenia górnych partii piramidy w stosunku do roku 2005 r. (pomarańczowa linia). Struktura taka oznacza, iż w najbliższych latach nastąpi znaczący spadek osób czynnych zawodowo, zwiększy się liczba osób pobierających świadczenia społeczne, będą występowały coraz większe trudności z pozyskaniem pracowników, zwiększy się zapotrzebowanie na usługi związane z gospodarką senioralną.

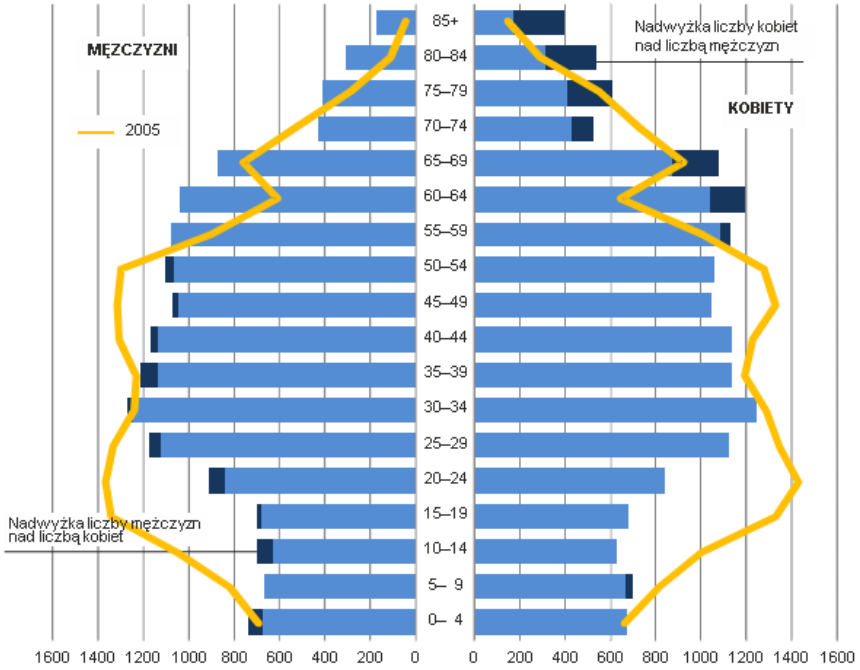

Rycina 18. Ludność według płci i wieku w 2017 r.
/źródło: Skalik. M., Prognoza demograficzna wraz z analizą społeczno-gospodarczą gminy Strzelce Opolskie/

Negatywne skutki zachodzących przemian demograficznych dotyczą całego kraju. Proces depopulacji występuje z różnym natężeniem w każdym z województw, jednak w województwie opolskim, ze względu na jego skalę i niepokojące prognozy, nabiera szczególnego znaczenia. Przewiduje się, że w perspektywie **2050 r**. liczba ludności w kraju spadnie o 11,7%, w województwie opolskim zmniejszy się o 24,8%, natomiast **w powiecie strzeleckim zmniejszy się o 25,3%**. Oznacza to spadek liczby ludności powiatu strzeleckiego z obecnych 75 tys. do około 56 tys.

Prognoza ludności **w perspektywie 2030 r.** w gminie Strzelce Opolskie wskazuje na spadek liczby mieszkańców w stosunku do 2017 r. o 7,9%. Struktura ludności według biologicznych grup wieku w kolejnych latach będzie powiększała dysproporcje. Przewiduje się zwiększanie odsetka ludności w grupie wieku 65 lat i więcej oraz zmniejszanie odsetka osób

w grupach wieku 0–14 lat i 15–64 lata. Przewiduje się, że w 2030 r. udział ten kształtował się będzie odpowiednio na poziomie: 24,4%, 12,9% i 62,7% (w 2017 r. było to odpowiednio: 17,4%, 13,4% i 69,2%).

Tabela 8. Prognoza ludności według ekonomicznych grup wieku i płci na 2030 r. Stan w dniu 31 XII.

Wyszczególnienie	Ogółem	Z tego	
		mężczyźni	kobiety
O g ó ł e m	**28328**	**13977**	**14351**
w wieku:			
Przedprodukcyjnym	4474	2269	2205
Produkcyjnym	16059	8787	7272
Poprodukcyjnym	7795	2921	4874

/źródło: dane GUS/

Dla sytuacji gospodarczej gminy ważna jest prognoza ludności według ekonomicznych grup wieku. Prognozuje się, że w 2030 r. w gminie Strzelce Opolskie udział osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem będzie wynosił 24,4%, co oznacza, że co czwarty mieszkaniec gminy będzie w wieku 65+. Na 100 osób w wieku 0–14 lat będzie przypadać 220 osób w wieku 65 lat i więcej (w 2017 r. – 130). Udział ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększy się w 2030 r. w stosunku do 2017 r. o 6,3 p.p. do poziomu 27,5%. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym będzie się kształtował na poziomie 15,8% (spadek o 0,2 p.p.), a osób w wieku produkcyjnym 56,7% (spadek o 6,1 p.p.). W rezultacie czego współczynnik obciążenia demograficznego osiągnie poziom 76,4% (wobec 59,3% w 2017 r.).

5.2.a. Sytuacja demograficzna - podsumowanie

Sytuacja demograficzna gminy Strzelce Opolskie nie kształtuje się korzystnie dla perspektywicznego rozwoju gminy, choć oprócz procesów niekorzystnych zachodzą także pozytywne. Obszar gminy ulega stopniowemu wyludnieniu. Podstawową przyczyną zarówno ubytku, jak też przyrostu liczby ludności w niektórych miejscowościach jest ruch migracyjny. Natężenie odpływu ludności z gminy jest relatywnie wysokie i powoduje sukcesywny ubytek zaludnienia gminy. Zagrożeniem dla rozwoju ludnościowego gminy jest także postępujący proces starzenia się ludności. Jednocześnie we wsiach Rożniątów, Szymiszów, Kadłub, Błotnica Strzelecka, Brzezina odnotowuje się nieznaczny przyrost liczby ludności. Proces ten nie dotyczy jednak miasta i nie rekompensuje dotychczasowego ubytku.

W zakresie ruchu naturalnego zarysowują się w odniesieniu do całej gminy niekorzystne tendencje, wyrażone ujemnym wskaźnikiem przyrostu naturalnego. Wyniki badania struktury płciowej i wiekowej społeczeństwa gminy Strzelce Opolskie wskazują, że jest ona typowa dla społeczeństwa regionu i kraju. Społeczeństwo charakteryzuje się równowagą płciową, a także sukcesywnym starzeniem się. Reasumując, można uznać, że sytuację demograficzną w gminie cechuje:

- zróżnicowanie przestrzenne ubytku oraz przyrostu liczby mieszkańców – przyrost notowany jest w sołectwach Rożniątów, Szymiszów, Kadłub, Błotnica Strzelecka, Brzezina, natomiast ubytek dotyczy miasta oraz obszaru wiejskiego z wyłączeniem wymienionych powyżej sołectw,
- odpływ migracyjny, w tym głównie za granicę,
- zrównoważona struktura płciowa,
- starzenie się ludności na skutek ubytku ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

Na okres perspektywiczny 2030 r. prognozuje się liczbę ludności gminy Strzelce Opolskie na poziomie około 28 tysięcy.

5.2.b. Wykształcenie

We współczesnej gospodarce o jakości zasobów ludzkich decydują w znacznej mierze kwalifikacje. Dokonano zatem analizy przeciętnego poziomu wykształcenia mieszkańców gminy uznając, że wysoki poziom ich wykształcenia, wpływa na atrakcyjność gminy jako miejsca do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej. Podstawowe wskaźniki stosowane do oceny poziomu wykształcenia to: odsetek osób z wykształceniem wyższym i średnim oraz liczba studentów szkół wyższych przypadających na 1000 mieszkańców. W związku z brakiem aktualnych danych liczbowych dotyczących tych wskaźników na poziomie gminy wykorzystano informacje o stanie wykształcenia w 2011 r. w powiecie strzeleckim (na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2011 NSP).

W 2011 r. struktura wykształcenia mieszkańców powiatu strzeleckiego (Tabela 9) wskazywała na dominację osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Odsetek osób mających takie wykształcenie sięgał 27,3%, a wśród nich dominowali mężczyźni. Drugą pod względem liczebności grupą osób byli mieszkańcy posiadający wykształcenie podstawowe ukończone (19%), a kolejną średnie zawodowe (14%). W stosunku do NSP z 2002 r. te same grupy osób dominowały w strukturze wykształcenia mieszkańców, ale ich udział był większy. Wówczas stanowiły około 71% mieszkańców, a w 2011 r. niemal o 10% mniej. Jednocześnie należy podkreślić, iż wzrosła liczba osób legitymująca się wykształceniem wyższym z 5,3% do 9,7%, co oznacza sukcesywny wzrost aspiracji mieszkańców i wzrost poziomu ich wykształcenia.

Powyższe dane opisują sytuację w całym powiecie strzeleckim, uwzględniają zatem obszar centralny i peryferyjny powiatu, które z reguły różnią się poziomem wykształcenia mieszkańców. Można uznać, że w gminie Strzelce Opolskie poziom wykształcenia ulegał poprawie, jednak nadal nie jest wystarczający. Grupy o niskim poziomie wykształcenia obecnie nadal mają duży udział wśród wszystkich mieszkańców, ale ich znaczenie liczebne maleje na rzecz osób z wykształceniem wyższym, a przede wszystkim średnim z maturą.

Tabela 9. Poziom wykształcenia ludności powiatu strzeleckiego w 2011 r.

Poziom wykształcenia	razem		mężczyźni		kobiety	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
wyższe	6669	9,7	2573	7,8	4096	11,6
policealne	1081	1,6	224	0,7	856	2,4
średnie zawodowe	9595	14,0	5050	15,3	4545	12,8
średnie ogólnokształcące	5032	7,4	1761	5,3	3271	9,2
zasadnicze zawodowe	18696	27,3	11833	35,8	6863	19,4
gimnazjalne	3251	4,7	1600	4,8	1651	4,7
podstawowe ukończone	13138	19,2	4731	14,3	8407	23,7
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	631	0,9	278	0,8	353	1,0
ogółem	68445	100,0	33025	100,0	35420	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NSP 2011

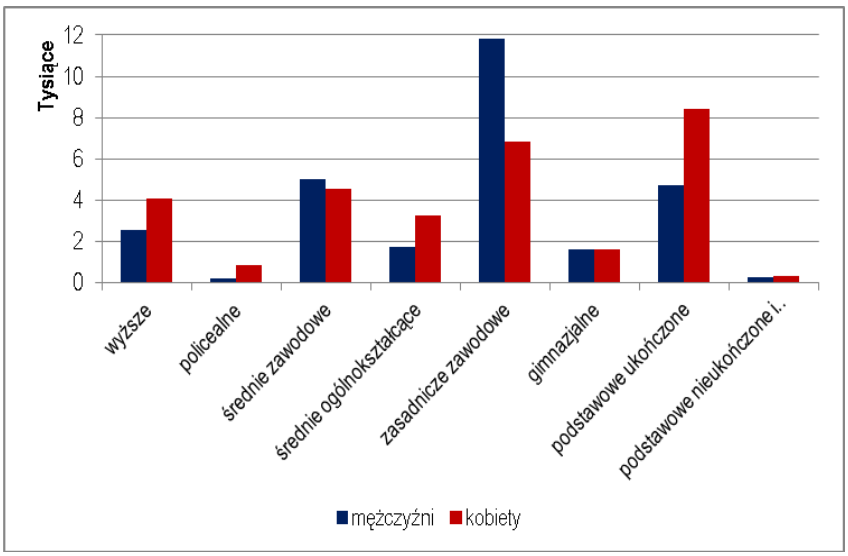

Rycina 19. Struktura wykształcenia mieszkańców powiatu strzeleckiego według płci w 2011 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NSP 2011

Podobnie jak w całym kraju, województwie i powiecie, tak również w gminie Strzelce Opolskie poziom wykształcenia się poprawia. Z danych NSP wynika, że lepiej wykształcone w powiecie strzeleckim były kobiety niż mężczyźni, w tym 11,6% kobiet, a 7,8% mężczyzn posiada wykształcenie wyższe. Podobne dysproporcje występują wśród osób z wykształceniem policealnym oraz średnim ogólnokształcącym. Odwrotne tendencje zachodzą natomiast w grupie legitymującej się wykształceniem zasadniczym zawodowym (35,8% mężczyzn i 19,4% kobiet) oraz średnim zawodowym (15,3% mężczyzn i 12,8% kobiet). Niepokojący jest jednak duży udział kobiet liczący 23,7%, które mają tylko wykształcenie podstawowe. Zróżnicowanie poziomu wykształcenia w grupach płciowych wskazuje, że mężczyźni dążą do zdobycia określonych kwalifikacji zawodowych, natomiast kobiety wykazują większy stopień zróżnicowania aspiracji i kierunków kształcenia.

W porównaniu do całego województwa opolskiego mieszkańcy Strzelec Opolskich mają niższy poziom wykształcenia, wskazane są zatem działania zmierzające do poprawy tego stanu.

5.2.c. Rynek pracy

Rynek pracy jest kształtowany w oparciu o liczbę osób pracujących oraz pozostających bez pracy. W ostatnich latach obserwowana jest znacząca poprawa w obszarze rynku pracy, wzrasta liczba miejsc pracy, a co za tym idzie wzrasta liczba pracujących i spada liczba bezrobotnych.

Tabela 10. Pracujący [a] według płci. Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2005	2010	2017
O g ó ł e m	**5734**	**6790**	**8361**
mężczyźni	2809	3441	4270
kobiety	2925	3349	4091

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie; bez fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz duchownych.

/źródło: dane GUS/

W 2017 r. w gminie Strzelce Opolskie zanotowano 8,4 tys. pracujących (w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób). Liczba pracujących wzrosła w porównaniu z 2010 r. o 23,1% i o 45,8% względem 2005 r. W 2017 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 43 pracujących, tj. więcej o 11 pracujących niż w 2010 r. i o 17 względem 2005 r.

W 2017 r. w powiatowym urzędzie pracy zarejestrowanych było 0,7 tys. bezrobotnych, a ich liczba spadła w porównaniu z 2010 r. o 48,6% i o 61,6% w relacji do 2005 r. Kobiety stanowiły większość wśród zarejestrowanych bezrobotnych, tj. 58,6% (w 2005 r. – 57,7%). W okresie 2005–2017 udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zmalał z poziomu 7,9% do 3,5%.

5.3. Warunki mieszkaniowe

Punktem wyjścia do oceny warunków mieszkaniowych jest dostępność do mieszkań oraz ich standard. Na podstawie danych statystycznych można wnioskować, że warunki mieszkaniowe w gminie Strzelce Opolskie, zarówno na terenie miasta jak i obszarów wiejskich, ulegają systematycznej poprawie.

W latach 1998-2004 oddano do użytkowania łącznie 201 mieszkań, w tym 121 w mieście i 80 na obszarze wiejskim. Średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w mieście wynosiła 114 m^2, natomiast na obszarze wiejskim 139 m^2. W okresie tym powstało łącznie 38 mieszkań spółdzielczych o średniej powierzchni równej 68m^2 i średnio 3 pokojach, a także 2 mieszkania komunalne o średniej powierzchni 55 m^2 oraz 3 i 4 pokoje. W kolejnych latach nie odnotowano już żadnych nowych mieszkań spółdzielczych ani komunalnych, zatem stan zasobów jest stały.

W latach 2005-2017 oddano do użytkowania łącznie 293 mieszkania, w tym 117 w mieście i 176 na obszarze wiejskim. Zarówno w mieście, jak i na obszarze wiejskim, średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania była bardzo zbliżona i wyniosła odpowiednio 175 m^2 i 180 m^2, co oznacza, że realizowano przede wszystkim zabudowę jednorodzinną, wielopokojową o podwyższonym standardzie. Zasoby mieszkaniowe (mieszkania) powiększyły się o 5,8% i wyniosły ok.10,9 tys. mieszkań, a ich powierzchnia użytkowa wzrosła o 11,5%. Na 1000 mieszkańców przypadało 354 mieszkania (w 1995 r. – 308), a przeciętna powierzchnia 1 mieszkania wyniosła 78,3 m^2 (w 1995 r. – 74,1 m^2).

Tabela 11. Wskaźniki zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych w gminie Strzelce Opolskie

	Miasto	Obszar wiejski	Razem
Liczba ludności (stan na koniec 2017r.)	18057	12707	**30764**
Liczba mieszkań	7077	3814	10891
Liczba mieszkań na 1000 osób	392	300	354
Liczba osób na 1 mieszkanie	2,55	3,33	2,82
Powierzchnia użytkowa ogółem [m^2]	449 398	403 368	852 766
Powierzchnia użytkowa na 1 mieszkanie [m^2]	63,50	105,76	78,30
Powierzchnia użytkowa na 1 osobę [m^2]	24,88	31,74	27,72
Liczba izb	25 669	19 880	45 549
Osoby/pokój mieszkalny	0,97	0,79	0,88

/źródło: dane GUS/

W okresie ostatnich 10 lat (2008-2017) na terenie gminy Strzelce Opolskie powstawały rocznie średnio 24 nowe mieszkania, w tym 9 na terenie miasta i 15 na obszarze wiejskim. W nowym budownictwie dominowała zabudowa jednorodzinna jednomieszkaniowa.

W 2018 r. oddano do użytkowania 27 lokali mieszkalnych w zabudowie wielorodzinnej wybudowanych w ramach programu „Twoje M" przy ul. Bocznicowej w Strzelcach Opolskich.

Stopień nasycenia mieszkaniami, rozumiany jako liczba mieszkań na 1000 osób, w skali gminy Strzelce Opolskie wynosi 354 i jest nieznacznie wyższy od średniej ogólnopolskiej wynoszącej 350. Zauważalne są natomiast duże dysproporcje pomiędzy miastem (392) i obszarem wiejskim (300), gdzie wskaźnik ten jest znacznie obniżony, co wynika zarówno z większej liczebności rodzin, jak również zamieszkiwania w jednym mieszkaniu rodzin wielopokoleniowych.

Tabela 12. Prognoza wielkości mieszkaniowego zasobu gminy

Stan na 31.12	Ilość lokali w budynkach gminnych		Ilość lokali w budynkach wspólnot mieszkaniowych		Ilość lokali w budynkach w posiadaniu gminy		Ilość lokali ogółem
	mieszkalne	socjalne	mieszkalne	socjalne	mieszkalne	socjalne	
2017	248	34	480	6	16	1	785
2018	241	35	471	6	15	2	770
2019	240	36	463	6	15	2	762
2020	240	37	455	6	14	3	755
2021	238	38	447	6	14	3	746

/źródło: Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Strzelce Opolskie na lata 2017- 2021/

Zgodnie z *Wieloletnim programem gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Strzelce Opolskie na lata 2017- 2021* (Uchwała Nr XXXIV/270/2017 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 31 maja 2017 r.) mieszkaniowy zasób gminy według stanu na dzień 31.12.2016 r. obejmował 799 lokali mieszkalnych z czego: 712 lokali mieszkalnych i 34 lokali socjalnych będących w trwałym zarządzie Gminnego Zarządu Mienia Komunalnego (GZMK), 17 lokali mieszkalnych w posiadaniu Gminy zarządzane przez GZMK, 12 lokali mieszkalnych będących w trwałym zarządzie placówek oświatowych oraz 24 mieszkania chronione oddane do gospodarowania Ośrodkowi Pomocy Społecznej. Zgodnie z prognozą zamieszczoną w Programie, zasób ten ma ulegać stopniowemu zmniejszeniu do 746 mieszkań w 2021 r., przy czym planowane jest zmniejszenie liczby lokali mieszkalnych oraz nieznaczne zwiększenie liczby lokali socjalnych (o 6 w stosunku do roku 2017).

W 2017 r. w ramach działania 4.7 Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za Życiem" gmina realizowała zadanie pn.: „Przebudowa Zajazdu Piast na mieszkania chronione", w ramach którego powstało 12 mieszkań chronionych przy ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego w Strzelcach Opolskich. Mieszkania zostały oddane do użytku w lutym 2018 r. i będą wykazane w statystyce za rok 2018.

5.4. Dostępność do infrastruktury społecznej

Infrastruktura społeczna jest to zespół urządzeń i obiektów publicznych zaspokajających potrzeby zdrowotne, socjalne, oświatowe i kulturalne ludności. Ich liczba i dostępność wpływają bezpośrednio na jakość życia mieszkańców.

5.4.a. Usługi administracji

Administracja publiczna w gminie Strzelce Opolskie związana jest z funkcjonowaniem samorządu gminy, którego jednostką organizacyjną jest Urząd Miejski oraz samorządu powiatu, którego jednostką organizacyjną jest Starostwo Powiatowe.

Urząd Miejski realizuje zadania własne gminy, zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie na mocy obowiązujących ustaw, a także z zakresu organizacji przygotowań i przeprowadzenia wyborów powszechnych oraz referendów, zadania wykonywane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej i jednostkami samorządu terytorialnego oraz zadania publiczne realizowane w drodze współdziałania między jednostkami samorządu terytorialnego. Kierownikiem Urzędu Miejskiego jest Burmistrz Strzelec Opolskich.

Powierzone gminie zadania realizowane są również przy udziale innych jednostek organizacyjnych, do których w gminie Strzelce Opolskie zaliczono:

- Centrum Rekreacji Wodnej i Sportu „Strzelec" (CRWiS),
- Gminny Zarząd Mienia Komunalnego (GZMK),
- Gminny Zarząd Obsługi Jednostek (GZOJ),
- Międzyszkolny Ośrodek Sportowy (MOS),
- Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS),
- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych i Mieszkaniowych Spółka z o.o. (PUKiM),
- Strzelecki Ośrodek Kultury (SOK),
- Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja Spółka z o.o. (SWiK),
- Środowiskowy Dom Samopomocy.

W miejscowościach: Błotnica Strzelecka, Grodzisko, Kadłub, Kalinowice, Osiek, Rozmierka, Rozmierz, Rożniątów, Strzelce Opolskie, Sucha, Szymiszów i Warmątowice działa Ochotnicza Straż Pożarna. Poszczególne jednostki mają zapewnione dobre warunki lokalowe. Nie były zgłaszane potrzeby rozbudowy obiektów lub infrastruktury związanej z ich funkcjonowaniem. W Strzelcach Opolskich na wydzielonym do tego celu terenie w ramach jednostki PSP planowana jest budowa lądowiska dla helikopterów.

Obsługę mieszkańców gminy w zakresie usług publicznych stanowiących zadania własne powiatu oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizuje Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich, w tym m.in. w zakresie: rejestracji pojazdów, obsługi geodezyjnej i kartograficznej, powiatowych dróg publicznych, administracji architektoniczno-budowlanej, administracji geologicznej.

Na terenie miasta Strzelce Opolskie zlokalizowane są także usługi administracji o znaczeniu ponadlokalnym, do których należy zaliczyć:

- w zakresie wymiaru sprawiedliwości: Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa,
- w zakresie administracji skarbowej: Urząd Skarbowy,
- w zakresie ubezpieczeń społecznych: oddziały ZUS i KRUS,
- w zakresie bezpieczeństwa i ochrony pożarowej: Powiatowa Komenda Policji i Powiatowa Komenda Państwowej Straży Pożarnej,
- Powiatowy Urząd Pracy,

- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna,
- Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Strzelcach Opolskich,
- Powiatowy Inspektor Weterynarii,
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Oddział w Strzelcach Opolskich.

Obsługę w zakresie finansowym prowadzą oddziały: Santander Banku, ING Banku Śląskiego, PKO Banku Polskiego S.A., Getin Noble Banku S.A., Credit Agricole, Banku Spółdzielczego w Krapkowicach oraz Banku Spółdzielczego w Leśnicy.

Usługi pocztowe realizowane są głównie poprzez Urząd Pocztowy w Strzelcach Opolskich oraz placówki pocztowe, przy czym wszystkie zlokalizowane są na terenie miasta, co może stanowić utrudnienie dla osób zamieszkujących wsie oddalone od Strzelec. Dodatkowo, we wsiach Błotnica Strzelecka, Rozmierka i Szymiszów znajdują się agencje pocztowe.

Podsumowując, dostęp do usług administracji należy ocenić jako dobry, adekwatny do rangi gminy.

5.4.b. Usługi zdrowia i opieki

Zapewnienie dostępności do usługi w zakresie opieki zdrowotnej nie stanowi zadania własnego gminy, jednak przyjmując założenie, że gmina to przede wszystkim ludzie którzy ja tworzą, zdrowie mieszkańców staje się elementem prawidłowego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. W tym kontekście dostęp do usług zdrowia jest jednym ze wskaźników jakości życia oraz zrównoważonego rozwoju.

W zakresie opieki społecznej na terenie gminy Strzelce Opolskie odnotowano w 2017 r. występowanie 6 domów i zakładów pomocy społecznej, dysponujących łącznie 383 miejscami, które sprawowały opiekę nad 372 pensjonariuszami. W odniesieniu do 2005 r. zarejestrowano wzrost liczby jednostek sprawujących opiekę społeczną (o 20%), miejsc (o 18,6%) oraz podopiecznych (o 17,7%).

W zakresie domów opieki stałej funkcjonują:

- Dom Pomocy Społecznej w Kadłubie prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Misjonarek Maryi posiada 110 miejsc dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, w tym: 60 dla dzieci i młodzieży oraz 50 dla osób dorosłych,
- Dom Pomocy Społecznej w Strzelcach Opolskich z filią w Szymiszowie i filią w Leśnicy, prowadzony przez powiat strzelecki, posiada 238 miejsc, w tym: 98 dla osób przewlekle somatycznie chorych, 45 dla osób niepełnosprawnych fizycznie oraz 95 dla osób w podeszłym wieku.

Należy podkreślić, że oba domy przyjmują osoby starsze i niepełnosprawne z terenu całego powiatu, nie tylko z gminy Strzelce Opolskie.

Na terenie gminy działa Ośrodek Pomocy Społecznej, będący jednostką organizacyjną gminy prowadzoną w formie jednostki budżetowej. Do zadań ośrodka należy między innymi przyznawanie i wypłacanie przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej świadczeń, pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz organizowanie pracy socjalnej skierowanej na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.

Ośrodek Pomocy Społecznej dysponuje 36 mieszkaniami chronionymi dla mieszkańców gminy będących w trudnej sytuacji życiowej, osób niepełnosprawnych, byłych wychowanków domów dziecka, a także rodzin migracyjnych, które potrzebują wsparcia opieki społecznej, jednak nie wymagają opieki całodobowej**.** Mieszkania te usytuowane są w budynku przy ul. kard. Stefana Wyszyńskiego 10 w Strzelcach Opolskich. Taka forma opieki daje mieszkańcom swobodę i niezależność, przy jednoczesnej stałej możliwości uzyskania wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, m.in. poprzez zapewnienie dostępu do wspólnych usług takich jak: świetlica, stołówka, rehabilitacja itp.

Przy dofinansowaniu z budżetu Państwa, w ramach programu „Senior+" utworzono Klub Seniora przy ul. Parafialnej 2 prowadzony przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Klub prowadzi zajęcia i organizuje przedsięwzięcia kulturalne, edukacyjne i integrujące. Powiat strzelecki prowadzi Środowiskowy Dom Samopomocy w Strzelcach Opolskich, będący placówką dziennego pobytu świadczącą pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnością intelektualną. W gminie Strzelce Opolskie nie funkcjonuje natomiast żaden dom dziennej opieki nad seniorami. Zapotrzebowanie na usługi świadczone przez takie placówki jest duże, a w związku ze starzeniem się społeczeństwa, będzie stale rosło. Stworzenie domów dziennej opieki na seniorami stanowi zatem rzeczywistą, niezbędną do realizacji potrzebę.

W rejestrze prowadzonym przez Wojewodę Opolskiego nie zarejestrowano żadnej placówki udzielającej tymczasowego schronienia osobom bezdomnym, chociaż na terenie wsi Warmątowice (folwarki Kaczorownia i Leopold) i Błotnica Strzelecka (folwark Doryszów) funkcjonują trzy domy prowadzone przez Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Barka" oraz „Przytulisko" przy ul. Marka Prawego w Strzelcach Opolskich działające jako punkt „Barki".

Biorąc pod uwagę starzenie się społeczeństwa i wzrost zapotrzebowania na usługi medyczne oraz opiekuńcze konieczne wydaje się zwiększenie ilości i poszerzenie zakresu usług zdrowia i opieki społecznej na terenie gminy, jak również skierowanie oferty kulturalnej i oświatowej do osób w podeszłym wieku. Za szczególnie zasadne uważa się utworzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Klubu Integracji Społecznej, jak również Domu Dziennego Pobytu, który dodatkowo świadczyłby usługi związane z opieką paliatywną. Należy podkreślić, że zadania powyższe mogą być realizowane również poprzez jednostki niepubliczne.

Szczególnie ciekawą formą wpływającą na poprawę jakości życia osób starszych są Uniwersytety Trzeciego Wieku, których głównym celem jest aktywizacja osób w podeszłym wieku oraz wykorzystanie ich potencjału, rozumianego jako wiedza, umiejętności i doświadczenie życiowe. Istotne są również aspekty społeczne i kulturalne (podtrzymywanie więzi społecznych, wyjazdy, imprezy integracyjne), a także możliwość samorozwoju, ustawicznego kształcenia się, zdobywania nowych umiejętności (kursy, szkolenia, wykłady i warsztaty, zajęcia sportowe).

Na terenie gminy Strzelce Opolskie nie funkcjonują publiczne ośrodki zdrowia. Potrzeby mieszkańców w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej zaspokajane są przez Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, specjalizujące się w medycynie ogólnej, rodzinnej i szkolnej. Działają one w Strzelcach Opolskich, Kadłubie, Błotnicy Strzeleckiej i Rozmierzy. Natomiast w pozostałych miejscowościach gminy nie ma bezpośredniego dostępu do przychodni.

Występują również specjalistyczne zakłady opieki zdrowotnej (dermatologiczna, okulistyczna, chirurgiczna, zdrowia psychicznego, neurologiczna) oraz indywidualne praktyki lekarskie (stomatologiczne, ginekologiczne), jednak z powodów finansowych ich dostępność jest dla części mieszkańców ograniczona.

Na terenie miasta Strzelce Opolskie działa 9 aptek, w tym 2 na osiedlu Piastów Śląskich i 7 w centrum miasta. W Błotnicy Strzeleckiej, Kadłubie i Rozmierzy występują punkty apteczne, natomiast w pozostałych miejscowościach gminy nie ma bezpośredniego dostępu do apteki.

Obsługa szpitalna prowadzona jest przez szpital powiatowy w Strzelcach Opolskich na oddziałach: Ratunkowym, Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Wewnętrznym, Chirurgii Ogólnej, Ginekologiczno–Położniczym, Noworodków oraz Klinicznym Pedriatrii.

Poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy w zakresie podstawowej i ponadpodstawowej opieki zdrowotnej można uznać za wystarczający, przy czym należy podkreślić nierównomierność przestrzenną w dostępie do poszczególnych usług zdrowotnych, szczególnie w odniesieniu do obszarów wiejskich.

5.4.c. Wychowanie przedszkolne i edukacja szkolna

Gmina Strzelce Opolskie jako ośrodek ponadlokalny pełni funkcje dydaktyczno–wychowawcze na poziomie wychowania przedszkolnego, szkoły podstawowej oraz szkoły średniej.

W 2017 r. na terenie gminy Strzelce Opolskie opieką żłobkową zajmowały się dwie placówki sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3, w tym jeden żłobek publiczny dysponujący 95 miejscami oraz jeden żłobek prywatny. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach, mimo systematycznego wzrostu, w 2017 r. był niższy niż przeciętnie w województwie o 1,5 punktu procentowego i wynosił 11,0%.

W roku szkolnym 2017/18 na terenie gminy działało 12 placówek wychowania przedszkolnego, które dysponowały 1,1 tys. miejsc. W stosunku do roku szkolnego 2005/06 liczba placówek i miejsc zwiększyła się (odpowiednio: o 9,1% i o 5,8%). Od września 2015 roku działa również Niepubliczne Przedszkole „Dobry Start" dla dzieci niepełnosprawnych, zlokalizowane przy ul. Kazimierza Wielkiego 12 w Strzelcach Opolskich.

W analizowanych latach w Strzelcach Opolskich, podobnie jak w województwie, obserwuje się wzrost liczby dzieci w przedszkolach. Na 1000 dzieci w wieku 3–5 lat liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego zwiększyła się z 649 w roku szkolnym 2005/06 do 932 w roku 2017/18. Należy jednak podkreślić, że nie wszystkie placówki przedszkolne funkcjonują w pełnym wymiarze godzinowym (6.30-16.30), co uniemożliwia rodzicom podjęcie pracy na pełnym etacie. Szczególnie dotyczy to miejscowości wiejskich, gdzie w większości (oprócz Dziewkowic) przedszkola czynne są w godz. 8.00-13.30. Skutkuje to koniecznością dowożenia dzieci do placówek przedszkolnych w mieście.

Dostępność do usług wychowania przedszkolnego jest wystarczająca, jednak cechuje się nierównomiernym dostępem oraz różnicami w zakresie godzin opieki.

Tabela 13. Przedszkola publiczne w gminie Strzelce Opolskie.

Przedszkole Publiczne	Adres	Liczba oddziałów	Liczba wychowanków
PP nr 4	Strzelce Opolskie, ul. Piłsudskiego 7	8	150
	Oddział w Szczepanku ul. Wolności 3		
	Oddział w Strzelcach Opolskich, ul. 1 Maja 26 (dawniej budynek PSP4)		
PP nr 5	Strzelce Opolskie, ul. Strzelców Bytomskich 2	7	166

	Oddział w Rożniątowie, ul. Szymiszowska 6		
	Oddział w Szymiszowie, ul. Piękna 11		
PP nr 8	Strzelce Opolskie, ul. Kardynała Wyszyńskiego 6	7	175
	Oddział w Szymiszowie, ul. Wolności 17		
PP nr 9	Strzelce Opolskie, ul. Wyszyńskiego 12	7	175
PP nr 10	Strzelce Opolskie, ul. Asnyka 6	5	125
PP w Kadłubie	Kadłub, ul. Wodna 4 Oddział w Grodzisku	3	59
PP w Kalinowicach	Kalinowice, ul. Szkolna 1 (w ramach Zespołu Placówek Oświatowych)	1	25
PP w Dziewkowicach	Strzelce Op. Dziewkowice, ul. Strzelecka 1	4	95
	Oddział w Błotnicy Strzeleckiej, ul. Dworcowa 6		
	Oddział w Warmątowicach, ul. ul. Błotnicka 6		
PP w Rozmierce	Rozmierka, ul. Strzelecka 33 Oddział zamiejscowy w Suchej	3	56
PP w Osieku	Osiek, ul. Strzelecka 1, (w ramach Zespołu Placówek Oświatowych w Kadłubie)	1	15

/źródło: opracowanie własne /

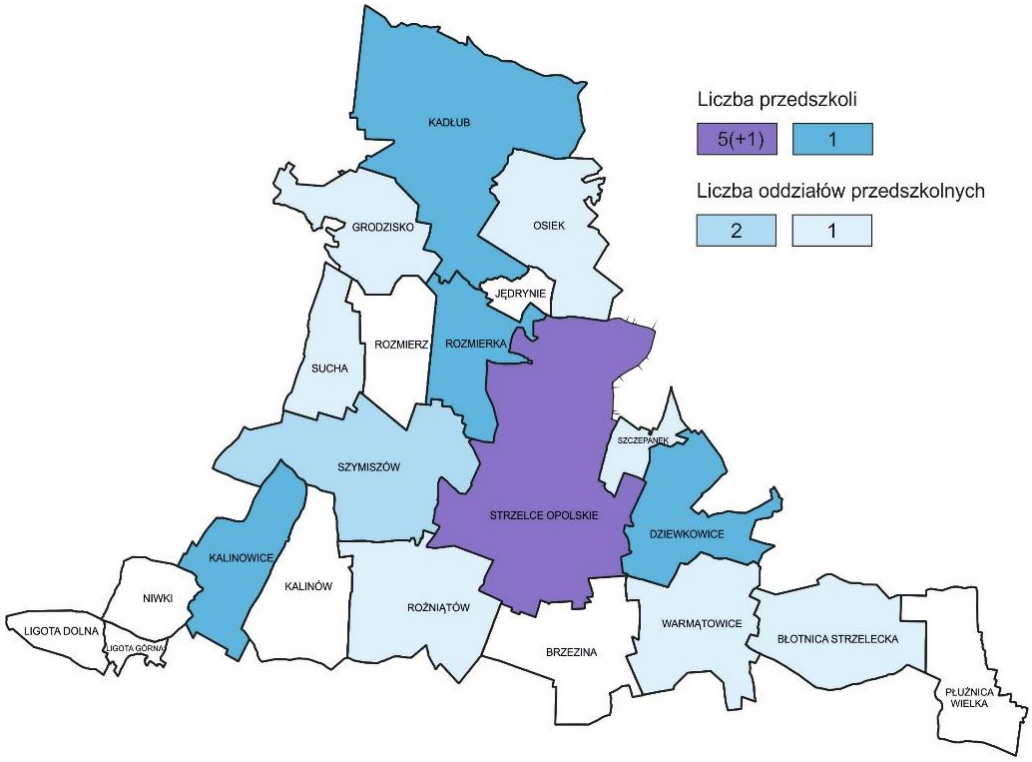

Rycina 20. Struktura placówek przedszkolnych w gminie Strzelce Opolskie.
/źródło: opracowanie własne/

W gminie Strzelce Opolskie w roku szkolnym 2018/19 działało 10 publicznych szkół podstawowych, gdzie uczyło się około 1,9 tys. uczniów, a także Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Grodzisku prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Grodzisko. Dodatkowo Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Szkoły Specjalnej „Ósemka" w Strzelcach Opolskich prowadzi

Zespół Placówek Oświatowych „Ósemka", w skład którego wchodzi punkt przedszkolny i szkoła podstawowa dla dzieci niepełnosprawnych oraz Szkoła Przysposabiająca do Pracy.

Podobną rolę pełni prowadzony przez powiat strzelecki Zespół Szkół Specjalnych przy DPS w Kadłubie, w ramach którego działa Szkoła Podstawowa Specjalna dla dzieci niepełnosprawnych oraz Szkoła Przysposabiająca do Pracy.

W zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego na terenie gminy funkcjonuje:

- Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Władysława Broniewskiego w Strzelcach Opolskich, ul. Krakowska 38,
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Strzelcach Opolskich, ul. Powstańców Śląskich 3, w ramach którego działa: 4-letnie technikum, 3-letnia szkoła branżowa I stopnia oraz Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych,
- Niepubliczna Branżowa Szkoła I Stopnia w Strzelcach Opolskich (dawne Technikum Samochodowe), ul. Matejki 21 – szkoła kształci w branży motoryzacyjnej, mechanicznej, elektrycznej i budowlanej.

Dodatkowo, w zakresie edukacji artystycznej w Strzelcach Opolskich działa Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia.

Podsumowując, można stwierdzić, że liczba szkół podstawowych oraz średnich, a także ich specjalizacja są wystarczające aby zapewnić opiekę dydaktyczno–wychowawczą dzieci i młodzieży mieszkającej w gminie Strzelce Opolskie. Należy jednak zwrócić uwagę na konieczność zachowania prawidłowego i równomiernego rozmieszczenia szkół w przestrzeni miasta, jak również w pozostałych miejscowościach, tak aby zminimalizować konieczność dowożenia dzieci do szkół.

5.4.d. Sektor kultury

Jednym z wymiarów oceny warunków życia ludności jest dostęp do usług kultury. Na poziomie gminy Strzelce Opolskie są to przede wszystkim biblioteki oraz domy i ośrodki kultury, a także kluby i świetlice.

Usługi kultury realizowane są w ramach działalności prowadzonej przez Powiatowe Centrum Kultury w Strzelcach Opolskich wraz z Biblioteką Publiczną zlokalizowane przy ul. Dworcowej oraz Strzelecki Ośrodek Kultury w Strzelcach Opolskich (SOK) wraz z Biblioteką Publiczną zlokalizowany przy Placu Żeromskiego. W ramach realizacji działań SOK współpracuje z 16 świetlicami wiejskimi: w Błotnicy Strzeleckiej, Dziewkowicach, Grodzisku, Jędryniach, Kadłubie (2), Kalinowicach, Osieku, Rozmierce, Rozmierzy, Rożniątowie, Suchej, Szczepanku, Szymiszowie (2) oraz w Warmątowicach. Dodatkowo świetlice posiadają również 2 sołectwa miejskie, tj. Nowa Wieś i Mokre Łany.

Świetlice i kluby wiejskie funkcjonują we wszystkich miejscowościach poza Ligotą Górną, Ligotą Dolną, Niwkami, Kalinowem, Brzeziną i Płużnicą Wielką (w trakcie realizacji), przy czym w części miejscowości na potrzeby lokalnych społeczności wynajmowane są pomieszczenia służące jako świetlice, np. od parafii.

Tendencje zachodzące we współczesnej gospodarce lokalnej obrazują potrzebę pobudzenia sfery kulturalnej poprzez uczestnictwo w organizowanych przez gminę imprezach, a także współtworzenie sektora kulturalnego. Wartym podkreślenia jest fakt, że obecnie dostrzegalny jest wzrost wartości sektora kulturalnego (przemysłów kultury). Istnieją przykłady takich gmin, w których sfera kultury lokalnej stanowi istotny czynnik rozwoju innych sfer życia społeczno-gospodarczego. Zaangażowanie mieszkańców w budowanie infrastruktury służącej pełnieniu różnych działalności

kulturalnych wskazuje na predyspozycje gminy do rozwoju tego sektora. Na uwagę zasługuje fakt sukcesywnego budowania zaplecza kulturalnego na obszarze wiejskim, przy czym w tym zakresie wskazane są działania na rzecz uzupełnienia zaplecza kulturalnego we wsiach pozbawionych świetlicy.

5.4.e. Sport i rekreacja

Wartą uwagi jest kwestia uczestnictwa mieszkańców gminy w zajęciach sportowych i rekreacyjnych. Sfera sportowa-rekreacyjna i wypoczynkowa decyduje bowiem o warunkach życia ludności oraz atrakcyjności obszaru ze względu na miejsce zamieszkania.

Na terenie gminy Strzelce Opolskie funkcjonują następujące obiekty sportowe i rekreacyjne:

1) Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Strzelcach Opolskich, zarządzający zespołem boisk przy ul. Strzelców Bytomskich;
2) Hala sportowa przy Placu Żeromskiego w Strzelcach Opolskich;
3) Centrum Rekreacji Wodnej i Sportu „Strzelec" w Strzelcach Opolskich, obejmujące krytą pływalnię oraz odkryty basen letni;
4) Lodowisko „Biały Orlik" przy PSP nr 7 w Strzelcach Opolskich, czynne w okresie zimowym;
5) dwa pełnowymiarowe „Orliki", w tym: przy PSP nr 7 oraz przy Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Strzelcach Opolskich;
6) przyszkolne sale sportowe;
7) kryte korty tenisowe na Rybaczówce w Strzelcach Opolskich;
8) boiska sportowe w sołectwach;
9) siłownie zewnętrzne na świeżym powietrzu.

Udostępnienie dzieciom i młodzieży, jak również dorosłym, nowoczesnej infrastruktury sportowej oraz popularyzacja uprawiania sportu i aktywnego stylu życia w wymierny sposób poprawia jakość życia mieszkańców, wpływa na budowanie trwałych więzi społecznych oraz poprawę stanu zdrowia. Postuluje się zatem dalsze działania na rzecz różnicowania infrastruktury sportowej i dostosowywanie obiektów sportowych do uprawiania różnorodnych dyscyplin sportowych np. mini golfa, ścianek wspinaczkowych, torów i rynien do skateboardingu czy też torów do jazdy na rowerze lub hulajnodze (pumptrack).

Formą rekreacji możliwą do uprawiania w gminie jest kolarstwo szosowe. Słabą stroną tej formy jest jednak słabo rozwinięta sieć ścieżek rowerowych oraz brak bezpiecznych połączeń z systemem ścieżek zorganizowanym na obszarze gmin sąsiednich. Wskazana jest rozbudowa sieci ścieżek rowerowych, prowadzących w szczególności w kierunku wsi sąsiadujących z miastem.

Ponadto możliwość aktywnego wypoczynku dają gospodarstwa specjalizujące się w hodowli koni, w tym:

- Agroturystyka „Gościniec u Króla" w Szymiszowie
- „Stajnia Koszyce" w Strzelcach Opolskich

- stajnia na folwarku Doryszów w Błotnicy Strzeleckiej.

Powszechną dostępność do form rekreacji i wypoczynku stanowią także otwarte tereny zielone, wśród których największe znaczenie ma Park Miejski, teren rekreacyjny Rybaczówka, Park Leśny przy ul. Opolskiej w sąsiedztwie basenu, ogród jordanowski przy ul. Jordanowskiej, place zabaw oraz ogrody działkowe.

5.5. Bezpieczeństwo publiczne

Poczucie bezpieczeństwa i poziom przestępczości mają istotne znaczenie dla oceny jakości życia, wpływają bowiem na swobodę i komfort funkcjonowania zarówno jednostki, jak i podmiotów gospodarczych. W wymiarze subiektywnych odczuć brak bezpieczeństwa może powodować dyskomfort psychiczny, jak również rezygnację z pewnych działań lub ograniczanie aktywności (np. po zmroku, w miejscach uważanych za niebezpieczne). W dłuższym okresie może prowadzić to do dezintegracji lokalnej społeczności i osłabienia kontroli społecznej oraz dalszego wzrostu przestępczości. W wymiarze obiektywnym do oceny poziomu bezpieczeństwa korzysta się ze wskaźników dotyczących m.in. liczby odnotowanych przestępstw oraz liczby kolizji i wypadków drogowych (bezpieczeństwo ruchu drogowego). Ogromne znaczenie ma także ochrona przed klęskami żywiołowymi i nieszczęśliwymi wypadkami, jak również poczucie bezpieczeństwa w zakresie ochrony zdrowia i możliwości znalezienia pracy.

Na terenie gminy Strzelce Opolskie działają służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo mieszkańców i ich mienia, ład i porządek:

- Komenda Powiatowa Policji w Strzelcach Opolskich,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Strzelcach Opolskich,
- 12 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych: w Strzelcach Opolskich, Błotnicy Strzeleckiej, Grodzisku, Kadłubie, Kalinowicach, Osieku, Rozmierce, Rozmierzy, Rożniątowie, Suchej, Szymiszowie i Warmątowicach.

Według danych GUS w 2017 r. w Strzelcach Opolskich stwierdzono szacunkowo 293 przestępstwa. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 16,17 przestępstw. Jest to wartość znacznie niższa od wartości dla województwa opolskiego oraz od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Strzelcach Opolskich wynosi 70,3% i jest nieznacznie mniejszy od wskaźnika wykrywalności dla województwa opolskiego oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Strzelec Opolskich najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 9,54 (wykrywalność 56%) oraz przeciwko mieniu - 7,55 (wykrywalność 49%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 3,27 (84%), drogowe - 1,69 (99%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,87 (58%). Liczba i skala popełnianych przestępstw nie jest duża, jednak problemem może być ilość kradzieży. Jest to dobry wynik, który nie zwalnia jednak władz z podejmowania stałych działań prewencyjnych. Podkreślenia wymaga fakt, że poziom bezpieczeństwa zależy nie tylko od działań władz (na wszystkich szczeblach), ale również od współpracy z mieszkańcami, zaufania do służb porządkowych i kontroli społecznej.

Z punktu widzenia gospodarki przestrzennej nie przewiduje się dodatkowych potrzeb terenowych związanych z funkcjonowaniem Policji i Państwowej Straży Pożarnej, przy czym ważną inwestycją jest uruchomienie przy jednostce PSP w Strzelcach Opolskich planowanego lądowiska dla helikopterów.

5.6. Cmentarze

Na terenie gminy znajduje się 10 czynnych cmentarzy: dwa (komunalny i parafialny) zlokalizowane na terenie miasta Strzelce Opolskie oraz osiem cmentarzy parafialnych we wsiach: Dziewkowice, Grodzisko, Kadłub, Kalinów, Płużnica Wielka, Rozmierz, Sucha, Szymiszów.

Cmentarz komunalny położony jest w Strzelcach Opolskich przy ul. Gogolińskiej 24 i stanowi mienie gminy. Na koniec 2018 r. spoczywało na nim 1155 pochowanych osób. Cmentarz posiada rezerwy terenowe, przy czym ze względu na niewielką pojemność cmentarzy parafialnych oraz starzenie się społeczeństwa, zasadne jest wprowadzenie możliwości jego powiększenia.

W Strzelcach Opolskich przy ul. Marka Prawego zlokalizowany jest nieczynny cmentarz ewangelicki, natomiast skwer pomiędzy ul. Gogolińską i terenem Kauflandu stanowił w okresie przedwojennym cmentarz żydowski.

6. UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE

6.1. Struktura gospodarcza

Przyjmując jako podstawę określenia struktury gospodarczej gminy Strzelce Opolskie udział podmiotów gospodarczych w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej, można stwierdzić, że gmina ma charakter usługowy.

W 2017 r. w gminie Strzelce Opolskie liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON wyniosła 2,6 tys. i zwiększyła się w porównaniu z 2005 r. o 6,2%. Liczba podmiotów na 10 tys. mieszkańców ukształtowała się na poziomie 847 wobec 731 w 2005 r. Podobnie jak w latach poprzednich, w 2017 r. w strukturze podmiotów dominujący udział miały podmioty sektora prywatnego (95,9%). W sektorze publicznym zarejestrowanych było 107 podmiotów, czyli 4,1% wszystkich podmiotów działających na terenie gminy.

W gminie Strzelce Opolskie dominującą rolę w strukturze podmiotów stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (69,6% wszystkich podmiotów – 1,8 tys. jednostek). Drugą grupą były spółki handlowe, których udział wyniósł 6,3% (0,2 tys. jednostek). W porównaniu z 2010 r. liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą spadła o 10,8%, natomiast spółek handlowych zwiększyła się o 40,2%.

Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej[a] w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2005	2010	2017
O g ó ł e m	**731**	**842**	**847**
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	560	638	589
Jednostki nowo zarejestrowane		71	41

[a] Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie

/źródło: dane GUS/

W 2017 r. udział podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób wyniósł 95,2% podmiotów ogółem. Ich liczba zmalała w odniesieniu do 2010 r. o 2,5% (w porównaniu z 2005 r. nastąpił wzrost o 7,2%). Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników stanowiła 3,6% ogółu podmiotów w rejestrze REGON, od 50 do 249 pracowników – 1%, a 250 i więcej pracowników – 0,2%.

Wskaźnik przedsiębiorczości rozumiany jako liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym (18-65 i 18-59) w 2017 r. był równy 9,69 na terenie miasta oraz 5,67 na obszarze wiejskim. Analizując strukturę przestrzenną wskaźnika można stwierdzić, że w 2017 r. najwięcej zarejestrowanych podmiotów będących osobami fizycznymi przypadało w Strzelcach Opolskich oraz w Szczepanku i Rozmierzy. Wysokimi wartościami omawianego miernika charakteryzowały się również Sucha, Grodzisko i Jędrynie. Najniższy poziom przedsiębiorczości zanotowano w Ligocie Górnej, Niwkach i Płużnicy Wielkiej.

Struktura gospodarcza gminy Strzelce Opolskie wskazuje, że dominującym rodzajem prowadzonej działalności są usługi. W 2017 r. w sektorze usługowym[50] zarejestrowanych było 3/4 ogółu podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON (1958 jednostek). Odsetek podmiotów w sektorze przemysłowym[51] wyniósł 22,3% (582 jednostek), a sektor rolniczy stanowił 2,3% (60 jednostek). W porównaniu z 2010 r. udział jednostek w sektorze usługowy zwiększył się o 1,6 p. proc., w sektorze przemysłowym odsetek wzrósł o 0,4 p. proc. a w sektorze rolniczym miernik ten zmalał o 0,7 p. proc.

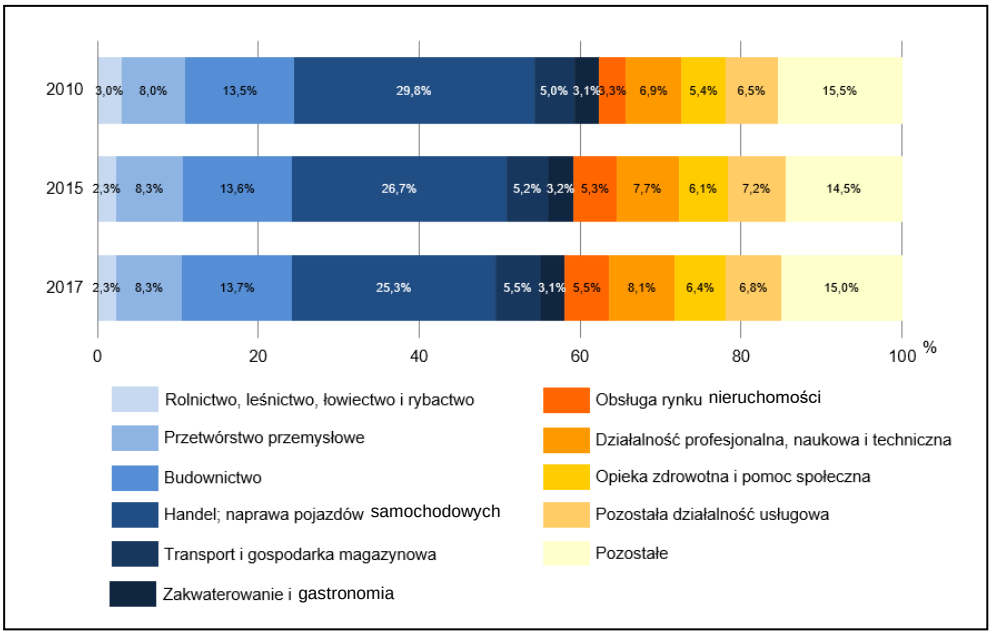

Rycina 21. Struktura podmiotów gospodarki narodowej [a] w rejestrze REGON według sekcji

[a] Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

/źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

W przekroju sekcji PKD w 2017 r. najwięcej podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON było zaklasyfikowanych do sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (658 jednostek), budownictwo (356 jednostek), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (212 jednostek) i przetwórstwo przemysłowe (215 jednostek).

Wśród sekcji o znaczącym udziale (powyżej 5%) w strukturze podmiotów gospodarki narodowej największy przyrost podmiotów w 2017 r. w odniesieniu do 2010 r. odnotowano w sekcji obsługa rynku nieruchomości, tj. o 63,6%. Dużym wzrostem jednostek charakteryzowała się również działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 14%) i opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 13,7%).

Największy ubytek podmiotów w analizowanym okresie obserwowany był w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 17,5%). Duży spadek zarejestrowanych podmiotów wystąpił również w sekcjach: zakwaterowanie i gastronomia (o 16,5%) i transport i gospodarka magazynowa (o 11,2%).

W sektorze rolniczym (sekcja A) w 2017 r. w gminie Strzelce Opolskie zarejestrowanych w rejestrze REGON było 60 podmiotów gospodarki narodowej. W stosunku do 2010 r. ich liczba zmalała o 1/4. Większość podmiotów (44) zlokalizowana była na wsi. Spośród 16 podmiotów zlokalizowanych na terenie miasta, 13 zajmowało się uprawą roli oraz

[50] Sekcje PKD: G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S i T

[51] Sekcje PKD: B, C, D, E i F

chowem i hodowlą zwierząt. Zgodnie z danymi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na dzień 31.XII.2018 r. na obszarze miasta hodowanych było 297 sztuk bydła oraz 2809 sztuk świń.

W sektorze przemysłowym w gminie Strzelce Opolskie w 2017 r. zarejestrowanych było 226 podmiotów. Działalność gospodarcza prowadzona była we wszystkich sekcjach przemysłu, niemniej jednak dominującą sekcją jest przetwórstwo przemysłowe (215 podmiotów). W analizowanym okresie udział podmiotów w przetwórstwie przemysłowym w liczbie podmiotów w przemyśle ogółem kształtował się na poziomie 95% i nie uległ istotnym zmianom. Zmniejszyła się natomiast liczba podmiotów w zakresie górnictwa i wydobywania z 5 w 2010 r. do 2 w 2017 r.

W sekcji budownictwo w 2017 r. działało 356 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON (tj. 13,7% ogółu podmiotów). Ich liczba w porównaniu z 2010 r. zmalała o 1,7%. Większość podmiotów zlokalizowana była na wsi – 51,1%. W analizowanym okresie 2010–2017 ich liczba na wsi wzrosła o 10,3%, a w mieście spadła o 11,7%.

Tabela 15. Podmioty gospodarki narodowej[a] w rejestrze REGON według sekcji. Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2015	2017	
	w liczbach bezwzględnych			2010=100
O g ó ł e m	**2680**	**2621**	**2605**	**100,0**
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	80	61	60	75,0
Przemysł	225	228	226	100,4
w tym przetwórstwo przemysłowe	214	217	215	100,5
Budownictwo	362	356	356	98,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych$^{\Delta}$	798	699	658	82,5
Transport i gospodarka magazynowa	161	135	143	88,8
Zakwaterowanie i gastronomia$^{\Delta}$	97	83	81	83,5
Informacja i komunikacja	47	63	63	134,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	93	79	72	77,4
Obsługa rynku nieruchomości$^{\Delta}$	88	140	144	163,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	186	202	212	114,0
Administrowanie i działalność wspierająca	58	63	73	125,9
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	26	24	24	92,3
Edukacja	94	92	91	96,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	146	160	166	113,7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	46	47	53	115,2
Pozostała działalność usługowa	173	188	178	102,9

[a] Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

/źródło: dane GUS/

Działalność usługowa stanowiąca tzw. trzeci sektor gospodarki narodowej zgodnie z klasyfikacją działalności gospodarczej (PKD) obejmuje 15 sekcji. W 2017 r. w sektorze usługowym w gminie Strzelce Opolskie zarejestrowanych było 1958 podmiotów gospodarki narodowej niemal we wszystkich jej sekcjach. Ponad 3/4 tychże jednostek (1498) prowadziła

działalność w mieście; na wsi zanotowano 460 jednostek. W porównaniu z 2010 r. w mieście ubyło 4,2% podmiotów sektora usługowego, a na wsi obserwowany był wzrost o 2,2%.

W sektorze usługowym dominującą rolę odgrywa sekcja G (handel; naprawa pojazdów samochodowych), gdzie w 2017 r. działalność prowadziło ponad 1/3 ogółu przedsiębiorstw (658). Wśród działalności handlowej dominującą rolę odgrywa handel detaliczny (dział 47). Liczba jednostek gospodarczych o tym profilu działalności wynosiła w 2017 r. 435, co stanowiło zarazem 66,1% wszystkich jednostek gospodarczych w tej sekcji. W porównaniu z 2010 r. liczba ta zmalała o 127 jednostek, tj. o 22,6%. Struktura przestrzenna jednostek zarejestrowanych w tym dziale wskazuje na koncentrację handlu detalicznego w mieście (w 2017 r. 77% ogółu jednostek). Poziom wyposażenia gminy w usługi handlowe można uznać za dobry. Zarówno handel detaliczny, jak i hurtowy w głównej mierze skoncentrowany jest w mieście, niemniej jednak dostępność do tego rodzaju usług na obszarze całej gminy jest wystarczający.

W 2017 r. w sekcji opieka zdrowotna i pomoc społeczna zanotowano 166 podmiotów, w tym w mieście działało 139 jednostek, a na wsi 27. W porównaniu z 2010 r. nastąpił wzrost ich liczby o 13,7%.

Reasumując, można stwierdzić, że w gminie Strzelce Opolskie dominuje działalność usługowa. Jednocześnie zauważalne są zmiany w strukturze gospodarczej gminy w zakresie działalności rolniczej i przemysłowej. Dostrzega się tendencję rozwojową w przypadku przemysłu, a regresywną w zakresie rolnictwa.

Do największych firm zlokalizowanych na obszarze gminy Strzelce Opolskie należy zaliczyć:

- Koncern KRONOSPAN - produkcja wyrobów drewnopochodnych, wykończeniowych oraz takich wyrobów jak żywice i laminaty. Zakład planuje utworzenie działu badawczo-rozwojowego oraz wdrożenie innowacyjnej technologii produkcji nowoczesnych płyt wiórowych,
- INTERSILESIA McBride Polska Sp. z o.o - chemia kosmetyczna i gospodarcza,
- PPO - Przedsiębiorstwo Państwowe - obuwie robocze,
- PEARL STREAM S. A. - produkcja elementów z tworzyw sztucznych dla przemysłu motoryzacyjnego (m.in. części zderzaków, drzwi wewnętrznych) i elektronicznego (obudowy telewizorów, podstawki pod telewizory itp.),
- Grupa ADAMIETZ – obsługa inwestycji budowlanych, hale i konstrukcje stalowe, generalne wykonawstwo,
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Strzelcach Opolskich S.A. - transport pasażerski i towarowy,
- DREWNOPLAST s.c. Zakład produkcji okien - produkcja okien i drzwi,
- ENERGO-MECHANIK Sp. z o.o. - urządzania dla przemysłu energetycznego i górniczego,
- Spółdzielnia Rzemieślnicza "SILESIA" Strzelce Opolskie - skupiająca zakłady rzemieślnicze,
- TRANSANNABERG WIESIOLLEK J.M Spółka Jawna - transport ciężarowy specjalistyczny,
- KAJA Sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Produkcji i Montażu Urządzeń Elektrycznych,
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Bieruniu Zakład Mleczarski w Kadłubie - mleczarnia regionalna,
- COROPLAST Polska Sp. z o.o. - produkcja przewodów i kabli przemysłowych i do branży motoryzacyjnej.

Ponadto do największych pracodawców zaliczają się także sieci handlowe, spółki komunalne, instytucje otoczenia biznesu, szkoły oraz szpital powiatowy. Charakterystycznym dla Strzelec Opolskich jest zlokalizowanie w mieście dwóch zakładów karnych, które łącznie zatrudniają około 460 osób. Więzienia są zarówno solidnymi pracodawcami, jak i odbiorcami towarów i usług od lokalnych firm.

Gmina Strzelce Opolskie dysponuje kilkunastoma obszarami oraz obiektami przeznaczonymi pod inwestycje przemysłowe, usługowe oraz mieszkalnictwo jednorodzinne i wielorodzinne (działki budowlane).

Na terenie gminy wydzielona została podstrefa Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (KSSE) zajmowana przez koncern Kronospan. Wyróżnić można również Strzelecki Obszar Gospodarczy (SOG) zlokalizowany na terenach byłej fabryki Agromet w rejonie ul. Gogolińskiej. Zajmowany jest on przez 37 firm, zatrudniających łącznie ok. 1000 osób.
Na terenie wsi Warmątowice i Brzezina powołany został Strzelecki Park Przemysłowy o powierzchni około 500 ha.

6.2. Rolnictwo i leśnictwo

Pierwszy sektor działalności gospodarczej, zwany potocznie rolnictwem, zgodnie z klasyfikacją działalności gospodarczej (PKD) obejmuje: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Jest on w ramach statystyki publicznej podzielony na trzy działy gospodarcze:

- uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową (01),
- leśnictwo i pozyskiwanie drewna (02),
- rybactwo (03).

W przypadku gminy Strzelce Opolskie odnotowane jest funkcjonowanie podmiotów gospodarczych pierwszego sektora gospodarki w dwóch działach: 01 i 02. Nie jest zarejestrowana działalność gospodarcza związana z rybactwem, jednak w kilku miejscowościach występują stawy rybne (Kadłub-Barwinek, Osiek). Potencjalnie istnieją zatem możliwości rozwoju tego działu gospodarki rolnej.

W strukturze działalności gospodarczej związanej z rolnictwem widoczna jest przewaga produkcji rolnej nad leśnictwem i pozyskiwaniem drewna. Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt oraz łowiectwo i związana z nimi działalność usługowa stanowią ponad dwie trzecie udziału działalności gospodarczej w pierwszym sektorze. Jednakże skala tej działalności w badanym okresie zmniejszyła się z poziomu 69,6% do 60,9%. Większość podmiotów gospodarczych z zakresu tego działu zlokalizowanych było na obszarze wiejskim i w strukturze przestrzennej pierwszego sektora ich udział wzrósł, mimo iż liczba zmalała. Oznacza to, że mimo malejącej liczby podmiotów gospodarczych związanych z produkcją rolną ich koncentracja utrzymuje się na terenie wiejskim. W przypadku obszaru miasta nastąpił zarówno ubytek liczby tych podmiotów gospodarki oraz ich znaczenie w przestrzennej strukturze gospodarczej.

W zakresie rolnictwa na terenie miasta Strzelce Opolskie zidentyfikowano konflikt funkcjonalno-przestrzenny związany ze współistnieniem w zwartej zabudowie gospodarstw rolnych nastawionych na produkcję zwierzęcą oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Problem dotyczy głównie terenu Suchych Łan, gdzie rolnicy wnioskowali o wyznaczenie w Studium i w planach nowych terenów położonych na południe od miasta pod rozwój produkcji zwierzęcej. W powyższym zakresie konieczne jest wypracowanie rozwiązań mających na celu umożliwienie rolnikom rozwoju na terenach położonych w oddaleniu od zabudowy mieszkaniowej.

Na terenie gminy rozwija się głównie hodowla trzody chlewnej oraz bydła i drobiu. Szczególnie dobre warunki do hodowli bydła znajdują się w północnej części gminy, w szerokiej dolinie Jemielnicy i jej dopływów. Według danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Tabela 16) pogłowie zwierząt w 2018 r. wynosiło ogólnie 10914 sztuk, w tym 7059 sztuk bydła.

Na terenie wsi Osiek znajduje się gospodarstwo ogrodnicze prowadzące uprawy szklarniowe. W gminie nie jest natomiast rozwinięte sadownictwo, co przy dobrym potencjale glebowym oraz klimatycznym (szczególnie w części południowej) należy uznać za wskazane do zmiany. W ciągu ostatniego dziesięciolecia powierzchnia sadów sukcesywnie malała, a nasadzenia nie były odnawiane. Obecnie duży procent gruntów oznaczonych w ewidencji jako sady, faktycznie jest użytkowana jako grunty rolne bądź łąki.

Położenie gminy w pobliżu większych ośrodków miejskich (Opole, Gliwice) stwarza szansę prowadzenia działalności ukierunkowanej na zaopatrzenie tych ośrodków w produkty żywnościowe, ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa ekologicznego, ogrodnictwa, sadownictwa, uprawy warzyw i ziół oraz firm zajmujących się przetwórstwem.

Tabela 16. Stan pogłowia i obsada zwierząt gospodarskich na terenie gminy Strzelce Opolskie

stan na 31.XII.2018r.	bydło - ilość sztuk	owce - ilość sztuk	kozy - ilość sztuk	świnie - ilość sztuk
Błotnica Strzelecka	166	1	3	183
Brzezina	473	0	0	0
Dziewkowice	251	3	0	441
Grodzisko	1 189	0	1	112
Jędrynie	427	0	0	21
Kadłub	463	0	0	0
Kalinowice	192	0	0	1 460
Kalinów	19	0	0	280
Ligota Dolna	78	0	0	0
Ligota Górna	34	0	0	154
Niwki	49	0	0	2 417
Osiek	585	0	0	11
Płużnica Wielka	13	0	0	21
Rozmierka	597	0	0	48
Rozmierz	1 392	0	0	205
Rożniątów	63	0	0	896
Strzelce Opolskie	**297**	**5**	**0**	**2 809**
Sucha	429	0	1	903
Szczepanek	0	0	0	9
Szymiszów	57	0	9	16
Szymiszów-Osiedle	10	0	0	32
Warmątowice	275	0	0	896
razem gmina Strzelce Opolskie	**7 059**	**9**	**14**	**10 914**

/ źródło: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa/

6.3. Struktura użytkowania gruntów

W strukturze użytkowania gruntów dominują grunty rolne, które łącznie (R, S, Ł, Ps, Lz, Lzr) zajmują 58% powierzchni gminy. Powierzchnia gruntów leśnych stanowi 31% (tzw. wskaźnik lesistości), a wód 1%. Grunty zainwestowane stanowią pozostałe 10%, w tym grunty budowlane 5%, drogi i komunikacja (3%), infrastruktura 1% oraz tereny kopalni 1%[52].

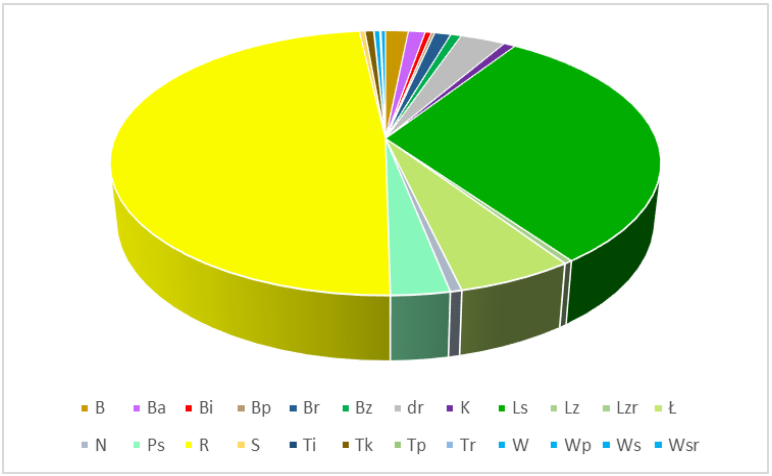

Rycina 22. Struktura użytkowania gruntów w gminie Strzelce Opolskie w XII.2018 r.
/źródło: opracowanie własne/

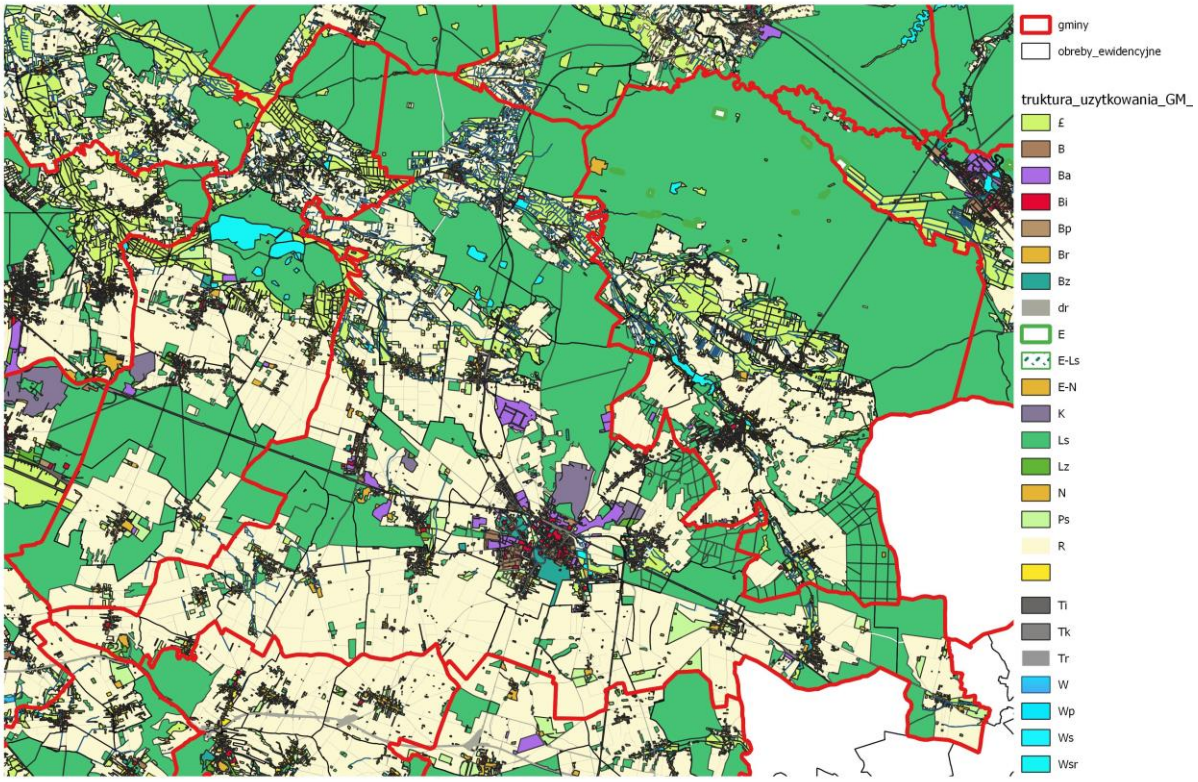

Rycina 23. Struktura przestrzenna użytkowania gruntów w gminie Strzelce Opolskie w XII.2018 r.
/źródło: opracowanie własne/

[52] Dane Starostwa Powiatowego w Strzelcach Opolskich. Stan na rok 2018

6.4. Tereny inwestycyjne

Korzystna lokalizacja gminy Strzelce Opolskie w stosunku do głównych dróg układu komunikacyjnego, w tym szczególnie przebieg autostrady A-4 i lokalizacja pobliskich dwóch węzłów, a także drogi krajowej nr 94 stwarza duże możliwości rozwoju.

Na terenie gminy Strzelce Opolskie funkcjonuje Podstrefa Gliwicka Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej zlokalizowana na terenie byłej cementowni, o łącznej powierzchni 63 ha. Głównym inwestorem w Strefie jest Koncern Kronospan. W ofercie inwestycyjnej przygotowanej przez gminę znajduje się również teren o powierzchni około 500 ha zlokalizowany przy drodze krajowej nr 88 na odcinku prowadzącym z węzła na autostradzie A4 do miasta Strzelce Opolskie. Teren funkcjonuje pod nazwą Strzelecki Park Przemysłowy w Warmątowicach. Część terenu o powierzchni 210 ha została włączona do oferty terenów inwestycyjnych KSSE. W chwili obecnej teren nie jest zainwestowany.

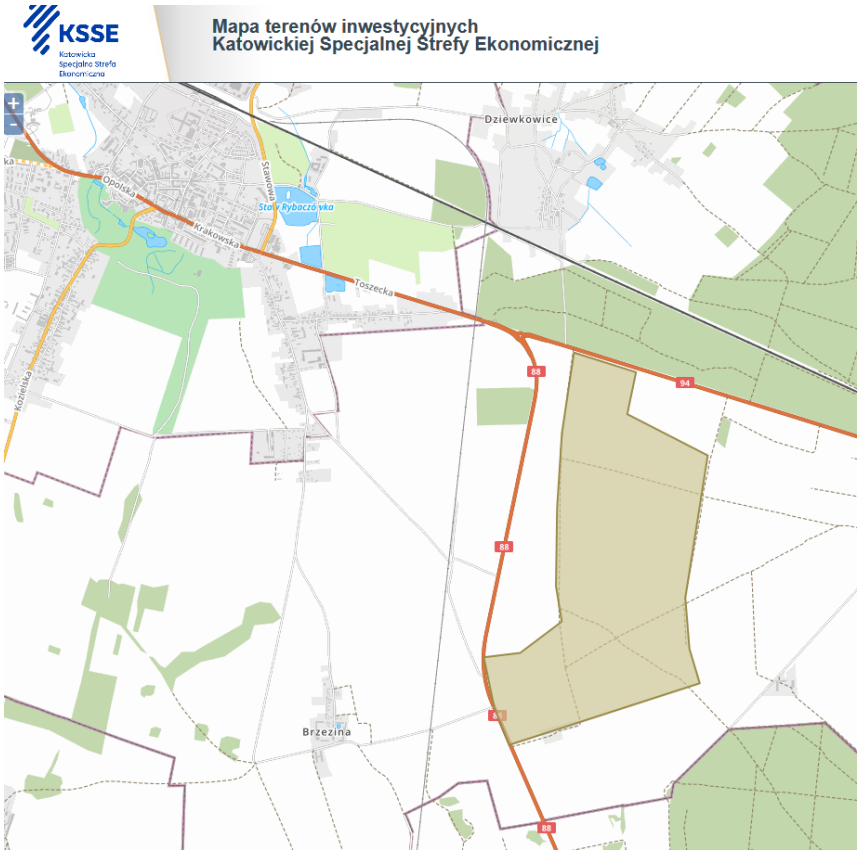

Rycina 24. Położenie terenu inwestycyjnego w Warmątowicach
/źródło: https://mapa.ksse.com.pl/

Gmina dysponuje również terenem inwestycyjnym zlokalizowanym przy ul. Dziewkowickiej w Strzelcach Opolskich o powierzchni 5,8 ha, który został nagrodzony tytułem „Grunt na medal" w 2018 r. Teren jest płaski, odrolniony, uzbrojony w kanalizację i prąd, ma dobry dojazd do drogi wojewódzkiej nr 426.

W celu stworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie Strzelec Opolskich utworzony został Regionalny Inkubator Przedsiębiorczości w budynku tzw. „Strzeleckich Łazienek". Inkubator prowadzony jest przez Gminny Zarząd Mienia Komunalnego, a jego działalność ma na celu promocję i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości poprzez zapewnienie infrastruktury, preferencyjne warunki najmu powierzchni biurowej oraz świadczenie usług doradczych i szkoleniowych.

6.5. Atrakcyjność turystyczna

Turystyka jako gałąź gospodarki zyskuje coraz większe znaczenie w rozwoju gospodarczym regionów, gmin jak również poszczególnych miejscowości. Może być ona rozpatrywana jako działalność wytwórcza (wytwarzanie dóbr na potrzeby turystów) oraz usługowa (świadczenie określonych usług). Wzrastające zainteresowanie turystyką, zarówno wśród ludności o wysokich jak i niskich dochodach, powoduje rozszerzenie wachlarza świadczonych usług. Jednocześnie chęć ucieczki od zgiełku miasta i obcowanie z przyrodą sprawia, że przestrzeń turystyczna rozszerza się o tereny wiejskie stwarzające alternatywne możliwości wypoczynku. Poprzez szereg działań, zmierzających do zaspokojenia potrzeb turystycznych związanych z udostępnieniem walorów turystycznych, transportem, informacją turystyczną, zakwaterowaniem, wyżywieniem itp. turystyka staje się ważnym czynnikiem aktywizacji gospodarczej, tworzy bowiem miejsca pracy i oddziałuje pośrednio na inne rodzaje działalności w tym usługi, produkcję i rolnictwo. Stanowi też istotne źródło dochodu gmin oraz osób fizycznych, które może być traktowane jako podstawowe (np. hotel, restauracja) lub dodatkowe (np. agroturystyka w gospodarstwie rolnym). Wpływa pozytywnie na poprawę jakości zagospodarowania przestrzeni oraz pozwala na wykorzystanie wewnętrznych potencjałów rozwojowych gminy.

Zasadniczy wpływ na możliwość rozwoju turystyki i wypoczynku obszaru mają:

- walory przyrodnicze, w tym szczególnie atrakcyjność przyrodnicza kompleksów leśnych, obszary chronionego krajobrazu, klimat, rzeźba terenu, ilość występujących cieków, urozmaicona szata roślinna, w tym szczególnie roślinność naturalna;
- walory kulturowe – występowanie terenów o utrwalonej strukturze przestrzennej, wartościowej pod względem architektonicznym, liczba unikalnych obiektów, tj. pałace, kościoły itp. oraz założenia zabytkowe;
- walory krajobrazowe – liczba naturalnych punktów otwarć widokowych, udział powierzchni wód otwartych, liczba dominant architektonicznych, występowanie ciągów komunikacyjnych ze szpalerami drzew lub inna zielenią towarzyszącą;
- istniejące zagospodarowanie terenu;
- położenie gminy lub części jej terenów w sąsiedztwie zewnętrznych terenów mających niezrealizowane zapotrzebowanie na turystykę i wypoczynek;
- walory specjalistyczne – cechy środowiska naturalnego, które umożliwiają uprawianie różnorodnych form rekreacji (myślistwa, jeździectwa, wędkarstwa, sportów wodnych, w tym głównie kajakarstwa).

Gmina Strzelce Opolskie jest obszarem cennym turystycznie ze względu na:

- bogate zasoby dziedzictwa kulturowego wyrażające się w ilości obiektów zabytkowych, w tym w szczególności ze względu na zabytkowe drewniane kościoły stanowiące prawdziwe perełki architektury (patrz rozdział II.4.1.b), historyczne elementy zagospodarowania przestrzeni oraz unikalne układy przestrzenne wsi,
- wysokie walory krajobrazowe zarówno obszarów objętych formami ochrony przyrody Park krajobrazowy „Góra Św. Anny", Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie", jak również pozostałych miejscowości,
- znaczną ilość lasów,
- cenne obszary w bezpośrednim sąsiedztwie gminy (rejon Góry Św. Anny),
- tradycje w hodowli koni.

Rozwojowi turystyki na terenie gminy sprzyjają także wyznaczone szlaki turystyczne oraz ścieżki rowerowe, choć tych ostatnich jest zdecydowanie zbyt mało.

W zakresie dostępności do działalności rekreacyjno-wypoczynkowej w gminie dostrzegalny jest niewystarczająca liczba ośrodków turystycznych, przede wszystkim w zakresie funkcji hotelarskiej oraz towarzyszącej. Postuluje się zatem rozwój działalności hotelarskiej lub innej, dającej miejsca pobytu sezonowego lub całorocznego, w tym poprzez wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych.

7. STRUKTURA WŁADANIA GRUNTÓW

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym podział na użytki gruntowe i grupy rejestrowe został wprowadzony do ewidencji gruntów i budynków rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. z 2019r., poz. 393). Zgodnie z powyższym rozporządzeniem wyróżniono 15 grup rejestrowych zależnie od właścicieli nieruchomości i władających (zwanych „podmiotami ewidencyjnymi"), w tym:

- grupa1 - Skarb Państwa, jeżeli nie występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
- grupa 2 - Skarb Państwa, jeżeli występuje w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
- grupa 3 - jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, przedsiębiorstwa państwowe i inne państwowe osoby prawne,
- grupa 4 - gminy i związki międzygminne, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
- grupa 5 - gminy i związki międzygminne, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
- grupa 6 - jednoosobowe spółki jednostek samorządu terytorialnego i inne osoby prawne, których organami założycielskimi są organy samorządu terytorialnego,
- grupa 7 - osoby fizyczne,
- grupa 8 - spółdzielnie,
- grupa 9 - kościoły i związki wyznaniowe,
- grupa 10 - wspólnoty gruntowe,
- grupa 11 - powiaty i związki powiatów, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
- grupa 12 - powiaty i związki powiatów, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
- grupa 13 - województwa, jeżeli nie występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
- grupa 14 - województwa, jeżeli występują w zbiegu z użytkownikami wieczystymi,
- grupa 15 - spółki prawa handlowego i inne podmioty ewidencyjne niewymienione w pkt 1-14.

Dominującą formą na terenie gminy Strzelce Opolskie jest własność osób fizycznych do których należy 52,47% gruntów. Ponad 32 % gruntów stanowi własność Skarbu Państwa. Grunty te obejmują głównie tereny leśne będące w Zarządzie Lasów Państwowych, grunty pod drogami krajowymi, w tym autostradą oraz grunty pod wodami, a także grunty Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR).

Gmina Strzelce Opolskie posiada 814 ha gruntów w zasobach komunalnych. Stanowią one około 4% powierzchni gminy i obejmują głównie tereny na których zlokalizowane są obiekty i urządzenia usług oświaty (szkoły, przedszkola), administracji, zdrowia oraz bezpieczeństwa (OSP), a także tereny dróg gminnych, rowów melioracji szczegółowych i inne. Znaczące powierzchnie zajmują obiekty związane z usługami komunalnymi, w tym składowiskiem odpadów oraz oczyszczalnią ścieków, a także z terenami zielonymi, w tym Parkiem Miejskim, Parkiem Leśnym i terenem Rybaczówki.

Tabela 17. Gminny zasób nieruchomości. Stan na 31.12.2017 r.

Sposób zagospodarowania	Powierzchnia [ha]
Nieruchomości zagospodarowane przez gminę, w tym:	**667,1**
drogi i rowy gminne, w tym 0,01 ha będące w użytkowaniu wieczystym gminy)	367,25
usługi komunalne (składowisko odpadów, oczyszczalnia)	37,37
nieruchomości oświatowe (szkoła niepubliczna)	0,62
tereny sportowe i rekreacyjne, działalność kulturalna	22,61
parki, tereny zielone, lasy, rola, stawy, pozostałe (w tym 0,99 ha będące w użytkowaniu wieczystym gminy)	188,47
targowisko miejskie	1,3
rezerwa budowlana	49,48
Zarząd trwały na nieruchomościach gminy, w tym:	**45,2**
na cele oświatowe i sportowe	28,55
na cele pomocy społecznej	0,38
na cele mieszkaniowe i cmentarz	16,27
Użytkowanie gruntów gminnych, w tym:	**50,74**
Polski Związek Działkowców	49,76
Wieczyste użytkowanie gruntów gminnych, w tym:	**51,66**
pod działalność gospodarcza	20,06
pod cele mieszkaniowe + garaże	29,66
pod cele rolne	1,94
RAZEM:	**814,7**

/źródło: Plan wykorzystania zasobu nieruchomości gminy Strzelce Opolskie na lata 2018-2020/

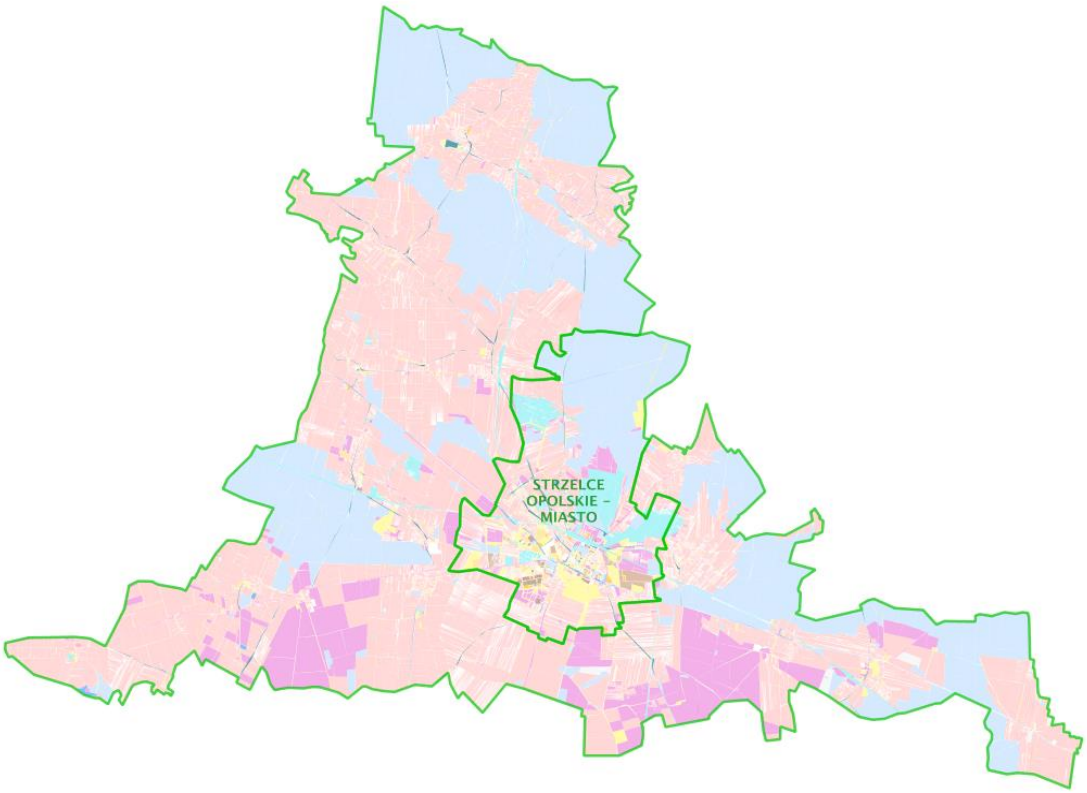

Rycina 25. Struktura własności w gminie Strzelce Opolskie
/źródło: http://sip.strzelceopolskie.pl/

Szczegółowo z graficznym przedstawieniem struktury przestrzennej władania gruntami w gminie Strzelce Opolskie można zapoznać się na portalu internetowym www.mapy.opolskie.pl w zakładce rolnictwo i kataster, prowadzonym przez Marszałka Województwa Opolskiego oraz na portalu http://sip.strzelceopolskie.pl prowadzonym przez Burmistrza Strzelec Opolskich.

8. STAN I FUNKCJONOWANIE SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

8.1. Wprowadzenie

Pod pojęciem komunikacji rozumiany jest transport, jako dział gospodarki narodowej zajmujący się przemieszczaniem osób i ładunków, oraz łączność, czyli przesyłanie informacji za pośrednictwem poczty, sieci telekomunikacyjnej, radia i telewizji[53] oraz sieci internetowej. W powyższym znaczeniu system komunikacyjny stanowi rozbudowany system powiązań transportowych i informacyjnych, wraz z niezbędną do ich realizacji infrastrukturą techniczną. Zależnie od przyjętych kryteriów transport możemy podzielić m.in. na wodny, powietrzny i lądowy, pojazdowy i przesyłowy, publiczny i prywatny. W kategorii planowania przestrzennego istotna jest lokalizacja poszczególnych elementów infrastruktury służącej komunikacji w strukturze przestrzennej danej jednostki, ocena sprawności powiązań oraz poziomu zaspokojenia potrzeb w zakresie komunikacji oraz określenie kierunków rozwoju ze wskazaniem lokalizacji przestrzennej projektowanych elementów np. dróg, parkingów, sieci, budowli inżynieryjnych, wież telekomunikacyjnych. Ze względu na walory użytkowe studium niniejszy rozdział został podzielony na trzy główne części, w tym: system transportowy, system łączności oraz infrastrukturę techniczną rozumianą jako urządzenia, obiekty i sieci służące przesyłowi materii i energii.

8.2. System transportowy

Przez obszar gminy Strzelce Opolskie oraz w jej bezpośrednim sąsiedztwie przebiegają dwa z trzech elementów III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego łączącego Niemcy, Polskę i Ukrainę, tj. autostrada A4 oraz magistralna linia kolejowa nr 132. Gmina posiada dogodne połączenia komunikacyjne i rozbudowaną infrastrukturę transportową w zakresie transportu drogowego, jak i kolejowego. Natomiast nie występuje infrastruktura związana z transportem wodnym oraz lotniczym.

8.2.a. Komunikacja lotnicza

W gminie Strzelce Opolskie nie istnieje infrastruktura związana z komunikacją lotniczą. Potrzeby mieszkańców w zakresie pasażerskiego transportu lotniczego realizowane są poprzez dostęp do międzynarodowych i krajowych portów lotniczych, z których najbliższe położone są w Katowicach-Pyrzowicach oraz we Wrocławiu-Strachowicach. Dodatkowo na terenie gminy Gogolin, w miejscowości Kamień Śląski zarejestrowane jest lądowisko wielofunkcyjne dla samolotów, zarządzane

[53] Lijewski T., Geografia transportu Polski. Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1977, s.8

przez podmiot „Lotnisko Kamień Śląski Sp. z o.o." Lądowisko wykorzystywane jest głównie do obsługi małych samolotów sportowo-rekreacyjnych wraz z serwisem i możliwością przechowania w hangarze, a także jako tor wyścigowy „Silesia Ring"

Najbliżej położone **lądowiska śmigłowcowe** znajdują się w Opolu przy Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym na ul. Witosa oraz przy szpitalu w Kędzierzynie-Koźlu (Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej). Do dnia 30 grudnia 2019 r. nie zostało oddane do użytku i zarejestrowane lądowisko dla helikopterów ratowniczych na terenie Strzelec Opolskich.

Obszar całej gminy Strzelce Opolskie znajduje się w granicach **powierzchni ograniczającej zabudowę**, o której mowa w art. 86 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (Dz. U. z 2019 poz. 1580 z późn. zm.), w związku z lokalizacją lotniczego urządzenia naziemnego (LUN) stanowiącego radar meteorologiczny na terenie Góry Św. Anny w gminie Leśnica. W granicach wyznaczonej powierzchni zewnętrznej strefy MET nr 9902 obowiązuje ograniczenie wysokości zabudowy zależne od odległości od lotniczych urządzeń naziemnych, w tym dla obszaru gminy Strzelce Opolskie do wysokości 435 m n.p.m. w rejonie Ligoty Dolnej i Ligoty Górnej oraz do 465 m n.p.m. w rejonie Kadłuba i Płużnicy Wielkiej. Jednocześnie w wyznaczonej strefie wszystkie przedsięwzięcia budowlane o planowanej wysokości powyżej 15 m, w tym: stacje bazowe telefonii komórkowej, budynki, kominy, itp., jak również dokumenty planistyczne dopuszczające taką zabudowę, wymagają uzgodnienia lokalizacji z Prezesem Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

Na terenie gminy Strzelce Opolskie występuje jeden obiekt zaliczony jako **przeszkoda lotnicza** – stacja bazowa telefonii komórkowej w Rożniątowie o wysokości 100 m powyżej poziomu terenu.

8.2.b. Komunikacja kolejowa

Przez centralną część gminy na linii wschód-zachód przebiega magistralna, dwutorowa **linia kolejowa nr 132** relacji Bytom – Wrocław Główny. Linia jest fragmentem trasy E-30, zaliczana jest do transeuropejskiego korytarza transportowego TEN-T oraz objęta jest międzynarodową umową AGTC[54], a także zaliczona do państwowej sieci linii kolejowych o strategicznym znaczeniu przewozowym. Linia nie została natomiast objęta umową AGC[55] co oznacza, że nie jest zaliczona do głównych międzynarodowych linii kolejowych w ruchu pasażerskim. W 2016 r. na odcinku Błotnica Strzelecka – Opole Groszowice linia została zmodernizowana do parametrów technicznych pozwalających na osiągnięcie prędkości przejazdu 120 km/godz dla pociągów pasażerskich[56]. Większość skrzyżowań tej linii z drogami jest jednopoziomowa. W granicach gminy Strzelce Opolskie znajdują się trzy wiadukty drogowe nad linią kolejową, w tym dwa w mieście Strzelce Opolskie i jeden w Błotnicy Strzeleckiej oraz dwa przejazdy pod linią kolejową na terenie miasta i jeden w Szymiszowie.

---

[54] Umowa europejska o głównych międzynarodowych liniach kolejowych transportu kombinowanego i obiektach towarzyszących, podpisana w Genewie dnia 1 lutego 1991 r. W Polsce weszła w życie po zatwierdzeniu przez Radę Ministrów w dniu 14 stycznia 2002 r. W jej ramach wyznaczona została sieć linii kolejowych dla międzynarodowych przewozów kontenerowych transportem kolejowym oraz terminale kontenerowe, położone na sieci kolejowej.

[55] Umowa europejska o głównych międzynarodowych liniach kolejowych, podpisana w Genewie dnia 31 maja 1985 r. Weszła w życie w stosunku do Polski w dniu 27 kwietnia 1989 r. W jej ramach wyznaczona została sieć linii kolejowych znaczenia międzynarodowego. Linie tworzące układ powinny być dostosowane do prędkości: 160 km/godz. w ruchu pasażerskim i 120 km/godz. w ruchu towarowym, przy nacisku osi 225 kN.

[56] Zadanie: *Polepszenie jakości usług przewozowych poprzez poprawę stanu technicznego linii kolejowej nr 132 na odcinku Błotnica Strzelecka - Opole Groszowice* - POIiŚ 7.1-65 M-L-K-Z

Stacja kolejowa znajduje się w mieście Strzelce Opolskie, a przystanki kolejowe we wsiach Szymiszów i Błotnica Strzelecka. Dworzec kolejowy w mieście Strzelce Opolskie stanowi ważny punkt węzłowy w miejskim i gminnym układzie komunikacyjnym oraz istotną destynację zarówno dla osób pieszych, rowerzystów, jak również osób dojeżdżających samochodami i środkami komunikacji zbiorowej. Lokalizacja dworca kolejowego w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta ma istotne znaczenie dla jego rozwoju przestrzennego oraz społeczno-gospodarczego. W szczególności wzmocnieniu i poprawie jakości powinny podlegać powiązania piesze i pieszo-rowerowe pomiędzy dworcem PKP, a dworcem PKS oraz centrum miasta, z uwzględnieniem głównych potoków ruchu pieszych, w szczególności młodzieży dojeżdżającej do szkół.

W układzie północ-południe przez gminę przebiega **linia kolejowa nr 175** relacji Strzelce Opolskie – Kluczbork. W dniu 23 czerwca 2000 roku nastąpiło zamknięcie dla ruchu pasażerskiego odcinka Kłodnica – Fosowskie. W 2005 r. zlikwidowano trakcję elektryczną na odcinku Fosowskie – Staniszcze Wielkie, a w 2006 na odcinku Strzelce Opolskie – Rozmierka. W 2007 r. linia została wykreślona z ewidencji PLK. W 2016 r. reaktywowano odcinek prowadzący ze stacji Strzelce Opolskie do zakładu Kronospan będącego producentem płyt drewnianych dla branży meblarskiej. Na pozostałej długości w chwili obecnej linia kolejowa nr 175 fizycznie nie istnieje, a infrastruktura towarzysząca uległa w znacznym stopniu degradacji. Jedyną pozostałością są nasypy, mosty i wiadukty kolejowe oraz zabudowania dworców. Główna stacja kolejowa znajduje się w mieście Strzelce Opolskie, natomiast przystanki kolejowe we wsiach Rozmierka i Kadłub, przy czym oba dworce kolejowe są obecnie nieużytkowane. Są to budynki murowane z cegły, o zwartej bryle, kryte czterospadowym dachem łamanym, pierwotnie z przybudowaną drewnianą wiatą. W budynkach dworców, oprócz hali kas, poczekalni dla podróżnych i pomieszczeń biurowych, mieściły się także mieszkania dla załogi oraz zaplecze techniczne. Obecnie budynki są nieużytkowane, a ich stan techniczny stale się pogarsza.

Pomimo obecnego regresu, zasadnym wydaje się dążenie do utrzymania przebiegu linii, w przyszłości bowiem może ona stanowić ważny i wygodny ciąg komunikacyjny dla lokalnych społeczności, na wzór funkcjonujących np. po stronie czeskiej szynobusów, jak również alternatywne połączenie komunikacyjne dla zakładów zlokalizowanych w Strzeleckiej Strefie Przemysłowej w Warmątowicach.

Należy podkreślić, że zgodnie z polityką rządu zawartą w Strategii Rozwoju Kraju oraz „Master Plan dla transportu kolejowego w Polsce do roku 2030" zakładane jest zwiększenie udziału kolei w przewozach pasażerskich i towarowych.

8.2.c. Komunikacja drogowa

W zakresie drogowego układu komunikacyjnego najważniejszą arterię stanowi **autostrada A-4**, będąca częścią III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego relacji Drezno-Lwów. Na terenie Polski przebiega ona kolejno przez: granica państwa - Jędrzychowice Krzywa - Legnica - Wrocław - Prądy - Nogowczyce - Gliwice - Katowice - Chrzanów Tarnów - Rzeszów - Jarosław - Radymno – Korczowa – granica państwa, a na obszarze gminy Strzelce Opolskie przez niewielki fragment wsi Ligota Dolna. Powiązanie terenu gminy z autostradą odbywa się poprzez węzeł autostradowy „Kędzierzyn Koźle", do którego włącza się droga wojewódzka nr 426, oraz poprzez węzeł „Strzelce Opolskie" i drogę krajową nr 88 (dawniej E40).

Przez teren gminy przebiegają dwie **drogi krajowe**:

- nr **94** relacji: granica państwa Zgorzelec – Wrocław – Opole – Strzelce Opolskie – Kraków Balice – Korczowa, klasy głównej ruchu przyspieszonego GP. Droga przebiega równolegle do trasy autostrady A4 i stanowi w stosunku do niej bezpłatną trasę alternatywną. Jednocześnie ma istotne znaczenie w przypadku zamknięcia autostrady w sytuacjach kryzysowych lub w przypadku remontu, jak również stanowi główną oś komunikacyjną w gminie. W związku z dużym obciążeniu ruchem, postulowana jest budowa obwodnicy południowej miasta Strzelce Opolskie.
- nr **88** relacji: Strzelce Opolskie – węzeł Strzelce Opolskie na autostradzie A4, dla której planowana jest modernizacja do pełnych parametrów klasy GP, w tym docelowo poprzez budowę drugiej jezdni po wschodniej stronie istniejącego pasa drogowego (min. 50 m w liniach rozgraniczających). Obwodnica ta ma szczególne znaczenie dla dalszego rozwoju przestrzennego miasta.

Przez teren gminy przebiegają dwie **drogi wojewódzkie:**

- nr **426** relacji Kędzierzyn Koźle – Strzelce Opolskie – Zawadzkie, dla której planowana jest modernizacja do parametrów technicznych klasy G (min. 30 m w liniach rozgraniczających) wraz z budową obwodnicy miasta Strzelce Opolskie,
- nr **409** relacji Dębina – Strzelce Opolskie, dla której planowana jest modernizacja do parametrów technicznych klasy G (min. 30 m w liniach rozgraniczających).

Lokalne powiązania komunikacyjne zapewniają głównie **drogi powiatowe**.

Tabela 18. Wykaz dróg powiatowych

Lp.	Nr drogi	Nazwa ciągu drogowego	Długość drogi [km]	Klasa drogi	Standard
1	1466 O	Błotnica Strzelecka - Sieroniowice	3,092	Lokalna	V
2	1801 O	Strzelce Opolskie - Brzezina	3,272	Lokalna	V
3	1804 O	Strzelce Opolskie - Kolonowskie	19,906	Lokalna	V
4	1805 O	Strzelce Opolskie - Leśnica - Kędzierzyn-Koźle	18,411	Główna	III
5	1806 O	Sucha - Kalinów	5,175	Zbiorcza	IV
6	1807 O	Strzelce Opolskie - Krasiejów	16,942	Główna	III
7	1815 O	Izbicko- Grodzisko	12,794	Główna	III
8	1816 O	Kadłub - Spórok	4,470	Zbiorcza	IV
9	1818 O	Rożniątów -Dolna	4,455	Lokalna	V
10	1819 O	Kalinowice — Siedlec	5,635	Lokalna	V
11	1820 O	Szymiszów - Rożniątów	3,250	Lokalna	V
12	1821 O	Rozmierka - Osiek	4,108	Lokalna	V
13	1822 O	Sucha - Rozmierka	4,265	Lokalna	V
14	1823 O	Kadłub - Osiek	3,567	Lokalna	V
15	1824 O	Płużnica Wielka - granica województwa śląskiego (Kotulin)	0,930	Lokalna	V
16	1827 O	Ligota Dolna - DP 1805 0	7,285	Zbiorcza	V
17	1842 O	Piotrówka - Osiek	9,760	Lokalna	V

18	1847 O	Strzelce Opolskie - Dziewkowlce	3,292	Lokalna	V
19	1848 O	Rozmierz- Grodzisko	2,210	Lokalna	V

/źródło: Wykaz dróg powiatowych Powiatu Strzeleckiego/

Drogi powiatowe przeważnie nie spełniają wymogów technicznych dla stawianej im klasy w zakresie szerokości pasa drogowego i innych parametrów technicznych. Wszystkie prowadzą również ruch przez tereny zabudowane wsi gminnych, co jest niedopuszczalne dla dróg klasy głównej (G). Uwzględniając wymogi prawne wskazana byłaby budowa obejścia drogowego wsi Kadłub, Grodzisko, Rozmierz i Rozmierka, natomiast uwarunkowania faktyczne przemawiają za obniżeniem klas dróg.

Tabela 19. Wykaz powiatowych ulic miejskich

Lp.	Nr drogi	Nazwa ulicy	Długość ulicy [km]	Klasa drogi	Standard
1	2271 O	ul. Dworcowa	1,174	Lokalna	V
2	2272 O	ul. Cementowa	1,215	Główna	III
3	2273 O	ul. Zakładowa	1,628	Główna	III
4	2274 O	ul. Szpitalna	0,500	Zbiorcza	IV
5	2275 O	ul. Mickiewicza	1,460	Zbiorcza	IV
6	2278 O	ul. Matejki	1,220	Lokalna	V
7	2279 O	ul. Nowowiejska	1,395	Lokalna	V
8	2280 O	ul. Celna	1,930	Lokalna	V
9	2281 O	ul. Powstańców Śląskich (na odcinku ul. 1 Maja – ul. Dworcowa)	0,335	Lokalna	V
		Łącznie	**10,857**		

/źródło: Wykaz dróg powiatowych Powiatu Strzeleckiego/

Tabela 20. Wykaz ulic w ciągu dróg powiatowych

Lp.	Nr drogi	Nazwa ulicy w ciągu drogi	Długość ulicy	Klasa drogi	Standard
1	1801 O	ul. Ujazdowska	1,231	Lokalna	V
2	1804 O	ul. Habryki	0,425	Lokalna	V
3	1804 O	ul. Osiecka	5,275	Lokalna	V
4	1805 O	ul. Dolińska	0,482	Główna	III
5	1807 O	ul. Powstańców Śl. - ul. 1 Maja	4,972	Główna	III
6	1847 O	ul. Dziewkowicka	1,588	Lokalna	V
		Łącznie	**13,973**		

/źródło: Wykaz dróg powiatowych Powiatu Strzeleckiego/

Na terenie miasta Strzelce Opolskie układ komunikacyjny charakteryzuje się brakiem pełnych powiązań pierścieniowych po południowej stronie drogi krajowej nr 94, co znacząco utrudnia sprawne poruszanie się po mieście. Problem wynika z fikcyjnego oznaczenia ul. Celnej jako drogi powiatowej klasy lokalnej, w stanie faktycznym stanowi ona bowiem drogę transportu rolnego o złym stanie technicznym.

Drogi gminne, w większości klasy dojazdowej, wyszczególniono w Tabeli 21. Wykaz ten podlega modyfikacji i uzupełnieniom adekwatnie do rozwoju przestrzennego poszczególnych miejscowości.

Tabela 21. Wykaz dróg gminnych

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość [m]
1	105399O	Balcarzowice - Warmątowice	960
2	105268O	Błotnica Strzelecka - ul. Kolejowa	233
3	105271O	Błotnica Strzelecka - ul. Leśna	795
4	105269O	Błotnica Strzelecka - ul. Nowa	382
5	105272O	Błotnica Strzelecka - ul. Parkowa	888
6	105276O	Błotnica Strzelecka - ul. Powstańców Śląskich	119
7	105273O	Błotnica Strzelecka - ul. Stara Cegielnia	547
8	105274O	Błotnica Strzelecka - ul. Stawowa	117
9	105275O	Błotnica Strzelecka - ul. Szkolna	380
10	105419 O	Błotnica Strzelecka- łącząca drogę powiatową (ul. Dworcowa) z przejazdem kolejowym	799
11	105270O	Błotnica Strzelecka - ul. Wiejska	894
12	105277O	Błotnica Strzelecka – Balcarzowice - Sieroniowice	211
13	105278O	Brzezina - ul. Lipowa	1143
14	105508O	Centawa - Warmątowice	834
15	105279O	Brzezina - Brzezińska	2223
16	105265O	droga bez nazwy do Dziewkowic	1213
17	105288O	Dziewkowice - pl. Klasztorny	264
18	105296O	Dziewkowice - ul. Centawska	449
19	105294O	Dziewkowice - ul. Jemielnicka	268
20	105298O	Dziewkowice - ul. Józefa Lompy	688
21	105282O	Dziewkowice - ul. Kolejowa	527
22	105290O	Dziewkowice - ul. Kościelna	281
23	105293O	Dziewkowice - ul. Krótka	382
24	105284O	Dziewkowice - ul. Księdza Wajdy	346
25	105291O	Dziewkowice - ul. Łąkowa	176
26	105295O	Dziewkowice - ul. Mała	370
27	105292O	Dziewkowice - ul. Spacerowa	426
28	105289O	Dziewkowice - ul. Ogrodowa	381
29	105285O	Dziewkowice - ul. Podgórna	161
30	105297O	Dziewkowice - ul. Polna	516
31	105283O	Dziewkowice - ul. Poprzeczna	187
32	105287O	Dziewkowice - ul. Sportowa	157
33	105299O	Dziewkowice - ul. Strzelecka, Dziewkowice - ul. Strzelecka (boczna)	748
34	105286O	Dziewkowice - ul. Szkolna	256
35	105281O	Dziewkowice - ul. Zielona	712
36	105306O	Grodzisko - Bregule	1415
37	105305O	Grodzisko - ul. Leśna	207
38	105305O	Grodzisko - ul. Leśna	499
39	105302O	Grodzisko - ul. Młyńska	529
40	105301O	Grodzisko - ul. Polna	387
41	105301O	Grodzisko - ul. Polna	719
42	105304O	Grodzisko - ul. Powstańców Śląskich	1648

43	105303O	Grodzisko - ul. Stawowa	713
44	wewnętrzna	Grodzisko - ul. Wolności (boczna)	449
45	105307O	Jędrynie - ul. Krótka	151
46	105308O	Jędrynie - ul. Polna	684
47	105309O	Jędrynie - ul. Zielona	216
48	105322O	Kadłub - Barwinek - Spórok	3031
49	105321O	Kadłub - przysiółek Banatki (ul. Piaskowa do ul. Młyńskiej)	463
50	105318O	Kadłub - ul. Boczna	566
51	wewnętrzna	Kadłub - ul. Dworcowa	259
52	105310O	Kadłub - ul. Krótka	345
53	105319O	Kadłub - ul. Leśna	488
54	105319O	Kadłub - ul. Leśna	630
55	105311O	Kadłub - ul. Młyńska	458
56	105312O	Kadłub - ul. Okólna	426
57	105316O	Kadłub - ul. Piaskowa (boczna)	182
58	105316O	Kadłub - ul. Piaskowa (boczna)	1248
59	105313O	Kadłub - ul. Polna	300
60	105314O	Kadłub - ul. Wodna	489
61	105320O	Kadłub - ul. Wolności	881
62	105315O	Kadłub - ul. Zamkowa	97
63	105315O	Kadłub - ul. Zamkowa	508
64	105317O	Kadłub - ul. Zielona	1624
65	105327O	Kalinowice - Kalinów (ul. Strzelecka)	1460
66	105328O	Kalinowice - Sucha (ul. Parkowa)	969
67	105328O	Kalinowice - ul. Parkowa	239
68	105323O	Kalinowice - ul. Przeskok	371
69	105324O	Kalinowice - ul. Szkolna	137
70	105326O	Kalinowice- Góry świętej Anny	569
71	105330O	Kalinów - granica gminy Leśnica (Dolna)	2806
72	105329O	Kalinów - ul. Parkowa	179
73	wewnętrzna	Kalinów - ul. Piękna	143
74	105331O	Ligota Dolna – ul. Wiejska, ul. Ezechiela Orlika, ul. Romantyczna	1604
75	105333O	Ligota Górna - ul. Leśna	437
76	105332O	Ligota Górna - ul. Wiejska	893
77	105332O	Ligota Górna - ul. Wiejska	507
78	105325O	Kalinowice (ul. Dolna Lipa)	1841
79	105334O	Niwki - Wiejska	1339
80	105339O	Osiek - ul. Krótka	909
81	105337O	Osiek - ul. Leśna	313
82	105336O	Osiek - ul. Polna	425
83	105340O	Osiek - ul. Strzelecka (boczna)	367
84	105338O	Osiek - ul. Szkolna	409
85	105342O	Płużnica Wielka - granica woj. śląskiego (Ligota Toszecka)	1049
86	105341O	Płużnica Wielka - ul. Wiejska	555
87	105335O	Poznowice - granica gminy Izbicko - Niwki	939

88	105351O	Rozmierka - Podborzany (ul. Jemielnicka), Strzelce Opolskie - Podborzany (ul. Jemielnicka)	1829
89	wewnętrzna	Rozmierka - ul. Strzelecka (boczna)	227
90	105349O	Rozmierka - ul. 1 Maja	276
91	105345O	Rozmierka - ul. Dworcowa	1273
92	105347O	Rozmierka - ul. Krótka	144
93	105350O	Rozmierka - ul. Leśna	790
94	105348O	Rozmierka - ul. Pasternik	1349
95	105344O	Rozmierka - ul. Polna	619
96	105346O	Rozmierka - ul. Powstańców Śląskich	366
97	105343O	Rozmierka - ul. Szkolna	644
98	105357O	Rozmierz - ul. Jemielnicka	642
99	wewnętrzna	Rozmierz - ul. Kościelna	40
100	105352O	Rozmierz - ul. Krzyżowa	203
101	105355O	Rozmierz - ul. Młyńska	1963
102	105356O	Rozmierz - ul. Strzelecka	221
103	105353O	Rozmierz - ul. Wyzwolenia	1553
104	105354O	Rozmierz - ul. Zielona	191
105	105358O	Rożniątów - ul. Biadaczowa	586
106	105364O	Rożniątów - ul. Biadaczowa (Biadacz-Groszków)	707
107	105359O	Rożniątów - ul. Brzozowa	277
108	105362O	Rożniątów - ul. Krótka	775
109	105361O	Rożniątów - ul. Leśna	474
110	105360O	Rożniątów - ul. Polna	402
111	105363O	Rożniątów - ul. Wolności (odgałęzienia)	691
112	105420 O	Strzelce Opolskie - ul. Ogrodowa	438
113	105413O	Strzelce Opolskie - al. Jana Pawła II	339
114	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - 1 Maja (boczna)	745
115	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - Kard. S. Wyszyńskiego (boczna)	175
116	105280O	Strzelce Opolskie - Brzezina - gr. gminy Ujazd	3420
117	105421O	Strzelce Opolskie - droga między blokami 6 i 7 na os. Piastów Śl.	99
118	1054230O	Strzelce Opolskie - część KZ 1	183
119	105422O	Strzelce Opolskie - część KZ 2	375
120	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - droga wewnętrzna przy bloku nr 5 na os. Piastów Śl.	95
121	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - łącznik ul. Bocznicowej i ul. Sosnowej	155
122	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - łącznik ul. K. Miarki i ul. B. Prusa	61
123	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - łącznik ul. Krzywoustego i ul. Klonowej	116
124	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - łącznik ul. Marka Prawego i pl. Targowego	119
125	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - łącznik ul. Nowowiejskiej i ul. Kamiennej	66
126	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - łącznik ul. Toszeckiej i ul. W. Świerzego	297
127	wewnętrzna	Strzelce Opolskie – ul. Opolska (boczna 1)	491
128	wewnętrzna	Strzelce Opolskie – ul. Opolska (boczna 2)	127
129	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - Os. Piastów Śląskich	533
130	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - parking przy ul. Parkowej	104
131	105221O	Strzelce Opolskie - Plac Mikołaja Kopernika	91
132	105232O	Strzelce Opolskie - Plac Myśliwca	87

133	105263O	Strzelce Opolskie - Plac Stefana Żeromskiego	278
134	105255O	Strzelce Opolskie - ul. Plac Targowy	644
135	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - przedłużenie ul. Zamkowej	110
136	105242O	Strzelce Opolskie - Plac Myśliwca	399
137	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - Strzelecki Obszar Gospodarczy I	189
138	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - Strzelecki Obszar Gospodarczy II	77
139	105264O	Strzelce Opolskie - ul. Arki Bożka	113
140	105248O	Strzelce Opolskie - ul. Andrzeja Struga	177
141	105402O	Strzelce Opolskie - ul. Agatowa	252
142	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - ul. Asnyka	115
143	105207O	Strzelce Opolskie - ul. Bolesława Chrobrego	172
144	105220O	Strzelce Opolskie - ul. Bolesława Krzywoustego	189
145	105241O	Strzelce Opolskie - ul. Bolesława Prusa	145
146	105202O	Strzelce Opolskie - ul. Blokowa	202
147	105410O	Strzelce Opolskie - ul. Bocznicowa	608
148	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - ul. Norberta Bończyka	138
149	105408O	Strzelce Opolskie - ul. Braci Prankel	228
150	105203O	Strzelce Opolskie - ul. Brzezińska	186
151	105205O	Strzelce Opolskie - ul. Brzozowa	235
152	105415O	Strzelce Opolskie - ul. Budowlanych	517
153	105414O	Strzelce Opolskie - ul. Budowlanych	790
154	105401O	Strzelce Opolskie - ul. Bursztynowa	656
155	105411O	Strzelce Opolskie - ul. Ciepłownicza	1031
156	105404O	Strzelce Opolskie - ul. Czereśniowa	3002
157	105208O	Strzelce Opolskie - ul. Jarosława Dąbrowskiego	231
158	105235O	Strzelce Opolskie - ul. Elizy Orzeszkowej	162
159	105412O	Strzelce Opolskie - ul. Euzebiusza Ferta	379
160	105206O	Strzelce Opolskie - ul. Fryderyka Chopina	91
161	105209O	Strzelce Opolskie - ul. Fabryczna	809
162	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - ul. Fabryczna	374
163	105210O	Strzelce Opolskie - ul. Floriana	202
164	105251O	Strzelce Opolskie - ul. Klonowa (dawniej Świerczewskiego)	708
165	105211O	Strzelce Opolskie - ul. Graniczna	212
166	105212O	Strzelce Opolskie - ul. Grunwaldzka	127
167	105216O	Strzelce Opolskie - ul. Hugo Kołłątaja	87
168	105245O	Strzelce Opolskie - ul. Henryka Sienkiewicza	298
169	105400O	Strzelce Opolskie - ul. Henryka Pobożnego	190
170	105223O	Strzelce Opolskie - ul. Juliusza Ligonia	72
171	105226O	Strzelce Opolskie - ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego	614
172	105258O	Strzelce Opolskie - ul. Józefa Wilkowskiego	140
173	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - ul. Bronisława Jankowskiego	168
174	105213O	Strzelce Opolskie - ul. Jarzębowa	159
175	105201O	Strzelce Opolskie - ul. Jordanowska	227
176	105228O	Strzelce Opolskie - ul. Karola Miarki	606
177	105214O	Strzelce Opolskie - ul. Kamienna	711

178	105266O	Strzelce Opolskie - ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego	446
179	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - ul. Karola Miarki (boczna)	159
180	105403O	Strzelce Opolskie - ul. Kazimierza Wielkiego	679
181	105215O	Strzelce Opolskie - ul. Kolejowa	483
182	105219O	Strzelce Opolskie - ul. Krótka	66
183	105256O	Strzelce Opolskie - ul. Księdza Józefa Wajdy	115
184	105227O	Strzelce Opolskie - ul. Ks. Karola Lange	100
185	105405O	Strzelce Opolskie - ul. Księcia Alberta	188
186	105222O	Strzelce Opolskie - ul. Leśna	429
187	105224O	Strzelce Opolskie - ul. Ludowa	70
188	105225O	Strzelce Opolskie - ul. Łąkowa	116
189	105217O	Strzelce Opolskie - ul. Marii Konopnickiej	153
190	105416O	Strzelce Opolskie - ul. Marka Prawego	791
191	105229O	Strzelce Opolskie - ul. Młyńska	131
192	105231O	Strzelce Opolskie - ul. Mostowa	803
193	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - ul. Nefrytowa	81
194	105233O	Strzelce Opolskie - ul. Okrężna	1220
195	105234O	Strzelce Opolskie - ul. Osiedle	323
196	105236O	Strzelce Opolskie - ul. Parafialna	48
197	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - ul. Parkowa	77
198	105237O	Strzelce Opolskie - ul. Piękna	376
199	105238O	Strzelce Opolskie - ul. Podgórna	189
200	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - ul. Polna	515
201	105239O	Strzelce Opolskie - ul. Polna	184
202	105240O	Strzelce Opolskie - ul. Poprzeczna	255
203	105407O	Strzelce Opolskie - ul. Jana Rychla	350
204	105243O	Strzelce Opolskie - ul. Kupiecka (dawniej Rosenbergów)	248
205	105406O	Strzelce Opolskie - ul. Rubinowa	375
206	105230O	Strzelce Opolskie - ul. Stanisława Moniuszki	551
207	105244O	Strzelce Opolskie - ul. Sadowa	293
208	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - ul. Słonecznikowa	173
209	105246O	Strzelce Opolskie - ul. Sosnowa	1032
210	105247O	Strzelce Opolskie - ul. Strażacka	170
211	105249O	Strzelce Opolskie - ul. Strzelców Bytomskich	1142
212	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - ul. Strzelców Bytomskich boczna	149
213	105170O	Strzelce Opolskie - ul. Surowcowa	1803
214	105250O	Strzelce Opolskie - ul. Szkolna	124
215	wewnętrzna	Strzelce Opolskie - ul. Topazowa	109
216	105218O	Strzelce Opolskie - ul. Tadeusza Kościuszki	334
217	105253O	Strzelce Opolskie - ul. Topolowa	229
218	105254O	Strzelce Opolskie - ul. Torowa	301
219	105204O	Strzelce Opolskie - ul. Władysława Broniewskiego	136
220	105252O	Strzelce Opolskie - ul. Wawrzyńca Świerzego	1550
221	105257O	Strzelce Opolskie - ul. Wałowa	120
222	105259O	Strzelce Opolskie - ul. Wojska Polskiego	58

223	105424O	Strzelce Opolskie - ul. Wrzosowa	168
224	105260O	Strzelce Opolskie - ul. Zamkowa	182
225	105261O	Strzelce Opolskie - ul. Zielona	141
226	105262O	Strzelce Opolskie - ul. Żwirki i Wigury	126
227	105424O	Strzelce Opolskie - ul. Pogodna	695
228	105300O	Dziewkowice - ul. Leśna	464
229	105371O	Sucha - Grodzisko	1780
230	105370O	Sucha - ul. Mikołaja Kopernika	288
231	105367O	Sucha - ul. Świętej Anny	714
232	105369O	Sucha - ul. Kościelna (boczna)	536
233	105366O	Sucha - ul. Leśna	744
234	105365O	Sucha - ul. Polna	257
235	105368O	Sucha - ul. Wodna	557
236	wewnętrzna	Szczepanek - ul. Krótka	259
237	wewnętrzna	Szczepanek - ul. Okrężna	322
238	105376O	Szczepanek - ul. Karola Miarki	545
239	105372O	Szczepanek - ul. Leśna	313
240	105375O	Szczepanek - ul. Podgórna	378
241	105373O	Szczepanek - ul. Polna	265
242	105377O	Szczepanek - ul. Wiktora Knapika	718
243	105374O	Szczepanek - ul. Wolności	420
244	105391O	Szymiszów - ul.1 Maja	735
245	105389O	Szymiszów - ul. Spokojna	625
246	105394O	Szymiszów - ul. Suska	217
247	105378O	Szymiszów - ul. Dębowa	393
248	wewnętrzna	Szymiszów- ul. Fabryczna	421
249	105381O	Szymiszów - ul. Franciszka Myśliwca	576
250	105386O	Szymiszów - ul. Karola Miarki	173
251	105384O	Szymiszów - ul. Kościelna	293
252	105380O	Szymiszów - ul. Krótka	346
253	105382O	Szymiszów - ul. Krzywa	185
254	105388O	Szymiszów - ul. Leśna	104
255	105388O	Szymiszów - ul. Leśna	432
256	105392O	Szymiszów - ul. Piękna	1494
257	105379O	Szymiszów - ul. Polna	733
258	105385O	Szymiszów - ul. Strzelecka	1730
259	105385O	Szymiszów - ul. Strzelecka	360
260	105390O	Szymiszów - ul. Szkolna	328
261	105383O	Szymiszów - ul. Franciszka Waloszka	573
262	105393O	Szymiszów - ul. Zielona	275
263	105387O	Szymiszów Osiedle - ul. Mała	1001
264	105387O	Szymiszów Osiedle - ul. Mała	102
265	105398O	Warmątowice - ul. Olszowska	242
266	105409O	Warmątowice - ul. Błotnicka	504
267	105395O	Warmątowice - ul. Polna	547

268	105397O	Warmątowice - ul. Stawowa	280
269	105396O	Warmątowice - ul. Wiejska	690
270	wewnętrzna	Strzelce Opolskie – ul. Dębowa	70
	wewnętrzna	Strzelce Opolskie – ul. Miodowa	1 250
	105423O	Strzelce Opolskie - ul. Lawendowa	160
	wewnętrzna	Strzelce Opolskie – ul. Wspólna	215
	wewnętrzna	Strzelce Opolskie – ul. Makowa	125
	wewnętrzna	Błotnica Strzelecka – ul. Polna	650
	wewnętrzna	Brzezina – ul. Cicha	180
	wewnętrzna	Brzezina – ul. Górna	500
	wewnętrzna	Brzezina – ul. Miła	280
	wewnętrzna	Brzezina – ul. Gruszecka	300
	wewnętrzna	Rożniątów – ul. Kwiatowa	170
	wewnętrzna	Rożniątów – ul. Słoneczna	230
	wewnętrzna	Szymiszów – ul. Franciszka Waloszka – odcinek od drogi krajowej DK94	220
	wewnętrzna	Szymiszów – ul. Nowa	300
	wewnętrzna	Szymiszów – ul. Poprzeczna	195
	wewnętrzna	Szymiszów – ul. Stara Karolina	550
	wewnętrzna	Płużnica Wielka – ul. Centawska	760
	wewnętrzna	Sucha – ul. Sosnowa	100
	wewnętrzna	Sucha – ul. Różana	315
	wewnętrzna	Warmątowice – ul. Centawska	395
	wewnętrzna	Kalinów – ul. Wiejska	870
	wewnętrzna	Kadłub – ul. Graniczna	105
		RAZEM:	**146 898**

/źródło: UM Strzelce Opolskie, stan na dzień 1.03.2020 r./

Gmina Strzelce Opolskie jest również właścicielem wielu dróg transportu rolnego stanowiących, zgodnie z ustawą o drogach publicznych, drogi wewnętrzne. Mając na uwadze faktyczne wykorzystanie wskazanych dróg, intensywność ruchu i znaczenie dla funkcjonowania całego układu komunikacyjnego, w niektórych przypadkach zasadne byłoby nadanie im kategorii dróg gminnych.

8.2.d. Komunikacja wodna śródlądowa

Na obszarze gminy Strzelce Opolskie nie występują cieki stanowiące śródlądowe drogi wodne. Najbliżej położonym szlakiem wodnym stanowiącym korytarz transportowy jest rzeka Odra wraz z Kanałem Gliwickim.

8.2.e. Zaplecze motoryzacji

Funkcjonowanie transportu drogowego w znacznym stopniu uzależnione jest również od wyposażenia i rozmieszczenia stacji paliw czy sieci parkingów. W gminie Strzelce Opolskie funkcjonuje 8 stacji paliw, w tym 7 na obszarze miasta oraz jedna w Szymiszowie.

Ze względu na perspektywiczną zmianę układu komunikacyjnego związaną z budową obwodnicy miasta szczególnie atrakcyjną lokalizacją dla nowej stacji paliw może być rejon projektowanego skrzyżowania z drogą krajową nr 94 po zachodniej stronie miasta, jednak jej lokalizacja będzie możliwa dopiero po ustaleniu ostatecznego przebiegu obwodnicy.

Gmina podjęła również działania związane ze zgłaszanym przez mieszkańców Strzelec Opolskich problemem braku miejsc postojowych w rejonie centrum miasta, gdzie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 (działanie 3.1.1. Strategie niskoemisyjne w miastach subregionalnych) w 2018 r. zrealizowano projekt „Budowa centrum „parkuj i jedź" w Strzelcach Opolskich" zlokalizowany pomiędzy ul. Piłsudskiego i ul. Kościuszki.

Na potrzeby Państwowej Szkoły Podstawowej nr 4 jak również mieszkańców, wybudowano parking przy ul. Sosnowej. Zrealizowano również miejsca postojowe dla samochodów osobowych przy ul. Budowlanych.

8.2.f. Transport zbiorowy

Transport zbiorowy rozumiany jako zadanie własne gminy zgodnie z art. 7 ustawy o samorządzie gminnym, realizowany jest jedynie poprzez dowóz dzieci do szkół.

Dostęp do innych środków komunikacji zbiorowej, zarówno na poziomie powiązań lokalnych jak i ponadlokalnych odbywa się głównie poprzez transport kolejowy na linii nr 132 oraz transport autobusowy na liniach obsługiwanych przez PKS Strzelce Opolskie oraz innych przewoźników. Do zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz Strefy Aktywności Gospodarczej w gminie Ujazd pracownicy dowożeni są autobusami „zakładowymi".

Poza miastem Strzelce Opolskie, w żadnej z miejscowości w gminie nie istnieje wydzielony dworzec autobusowy, a jedynie zlokalizowane przy drogach przystanki autobusowe, których lokalizacja zależna jest od uzgodnień z właściwym zarządcą drogi. W powyższym zakresie nie zdiagnozowano potrzeb wymagających uwzględnienia w studium.

8.2.g. Problemy rozwoju układu komunikacyjnego

Do najważniejszych problemów dotyczących funkcjonowania układu komunikacyjnego w gminie Strzelce Opolskie należy zaliczyć:

- złą jakość dróg powiatowych, nieodpowiadającą wymogom ustawowym pod względem parametrów technicznych,
- zbyt wysoka klasa niektórych dróg w stosunku do faktycznych potrzeb i natężenia ruchu, co skutkuje koniecznością przeznaczania w planach miejscowych, niezależnie od warunków terenowych, dużych rezerw w liniach rozgraniczających pod przyszłą przebudowę,
- hałas i zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego, głównie w związku z przebiegiem dróg krajowych i wojewódzkich przez obszar zabudowany miasta, w tym szczególnie przez jego zabytkowe śródmieście i staromiejskie centrum,
- nakładanie się na obszarze miasta ruchu tranzytowego, prowadzonego drogą wojewódzką DW 426, na ruch tranzytowy na drodze krajowej DK 94 oraz ruch wewnątrzmiejski, co ma zasadniczy wpływ na sprawność i bezpieczeństwo ruchu komunikacyjnego.

Na odcinku Strzelce Opolskie – Jemielnica droga wojewódzka nr 426 nie spełnia wymogów stawianych klasie (Z).

Droga wojewódzka nr 409 prowadzi ruch przez tereny zabudowane miasta Strzelce Opolskie oraz wsi Rożniątów, Kalinów i Niwki, przy czym największe problemy komunikacyjne występują na terenie miasta oraz wsi Rożniątów.

Bariery, które musi pokonać ruch transportowy na drodze krajowej nr 94 obniżają znacząco standardy jej użytkowania oraz bezpieczeństwo ruchu drogowego. Największe problemy komunikacyjne występują na odcinku przebiegającym przez tereny zabudowane miasta Strzelce Opolskie, gdzie na ruch tranzytowy (zewnętrzny) nakłada się ruch wewnątrzmiejski oraz ruch regionalny do węzłów autostradowych „Strzelce Opolskie" i „Kędzierzyn-Koźle". Ruch komunikacyjny w mieście zostaje całkowicie sparaliżowany w przypadkach poważnych kolizji drogowych na pobliskiej autostradzie A4, kiedy to ruch z autostrady skierowany zostaje na drogę krajową nr 94, zapewniającą powiązania między węzłami autostradowymi. Ponieważ odcinek autostrady A4 przebiegający przez Górę Św. Anny – Wysoką należy do jednych z bardziej kolizyjnych odcinków tej drogi, szczególnie w okresie jesienno-zimowym miasto Strzelce Opolskie narażone jest na całkowity paraliż komunikacyjny.

Tranzytowo przebiegająca przez obszar gminy droga krajowa 94 jest źródłem uciążliwości, głównie w zakresie ponadnormatywnych poziomów hałasu oraz zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Zasadnicze znaczenie dla przyszłego układu komunikacyjnego oraz rozwoju przestrzennego gminy ma planowana zmiana przebiegu obwodnicy południowej miasta Strzelce Opolskie, która wymaga wniesienia do Studium jak również planu miejscowego.

8.3. System łączności

System łączności w gminie Strzelce Opolskie obejmuje sieć telekomunikacyjną w zakresie telefonii przewodowej i bezprzewodowej wraz z dostępem do internetu, sieci radiowej i telewizyjnej.

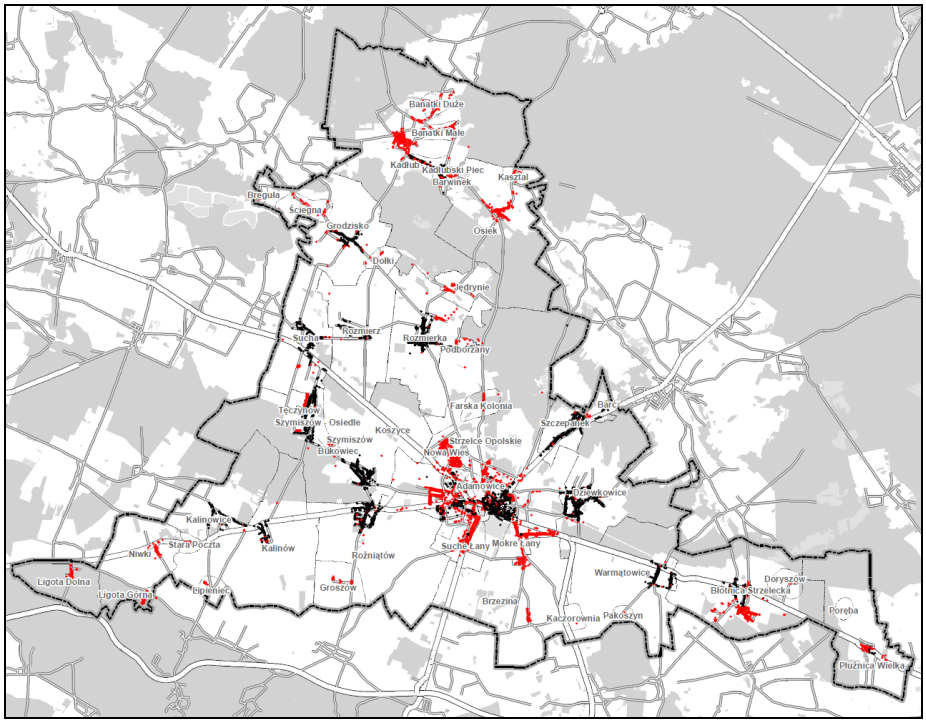

Rycina 26. Mapa dostępu do szerokopasmowego internetu. Stan na 31.12.2017r.
(Czerwone punkty wskazują obszary pozbawione zasięgu)
/źródło: Atlas szerokopasmowego dostępu do internetu, UKE, https://mapbook.uke.gov.pl/areas/

Zgodnie z mapą pokrycia istniejącą infrastrukturą telekomunikacyjną i publicznymi sieciami telekomunikacyjnymi, przygotowaną przez Urząd Komunikacji Elektronicznej (XII.2017 r.), na terenie gminy Strzelce Opolskie można stwierdzić występowanie złożonego hierarchicznego systemu węzłów dostępowych, dystrybucyjnych i szkieletowych oraz węzłów radiowych. Przez teren gminy przebiega także kilka światłowodów. Jednocześnie wskazane zostały tzw. obszary interwencji, w których poziom nasycenia usługami dostępu do internetu o prędkościach powyżej 30 Mb/s wynosi nie więcej niż 30%. Do najważniejszych dostawców szerokopasmowego internetu na terenie gminy Strzelce Opolskie należy City-SAT Gordzielik Sp. z o.o. oraz Grupa Multiplay.

Rycina 27. Mapa dostępu do sieci telekomunikacyjnych na obszarze gminy Strzelce Opolskie.
/źródło: www.mapabts.pl/

Występują także obszary o słabym dostępie lub słabej jakości sygnału telefonii komórkowej, do których należy zaliczyć wsie: Ligota Dolna, Niwki, Kalinowice, Kalinów, Grodzisko, Płużnica Wielka.

8.4. Infrastruktura techniczna

8.4.a. Wprowadzenie

Poziom rozwoju i jakość infrastruktury technicznej stanowią istotne czynniki wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich oraz miast. Wpływają one bezpośrednio na lokalizację produkcji oraz jakość życia mieszkańców, a wysoki poziom zagospodarowania infrastrukturalnego może być czynnikiem przyspieszającym rozwój gospodarczy. Wśród czynników infrastrukturalnych podstawowe znaczenie mają: gęstość i jakość sieci drogowej (rozdział II.8.2), sprawność systemu łączności (rozdział II.8.3), a także poziom rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, rozbudowany system oczyszczania ścieków oraz dostęp do zdywersyfikowanych źródeł energii.

8.4.b. Sieć wodociągowa

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. 98,8% ludności w gminie Strzelce Opolskie posiadało dostęp do publicznej sieci wodociągowej, w tym 100% ludności na terenie miasta i 97,1% na terenach wiejskich. Długość czynnej sieci wodociągowej była równa 171,1 km, a liczba przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków wyniosła 4443. W 2019 r. gmina wybudowała około 1400 m. b. nowej sieci.

Na terenie gminy Strzelce Opolskie istnieje 9 zorganizowanych ujęć wód, w tym: w Kalinowicach, Farskiej Kolonii, Kadłubie, Rozmierce, Szczepanku, Błotnicy Strzeleckiej, Suchej, Warmątowicach oraz Strzelcach Opolskich. Dla poszczególnych ujęć ustanowiono strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej stanowiące ważne uwarunkowanie w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym: dla ujęcia w Brzezinie oraz ujęcia zakładowego (Kronospan DSO) i lokalnego (Zakład Karny) ustanowiono jedynie strefy ochrony bezpośredniej, natomiast pozostałe ujęcia mają również strefy ochrony pośredniej obejmujące rozległe obszary. Zaopatrzenie w wodę odbywa się wyłącznie z zasobów wód podziemnych.

Zgodnie z „Wieloletnim planem rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2018-2021 w gminie Strzelce Opolskie" (Uchwała Nr XLV/374/2018 z dnia 28 marca 2018 r.), na terenie gminy funkcjonuje jeden wodociąg zbiorowy, sześć wodociągów grupowych, a także jeden lokalny i jeden zakładowy.

Wodociąg zbiorowy zaopatruje w wodę miasto Strzelce Opolskie oraz wsie: Rożniątów, Szymiszów, Brzezina, Warmątowice, Szczepanek i Dziewkowice, przysiółek Biadacz, a także czasowo Błotnicę Strzelecką i Płużnicę Wielką.

Wodociągi grupowe obejmują następujące miejscowości:

- Wodociąg Kalinowice – Kalinowice, Kalinów, Niwki, Ligota Dolna, Dolna Lipa,
- Wodociąg Sucha – Sucha, Rozmierz,
- Wodociąg Rozmierka – Rozmierka, Jędrynie,
- Wodociąg Kadłub – Kadłub, Grodzisko, Osiek,
- Wodociąg Błotnica Strzelecka – Błotnica Strzelecka, Płużnica Wielka (czasowo zaopatrywany z wodociągu zbiorowego w Strzelcach Opolskich),
- Wodociąg Farska Kolonia – końcówka ul. Osieckiej w Strzelcach Opolskich.

Wieś Ligota Górna zaopatrywana jest w wodę z wodociągu w Porębie, w gminie Leśnica. Dodatkowo funkcjonuje wodociąg lokalny na terenie Zakładu Karnego Nr 2 oraz wodociąg zakładowy zaopatrujący Koncern Kronospan, zajmujący się produkcją płyt wiórowych, laminowanych i MDF (przemysł wodochłonny).
Z wyjątkiem przysiółka Farska Kolonia (jedna studnia), wszystkie wodociągi uzbrojone są w minimum dwie studnie głębinowe tłoczące wodę do zbiorników wody lub zbiorników hydroforowych i dalej do odbiorców systemem rurociągów rozdzielczych.

Wszystkie ujęcia wody posiadają strefy ochrony bezpośredniej ustanowione w granicach ogrodzeń, na obszarze których zabronione jest użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Strefy ochrony pośredniej wyznaczone są dla części ujęć, które wyszczególniono w Tabeli 23.

Tabela 22. Pobór wód z ujęć gminy Strzelce Opolskie

Nazwa ujęcia Miejscowość	Użytkownik	Pobór wód (tyś. m³/rok)			
		2016		2017	
		pobrano	pozwolenie	pobrano	pozwolenie
Strzelce Opolskie	Kronospan OSB Sp. z o.o. Mielec	256,4	438	231,5	438
	PKS Strzelce Opolskie S.A.	1,4	14,6	1,5	14,6
	Zakład Karny Nr 1	0	239,8	0	239,8
	Zakład Karny Nr 2	51,2	113,2	43,2	113,2
Strzelce Op. - Farska Kolonia	Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja	2,3	---	2,2	---
Strzelce Op. - Kosice	Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja	1067,1	1482,3	976	1520
Strzelce Op. - Wieża	Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja	202,9	235	207,8	235
Strzelce Op. - Mleczarnia	Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja	198,7	235	193,3	235
Błotnica Strzelecka	Kred-Pasz Knapik PPH	0,3	---	0,3	---
	Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja	0,9	98,4	1,9	219
Kadłub	Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja	181,8	164,7	152,9	365
Kalinowice	Nadleśnictwo Strzelce Opolskie Lasy Państwowe PGL	2,7	8,6	1,8	8,6
	Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja	30,6	172,4	31,5	126
Kalinowice K-2a	Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja	13,7	73,2	15,4	73,2
Rozmierka	Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja	46,3	117,1	45,2	90
Rożniątów	Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja	46,7	245,3	46,1	245,3
Sucha	Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja	48,7	150	47,4	100
Szczepanek	Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja	16,7	179,3	4,5	145

/źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska/

Tabela 23. Wykaz terenów ochrony pośredniej ujęć wody podziemnej

Lokalizacja ujęcia wody	Powierzchnia terenu [ha]	Akt prawny
Błotnica Strzelecka	25,6 ha	Rozporządzenie Nr 5/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 9 maja 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w **Błotnicy Strzeleckiej**, gmina Strzelce Opolskie, powiat strzelecki, województwo opolskie. Zmienione Rozporządzeniem Nr 2/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 12 lutego 2016 r.
Farska Kolonia	38 ha	Rozporządzenie Nr 8/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 9 lipca 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w **Farskiej Kolonii**, gmina Strzelce Opolskie, powiat strzelecki, województwo opolskie. Zmienione Rozporządzeniem Nr 1/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 13 stycznia 2015 r.
Kalinowice	107 ha	Rozporządzenie Nr 4/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 9 maja 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w **Kalinowicach**, gmina Strzelce Opolskie, powiat strzelecki, województwo opolskie. Zmienione Rozporządzeniem Nr 16/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 25 lipca 2014 r.

Nowa Wieś Strzelecka	1980 ha	Rozporządzenie Nr 3/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 9 maja 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w **Nowej Wsi Strzeleckiej**, gmina Strzelce Opolskie, powiat strzelecki, województwo opolskie. Zmienione rozporządzeniami Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Nr 22/2014 z dnia 29 października 2014 r. i Nr 1/2016 z dnia 12 lutego 2016 r.
Rozmierka	115 ha	Rozporządzenie Nr 16/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 19 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w **Rozmierce**, gmina Strzelce Opolskie, powiat strzelecki, województwo opolskie. Zmienione Rozporządzeniem Nr 7/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 19 maja 2014 r.
Sucha	440 ha	Rozporządzenie Nr 17/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 19 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w **Suchej**, gmina Strzelce Opolskie, powiat strzelecki, województwo opolskie. Zmienione Rozporządzeniem Nr 8/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 19 maja 2014 r.
Szczepanek	237 ha	Rozporządzenie Nr 1/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 2 stycznia 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w **Szczepanku**, na terenie gminy Strzelce Opolskie i Jemielnica, powiat strzelecki, województwo opolskie. Zmienione Rozporządzeniem Nr 2/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 13 stycznia 2015 r.

/źródło: opracowanie własne na podstawie wydanych Rozporządzeń/

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym dla ujęć wody zlokalizowanych na terenie wsi Siedlec i Poznowice w gminie Izbicko, nie zostały ponownie ustanowione strefy ochrony pośredniej ujęć wody. Ujęcie w Siedlcu zaopatruje wodociąg komunalny, natomiast ujęcie w Poznowicach eksploatowane jest wyłącznie na potrzeby prowadzonej hodowli i chowu zwierząt. W przypadku ustanowienia strefy ochronnej obejmującej tereny gminy Strzelce Opolskie wymaga ona wprowadzenia do planów miejscowych.

Według danych z prowadzonego cyklicznie monitoringu, jakość wody we wszystkich ujęciach komunalnych w gminie Strzelce Opolskie została określona przez Powiatowego Inspektora Sanitarnego jako dobra, przy czym w niektórych ujęciach występują okresowe przekroczenia normowych ilości azotanów, żelaza i manganu. Zasadna jest zatem modernizacja istniejących oraz pozyskiwanie nowych ujęć wody w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostawy odpowiedniej ilości i jakości wody pitnej mieszkańcom.

Zgodnie z „Wieloletnim planem rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2018-2021 w gminie Strzelce Opolskie" w szczególności planowana jest:

- modernizacja i automatyzacja stacji uzdatniania wody w Strzelcach Opolskich,
- modernizacja stacji wodociągowej we wsi Brzezina,
- modernizacja ujęcia przy ul. Mickiewicza w Strzelcach Opolskich,
- uzbrojenie i uruchomienie ujęcia wody we wsi Jędrynie,
- dalsza modernizacja, przebudowa i rozbudowa sieci wodociągowej.

8.4.c. Odprowadzenie ścieków

Odprowadzenie ścieków w gminie Strzelce Opolskie odbywa się do istniejącej biologicznej oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów zlokalizowanej w granicach miasta Strzelce Opolskie, za pomocą systematycznie rozbudowywanej sieci kanalizacyjnej.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej miało 80,3% ludności, w tym 89% na terenie miasta i 68,1% na terenie wsi. Długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej wynosiła 163,3 km, a liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego wynosiła 3065. W 2019 r. gmina wybudowała około 900 m.b. sieci kanalizacji sanitarnej.

Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. realizują w ramach POIiŚ projekt **POIS.02.03.00-00-0121/17** pod nazwą: „Modernizacja oczyszczalni ścieków, systemu sieci wodno-kanalizacyjnych i budowa suszarni osadów ściekowych w Gminie Strzelce Opolskie". Celem głównym projektu jest poprawa jakości systemu wodno-kanalizacyjnego w aglomeracji Strzelce Opolskie oraz zwiększenie liczby ludności korzystającej z sieci kanalizacji sanitarnej.

W ramach projektu w latach 2016-2022 r. zaplanowano realizację następujących zadań:

- modernizacja części mechanicznej i biologicznej z rozbudową systemu sterowania i budową instalacji fotowoltaicznej na oczyszczalni ścieków w Strzelcach Opolskich,
- budowa suszarni osadów ściekowych i instalacji OZE na oczyszczalni w Strzelcach Opolskich,
- budowa kanalizacji sanitarnej w Strzelcach Opolskich w ulicach: 1 Maja, Pięknej, Wilkowskiego, Opolskiej, Kolejowej,
- budowa kanalizacji sanitarnej w ulicy Osieckiej w Strzelcach Opolskich oraz wymiana sieci wodociągowej w ulicy Osieckiej w Strzelcach Opolskich, sołectwie Farska Kolonia (wykonano w 2017 r.),
- modernizacja systemu sieci wodociągowych i systemu sieci kanalizacyjnych w Gminie Strzelce Opolskie Etap I i II (ul. Leśna, ul. Zakładowa) – I etap wykonano w 2017 r.,
- modernizacja systemu sieci wodociągowych w gminie Strzelce Opolskie (w mieście Strzelce Opolskie, w ulicach: Cementowa, 1 Maja, Habryki, Leśna, Zakładowa, Opolska, Krakowska, Osiedle, Fabryczna, Brzezińska, Osiecka, Ujazdowska nr 82, 84, 86 oraz w sołectwie Rożniątów (ul. Biadaczowa i ul. Krótka) i sołectwie Szymiszów (ul. Wolności) wraz z odgałęzieniami od sieci do granic właścicieli działek),
- modernizacja Stacji Wodociągowych w gminie Strzelce Opolskie (w Błotnicy Strzeleckiej, Rozmierce, Kadłubie i Szczepanku),
- modernizacja systemu sieci kanalizacyjnych w Strzelcach Opolskich (ulice: Leśna, Zakładowa, Dworcowa, Opolska, Krakowska, Sosnowa, Moniuszki, Gogolińska, Jankowskiego, Rychla, Mickiewicza, Brzezińska).

W związku z przebudową oczyszczalni ścieków w Strzelcach Opolskich, likwidacji uległa lokalna oczyszczalnia obsługująca Dom Pomocy Społecznej w Kadłubie oraz oczyszczalnia obsługująca Spółdzielnię Mleczarską w Kadłubie. Tym samym na

obszarze gminy Strzelce Opolskie występuje obecnie jeden punkt zrzutu ścieków komunalnych i przemysłowych, dla którego odbiornikiem jest ziemia[57].

Ścieki z gospodarstw nieposiadających kanalizacji odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, tzw. „szamb", z których dowożone są do punktów zlewczych oczyszczalni ścieków. W gminie funkcjonuje również dziewięć przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na obszarze gminy zlokalizowane są również instalacje do podczyszczania ścieków przemysłowych, w tym: zblokowana instalacja fizykochemicznego i biologicznego oczyszczania ścieków przemysłowych z wytwarzania chemii kosmetycznej na terenie zakładu produkcyjnego należącego do przedsiębiorstwa Intersilesia McBride Polska Sp. z o.o. w Strzelcach Opolskich oraz instalacja na potrzeby Kronospanu.

Wody opadowe i roztopowe odprowadzane są głównie bezpośrednio do gruntu. Sieć kanalizacji deszczowej jest fragmentaryczna, istnieje częściowo na terenie miasta, terenach zabudowanych wsi oraz na terenie Strefy Ekonomicznej. W większości wypadków stanowi ona system otwartych rowów, z których woda wpływa do cieków wodnych lub jest odprowadzana do gruntu.

Problem nadmiaru wód opadowych i roztopowych powodujących zalewanie posesji oraz nieprzejezdność dróg zidentyfikowano głównie na terenie wsi położonych w północnej części gminy, w tym w Kadłubie, Osieku, Jędryniach. W przypadku wystąpienia deszczy nawalnych problem podtopień dotyczy również miasta Strzelce Opolskie. Okresowo zalewane są również inne tereny, jednak nie powoduje to tak znaczących uciążliwości.

Na terenie gminy występują rowy melioracyjne i rowy nawadniające o łącznej długości ponad 150 km. 80% tej liczby występuje na gruntach sołectw: Osiek, Kadłub Piec, Kadłub Wieś, Grodzisko i Jędrynie. Spośród rowów melioracyjnych największe zagrożenie powodziowe stwarzają:

- potok Banatki w sołectwie Kadłub Wieś,
- potok Grabowiec w sołectwie Osiek, Kadłub Piec i Kadłub Wieś,
- rów RG (A-61) w sołectwie Rozmierka i Grodzisko,
- rowy melioracyjne na terenie sołectwa Dziewkowice,
- rów A-3 na terenie sołectw Suche Łany, Nowa Wieś (Park Miejski, Adamowice, Nowa Wieś),
- rów A-4 przepływający przez sołectwo Mokre Łany, rejon Rybaczówki i teren po byłym zakładzie produkcyjnym Opolwap.

Mimo, że przez sołectwo Warmątowice nie przepływają znaczące cieki wodne występuje tam zagrożenie powodziowe (zalanie gruntów rolnych) spowodowane gwałtownymi opadami[58].

W celu prawidłowego gospodarowania wodami opadowymi oraz ochrony przed powodzią konieczne jest zatrzymanie i spowolnienie odpływu wód poprzez mikroretencję oraz zwiększanie retencji w zlewniach cząstkowych, w tym poprzez: zalesianie wododziałów, odtwarzanie naturalnej retencji na terenach dolin rzecznych i w lasach, przywracanie retencji glebowo-gruntowej, renaturyzację cieków, zapobieganie lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych.

[57] Charakterystyka punktowych źródeł zrzutów ścieków komunalnych i przemysłowych w województwie opolskim w 2017 roku, Komunikat Nr 3/W/2018, WIOŚ Opole

[58] Program ochrony środowiska dla Gminy Strzelce Opolskie na lata 2017-2020, s. 114

8.4.d. Gospodarka odpadami

Zgodnie z delegacją prawną zawartą w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gospodarowanie odpadami rozumiane jako zbieranie, transport, przetwarzanie odpadów, w tym nadzór nad takimi działaniami oraz nad miejscami unieszkodliwiania odpadów[59], stanowi zadanie własne gminy. Zadanie to może być realizowane przez gminę indywidualnie lub w porozumieniu z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

W 2011 r. nastąpiła radykalna zmiana podejścia do kwestii gospodarki odpadami mająca na celu m.in. realizację unijnego wymogu pełnej segregacji odpadów i zmniejszenia ilości składowanych śmieci poprzez ich przygotowanie do ponownego użycia i odzysku oraz ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, a także wyeliminowanie tzw. dzikich wysypisk śmieci. Zgodnie z ustawą z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r., Nr 152, poz. 897) gminy zobowiązane zostały do stworzenia właściwych warunków do odbioru i segregacji odpadów. Jednocześnie głównym organem zarządzającym odpadami został Zarząd Województwa, a gminne Programy gospodarki odpadami utraciły ważność.

Realizując zapisy ustawy Sejmik Województwa Opolskiego przyjął Uchwałę Nr XXVII/307/2017 z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028". W Planie dokonano podziału województwa na cztery regiony gospodarki odpadami komunalnymi, wraz ze wskazaniem gmin wchodzących w skład regionów oraz zamieszczono wykaz regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w poszczególnych regionach. Dodatkowo wprowadzono regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych przewidziane do zastępczej obsługi regionu w przypadku, gdy regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn.

Gmina Strzelce Opolskie została zaliczona do Regionu Południowo-Wschodniego, dla którego jako instalacje regionalne (tzw. RIPOK) wskazano:

- w zakresie instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych MBP[60]:
  - jako podstawowe: instalacje mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych zlokalizowane przy składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne w Dzierżysławiu (gmina Kietrz) oraz w Kędzierzynie-Koźlu,
  - jako zastępcze: instalacje zlokalizowane przy składowiskach odpadów w Dzierżysławiu (gmina Kietrz), Domaszkowicach (gmina Nysa), Gotartowie (gmina Kluczbork), Kędzierzynie-Koźlu oraz Zakład Produkcji Paliwa Alternatywnego w Opolu;
- w zakresie instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów:
  - jako podstawowe: kompostownie zlokalizowane przy składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Dzierżysławiu (gmina Kietrz) oraz w Kędzierzynie-Koźlu,

[59] Art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach

[60] Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielania ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku

  - jako zastępcze: kompostownie zlokalizowane przy składowiskach odpadów w Opolu, Dzierżysławiu (gmina Kietrz), Kędzierzynie-Koźlu, Gotartowie (gmina Kluczbork) i Domaszkowicach (gmina Nysa);

- w zakresie składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne powstałych w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych:
  - jako podstawowe: składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Kędzierzynie-Koźlu, Dzierżysławiu (gmina Kietrz), Kielczy (gmina Zawadzkie) oraz w Szymiszowie (gmina Strzelce Opolskie),
  - jako zastępcze: składowiska funkcjonujące jako podstawowe.

Głównym źródłem odpadów w gminie są gospodarstwa domowe oraz obiekty użyteczności publicznej, a także odpady podlegające biodegradacji z terenów zielonych. Odpady przemysłowe i niebezpieczne mają niewielki udział. W związku z funkcjonowaniem oczyszczalni ścieków w Strzelcach Opolskich, w gminie powstają również komunalne osady ściekowe stanowiące odpady zaklasyfikowane pod kodami 190801, 190802, 190805. Osady te mogą być wykorzystane w rolnictwie oraz do rekultywacji gruntów na cele rolne. W celu zmniejszenia wagi i objętości powstających ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych na terenie oczyszczalni budowana jest słoneczna suszarnia, planowana do oddania do użytku w 2021 r.

W 2014 r. został wybudowany Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) na terenie składowiska odpadów komunalnych w Szymiszowie.

8.4.e. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Zgodnie z art. 18 ustawy Prawo energetyczne[61] do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy:

- planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy,
- planowanie oświetlenia znajdujących się na terenie gminy miejsc publicznych i dróg,
- finansowanie oświetlenia znajdujących się na terenie gminy ulic, placów i dróg publicznych,
- planowanie i organizacja działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy,
- ocena potencjału wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji oraz efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych lub chłodniczych na obszarze gminy.

Zadania powyższe powinny być realizowane zgodnie z zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W celu planowej realizacji wskazanych wyżej zadań Burmistrz Strzelec Opolskich sporządził aktualizację *„Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Strzelce Opolskie" z perspektywą na lata 2017-2031*.

[61] Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm)

W zakresie przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej na terenie gminy Strzelce Opolskie działa jeden operator, przedsiębiorstwo energetyczne TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Opolu, któremu podlegają sieci o charakterze dystrybucyjnym, w tym: wysokiego napięcia 110 kV, średniego napięcia 15 kV oraz niskiego napięcia. Przez teren gminy nie przebiegają linie energetyczne najwyższych napięć o mocy powyżej 110 kV. Nie występują również stacje transformatorowe najwyższego napięcia. Tym samym nie funkcjonuje operator linii o charakterze przesyłowym t.j. Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

Przez teren miasta i teren wiejski przebiega dwutorowa napowietrzna linia 110 kV, stanowiąca własność TAURON Dystrybucja S.A., o relacjach:

- pierwszy tor typu AFL-6 240 i 185 mm^2 relacji: Blachownia – Strzelce Opolskie o długości ok. 4,6 km, Strzelce Opolskie – Ozimek o długości ok.11,2 km,
- drugi tor typu AFL-6 185 mm^2 relacji: Blachownia – Strzelce Piastów o długości ok. 3,1 km, Strzelce Piastów – Kronotex o długości ok. 4,4 km oraz Kronotex – Ozimek o długości ok.12,3 km.

Powyższe linie wysokiego napięcia kierowane są do stacji Głównego Punktu Zasilania GPZ Strzelce Opolskie oraz GPZ Strzelce Piastów, gdzie energia elektryczna transformowana jest do poziomu średniego napięcia.

Odbiorcy energii elektrycznej z terenu gminy zasilani są z dwóch GPZ: Strzelce Opolskie 110/30/15 kV wyposażonego w dwa trójuzwojeniowe transformatory o mocy 40/25/25 MVA każdy i Strzelce Piastów 110/15 kV, w którym zainstalowane są dwa transformatory każdy o mocy 10 MVA. W oparciu o dokonywane okresowo oględziny i remonty stan sieci elektroenergetycznej oraz stacji GPZ można określić jako dobry, a istniejące rezerwy w stacjach GPZ pozwalają na rozwój gminy i podłączenie nowych odbiorców do systemu elektroenergetycznego.

Z GPZ zlokalizowanych na terenie Gminy wyprowadzone są linie średniego napięcia 15 kV o łącznej długości ok. 186,4 km w kierunku stacji transformatorowych. Dostawa energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców odbywa się liniami średniego napięcia 15 kV pracującymi w układzie wrzecionowym na obszarach wiejskich oraz pętlowym i półpętlowym w mieście. Generalnie uznaje się, że bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej na terenie gminy jest na odpowiednim poziomie.

System elektroenergetyczny średniego napięcia obejmuje na terenie gminy stacje transformatorowe z transformacją napięcia 15/0,4 kV. Aktualnie na terenie gminy pracuje 231 stacji transformatorowych 15/0,4 kV.

Stacje transformatorowe SN/nN kierują energię elektryczną do sieci elektroenergetycznej niskiego napięcia, która zasila w energię elektryczną największą ilość odbiorców na terenie gminy. Linie są wykonane jako napowietrzne oraz kablowe. Łączna długość linii o napięciu 0,4 kV wynosi ok. 329,4 km, z czego ok. 242,8 km linii napowietrznych oraz ok. 75,1 km linii kablowych. Ogólny stan sieci niskiego i średniego napięcia ocenia się jako dobry, a ich zdolności przesyłowe posiadają znaczną rezerwę, pozwalającą na podłączenie do systemu nowych odbiorców.

Planowana jest budowa nowego GPZ obsługującego tereny Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach.

8.4.f. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie miasta Strzelce Opolskie funkcjonuje scentralizowany system zaopatrzenia w energię cieplną oparty o ciepłownię centralną należącą do ECO S.A., zlokalizowaną przy ul. Strzelców Bytomskich 88 w Strzelcach Opolskich. Jest ona jedynym źródłem ciepła zasilającym system ciepłowniczy. ECO S.A. wytwarza ciepło w 162 kotłowniach o łącznej mocy zainstalowanej 673,9 MW, z czego 624,8 MW to moc zainstalowana w 19 systemach ciepłowniczych, a 49,1 MW w 143 kotłowniach lokalnych. Część produkcji ciepła odbywa się w skojarzeniu z wytworzeniem energii elektrycznej. Moc energii cieplnej wytwarzanej w kogeneracji wynosi 44,5 MWt, natomiast energii elektrycznej 18,55 MWe.

W ramach modernizacji ciepłowni w 2019 r. wyburzono stary betonowy komin o wysokości 80 m i wybudowano nowy o konstrukcji stalowej i wysokości 48 m, odpowiadający potrzebom i wymogom technicznym ciepłowni.

Operatorem sieci ciepłowniczej jest Oddział Śląski Energetyki Cieplnej Opolszczyzny S.A. System dystrybucji ciepła składa się z sieci magistralnych i rozdzielczych, których właścicielem jest Energetyka Cieplna Opolszczyzny S.A. z siedzibą w Opolu. Całkowita długość sieci cieplnej wysokotemperaturowej wchodzącej w skład systemu ciepłowniczego zasilanego z kotłowni ECO S.A. wynosi 12,69 km, w tym 6,19 km stanowi sieć cieplna preizolowana. Długość wszystkich sieci cieplnych niskotemperaturowych w Strzelcach Opolskich należących do ECO S.A. wynosi 3,59 km, z czego 1,93 km to sieci preizolowane. Z ciepłowni zabezpieczane są przede wszystkim potrzeby obiektów użyteczności publicznej, takich jak: urzędy administracji, szkoły, przedszkola oraz budownictwa wielorodzinnego, w tym m.in. na osiedlu Piastów Śląskich, przy ul. Rychla, w centrum miasta. Ciepło systemowe stanowi około 14% zużycia energii cieplnej na terenie gminy.

Ogrzewanie indywidualne to w większości ogrzewanie domów jednorodzinnych oraz częściowo budynków wielorodzinnych (ogrzewanie gazowe-etażowe, piece kaflowe). Podstawowym paliwem wykorzystywanym do produkcji ciepła w postaci ciepłej wody użytkowej (c.w.u.) oraz centralnego ogrzewania (c.o.) jest paliwo węglowe, które stanowi około 69%. Produkcja ciepła w oparciu o olej opałowy pokrywa około 14% potrzeb gminy, gaz 11%, udział biomasy wynosi około 4%, a energii elektrycznej około 1%. W bilansie energetycznym gminy coraz większe znaczenie zaczynają odgrywać odnawialne źródła energii wykorzystujące głównie biomasę oraz energię słońca. Potencjał i możliwości rozwoju OZE w gminie został scharakteryzowany w rozdziale II.8.5.

Największym stopniem dywersyfikacji źródeł energii cieplnej charakteryzują się kotłownie podmiotów gospodarczych wykorzystujące zarówno paliwa tradycyjne, tj. węgiel, koks, drewno, jak również olej opałowy, energię elektryczną i gaz ziemny.

Przewidywane zmiany ilościowe i jakościowe zapotrzebowania na ciepło związane będą z ogólnie występującymi trendami, tj. spadkiem energochłonności istniejących budynków w wyniku działań termorenowacyjnych i termomodernizacyjnych oraz przyrostem zapotrzebowania na energię cieplną wynikającym z realizacji nowego budownictwa oraz rozwoju działalności usługowej i gospodarczej. Stopniowej zmianie ulegać będzie również struktura paliwowa służąca zaspokojeniu potrzeb cieplnych gminy spowodowana głównie zwiększeniem dostępności gazu oraz popularyzacją odnawialnych źródeł energii OZE, których udział będzie sukcesywnie wzrastał.

8.4.g. Zaopatrzenie w gaz

Przez obszar gminy Strzelce Opolskie, w jej południowej części, przebiega zmodernizowany gazociąg wysokoprężny gazu ziemnego relacji Zdzieszowice – Tworzeń o średnicy DN500 i ciśnieniu nominalnym 4,0 MPa.

Od strony południowo-zachodniej, z terenu gminy Leśnica przebiega odgałęzienie gazociągu przesyłowego wysokiego ciśnienia o średnicy DN 200 i ciśnieniu nominalnym 4,0 MPa relacji Zdzieszowice – Kędzierzyn-Koźle (rok budowy 1996) do stacji redukcyjno-pomiarowej Io zlokalizowanej na terenie ogrodów działkowych „Oaza" w zachodniej części miasta Strzelce Opolskie. Stacja ta posiada przepustowość 3 200 m^3/h. Gazociąg planowany jest do przebudowy celem podniesienia ciśnienia do 6,3 MPa. Operatorem gazociągu jest Gaz-System S.A.

Na terenie gminy zlokalizowane są również 3 stacje redukcyjno-pomiarowe IIo, w tym: przy ul. Mickiewicza (1600 m^3/h), ul. Powstańców Śląskich (300 m^3/h) i ul. Topazowej (800 m^3/h). Stan techniczny gazociągów wysokiego ciśnienia wraz z odgałęzieniami oraz stacji redukcyjno-pomiarowych Io i IIo jest dobry, a rezerwy ich przepustowości wynoszą około 20%.

Obszar miasta Strzelce Opolskie prawie w całości znajduje się w zasięgu dystrybucyjnych sieci gazowych, których operatorem jest Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. W części północnej miasto zasilanej jest z sieci średniego ciśnienia, natomiast w części południowej sieciami niskiego ciśnienia. Według danych na dzień 31.XII.2018 r. długość czynnej sieci gazowej w gminie wynosiła 76,16 km, w tym sieci przesyłowe miały około 14,76 km. Długość sieci przesyłowych w okresie 2015-2018 nie uległa istotnej zmianie, natomiast długość sieci rozdzielczej zwiększyła się o około 10 km, co przekłada się na zauważalny wzrost liczby obsługiwanych gospodarstw domowych.

W celu zaopatrzenia w gaz odbiorców indywidualnych w 2018 r. wybudowano odcinek gazociągu dystrybucyjnego o średnicy DN160 przebiegającego wzdłuż drogi powiatowej z terenu gminy Kolonowskie do wsi Kadłub. Gazociąg ten będzie sukcesywnie rozbudowywany w miarę zgłaszanych potrzeb i po stwierdzeniu opłacalności ekonomicznej przedsięwzięcia. Docelowo może on zaopatrywać w gaz północną część gminy.

Rozbudowie podlega również sieć gazowa w południowej części gminy, w tym na terenach sołectwa Mokre Łany, oraz na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zlokalizowanych w północnej części wsi Brzezina. W pozostałych miejscowościach gminy brak jest dostępu do sieci gazowej.

Wzrost zapotrzebowania na gaz ziemny w najbliższych latach będzie związany głównie z postulowaną rozbudową sieci dystrybucyjnej na terenach wiejskich oraz na potrzeby przemysłowe, w przypadku zainwestowania terenów Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach, gdzie planowana jest budowa stacji redukcyjno-pomiarowej.

8.5. Potencjał i możliwości rozwoju odnawialnych źródeł energii

Aktualnie jedną z podstawowych potrzeb osób indywidualnych, gospodarstw domowych, producentów i usługodawców, a także instytucji świadczących usługi publiczne, jest dostęp do stabilnego i efektywnego ekonomicznie źródła energii zarówno elektrycznej, jak i cieplnej. Zasoby paliw kopalnych odnawiają się w bardzo długim okresie bądź nie odnawiają wcale. Dodatkowo ich wykorzystanie do produkcji energii skutkuje niekorzystnym oddziaływaniem na środowisko naturalne oraz zdrowie ludzi. W celu zaspokajania potrzeb energetycznych społeczeństwa w sposób zrównoważony zasadne jest zatem wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE), jako źródeł alternatywnych do paliw kopalnych.

Odnawialne źródła energii są to źródła energii, których wykorzystywanie nie wiąże się z długotrwałym ich deficytem, ponieważ ich zasób odnawia się w krótkim czasie. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii definiuje odnawialne źródła energii jako: „odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, energię geotermalną, energię hydrotermalną, hydroenergię, energię fal, prądów i pływów morskich, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego oraz z biopłynów”[62].

Wykorzystanie energii odnawialnej w gospodarstwach indywidualnych i w systemie energetycznym przynosi korzyści dla ogółu społeczeństwa poprzez zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa energetycznego, stabilności dostaw energii, stworzenie nowych miejsc pracy w szczególności w zakresie instalacji i obsługi urządzeń ekoenergetycznych oraz rozwój poszczególnych obszarów, ale również poprzez korzyści środowiskowe, zwłaszcza przez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery.

8.5.a. Uwarunkowania prawne rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Uwarunkowania prawne międzynarodowe

Pozyskiwanie energii z odnawialnych źródeł energii po raz pierwszy uregulowane zostało ustaleniami Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z dnia 9 maja 1992 r., ratyfikowanej w Polsce w dniu 24 października 1994 r. Uzupełnienie Konwencji stanowi Protokół z Kioto z 1997 r., który wszedł w życie dnia 16 lutego 2005 r.[63] Protokół określa program redukcji gazów cieplarnianych do atmosfery oraz kierunki działań zapobiegawczych emisji zanieczyszczeń przez państwa sygnatariuszy. Jako podstawowy kierunek działań zapobiegawczych protokół wskazuje ograniczenie konwencjonalnej emisji zanieczyszczeń i proponuje rozwój alternatywnych źródeł pozyskiwania energii.

Cele polityki energetycznej Europy zawarte zostały w przyjętej w 2000 r. **Europejskiej strategii na rzecz zrównoważonej, konkurencyjnej i bezpiecznej energii tzw. Zielonej Księdze**[64]. Za najważniejsze cele uznano konieczność zapewnienia:

Trwałości rozumianej jako rozwój konkurencyjnych źródeł energii odnawialnej oraz innych źródeł i nośników energii niskoemisyjnej, w szczególności alternatywnych paliw wykorzystywanych w transporcie, ograniczanie popytu na energię w Europie oraz kierowanie ogólnoświatowymi staraniami w celu powstrzymania zmian klimatycznych oraz poprawy jakości lokalnego powietrza.

Konkurencyjności: zapewnienie, że otwarcie rynku energii będzie korzystne dla konsumentów oraz gospodarki w całości, jednocześnie zachęcając do inwestycji w produkcję czystej energii oraz do racjonalnego wykorzystywania energii,) łagodzenie wpływu wzrostu międzynarodowych cen energii na gospodarkę UE i jej obywateli oraz utrzymanie Europy w czołówce rozwoju technologii energetycznych.

Bezpieczeństwa zaopatrzenia w energię: zajęcie się kwestią rosnącej zależności UE od przywozu energii poprzez podejście zintegrowane – zmniejszenie popytu, zróżnicowanie form energii w UE poprzez zwiększenie wykorzystania konkurencyjnej energii własnej oraz odnawialnej, zróżnicowanie źródeł i sposobów dostaw energii przywożonej, stworzenie ram zachęcających do inwestycji adekwatnych do rosnącego popytu na energię, lepsze przygotowanie UE do radzenia

62 Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2020 r. poz. 261 z późn. zm.)

63 http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20052031684

64 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52006DC0105

sobie w sytuacjach kryzysowych, poprawę warunków dla przedsiębiorstw europejskich starających się o dostęp do zasobów ogólnoświatowych oraz zapewnienie, że wszyscy obywatele i przedsiębiorstwa mają dostęp do energii.

Strategicznym dokumentem w zakresie odnawialnych źródeł energii obowiązującym wszystkie kraje Wspólnoty jest **Pakiet klimatyczno-energetyczny**[65] (tzw. pakiet 3x20%), przyjęty w marcu 2007 r. W pakiecie sformułowano następujące cele Unii Europejskiej:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych o 20% do 2020 r. w stosunku do emisji z 1990 r.,
- zwiększenie udziału energii odnawialnej do 20% do 2020 r. w bilansie energetycznych UE,
- podniesienie o 20% efektywności energetycznej do 2020 r.

Przyjęte cele zostały uszczegółowione przez Parlament Europejski w pakiecie sześciu aktów prawnych, które powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w prawodawstwie krajowym, w tym m.in. w **Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych**[66]**.** Dyrektywa ustala wspólne ramy dla promowania energii ze źródeł odnawialnych i określa obowiązkowe krajowe cele ogólne, w tym:

- wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto we Wspólnocie do 2020 roku do poziomu 20% (Polska 15%),
- wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii w transporcie we Wspólnocie do 2020 roku do poziomu 10%,
- wprowadzenie przez państwa członkowskie środków skutecznie zaprojektowanych, aby zapewnić, że ich udział energii ze źródeł odnawialnych jest równy wyznaczonemu lub go przekracza.

W Dyrektywie określono także, że:

- biopaliwa i biopłyny nie mogą pochodzić z surowców uzyskanych z terenów o wysokiej wartości bioróżnorodności oraz z terenów zasobnych w pierwiastek węgla. Tereny nie powinny być przekształcane pod uprawę biopaliw, jeżeli uwolniony w wyniku przekształcenia pierwiastek węgla nie mógłby w rozsądnym okresie, przy uwzględnieniu pilnego charakteru problemu zmian klimatycznych, zostać zrównoważony przez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych powstałych w wyniku produkcji biopaliwa i biopłynów,
- należy monitorować wpływ uprawy biomasy wynikający np. ze zmian użytkowania gruntów, w tym przenoszenia upraw i wprowadzania obcych gatunków inwazyjnych, oraz wpływ innych czynników na bioróżnorodność, jak również czynniki wpływające na produkcję żywności i poziom dobrobytu na danym obszarze. Biopaliwa należy promować w sposób sprzyjający zwiększaniu produkcyjności rolnictwa i wykorzystywaniu terenów zdegradowanych,
- produkcja biopaliwa i biopłynów powinna spełniać kryteria zrównoważonego rozwoju.

[65] https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2020_pl

[66] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A32009L0028

Unia Europejska w 2013 r. określiła priorytety działania w zakresie zaopatrzenia w energię i zużycia energii do 2030. Dokument pn. **Zielona księga: „Ramy polityki w zakresie klimatu i energii do roku 2030"**[67] zawiera ogólnounijne założenia i cele polityki na lata 2021–2030. Najważniejsze cele na 2030 r.:

a) ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.), poprzez przejście gospodarki UE na gospodarkę niskoemisyjną. Aby osiągnąć ten cel:
   - sektory objęte unijnym systemem handlu uprawnieniami do emisji (ETS) muszą ograniczyć emisje o 43% (w porównaniu z 2005 r.) – w związku z czym ETS został zmieniony na okres po 2020 r.,
   - sektory nieobjęte systemem handlu uprawnieniami do emisji muszą ograniczyć emisje o 30% (w porównaniu z 2005 r.);
b) zwiększenie do co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii;
c) zwiększenie o co najmniej 32,5% efektywności energetycznej.

Uwarunkowania prawne krajowe

Uwarunkowania prawne rozwoju OZE zawarte są w ustawie Prawo energetyczne, której celem jest „tworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju kraju, zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, oszczędnego i racjonalnego użytkowania paliw i energii, rozwoju konkurencji, przeciwdziałania negatywnym skutkom naturalnych monopoli, uwzględniania wymogów ochrony środowiska, zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych oraz równoważenia interesów przedsiębiorstw energetycznych i odbiorców paliw i energii".

Ustawa o odnawialnych źródłach energii określa między innymi zasady i warunki wykonywania działalności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, biogazu rolniczego w instalacjach odnawialnego źródła energii i biopłynów oraz mechanizmy i instrumenty wspierające ich wytwarzanie, a także zasady realizacji krajowego planu działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych.

Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. z 2020 r., poz. 981), tzw. ustawa „odległościowa", stanowi akt prawny uszczegóławiający możliwości i warunki lokalizacji i inwestycji w energetykę wiatrową. Ustawa reguluje warunki i tryb lokalizacji i budowy elektrowni wiatrowych oraz ustala warunki lokalizacji elektrowni wiatrowych w sąsiedztwie istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej.

Podstawową ustawową zasadą jest lokalizacja elektrowni wiatrowej wyłącznie na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, przy zachowaniu dodatkowych wymogów funkcjonalno-przestrzennych. Ustawa wprowadza tzw. zasadę odległościową polegającą na lokalizacji i budowie nowych elektrowni wiatrowych w odległości równej lub większej od dziesięciokrotnej całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej, mierzonej od poziomu gruntu do najwyższego punktu budowli (tj. do punktu maksymalnej wysokości łopat wirnika) w stosunku do najbliższego budynku mieszkalnego lub budynku o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa, form ochrony przyrody (park narodowy, park krajobrazowy, obszar Natura 2000, rezerwat przyrody) oraz do granic leśnych kompleksów promocyjnych. Zasada odległościowa obowiązuje również w odniesieniu do lokalizacji i realizacji nowych budynków mieszkalnych oraz budynków o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa od istniejących elektrowni wiatrowych,

[67] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX%3A52013DC0169

natomiast nie jest wymagana przy przebudowie, nadbudowie, rozbudowie, remoncie, montażu lub odbudowie budynków istniejących, przy ustanawianiu form ochrony przyrody i leśnych kompleksów promocyjnych.

Odległości lokalizacji elektrowni wiatrowych w stosunku do budynków mieszkalnych wymagają uwzględnienia przez odpowiednie organy przy sporządzaniu oraz uchwalaniu dokumentów planistycznych, w tym m.in. w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz przy wydawaniu decyzji administracyjnych. Ustawa w stosunku do istniejących obiektów niespełniających wymogów odległościowych dopuszcza przeprowadzanie remontów oraz innych czynności niezbędnych do prawidłowego użytkowania elektrowni wiatrowej, z wyłączeniem działań prowadzących do zwiększenia mocy zainstalowanej elektrycznej lub zwiększenia jej oddziaływań na środowisko.

Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące przed wejściem w życie ustawy zachowują swoją moc, jednak przewidywana lokalizacja elektrowni wiatrowych niespełniających wymogów odległościowych stanowić będzie podstawę dla odmowy zgody na realizację inwestycji oraz odmowę wydania pozwolenia na budowę.

Powyższe akty prawne wraz z szeregiem aktów prawnych wykonawczych stanowią transpozycję prawa Unii Europejskiej i za ich pomocą realizowane są w Polsce ogólnounijne ww. cele w zakresie rozwoju energetyki odnawialnej, ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększenia efektywności energetycznej.

8.5.b. Uwarunkowania rozwoju odnawialnych źródeł energii w gminie Strzelce Opolskie

Gmina Strzelce Opolskie posiada aktualne opracowanie strategiczne w zakresie rozwoju systemów energetycznych oraz zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego gminy. W 2018 r. opracowany i przyjęty został dokument pn. „Aktualizacja Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Strzelce Opolskie z perspektywą na lata 2017-2031”[68]. Niniejszy dokument wraz ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Strzelce Opolskie oraz „Planem Gospodarki Niskoemisyjnej” z 2016 r. stanowi podstawę do wyznaczania kierunków i obszarów rozwoju energetyki na terenie gminy.

Poniżej przedstawione zostaną uwarunkowania i możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Strzelce Opolskie w podziale na poszczególne źródła energii. Wskazano także obszary na których mogą być lokalizowane urządzenia wykorzystujące energię z odnawialnych źródeł energii o łącznej mocy powyżej 100 kW.

Energia wiatrowa

Teren gminy Strzelce Opolskie charakteryzuje się dobrymi warunkami pozwalającymi na wykorzystanie energii wiatrowej do produkcji energii elektrycznej. Na wysokości 60 m n.p.t. można się spodziewać warunków wietrznych na poziomie do prędkości 6,4 m/s, natomiast na wysokości 100 m n.p.t. na poziomie do prędkości ok. 7,4 m/s[69]. Są to wystarczające warunki do rozwoju tego typu instalacji w zakresie odnawialnych źródeł energii.

[68] Uchwała Nr XLVI/389/2018 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie uchwalenia „Aktualizacji projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Strzelce Opolskie z perspektywą na lata 2017-2031” http://www.bip.strzelceopolskie.pl/rada_miejska/kadencja_VII/7845.html

[69] Dane na podstawie Global Wind Atlas https://globalwindatlas.info/area/Poland/Opolskie

Farmy wiatrowe i towarzysząca im infrastruktura komunikacyjno-energetyczna są elementami, które w sposób bezpośredni i pośredni przekształcają środowisko przyrodnicze i są źródłem różnorodnych zagrożeń dla bioróżnorodności regionu. Zgodnie z Konwencją o różnorodności biologicznej[70] działania ochronne prowadzić należy nie tylko na terenach przyrodniczych objętych ochroną prawną, ale również na terenach użytkowanych przez człowieka, niezależnie od stopnia przekształcenia terenu. Elektrownie wiatrowe, jako urządzenia wysokie o kolorze kontrastowym w stosunku do tła nieba i powierzchni ziemi, nie są obojętne dla krajobrazu i stanowią zdecydowaną dominantę krajobrazową. W zależności od ukształtowania terenu i sposobu jego zagospodarowania, a także typu i liczby posadowionych w jednym miejscu urządzeń, mogą być widoczne nawet z dużych odległości.

Obszarami przyrodniczymi stanowiącymi istotną przeszkodę w lokalizacji elektrowni wiatrowych są obszary wchodzące w skład regionalnego systemu obszarów chronionych, elementy europejskiej sieci obszarów chronionych Natura 2000, elementy systemu powiązań przyrodniczych (korytarze ekologiczne) zapewniające spójność obszarów o funkcjach przyrodniczych oraz ich ciągłość przestrzenną i funkcjonalną, a także obszary występowania i przemieszczania awifauny i chiropterofauny.

Część terenu gminy leży w granicach Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk „Góra Świętej Anny" PLH160002 oraz Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny" i jego otuliny. Plan ochrony Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny" zawiera ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin: Gogolin, Leśnica, Strzelce Opolskie, Ujazd i Zdzieszowice oraz do planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń. W granicach gminy Strzelce Opolskie znajduje się m.in. strefa BCKVIA – stanowiąca obszary ograniczonego zainwestowania w celu ochrony ekspozycji krajobrazowej, dla których nie dopuszcza się lokalizacji nowych linii energetycznych wysokich napięć poza istniejącymi „korytarzami" infrastrukturalnymi oraz elektrowni wiatrowych.

W Planie ochrony określono także ustalenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie realizacji infrastruktury technicznej, obowiązujące na terenie Parku. W zakresie energetyki wiatrowej wskazano, iż „nie dopuszcza się lokalizacji wiatraków i farm wiatrowych oraz nowych linii energetycznych wysokich napięć, a także instalacji produkcji rolnej i innej o wysokości wyższej niż dwukrotna wysokość najwyższych w gospodarstwie budynków mieszkalnych i gospodarczych"[71] (tj. dla większości wypadków do 20 m). W odniesieniu do terenów zewnętrznych leżących poza granicami Parku ustalenia Planu ochrony nie dopuszczają na obszarze zwartej zabudowy lokalizowania budynków, budowli oraz instalacji usługowych i produkcyjnych o wysokości przekraczającej 20 m.

Dodatkowo, na podstawie Rozporządzenia Nr 0151/P/17/06 Wojewody Opolskiego z dnia 8 maja 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny", na obszarze Parku obowiązuje zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r. poz. 1839) kwalifikuje instalacje wykorzystujące do wytwarzania energii elektrycznej energię wiatru o łącznej mocy nominalnej elektrowni nie mniejszej niż 100 MW do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco

---

70 Konwencja o różnorodności biologicznej, sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. (Dz.U. 2002 nr 184 poz. 1532)

71 Rozporządzenie Nr 0151/P/1/09 Wojewody Opolskiego z dnia 2 kwietnia 2009 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny" (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 9 kwietnia 2009 r. Nr 25, poz. 412)

oddziaływać na środowisko, zatem ich lokalizacja nie jest możliwa na obszarze Parku. Wszystkie pozostałe instalacje elektrowni wiatrowych, z wyłączeniem instalacji przeznaczonych wyłącznie do zasilania znaków drogowych i kolejowych, urządzeń sterujących lub monitorujących ruch drogowy lub kolejowy, znaków nawigacyjnych, urządzeń oświetleniowych, billboardów i tablic reklamowych, ze względu na występowanie obszarów chronionych zakwalifikowane zostały do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięcia poza obszarem chronionym, kwalifikacja do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zależna jest od całkowitej wysokości instalacji, gdzie jako graniczną wartość wskazano 30 m.

Dla zachowania walorów krajobrazu województwa istotne jest zachowanie charakterystycznych krajobrazów regionu i ochrona elementów małoobszarowych, liniowych i punktowych o charakterze przyrodniczym lub antropogenicznym, stanowiącym o specyfice regionu. Ponieważ walory estetyczno-krajobrazowe krajobrazu naturalnego i kulturowego stanowią coraz bardziej poszukiwany zasób przyrody, ich ochronę traktować należy jako ograniczenie dla swobodnego dysponowania przestrzenią.

Wykorzystanie energetyki wiatrowej w gminie powinno opierać się głównie na wykorzystaniu mikroturbin wiatrowych w indywidualnych gospodarstwach domowych i rolnych jako elementu indywidualnego systemu energetycznego.

W opracowanej na potrzeby sporządzenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa „Analizie możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych w województwie opolskim" dokonano wskazania obszarów, na których lokalizacja elektrowni wiatrowych jest potencjalnie najkorzystniejsza. Przy ich wyznaczaniu wzięto pod uwagę uwarunkowania: środowiskowe, przyrodnicze, kulturowe, krajobrazowe, archeologiczne i prawne. Z powyższej analizy wynikają wskazane w Studium obszary predysponowane do lokalizacji elektrowni wiatrowych w gminie Strzelce Opolskie.

Produkcja energii elektrycznej z wykorzystaniem turbin wiatrowych w gminie Strzelce Opolskie powinna być oparta o turbiny wiatrowe, których wysokość całkowita nie przekracza 150 m. Poniżej przedstawiono opracowaną na potrzeby „Analizy możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych w województwie opolskim" maksymalną powierzchnię netto obszarów predysponowanych do lokalizacji elektrowni wiatrowych w gminie Strzelce Opolskie.

Tabela 24. Powierzchnie obszarów predysponowanych do lokalizacji elektrowni wiatrowych w gminie Strzelce Opolskie

	Powierzchnia ogólna obszarów możliwych do lokalizacji elektrowni wiatrowych wg wymogów ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych [ha]					
Wysokość całkowita Hc [m]	**70 - 90 m**	**90 - 110 m**	**110 - 130 m**	**130 - 150 m**	**150 - 170 m**	**170 - 200 m**
Powierzchnia netto	413,06 ha	195,33 ha	83,70 ha	15,35 ha	0 ha	0 ha

/źródło: Analiza możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych w województwie opolskim/

Powierzchnie netto obszarów predysponowanych do lokalizacji elektrowni wiatrowych uwzględniają obszary wyłączone z możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych na podstawie obowiązującego prawa:

- tereny zwartych i rozproszonych kompleksów leśnych oraz zadrzewień wraz z 200 m buforem izolacyjnym od ściany lasu i zadrzewień,
- obszary szczególnej i wysokiej ochrony walorów fizjonomicznych krajobrazu określone w stanowisku Wojewódzkiej Rady Ochrony Przyrody z dnia 1 października 2008 r. w sprawie ochrony krajobrazu,
- tereny położone na obszarach specjalnej ochrony ptaków OSO wyznaczone w oparciu o Załącznik Dyrektywy Ptasiej w odległości mniejszej niż 1 km od granic obszaru (tzw. obszar niebezpieczny dla ptaków),

- obszary zimowisk nietoperzy oraz ostoi awifauny wraz ze strefą buforową 1 km,
- strefy ochrony ekspozycji parków krajobrazowych Góry Opawskie, Góra Św. Anny, Przedgórza Paczkowskiego i Obniżenia Otmuchowskiego,
- doliny rzeczne wraz ze strefą szczególnego zagrożenia powodzią oraz z 50-metrową strefą od stopy wałów przeciwpowodziowych,
- drogi publiczne i linie kolejowe wraz ze strefą buforową (wysokość wieży z łopatą wirnika),
- linie energetyczne wysokich napięć wraz ze strefa buforową (wysokość wieży z łopatą wirnika),
- tereny zamknięte.

W 2018 r. na terenie wsi Gąsiorowice w gminie Jemielnica (dz. nr ewid. 292) zbudowana została elektrownia wiatrowa, której strefa ochronna związana z ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu częściowo obejmuje tereny znajdujące się w gminie Strzelce Opolskie. Turbina zlokalizowana jest w pobliżu oczyszczalni ścieków w Strzelcach Opolskich oraz w sąsiedztwie obszarów leśnych, jednak w niewielkiej części jej strefa ochronna obejmuje również tereny zabudowy mieszkaniowej wsi Szczepanek, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obowiązującym od 2002 r.

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia polegającego na budowie przedmiotowej turbiny została wydana w 2015 r. zatem przed wejściem w życie ustawy „odległościowej". Umożliwiała ona lokalizację jednej turbiny wiatrowej o mocy maksymalnej 3 MW, wysokości wieży nie większej niż 150 m i całkowitej konstrukcji nie wyższej niż 210 m oraz mocy akustycznej nie większej niż 104,5 dB. W stanie faktycznym zainstalowana została turbina VESTA V80/2MW o wysokości wieży równej 100,15 m, średnicy wirnika z zespołem łopat równej 80 m oraz całkowitej wysokości konstrukcyjnej elektrowni wiatrowej w pionowym położeniu łopat równej 140,15 m. Strefa ochronna związana z ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu, o której mowa w ustawie o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych ma zasięg o promieniu 1,4 km.

Energia słoneczna

Energia słoneczna może być wykorzystywana w trzech zasadniczych obszarach:

- do bezpośredniego ogrzewania wody lub innej cieczy z wykorzystaniem kolektorów słonecznych, będących elementem aktywnych systemów słonecznych,
- do przetwarzania jej na energię elektryczną przy wykorzystaniu ogniw fotowoltaicznych,
- w elementach obudowy budynku, w tzw. architekturze słonecznej („bierne / pasywne" systemy słoneczne)[72].

Na terenie gminy Strzelce Opolskie istnieją dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego. Średnia roczna gęstość promieniowania słonecznego na obszarze gminy waha się w granicach 962–985 kWh/m^2.

Największe szanse rozwoju w krótkim okresie mają technologie konwersji termicznej energii promieniowania słonecznego oparte na wykorzystaniu kolektorów słonecznych oraz technologie produkcji energii elektrycznej za pomocą ogniw

[72] E. Głodek, W. Kalinowski, „Odnawialne źródła energii w województwie opolskim", Opole, 2011

fotowoltaicznych. Z punktu widzenia wykorzystania energii promieniowania słonecznego w kolektorach oraz ogniwach fotowoltaicznych najistotniejszymi parametrami są roczne wartości nasłonecznienia (insolacji) - wyrażające ilość energii słonecznej padającej na jednostkę powierzchni płaszczyzny w określonym czasie. Roczne nasłonecznienie na terenie gminy Strzelce Opolskie wynosi 1450-1500 godzin.

Wykorzystanie energii słonecznej w procesie konwersji termicznej promieniowania słonecznego za pomocą kolektorów słonecznych odbywać się będzie w głównej mierze w indywidualnych gospodarstwach domowych i rolnych. Mieszkańcy gminy wykorzystują w celu realizacji inwestycji mechanizmy finansowe jednostek samorządu lokalnego bądź zewnętrznych instytucji finansujących tego typu przedsięwzięcia. Samorząd lokalny i pozostałe instytucje publiczne inwestują w budowę systemów solarnych w budynkach użyteczności publicznej poprzez realizację projektów termomodernizacyjnych finansowanych ze źródeł zewnętrznych przy częściowym udziale środków własnych. Instalacja kolektorów słonecznych i połączenie ich w system zaopatrujący obiekty w ciepłą wodę użytkową oraz ciepło wpływa zdecydowanie na obniżenie kosztów funkcjonowania zmodernizowanego obiektu.

Kolektory słoneczne oraz panele fotowoltaiczne często wykorzystywane są w sprzężeniu z instalacją pompy ciepła, która wykorzystuje ciepło słoneczne skumulowane bezpośrednio pod powierzchnią ziemi bądź w jej głębszych partiach. W budynkach charakteryzujących się znacznym stopniem energooszczędności instalacja kolektorów słonecznych wraz z pompą ciepła bądź innym odnawialnym źródłem energii stanowić będzie czyste źródło energii cieplnej i pozytywnie wpłynie na proces likwidacji niskiej emisji w gminie czego skutkiem będzie poprawa jakości powietrza.

„Plan rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim" (Uchwała Nr 4640/2010 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 9 marca 2010 r.) wskazuje, że teoretyczny potencjał wykorzystania energii słonecznej na terenie gminy Strzelce Opolskie jest duży i wykorzystanie tego rodzaju odnawialnego źródła energii jest uzasadnione. Uwzględniając istniejące uwarunkowania, Plan określa cele i kierunki rozwoju odnawialnych źródeł energii na terenie województwa, w szczególności określa stopień wykorzystania energii odnawialnej, ocenia potencjał odnawialnych źródeł energii, wskazuje bariery rozwoju, ustala cele rozwoju, prognozuje kierunki i program rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii w ujęciu wariantowym, służącym uzyskaniu parytetu energii odnawialnej w strukturze zużycia energii.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zabudowa systemami fotowoltaicznymi o powierzchni nie mniejszej niż 0,5 ha dla terenów położonych na obszarze objętym formą ochrony przyrody lub w ich otulinach i o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha na obszarach nieobjętych ochroną, została zakwalifikowana do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Przeznaczenie terenów pod budowę wolnostojącej elektrowni fotowoltaicznej z zasady odbywać się powinno wyłącznie na terenach o glebach słabych (V i VI klasa bonitacji gruntów), gdyż przeznaczenie gruntów o lepszych glebach pod tego typu elektrownie jest niewskazane i wymagać będzie uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nieleśne. Na terenie gminy Strzelce Opolskie warunki glebowe odpowiadające powyższym znajdują się we wsiach zaliczonych do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (Kadłub, Osiek, Grodzisko, Szczepanek, Dziewkowice), co potencjalnie umożliwia realizację wolnostojących elektrowni słonecznych o mocy powyżej 100 kW. Uwzględniając jednak duży potencjał przyrodniczy i konieczność ochrony łąk zlokalizowanych w dolinach rzecznych stanowiących korytarze migracyjne, lokalizacja na ich obszarze zabudowy systemami fotowoltaicznymi jest niewskazana.

Charakterystyka techniczna systemów fotowoltaicznych (m.in. ich niewielka waga w porównaniu do kolektorów słonecznych) pozwala na zabudowanie nimi połaci dachów zarówno budynków produkcyjnych, magazynów (w tym konstrukcji stalowych) jak i budynków biurowych czy mieszkalnych. Należy zwrócić uwagę, aby zabudowa systemami fotowoltaicznymi była uzupełnieniem do prowadzonej działalności produkcyjnej bądź magazynowej i stanowiła dodatkowe źródło dochodów jednostki. W związku z dużymi powierzchniami dachów obiektów przemysłowych oraz budynków, w których świadczone są usługi publiczne (np. budynki zakładu karnego), jest to szczególnie atrakcyjna lokalizacja potencjalnych ogniw.

W trakcie sporządzania Studium wydane zostały cztery decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na przedsięwzięcia polegające na budowie farm fotowoltaicznych w miejscowościach: Rożniątów, Rozmierka i Szymiszów. Dotychczas, w następstwie decyzji o warunkach zabudowy, wydane zostało pozwolenie budowlane na realizację inwestycji w Rożniątowie. Wskazane w pozwoleniu budowlanym działki nie posiadają miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i w chwili obecnej wykorzystywane są jako grunty orne.

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to naturalne ciepło wnętrza Ziemi, zgromadzone w skałach oraz w wypełniających je płynach. Na ciepło geotermiczne składa się ciepło powstające w jądrze Ziemi oraz ciepło będące efektem przemian pierwiastków promieniotwórczych i reakcji chemicznych. Możliwość wykorzystania ciepła z wód geotermalnych zależy od temperatury wydobywanej wody.

Na terenie gminy Strzelce Opolskie nie występują źródła wód geotermalnych. Pomimo oszacowanego teoretycznego potencjału wykorzystania energii ziemi, wielkość i koszty inwestycji przy obecnym stanie wiedzy sprawiają, iż inwestycje w wykorzystanie energii geotermalnej ze źródeł głębinowych mogą być nieopłacalne. Obecnie coraz popularniejsze staje się natomiast wykorzystanie energii cieplnej skumulowanej w płytkich warstwach gruntu. Grunt, wody powierzchniowe oraz powietrze kumulują energię cieplną dostarczaną przez słońce, a jej wykorzystanie odbywać się może za pomocą pomp ciepła, głównie do ogrzewania pomieszczeń oraz ciepłej wody użytkowej. Pompy ciepła mogą zaopatrywać w ciepło zarówno indywidualne gospodarstwa domowe, jak i budynki wielorodzinne lub obiekty użyteczności publicznej oraz np. biurowce czy hotele. Dla lokalizacji pomp małej mocy nie ma ograniczeń lokalizacyjnych, natomiast pompy ciepła dużej mocy wymagają źródeł ciepła o stosunkowo dużej wydajności i stabilnych energetycznie w czasie ich eksploatacji.

Lokalizacja pomp ciepła korzystających ze źródeł głębinowych powinna być poprzedzona badaniami geologicznymi w konkretnej lokalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem terenów wodonośnych znajdujących się na terenie gminy Strzelce Opolskie, w szczególności na terenie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Energia wód przepływowych

Energia wód przepływowych, zwana hydroenergią, jest to energia spadku śródlądowych wód powierzchniowych, z wyłączeniem energii uzyskiwanej z pracy pompowej w elektrowniach szczytowo-pompowych. Warunki hydrologiczne oraz ukształtowanie terenu gminy Strzelce Opolskie w zasadniczy sposób ograniczają możliwości wykorzystania energii wód przepływowych. Niewielki potencjał wykorzystania tego typu odnawialnego źródła energii istnieje w małej energetyce wodnej MEW, jednakże wysokie koszty sprawiają, iż opłacalność tego typu inwestycji jest niewielka.

Na terenie gminy Strzelce Opolskie nie istnieje obecnie żadna mała elektrownia wodna, potencjalnie możliwe jest jednak jej uruchomienie na progu wodnym w miejscowości Kadłub na rzece Jemielnica (Chrząstawa).

Energia z biomasy

Biomasę stanowią ulegające biodegradacji części produktów, odpady lub pozostałości pochodzenia biologicznego z rolnictwa, łącznie z substancjami roślinnymi i zwierzęcymi, leśnictwa i rybołówstwa oraz powiązanych z nimi działów przemysłu, w tym z chowu i z hodowli ryb oraz akwakultury, a także ulegająca biodegradacji część odpadów przemysłowych i komunalnych oraz część osadów ściekowych.

Energię z biomasy można uzyskać poprzez:

- spalanie biomasy roślinnej,
- wytwarzanie oleju opałowego z roślin oleistych (np. rzepak) specjalnie uprawianych dla celów energetycznych,
- fermentację alkoholową, celem wytworzenia alkoholu etylowego do paliw silnikowych,
- beztlenową fermentację metanową odpadowej masy organicznej (np. odpady z produkcji rolnej lub przemysłu spożywczego).

Potencjał biomasy stałej związany jest z wykorzystaniem nadwyżek słomy oraz odpadów drzewnych, dlatego też wykorzystanie ich skoncentrowane jest na obszarach intensywnej produkcji rolnej i drzewnej. „Plan rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim" wskazuje gminę Strzelce Opolskie jako gminę o średnim potencjale energetycznym słomy wynoszącym ok. 23-26 GWh/rok. Gmina ma również średni potencjał energetyczny do wykorzystania drewna i odpadów drzewnych (odpady leśne, odpady z sadów, ogrodów i zadrzewień, odpady z przecinki drzew wzdłuż dróg oraz drewniane odpady poprodukcyjne), do celów energetycznych. Zarówno słoma, jak i odpady drzewne, mogą podlegać procesom technologicznym w trakcie których zostaną przetworzone na pellet bądź brykiet dzięki czemu wykorzystane mogą być jako ekologiczne źródło energii cieplnej.

W granicach gminy Strzelce Opolskie znajdują się obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania ONW, które potencjalnie można wykorzystać do obsiania roślinami energetycznymi i produkcji biomasy przetwarzanej do postaci stałej, ciekłej i gazowej. „Plan rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim" wskazuje, że potencjał wykorzystania energetycznego z niezagospodarowanych gruntów na terenie gminy jest jednym z niższych w województwie opolskim i nie przewiduje się wykorzystania gruntów pod uprawę roślin energetycznych.

Biogaz, w tym biogaz rolniczy

Ustawa o odnawialnych źródłach energii definiuje biogaz jako gaz uzyskany z biomasy, w szczególności z instalacji przeróbki odpadów zwierzęcych lub roślinnych, oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów oraz biogaz rolniczy jako gaz otrzymywany w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych, odpadów lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, lub biomasy roślinnej zebranej z terenów innych niż zaewidencjonowane jako rolne lub leśne, z wyłączeniem biogazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów.

Funkcjonująca w gminie Strzelce Opolskie oczyszczalnia ścieków stanowi miejsce, w którym istnieje duży potencjał do budowy biogazowni opartej na wykorzystaniu osadów ściekowych. W czasie opracowywania niniejszego Studium były

prowadzone prace związane z budową suszarni odpadów ściekowych zasilanej odnawialnymi źródłami energii w postaci ogniw fotowoltaicznych oraz pompy ciepła. Na terenie gminy zlokalizowane jest również składowisko odpadów we wsi Szymiszów, gdzie również istnieje potencjał wykorzystania biogazu wysypiskowego do produkcji energii elektrycznej i cieplnej. Obecnie na terenie składowiska prowadzony jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Biogaz rolniczy uzyskiwać można w małych obiektach działających w skali gospodarstwa lub we wspólnych jednostkach scentralizowanych. Jest on wykorzystywany głównie do produkcji energii cieplnej oraz energii elektrycznej, przy czym ciepło traktowane jest jako swoistego rodzaju „odpad". Biogaz po odsiarczaniu oraz standaryzacji może być wtłaczany także do sieci gazowniczej jako alternatywne źródło gazu wydobywczego lub po sprężeniu jako paliwo silnikowe (CNG).[73]

Do źródeł wykorzystywanych do wytwarzania biogazu zalicza się:

- źródła zwierzęce – gnojowica, obornik,
- źródła pochodzące z produkcji roślinnej – uprawy energetyczne, odpady zielone,
- źródła komunalne – odpady organiczne, osady ściekowe,
- źródła pochodzące z przemysłu spożywczego – odpad z mleczarni, browarów, cukrowni, rzeźni, itp.

W wyniku zachodzącego w instalacji do produkcji biogazu procesu fermentacji metanowej uzyskiwany jest tzw. poferment, czyli odpad pofermentacyjny. Może on pod pewnymi warunkami być wykorzystany ponownie np. jako nawóz naturalny. Ponowne wykorzystanie pofermentu uzależnione jest od składu substratu wykorzystywanego w procesie technologicznym.

Przy wyznaczaniu lokalizacji pod budowę biogazowni rolniczej należy zwrócić uwagę na nośność gruntu na którym miałyby być zlokalizowane zbiorniki, w których odbywać się będzie proces fermentacji metanowej tzw. fermentatory. Ze względu na ilość substratu są one obiektami o znacznej wadze i posadowione powinny być na stabilnym gruncie. Biogazownie rolnicze stanowią instalacje, w których do celów produkcyjnych wykorzystywane są surowce odpadowe z produkcji rolniczej, dlatego ich rozwój należy uznać za działalnie poprawiające stan środowiska naturalnego.

Według szacunków zaprezentowanych w „Planie rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim" na terenie gminy Strzelce Opolskie istnieje dość duży potencjał produkcji i energetycznego wykorzystania biogazu pochodzenia rolniczego. Szacuje się, że opłacalna ekonomicznie biogazownia o mocy 1 MWe funkcjonować może w gospodarstwie rolnym o pogłowiu zwierząt powyżej 200 DJP lub o areale upraw wynoszącym ok. 400 ha. W części miejscowości gminy Strzelce Opolskie prowadzone są gospodarstwa rolne, które swoją produkcję opierają na hodowli bydła oraz produkcji mleka. Potencjał lokalizacji biogazowni rolniczych jest duży, w szczególności predysponowane są wsie północnej części gminy, w tym Grodzisko i Rozmierz, gdzie prowadzona jest hodowla po ok. 1200-1500 sztuk bydła w każdej z wsi, a także wsie: Kadłub, Osiek, Jędrynie i Rozmierka (po ok. 400-600 sztuk bydła).

W związku z istniejącym potencjałem produkcyjnym oraz potrzebami gminy w zakresie zaopatrzenia w energię w Studium możliwe jest wyznaczenie lokalizacji biogazowni o mocy przekraczającej 100kW, która będzie produkować energię cieplną i elektryczną wykorzystując lokalne zasoby surowców.

[73] Głodek E. [red.], Pozyskiwanie i energetyczne wykorzystanie biogazu rolniczego, Opole, 2007

9. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

9.1. Zagrożenie powodziowe

Stopień zagrożenia powodziowego determinowany jest zarówno czynnikami naturalnymi, takimi jak: natężenie opadów atmosferycznych, powierzchnia i ukształtowanie powierzchni zlewni i jej poszczególnych dopływów, jak również czynnikami antropogenicznymi, takimi jak: regulacja koryt rzecznych, infrastruktura hydrotechniczna, stopień zagospodarowania dolin rzecznych. Zgodnie z art. 163 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2020 r. poz. 310 z późn. zm.), ochrona przed powodzią jest zadaniem Wód Polskich oraz organów administracji rządowej i samorządowej, które zobowiązane są do współpracy z użytkownikami wód. Ochronę prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Pierwszą fazą realizacji ww. zadania było opracowanie dla obszarów dorzeczy, w tym dorzecza Odry, wstępnej oceny ryzyka powodziowego, zgodnie z którą rzeki gminy Strzelce Opolskie nie zostały zakwalifikowane jako generujące obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Na terenie gminy Strzelce Opolskie nie są wyznaczone obszary zagrożenia powodziowego w rozumieniu ustawy. Rzeki z terenu gminy nie mają wystarczającego potencjału wezbraniowego do wprowadzania technicznej ochrony przeciwpowodziowej w postaci obwałowań międzywala i innych urządzeń hydrotechnicznych.

Potencjalne zagrożenie powodziowe o charakterze przede wszystkim podtopień i niewielkich zalewów po nagłych wiosennych i letnich wezbraniach występuje głównie na terenie doliny rzeki Jemielnicy we wsiach Kadłub z przysiółkiem Kadłubski Piec i Osiek z przysiółkiem Kasztal. Regulacyjną rolę dla przepływów w rzece pełnią mokradła w jej górnym odcinku na wysokości Centawy oraz stawy w Gąsiorowicach. Na terenie gminy za sprawą budowy nowych małych zbiorników zwiększa się retencja, co łagodzi skutki wezbrań.

Na terenie miasta w dzielnicy Mokre Łany ze względu na skomplikowaną budowę geologiczną oraz zjawiska krasowe również występuje zagrożenie podtopieniami w strefie przyległej do wywierzysk wód szczelinowych.

9.2. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Obszary naturalnych zagrożeń geologicznych to obszary, na których występują masowe ruchy ziemi powstające naturalnie lub na skutek działalności człowieka, takie jak: osuwanie, spełzywanie lub obrywanie powierzchniowych warstw skał, zwietrzeliny i gleby. Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.), do obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których te ruchy występują, a także prowadzenia rejestru zawierającego informacje o tych terenach (w tym szczególnie dotyczące lokalizacji, warunków geologicznych i glebowych tych terenów, a także opisu zagrożeń ruchami masowymi ziemi), zobowiązany jest starosta. Tereny te wyznacza się w celu ograniczenia występowania szkód powodowanych przez ruchy masowe ziemi.

Dla terenu gminy Strzelce Opolskie Starosta Strzelecki nie wskazał lokalizacji obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, ani też nie prowadzi rejestru zawierającego informacje o tych terenach.

9.3. Zagrożenie hałasem

Na kształtowanie się klimatu akustycznego w środowisku mają wpływ między innymi takie źródła hałasu jak: transport drogowy, kolejowy i lotniczy, zakłady przemysłowe, punkty usługowe, linie energetyczne wysokiego napięcia i inne. Zdecydowanie jednym z podstawowych czynników mających wpływ na stan klimatu akustycznego w środowisku jest jednak hałas komunikacyjny.

Trasa komunikacyjna, stanowiąc złożone, liniowe źródło emisji hałasu, składające się z wielu źródeł cząstkowych, emituje hałas ciągły o zmiennych wartościach poziomu dźwięku. Poziom hałasu w otoczeniu drogi jest zależny przede wszystkim od wartości poziomu natężenia hałasu zewnętrznego pochodzącego od poszczególnych pojazdów (źródeł punktowych), parametrów ruchu, źródeł pośrednich oraz cech otoczenia modyfikujących propagację hałasu. Wielkość emisji hałasu zależy m.in. od wielkości natężenia ruchu, sposobu zagospodarowania otoczenia drogi, w tym lokalizacji elementów ekranujących hałas drogowy, udziału w potoku ruchu pojazdów ciężkich oraz średniej prędkości pojazdów.

Zgodnie z wymogami art. 119 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz Dyrektywy nr 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego oraz Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie oceny i kontroli hałasu w środowisku, w związku z przekroczeniami dopuszczalnych norm hałasu w otoczeniu dróg krajowych, sporządzony został ***Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg o natężeniu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i linii kolejowych o natężeniu większym niż 30 000 przejazdów rocznie dla województwa opolskiego na lata 2014 –2019***. Celem Programu jest określenie priorytetów działań oraz wskazanie niezbędnych zadań dla ograniczenia poziomu hałasu do wartości dopuszczalnych. Należy jednak podkreślić, że ze względu na przyjęty próg natężenia ruchu powyżej 30 000 pojazdów na dobę, Program zasadniczo dotyczy hałasu komunikacyjnego od fragmentu autostrady A4 oraz drogi krajowej nr 94.

Droga krajowa nr 94 charakteryzuje się dużym natężeniem ruchu, szczególnie na obszarze miasta Strzelce Opolskie, gdzie przebiega przez tereny ze zwartą zabudową. Ponadto droga przechodzi przez kilka mniejszych miejscowości w tym: Suchą, Warmątowice, Błotnicę Strzelecką i Płużnicę Wielką, pogarszając ich klimat akustyczny średnio o 10-15 dB. Przekroczenia dotyczą obszaru zabudowanego, zamieszkanego, w pasie o szerokości około 50 m. Według badań przeprowadzonych na potrzeby Programu, średni dobowy ruch na odcinku drogi krajowej przebiegającej przez miasto Strzelce Opolskie wynosił 8487 pojazdów, w tym 7211 pojazdów lekkich i 1276 pojazdów ciężarowych.

Jako zadanie o wysokim priorytecie podjęcia działań naprawczych wskazano odcinek drogi przebiegający przez miasto Strzelce Opolskie, natomiast o priorytecie średnim odcinki przebiegające przez wsie Sucha i Błotnica Strzelecka.

Do katalogu zawartych w Programie ochrony, możliwych środków zaradczych mających na celu eliminację przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu zaliczono:

- wykonanie przeglądu ekologicznego w celu szczegółowego ustalenia wielkości przekroczenia oraz dokładnego przeanalizowania technicznych możliwości redukcji hałasu, w tym możliwości realizacji obwodnicy Strzelec Opolskich,

- uchwalenie obszarów ograniczonego użytkowania na terenach, na których wyczerpane zostały techniczne środki ochrony przed hałasem,
- zaktualizowanie warstwy wrażliwości akustycznej mapy akustycznej, w celu eliminacji obszarów nie objętych ochroną przed hałasem,
- budowę ekranów akustycznych.

Jak podkreślono w powołanym Programie, całkowita eliminacja hałasu pochodzenia komunikacyjnego jest praktycznie niemożliwa, konieczne zatem są inne działania zmniejszające zasięg i poziom oddziaływania. Do działań tych należą m.in. wymiana nawierzchni, budowa nowych i podwyższenie istniejących ekranów akustycznych, właściwe planowanie przestrzenne polegające na odsuwaniu linii zabudowy dla budynków i terenów podlegających ochronie akustycznej od jezdni, przy jednoczesnym dopuszczeniu budowy budynków o innych funkcjach, które stanowić będą naturalny ekran akustyczny dla budynków chronionych. W Programie wskazano również na konieczność prowadzenia przez zarządcę dróg (GDDKiA) stałego monitoringu poziomu hałasu.

Przez centralną część gminy Strzelce Opolskie przebiega, na kierunku wschód- zachód, zelektryfikowana, dwustronna linia kolejowa nr 132 relacji Bytom – Wrocław Główny. Hałas i wibracje związane z ruchem pociągów na tej trasie jest odczuwalny zarówno w obrębie miasta, jak również zabudowy wsi Szymiszów, Dziewkowice i Błotnica Strzelecka oraz w mniejszym stopniu wsi Warmątowice, szczególnie w okresie jesienno-zimowym (bezlistnym). Nie prognozuje się przekroczenia wartości normatywnych, jednak przy lokalizacji nowej zabudowy na terenach położonych wzdłuż linii kolejowej, należy uwzględniać konieczność zachowania norm dopuszczalnego natężenia hałasu w środowisku.

9.4. Zagrożenie promieniowaniem niejonizującym

Promieniowanie elektromagnetyczne jest to rozchodzące się w przestrzeni zaburzenie pola elektromagnetycznego PEM, czyli wytworzonego naturalnie lub sztucznie pola elektrycznego, magnetycznego oraz elektromagnetycznego o częstotliwościach z zakresu od 0 Hz do 300 GHz (zgodnie z art. 3 pkt 18 ustawy Prawo ochrony środowiska)[74]. Najważniejszymi naturalnymi źródłami fal elektromagnetycznych są takie zjawiska jak: promieniowanie termiczne ciał na Ziemi, promieniowanie słoneczne, naturalne zmiany pola magnetycznego, np. ziemskiego, naturalne zmiany pola elektrycznego, np. wyładowania atmosferyczne, fale radiowe pochodzenia pozaziemskiego niepochłonięte przez atmosferę. W zależności od długości fali, do promieniowania elektromagnetycznego zaliczane są fale radiowe, mikrofale, podczerwień, światło, ultrafiolet, promieniowanie rentgenowskie i promieniowanie gamma. Zależnie od częstotliwości promieniowanie dzieli się na jonizujące i niejonizujące. Promieniowanie jonizujące przewyższające naturalne tło jest silnie destrukcyjne dla organizmów żywych, a substancje przez które jest ono emitowane nazywa się promieniotwórczymi. Na terenie gminy Strzelce Opolskie nie zidentyfikowano występowania substancji promieniotwórczych w ilościach mogących stanowić zagrożenie dla mieszkańców.

Podstawowe sztuczne źródła promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego to:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,

[74] www.ekoportal.gov.pl

- stacje radiowe i telewizyjne,
- łączność radiowa, w tym CB radio, radiotelefony i telefonia komórkowa,
- stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne,
- stacje transformatorowe,
- sprzęt gospodarstwa domowego i powszechnego użytku oraz instalacje elektryczne.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych określone są w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448). Są one zróżnicowane dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności.

Na obszarze gminy Strzelce Opolskie głównym źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego PEM mogą być napowietrzne linie elektromagnetyczne średniego i wysokiego napięcia oraz anteny nadawcze stacji radiowych i GSM. Nie występują natomiast radary meteorologiczne i radiolokacyjne, ani duże nadajniki telewizyjne, których potwierdzone negatywne oddziaływanie należy do najwyższych.

W rejonie Góry Św. Anny planowana jest budowa radaru meteorologicznego, stanowiącego element sieci radarów POLRAD. W ramach sieci na terenie Polski działa obecnie osiem radarów, których operatorem jest Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, w ramach którego działa Ośrodek Teledetekcji Naziemnej. Dane pochodzące z radarów stanowią materiał wejściowy do modelowania prognozy pogody oraz przewidywania zjawisk ekstremalnych w pogodzie. Ze względu na znaczenie radarów dla bezpieczeństwa Państwa w zakresie społecznym, gospodarczym i środowiskowym są one traktowane na zasadach zbliżonych do budowli przeciwpowodziowych, a do ich lokalizacji oraz ochrony mają również zastosowanie przepisy ustawy Prawo wodne.

Oddziaływanie linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia WN oraz Głównych Punktów Zasilania GPZ nie stanowi istotnego zagrożenia ze względu na emisję PEM, pod warunkiem dochowania zakazu wchodzenia na otaczający je ogrodzony teren, na którym istnieje realne zagrożenie porażenia prądem.

Występujące na terenie gminy stacje bazowe telefonii komórkowej oraz zainstalowane na nich anteny nie stanowią zagrożenia dla ludności ponieważ emitowane przez nie elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące PEM rozkłada się znacznie powyżej otaczającej zabudowy, na poziomie której nie przekracza wartości normatywnych.

Podmiotem odpowiedzialnym za pomiary emisji promieniowania elektromagnetycznego w województwie, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu. Na terenie gminy Strzelce Opolskie nie były przeprowadzone pomiary poziomów pól elektromagnetycznych, jednak na podstawie pomiarów z innych instalacji o podobnych parametrach można wnioskować, że wartości dopuszczalne nie powinny zostać przekroczone.

10. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na terenie gminy wymaga posiadania wiarygodnych i akceptowanych przez społeczność instrumentów, odpowiadających aktualnym wyzwaniom i potrzebom. Polityka przestrzenna zawarta w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy winna kształtować korzystne uwarunkowania dla procesów konkurencji, innowacji i aktywności zbiorowej i indywidualnej, oddziaływać na przyspieszenie rozwoju, podnoszenie standardu cywilizacyjnego mieszkańców i poprawę ładu przestrzennego. Świadome kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy umożliwia zapewnienie jej harmonijnego i zrównoważonego rozwoju.

Podstawą prowadzonej w gminie polityki w zakresie planowania przestrzennego powinna być diagnoza uwzględniająca stan „rezerw planistycznych" i realne potrzeby rozwoju, skorygowana przez trendy i prognozy demograficzne oraz możliwości finansowania przez gminę przedsięwzięć należących do jej zadań własnych.

Lokalizacja nowej zabudowy, w założeniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, powinna stanowić wypadkową uwarunkowań ekonomicznych, środowiskowych, społecznych i demograficznych kształtujących zapotrzebowanie na tereny przeznaczone pod zabudowę oraz możliwości finansowych gminy w zakresie budowy dróg, sieci infrastruktury technicznej oraz obiektów infrastruktury społecznej. W kolejnych podrozdziałach przedstawiono wyniki przeprowadzonych analiz wpływających na możliwość wyznaczenia nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę z uwzględnieniem podziału funkcjonalnego.

10.1. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne

Do najważniejszych uwarunkowań środowiskowych wpływających na możliwość wyznaczania terenów pod zabudowę należy zaliczyć występowanie obszarów objętych ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody, w tym głównie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny" oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie", w granicach których występują istotne ograniczenia w rozwoju zabudowy.

Na obszarze gminy nie występują obszary zagrożenia powodziowego w rozumieniu ustawy Prawo wodne. Potencjalne zagrożenie powodziowe o charakterze przede wszystkim podtopień i niewielkich zalewów po nagłych wiosennych i letnich wezbraniach występuje natomiast na terenie doliny rzeki Jemielnicy i jej dopływów, które powinny być wyłączone z zabudowy. W gminie nie występują znaczące obszary gleb chronionych klas I-III, jednak lokalizują się one płatowo w południowej części obszaru.

Najlepsze uwarunkowania fizjograficzne dla zabudowy mieszkaniowej występują w centralnej i południowej części obszaru gminy, poza dolinami rzek oraz poza rejonem Chełmu.

Uwarunkowania społeczno-gospodarcze świadczą o dobrej kondycji gminy, którą cechuje niskie bezrobocie oraz zróżnicowany rynek pracy. Obserwowany jest wzrost wykształcenia mieszkańców, poprawa warunków mieszkaniowych oraz lepsze wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną, przy czym nadal występują niedobory zarówno w zakresie zasobów mieszkaniowych, infrastruktury społecznej, jak również dostępności do kanalizacji sanitarnej, wodociągów i sieci szerokopasmowych.

10.2. Prognozy demograficzne

W końcu 2017 r. gminę Strzelce Opolskie zamieszkiwało 30,8 tys. osób, w tym większość, tj. 58,7% ogółu ludności stanowili mieszkańcy miasta, gdzie gęstość zaludnienia wyniosła 565 osób na 1 km^2. Większy potencjał ludnościowy miały również wsie: Dziewkowice, Kadłub, Rozmierka, Szymiszów oraz Sucha i Szczepanek.

Podobnie jak w całym kraju i województwie opolskim, również w gminie Strzelce Opolskie odnotowywany jest stały spadek liczby mieszkańców. Prognozuje się, że do 2030 r. liczba mieszkańców gminy zmniejszy się w porównaniu z 2017 r. o kolejne 2,4 tys. osób (o 7,9%) i wyniesie 28,3 tys. Porównując do stanu z 2005 r. największa skala ubytku (prawie 20%) obserwowana była we wsi Kalinów, natomiast przyrost liczby ludności wystąpił w trzech miejscowościach (Brzezina, Rożniątów i Szymiszów), a w stosunku do 2015 r. w pięciu (Płużnica Wielka, Kadłub, Rożniątów, Kalinowice, Błotnica Strzelecka). Piramida wieku mieszkańców gminy Strzelce Opolskie wskazuje wyraźnie na pogłębiające się dysproporcje w strukturze demograficznej mieszkańców, które będą coraz silniej negatywnie oddziaływały na wiele sfer życia zarówno społecznego, jak i gospodarczego.

Sytuację demograficzną w gminie cechuje zróżnicowanie przestrzenne ubytku oraz przyrostu liczby mieszkańców, które wpływa na rozwój przestrzenny poszczególnych miejscowości oraz gminy jako całości. Szczegółowo sytuację demograficzną w gminie scharakteryzowano w rozdziale II.5.2.

10.3. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Finanse publiczne obejmują zasoby gminy, którymi są dochody i wydatki określone w budżecie gminy. Kondycja finansowa zależy m.in. od wysokości dochodów własnych, dotacji celowych (zarówno z budżetu państwa, jak i pozyskiwanych ze środków europejskich) i subwencji ogólnych z budżetu państwa. Na całkowitą wartość dochodów własnych ma w dużej mierze wpływ liczba ludności zamieszkująca na danym obszarze oraz liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (39,34%), a także osób prawnych (6,71%) stanowią podstawowe źródło dochodów własnych gmin.

Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.) dzieli dochody gminy na dwie grupy. Pierwszą z nich są wpływy z podatków ustalonych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym:

- podatek od nieruchomości,
- podatek rolny,
- podatek leśny,
- podatek od środków transportowych,
- opodatkowanie w formie karty podatkowej,
- podatek od spadków i darowizn,
- podatek od czynności cywilnoprawnych.

Drugą grupę dochodów własnych gminy stanowią wpływy z opłat, w tym:

- wpływy z opłaty skarbowej,
- wpływy z opłaty targowej,
- wpływy z opłaty miejscowej, uzdrowiskowej i od posiadania psów,
- wpływy z opłaty reklamowej,
- wpływy z opłaty eksploatacyjnej – zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze,
- z innych opłat stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów.

Tabela 25. Dochody własne i wydatki inwestycyjne [a] budżetów gminy Strzelce Opolskie na 1 mieszkańca

Wyszczególnienie	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
	na 1 mieszkańca w zł						
Dochody ogółem	1509	2332	3 107	3544	3748	4223	4719
w tym własne	888	1331	1 844	2052	2066	2329	2632
Wydatki ogółem	1473	2596	2924	3401	3856	4298	4846
w tym wydatki inwestycyjne	174	369	203	167	325	534	590

[a] Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych oraz w latach 2005 i 2010 – również gospodarstw pomocniczych, funduszy celowych i w 2005 r. – środków specjalnych.

/źródło: dane GUS/

W latach 2010-2019 w budżetach gminy Strzelce Opolskie wzrosły zarówno dochody, jak i wydatki. Głównym źródłem dochodów budżetów gminy są dochody własne, które w 2017 r. stanowiły 55,1%, a w 2019 r. 55,6% dochodów ogółem. Udział ten systematycznie rośnie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody budżetu gminy ukształtowały się na poziomie 4719 zł w 2019 r. i w ciągu dekady wzrosły o około 100%. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem obniżył się z 14,2% w 2010 r. do 4,9% w 2016 r., a następnie zaczął systematycznie rosnąć osiągając 12,1% w 2019 r. Wydatki ogółem na 1 mieszkańca wyniosły 4846 zł w 2019 r. (w 2010 r. – 2596 zł).

Tabela 26. Dochody i wydatki budżetów gminy Strzelce Opolskie

	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Dochody ogółem	74 376 151,02	96 794 612,04	109 805 950,15	115 636 513,66	129 620244,98	144 415810,62
Dochody własne	42 449 489,22	57 452 850,89	63 598 737,41	63 737 309,49	71 486 306,34	80 561 729,53
Wydatki ogółem	82 780 188,36	91 105 146,04	105 387 881,97	118 967 694,10	131 930 654,88	148 295 508,95
wydatki majątkowe ogółem	17 221 413,70	7 810 178,05	6 155 891,43	10 529 675,80	17 389 494,44	19 003 958,45
wydatki majątkowe inwestycyjne	11 759 913,70	6 310 328,05	5 156 541,43	10 029 725,80	16 389 594,44	18 004 058,45
udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	14,2	6,9	4,9	8,4	12,4	12,1

/źródło: dane GUS/

Budżet gminy Strzelce Opolskie w 2019 r. zamknął się zbiorczo deficytem w wysokości 3,88 mln zł, wobec deficytu równego 8,4 mln zł w 2010 r. i nadwyżki budżetowej w latach 2015 i 2016. Deficyt związany jest głównie ze zwiększonymi wydatkami inwestycyjnymi. Jednocześnie należy podkreślić, że gmina znajduje się w dobrej kondycji finansowej, a jej dochody własne stale rosną, co jest związane między innymi z rozbudową istniejących i lokalizacją nowych zakładów przemysłowych oraz dobrym wskaźnikiem przedsiębiorczości mieszkańców. Przy stopniowej, rozłożonej na kilkanaście kolejnych lat, realizacji zadań oraz przy wsparciu ze środków zewnętrznych, gmina ma możliwości finansowe wykonania

sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy. Kondycja finansowa jest stabilna i pozwala na realizację działań związanych z utrzymaniem pożądanego poziomu rozwoju.

10.4. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Szczegółowa analiza zagadnienia wraz z opisem metodyki i przyjętych założeń została zawarta w sporządzonym „Bilansie terenów przeznaczanych pod zabudowę na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Strzelce Opolskie". Bilans sporządzony został dla stanu planistycznego oraz uwarunkowań aktualnych na grudzień 2018 r. W niniejszym rozdziale przedstawiono jedynie ważniejsze dane wyjściowe oraz wyniki przeprowadzonych analiz.

10.4.a. Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę zostało obliczone dla poszczególnych rodzajów zabudowy, w tym: mieszkaniowej, usługowej oraz przemysłowej, na podstawie przyjętych wskaźników urbanistycznych oraz w odniesieniu do prognozowanych uwarunkowań, w tym w zakresie zmian demograficznych i społecznych.

Uwzględniając strukturę demograficzną i społeczną, liczbę i liczebność gospodarstw domowych, strukturę istniejących zasobów mieszkaniowych oraz stopień nasycenia mieszkaniami w gminie Strzelce Opolskie, a także dostępność do usług podstawowych zaliczanych do inwestycji celu publicznego stwierdzono, co następuje:

1. W zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych istnieją duże dysproporcje pomiędzy miastem i obszarami wiejskimi, przy czym niedobór mieszkań występuje w mieście. Deficyt dotyczy głównie mieszkań małych i średnich (2-3 pokoje). Jednocześnie obszary wiejskie cechuje nadwyżka mieszkań w stosunku do ilości i liczebności gospodarstw domowych.

   Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie Strzelce Opolskie wynosi około 150 000 m^2 powierzchni użytkowej, natomiast na tereny zabudowy mieszkaniowej:
   - dla zabudowy jednorodzinnej: 72 ha*1,3[75] = 93,6 ha,
   - dla zabudowy wielorodzinnej: 4,95 ha*1,3 = 6,435 ha.

2. W zakresie usług oświaty i wychowania, uwzględniając strukturę wiekową ludności oraz jej prognozowane zmiany, rozkład przestrzenny dzieci i młodzieży w wieku przedszkolnym i szkolnym w podziale na poszczególne miejscowości, a także istniejącą bazę obiektów oświatowych i wychowawczych stwierdzono, że nie występuje zapotrzebowanie na nowe placówki oświatowe, przy czym zasadna jest zmiana lokalizacji przedszkola w Suchej oraz budowa nowego żłobka.

   Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową oświaty i wychowania wynosi:
   - 1200 m^2 *1,3 = 1560 m^2 powierzchni użytkowej,
   - 0,5 ha *1,3 = 0,65 ha powierzchni terenu usługowego.

[75] Wskaźnik niepewności procesów rozwojowych polegający na zwiększeniu obliczonego zapotrzebowania na nową zabudowę o 30%

3. W zakresie dostępności do usług sportu i rekreacji stwierdzono, że na obszarze gminy Strzelce Opolskie występuje dobre nasycenie w obiekty sportowo-rekreacyjne oraz ich duże zróżnicowanie rodzajowe. Jednak nie we wszystkich miejscowościach istnieją urządzone boiska i place zabaw, a rozmieszczenie ogólnodostępnych placów zabaw na terenie miasta jest bardzo nierównomierne. Uwzględniając standardy urbanistyczne w zakresie izochrony dojścia pieszego, w tym: do placu zabaw dla dzieci młodszych do 300 m, a dla dzieci starszych i młodzieży od 500 do 750 m, oraz minimalnej powierzchni terenu rekreacyjnego równej 20 a, stwierdza się zapotrzebowanie na nowe tereny sportowo-rekreacyjne o powierzchni około 2 ha rozmieszonych w miejscowościach wiejskich oraz około 2 ha na potrzeby poprawy dostępności w obrębie miasta, w tym w sołectwach miejskich.

   Maksymalne zapotrzebowanie, po uwzględnieniu 30% zwiększenia powierzchni terenów wynikającego z niepewności procesów rozwojowych, można oszacować na około 5,2 ha.

4. W zakresie dostępności do usług kultury stwierdzono dobre zaspokojenie potrzeb na terenie miasta, jednocześnie w kilku mniejszych wsiach stwierdzono brak świetlicy/klubu wiejskiego.

   Maksymalne zapotrzebowanie na usługi kultury wynosi około 1560 m^2 powierzchni użytkowej oraz około 1,2 ha terenów usługowych.

5. Zapewnienie usług opieki społecznej, w tym nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi stanowi jedno z ważniejszych wyzwań w gminie. Pomimo funkcjonujących dwóch domów opieki stałej (DPS Kadłub i DPS Strzelce z filią w Szymiszowie i w Leśnicy) oraz nowoutworzonego Klubu Seniora w Strzelcach Opolskich, nadal istnieje duże zapotrzebowanie na usługi opieki zarówno całodobowej jak i dziennej, w tym również zlokalizowanych w większych miejscowościach wiejskich.

   Maksymalne zapotrzebowanie, po uwzględnieniu 30% zwiększenia powierzchni wynikającego z niepewności procesów rozwojowych, można oszacować na około:

   - 2600 m^2 powierzchni użytkowej i 1,3 ha terenów usługowych na potrzeby domu pomocy społecznej,
   - 2340 m^2 powierzchni użytkowej i 1,2 ha terenów usługowych na potrzeby domów dziennej opieki, w tym na jedną placówkę około 15-20 a,
   - 2600 m^2 powierzchni użytkowej i 0,4 ha terenów usługowych na potrzeby zespołu mieszkań chronionych.

6. Zapotrzebowanie na pozostałe usługi, w tym usługi handlu, gastronomii, biurowe, prawne, finansowe, edukacyjne, opieki zdrowotnej, turystyczne i hotelarskie, rozrywki, artystyczne, jak również usługi związane z wykonywanym rzemiosłem, regulowane jest głównie przez popyt na określoną usługę oraz podaż i związaną z nim konkurencję pomiędzy podmiotami gospodarczymi. W dużej mierze zależy też od koniunktury gospodarczej. Natomiast zapotrzebowanie na tereny usługowe zależne jest od rodzaju usług i związanych z nimi charakterystycznych wymogów lokalizacyjnych, sposobu realizacji (wirtualne/stacjonarne) oraz dostępności terenów i obiektów usługowych na rynku nieruchomości, wielkości miejscowości. Zapotrzebowanie to jest trudne do oszacowania jednak przyjmuje się, że usługi podstawowe powinny współistnieć z funkcją mieszkaniową, natomiast usługi ponadpodstawowe, o charakterze centrotwórczym takie jak: usługi kultury, turystyki (w tym hotelarstwo), handlu

wielkopowierzchniowego, duże obiekty sportowe wskazane są do lokalizacji na wyodrębnionych terenach usługowych.

7. Maksymalne zapotrzebowanie na wielkopowierzchniowe obiekty handlowe, uwzględniając liczbę ludności w gminie oraz niepewność procesów rozwojowych, można oszacować na około 15000 m^2 powierzchni użytkowej oraz około 12 ha powierzchni terenów podzielonych na 4-5 lokalizacji.
8. Maksymalne zapotrzebowanie na nowe tereny przemysłowe można oszacować na około 600 000 m^2 powierzchni użytkowej oraz 100 ha powierzchni terenów.

Podsumowując, przyjmuje się maksymalne zapotrzebowanie w skali gminy na nową zabudowę:

- mieszkaniową: powierzchnia terenu netto 100 ha, powierzchnia użytkowa 150 000 m^2
- usługową: powierzchnia terenu netto 16,75 ha, powierzchnia użytkowa 25 660 m^2
- przemysłową: powierzchnia terenu netto 100 ha, powierzchnia użytkowa 600 000 m^2

Należy jednocześnie podkreślić, że obliczona chłonność terenu ma jedynie charakter orientacyjny, a zakładane wielkości poszczególnych wskaźników stanowią wartość uśrednioną dla całej gminy. W rzeczywistości stwierdza się znaczne rozbieżności pomiędzy miastem i obszarem wiejskim, jak również pomiędzy poszczególnymi wsiami. Zasadne jest zatem równoważenie dostępności do poszczególnych typów terenów w odniesieniu do każdej z miejscowości.

10.4.b. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Zgodnie z wymogami art. 10 ust. 5 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przy sporządzaniu bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę organ gminy zobowiązany został do **oszacowania chłonności**, położonych na terenie gminy, **obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej** w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1443), **rozumianej jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.** Jednocześnie, ani w ustawie o planowaniu, ani w przepisach wykonawczych, nie zostały zdefiniowane pojęcia użyte we wskazanym zapisie, ani też metodologia szacowania chłonności czy wyznaczania obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Brak doprecyzowania zapisów powoduje znaczące komplikacje w ich zastosowaniu oraz różne wyniki dla różnych gmin.

Na potrzeby Studium przyjęto, że przedmiotem analizy jest chłonność terenów niezabudowanych na obszarach zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej rozumianej jako obszary zabudowane i obszary rozwoju zabudowy wyznaczone w dotychczasowym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Strzelce Opolskie. Należy jednak podkreślić, że obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, rozumianej jako obszary zabudowy zwartej, wyposażone we wszystkie rodzaje sieci infrastruktury technicznej (woda, kanalizacja, energia elektryczna, gaz, internet) oraz posiadające dostęp do komunikacji zbiorowej, występują jedynie w mieście Strzelce Opolskie. Ze względu na duże dysproporcje w uzbrojeniu terenów, jak również miejsko-wiejski typ gminy, obliczono chłonność wszystkich terenów wskazanych w dotychczasowym Studium pod zabudowę, we wszystkich miejscowościach.

Tabela 27. Obszary zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej [ha brutto]

Tereny	M1	M2	M3	M4	U1	U2	U3	U4	P1	P2	P3	P4
Strzelce Opolskie												
zabudowane	15,23	130,49	48,03	29,53	31,01	38,88	26,63	18,41	0	89,22	115,61	1,18
rozwoju zabudowy	0	124,73	95,53	0	0	11,34	0	0	0	36,73	71,6	7,18
suma	15,23	255,22	143,56	29,53	31,01	50,22	26,63	18,41	0	125,95	187,21	8,36
	443,54				**107,86**			**18,41**	**0**	**321,52**		
Błotnica Strzelecka												
zabudowane	9,14	31	0	13,08	0	0	9,15	9,07	0	0	17,6	0
rozwoju zabudowy	0	1,97	0	0	0	0	0	0	0	3,44	0	0
suma	**55,19**				**9,15**			**9,07**	**0**	**21,04**		
Brzezina												
zabudowane	0	5,27	0	1,96	0	0	0	0,41	0	0	8,09	0
rozwoju zabudowy	0	70,35	0	0	0	0	0	0	295	214,42	0	0
suma	**77,58**				**0**			**0,41**	**295**	**222,51**		
Dziewkowice												
zabudowane	4,07	53,33	0	13,56	0	0	0	0	0	0	0	0
rozwoju zabudowy	0	5,14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
suma	**76,1**				**0**			**0**	**0**	**0**		
Grodzisko												
zabudowane	0	31,4	0	11,78	0	0	0	0	0	0	3,84	0
rozwoju zabudowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
suma	**43,18**				**0**			**0**	**0**	**3,84**		
Jędrynie												
zabudowane	0	7,54	0	0,7	0	0	0	0	0	0	0	0
rozwoju zabudowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
suma	**8,24**				**0**			**0**	**0**	**0**		
Kadłub												
zabudowane	0	92,27	0	2,16	0	11,44	7,52	0	0	0	0	0
rozwoju zabudowy	0	0	0	2,71	0	0	0	0	0	0	0	0
suma	**97,14**				**18,96**			**0**	**0**	**0**		
Kalinowice												
zabudowane	6,31	35,03	0	12,69	0	0	0	0	0	0	0	0
rozwoju zabudowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
suma	**54,03**				**0**			**0**	**0**	**0**		
Kalinów												
zabudowane	6,19	7,25	0	5,27	0	0	0	0	0	0	3,64	0
rozwoju zabudowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
suma	**18,71**				**0**			**0**	**0**	**3,64**		
Ligota Dolna												
zabudowane	14,55	0	0	3,93	0	0	0	0	0	0	3,7	0
rozwoju zabudowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
suma	**18,48**				**0**			**0**	**0**	**3,7**		
Ligota Górna												
zabudowane	4,2	5,22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
rozwoju zabudowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
suma	**9,42**				**0**			**0**	**0**	**0**		

Tereny	M1	M2	M3	M4	U1	U2	U3	U4	P1	P2	P3	P4
Niwki												
zabudowane	16,32	5,67	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
rozwoju zabudowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
suma	**21,99**				**0**			**0**	**0**	**0**		
Osiek												
zabudowane	15,67	15,81	0	3,61	0	0	0	0	0	0	0	0
rozwoju zabudowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
suma	**35,09**				**0**			**0**	**0**	**0**		
Płużnica Wielka												
zabudowane	1,61	6,23	0	2,37	0	0	0	0	0	0	11,87	0
rozwoju zabudowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
suma	**10,21**				**0**			**0**	**0**	**11,87**		
Rozmierka												
zabudowane	5,58	35,86	0	5,85	0	0	11,35	0	0	0	7,31	0
rozwoju zabudowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
suma	**47,29**				**11,35**			**0**	**0**	**7,31**		
Rozmierz												
zabudowane	12,2	19,13	0	6,69	0	0	0	0	0	0	0	0
rozwoju zabudowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
suma	**38,02**				**0**			**0**	**0**	**0**		
Rożniątów												
zabudowane	22,45	33,65	0	3,42	0	0	0	0	0	0	0,69	0
rozwoju zabudowy	0	44,86	0	0	0	0	0	0	213	0	0	0
suma	**104,38**				**0**			**0**	**213**	**0,69**		
Sucha												
zabudowane	6,36	18,77	0	8,27	0	3,15	0	0	0	0	4,34	0
rozwoju zabudowy	0	12,76	0	0	0	4,7	0	0	0	0	0	17,74
suma	**46,16**				**7,85**			**0**	**0**	**22,08**		
Szczepanek												
zabudowane	0	24,87	0	9,26	0	0	0	0	0	0	2,27	0
rozwoju zabudowy	0	55,47	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
suma	**89,6**				**0**			**0**	**0**	**2,27**		
Szymiszów												
zabudowane	0	77,92	0	5,23	0	0	31,61	0	0	16,7	17,84	0
rozwoju zabudowy	0	13,38	0	0	0	0	0	0	0	2,04	0	0
suma	**96,53**				**31,61**			**0**	**0**	**36,58**		
Warmątowice												
zabudowane	3,73	13,15	0	12,94	0	0	0	0	0	0	3,65	0
rozwoju zabudowy	0	6,71	0	3,61	0	12,72	0	0	0	370,16	127,01	0
suma	**40,14**				**12,72**			**0**	**0**	**500,82**		
RAZEM												
Obszary zabudowane razem:	**143,6**	**649,84**	**48,03**	**152,31**	**31,01**	**53,47**	**86,26**	**27,89**	**0**	**105,92**	**200,47**	**1,18**
Obszary rozwoju zabudowy razem	**0**	**335,37**	**95,53**	**6,32**	**0**	**28,76**	**0**	**0**	**508**	**626,79**	**198,61**	**24,92**
RAZEM:	**143,6**	**985,21**	**143,56**	**158,63**	**31,01**	**82,23**	**86,26**	**27,89**	**508**	**732,71**	**399,08**	**26,1**
	1431,02				**199,5**			**27,89**	**508**	**1157,87**		

/źródło: opracowanie własne/

M1	zabudowa zagrodowa z dopuszczeniem przekształceń funkcjonalnych
M2	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
M3	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna
M4	zabudowa mieszkaniowo-usługowa
U1	obszar staromiejski - koncentracja usług ponadlokalnych i mieszkalnictwa
U2	usługi o znaczeniu ponadlokalnym
U3	usługi o znaczeniu lokalnym
U4	usługi sportu, rekreacji i wypoczynku
P1	obszary produkcji energii z OZE (na gruntach rolnych)
P2	produkcja z dopuszczeniem różnych form aktywności gospodarczej
P3	różne formy aktywności gospodarczej
P4	obsługa komunikacji z dopuszczeniem innych form aktywności gospodarczej oraz miejska ciepłownia

Chłonność obszarów dotychczas niezabudowanych (luk w zabudowie) rozumiana jest jako możliwość zlokalizowania na nich zabudowy o określonej funkcji, na działkach o przyjętej uśrednionej powierzchni. Powierzchnia obszarów jest powierzchnią brutto, uwzględniającą drogi oraz tereny zieleni towarzyszącej (ogrody, zieleńce, skwery).

Do obliczenia liczby możliwych do wydzielenia działek budowlanych przyjęto następujące średnie powierzchnie działek:

- w zabudowie mieszkaniowej – 1200 m^2 (0,12 ha),
- w zabudowie usługowej – 2000 m^2 (0,2 ha),
- w zabudowie produkcyjnej, składowej i magazynowej – 20 000 m^2 (2 ha).

Uzyskane w wyniku obliczeń wartości ujemne wskazują na występowanie określonych użytków, które nie zostały wyznaczone w dotychczasowym Studium w postaci odrębnego przeznaczenia. Najczęściej dotyczy to terenów zieleni oraz niewielkich terenów usługowych i przemysłowych. Jednocześnie należy podkreślić, że wartości ujemne należy traktować jako zmniejszające powierzchnię i liczbę działek na terenach mieszkaniowych lub usługowych.

Przy bilansie terenów usług sportu i rekreacji (U4) nie uwzględniono terenów Parku Miejskiego oraz parku krajobrazowego w zespole pałacowym we wsi Błotnica Strzelecka.

Tabela 28. Chłonność terenów niezabudowanych położonych na obszarach zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej

Tereny	M1	M2	M3	M4	U1	U2	U3	U4	P1	P2	P3	P4
Strzelce Opolskie												
Obszar zwartej struktury F-P	**443,54**				**107,86**			**18,41**	**0**	**321,52**		
Użytki zabudowane	162,18				59,87			51,46	0	182,39		
Rezerwa brutto	281,36				47,99			-33,05	0	139,13		
Rezerwa netto	196,95				38,392			-26,44	0	111,304		
liczba działek	1641				192			-	-	56		
Błotnica Strzelecka												
Obszar zwartej struktury F-P	**55,19**				**9,15**			**9,07**	**0**	**21,04**		
Użytki zabudowane	27,28				1,49			4,66	0	4,05		
Rezerwa brutto	27,91				7,66			4,41	0	16,99		
Rezerwa netto	19,54				6,128			3,528	0	13,592		
liczba działek	163				31			-	-	7		
Brzezina												

Tereny	M1	M2	M3	M4	U1	U2	U3	U4	P1	P2	P3	P4
Obszar zwartej struktury F-P	**77,58**				**0**			**0,41**	**295**	**222,51**		
Użytki zabudowane	8,30				0,07			7,18	0	0		
Rezerwa brutto	69,28				-0,07			-6,77	295	222,51		
Rezerwa netto	48,50				-0,056			-5,416	236	178,008		
liczba działek	404				0			-	-	89		
Dziewkowice												
Obszar zwartej struktury F-P	**76,10**				**0**			**0**	**0**	**0**		
Użytki zabudowane	32,43				2,83			0,07	0	0,02		
Rezerwa brutto	43,67				-2,83			-0,07	0	-0,02		
Rezerwa netto	30,57				-2,264			-0,056	0	-0,016		
liczba działek	255				-11			-	-	0		
Grodzisko												
Obszar zwartej struktury F-P	**43,18**				**0**			**0**	**0**	**3,84**		
Użytki zabudowane	22,56				1,98			0,76	0	0,4		
Rezerwa brutto	20,62				-1,98			-0,76	0	3,44		
Rezerwa netto	14,43				-1,584			-0,608	0	2,752		
liczba działek	120				-8			-	-	1		
Jędrynie												
Obszar zwartej struktury F-P	**8,24**				**0**			**0**	**0**	**0**		
Użytki zabudowane	4,73				0,1			0	0	0		
Rezerwa brutto	3,51				-0,1			0	0	0		
Rezerwa netto	2,46				-0,08			0	0	0		
liczba działek	20				0			-	-	0		
Kadłub												
Obszar zwartej struktury F-P	**97,14**				**18,96**			**0**	**0**	**0**		
Użytki zabudowane	40,36				2,54			1,58	0	1,83		
Rezerwa brutto	56,78				16,42			-1,58	0	-1,83		
Rezerwa netto	39,75				13,136			-1,264	0	-1,464		
liczba działek	331				66			-	-	-1		
Kalinowice												
Obszar zwartej struktury F-P	**54,03**				**0**			**0**	**0**	**0**		
Użytki zabudowane	20,16				0,7			1,3	0	0,09		
Rezerwa brutto	33,87				-0,7			-1,3	0	-0,09		
Rezerwa netto	23,71				-0,56			-1,04	0	-0,072		
liczba działek	198				-3			-	-	0		
Kalinów												
Obszar zwartej struktury F-P	**18,71**				**0**			**0**	**0**	**3,64**		
Użytki zabudowane	13,87				0,87			0,91	0	0,01		
Rezerwa brutto	4,84				-0,87			-0,91	0	3,63		
Rezerwa netto	3,39				-0,696			-0,728	0	2,904		
liczba działek	28				-3			-	-	1		

Tereny	M1	M2	M3	M4	U1	U2	U3	U4	P1	P2	P3	P4
Ligota Dolna												
Obszar zwartej struktury F-P	**18,48**				**0**			**0**	**0**	**3,7**		
Użytki zabudowane	6,44				2,4			0,39	0	0		
Rezerwa brutto	12,04				-2,4			-0,39	0	3,7		
Rezerwa netto	8,43				-1,92			-0,312	0	2,96		
liczba działek	70				-10			-	-	1		
Ligota Górna												
Obszar zwartej struktury F-P	**9,42**				**0**			**0**	**0**	**0**		
Użytki zabudowane	4,78				0			0	0	0		
Rezerwa brutto	4,64				0			0	0	0		
Rezerwa netto	3,25				0			0	0	0		
liczba działek	27				0			-	-	0		
Niwki												
Obszar zwartej struktury F-P	**21,99**				**0**			**0**	**0**	**0**		
Użytki zabudowane	6,82				0,01			0	0	0		
Rezerwa brutto	15,17				-0,01			0	0	0		
Rezerwa netto	10,62				-0,008			0	0	0		
liczba działek	88				0			-	-	0		
Osiek												
Obszar zwartej struktury F-P	**35,09**				**0**			**0**	**0**	**0**		
Użytki zabudowane	14,85				2,51			0,16	0	0,01		
Rezerwa brutto	20,24				-2,51			-0,16	0	-0,01		
Rezerwa netto	14,17				-2,008			-0,128	0	-0,008		
liczba działek	118				-10			-	-	0		
Płużnica Wielka												
Obszar zwartej struktury F-P	**10,21**				**0**			**0**	**0**	**11,87**		
Użytki zabudowane	9,45				0,4			0,09	0	0,02		
Rezerwa brutto	0,76				-0,4			-0,09	0	11,85		
Rezerwa netto	0,53				-0,32			-0,072	0	9,48		
liczba działek	4				-2			-	-	5		
Rozmierka												
Obszar zwartej struktury F-P	**47,29**				**11,35**			**0**	**0**	**7,31**		
Użytki zabudowane	27,64				1,07			2,49	0	4,12		
Rezerwa brutto	19,65				10,28			-2,49	0	3,19		
Rezerwa netto	13,76				8,224			-1,992	0	2,552		
liczba działek	115				41			-	-	1		
Rozmierz												
Obszar zwartej struktury F-P	**38,02**				**0**			**0**	**0**	**0**		
Użytki zabudowane	15,96				0,86			0,83	0	0,01		
Rezerwa brutto	22,06				-0,86			-0,83	0	-0,01		
Rezerwa netto	15,44				-0,688			-0,664	0	-0,008		
liczba działek	129				-3			-	-	0		

Tereny	M1	M2	M3	M4	U1	U2	U3	U4	P1	P2	P3	P4
Rożniątów												
Obszar zwartej struktury F-P	**104,38**				**0**			**0**	**213**	**0,69**		
Użytki zabudowane	28,12				1,99			1,53	0	0,99		
Rezerwa brutto	76,26				-1,99			-1,53	213	-0,3		
Rezerwa netto	53,38				-1,592			-1,224	170,4	-0,24		
liczba działek	445				-8			-	-	0		
Sucha												
Obszar zwartej struktury F-P	**46,16**				**7,85**			**0**	**0**	**22,08**		
Użytki zabudowane	22,27				2,69			1,2	0	0,18		
Rezerwa brutto	23,89				5,16			-1,2	0	21,9		
Rezerwa netto	16,72				4,128			-0,96	0	17,52		
liczba działek	139				21			-	-	9		
Szczepanek												
Obszar zwartej struktury F-P	**89,60**				**0**			**0**	**0**	**2,27**		
Użytki zabudowane	21,96				0,57			1,38	0	0,72		
Rezerwa brutto	67,64				-0,57			-1,38	0	1,55		
Rezerwa netto	47,35				-0,456			-1,104	0	1,24		
liczba działek	395				-2			-	-	1		
Szymiszów												
Obszar zwartej struktury F-P	**96,53**				**31,61**			**0**	**0**	**36,58**		
Użytki zabudowane	42,48				7,83			2,45	0	36,91		
Rezerwa brutto	54,05				23,78			-2,45	0	-0,33		
Rezerwa netto	37,84				19,024			-1,96	0	-0,264		
liczba działek	315				95			-	-	0		
Warmątowice												
Obszar zwartej struktury F-P	**40,14**				**12,72**			**0**	**0**	**500,82**		
Użytki zabudowane	20,14				1,09			0,67	0	0,08		
Rezerwa brutto	20,00				11,63			-0,67	0	500,74		
Rezerwa netto	14,00				9,304			-0,536	0	400,592		
liczba działek	117				47			-	-	200		
RAZEM												
REZERWA BRUTTO	**878**				**108**			**-51**	**508**	**926**		
REZERWA NETTO	**615**				**86**			**-41**	**406**	**741**		
DZIAŁKI	**5123**				**431**			-	-	**370**		
Powierzchnia użytkowa zabudowy [m²]	**614 768,00**				**430 520,00**			-	-	**4 444 992,00**		

/źródło: opracowanie własne/

Przeprowadzona analiza wskazuje na istniejące nadwyżki wyznaczonych w dotychczasowym Studium terenów mieszkaniowych, usługowych i przemysłowych, położonych w granicach obszarów zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej. Należy jednak podkreślić duże zróżnicowanie w poszczególnych miejscowościach, np. w Płużnicy Wielkiej chłonność terenów mieszkaniowych wynosi zaledwie 4 nowe działki, a jednocześnie w Szczepanku 395 działek. Największe nadwyżki występują w mieście Strzelce Opolskie. Zasadne jest zatem dokonanie korekty umożliwiającej

równomierny rozwój miejscowości, w szczególności dla terenów, które dotychczas nie były przeznaczone w planach miejscowych pod zabudowę.

10.4.c. Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę

Kolejnym krokiem bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę jest oszacowanie „**chłonności, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę**, innych niż wymienione w pkt 2, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy", zgodnie z wymogami art. 10 ust. 5 pkt 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Oszacowania chłonności dokonano dla wszystkich terenów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, które dotychczas pozostały niezabudowane. Przy czym dla wsi Ligota Dolna, Jędrynie oraz Niwki w momencie sporządzania bilansu nie obowiązywały miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (powierzchnie z później uchwalonych planów podano w nawiasach). Następnie wyniki porównano z wynikami uzyskanymi na podstawie ustaleń dotychczasowego Studium, co pozwoliło na określenie miejscowości, w których występują tereny wskazane pod zabudowę w dotychczasowym Studium, ale nie przeznaczone pod nią w planach miejscowych (tzw. rezerwy planistyczne).

Tabela 29. Chłonność obszarów niezabudowanych przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, według funkcji.

obręb	chłonność	RM	MN	MW	MNU/MU	U	P	PU	RU
m. STRZELCE OPOLSKIE	powierzchnia netto	0	68,34	31,96	12,04	33,72	54,32	30,11	0
	liczba działek	0	570	266	100	169	27	60	0
BŁOTNICA STRZELECKA	powierzchnia netto	1,87	20,01	1,29	5,69	2,39	6,11	0	0
	liczba działek	4	167	11	47	12	3	0	0
BRZEZINA	powierzchnia netto	0	21,41	0	6,31	0	112,4	0	12,74
	liczba działek	0	178	0	53	0	56	0	13
DZIEWKOWICE	powierzchnia netto	2,46	20,22	0	1,96	0,93	0	0	0
	liczba działek	5	169	0	16	5	0	0	0
LIGOTA DOLNA	powierzchnia netto	(2,85)	-	-	(0,6)	-	-	-	-
	liczba działek	-	-	-	-	-	-	-	-
LIGOTA GÓRNA	powierzchnia netto	0	1,15	0	4,5	0,2	0	0	0
	liczba działek	0	10	0	38	1	0	0	0
GRODZISKO	powierzchnia netto	0,58	5,56	0	0,67	0	0	0	0
	liczba działek	1	46	0	6	0	0	0	0
JĘDRYNIE	powierzchnia netto	(1,23)	-	-	(0,57)	(0,08)	-	-	-
	liczba działek	-	-	-	-	-	-	-	-
KADŁUB	powierzchnia netto	0	27,99	0	4,07	0,81	0	0	0
	liczba działek	0	233	0	34	4	0	0	0
KALINÓW	powierzchnia netto	0	4,76	0,6	0,69	2,06	0	0	0
	liczba działek	0	40	5	6	10	0	0	0
KALINOWICE	powierzchnia netto	4,03	20,9	0	5,09	2,36	0	0	0
	liczba działek	8	174	0	42	12	0	0	0

obręb	chłonność	RM	MN	MW	MNU/MU	U	P	PU	RU
NIWKI	powierzchnia netto	(0,33)	-	-	-	-	-	-	-
	liczba działek	-	-	-	-	-	-	-	-
OSIEK	powierzchnia netto	5,74	9,42	0	1,08	0	0	0	0
	liczba działek	11	79	0	9	0	0	0	0
PŁUŻNICA WIELKA	powierzchnia netto	0,42	0,96	0	1,08	0	0	0	0
	liczba działek	1	8	0	9	0	0	0	0
ROZMIERZ	powierzchnia netto	2,72	6,75	0,04	0,84	0,86	0	0	0
	liczba działek	5	56	0	7	4	0	0	0
ROZMIERKA	powierzchnia netto	6,9	18,25	0	0,2	0,29	1,68	0	0
	liczba działek	14	152	0	2	1	1	0	0
ROŻNIĄTÓW	powierzchnia netto	0	23,15	0	4,14	1,2	0	0	6,3
	liczba działek	0	193	0	35	6	0	0	6
SZYMISZÓW	powierzchnia netto	4,9	31,83	0,25	1,71	0,56	7,48	0	0
	liczba działek	10	265	2	14	3	4	0	0
SZCZEPANEK	powierzchnia netto	0	39,11	0	10,08	0,33	0	0	0
	liczba działek	0	326	0	84	2	0	0	0
SUCHA	powierzchnia netto	1,62	13,43	0	4,91	6,02	2,94	10,13	0
	liczba działek	3	112	0	41	30	1	20	0
WARMĄTOWICE	powierzchnia netto	0	6,01	0,52	3,9	125,6	387,2	0	5,34
	liczba działek	0	50	4	33	628	194	0	5
	Powierzchnia terenów RAZEM:	**31,24**	**339,3**	**34,66**	**68,96**	**177,4**	**572,1**	**40,24**	**24,38**
	Działki RAZEM:	**62**	**2501**	**289**	**491**	**885**	**286**	**80**	**24**

/źródło: opracowanie własne/

Różnice pomiędzy powierzchnią terenów usługowych według dotychczasowego Studium i według planów miejscowych wynikają z większego uszczegółowienia w zakresie podziału terenów pod poszczególne funkcje. Tym samym teren oznaczony w Studium jako mieszkaniowo-usługowy, w planie miejscowym może zostać rozdzielony na mieszkaniowy i usługowy lub pełnić obie funkcje równocześnie.

10.4.d. Bilans terenów

W wyniku dokonanego porównania maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, która została dotychczas zaplanowana w dokumentach planistycznych, stwierdza się nadwyżkę terenów przeznaczonych pod zabudowę w zakresie wszystkich rozpatrywanych funkcji. Tym samym nie występuje potrzeba planowania nowych terenów zabudowy poza obszarami wyznaczonymi w dotychczasowym Studium, przy czym zasadna jest korekta rozmieszczenia poszczególnych funkcji uwzględniająca dostęp do istniejącej sieci drogowej w celu minimalizacji obciążeń finansowych wynikających z potrzeby budowy infrastruktury technicznej.

Tabela 30. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Zabudowa	Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę		Chłonność obszarów zabudowy				Bilans
			Określona dla obszarów zwartej struktury F-P (wg dotychczasowego Studium)		Określona dla terenów wyznaczonych w mpzp		
	Powierzchnia terenu netto	Powierzchnia użytkowa	Powierzchnia terenu netto	Powierzchnia użytkowa	Powierzchnia terenu netto	Powierzchnia użytkowa	
mieszkaniowa	100 ha	150 000 m^2	615 ha	614 768 m^2	474,11 ha	401 177 m^2	**nadwyżka**
usługowa	16,75 ha	25 660 m^2	86 ha	430 520 m^2	177,40 ha	885 200 m^2	**nadwyżka**
przemysłowa	100 ha	600 000 m^2	741 ha	4 444 992 m^2	572,13 ha	3 432 780 m^2	**nadwyżka**

/źródło: opracowanie własne/

Należy również podkreślić, że obliczona chłonność terenu ma jedynie charakter orientacyjny, a zakładane wielkości poszczególnych wskaźników stanowią wartość uśrednioną dla całej gminy. W rzeczywistości stwierdza się znaczne rozbieżności pomiędzy miastem i obszarem wiejskim, jak również pomiędzy poszczególnymi wsiami. Zasadne jest zatem równoważenie dostępności do poszczególnych typów terenów w odniesieniu do każdej z miejscowości.

10.5. Potrzeby rozwoju gminy

Główne procesy i zjawiska warunkujące kształt przestrzeni i sposób jej wykorzystywania zaobserwowane na terenie gminy Strzelce Opolskie dotyczą:

- dalszego rozwoju Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach – działania planistyczne wymagają wzmocnienia poprzez rozpoczęcie uzbrajania terenu, w tym budowy GPZ oraz stacji redukcyjno-pomiarowej gazu. Jednocześnie zauważalne są potrzeby w zakresie zwiększenia elastyczności zapisów Studium umożliwiających lokalizację szerszego spektrum przedsięwzięć oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- potrzeby rewitalizacji obszaru historycznego centrum miasta,
- rozwoju rolnictwa – nowoczesnego, wyspecjalizowanego, wymagającego lokalizacji nowych budowli rolniczych oraz budynków inwentarskich. W szczególności problem dotyczy zasadności relokacji budynków inwentarskich zlokalizowanych w zwartej zabudowie miasta Strzelce Opolskie na obszary rolnicze,
- rozwoju mieszkalnictwa – przy jednoczesnym zapobieganiu nadmiernemu rozpraszaniu zabudowy. Szczególnie należy rozważyć ograniczenie powierzchni terenów mieszkaniowych na obszarach wiejskich do czasu zabudowania terenów, które już mają przeznaczenie mieszkaniowe w planach miejscowych. Na terenie miasta istnieje natomiast potrzeba budowy budynków wielorodzinnych o średnim standardzie, w tym mieszkań małych przeznaczonych dla osób starszych i samotnych oraz młodych rodzin,
- rozwoju układu komunikacyjnego i modyfikacji dotychczasowych i projektowanych połączeń drogowych – szczególnie w odniesieniu do obwodnicy miasta Strzelce Opolskie oraz obwodnic miejscowości wiejskich w ciągach dróg powiatowych,

- rozbudowy systemu ścieżek rowerowych na bazie dróg transportu rolnego, przy minimalizacji odcinków przebiegających w pasach dróg publicznych,
- rozwiązanie problemu niedoboru miejsc postojowych na Osiedlu Piastów Śląskich, a także w rejonie ul. Sosnowej, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- rozwoju energetyki odnawialnej, w tym o mocy powyżej 100 kW, z jednoczesnym zapewnieniem ochrony gruntów rolnych,
- potrzeby modernizacji istniejących i pozyskiwania nowych ujęć wody pitnej w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostawy odpowiedniej ilości i jakości wody mieszkańcom,
- rozwoju funkcji turystycznej, rekreacyjnej i gastronomicznej przy wykorzystaniu istniejącego potencjału przyrodniczego i kulturowego wraz z budową zaplecza hotelowego,
- budowy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej skierowanej do młodzieży.

Wyszczególnione powyżej potrzeby rozwojowe gminy wymagają odzwierciedlenia w zapisach Studium, gdyż dotychczasowe opracowanie nie w pełni pozwala na ich realizację.

Uruchomienie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę każdorazowo wymaga realizacji inwestycji zmierzających do ich uzbrojenia, w tym budowy dróg oraz sieci energetycznej, wodociągowej i kanalizacji sanitarnej. Opcjonalne, choć bardzo pożądane, jest zapewnienie dostępu do sieci gazowej oraz szerokopasmowego internetu, a na obszarze miejskim również do sieci ciepłowniczej. Istotne znaczenie ma także budowa infrastruktury społecznej, w tym w szczególności w zakresie usług oświaty i wychowania, opieki, zdrowia itp.

Część z wyszczególnionych wyżej inwestycji stanowi zadania własne gminy, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. W szczególności należą do nich: budowa gminnych dróg publicznych wraz z oświetleniem ulic, budowa obiektów, sieci i urządzeń służących zaopatrzeniu w wodę oraz budowa obiektów, sieci i urządzeń służących odprowadzeniu ścieków wraz z instalacją do ich oczyszczania, a także składowisko odpadów oraz cmentarz komunalny.

Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych związane są między innymi z lokalizacją nowej zabudowy, w tym w szczególności na obszarach przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a docelowo również na obszarach zabudowy wyznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Do najistotniejszych potrzeb gminy w zakresie inwestycji celu publicznego należy rozbudowa cmentarza komunalnego w Strzelcach Opolskich. Inwestycja nie ma bezpośredniego związku z lokalizacją nowej zabudowy, jednak jest konsekwencją niekorzystnych trendów demograficznych i zwiększonej umieralności.

Potrzeba budowy nowych dróg i sieci uzbrojenia technicznego wynika głównie z celowości realizacji uzbrojenia terenów dotychczas wyznaczonych pod zabudowę w obowiązujących planach miejscowych, do których na etapie ich sporządzania wykonane były prognozy skutków finansowych uchwalenia planu uwzględniające potrzeby inwestycyjne w zakresie infrastruktury technicznej.

W związku z istniejącymi nadwyżkami terenów mieszkaniowych, nowe tereny wymagające realizacji infrastruktury technicznej nie będą wyznaczane. Zabudowa stanowić będzie uzupełnienie istniejącej, na terenach już wyposażonych w infrastrukturę techniczną oraz w zdecydowanej większości posiadających dostęp do dróg publicznych.

W zakresie terenów przemysłowych (produkcyjnych, składowo-magazynowych) istnieje potrzeba realizacji pełnego uzbrojenia technicznego oraz dróg na obszarze położonym we wsiach Warmątowice i Brzezina, przy czym zostały one wyznaczone już w obowiązujących planach miejscowych. Stwierdza się natomiast potrzebę realizacji inwestycji z zakresu zadań własnych gminy na obszarze nowych terenów przemysłowo-usługowych.

Konieczne jest także zapewnienie alternatywnych źródeł wody pitnej, w tym budowa nowego ujęcia wody. W szczególności dotyczy to północnej części gminy, gdzie od kilku lat rzeczywisty pobór wody przekracza dopuszczone wielkości.

Do najważniejszych potrzeb rozwojowych gminy w zakresie przestrzennym, uwzględnionych w niniejszym Studium należą:

- rewitalizacja Placu Stefana Żeromskiego wraz z sąsiadującą zabudową,
- rewitalizacja terenu zamku wraz z otoczeniem funkcjonalnym, w tym terenem masztalarni oraz dawnymi warsztatami,
- przystosowanie istniejącego lub budowa nowego obiektu na potrzeby lokalizacji domu dziennego pobytu dla osób w podeszłym wieku,
- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej na obszarach planowanych do zainwestowania
- rozbudowa cmentarza komunalnego w Strzelcach Opolskich,
- regulacja spływu wód deszczowych na obszarze miasta, w tym budowa systemu mikroretencji, w celu zabezpieczenia przed podtopieniami wywołanymi nawalnymi opadami deszczu,
- rozbudowa systemu drogowego na obszarze Strzeleckiego Parku Przemysłowego,
- rozbudowa i modernizacja zaplecza sportowego w gminie wraz z dywersyfikacją dyscyplin sportowych,
- rozbudowa systemu ścieżek rowerowych,
- zalesianie gruntów w sąsiedztwie uciążliwych obiektów i terenów przemysłowych,
- tworzenie pasów zieleni wzdłuż dróg.

10.6. Sytuacja planistyczna w gminie

Stosownie do obowiązującego w Polsce systemu planowania przestrzennego podstawowym instrumentem kształtowania przestrzeni są uchwalane w gminach miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Jako akty prawa miejscowego określają one przeznaczenie i sposób zagospodarowania terenów oraz mają bezpośrednie przełożenie na wartość nieruchomości. Pozwalają również na zapewnienie możliwości realizacji celów publicznych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania gminy, regionu i państwa, oraz kształtowanie ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju. W znaczący sposób przyspieszają także proces inwestycyjny. Stopień pokrycia gmin planami miejscowymi uważany jest za jeden z ważniejszych wskaźników atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Na terenie gminy Strzelce Opolskie, według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r., obowiązują 53 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni równej 15 323,8722 ha, co stanowi około 75,7% powierzchni

gminy. Fakt ten wymaga szczególnego podkreślenia, bowiem według danych GUS w skali województwa opolskiego wskaźnik pokrycia powierzchni planami miejscowymi na koniec grudnia 2018 r. wynosił ok. 40,46%.

Tabela 31. Zestawienie powierzchni objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

	Powierzchnia geodezyjna	Powierzchnia objęta mpzp [ha]		Udział terenów objętych mpzp na 31.XII. [%]	
		2018	2019	2018	2019
województwo opolskie	941187	380 801		40,46	
powiat strzelecki	74427	54 455		73,16	
gmina Strzelce Opolskie	20253	14 842	15 323,87	73,28	75,7

/źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Strzelce Opolskie oraz Bank Danych Lokalnych /

Planami miejscowymi nie są objęte tereny położone poza zwartą zabudową wsi: Rozmierz, Rozmierka, Grodzisko, Kalinowice, Szymiszów, Rożniątów i Warmątowice oraz fragmenty miasta Strzelce Opolskie, w tym: teren ogrodów działkowych w sąsiedztwie Rybaczówki, teren na północ od ul. Toszeckiej, obszary leśne oraz grunty rolne.

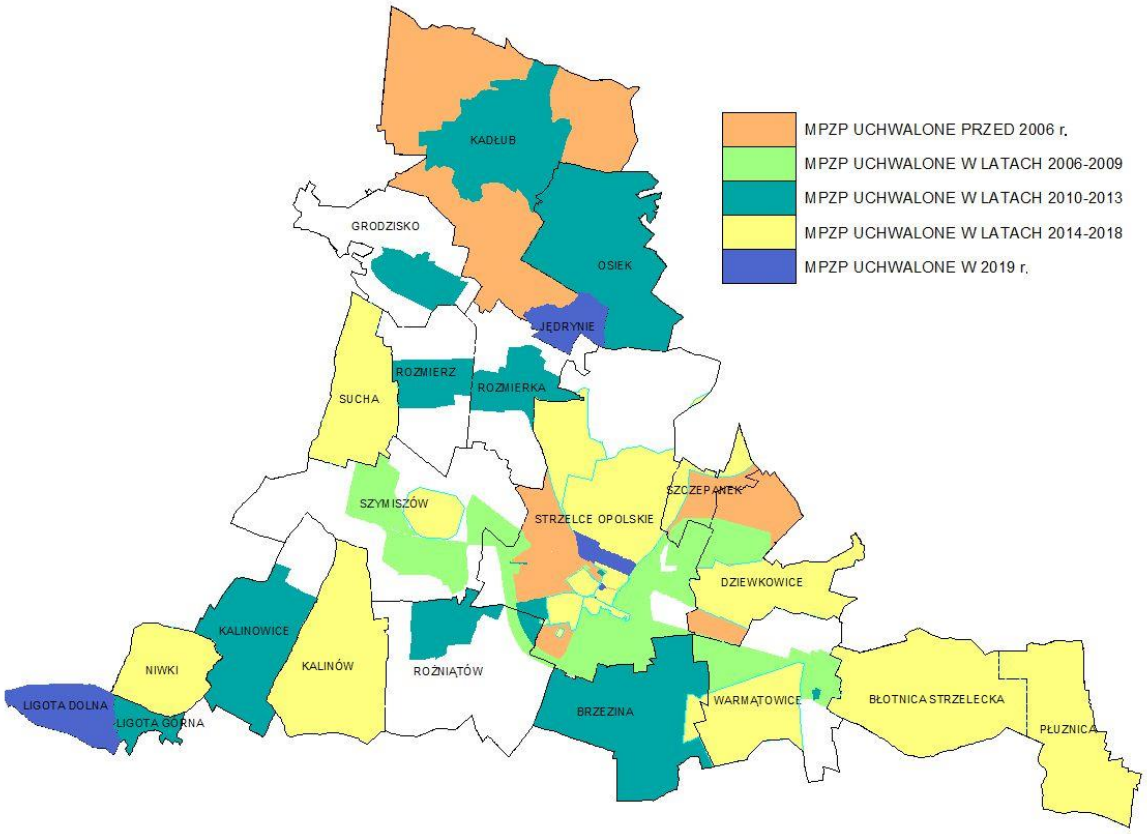

Rycina 28. Struktura przestrzenna miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Strzelce Opolskie /źródło: opracowanie własne/

Spośród 53 planów miejscowych obowiązujących obecnie w gminie Strzelce Opolskie, 5 planów zostało sporządzonych i uchwalonych na podstawie nieaktualnych przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym. W związku z licznymi zmianami powodującymi utratę ich ważności dla części terenów, aktualnie plany te obejmują powierzchnię około 2323,5799 ha, co stanowi około 11,6% obszaru gminy. Pod względem formalnym zachowują one nadal swoją ważność, wskazana jest jednak ich sukcesywna aktualizacja.

Pozostałe plany miejscowe sporządzone zostały na podstawie obowiązującej obecnie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przy czym różnią się one poziomem aktualności zależnie od czasu uchwalenia oraz zmian zaistniałych w przepisach prawa i potrzebach inwestycyjnych mieszkańców, przedsiębiorców i gminy.

Stosownie do uregulowań zawartych w art. 4 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w przypadku braku planu miejscowego oraz braku obowiązku jego sporządzenia, ustalenie warunków zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla przedsięwzięć inwestycyjnych następuje w drodze decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W latach 2014-2018 (do 31 marca 2018 r.) w gminie Strzelce Opolskie wydano łącznie 26 decyzji o warunkach zabudowy oraz 17 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Na skutek uchwalania kolejnych planów miejscowych liczba decyzji ulegała stopniowemu zmniejszaniu. Większość decyzji o warunkach zabudowy dotyczyła budowy bądź przebudowy budynków mieszkalnych lub mieszkalno-usługowych wraz z zabudową towarzyszącą. Natomiast decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego dotyczyły głównie planowanych sieci i obiektów infrastruktury technicznej.

W związku z częstymi zmianami prawa regulującego system planowania przestrzennego na poziomie gminy, zasadniczym zmianom ulegały również relacje zachodzące pomiędzy zapisami studium a ustaleniami planów miejscowych. Według ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 r. konieczne było zachowanie tzw. spójności ustaleń planów z polityką przestrzenną określoną w studium. Zapis taki dopuszczał nieznaczne niezgodności w odniesieniu do lokalizacji inwestycji w przestrzeni, a za istotę studium uważano wskazanie generalnych kierunków rozwoju przestrzennego. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r. nakazała zachowanie jednoznacznej zgodności w tym zakresie, co w praktyce oznaczało brak możliwości jakichkolwiek odstępstw w nowych planach miejscowych od ustaleń studium i konieczność jego każdorazowej aktualizacji w przypadku zmiany polityki przestrzennej. Zapis ten, ze względu na brak elastyczności, w znacznym stopniu utrudnił realizację polityki przestrzennej w gminach. Z dniem 21 października 2010 r. weszła w życie zmiana (Dz. U. z 2010 r. Nr 130 poz. 871) w zakresie art. 20 ust. 1 tej ustawy, polegająca na wprowadzeniu zapisu, że plan miejscowy uchwala rada gminy, po stwierdzeniu, że nie narusza on ustaleń studium. Zapis ten traktowany jest jako bardziej elastyczny od poprzednio obowiązującego, pozwalający między innymi na etapowanie przeznaczania kolejnych terenów pod zabudowę.

11. WYSTĘPOWANIE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH

Zgodnie z art. 10 ust. 2 pkt 15 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wskazuje się granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych, przy czym za teren zamknięty rozumie się teren, a w szczególnych wypadkach obiekt budowlany o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określony przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych, wyznaczony na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2020 r. poz. 275 z późn. zm).

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na terenach zamkniętych nie należy do zadań własnych gminy, a w dokumentach planistycznych, tj. w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, ustala się jedynie ich granice oraz granice stref ochronnych.

Organem właściwym w sprawach ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz wydania decyzji o warunkach zabudowy w odniesieniu do terenów zamkniętych jest wojewoda, który prowadzi także rejestr wydanych decyzji. Wyjątek od powyższej zasady stanowią tereny zamknięte ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu, czyli tereny kolejowe.

Na terenie gminy Strzelce Opolskie nie występują tereny zamknięte niezbędne dla obronności państwa ustanawiane przez Ministra Obrony Narodowej.

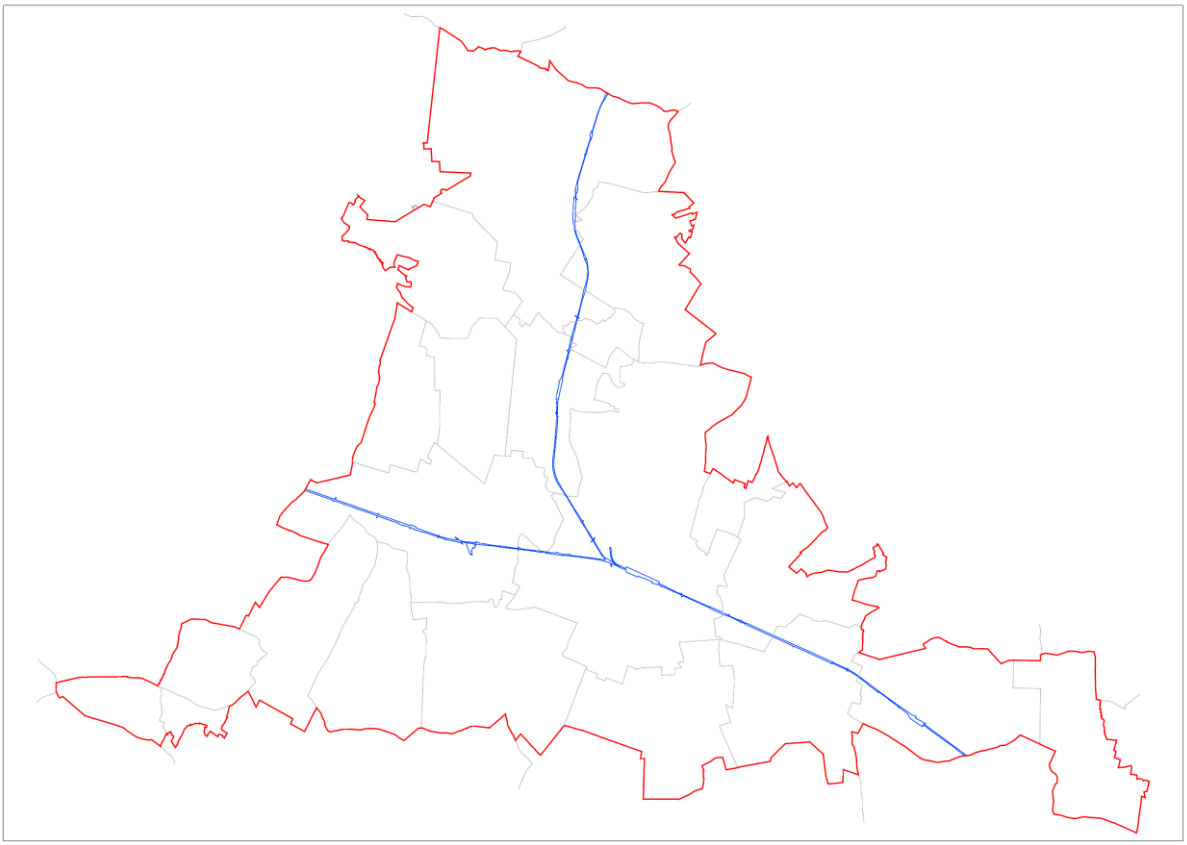

Rycina 29. Lokalizacja terenów zamkniętych w gminie Strzelce Opolskie
/źródło: opracowanie własne/

Na terenie gminy Strzelce Opolskie występują tereny zamknięte ustanowione Decyzją Ministra Infrastruktury nr 14 z dnia 18 września 2020 r. (Dz. Urz. Min. Inf. z 2020 poz. 38) obejmujące działki o łącznej powierzchni 102,0903 ha, wchodzące w skład dwóch linii kolejowych (Tabela 32), w tym:

- magistralnej linii kolejowej nr 132 relacji Wrocław – Gliwice,
- linii kolejowej nr 175 na odcinku Strzelce Opolskie – Fosowskie.

Dla wyszczególnionych wyżej terenów nie wyznaczono strefy ochronnej wymagającej wprowadzenia ograniczeń w zagospodarowaniu terenu.

Tabela 32. Wykaz działek, na których usytuowane są linie kolejowe, uznanych za tereny zamknięte

Lp.	Miejscowość	Nr działki	Powierzchnia
1.	Błotnica Strzelecka	100	2,5061
2.	Błotnica Strzelecka	247	0,1934
3.	Błotnica Strzelecka	248	2,54
4.	Błotnica Strzelecka	442	0,108
5.	Błotnica Strzelecka	443	2,9237
6.	Błotnica Strzelecka	470/1	0,333
7.	Błotnica Strzelecka	486/4	3,524

8.	Dziewkowice	489	0,049
9.	Dziewkowice	510	0,035
10.	Dziewkowice	935	0,024
11.	Dziewkowice	948	1,204
12.	Dziewkowice	1086	2,072
13.	Jędrynie	18	1,425
14.	Kadłub	510/2	1,8649
15.	Kadłub	656/6	0,1664
16.	Kadłub	656/8	4,4930
17.	Kadłub	1402	1,51
18.	Kadłub	1403	2,6325
19.	Kadłub	1476	0,82
20.	Osiek	848	0,4381
21.	Osiek	917	2,07
22.	Rozmierka	172/1	6,505
23.	Rozmierka	881	6,5742
24.	Szymiszów	536/3	5,8697
25.	Szymiszów	658	0,7402
26.	Szymiszów	659	1,7107
27.	Szymiszów	915	4,04
28.	Szymiszów	916	7,88
29.	Szymiszów	939	1,2
30.	Warmątowice	29	0,615
31.	Warmątowice	30	0,144
32.	Warmątowice	31	1,247
33.	Warmątowice	32	1,946
34.	Warmątowice	33	0,068
35.	Warmątowice	34	0,105
36.	Warmątowice	35	0,061
37.	Warmątowice	36	2,709
38.	Warmątowice	90	0,254
39.	Warmątowice	92	0,001
40.	Warmątowice	93	0,21
41.	Warmątowice	94	0,522
42.	Warmątowice	95	0,071
43.	Warmątowice	96	0,508
44.	Strzelce Opolskie	134	4,3116
45.	Strzelce Opolskie	441	1,5937
46.	Strzelce Opolskie	4267/2	0,6508
47.	Strzelce Opolskie	4267/3	0,4502
48.	Strzelce Opolskie	4267/13	3,2892
49.	Strzelce Opolskie	4267/14	4,9304
50.	Strzelce Opolskie	4267/16	4,6575
51.	Strzelce Opolskie	4267/17	2,8655
52.	Strzelce Opolskie	4267/18	0,4245
53.	Strzelce Opolskie	4267/19	0,6092
54.	Strzelce Opolskie	4267/21	4,3948
		SUMA:	**102,0903**

/źródło: Decyzja Nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 r./

12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Konieczność uwzględnienia zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych podczas sporządzania studium, w tym zapisów i zasad określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustaleń strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy, wynika z art. 9 ust. 2, art. 10 ust.1 pkt 14 oraz art. 10 ust. 2 pkt 6 i 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W zakresie rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego z 2019 r. wskazano następujące zadania dotyczące gminy Strzelce Opolskie, wymagające obligatoryjnie wprowadzenia do studium i planów miejscowych:

1. Zadanie nr 16 – oczyszczanie ścieków – Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Aglomeracji Strzelce Opolskie, w tym modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków w Strzelcach Opolskich (w trakcie realizacji).
2. Zadanie nr 27 – gospodarka odpadami – Budowa instalacji doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych – linia sortowania selektywnie zebranych odpadów komunalnych w Szymiszowie.

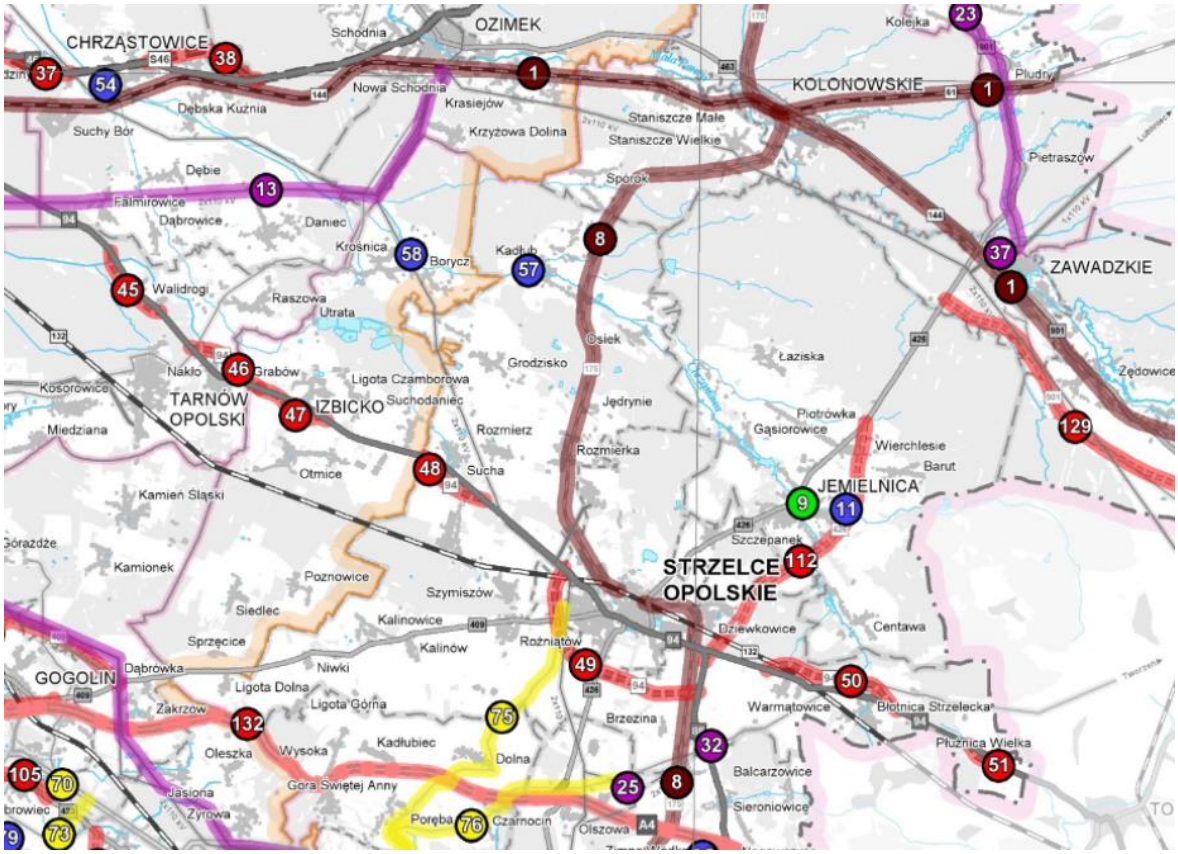

Rycina 30. Postulowane inwestycje celu publicznego.
/źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego/

W celu wskazania potrzeby utrzymywania w dokumentach planistycznych poziomu lokalnego rezerw terenowych pod inwestycje, które w chwili obecnej nie zyskały statusu zadań inwestycyjnych z zapewnionym finansowaniem i terminem realizacji – nieustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa – zgodnie z ich właściwościami, w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego z 2019 r. wskazano postulowane (pożądane) z punktu widzenia rozwoju województwa opolskiego inwestycje, służące realizacji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które na dzień uchwalenia ww. planu nie spełniały wymogów art. 39 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Są jednak zamierzeniami, których realizacja wpisuje się w ustalone w planie cele, kierunki i działania służące rozwojowi przestrzennemu województwa w dłuższym horyzoncie czasowym[76].

W granicach gminy Strzelce Opolskie do postulowanych inwestycji celu publicznego zaliczono:

1. Z zakresu komunikacji – drogi publiczne:
   - zadania nr: 48, 49, 50 i 51 – budowa obwodnic miasta Strzelce Opolskie oraz wsi Sucha, Warmątowice, Błotnica Strzelecka, Płużnica Wielka, w ciągu drogi krajowej nr 94,
   - zadanie nr 112 – budowa obwodnicy wschodniej miasta Strzelce Opolskie, w ciągu drogi wojewódzkiej nr 426 (Strzelce Opolskie – Jemielnica – Piotrówka – Wierchlesie),
   - zadanie nr 132 – budowa trzeciego pasa ruchu na autostradzie A4 (rejon Ligoty Dolnej).
2. Z zakresu komunikacji – linie kolejowe: zadanie nr 8 – modernizacja/rewitalizacja linii kolejowej nr 175 relacji Kłodnica – Strzelce Opolskie – Fosowskie – Kluczbork.
3. Z zakresu gospodarki wodnej: zadanie nr 57 – rzeka Jemielnica, w miejscowości Kadłub (ochrona przed powodzią).
4. Z zakresu infrastruktury technicznej:
   - zadania nr 75 i 76 – przebudowa gazociągów: Kędzierzyn – Zdzieszowice z odgałęzieniem do Strzelec Opolskich oraz Zdzieszowice – Tworzeń,
   - zadanie nr 32 – Budowa stacji WN/SN GPZ Warmątowice wraz z liniami zasilającymi 110 kV (na potrzeby Strzeleckiego Parku Przemysłowego Warmątowice).

[76] Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego, Tom 1 s. 200

13. WNIOSKI Z ANALIZY UWARUNKOWAŃ I WYTYCZNE DO CZĘŚCI PROJEKTOWEJ

Diagnoza stanu przeprowadzona w celu identyfikacji atutów gminy Strzelce Opolskie, wskazanych do dalszego, lepszego ich wykorzystania w prowadzonej polityce gospodarczej, społecznej, ekologicznej i przestrzennej oraz identyfikacji problemów, konfliktów i barier wymagających podjęcia działań ochronnych i naprawczych, pozwoliła na sformułowanie następujących wniosków:

W zakresie środowiska przyrodniczego:

1. Na obszarze gminy Strzelce Opolskie występują duże i bardzo dobrej jakości zasoby wód podziemnych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych GZWP: nr 333, 335 oraz 327, pełniące funkcje strategiczne dla zaopatrzenia w wodę województwa, pozwalające w pełni zaspokoić potrzeby obszaru (w tym przemysłu rolno-spożywczego). Jednocześnie ze względu na niską odporność naturalną GZWP na zanieczyszczenia pochodzące z powierzchni ziemi (niekorzystna budowa geologiczna charakteryzująca się dobrą przepuszczalnością gruntów), konieczna jest podwyższona ochrona ich zasobów wodnych, co w konsekwencji ogranicza możliwości zagospodarowania przestrzeni, szczególnie w odniesieniu do działalności górniczej, produkcyjnej oraz składowo-magazynowej, ale również stosowania nawozów sztucznych w rolnictwie. Rozwój przemysłu wydobywczego powinien być uzależniony od zaprojektowania i wykonania systemu umożliwiającego ponowne wykorzystanie odpompowanych wód do celów komunalnych, przemysłowych lub rolniczych, uwzględniających adaptację do zmian klimatu.
2. Dla komunalnych ujęć wody pitnej zostały ustanowione tereny ochrony pośredniej wymagające uwzględnienia w planach miejscowych.
3. Gminę charakteryzuje wysoka wartość środowiska przyrodniczego, pełniącego istotną rolę w systemie ekologicznym kraju i regionu, w tym: bogate i różnorodne ekosystemy leśne i nieleśne objęte formami ochrony przyrody, tj. Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny", rezerwaty przyrody „Tęczynów", „Ligota Dolna" i „Płużnica", obszar sieci Natura 2000 „Góra Świętej Anny", Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie".
4. Jednocześnie występowanie form ochrony przyrody skutkuje ograniczeniami w zagospodarowaniu terenów, w tym:
   - na obszarze Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny" wprowadzono zakaz powiększania obszarów zabudowy na terenie wsi Ligota Dolna i Ligota Górna, zakaz lokalizacji turbin i farm wiatrowych oraz linii energetycznych wysokich napięć,
   - na Obszarze Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie" ustanowione zostały istotne ograniczenia dla rozwoju zabudowy, m.in. zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz zakaz budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych i części sztucznych zbiorników wodnych, zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, zakaz dokonywania zmian stosunków wodnych i inne. Ograniczenia dotyczą terenów głównie wsi Kadłub, Osiek oraz części wsi Grodzisko, przy czym dopuszczone są odstępstwa określone w uchwale Sejmiku Województwa.

5. Duże zróżnicowanie rzeźby terenu oraz budowa geologiczna i pokrywy glebowe sprzyjają powstawaniu zjawiska erozji gleb, zarówno wodnej, jak wietrznej – zalecane jest zatem stosowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz zalesianie gruntów.
6. Sieć hydrograficzna jest zróżnicowana i bardzo nierównomierna. W północnej części gminy występują liczne cieki wodne stanowiące dopływy rzeki Jemielnicy, jak również rozbudowana sieć melioracyjna. W części południowej gminy oraz na znacznym obszarze części centralnej za sprawą krasu sieć rzeczna niemal całkowicie zanika. Występuje tu odpływ wód opadowych bezpośrednio w głąb górotworu wapieni środkowotriasowych.
7. W związku z postępującymi zmianami klimatu obserwuje się coraz częściej wysychanie cieków i zbiorników wodnych, jak również lokalne powodzie wiosenne oraz podtopienia wodami opadowymi w wyniku nawalnych deszczy.
8. Obserwuje się stały wzrost zagrożeń hałasem komunikacyjnym, w szczególności wzdłuż dróg krajowych nr 94 i nr 88, ale również na terenach sąsiadujących z drogami wojewódzkimi.
9. Występujące na obszarze gminy złoża margli i wapieni stanowiące podstawę dla rozwoju przemysłu cementowo-wapienniczego oraz związana z nimi działalność górnicza, mają istotny wpływ na środowisko oraz strukturę przestrzenną miasta.
10. Eksploatacja kopalin poniżej zwierciadła wód podziemnych oraz odpompowywanie wód wpływa na powiększanie leja depresyjnego.
11. Na terenie gminy występują tereny zdegradowane, wymagające rekultywacji, w tym głównie o charakterze poeksploatacyjnym.
12. Ochronna funkcja części lasów w gminie wywołuje ograniczenia w ich gospodarczym wykorzystaniu.

W zakresie dziedzictwa kulturowego:

Gminę Strzelce Opolskie charakteryzują bogate walory kulturowe i krajobrazowe wyrażające się dużą ilością obiektów zabytkowych, historycznych elementów zagospodarowania przestrzennego oraz unikalnych układów przestrzennych miasta i wsi. Konieczna jest większa ochrona posiadanych zasobów jak również aktywne działania na rzecz ich promocji w regionie.

W zakresie potencjału społecznego i jakości życia:

1. Sytuacja demograficzna gminy Strzelce Opolskie nie kształtuje się korzystnie dla perspektywicznego rozwoju gminy. Obszar gminy ulega stopniowemu wyludnieniu, którego przyczyny stanowi obserwowany ruch migracyjny, mniejsza ilość urodzeń, jak również postępujący proces starzenia się ludności. Na okres perspektywiczny 2030 r. prognozuje się liczbę ludności gminy Strzelce Opolskie na poziomie około 28 tys. (spadek liczby mieszkańców o ok. 2,4 tys.).
2. Podobnie jak w regionie, występują niekorzystne zmiany w strukturze wieku ludności tj. spadek udziału grupy przedprodukcyjnej oraz zaawansowany proces starzenia się ludności, a także deformacje w strukturze płci.

3. Charakterystyczny jest nadmierny odpływ migracyjny głównie ludzi młodych i wykształconych, związany przede wszystkim z migracją zarobkową, jak również wysoki poziom czasowej emigracji wykwalifikowanej siły roboczej,
4. Wykształcenie mieszkańców gminy ulega stopniowej poprawie, jednakże w dalszym ciągu jest ono niższe od średniej regionalnej i krajowej.

W zakresie wyposażenia w infrastrukturę społeczną:

1. Gminę cechuje dobre wyposażenie w placówki oświatowe na poziomie przedszkoli, szkolnictwa podstawowego oraz ponadpodstawowego oraz dobre wyposażenie w obiekty kultury.
2. Niewystarczająca i nierównomierna dostępność do podstawowych usług medycznych oraz do aptek, które koncentrują się w mieście Strzelce Opolskie.
3. Niewystarczająca dostępność do usług opiekuńczych, w tym opieki paliatywnej, dziennych domów pobytu dla osób starszych i chorych, co ze względu na starzenie się społeczeństwa należy uznać za jeden z głównych kierunków działania dla władz gminy.
4. Dobry dostęp do obiektów i terenów sportowych oraz znaczna dywersyfikacja dostępnych dyscyplin sportowych, ze wskazaniem dalszego rozwoju.
5. Poprawiająca się jakość przestrzeni publicznych.

W zakresie problematyki gospodarczej:

1. Występowanie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, w tym: podstrefy Gliwickiej Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach i w Brzezinie, zlokalizowanego w rejonie drogi krajowej nr 88 i węzła na autostradzie A4.
2. Predyspozycje do rozwoju turystyki, przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych miasta i gminy.
3. Wysoki udział ludności utrzymującej się ze źródeł pozarolniczych.
4. Niewystarczające wyposażenie gminy w bazę noclegową, obiekty gastronomii oraz urządzenia rekreacji i wypoczynku, umożliwiające rozwój turystyki krajoznawczej, w szczególności na obszarach wiejskich.
5. Średnia jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wyższa w południowej części gminy.
6. Duże możliwości rozwoju przemysłu rolno-spożywczego w oparciu o hodowlę bydła.
7. Ograniczone możliwości chemizacji rolnictwa w związku z występowaniem objętych ochroną zasobów wód podziemnych.
8. Podatność gleb na erozję (szczególnie wietrzną) i trudne miejscami warunki fizjograficzne, ze wskazaniem do stosowania zabiegów przeciwerozyjnych.
9. Konflikt funkcjonalno-przestrzenny związany z funkcjonowaniem na obszarze miasta gospodarstw rolnych nastawionych na produkcję zwierzęcą.
10. Położenie gminy w pobliżu ośrodków miejskich Opola i Gliwic stwarzające szansę prowadzenia działalności ukierunkowanej na zaopatrzenie tych ośrodków w produkty żywnościowe.

W zakresie wyposażenia w systemy komunikacji i infrastruktury technicznej:

1. Dogodne położenie obszaru w krajowym i międzynarodowym systemie transportowym, zarówno samochodowym jak i kolejowym.
2. Uciążliwości wynikające z przebiegu ruchu tranzytowego przez centrum Strzelec Opolskich i związana z tym konieczność budowy obejścia miasta.
3. Niewłaściwe parametry oraz zły stan techniczny dróg (zwłaszcza powiatowych), niezbędna nowa kategoryzacja dróg polegająca na obniżeniu kategorii dla części dróg powiatowych.
4. Brak systemu ścieżek rowerowych, negatywnie wpływający zarówno na bezpieczeństwo rowerzystów, w tym dzieci, jak również na rozwój turystyki rowerowej.
5. Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa, przy czym stwierdzono potrzebę modernizacji istniejących oraz wyznaczenie lokalizacji nowych ujęć wody pitnej.
6. Dobrze rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej, przy czym wskazana jest dalsza rozbudowa oraz modernizacja istniejącej sieci oraz oczyszczalni ścieków wraz z budową suszarni osadów.
7. Konieczność rozwiązania problemu odprowadzenia wód opadowych, w szczególności deszczy nawalnych.
8. Występowanie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne powstałych w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych w Szymiszowie.
9. Niewielki udział ekologicznych systemów zaopatrzenia w ciepło, niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach indywidualnych.
10. Konieczność analizy możliwości lokalizacji instalacji służących pozyskaniu energii ze źródeł odnawialnych, w tym biogazowi rolniczych oraz elektrowni fotowoltaicznych.
11. Występują ograniczenia w zagospodarowaniu terenów związane z lokalizacją wiatraka w gminie Jemielnica oraz radaru meteorologicznego stanowiącego lotnicze urządzenie naziemne na Górze Św. Anny.

ROZDZIAŁ III.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

1. CELE I ZASADY KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Nadrzędne cele, które powinny być realizowane w planowaniu przestrzennym to ład przestrzenny i rozwój zrównoważony obszaru. Podstawą do ich osiągnięcia są zasady określone w art.1 ust. 2 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [77], a zwłaszcza:

- wymagania ładu przestrzennego, w tym urbanistyki i architektury,
- walory architektoniczne i krajobrazowe,
- wymagania ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych,
- wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- wymagania ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami (…),
- walory ekonomiczne przestrzeni,
- prawo własności,
- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa,
- potrzeby interesu publicznego,
- potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej, w szczególności sieci szerokopasmowych,
- zapewnienie udziału społeczeństwa w pracach nad studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz planem zagospodarowania przestrzennego województwa, w tym przy użyciu środków komunikacji elektronicznej,
- zachowanie jawności i przejrzystości procedur planistycznych,
- potrzebę zapewnienia odpowiedniej ilości i jakości wody, do celów zaopatrzenia ludności.

Ustawa definiuje ład przestrzenny jako takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Oznacza on brak konfliktów pomiędzy użytkownikami przestrzeni o różnym stopniu sąsiedztwa oraz brak dysonansów w sposobach i formach zagospodarowania tej przestrzeni[78]. Kazimierz Kuciński wyjaśnia, że w dążeniu do ładu przestrzennego chodzi o to, aby struktury przestrzenne zachowywały[79]:

- logikę przestrzenną, czyli funkcjonalność w rozmieszczeniu elementów gospodarczych i społecznych w przestrzeni,
- przestrzenną czytelność, czyli jasność układu oraz właściwość wywoływania wyraźnych obrazów przestrzennych w świadomości podmiotów gospodarczych działających w przestrzeni,

[77] Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

[78] Z. Ziobrowski, B. Zastawniak, S. Reizer, Zasady zapisu ustaleń planów miejscowych, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej oddział Kraków

[79] K. Kuciński, Geografia ekonomiczna. Zarys teoretyczny, Szkoła Główna Handlowa Warszawa 1994, s. 23

- walory środowiska przyrodniczego, jego zdolności do utrzymywania równowagi wewnętrznej, zdolności do regenerowania się, zdolności do zaspokajania odradzających się potrzeb ludzkich, jego możliwie niskiego stopnia antropogenizacji,
- optymalizację ruchów (przemieszczeń) osób, towarów, środków pieniężnych i informacji w przestrzeni,
- piękno otoczenia wynikające z istnienia i zachowania pozytywnych, oddziaływających na człowieka form przestrzennych (naturalnych, przekształconych i sztucznych) oraz proporcji między nimi i ich lokalizacji względnej,
- racjonalny współczynnik ekologiczny, czyli dostosowanie struktur przestrzennych gospodarki do struktur zachowań przestrzennych człowieka jako jednostki i jako mniej lub bardziej zorganizowanych grup społecznych,
- optymalną, sprzyjającą rozwojowi, relację między centrum a obszarami peryferyjnymi.

Drugim z nadrzędnych celów planowania przestrzennego jest rozwój zrównoważony, definiowany jako taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia jak i przyszłych pokoleń[80]. Zrównoważony rozwój dokonuje się tam, gdzie ludzie przewidują ograniczenia związane ze skończonością Planety i niezależnym od człowieka rytmem przyrody. Jest strategią osiągania godnego życia w ramach tego, co jest fizycznie i biologicznie możliwe[81]. Oznacza to konieczność harmonizowania rozwoju społeczno-gospodarczego z ochroną środowiska i podstawowymi procesami ekologicznymi, tak aby warunki środowiska nie ulegały pogorszeniu i została utrzymana jego zdolność do samoregulacji. Zasada zrównoważonego rozwoju ujęta jest w Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej i w dokumentach Unii Europejskiej.

1.1. Polityka przestrzenna państwa wobec obszaru gminy Strzelce Opolskie

Kluczowym dokumentem odnoszącym się do polityki przestrzennej państwa jest Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK) przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 13 grudnia 2011 r., określająca przyrodnicze, kulturowe, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania oraz cele polityki państwa w dziedzinie zagospodarowania przestrzennego.

Wizja rozwoju społeczno-gospodarczego Polski sformułowana w przedmiotowym dokumencie zakłada, że Polska w 2030 r. ma być krajem o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowanym, sprawnie zarządzanym i bezpiecznym[82]. W odniesieniu do sformułowanej wizji określono sposób, w jaki powinna zostać zagospodarowana przestrzeń, aby zagwarantować jej realizację.

Zgodnie z zapisami KPZK celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, innowacyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie, a także bogactwo

[80] Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219)

[81] Instytut na rzecz ekorozwoju - http://www.ine-isd.org.pl

[82] Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s. 35

i różnorodność biologiczna[83]. KPZK 2030 kładzie również szczególny nacisk na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, ponieważ decyduje on o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe. Koncepcja formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa, w tym powodziowego.

Dla realizacji celu głównego sformułowano sześć celów operacyjnych, w tym:

- Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności,
- Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,
- Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej,
- Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski,
- Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
- Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Są to ogólne cele polityki przestrzennej, których realizacja następować będzie przy wykorzystaniu różnych instrumentów, zarówno prawnych, planistycznych, finansowych jak i inwestycyjnych. Ze względu na swą strategiczną rolę KPZK 2030 nie formułuje natomiast ustaleń i zaleceń odnoszących się do przygotowania i wyznaczania programów zadań celu publicznego o charakterze inwestycyjnym, pozostawiając to dokumentom strategicznym i realizacyjnym pozostającym domeną poszczególnych ministrów oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Tym samym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy powinno stwarzać możliwości realizacji założonych celów operacyjnych, pośrednio także poprzez zapisy planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego.

Ze względu na charakter i rolę gminy Strzelce Opolskie w strukturze województwa nie dotyczy jej cel 1. Pozostałe cele są ujęte w Studium, które umożliwia rozwój gminy zgodnie z polityką przestrzenną państwa. Wzmocnienia wymagają jedynie zapisy w zakresie bezpieczeństwa energetycznego.

W przypadku celu 2 wskazane jest aby wzmacniać powiązania transportowe wszystkich obszarów peryferyjnych z głównymi ośrodkami miejskimi w regionie i kraju. Ponadto w odniesieniu do terenu gminy Strzelce Opolskie istotne są działania wzmacniające potencjał ludzki i gospodarczy, kreowanie i wykorzystanie terenów inwestycyjnych oraz poprawa jakości dostarczania usług publicznych. Miasto Strzelce Opolskie powinno wzmacniać funkcję ośrodka rozwoju dla otaczających go obszarów wiejskich. Dodatkowym elementem warunkującym spójny i trwały rozwój przestrzeni Polski,

[83] *Op. cit.* s. 36.

powinien być wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich z wykorzystaniem potencjału endogenicznego. Gmina powinna być również gotowa w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz organizacyjnym na absorpcję impulsów rozwojowych płynących z obszarów centralnych.

W KPZK 2030 zwraca się także uwagę na konieczność przeciwdziałania utracie walorów przyrodniczych i krajobrazowych, typowych dla obszarów wiejskich, a ponadto na rolę planowania przestrzennego w zachowywaniu najlepszych tradycyjnych wzorców zabudowy w powiązaniu z postulatem zapobiegania nadmiernemu jej rozproszeniu i tworzeniu zwartych skupisk ludności zmniejszając energochłonność funkcjonujących w przestrzeni struktur. O ile jest możliwe powinno się dążyć do kreowania specjalizacji gospodarczej w gminie.

Cel 3 zgodnie z polityką przestrzenną kraju przewiduje następujące działania:

- poprawę dostępności polskich miast i regionów,
- zmniejszenie zewnętrznych kosztów transportu,
- poprawę dostępności teleinformatycznej,
- zarządzanie strategiczne i etapowanie inwestycji.

Dla gminy Strzelce Opolskie wyzwaniem powinno być działanie drugie, a w jego ramach rozwój i modernizacja alternatywnych dla transportu drogowego środków transportu. Ponadto ważny jest rozwój publicznego transportu zbiorowego w tym kolejowego. Poprawa dostępności teleinformatycznej powinna być realizowana poprzez rozwój infrastruktury przewodowej i bezprzewodowej zwiększającej dostęp do szerokopasmowego internetu.

Cel 4 polityki przestrzennej państwa wskazuje na potrzebę realizacji kilku wyzwań[84]:

- zaspokojenia bieżących potrzeb rozwojowych społeczeństwa w drodze najmniejszych konfliktów ekologicznych i społecznych,
- zabezpieczenia możliwości dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o zachowane w dobrym stanie zasoby naturalne, kulturowe i lokalne walory środowiska,
- zapewnienia racjonalnego powiązania rozwoju społeczno-gospodarczego z ochroną zasobów wodnych i ich dostępnością,
- zapewnienia bezpieczeństwa poprzez podjęcie działań na rzecz ograniczenia ryzyka powodziowego oraz zagrożenia skutkami suszy,
- zapewnienia ciągłości i możliwości rozwoju na wielu obszarach Polski przez skuteczną ochronę złóż kopalin (w tym wód leczniczych, termalnych i solanek) przed nieracjonalną i nielegalną eksploatacją.

Osiągnięcie nakreślonych wyzwań oznacza korzystanie z walorów środowiskowo-krajobrazowych i jednocześnie niwelowanie liczby i skali konfliktów przestrzennych poprzez odpowiedzialne gospodarowanie na obszarach cennych przyrodniczo. Należy również przeciwdziałać fragmentacji przestrzeni przyrodniczej. Konieczne jest zachowanie dziedzictwa przyrodniczego oraz kulturowego, a działania polityki rozwoju gminy powinny być ukierunkowane przede wszystkim na ograniczanie zanieczyszczeń, utrzymanie dobrego stanu wód, ilościową poprawę zasobów wodnych oraz ograniczenie nieracjonalnej i długofalowo szkodliwej dla gminy eksploatacji kopalin.

[84] KPZK 2030, s. 122

Cel 5 dotyczący zapewnienia odporności kraju na różnego typu zagrożenia uwzględnia przede wszystkim następujące zagadnienia:

- bezpieczeństwo energetyczne,
- zabezpieczenie przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi oraz antropogenicznymi,
- zdolność obronna państwa.

Z wymienionych zagadnień gminy Strzelce Opolskie dotyczą głównie dwa pierwsze. W odniesieniu do kwestii bezpieczeństwa energetycznego ważne jest oddziaływanie gminy na poprawę efektywności przesyłu i zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych jej źródeł. W kwestii zwiększenia poziomu zabezpieczenia przed ekstremalnymi zjawiskami postulowane w polityce przestrzennej kraju są: działania inwestycyjne techniczne i nietechniczne, integrowanie działań prowadzonych na obszarach ryzyka powodziowego, integrowanie lokalnego planowania przestrzennego z nowoczesnymi dokumentami planistycznymi gospodarki wodnej, zwiększenie retencyjności struktur krajobrazowych oraz zdolności adaptowania przestrzeni do zmian skutków klimatycznych.

Ostatni z wymienionych celów polityki przestrzennej kraju, które realizowane powinny być także w wymiarze lokalnym, dotyczy przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego. W jego zakresie określone zostały następujące wyzwania:

- ochrona interesu publicznego,
- zbudowanie sprawnego systemu planowania przestrzennego,
- zapewnienie praworządności w planowaniu i realizowaniu procesów przestrzennego rozwoju,
- wdrożenie do systemu gospodarowania przestrzenią podstawowych zróżnicowanych terytorialnie i spójnych z polityką rozwoju instrumentów ekonomicznych,
- tworzenie korzystnych warunków dla działalności gospodarczej.

Realizacja wymienionych wyzwań wymaga optymalizacji procesu kierowania planowaniem przestrzennym w gminie i mieści się w sferze organizacji i zarządzania.

Istotną kwestią dla polityki przestrzennej gminy Strzelce Opolskie jest wynikające z zapisów KPZK 2030 wyróżnienie dwóch typów funkcjonalnych obszarów wiejskich: uczestniczących w procesach rozwoju oraz wymagających wsparcia procesów rozwoju. Analizując uwarunkowania oraz sytuację społeczno-ekonomiczną gminy, a także terytorialny podział obszarów funkcjonalnych kraju według KPZK 2030[85], można zakwalifikować ją do pierwszej grupy funkcjonalnych obszarów wiejskich. Następstwem tego faktu powinno być jego uwzględnienie w strategii rozwoju województwa, a jednocześnie uwzględnianie w procesach rozwojowych strategii zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa oraz innych strategii zintegrowanych. Jednym z celów polityki przestrzennej na tego rodzaju obszarze powinno być utrzymanie i rozwijanie więzi społeczności lokalnych oraz zachowanie prawidłowych relacji między istniejącymi strukturami przestrzennymi. Jako najważniejsze zagrożenie dla rozwoju tych obszarów wskazane są dezintegracja i niepełne procesy urbanizacyjne.

Miasto Strzelce Opolskie, zgodnie zapisami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego, zostało zakwalifikowane jako ośrodek subregionalny o funkcji usługowo-przemysłowej. Pomiędzy miastem centralnym, a otaczającym go obszarem funkcjonalnym zachodzi wymiana ludzi, dóbr, kapitału i informacji, dlatego programowanie i planowanie przestrzenne powinno stymulować te powiązania.

[85] KPZK 2030, s. 192

1.2. Polityka przestrzenna regionu wobec obszaru gminy Strzelce Opolskie

W polskim systemie planowania przestrzennego podstawowymi narzędziami polityki przestrzennej na szczeblu województwa są strategia rozwoju województwa oraz plan zagospodarowania przestrzennego województwa. W planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się ustalenia strategii rozwoju województwa oraz określa zasady i kierunki kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i zurbanizowanego dostosowane do strategicznych celów i kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego województwa[86].

Aktualna Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego nakreśla wizję rozwoju regionu do 2020 roku[87]. Do tego czasu powinien on być ukształtowany jako: wielokulturowy, skupiający wykształconych, otwartych i aktywnych mieszkańców, z konkurencyjną i innowacyjną gospodarką oraz przyjaznym środowiskiem życia. Wizji tej przyporządkowano wyzwanie horyzontalne, cztery wyzwania rozwojowe, które z kolei winny być realizowane poprzez dziesięć celów rozwojowych.

Ze względu na zdiagnozowane w województwie istotne problemy demograficzne, za najważniejsze horyzontalne wyzwanie rozwojowe uznano zapobieganie i przeciwdziałanie procesom depopulacji poprzez realizację kompleksowych działań na płaszczyźnie społeczno-gospodarczej. Jako wyzwania rozwojowe określono:

- przygotowane do rynku pracy aktywne społeczeństwo,
- konkurencyjna gospodarka oparta na innowacyjności i współpracy z nauką,
- atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i wypoczynku,
- zrównoważony rozwój aglomeracji opolskiej, miast i obszarów wiejskich regionu.

Cele strategiczne przyjęte dla rozwoju województwa opolskiego to:

1. Konkurencyjny i stabilny rynek pracy.
2. Aktywna społeczność regionalna.
3. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka.
4. Dynamiczne przedsiębiorstwa.
5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna.
6. Dobra dostępność rynków pracy, dóbr i usług.
7. Wysoka jakość środowiska.
8. Konkurencyjna aglomeracja opolska.
9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu.
10. Wielofunkcyjne obszary wiejskie.

W przypadku gminy Strzelce Opolskie istotne jest prowadzenie polityki rozwoju umożliwiającej realizację wizji, wyzwania horyzontalnego oraz wyzwań rozwojowych województwa. Uwzględniać powinna także niemal wszystkie z wymienionych

[86] Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

[87] Trwają prace nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego

celów strategicznych. Można uznać, że nie dotyczy jej w sposób bezpośredni cel 8. Zasadniczo w gminie powinno się oddziaływać na poprawę jakości życia mieszkańców oraz podniesienie poziomu życia gospodarstw domowych, a także kształtowanie mobilnych i aktywnych zasobów pracy. W zakresie sfery przestrzennej jako kluczowe działania należy wskazać zwarte i skupione osadnictwo, rosnącą dostępność zewnętrzną i spójną komunikację wewnętrzną. Polityka rozwoju gminy powinna być ukierunkowana na lepsze wykorzystanie lokalnego potencjału gospodarczego i społecznego oraz partnerstwo z organami regionalnymi i lokalnymi.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego przyjęty Uchwałą Nr VI/54/2019 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 24 kwietnia 2019 r.[88] określa politykę rozwoju przestrzennego regionu. Dokument stanowi podstawę dla opracowania programów rozwoju województwa oraz zapewnia przestrzenną koordynację działań na poziomie regionu i na poziomie lokalnym. Odnosi się także do terenu gminy Strzelce Opolskie jako integralnej części województwa.

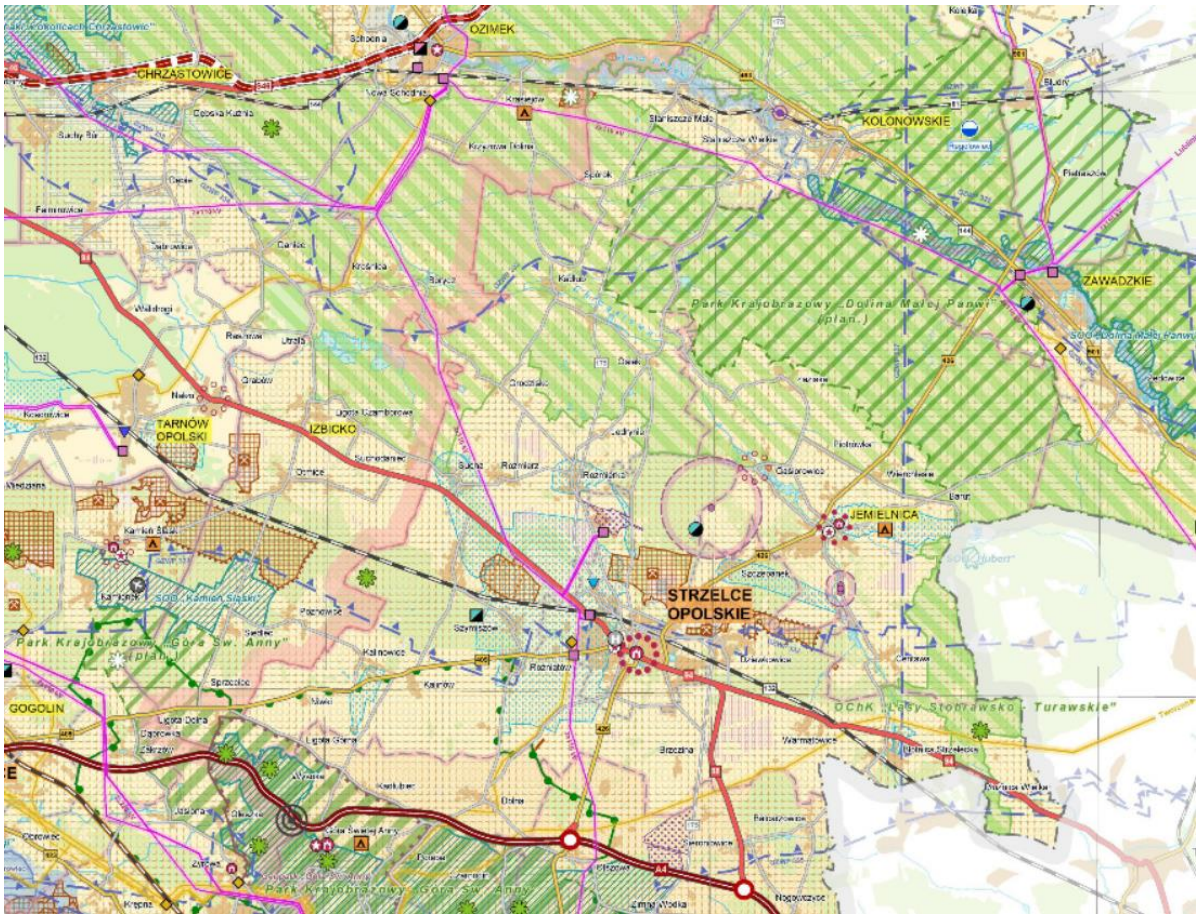

Rycina 31. Wyrys z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego. Polityka przestrzenna.
/źródło: załącznik nr 2 do Uchwały Nr VI/54/2019 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 24 kwietnia 2019 r./

W zakresie uwarunkowań rozwoju jako najistotniejsze cechy determinujące planowanie przestrzenne województwa w odniesieniu do gminy Strzelce Opolskie uznano:

- położenie w paśmie rozwoju powiązań transportowych
- objęcie prawną ochroną układu urbanistycznego miasta Strzelce Opolskie (na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami),

[88] Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 14 maja 2019 r., poz. 1798

- położenie gminy w granicach Turawsko-Krasiejowsko-Annogórskiego obszaru turystycznego cechującego się wysokim potencjałem kulturowym i przyrodniczym,
- występowanie udokumentowanych złóż kopalin (wapienie i margle) oraz konfliktu przestrzennego związanego z eksploatacją kopalin na terenach rozwoju urbanizacji,
- występowanie obszarów chronionych i przyrodniczo cennych (Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu, NATURA 2000),
- występowanie ustanowionych terenów ochrony pośredniej ujęć wody,
- istniejący układ drogowy oraz sieci i obiektów infrastruktury technicznej wymagający przebudowy,
- istniejący potencjał rozwoju energetyki wiatrowej, w tym o mocy powyżej 1MW,
- lokalizację wiatraka (h=140 m) na terenie gminy Jemielnica w bliskiej odległości od granicy gminy Strzelce Opolskie, skutkującą ograniczeniami w lokalizacji zabudowy mieszkaniowej na terenie wsi Szczepanek.

W Planie województwa zapisano zadania odnoszące się do obszaru gminy Strzelce Opolskie wskazujące kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego w zakresie zapewnienia możliwości realizacji ponadlokalnych celów publicznych, w tym:

1. W zakresie polityki rozwoju i obszarów funkcjonalnych:
- wskazanie Strzelec Opolskich jako gminy leżącej poza miejskimi obszarami funkcjonalnymi o znaczeniu subregionalnym (zarówno rdzeniem, jak i ich strefą zewnętrzną),
- włączenie północnej części gminy w granice przyrodniczego obszaru funkcjonalnego o znaczeniu regionalnym (w granicach OCHK Lasy Stobrawsko-Turawskie),
- włączenie do wiejskiego obszaru funkcjonalnego o znaczeniu ponadregionalnym (poza miastem),
- w strukturze osadniczej miasto Strzelce Opolskie uznano za ośrodek powiatowy o znaczeniu ponadlokalnym i dobrym potencjale społeczno-gospodarczym.

2. W zakresie środowiska przyrodniczego:
- ochrona naturalnych ekosystemów, charakterystycznych siedlisk, zbiorowisk i gatunków flory i fauny na wydzielonych obszarach ostoi przyrodniczych Sieci Obszarów Przyrodniczych NATURA 2000 Góra Św. Anny,
- utworzenie Parku Krajobrazowego „Dolina Małej Panwi",
- ochrona zasobów Geoparku Krajowego „Góra Św. Anny",
- zarządzanie i monitoring zasobów wód podziemnych zbiorników GZWP 333 i GZWP 335,
- rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych, zagrożonych erozją.

3. W zakresie ochrony przeciwpowodziowej: wzmacnianie system monitoringu i osłony meteorologicznej poprzez budowę radaru meteorologicznego w rejonie Góry Św. Anny (poza obszarem gminy Strzelce Opolskie, ale wystąpią ograniczenia w zagospodarowaniu terenów związane z funkcją i wysokością obiektów).

4. W ramach polityki podwyższenia konkurencyjności struktury przestrzennej województwa wskazano cele i zadania dla poszczególnych ośrodków. W celu wzmocnienia konkurencyjności miast powiatowych (Głubczyce, Krapkowice, Namysłów, Olesno, Strzelce Opolskie), wskazano na konieczność wsparcia rozwoju funkcji gospodarczych i społecznych poprzez:

- wspieranie tworzenia infrastrukturalnych i instytucjonalnych warunków do zwiększania poziomu inwestycji i powstawania nowych miejsc pracy, w tym rozwój przemysłu oraz rzemiosła z wykorzystaniem specjalnych stref ekonomicznych, stref aktywności gospodarczej oraz parków technologicznych, utworzenie stref aktywizacji gospodarczej, przygotowywanie uzbrojonych terenów inwestycyjnych, włączanie potencjalnych terenów inwestycyjnych do specjalnych stref ekonomicznych, tworzenie i rozwój centrów logistycznych, centrów handlowo-usługowych oraz centrów wypoczynku i rekreacji w miastach położonych przy drogach wysokich klas,
- rozwój specjalizacji i funkcji gospodarczych, rozwój obiektów obsługi rolnictwa, przede wszystkim w miastach powiatowych, położonych na obszarach typowo rolniczych,
- rozwijanie i poprawa dostępności do dobrej jakości usług publicznych dostosowanych m.in. do potrzeb starzejącego się społeczeństwa,
- budowę i modernizację infrastruktury społecznej, tj. edukacyjnej, zdrowotnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, w tym rozwój infrastruktury oświatowej (głównie w zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego), rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, stacjonarnej opieki długoterminowej i paliatywnej, rozwój infrastruktury pomocy społecznej, w tym domów pomocy społecznej,
- rewitalizację obiektów zabytkowych oraz ich adaptację na potrzeby turystyki i kultury, rozwój infrastruktury turystycznej w oparciu o walory kulturowe miast oraz walory przyrodnicze obszarów w ich otoczeniu,
- poprawę powiązań komunikacyjnych miast powiatowych z ich otoczeniem,
- przeciwdziałanie zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji i chaosu przestrzennego,
- poprawę atrakcyjności centrów miast,
- rewitalizację i aktywizację zdegradowanych obszarów miejskich poprzez przywracanie warunków do zamieszkania, rozwijanie funkcji społeczno-gospodarczych,
- przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych m.in. poprzez optymalizację zarządzania zasobami wodnymi, lepsze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, poprawę efektywności energetycznej, racjonalizację gospodarki odpadami, zwiększenie powierzchni obszarów zielonych.

5. W ramach polityki poprawy dostępności transportowej województwa, postulowane są:

- budowa obwodnic miejscowości w ciągu drogi krajowej nr 94, w tym za najistotniejszą uznano budowę obwodnicy miasta Strzelce Opolskie,
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 426 w celu poprawy dostępności węzłów autostradowych, wraz z budową obwodnicy wschodniej miasta Strzelce Opolskie,
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 409 w celu wzmocnienia południowej osi transportowej województwa,
- rekomendowane utrzymanie terenów linii kolejowej nr 175, w celu możliwości jej reaktywacji.

6. W ramach polityki rozwoju infrastruktury technicznej:

- wspieranie procesu gazyfikacji obszarów dotychczas nie objętych siecią gazowniczą poprzez budowę stacji redukcyjnych gazu oraz dystrybucyjnej sieci gazowej,
- budowę stacji WN/SN GPZ Warmątowice wraz z liniami zasilającymi 110 kV na potrzeby Parku Przemysłowego[89],

[89] Dotyczy Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach

- budowa lądowiska dla helikopterów,
- rozwój energetyki wiatrowej, w tym poprzez:
    - uwzględnienie instalacji OZE występujących na terenie sąsiedniej gminy Jemielnica (w zakresie oddziaływania i stref od wiatraków – 3 turbiny o mocy 0,15 MW i wysokości 24 m, 30 m, 42 m,)
    - uwzględnienie wyznaczonych obszarów dopuszczonej lokalizacji wiatraków, w tym m.in. na części obszaru Parku Przemysłowego Warmątowice, na terenie pomiędzy drogą krajową nr 94, a Kronospanem, na gruntach rolnych pomiędzy Rozmierzą i Grodziskiem,
- przebudowa sieci zaopatrzenia w wodę,
- przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w celu dostosowania do wymogów prawa, w tym w zakresie gospodarki osadowej,
- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej,
- budowa systemów odprowadzenia i oczyszczania ścieków deszczowych z terenów zurbanizowanych, głównych tras komunikacyjnych i obszarów przemysłowych,
- rozwój sieci telekomunikacyjnych i informatycznych.

7. W ramach polityki wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich:

- dopuszczenie w elastyczny sposób rozwoju wszelkich form działalności usługowej i przemysłowej, które nie zagrażają środowisku przyrodniczemu, w tym rozwój agroturystyki,
- ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego,
- ograniczenie erozji gleb, przeciwdziałanie skutkom suszy oraz zwiększenie zasobów wód powierzchniowych,
- ograniczenie melioracji, ochrona i zwiększenie obszarów wysokich wód i roślinności charakterystycznej dla tych środowisk,
- rozwój rolnictwa ekologicznego,
- ograniczenie presji lokalizacyjnej i kształtowanie zwartej zabudowy uwzględniającej tożsamość kulturową,
- poprawa dostępności komunikacyjnej oraz wyposażenia w infrastrukturę techniczna.

8. W ramach polityki poprawy ładu przestrzennego:

- ochronę interesu publicznego, dbałość o przestrzeń publiczną, zapobieganie nieracjonalnemu wykorzystaniu zasobów środowiska i marnotrawieniu przestrzeni,
- wzmocnienie znaczenia planowania przestrzennego.

Obszary wiejskie gminy Strzelce Opolskie zostały zakwalifikowane do **wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych**. Cele rozwoju przestrzennego obszaru to:

- rozwój wielofunkcyjny, w tym rozwój rolnictwa wyspecjalizowanego i ekologicznego oraz funkcji turystyki i rekreacji,
- koncentracja usług publicznych w centrach gminnych,
- poprawa jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej oraz dostępu do usług bytowych,
- zachowanie zasobów przyrodniczych i kulturowych,
- poprawa dostępności czasowej do ośrodków miejskich.

Główne kierunki zagospodarowania:

- ochrona przed presją urbanizacyjną najcenniejszych i najbardziej produktywnych gleb,
- rozwój wyspecjalizowanego rolnictwa poprawiającego towarowość gospodarstw rolnych,
- rozwój infrastruktury transportowej o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym, w tym budowa i rozbudowa dróg dojazdowych do miast subregionalnych i lokalnych ośrodków wzrostu,
- rozwój infrastruktury technicznej, w tym energetyki odnawialnej, dla zabezpieczenia podstawowych potrzeb ludności i wzrostu atrakcyjności gospodarczej tych obszarów,
- rozwój infrastruktury społecznej dla zaspokojenia bytowych (codziennych) potrzeb ludności,
- rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych w celu przywrócenia ich do użytkowania, w tym ponownego wykorzystania gospodarczego,
- rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych w oparciu o zachowane zasoby przyrodniczo-kulturowo-krajobrazowe, w szczególności w rejonie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny",
- poprawa jakości środowiska,
- poprawa funkcjonalności i estetyki terenów zabudowy wiejskiej.

2. STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY STRZELCE OPOLSKIE

Polityka przestrzenna gminy powinna być kompatybilna z polityką jej rozwoju społeczno-gospodarczego, dlatego wytyczone w niniejszym dokumencie kierunki przekształceń powinny być spójne z treścią Strategii Rozwoju Gminy Strzelce Opolskie. Naturalnym zadaniem władz w procesie rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego jest zapewnienie potrzeb bytowych i życiowych wszystkich mieszkańców gminy, co w praktyce przekłada się na konieczność oddziaływania na poprawę warunków ich życia. Jednocześnie obowiązkiem władz gminy jest kształtowanie trwałego i zrównoważonego rozwoju, natomiast wyzwaniem – budowanie atrakcyjności (lub konkurencyjności) gminy w sferze społeczno-gospodarczej.

2.1. Strategia Rozwoju Gminy Strzelce Opolskie

Strategia rozwoju lokalnego, choć nie jest dokumentem wymaganym, może stanowić ważne narzędzie rozwoju gminy. Określa ona bowiem pożądany stan rozwoju gminy, a także sposób osiągnięcia założonych celów poprzez planowanie rozwoju. Jest to zarysowanie drogi przejścia od stanu istniejącego do stanu docelowego z wyborem określonych priorytetów, a także kreatywnym udziałem władz i mieszkańców gminy[90]. Strategia pozwala na identyfikację i optymalne wykorzystanie zasobów rozwoju gminy, sprawność realizacji procesów rozwoju, właściwą koordynację działań czy zmniejszenie ryzyka utraty zasobów bądź efektów procesu rozwoju. Dobrze opracowana i skutecznie wdrażana strategia rozwoju gminy jest zatem skutecznym narzędziem rozwoju lokalnego. W jej zakresie wymagane jest przeprowadzenie analizy diagnostycznej w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego oraz stanu środowiska przyrodniczego, ustalenie celów rozwoju, wskazanie zestawu działań dla realizacji celów oraz określenie zakresu i metod monitoringu oraz kontroli jej realizacji.

[90] J. J. Parysek, *Podstawy gospodarki lokalnej,* Wydawnictwo Naukowe UAM Poznań, 2001, s. 129

Strategia rozwoju oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, z dobrze przeprowadzoną analizą i waloryzacją istniejących uwarunkowań oraz klarownym i realnym określeniem celów przełożonych na układ przestrzenny i wizję struktury przestrzennej gminy, powinny charakteryzować się zbieżnością pozwalającą na czytelne określenie polityki przestrzennej gminy i wytyczenie kierunku przemian. W celu uzyskania optymalnych możliwości realizacji zapisanych w strategii celów, studium powinno być opracowane łącznie ze strategią lub po jej przyjęciu. Wejście w życie zapisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym po części reguluje tą sytuację, ustanawiając obowiązek uwzględniania ustaleń strategii rozwoju gminy przy sporządzaniu studium.

Strategia jest dokumentem zarządzania operacyjnego, pozwalającym na wytyczenie zamierzeń i wskazującym kierunki rozwoju i misję gminy. Nie jest ona dokumentem obligatoryjnym, jednak powinna być nadrzędna w stosunku do studium, a zasady i kierunki polityki przestrzennej powinny wynikać ze strategicznych celów rozwoju gminy. Strategia ujmuje kompleksowo wszystkie elementy ze sfery zarządzania rozwojem gminy, takie jak: politykę gospodarczą, społeczną, przestrzenną, działania organizatorskie itp., należy zatem uznać ją za dokument wiodący w systemie planowania gmin.

Strategia Rozwoju Gminy Strzelce Opolskie na lata 2014-2020 została przyjęta Uchwałą Nr XLIX/377/2014 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 30 lipca 2014 r. W dokumencie przyjęto cztery główne kierunki rozwoju odpowiadające czterem celom strategicznym oraz piętnaście celów operacyjnych, w tym:

I. KONKURENCYJNA GOSPODARKA

CEL STRATEGICZNY: Wykorzystanie walorów gminy dla jej rozwoju gospodarczego

I.1.1. Wspieranie atrakcyjności inwestycyjnej gminy

I.1.2. Rozwój przedsiębiorczości

I.1.3. Rozwój rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego

I.1.4. Stworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej, agroturystycznej i ekoturystycznej gminy

II. KAPITAŁ SPOŁECZNY

CEL STRATEGICZNY: Wzrost poziomu jakości życia mieszkańców gminy

II.1.1. Rozwój warunków i jakości usług świadczonych przez instytucje ochrony zdrowia i opieki społecznej

II.1.2. Rozwój gminnego systemu edukacji

II.1.3. Rozwój warunków i jakości sportu i rekreacji

II.1.4. Ochrona dziedzictwa kulturowego

II.1.5. Rozwój bezpieczeństwa publicznego

III. INWESTYCJE W ZASOBY

CEL STRATEGICZNY: Rozwój infrastruktury technicznej, gospodarczej i społecznej gminy

III.1.1. Rozwój infrastruktury technicznej

III.1.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury transportowej

III.1.3. Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa

III.1.4. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego oraz ochrona środowiska

IV. WSPÓŁPRACA Z OTOCZENIEM

CEL STRATEGICZNY: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

IV.1.1. Wzrost dostępności i jakości świadczenia usług publicznych

IV.1.2. Kreowanie społeczeństwa obywatelskiego

Dokonana analiza pozwoliła stwierdzić, że kierunki rozwoju oraz cele zapisane w Strategii prawidłowo odnoszą się do celów Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego oraz Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. Dzięki zachowaniu spójności Strategia może stanowić podstawę dalszego programowania rozwoju gminy Strzelce Opolskie, w tym na płaszczyźnie przestrzennej.

Do najważniejszych działań wynikających ze Strategii w zakresie planowania przestrzennego należy zaliczyć:

W ramach kierunku „Konkurencyjna gospodarka":

- opracowanie aktualnego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (w realizacji),
- opracowanie planów miejscowych dla terenów przeznaczonych pod inwestycje, w tym Strzeleckiego Parku Przemysłowego,
- sukcesywne uzbrajanie terenów przeznaczonych pod inwestycje,
- rozwój inkubatorów przedsiębiorczości,
- wspieranie inicjatyw zmierzających do wzmocnienia i dywersyfikacji branży rolniczej, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego, agro-ekoturystyki,
- działania na rzecz poprawy stosunków wodnych i warunków glebowo-rolniczych oraz zwiększenie retencji wód,
- rozwój i budowa infrastruktury turystycznej w oparciu o istniejące walory kulturowe i przyrodnicze, w tym rozbudowa bazy noclegowej i gastronomicznej,
- rozbudowa infrastruktury turystycznej, w tym ścieżek rowerowych oraz pieszych i konnych szlaków turystycznych, budowa obiektów rekreacyjnych (skatepark, ścianka wspinaczkowa, siłownie zewnętrzne itp.), punktów widokowych,
- zagospodarowanie terenów zielonych i nadwodnych w kierunku rozwoju funkcji rekreacyjnych i sportowych,
- rozbudowa Centrum Rekreacji Wodnej oraz modernizacja stadionu miejskiego.

W ramach kierunku „Kapitał społeczny":

- poprawa warunków funkcjonowania placówek edukacyjno-oświatowych, w tym poprzez inwestycje w bazę lokalową,
- rozwój obiektów kultury poprzez inwestycje w bazę lokalową,
- poprawa dostępu do placówek edukacyjnych oraz opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobek),
- optymalizacja sieci placówek oświatowych w dostosowaniu do zmian demograficznych,
- dostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- wzmocnienie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej poprzez rozwój bazy oraz zróżnicowanie oferty kierowanej do mieszkańców i turystów,
- wzmacnianie dostępu do usług zdrowia i opieki społecznej, w tym poprzez inwestycje w bazę lokalową,

- rewitalizacja zabytkowych parków, układów urbanistycznych, założeń dworskich, zagospodarowanie terenów zielonych,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
- rozwój infrastruktury związanej z monitoringiem środowiska oraz zagrożeń naturalnych,
- modernizacja bazy lokalowej OSP,
- poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez inwestycje w system melioracji.

W ramach kierunku „Inwestycje w zasoby":

- modernizacja i rozbudowa sieci i obiektów infrastruktury technicznej, w tym sieci szerokopasmowych,
- rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej oraz towarzyszącej, w tym parkingów, przystanków,
- wsparcie budowy węzła drogowego w rejonie ulic Kozielskiej, Dolińskiej, Mickiewicza i Celnej,
- działania na rzecz budowy obwodnicy miejskiej,
- poprawa komunikacji wewnątrz i na zewnątrz gminy,
- poprawa stanu zasobów mieszkaniowych, w tym: zasobów komunalnych, socjalnych i chronionych, poprzez ich powiększanie (budowę) oraz poprawę standardów,
- rozwój mieszkalnictwa wielorodzinnego,
- ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych,
- tworzenie warunków do rozwoju energetyki odnawialnej oraz ograniczenie niskiej emisji,
- ochrona bioróżnorodności przyrodniczej gminy.

W ramach kierunku „Współpraca z otoczeniem":

- wzmacnianie partycypacji społecznej w życiu publicznym,
- modernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii w kreowaniu społeczeństwa obywatelskiego.

Pozostałe cele nie mają bezpośredniego przełożenia na kierunki rozwoju przestrzennego lub też zostały już zrealizowane, np. budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych PSZOK.

Uwzględniając zapisy Strategii Rozwoju, w kształtowaniu w niniejszym Studium struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy przyjęto trzy główne kierunki przekształceń i rozwoju:

- politykę ochronną – w stosunku do środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego, krajobrazu oraz rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- politykę wyrównawczą – zmierzającą do stworzenia równych warunków życia mieszkańców w różnych częściach gminy, w tym w szczególności poprawy warunków mieszkaniowych, wysokiej jakości i dostępności usług w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej, podnoszenia poziomu wykształcenia ludności,
- politykę rozwoju – promującą wzrost aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców, stworzenie dogodnych warunków do funkcjonowania różnorodnych form aktywności gospodarczej, w tym: działalności produkcyjnej, składowo-magazynowej, usługowej i rolnictwa, wykorzystanie szans rozwoju płynących z bliskiego sąsiedztwa autostrady A4 i dwóch węzłów autostradowych, dobrego skomunikowania z sąsiadującymi miejskimi ośrodkami

wzrostu, a także walorów przyrodniczych i kulturowych gminy oraz zwiększenia i wykorzystania atrakcyjności turystycznej obszaru gminy.

Wskazane działania powinny być realizowane z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Jako kluczowe sfery działalności rozwijanej na obszarze Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej KSSE oraz Strzeleckiego Parku Przemysłowego należy uznać przemysł, logistykę oraz składowanie i magazynowanie, natomiast na pozostałym obszarze gminy usługi oraz produkcję rolną, ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa rolno-spożywczego, a także turystykę, w tym agroturystykę (krótkookresową, o celu wypoczynkowym, poznawczym) i turystykę kwalifikowaną, np. jeździectwo.

2.2. Kierunki przekształceń i rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej

2.2.a. Strefy rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta i gminy Strzelce Opolskie wyznacza się strefy odpowiadające przyjętym kierunkom przekształceń i rozwoju, w tym:

A	Strefa zabudowy śródmiejskiej
B	Strefa zwartej zabudowy miasta
C	Strefa zwartej zabudowy wsi
D	Strefa usługowa
E	Strefa przemysłowa
F	Strefa zieleni
G	Strefa rolniczej przestrzeni produkcyjnej
H	Strefa lasów

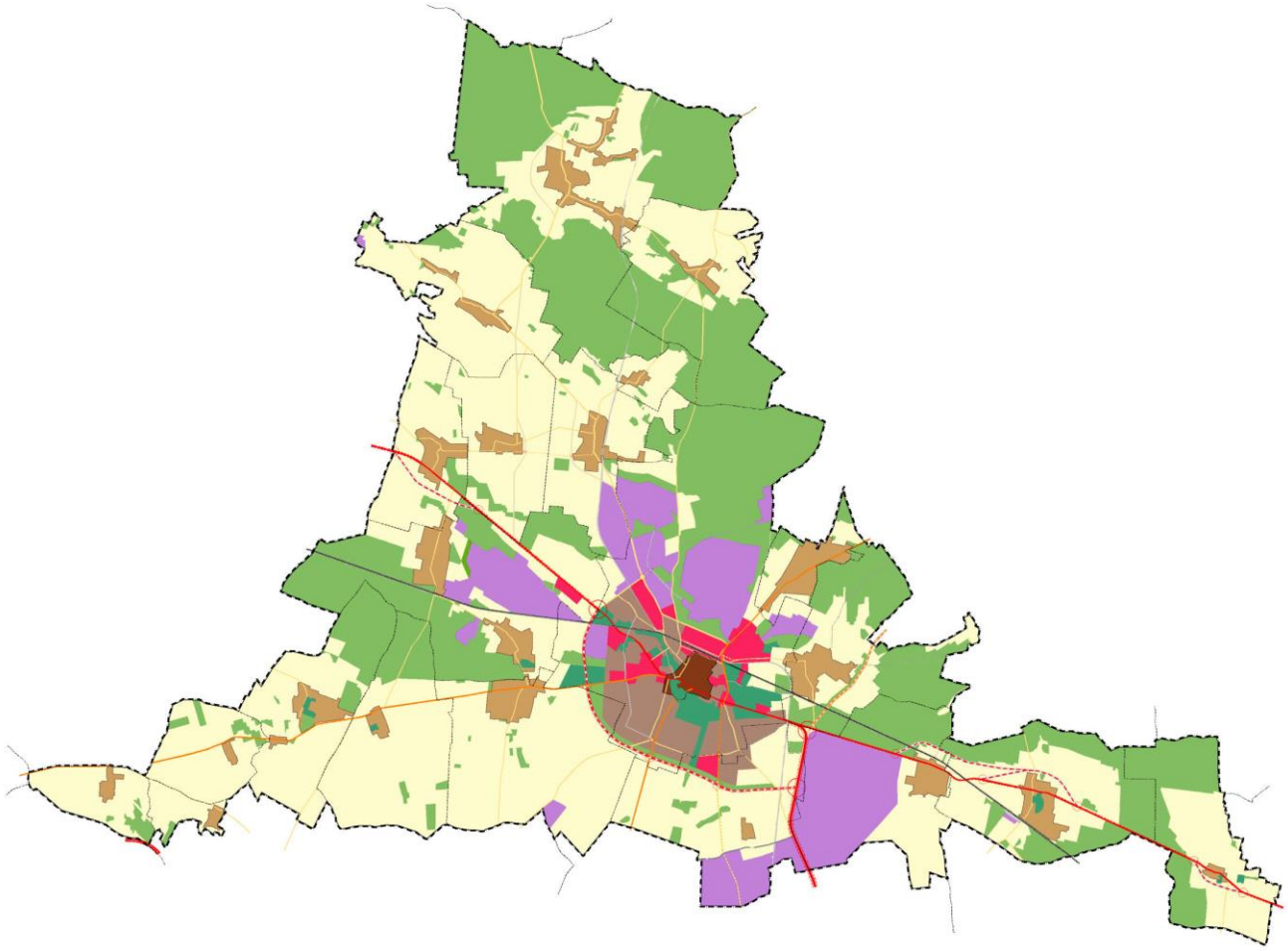

Rycina 32. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy
/źródło: opracowanie własne/

W ramach każdej ze stref ustala się obowiązujące w ich granicach kierunki przekształceń i rozwoju (Tabela 33) oraz wskazuje możliwe do wyznaczenia obszary funkcjonalne, w tym:

MW – obszar zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej

MU – obszar mieszkaniowo-usługowy

M – obszar mieszkaniowy

RM – obszar zabudowy zagrodowej

U – obszar usługowy

US – obszar usług sportu i rekreacji

UPS – obszar usług publicznych specjalnych

UP – obszar usługowo-produkcyjny

P – obszar przemysłowy

PG – obszar przemysłu górniczego

PE – obszar produkcji energii

IT – obszar infrastruktury technicznej i usług komunalnych

KK – obszar komunikacji kolejowej

ZP – obszar zieleni urządzonej

ZC – obszar cmentarzy

ZD – obszar ogrodów działkowych

W – obszar wód śródlądowych

WR – obszar projektowanych zbiorników retencyjnych

RU – obszar produkcji rolnej

RR – obszar obsługi rolnictwa

R – obszar rolny

RZ1 – obszar dolinnych korytarzy ekologicznych

RZ2 – obszar górskich i podgórskich łąk i pastwisk

ZL – obszar lasów

ZLD – obszar zalesień.

Symbol obszaru ujęty w nawias oznacza kierunek dopuszczony do utrzymania w przypadku istniejącej zabudowy, jednak docelowo niepożądany, który powinien ulec stopniowym przekształceniom.

Pojęcia stosowane w niniejszym Studium w odniesieniu do kierunków przekształceń i rozwoju oraz zasad zagospodarowania przestrzennego zawartych w rozdziale III należy rozumieć w następujący sposób:

- **funkcje usług podstawowych** – są to usługi towarzyszące funkcji mieszkaniowej, jako funkcji podstawowej, tworzące lokalne ośrodki usługowe obejmujące: usługi oświaty i wychowania (przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe),usługi opieki (żłobki, kluby dziecięce, dzienne domy opieki nad seniorami), lokalne obiekty kultury (świetlica, biblioteka, klub), lokalne obiekty kultu religijnego, plebanie, usługi zdrowia (lokalne przychodnie zdrowia, gabinety lekarskie, gabinety weterynaryjne), usługi handlu o powierzchni sprzedaży do 400 m^2, usługi gastronomii (restauracja, kawiarnia, cukiernia, bar, bistro, pizzeria, pub, stołówka, jadłodajnia),

lokalne targowiska, usługi sportu i rekreacji, usługi administracji i zarządzania nieruchomościami (administracja osiedla, dzielnicy, sołectwa, placówki pocztowe), usługi porządku i bezpieczeństwa publicznego (posterunek policji, ochotnicza straż pożarna, straż miejska), usługi utrzymania porządku i czystości, inne nieuciążliwe usługi dla ludności (biurowe, informatyczne, projektowe, fryzjerskie, kosmetyczne, szewskie, krawieckie, zegarmistrzowskie, naprawy sprzętu elektronicznego i AGD, usługi instalatorskie, itp.),

- **funkcje usług ponadpodstawowych** – są to usługi o znaczeniu ponadlokalnym (gminnym, powiatowym, regionalnym), z zakresu: administracji i zarządzania, finansów i ubezpieczeń, wymiaru sprawiedliwości i sądownictwa, obsługi prawnej i podatkowej, nauki, oświaty (w tym internaty, bursy), kultury (domy kultury, biblioteki, muzea, kina, teatry, sale widowiskowe, sale wystawiennicze itp.), kultu religijnego (kościoły, kaplice, domy parafialne, domy zakonne), zdrowia (szpitale, specjalistyczne usługi medyczne, zakłady opiekuńczo-lecznicze, ratownictwo medyczne), opieki (domy pomocy społecznej, domy dziecka, domy matki z dzieckiem), usług artystycznych i rozrywkowych, porządku i bezpieczeństwa publicznego (komenda policji, komenda straży pożarnej), handlu (obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 400 m^2, targowiska plenerowe i hale targowe), gastronomii (restauracje, karczmy, zajazdy, sale weselne), sportu (hala sportowa, stadion, basen, lodowisko, korty tenisowe, strzelnice sportowe itp.), rekreacji i turystyki (w tym inne obiekty, w których są świadczone usługi hotelarskie[91]), hotelarstwa (hotele, motele, pensjonaty, hotele pracownicze), więziennictwa, transportu i komunikacji zbiorowej, poczty i telekomunikacji, infrastruktury i gospodarki komunalnej, itp.,
- **funkcje centrotwórcze** – są to prestiżowe, unikatowe i wyspecjalizowane funkcje usługowe o znaczeniu ponadlokalnym, z zakresu: kultury, administracji i zarządzania, bankowości i finansów, nauki i szkolnictwa (w tym szkolnictwa wyższego), handlu, turystyki, itp., współistniejące z mieszkalnictwem, które ze względu na swą rangę skupiają się w przewadze w centrum miasta. Funkcje te leżą u podstaw kształtowania śródmieścia i centrum miasta, a ich atrakcyjność przejawia się w sile przyciągania centrum oraz decyduje o wizerunku i randze miasta[92],
- **działalność nieuciążliwa** – działalność (produkcja, rzemiosło, usługi) niezaliczana do przedsięwzięć mogących zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów odrębnych.

Tabela 33. Kierunki przekształceń i rozwoju w podziale na strefy

Strefa	Kierunki przekształceń i rozwoju	Obszary funkcjonalne
Strefa zabudowy śródmiejskiej **A**	Strefa obejmuje obszar śródmieścia rozumianego jako funkcjonalne centrum miasta cechujące się koncentracją funkcji centrotwórczych, zwartą, intensywną zabudową, historycznym układem urbanistycznym oraz ukształtowaną zabudową pierzei ulicznych. W strefie ustala się: – wyodrębnienie zabytkowych parków, które włącza się do strefy zieleni, – priorytet ruchu pieszego z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym	MW MU M U (UP)

[91] Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 sierpnia 2004 r. w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie

[92] Opracowanie własne za: M. Nowakowski, Centrum miasta: teoria, projekty, realizacje, Arkady, Warszawa 1990

	z dopuszczeniem wyłączenia części dróg z ruchu pojazdów samochodowych, ze szczególnym uwzględnieniem kluczowych obiektów i punktów węzłowych, – kształtowanie placów, ciągów pieszych, terenów zieleni oraz dróg dojazdowych jako przestrzeni publicznych, w tym o charakterze wielofunkcyjnym, – koncentrację funkcji centrotwórczych, – równorzędność funkcji usługowych i mieszkaniowych na obszarach MU, – rewitalizację obszaru, – uwzględnianie ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego oraz przyrody, – ochronę układu urbanistycznego „Stare Miasto”, – utrzymanie istniejącego obszaru usług publicznych specjalnych UPS stanowiącego zakład karny, – projektowanie i zagospodarowanie terenów dróg, parkingów i placów publicznych w sposób umożliwiający retencję wód opadowych, – utrzymanie i ochronę istniejącego drzewostanu, w tym w szczególności na obszarze Parku Miejskiego, na Placu Stefana Żeromskiego (platany), w Ogródku Jordanowskim, na Placu Kopernika, na terenie byłej Szkoły Podstawowej nr 1 przy ul. Marka Prawego, w pasach dróg publicznych i ciągów pieszych oraz sukcesywne odnawianie drzewostanu, – dążenie do stopniowej likwidacji funkcji produkcyjnej. Dopuszcza się: – lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2, zgodnie z oznaczeniem na rysunku Studium, – zmniejszenie liczby przynależnych miejsc do parkowania, lecz nie więcej niż o 50%, oraz wskazanie miejsc postojowych na ogólnodostępnych parkingach i wzdłuż dróg, na zasadach określonych w planach miejscowych, – zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, zgodnie z istniejącymi uwarunkowaniami, – zabudowę pierzejową w granicy nieruchomości, – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w zakresie ustalonym dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych, – lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, z wyjątkiem urządzeń wykorzystujących energię wiatru, w zakresie ustalonym dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych. Zakazuje się: – lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, – lokalizacji garaży wolnostojących oraz zespołów garażowych na wyodrębnionych działkach, na których nie występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,	UPS IT ZP

	wielorodzinna lub zabudowa mieszkaniowo-usługowa, – chowu i hodowli zwierząt, – lokalizacji usług w zakresie przechowywania i spalania zwłok.	
Strefa zwartej zabudowy miasta **B**	Strefa obejmuje miasto w granicach terenów zabudowy mieszkaniowej o planowanym wielofunkcyjnym rozwoju, którego celem jest zaspokojenie podstawowych i ponadpodstawowych potrzeb mieszkańców. W strefie ustala się: – priorytet funkcji mieszkaniowej na obszarach zamieszkania MW, MU i M, – rozmieszczenie funkcji usług podstawowych stanowiących uzupełnienie obszarów zamieszkania w sposób zapewniający równomierny dostęp dla mieszkańców, – rozmieszczenie funkcji usług ponadpodstawowych poza obszarami zamieszkania, w sposób zapewniający dobry dostęp komunikacyjny, w sąsiedztwie głównych dróg układu komunikacyjnego, – priorytet funkcji mieszkaniowych i usługowych nad produkcyjnymi, – rozmieszczenie obszarów o funkcji usługowo-produkcyjnej wymaga zapewnienia dojazdu w sposób niepowodujący zwiększenia obciążenia ruchem dzielnic mieszkaniowych, – utrzymanie i ochronę istniejącego drzewostanu na terenach publicznych, – sukcesywne przygotowanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową poprzez ich wyposażenie w drogi oraz infrastrukturę techniczną, szczególnie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, – zagęszczanie i etapowanie zabudowy – w pierwszej kolejności należy dążyć do uzupełnienia luk w istniejącej zabudowie, a nowe tereny mieszkaniowe w planach miejscowych wyznaczać stopniowo, w sąsiedztwie istniejącej już zabudowy, adekwatnie do faktycznego zapotrzebowania, – rozbudowę systemu ciągów pieszych i pieszo-rowerowych oraz ścieżek rowerowych poprzez wyznaczanie możliwie najkrótszych połączeń zapewniających bezpieczną i sprawną komunikację pieszą i rowerową pomiędzy obszarami zamieszkania a głównymi punktami węzłowymi, do których zalicza się: dworzec PKP, dworzec PKS, Plac Myśliwca, szpital, obiekty kultury, oświaty, sportu (basen, stadion), obiekty sakralne, Park Miejski, cmentarz, – nakaz zachowania w planach miejscowych istniejących na terenie miasta ciągów pieszych i pieszo-rowerowych, jako wyodrębnionych terenów o funkcji komunikacyjnej lub jako zieleni urządzonej ZP, w szczególności prowadzących w kierunku dworca PKP, dworca PKS, Placu Myśliwca i Parku Miejskiego.	MW MU M U US UP IT KK ZP ZD R

	Dopuszcza się: – lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, w zakresie ustalonym dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych, – lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2, zgodnie z oznaczeniem na rysunku Studium, – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, w zakresie ustalonym dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych. Zakazuje się: – lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego, – lokalizacji składów z wyjątkiem obszarów UP, – chowu i hodowli zwierząt.	
Strefa zwartej zabudowy wsi **C**	Strefa obejmuje obszary zwartej zabudowy wsi, w zakresie zgodnym z oznaczeniem na rysunku Studium. W strefie ustala się: – wyodrębnienie zabytkowych parków, które włącza się do strefy zieleni, – rozwój wielofunkcyjny polegający na współistnieniu funkcji mieszkaniowych, funkcji usług podstawowych, nieuciążliwej produkcji rolnej oraz nieuciążliwej produkcji i rzemiosła, – chów i hodowlę zwierząt w zakresie ustalonym dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych, – docelowo pełne uzbrojenie w infrastrukturę techniczną, w tym kanalizację sanitarną, – ochronę zabytków i dziedzictwa kulturowego oraz wyznaczonych stref ochrony konserwatorskiej układu przestrzennego wsi, – ochronę przyrody, w tym utrzymanie i odnawianie drzewostanu w parkach, wzdłuż dróg oraz na innych terenach publicznych, – uwzględnianie przebiegu korytarzy ekologicznych przy lokalizacji zabudowy. Dopuszcza się: – funkcje usług ponadpodstawowych, przy uwzględnieniu konieczności minimalizacji wpływu na obszary zamieszkania (MW, MU, M, RM), w tym m.in. w zakresie hałasu, natężenia ruchu, zanieczyszczenia powietrza, – dokonanie w planie miejscowym zmiany obszarów leśnych ZL na obszary zieleni urządzonej ZP i/lub obszary usług sportu i rekreacji US, – przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, w zakresie ustalonym dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych,	MW MU M RM U US UP IT KK ZP ZC W WR RU RR R RZ1 ZL ZLD

	– lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, w zakresie ustalonym dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych. Zakazuje się: – lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego.	
Strefa usługowa **D**	Strefa obejmuje obszary usług i produkcji położone poza obszarami zamieszkania. W strefie ustala się: – priorytet funkcji usługowych nad produkcyjnymi, – lokalizację funkcji usług podstawowych i ponadpodstawowych, – lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2, zgodnie z oznaczeniem na rysunku Studium, – pełne uzbrojenie w infrastrukturę techniczną, w tym kanalizację sanitarną, – wymóg zachowania dostępności pieszej i pieszo-rowerowej obszaru, w szczególności w zakresie powiązań obszarów zamieszkania z głównymi punktami węzłowymi (dworzec PKP, dworzec PKS), – lokalizację lądowiska dla helikopterów ratowniczych. Dopuszcza się: – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, w zakresie ustalonym dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych, – w granicach obszaru UP – utrzymanie przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, na terenach na których zostały one dopuszczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uchwalonych przed wejściem w życie niniejszego Studium, – lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, w zakresie ustalonym dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych. Zakazuje się: – lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego oraz sytuacji dopuszczonych w studium, – lokalizacji nowych obszarów zamieszkania, przy czym dopuszcza się wyznaczenie w planach miejscowych terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej oraz terenów wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uchwalonych przed wejściem w życie niniejszego Studium, – chowu i hodowli zwierząt.	U US UPS UP ZP ZC IT KK
Strefa przemysłowa **E**	Strefa obejmuje obszary związane z produkcją przemysłową, eksploatacją kopalin, produkcją energii, w tym energii odnawialnej, obszary infrastruktury technicznej, takie jak: oczyszczalnia ścieków, składowisko odpadów, ciepłownia miejska, a także	U UP

	produkcję niezaliczaną do przemysłu oraz usługi obsługi przedsiębiorstw. W strefie ustala się: – priorytet funkcji przemysłowej, – lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w zakresie ustalonym dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych, – promowanie lokalizacji inwestycji z zakresu zaawansowanych technologii oraz logistyki, – lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW, w zakresie ustalonym dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych, – lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2, zgodnie z oznaczeniem na rysunku Studium, – ochronę stanu i jakości wód podziemnych, w tym w szczególności poprzez ograniczenie odpompowania wód w wyniku prowadzonej działalności górniczej. Dopuszcza się: – zabudowę zamieszkania zbiorowego oraz usługi hotelarstwa, – chów i hodowlę zwierząt o obsadzie maksymalnej do 60 DJP na terenach wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uchwalonych przed wejściem w życie niniejszego Studium. Zakazuje się: – lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej.	P PG PE IT KK (R)
Strefa zieleni **F**	Strefa obejmuje obszary zieleni urządzonej i wód, pełniących funkcję rekreacyjną, sportową, dydaktyczną, kulturową i sanitarną. W strefie ustala się: – ochronę zasobów przyrody i wód, – ochronę korytarzy ekologicznych przed zabudową, – ochronę drzewostanu, – rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej, – rozwój usług kultury, turystyki, gastronomii, – wymóg zachowania pełnej dostępności pieszej i pieszo-rowerowej, w szczególności w zakresie powiązań z obszarami zamieszkania, – lokalizację zbiorników małej retencji. Dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w zakresie rozbudowy cmentarza komunalnego w Strzelcach Opolskich oraz inwestycji celu publicznego.	U US IT ZP ZC ZD ZL RZ1 W

	Zakazuje się: – lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, – lokalizacji produkcji, – lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.	
Strefa rolniczej przestrzeni produkcyjnej **G**	Strefa obejmuje obszary rolnicze oraz powiązane z rolnictwem. W strefie ustala się: – priorytet funkcji rolniczej, w tym grunty rolne (grunty orne, łąki, pastwiska, zadrzewienia śródpolne), obszary zabudowy zagrodowej RM, obszary obsługi rolnictwa RR oraz obszary produkcji rolnej RU, – ochronę gleb wysokich klas bonitacyjnych I-III oraz gleb pochodzenia organicznego, – rozwój produkcji zwierzęcej na obszarach: RU, RM, RR i R o obsadzie ustalonej dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych, – rozwój sadownictwa, ogrodnictwa oraz przetwórstwa rolno-spożywczego, – lokalizację zbiorników małej retencji na potrzeby ochrony przed powodzią i suszą, – ochronę korytarzy ekologicznych, w tym w szczególności korytarzy dolinnych przed zabudową, – ochronę wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniami pochodzenia rolniczego, – działania przeciwerozyjne – zadrzewienia lub zakrzewienia gruntów rolnych znajdujących się na stokach o nachyleniu powyżej 8°, narażonych na erozję wodną i wietrzną oraz wprowadzanie pasów zadrzewień wiatrochronnych, – ochronę istniejących zadrzewień śródpolnych i nadwodnych. Dopuszcza się: – wyznaczanie w planach miejscowych obszarów dopuszczonej lokalizacji budowli rolniczych, z uwzględnieniem konieczności zachowania minimalnej odległości 100 m od strefy zwartej zabudowy wsi, – rozwój agroturystyki w oparciu o istniejące obszary zabudowy, – utrzymanie wyznaczonych na rysunku Studium obszarów mieszkaniowych M, usługowych U i usługowo-produkcyjnych UP, zlokalizowanych poza zwartą zabudową wsi, – utrzymanie wyznaczonych na rysunku Studium obszarów usług sportu i rekreacji zlokalizowanych poza zwartą zabudową wsi, – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w zakresie ustalonym dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych, – wyznaczanie obszarów infrastruktury technicznej w zakresie ujęć wody oraz stacji	M RM RU RR R RZ1 RZ2 U US UP IT ZC KK ZL ZLD W, WR

	bazowych telefonii komórkowej, – utrzymanie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW, jeżeli na przedmiotowe przedsięwzięcie wydane zostało pozwolenie na budowę w oparciu o prawomocną decyzję o warunkach zabudowy. Zakazuje się: – lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy mieszkaniowo-usługowej poza obszarami zamieszkania wyznaczonymi w Studium, przy czym dopuszcza się utrzymanie zabudowy istniejącej oraz zabudowy ustalonej w planach miejscowych uchwalonych przed wejściem w życie niniejszego Studium; – lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego, – składowania odpadów.	
Strefa lasów **H**	Strefa obejmuje obszary lasów i zalesień, bez względu na formę władania, a także obszary rolne, łąki i pastwiska oraz wody. W strefie ustala się: – priorytet funkcji przyrodniczych, obszary o ekstensywnym sposobie użytkowania, – konieczność uwzględnienia istniejących i projektowanych form ochrony przyrody – ochronę korytarzy ekologicznych, – zalesienia zgodnie z roślinnością potencjalną (rodzimą). Dopuszcza się: – zabudowę związaną z gospodarką leśną oraz edukacją przyrodniczą, – obiekty o funkcji sportowej i rekreacyjnej (strzelnica sportowa, ścieżki rowerowe, platformy widokowe itp.), – budowę zbiorników małej retencji wodnej, – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w zakresie zalesień oraz gospodarki wodnej, z wyjątkiem obszarów objętych formami ochrony przyrody dla których obowiązują przepisy odrębne. Zakazuje się: – lokalizacji nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, przy czym dopuszcza się utrzymanie zabudowy istniejącej oraz zabudowy ustalonej w planach miejscowych uchwalonych przed wejściem w życie niniejszego Studium, – składowania odpadów, – lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.	US IT KK ZL ZLD W WR R RZ1 (M)

/źródło: opracowanie własne/

We wszystkich strefach dopuszcza się budowę dróg i sieci infrastruktury technicznej o charakterze dystrybucyjnym oraz sieci przesyłowych oznaczonych na rysunku Studium.

2.2.b. Zasady realizacji zapisów Studium w stosunku do kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjętych dla poszczególnych obszarów

Przy formułowaniu ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie przeznaczenia funkcjonalnego oraz zasad zabudowy i zagospodarowania terenu należy uwzględniać zapisy niniejszego Studium kierując się następującymi zasadami:

1. Nie powodują naruszenia ustaleń niniejszego Studium zapisy planów miejscowych, w których następuje częściowe wykorzystanie ustalonego w Studium zasięgu zainwestowania określonego granicami obszarów funkcjonalnych, przy pozostawieniu pozostałego terenu w dotychczasowym sposobie użytkowania. Zapisy Studium wyrażają w tym zakresie perspektywę wieloletnią, którą należy realizować stopniowo i adekwatnie do pojawiających się w gminie potrzeb i możliwości budowy infrastruktury technicznej. Etapowanie w przeznaczaniu nowych terenów pod zabudowę jest również zasadne ze względu na zapobieganie nadmiernemu rozpraszaniu zabudowy. Warunkiem etapowania jest uwzględnienie docelowego zasięgu zabudowy przy projektowaniu sieci drogowej i pozostałych elementów uzbrojenia terenu. Uściślenia granic terenów przeznaczonych pod zabudowę, w nawiązaniu do ewidencji gruntów, należy dokonać w planie miejscowym.
2. Dopuszcza się korektę przebiegu granic poszczególnych obszarów funkcjonalnych w celu dopasowania do przebiegu granic działek ewidencyjnych, potrzeb oraz możliwości lokalizacji zabudowy, lecz nie więcej niż o 20 m.
3. Lokalizacja projektowanych obiektów infrastruktury technicznej, takich jak: główne punkty zasilania (GPZ), stacje redukcyjno-pomiarowe gazu, ujęcia wody, zbiorniki retencyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej, jest orientacyjna, wymagająca doprecyzowania na etapie sporządzania planów miejscowych oraz dostosowania wielkości terenu do wymogów technologicznych.
4. W granicach wszystkich obszarów funkcjonalnych dopuszcza się budowę dróg, prowadzenie sieci infrastruktury technicznej o charakterze dystrybucyjnym/rozdzielczym oraz budowę obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej pod warunkiem, że nie będą one kolidowały z głównym kierunkiem zagospodarowania ustalonym dla danego obszaru funkcjonalnego. Zasada powyższa nie dotyczy obiektów, urządzeń i instalacji odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, dla których na rysunku Studium wyznaczono odrębną lokalizację.
5. Dopuszczenie na wyznaczonych na rysunku Studium obszarach lokalizacji małych instalacji odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW jest równoznaczne z wyznaczeniem ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, których zasięg nie może wykraczać poza teren lokalizacji instalacji.
6. Przebudowę i budowę dróg publicznych należy prowadzić zgodnie z przepisami odrębnymi, przy uwzględnieniu klasy technicznej drogi.
7. Na obszarach Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach i w Brzezinie oraz na terenie Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej dopuszcza się lokalizację oczyszczalni ścieków, w tym ścieków przemysłowych

oraz ujęć wody na potrzeby zlokalizowanych tam zakładów produkcyjnych i usługowych, a także przetwórstwa rolno-spożywczego, przy uwzględnieniu wymogów ochrony środowiska.

8. Na całym obszarze gminy Strzelce Opolskie z wyjątkiem Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach, terenu Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz wyznaczonych obszarów przemysłowych P, wprowadza się zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko z wyjątkiem inwestycji celu publicznego, w tym: dróg, linii kolejowych oraz sieci, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, oczyszczalni ścieków, składowiska odpadów, instalacji radiokomunikacyjnej, radiolokacyjnej i radionawigacyjnej. Dopuszcza się utrzymanie takich przedsięwzięć zlokalizowanych na innych obszarach funkcjonalnych, jeżeli istniały na danym terenie lub były ustalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uchwalonych przed wejściem w życie niniejszego Studium.

2.3. Kierunki zagospodarowania obszarów funkcjonalnych

2.3.a. Obszary zamieszkania

Tabela 34. Kierunki zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla obszarów zamieszkania

Symbol obszaru	Nazwa obszaru	Kierunki zagospodarowania
MW	Obszar zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	Obszar obejmuje istniejące i planowane tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wraz z towarzyszącymi usługami podstawowymi oraz niezbędną infrastrukturą techniczną, w tym: – zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, – usługi podstawowe, – usługi ponadpodstawowe w zakresie: oświaty, opieki, specjalistycznych usług medycznych, administracji, – zieleń urządzoną, – drogi i parkingi służące obsłudze komunikacyjnej obszaru, ścieżki piesze i pieszo-rowerowe. Ustala się: – priorytet funkcji mieszkaniowej, – łączenie funkcji mieszkaniowej i usługowej w sposób zapewniający dobrą dostępność do usług dla mieszkańców, przy czym szczegółowa lokalizacja usług w ramach obszaru powinna zostać ustalona w planie miejscowym, – kształtowanie przestrzeni publicznych na potrzeby mieszkańców. Dopuszcza się: – utrzymanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz jej wyznaczenie jako odrębnych terenów w planie miejscowym,

		– utrzymanie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wyznaczonych w planach miejscowych uchwalonych przed wejściem w życie niniejszego studium, – utrzymanie istniejących garaży wolnostojących i zespołów garażowych oraz ich wyznaczenie jako odrębnych terenów w planie miejscowym, bez możliwości powiększania na tereny sąsiednie, – lokalizację mikroinstalacji i małych instalacji odnawialnych źródeł energii, w tym na obszarach wyznaczonych na rysunku Studium o mocy powyżej 100 kW, z wyjątkiem instalacji wykorzystujących energię wiatru. Zakazuje się: – lokalizacji składów i magazynów oraz działalności produkcyjnej, – lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, – wyznaczania w planach miejscowych nowych terenów pod zabudowę garażami wolnostojącymi i zespołami garażowymi, z wyjątkiem garaży podziemnych i wielopoziomowych, – lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.
MU	Obszar mieszkaniowo-usługowy	Obszar obejmuje istniejące i planowane tereny zabudowy mieszkaniowej oraz usług podstawowych i ponadpodstawowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, w tym: – zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, – zabudowę mieszkaniową wielorodzinną z usługami, – usługi podstawowe, – usługi ponadpodstawowe, z wyjątkiem: szpitali, więziennictwa, usług handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2, – zieleń urządzoną, – drogi i parkingi służące obsłudze komunikacyjnej obszaru, ścieżki piesze i pieszo-rowerowe, – garaże podziemne i wielopoziomowe. Ustala się: – na terenach położonych w zabudowie śródmiejskiej należy dążyć do ukształtowania zwartych pierzei ulicznych, podkreślających układ urbanistyczny miasta, – nakaz uwzględniania wymogów ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, – na terenach usługowych – kształtowanie przestrzeni publicznych na potrzeby mieszkańców oraz zieleni urządzonej.

		Dopuszcza się: – utrzymanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz jej wyznaczenie jako odrębnych terenów w planie miejscowym, – utrzymanie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wyznaczonych w planach miejscowych obowiązujących przed dniem uchwalenia niniejszego studium, – lokalizację mikroinstalacji i małych instalacji odnawialnych źródeł energii o mocy do 100 kW, z wyjątkiem instalacji wykorzystujących energię wiatru. Zakazuje się: – wyznaczania nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, – lokalizacji usług handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2, – lokalizacji garaży wolnostojących oraz zespołów garażowych na odrębnych działkach niezwiązanych z zabudową mieszkaniową, – lokalizacji składów i magazynów oraz działalności produkcyjnej, – chowu i hodowli zwierząt, – lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.
M	Obszar mieszkaniowy	Obszar obejmuje istniejące i planowane tereny mieszkaniowe o niskiej intensywności zabudowy wraz usługami podstawowymi oraz niezbędną infrastrukturą techniczną, w tym: – zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zgodnie z przepisami odrębnymi, – zabudowę mieszkaniową wielorodzinną do 6 mieszkań w jednym budynku, – na obszarach wiejskich – zabudowę zagrodową o dopuszczonej obsadzie zwierzęcej do 40 DJP, – usługi podstawowe, – usługi ponadpodstawowe w zakresie turystyki, rekreacji, gastronomii, – rzemiosło i produkcję stanowiące działalność nieuciążliwą, – zieleń urządzoną, – zbiorniki retencyjne i pożarowe, – drogi i parkingi służące obsłudze komunikacyjnej obszaru, ścieżki piesze i pieszo-rowerowe. Ustala się: – wymienność funkcji mieszkaniowej i usługowej w ramach obszaru lub ich współistnienie na zasadach określonych w planach miejscowych, – usługi ponadpodstawowe, nieuciążliwe rzemiosło i produkcję należy wyznaczać jako odrębne tereny w planach miejscowych, z uwzględnieniem potrzeby minimalizacji konfliktów przestrzennych,

		– na terenach usługowych należy kształtować przestrzenie publiczne na potrzeby mieszkańców oraz zieleń urządzoną. Dopuszcza się: – utrzymanie istniejącej zabudowy zagrodowej zlokalizowanej na terenie miasta oraz jej wyznaczenie jako odrębnych terenów w planie miejscowym, przy uwzględnieniu wprowadzonych zakazów, – lokalizację mikroinstalacji i małych instalacji odnawialnych źródeł energii o mocy do 100 kW[93]. Zakazuje się: – chowu i hodowli zwierząt na terenie miasta, – lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego, – lokalizacji składów, w szczególności składowania na wolnym powietrzu materiałów mogących powodować zapylenie powietrza, w tym: opału, nawozów, kruszywa budowlanego i drogowego.
RM	Obszar zabudowy zagrodowej	Obszar obejmuje istniejące i planowane tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych wraz z usługami podstawowymi oraz niezbędną infrastrukturą techniczną, w tym: – zabudowę zagrodową, zgodnie z przepisami odrębnymi, budynki inwentarskie oraz budowle rolnicze, – usługi podstawowe, – usługi ponadpodstawowe w zakresie: turystyki, rekreacji, gastronomii, – rzemiosło i produkcję stanowiące działalność nieuciążliwą, – zieleń urządzoną, – zbiorniki retencyjne i pożarowe, – drogi i parkingi służące obsłudze komunikacyjnej obszaru, ścieżki piesze i pieszo-rowerowe. Ustala się: – obsadę zwierzęcą w wysokości maksymalnie: o do 60 DJP na terenach położonych w strefie zwartej zabudowy wsi, o do 120 DJP na terenach położonych poza zwartą zabudową wsi, o do 60 DJP na terenie położonym w dolinie rzeki Jemielnica i jej dopływu (Piotrówka) we wsi Osiek (Kasztal), ze względu na chronione siedlisko śliza,

[93] Na podstawie Rozstrzygnięcia Nadzorczego Wojewody Opolskiego Nr IN.I.742.8.2021.KM z dnia 4 czerwca 2021 r. z rodzajów instalacji odnawialnych źródeł energii wykluczone zostały instalacje wykorzystujące energię wiatru o mocy większej niż moc mikroinstalacji.

		– wymienność funkcji zagrodowej i mieszkaniowej w ramach obszaru lub ich współistnienie na zasadach określonych w planach miejscowych, – usługi ponadpodstawowe, a także nieuciążliwe rzemiosło i produkcję należy wyznaczać jako odrębne tereny w planach miejscowych, z uwzględnieniem potrzeby minimalizacji konfliktów przestrzennych, – na terenach usługowych należy kształtować przestrzenie publiczne dostępne dla mieszkańców oraz zieleń urządzoną, – w przypadku zaniechania prowadzenia gospodarstwa rolnego ustala się przekształcenie funkcji w kierunku obszaru zamieszkania M. Dopuszcza się: – utrzymanie wyższej obsady zwierzęcej, jeżeli została ona ustalona w planie miejscowym uchwalonym przed wejściem w życie niniejszego Studium, – lokalizację mikroinstalacji i małych instalacji odnawialnych źródeł energii o mocy do 100 kW[94]. Zakazuje się: – lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego oraz obsady zwierzęcej, – lokalizacji składów, w szczególności składowania na wolnym powietrzu materiałów mogących powodować zapylenie powietrza, w tym: opału, nawozów, kruszywa budowlanego i drogowego.

2.3.b. Obszary usługowe

Tabela 35. Kierunki zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla obszarów usługowych

Symbol obszaru	Nazwa obszaru	Kierunki zagospodarowania
U	Obszar usługowy	Obszar obejmuje istniejące i planowane tereny usług wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, w tym: – usługi podstawowe, – usługi ponadpodstawowe, w tym obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 na obszarach wyznaczonych na rysunku Studium, – poza strefą śródmiejską – usługi obsługi komunikacji w zakresie ustalonym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, nieuciążliwa produkcja i rzemiosło,

[94] Ibidem

		– zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna oraz wielorodzinna z usługami, – parkingi publiczne i garaże wielopoziomowe, – zieleń urządzona i wody śródlądowe. Ustala się: – priorytet funkcji usługowych nad mieszkaniowymi, – na terenach usługowych należy kształtować przestrzenie publiczne na potrzeby mieszkańców oraz zieleń urządzoną, – przy wyznaczaniu nowych terenów usługowych – dojazd z drogi publicznej dla samochodów dostawczych (ciężarowych) w sposób niepowodujący uciążliwości dla zabudowy mieszkaniowej. Dopuszcza się: – utrzymanie w granicach strefy śródmiejskiej istniejącego dworca autobusowego PKS oraz stacji paliw i ładowania samochodów elektrycznych, – mieszkania służbowe w obiektach usługowych, – utrzymanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz jej wyznaczenie jako odrębnych terenów w planie miejscowym, – utrzymanie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wyznaczonych w planach miejscowych obowiązujących przed dniem uchwalenia niniejszego Studium, – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska i przyrody, – budowle przeciwpożarowe oraz związane z gospodarką wodną, – lokalizację mikroinstalacji i małych instalacji odnawialnych źródeł energii, w tym na obszarach wyznaczonych na rysunku Studium o mocy powyżej 100 kW[95]. Zakazuje się: – lokalizacji nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, – w strefie śródmiejskiej – lokalizacji składów i magazynów oraz usług handlu związanych ze składowaniem na wolnym powietrzu części pojazdów pochodzących z demontażu, – lokalizacji wolnostojących zespołów zabudowy garażowej, z wyjątkiem garaży podziemnych i wielopoziomowych – chowu i hodowli zwierząt,

[95] Ibidem

		– lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.
US	Obszar usług sportu i rekreacji	Obszar obejmuje tereny sportowe oraz sportowo-rekreacyjne, wraz niezbędną infrastrukturą techniczną, w tym: – stadiony i boiska sportowe, hale sportowe, baseny, korty tenisowe, strzelnice sportowe, ośrodki jeździeckie, tereny sportów rowerowych itp. – usługi oświaty i wychowania, – usługi kultury, – zieleń urządzona, zbiorniki retencyjne i pożarowe. Dopuszcza się: – usługi handlu, gastronomii, turystyki i hotelarstwa, jako przeznaczenie uzupełniające, – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska i przyrody, – lokalizację mikroinstalacji i małych instalacji do produkcji energii z odnawialnych źródeł energii, w tym na obszarach wyznaczonych na rysunku Studium o mocy powyżej 100 kW[96]. Zakazuje się: – lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, – lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.
UPS	Obszar usług publicznych specjalnych	Obszar obejmuje tereny więziennictwa, w tym: – zakłady karne i areszty śledcze, – usługi kultury, oświaty, zdrowia, sportu – na potrzeby więźniów, – produkcję prowadzoną w ramach działalności zakładu karnego. Dopuszcza się: – lokalizację mikroinstalacji i małych instalacji odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW[97], – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska i przyrody. Zakazuje się:

[96] Ibidem

[97] Ibidem

		– lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, – lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów usługowych niezwiązanych z więziennictwem, – wyznaczania w planie miejscowym terenów produkcyjnych i usługowych jako odrębnych w stosunku do zakładu karnego.
UP	Obszar usługowo-produkcyjny	Obszar obejmuje tereny usług oraz działalności produkcyjnej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, w tym: – usługi podstawowe w zakresie: administracji, gastronomii, szkół ponadpodstawowych, sportu i rekreacji, – usługi ponadpodstawowe w zakresie: administracji, hotelarstwa, – usługi handlu detalicznego i hurtowego, w tym obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 na obszarach wyznaczonych na rysunku Studium, – usługi obsługi komunikacji samochodowej, w tym: stacje paliw, myjnie samochodowe, warsztaty obsługi pojazdów mechanicznych, dworce, przystanki i zajezdnie autobusowe, bazy transportowe i logistyczne, – tereny produkcyjne, składy i magazyny, rzemiosło, – linie i bocznice kolejowe, – parkingi, – zieleń urządzona, zbiorniki retencyjne i pożarowe. Dopuszcza się: – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska i przyrody, – utrzymanie przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko dopuszczonych w planach miejscowych obowiązujących przed dniem uchwalenia niniejszego studium, – mieszkania służbowe w obiektach usługowych, – utrzymanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz jej wyznaczenie jako odrębnych terenów w planie miejscowym, – utrzymanie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wyznaczonych w planach miejscowych obowiązujących przed dniem

		uchwalenia niniejszego studium, – lokalizację mikroinstalacji i małych instalacji odnawialnych źródeł energii, w tym na obszarach wyznaczonych na rysunku Studium o mocy powyżej 100 kW[98]. Zakazuje się: – eksploatacji kopalin, – lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych, – lokalizacji nowych przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko z wyjątkiem inwestycji celu publicznego oraz sytuacji dopuszczonych w studium, – lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej, – lokalizacji szpitali, – chowu i hodowli zwierząt.

2.3.c. Obszary koncentracji przemysłu oraz infrastruktury technicznej

Tabela 36. Kierunki zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla obszarów koncentracji przemysłu oraz infrastruktury technicznej

Symbol obszaru	Nazwa obszaru	Kierunki zagospodarowania
P	Obszar przemysłowy	Obszar obejmuje tereny przemysłowe, składów i magazynów, w tym: – produkcję przemysłową, – transport, składy i magazyny, – usługi handlu, w tym obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2, – usługi, z wyjątkiem usług zdrowia, opieki, oświaty, kultury, – rzemiosło, – ciepłownię miejską, – instalacje odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW, w tym: o farmy fotowoltaiczne, o biogazownie, ~~o elektrownie wiatrowe o wysokości całkowitej do 30 m, z uwzględnieniem wymogów w zakresie odległości od zabudowy mieszkaniowej wynikających z przepisów odrębnych,~~[99]

[98] Ibidem

[99] Skreślenie na podstawie Rozstrzygnięcia Nadzorczego Wojewody Opolskiego Nr IN.I.742.8.2021.KM z dnia 4 czerwca 2021 r.

		○ elektrownie wiatrowe o wysokości całkowitej do 100 m i do 120 m na obszarach wyznaczonych na rysunku Studium, – obiekty i sieci infrastruktury technicznej, w tym GPZ, stacje redukcyjno-pomiarowe gazu, ujęcia wody, – lokalne oczyszczalnie ścieków przemysłowych, – zbiorniki retencyjne oraz inne budowle i urządzenia dla odprowadzenia wód opadowych i roztopowych, a także wód chłodniczych, – zbiorniki pożarowe, – linie i bocznice kolejowe, – parkingi. Ustala się: – należy dążyć do zachowania istniejących terenów zadrzewionych oraz alei drzew, – należy wprowadzać szpalery drzew tworzące pasy zieleni izolacyjnej, wysokiej, od strony obszarów zamieszkania, – realizacja przedsięwzięć z zakresu energetyki wiatrowej będzie możliwa, jeżeli ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, wykonana m.in. w oparciu o przeprowadzony monitoring awifauny i chiropterofauny, wykaże brak negatywnego oddziaływania na te grupy zwierząt. Dopuszcza się: – lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, – przyzakładowe szkoły, przedszkola, żłobki i kluby dziecięce, funkcjonujące wyłącznie na potrzeby i w ramach danego przedsiębiorstwa, dla których nie wyznacza się odrębnych terenów w planie miejscowym, – utrzymanie istniejącej hodowli zwierząt oraz jej wyznaczenie jako odrębnych terenów w planie miejscowym, przy ograniczeniu obsady zwierzęcej do 60 DJP, – utrzymanie istniejącego ośrodka pomocy i opieki społecznej „Barka” w Warmątowicach (osada Kaczorownia) i jego wyznaczenie jako odrębnego terenu w planie miejscowym, – wykorzystanie odpadów obojętnych, budowlano-rozbiórkowych, minerałów oraz niezanieczyszczonej gleby i ziemi do rekultywacji terenów zdegradowanych lub niwelacji terenu, przy czym należy uwzględnić wymogi ochrony środowiska i przyrody, w tym ustalenia przepisów odrębnych dla stref ochronnych ujęć wody oraz form ochrony przyrody.

		Zakazuje się: – eksploatacji kopalin, – lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych, – lokalizacji przedsięwzięć wymagających ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu ochrony środowiska, – składowania i termicznego przekształcania odpadów, z wyjątkiem odpadów stanowiących biomasę, – lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, – lokalizacji szpitali, – lokalizacji nowych terenów hodowli i chowu zwierząt.
PG	Obszar przemysłu górniczego	Obszar obejmuje tereny ~~eksploatacji~~[100] złóż kopalin, składów, magazynów oraz produkcji związanej z przemysłem wydobywczym, w tym: – ~~obszary dopuszczonej~~[101] eksploatacji kopalin w granicach obecnych i przyszłych obszarów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych, – zabudowę produkcyjną oraz składowo-magazynową związaną z prowadzoną działalnością górniczą. Ustala się: – w przypadku prowadzenia eksploatacji poniżej zwierciadła wód podziemnych oraz potrzeby ich odpompowania, w pierwszej kolejności ustala się zagospodarowanie wód kopalnianych na potrzeby komunalne, przemysłowe i rolnicze oraz gromadzenie w zbiornikach retencyjno-infiltracyjnych. Odprowadzenie wód do cieków wodnych możliwe jest dopiero po wyczerpaniu możliwości ich racjonalnego zagospodarowania, – wskazuje się drogę powiatową nr 1805O oraz gazociąg wysokiego ciśnienia DN200 PN6,3 MPa (1993 r.) stanowiący odgałęzienie od gazociągu głównego relacji Kędzierzyn – Zdzieszowice do Strzelec Opolskich jako obiekty wymagające ochrony, dla których należy uwzględnić wymogi wynikające z przepisów odrębnych w zakresie wyznaczenia filarów ochronnych w złożach „Rożniątów" i „Rożniątów 1". Dopuszcza się: – na terenie miasta oraz wsi Szymiszów, Szczepanek i Dziewkowice – lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze i potencjalnie znacząco

[100] Skreślenie na podstawie Rozstrzygnięcia Nadzorczego Wojewody Opolskiego Nr IN.I.742.8.2021.KM z dnia 4 czerwca 2021 r.
[101] Ibidem

		oddziaływać na środowisko, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska, gospodarki wodnej i ochrony przyrody, – na terenie wsi Rożniątów – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska, gospodarki wodnej, ochrony krajobrazu i przyrody, – wyznaczenie jako odrębnych terenów w planie miejscowym terenów obsługi produkcji rolnej, jeżeli przed uchwaleniem niniejszego Studium uzyskały one prawomocne pozwolenie na budowę. Ustala się następujące kierunki rekultywacji: – w przypadku wydobycia prowadzonego poniżej zwierciadła wód podziemnych oraz w sytuacji, gdy eksploatacja kopalin skutkuje powstaniem leja depresyjnego – ustala się kierunek rekultywacji wodny na obszarze położonym poniżej pierwotnego poziomu zwierciadła wód podziemnych oraz kierunek leśno-łąkowy na obszarach pozostałych, – w przypadku, gdy wydobycie nie było prowadzone poniżej zwierciadła wód podziemnych oraz gdy eksploatacja kopalin nie skutkowała powstaniem leja depresyjnego – ustala się kierunek rekultywacji leśno-łąkowy, przy czym powierzchnia zalesienia nie może być mniejsza niż 50% obszaru rekultywacji, – po dokonaniu rekultywacji technicznej, w tym zabezpieczeniu ścian skalnych i skarp przed osuwaniem, dopuszcza się przeznaczenie terenu na potrzeby sportowo-rekreacyjne oraz edukacyjne, – dopuszcza się wykorzystanie odpadów obojętnych, budowlano-rozbiórkowych, minerałów oraz niezanieczyszczonej gleby i ziemi do rekultywacji terenów zdegradowanych lub niwelacji terenu, przy czym należy uwzględnić wymogi ochrony środowiska i przyrody, w tym ustalenia przepisów odrębnych dla stref ochronnych ujęć wody oraz form ochrony przyrody, – na wyznaczonych terenach – lokalizację instalacji odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW w zakresie fotowoltaiki. Zakazuje się: – lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, – lokalizacji magazynów materiałów wybuchowych.
PE	Obszar produkcji energii	Obszar obejmuje tereny, na których ustala się lokalizację instalacji odnawialnych źródeł energii, w rozumieniu przepisów odrębnych.

		Ustala się: – lokalizację instalacji odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW w zakresie fotowoltaiki, – budowę dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej o napięciu równym lub niższym niż 110 kV. Dopuszcza się: – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w zakresie produkcji i przesyłu energii, ~~– elektrownie wiatrowe o wysokości całkowitej do 30 m, z uwzględnieniem wymogów w zakresie odległości od zabudowy mieszkaniowej wynikających z przepisów odrębnych oraz wyznaczonych stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu,~~[102] – elektrownie wiatrowe o wysokości całkowitej do 100 m i do 120 m na obszarach wyznaczonych na rysunku Studium, – realizacja przedsięwzięć z zakresu energetyki wiatrowej będzie możliwa, jeżeli ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wykonana, m.in. w oparciu o przeprowadzony monitoring awifauny i chiropterofauny wykaże brak negatywnego oddziaływania na te grupy zwierząt. Zakazuje się: – lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, – lokalizacji zabudowy niezwiązanej bezpośrednio z podstawową funkcją obszaru, w tym zabudowy mieszkaniowej.
IT	Obszar infrastruktury technicznej i usług komunalnych	Obszar obejmuje tereny infrastruktury technicznej i usług komunalnych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, w tym: – ujęcia, zbiorniki i pompownie wody, – oczyszczalnię komunalną ścieków i przepompownie ścieków, – składowisko odpadów, – tereny stacji bazowych telefonii komórkowej, – GPZ i stacje transformatorowe, – stacje redukcyjne gazu, – parkingi. Dopuszcza się: – lokalizację zbiorników retencyjno-infiltracyjnych oraz pompowni wód,

[102] Ibidem

		– lokalizację obiektów telekomunikacyjnych, – lokalizację obiektów i urządzeń służących magazynowaniu i sortowaniu odpadów, – produkcję związaną z przeznaczeniem podstawowym w zakresie przetwarzania odpadów oraz osadów ściekowych, w tym wytwarzania paliw alternatywnych, – lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska i przyrody, – na terenie składowiska odpadów oraz oczyszczalni ścieków dopuszcza się lokalizację instalacji odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW[103], – na terenie zlokalizowanym w rejonie dworca kolejowego w Strzelcach Opolskich dopuszcza się wyłącznie parkingi. Zakazuje się: – lokalizacji zabudowy niezwiązanej bezpośrednio z podstawową funkcją obszaru, w tym zabudowy mieszkaniowej.
KK	Obszar komunikacji kolejowej	Obszar obejmuje tereny linii kolejowych wraz z obiektami budowlanymi i urządzeniami technicznymi służącymi do prowadzenia ruchu kolejowego, w tym: – zabudowę związaną z ruchem kolejowym, w tym budynki i budowle inżynierskie, – warsztaty naprawcze i remontowe, – usługi handlu, gastronomii, biurowe, hotelarskie, – rzemiosło, składy i magazyny, – obiekty i sieci infrastruktury technicznej, w szczególności w zakresie infrastruktury telekomunikacyjnej i energetycznej, – drogi wewnętrzne obsługi kolei, drogi publiczne, parkingi, – komunikację pieszą i pieszo-rowerową. Dopuszcza się: – lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko związanych z funkcjonowaniem linii kolejowej nr 132 wchodzącej w skład transeuropejskiego systemu kolei, – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska i przyrody.

[103] Na podstawie Rozstrzygnięcia Nadzorczego Wojewody Opolskiego Nr IN.I.742.8.2021.KM z dnia 4 czerwca 2021 r. z rodzajów instalacji odnawialnych źródeł energii wykluczone zostały instalacje wykorzystujące energię wiatru o mocy większej niż moc mikroinstalacji.

2.3.d. Obszary zieleni

Tabela 37. Kierunki zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla obszarów zieleni

Symbol obszaru	Nazwa obszaru	Kierunki zagospodarowania
ZP	Obszar zieleni urządzonej	Obszar obejmuje tereny zieleni urządzonej o charakterze parkowym, w tym: – parki, zieleńce, ogrody botaniczne, – ogrody jordanowskie i place zabaw, ogrody tematyczne, w tym naukowe, – lasy i parki leśne, – tereny zieleni izolacyjnej, – wody śródlądowe płynące i stojące, melioracje wodne, zbiorniki małej retencji, stawy hodowlane, – usługi sportu i rekreacji, w tym m.in.: boiska, korty tenisowe, tory rowerowe (pump track), pola golfowe, plaże, – usługi nieuciążliwe z zakresu kultury, edukacji, gastronomii, turystyki z wyjątkiem obiektów służących zakwaterowaniu, – ciągi piesze i pieszo-rowerowe, – obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej służące obsłudze obszaru. Dopuszcza się: – utrzymanie istniejących ogrodów działkowych oraz ich wyznaczenie w planie miejscowym bez powiększania o tereny sąsiednie, – utrzymanie terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej i usługowej oraz ich wyznaczenie w planie miejscowym bez powiększania na tereny sąsiednie, – utrzymanie nieczynnego cmentarza ewangelickiego przy ul. Marka Prawego jako parku cmentarnego, – utrzymanie istniejących ogrodów przydomowych, – parkingi zajmujące maksymalnie 5% powierzchni. Celem nadrzędnym jest utrzymanie obszaru jako ogólnodostępnego o charakterze przestrzeni publicznej.
ZC	Obszar cmentarzy	Obszar obejmuje tereny istniejących i planowanych czynnych cmentarzy komunalnych oraz wyznaniowych, w tym: – kwatery grzebalne, kolumbaria, – kaplice, domy przedpogrzebowe, zabudowa administracyjno-gospodarcza oraz sanitarna związana z funkcjonowaniem cmentarzy, – zieleń urządzoną, – parkingi na potrzeby cmentarza.

		Dopuszcza się: – usługi handlu o powierzchni sprzedaży do 200 m^2 związane z cmentarzem, – dominanty wysokościowe w postaci wież kaplic.
ZD	Obszar ogrodów działkowych	Obszar obejmuje tereny przeznaczone pod rodzinne ogrody działkowe, w tym: – altany i budynki gospodarcze o powierzchni zabudowy do 35 m^2 zgodnie z przepisami odrębnymi[104], – szklarnie, – zbiorniki retencyjne i melioracje wodne, – urządzenia sportu i rekreacji przeznaczone do wspólnego korzystania. Dopuszcza się: – utrzymanie istniejącej spółdzielni socjalnej oraz jej wyznaczenie jako odrębnego terenu usługowego w planie miejscowym, – utrzymanie istniejących budowli z zakresu infrastruktury technicznej. Zakazuje się: – lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz służącej prowadzeniu działalności gospodarczej.
W	Obszar wód powierzchniowych	Obszar obejmuje tereny wód powierzchniowych płynących i stojących, w tym: – rzeki, potoki, stawy, – zbiorniki retencyjne, – budowle i urządzenia służące gospodarce wodnej, wodno-ściekowej, gospodarce rybackiej oraz energetyce wodnej, – budowle i urządzenia turystyki, sportu i rekreacji. Ustala się: – na obszarach objętych formami ochrony przyrody obowiązują ustalenia przepisów odrębnych, – na obszarach wskazanych do objęcia ochroną, w tym dla projektowanych użytków ekologicznych ustala się zakaz lokalizacji obiektów mogących wpłynąć negatywnie na siedliska przyrodnicze, w tym zakaz zabudowy, zasypywania oraz pogarszania stosunków wodnych. Dopuszcza się: – pozyskiwanie energii cieplnej z wód, – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów

[104] Ustawa z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych

		odrębnych z zakresu ochrony środowiska i przyrody.
WR	Obszar zbiornika retencyjnego	Obszar obejmuje tereny planowanych zbiorników retencyjnych. Ustala się: – dokładną lokalizację oraz granice zbiorników należy ustalić w planie miejscowym na podstawie badań hydrogeologicznych. Dopuszcza się: – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska i przyrody.

2.3.e. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Tabela 38. Kierunki zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Symbol obszaru	Nazwa obszaru	Kierunki zagospodarowania
RU	Obszar produkcji rolnej	Obszar obejmuje tereny rolne przeznaczone do intensywnej produkcji rolniczej, w tym: – produkcję rolną roślinną i zwierzęcą, – składy i magazyny produktów rolnych oraz przetwórstwo rolno-spożywcze, – obiekty inwentarskie o obsadzie do 210 DJP, przy czym: o w zasięgu strefy zwartej zabudowy wsi do 120 DJP, o na terenach wyznaczonych we wsi Brzezina do 500 DJP, – usługi handlu związane z działalnością rolniczą, – budynki i budowle rolnicze, – szklarnie, – grunty rolne, łąki i pastwiska, – zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne i przydrożne, pasy wiatrochronne, – wody śródlądowe płynące i stojące, melioracje wodne, zbiorniki małej retencji, stawy hodowlane, – drogi transportu rolnego i leśnego, drogi publiczne, drogi rowerowe, – obiekty i sieci infrastruktury technicznej. Dopuszcza się: – utrzymanie wyższej obsady zwierzęcej, jeżeli została ona ustalona w planach miejscowych uchwalonych przed wejściem w życie niniejszego Studium, – utrzymanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

		i wielorodzinnej oraz obiektów zamieszkania zbiorowego, w tym mieszkań pracowniczych, związanych z funkcjonowaniem ośrodka produkcji rolnej, oraz ich wyznaczenie jako odrębnych terenów w planie miejscowym, – utrzymanie istniejącego ośrodka pomocy i opieki społecznej funkcjonującego na terenie folwarku Leopold w Warmątowicach (osada Pakoszyn), oraz jego wyznaczenie jako odrębnego terenu w planie miejscowym, – lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z uwzględnieniem ograniczeń i dopuszczeń w zakresie obsady zwierzęcej, – lokalizację mikroinstalacji i małych instalacji odnawialnych źródeł energii, w tym na obszarach wyznaczonych na rysunku Studium, o mocy powyżej 100 kW[105]. ~~– na obszarach zlokalizowanych poza strefą zwartej zabudowy wsi dopuszcza się elektrownie wiatrowe o wysokości całkowitej do 30 m, z uwzględnieniem wymogów w zakresie odległości od zabudowy mieszkaniowej wynikających z przepisów odrębnych.~~[106] Zakazuje się: – lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, – lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z dopuszczeniem określonej wyżej obsady zwierzęcej.
RR	Obszar obsługi rolnictwa	Obszar obejmuje tereny rolne, na których dopuszcza się lokalizację budynków i budowli obsługi rolnictwa, w tym: – budynki gospodarcze i inwentarskie o obsadzie całkowitej do 60 DJP, – stajnie, ujeżdżalnie oraz inne obiekty związane z hodowlą zwierząt, – szklarnie, – budowle rolnicze. Ustala się: – obowiązek zachowania minimalnej odległości zabudowy od brzegów naturalnych cieków i zbiorników wodnych: o 20 m dla budynków inwentarskich, stajni, krytych ujeżdżalni, budynków gospodarczych, wiat, o 50 m dla budowli rolniczych oraz szklarni.

[105] Na podstawie Rozstrzygnięcia Nadzorczego Wojewody Opolskiego Nr IN.I.742.8.2021.KM z dnia 4 czerwca 2021 r. z rodzajów instalacji odnawialnych źródeł energii wykluczone zostały instalacje wykorzystujące energię wiatru o mocy większej niż moc mikroinstalacji.

[106] Skreślenie na podstawie Rozstrzygnięcia Nadzorczego Wojewody Opolskiego Nr IN.I.742.8.2021.KM z dnia 4 czerwca 2021 r.

		Zakazuje się: – lokalizacji budynków mieszkalnych w zabudowie zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej.
R	Obszar rolny	Obszar obejmuje tereny rolne, w tym: – grunty orne, łąki i pastwiska, – sady i ogrody, – zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne i przydrożne, pasy wiatrochronne, – wody śródlądowe płynące i stojące, melioracje wodne, zbiorniki małej retencji, stawy hodowlane, – lasy, dolesienia i zalesienia na gruntach klas V i VI o powierzchni do 5 ha, – drogi transportu rolnego i leśnego, drogi publiczne, drogi rowerowe, – linie kolejowe do terenów przemysłowych, – obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, z wyjątkiem instalacji odnawialnych źródeł energii, – budowle rolnicze. Ustala się: – obowiązek zachowania minimalnej odległości budowli rolniczych: o 50 m od brzegów cieków i zbiorników wodnych, o 100 m od strefy zwartej zabudowy wsi, o 500 m od strefy śródmiejskiej, – wyszczególnione wyżej odległości nie dotyczą wiat rolniczych, silosów typu BIN na zboże i pasze, – ochronę gruntów rolnych I - III klasy bonitacyjnej oraz gleb pochodzenia organicznego, – ochronę i wyznaczanie istniejących zadrzewień śródpolnych (Lz) jako odrębnych terenów w planach miejscowych, chyba że kolidują one z siecią drogową lub infrastrukturą techniczną. Dopuszcza się: – wyznaczanie w planie miejscowym terenów lokalizacji budynków inwentarskich o obsadzie całkowitej do 100 DJP, z zachowaniem odległości min. 200 m od strefy zwartej zabudowy wsi oraz min. 500 m od granicy obszarów zabudowy mieszkaniowej: M, MU i MW położonych w granicach miasta, – wyznaczanie w planie miejscowym terenów dopuszczonej lokalizacji urządzeń służących pozyskiwaniu energii z odnawialnych źródeł energii o mocy do 2 MW w zakresie fotowoltaiki, jeżeli przed wejściem w życie planu miejscowego zostało wydane prawomocne pozwolenie na budowę

		dla takiej inwestycji, wydane na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Zakazuje się: – lokalizacji zabudowy niezwiązanej z rolnictwem na gruntach rolnych I-III klasy bonitacyjnej oraz na glebach pochodzenia organicznego, z wyjątkiem dróg, obiektów i sieci infrastruktury technicznej, – lokalizacji zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej i letniskowej (budynki rekreacji indywidualnej), – eksploatacji kopalin.
RZ1	Obszar dolinnych korytarzy ekologicznych	Obszar obejmuje tereny: – trwałych użytków zielonych, łąki i pastwisk, położonych w dolinach cieków wodnych, – nieużytki, torfowiska i zabagnienia, – wody śródlądowe płynące i stojące, zbiorniki retencyjne, – stawy hodowlane. Dopuszcza się: – budowę dróg oraz sieci, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej. Zakazuje się: – osuszania terenu oraz działań powodujących negatywne zmiany reżimu wodnego, – zalesiania, – likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych, – lokalizacji budynków (w tym inwentarskich) oraz budowli rolniczych w pasie o szerokości 50 m w obie strony od brzegów cieków i zbiorników wodnych, przy czym na Obszarze Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie" obowiązują przepisy uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie obszarów chronionego krajobrazu, – lokalizacji instalacji odnawialnych źródeł energii, – lokalizacji zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej i letniskowej (budynki rekreacji indywidualnej).
RZ2	Obszar górskich i podgórskich łąk i pastwisk	Obszar obejmuje tereny trwałych użytków zielonych, łąki i pastwisk położone na obszarze Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny". Ustala się: – na obszarach objętych formami ochrony przyrody, w tym w szczególności

		w granicach rezerwatu przyrody „Ligota Dolna”, w zakresie zasad zagospodarowania terenów obowiązują przepisy odrębne oraz ustalenia planów ochrony, w tym zakaz zabudowy, – ochronę pieca wapienniczego „Ikar”, – ochronę siedlisk przyrodniczych. Dopuszcza się: – na obszarach położonych poza rezerwatem przyrody „Ligota Dolna”– lokalizację obiektów i urządzeń sportowych i rekreacyjnych na potrzeby rozwoju turystyki, w tym m.in. związanych z udostępnieniem terenu wokół pieca wapienniczego „Ikar”, kamieniołomu, budową ścieżki dydaktycznej w ramach Geoparku Krajowego oraz wznowieniem /przywróceniem tradycji lotniczych stanowiących dziedzictwo kulturowe wsi Ligota Dolna. Zakazuje się: – lokalizacji budynków, – zalesiania, – lokalizacji instalacji odnawialnych źródeł energii.

2.3.f. Obszary leśne

Tabela 39. Kierunki zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla obszarów leśnych

Symbol obszaru	Nazwa obszaru	Kierunki zagospodarowania
ZL	Obszar lasów	Obszar obejmuje tereny leśne, w tym: – lasy, dolesienia i zalesienia, – szkółki i uprawy leśne, – wody śródlądowe płynące i stojące, melioracje wodne, zbiorniki retencyjne, – budynki i budowle służące gospodarce leśnej, w tym związane z administracją i gospodarowaniem w lasach (w tym mieszkalne), edukacją leśną, turystyką i rekreacją, – dostrzegalnie pożarowe, – parki leśne, – drogi transportu rolnego i leśnego, drogi publiczne, – obiekty i sieci infrastruktury technicznej. Na obszarach objętych formami ochrony przyrody, w tym w szczególności w granicach rezerwatów przyrody „Tęczynów” oraz „Płużnica”, obowiązują ustalenia planów ochrony, w tym zakaz zabudowy.

		Dopuszcza się: – przekształcenie lasów położonych w granicach strefy zwartej zabudowy wsi na obszary zieleni urządzonej, przy czym ustala się obowiązek utrzymania terenu jako zadrzewionego w minimum 90%.
ZLD	Obszar zalesień	Obszar obejmuje tereny planowanych zalesień stanowiących formę zieleni izolacyjnej, w tym od uciążliwych zakładów przemysłowych, kopalń, linii kolejowej, dróg. Ustala się: zalesienia zgodnie z roślinnością potencjalną. Dopuszcza się: – obiekty i sieci infrastruktury technicznej, – wody śródlądowe płynące i stojące, melioracje wodne, zbiorniki retencyjne, – utrzymanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej i jej wyznaczenie jako odrębnych terenów w planie miejscowym, bez powiększania na tereny sąsiednie.

/źródło: opracowanie własne/

2.4. Wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów

Uwzględniając wymagania ładu przestrzennego, w tym architektury i urbanistyki oraz zrównoważonego rozwoju, ustala się następujące parametry i wskaźniki urbanistyczne dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów, stanowiące wytyczne do określania tych wymagań w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:

Tabela 40. Parametry i wskaźniki urbanistyczne

Symbol obszaru	Funkcje terenów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	Maksymalna wysokość zabudowy [m]	Maksymalna powierzchnia zabudowy [%]	Minimalna powierzchnia biologicznie czynna [%]
1	2	3	4	5
MW	Zabudowa wielorodzinna Usługi podstawowe Usługi ponadpodstawowe (dopuszczony zakres)	18	45	25
MU	Zabudowa wielorodzinna Usługi podstawowe Usługi ponadpodstawowe	18	80 / strefa A 45 / strefy B i C	25
M	Zabudowa jednorodzinna (w tym szeregowa) [a]	10 (12) [a]	40 (50)	40 (25) [a]
	Zabudowa wielorodzinna	11	40	30
	Zabudowa zagrodowa (w tym budynki i budowle służące bezpośrednio działalności rolniczej) [a]	10 (15) [a]	50	30
	Usługi podstawowe Usługi ponadpodstawowe	12	40	30
	Rzemiosło i produkcja	12	40	20
RM	Zabudowa zagrodowa (w tym budynki i budowle służące bezpośrednio działalności rolniczej) [a]	10 (15) [a]	50	30
	Usługi podstawowe Usługi ponadpodstawowe	12	40	30
	Rzemiosło i produkcja	12	40	20
U	Zabudowa wielorodzinna	18 / strefy: A, B i D 15 /strefy C i G	50	25
	Usługi podstawowe			20
	Usługi ponadpodstawowe			20
	Usługi handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2		60	15
	Rzemiosło i produkcja		40	20
US	Usługi sportu i rekreacji Usługi (dopuszczony zakres)	18 / strefy: A, B i D, 12 / strefy C i G	40	40
UPS	Więziennictwo, w tym: zakłady karne, produkcja w ramach zakładu karnego (w tym budowle) [a]	18 (32) [a]	60	10
UP	Usługi ponadpodstawowe (dopuszczony zakres)	18 / strefa A, B, C i G 30 (40) [a] / strefy D i E	60	20
	Usługi handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2		60	15
	Produkcja, składy i magazyny, rzemiosło, obsługa komunikacji (w tym budowle) [a]		60	10

P	Produkcja przemysłowa, Składy i magazyny, Usługi handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2, Usługi (dopuszczony zakres) (w tym budowle i instalacje OZE) [a]	50 (120) [a]	80	10
PG	Przemysł górniczy, produkcja, składy i magazyny związane z działalnością górniczą (w tym budowle) [a]	30 (50) [a]	30	10
PE	Produkcja energii (w tym wiatraki na obszarach wyznaczonych na rysunku Studium) [a]	30 (120) [a]	50	50
IT	Infrastruktura techniczna: – elektroenergetyki, – gazownictwa, – wodociągów, – kanalizacji, – telekomunikacji, – gospodarowania odpadami, – ciepłownictwa (w tym budowle) [a]	30 (120) [a]	80	10
KK	Komunikacja kolejowa, zabudowa usługowa, składy i magazyny (w tym budowle) [a]	18 (120) [a]	Nie ustala się	Nie ustala się
ZP	Zieleń urządzona	9	10	80
ZC	Cmentarze	15	20	40
ZD	Zabudowa związana z ogrodami działkowymi	5	10	70
	Usługi (ograniczony zakres)	6	30	60
RU	Produkcja rolna (w tym budowle) [a]	15 (30) [a]	60	20
RR	Obsługa rolnictwa, w tym budynki i budowle służące bezpośrednio działalności rolniczej	12	30	30
R	Tereny rolnicze, w tym budowle rolnicze i budynki inwentarskie	12	Nie ustala się	Nie ustala się
ZL	Lasy, w tym zabudowa związana z gospodarką leśną (w tym dostrzegalnie pożarowe) [a]	15 (60) [a]	Nie ustala się	Nie ustala się
W	Wody	Nie ustala się	Nie ustala się	Nie ustala się

[a] wartość podana w nawiasie w kolumnie 3, 4 i 5 dotyczy typu zabudowy podanego w nawiasie w kolumnie 2
/źródło: opracowanie własne/

Ustala się następujące wytyczne stosowania parametrów i wskaźników urbanistycznych ustalonych w Tabeli 40 na etapie sporządzania planu miejscowego:

– przy ustalaniu wysokości zabudowy na poszczególnych terenach, należy uwzględnić obowiązujące przepisy prawa lotniczego, w tym m.in. w zakresie ochrony lotniczych urządzeń naziemnych,

– utrzymuje się obecną wysokość dominant przestrzennych stanowiących: ratusz wraz z wieżą, wieżę zamkową w Parku Miejskim, wieżę ciśnień, kościoły i wieże kościelne, dopuszcza się ustalanie w planach miejscowych nowych dominant,

– wysokość zabudowy może być w uzasadnionych wypadkach korygowana w celu dostosowania do lokalnych uwarunkowań, lecz nie więcej niż o 20%,

– dopuszcza się utrzymanie istniejącej zabudowy przekraczającej ustalone wskaźniki zagospodarowania terenu,

- w strefie śródmiejskiej dla terenów położonych na obszarach MU oraz U dopuszcza się zmianę wskaźników urbanistycznych w nawiązaniu do istniejących uwarunkowań, w tym: zwiększenie powierzchni zabudowy do 90%, a także zmniejszenie udziału powierzchni biologicznie czynnej w stosunku do powierzchni działki budowlanej do 10%. Powyższe dopuszczenie dotyczy w szczególności działek, na których zlokalizowane są obiekty zabytkowe oraz działek pod obiekty nowe stanowiące uzupełnienie zwartej pierzei ulicznej lub tworzących tą pierzeję,
- na obszarach U wyznaczonych w granicach zwartej zabudowy wsi, dopuszcza się zwiększenie powierzchni zabudowy do 80% oraz zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej do 10% w nawiązaniu do lokalnych uwarunkowań, w tym stopnia zainwestowania terenu,
- dla istniejącej zabudowy jednorodzinnej zlokalizowanej na obszarach funkcjonalnych innych niż M i RM, która została dopuszczona do utrzymania i wyznaczenia w planach miejscowych, należy stosować wskaźniki jak dla zabudowy jednorodzinnej na obszarze M,
- w celu zwiększenia adaptacji do zmian klimatu, w planach miejscowych należy, tam gdzie to możliwe, dążyć do ustalania wskaźnika minimalnej powierzchni biologicznie czynnej na poziomie wyższym niż wskazany w Tabeli 40,
- wysokość obiektów infrastruktury technicznej zlokalizowanych na terenach rolniczych R, w tym słupów energetycznych, telekomunikacyjnych oraz masztów pomiarowych należy w miarę potrzeb ustalić w planie miejscowym,
- wysokość całkowitą turbin wiatrowych (wiatraków), obszary ich lokalizacji oraz strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu ustalono odrębnie, w zapisach dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych, na których dopuszczona została ich lokalizacja,
- w przypadku zastosowanego określenia „nie ustala się" – dany parametr lub wskaźnik należy w miarę potrzeb ustalić w planie miejscowym.

2.5. Tereny wyłączone z zabudowy

Wyznacza się następujące tereny objęte zakazem zabudowy:

- chronione na podstawie przepisów odrębnych tereny rezerwatów przyrody „Ligota Dolna", „Tęczynów" i „Płużnica",
- tereny zlokalizowane na Obszarze Natura 2000 „Góra Św. Anny", na których występują płaty chronionych siedlisk przyrodniczych,
- tereny projektowanych stanowisk dokumentacyjnych i użytków ekologicznych,
- tereny gruntów rolnych I-III klasy bonitacyjnej, z wyjątkiem terenów wyznaczonych pod zabudowę na rysunku Studium, przy czym zakaz nie dotyczy zabudowy rolniczej oraz inwestycji celu publicznego w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej,
- tereny podmokłych i okresowo podmakających łąk i pastwisk zlokalizowanych w dolinnym korytarzu ekologicznym rzeki Jemielnica (Chrząstawa) oraz Kobylec, przy czym zakaz nie dotyczy realizacji inwestycji celu publicznego

w zakresie komunikacji, infrastruktury technicznej, gospodarki wodnej oraz obiektów służących racjonalnej gospodarce rolnej, która nie wpłynie negatywnie na środowisko,

- obszar zagrożenia geologicznego we wsi Dziewkowice.

2.6. Obszary i zasady ochrony środowiska i przyrody

2.6.a. Obszary i zasady ochrony środowiska

Na obszarze całej gminy, z wyłączeniem obszaru przemysłowego P, obszarów przemysłu górniczego PG, obszarów infrastruktury technicznej i usług komunalnych IT oraz obszaru produkcji rolnej RU w Brzezinie, wprowadza się zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów odrębnych, przy czym dla części obszarów wprowadzono dodatkowe ograniczenia. Zakaz nie dotyczy dróg, linii kolejowych oraz sieci, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, w tym instalacji radiokomunikacyjnej, radiolokacyjnej i radionawigacyjnej.

Na obszarze całej gminy wprowadza się zakaz lokalizacji przedsięwzięć wymagających ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania oraz składowania poza składowiskiem odpadów i termicznego przekształcania odpadów, z wyjątkiem odpadów stanowiących biomasę.

Dopuszcza się wykorzystanie odpadów obojętnych, budowlano-rozbiórkowych, minerałów oraz niezanieczyszczonej gleby i ziemi do rekultywacji terenów zdegradowanych lub niwelacji terenu, przy czym należy uwzględnić wymogi ochrony środowiska i przyrody, w tym ustalenia przepisów odrębnych dla stref ochronnych ujęć wody oraz form ochrony przyrody.

Wskazuje się konieczność podjęcia działań zmierzających do:

- rekultywacji terenów zdegradowanych,
- likwidacji i rekultywacji dzikich wysypisk śmieci,
- stosowania zabiegów ograniczających negatywne przekształcenia gleb na skutek erozji,
- zachowania i wzbogacania składu gatunkowego roślin i zwierząt.

Obejmuje się ochroną grunty rolne klas I-III oraz grunty rolne położone w dolinach cieków wodnych stanowiące łąki i pastwiska.

Przyjmuje się jako priorytet poprawę stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych poprzez:

- przywrócenie wartości użytkowych wodom rzek i ich dopływów,
- ochronę zbiorników wód podziemnych GZWP: nr 333, 327 i 335 przed zanieczyszczeniami,
- likwidację lub zabezpieczenie wszelkich obiektów zagrażających jakości wód podziemnych i powierzchniowych,
- maksymalne ograniczenie zanieczyszczonych spływów powierzchniowych,
- ograniczenie stosowania nawozów w pasie 50 m od brzegów rzek,
- ograniczenie bezściółkowej hodowli trzody chlewnej.

W odniesieniu do sieci hydrograficznej, w planach miejscowych należy dążyć do przywracania naturalnego charakteru i biegu rzek, w tym z odtwarzaniem ich meandrów. Wskazane jest również ustalanie granic terenów wód płynących według ich faktycznego przebiegu, szczególnie w sytuacji, gdy przebieg ten różni się od granic działek ewidencyjnych.

Korzystanie z wód, w tym pobór wód podziemnych, poprzez istniejące i nowe ujęcia oraz zrzut ścieków należy prowadzić zgodnie z przepisami odrębnymi.

Wskazuje się konieczność ochrony terenów narażonych na hałas, głównie pochodzenia komunikacyjnego, poprzez strefowanie zabudowy, wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej oraz stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych przy budowie obiektów chronionych (głównie mieszkaniowych), jak również ograniczanie immisji hałasu u źródła, w tym poprzez budowę obwodnicy miasta Strzelce Opolskie oraz obwodnic miejscowości leżących w ciągu drogi krajowej nr 94.

Wskazuje się konieczność ograniczenia tzw. „niskiej emisji", w tym poprzez promowanie nowoczesnych, wysokowydajnych źródeł energii cieplnej oraz instalacji wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii.

2.6.b. Obszary i zasady ochrony przyrody

Na terenie gminy Strzelce Opolskie występują obiekty i obszary objęte ochroną prawną na podstawie ustawy o ochronie przyrody, ustawy o lasach, ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz prawa międzynarodowego, wchodzące w skład Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych ESOCh. Szczegółową charakterystykę poszczególnych obszarów oraz form ich ochrony zawarto w rozdziale II.3.1.

Główne cele ochrony obszarów cennych przyrodniczo to:

- zachowanie najcenniejszych fragmentów przyrody naturalnej, walorów krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego,
- stwarzanie korzystnych warunków do prawidłowego funkcjonowania systemów przyrodniczych, ich trwałości i zdolności odtwarzania,
- zachowanie i wzbogacanie ekosystemów leśnych i łąkowych z charakterystyczną florą i fauną,
- zachowanie walorów geologicznych i geomorfologicznych Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny",
- zachowanie ukształtowanego zespołu kulturowo-krajobrazowego Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny",
- zwiększanie świadomości ekologicznej lokalnych społeczności w zakresie konieczności zachowania bogactwa przyrodniczego.

W granicach poszczególnych obszarów chronionych obowiązują zapisy ustanawiających je aktów prawnych wraz z planami ochrony i planami zadań ochronnych, które wymagają uwzględnienia przy sporządzaniu planów miejscowych, w tym:

Rezerwat przyrody „**Ligota Dolna**" – chroniony na podstawie Zarządzenia Nr 3/13 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 21 stycznia 2013 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Ligota Dolna" (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2013 r. poz. 306). Celem ochrony jest zachowanie łąk kserotermicznych. Na terenie rezerwatu obowiązują działania ochronne zgodnie z planem ochrony (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 1 sierpnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Ligota Dolna" Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2014 r. poz. 1857).

Rezerwat przyrody „**Płużnica**" – chroniony na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Płużnica" (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2018 r. poz. 574 i 3381). Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowisk buczyn o charakterze

zbliżonym do naturalnego. Na terenie rezerwatu obowiązują zasady gospodarowania zgodnie z planem ochrony (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 21 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Płużnica" Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2018 r. poz. 1551).

Rezerwat przyrody „**Tęczynów**" – chroniony na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 8 lipca 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Tęczynów" (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2016 r. poz. 1571). Celem ochrony jest zachowanie drzewostanu buczyny niżowej i grądu subkontynentalnego z rzadkimi i chronionymi gatunkami runa leśnego. Na terenie rezerwatu obowiązują zasady gospodarowania zgodnie z planem ochrony (Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 13 września 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Tęczynów" Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2016 r. poz. 1883).

Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny" – ustanowiony rozporządzeniem Nr 0151/P/17/06 Wojewody Opolskiego z dnia 8 maja 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny" (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2006 r. Nr 33, poz. 1134).

Na podstawie § 5 ww. rozporządzenia na obszarze Parku obowiązują następujące zakazy:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego, lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynów,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową,
- utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych.

Zgodnie z zapisami art. 17 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, ustanowione zakazy nie dotyczą:

- wykonywania zadań wynikających z planu zadań ochronnych,
- wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa,
- prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym,
- realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Obowiązującym aktem prawnym określającym szczegółowe cele ochrony przyrody oraz stanowiącym podstawę gospodarowania na obszarze Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny" jest rozporządzenie Nr 0151/P/1/09 Wojewody

Opolskiego z dnia 2 kwietnia 2009 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny" (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2009 r. Nr 25 poz. 412).

Obszar siedliskowy sieci Natura 2000 Góra Świętej Anny PLH 160002 – ustanowiony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000.

Zgodnie z art. 33 ustawy o ochronie przyrody, na istniejących i proponowanych obszarach Natura 2000 zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Plany lub projekty przedsięwzięć o potencjalnym bezpośrednim lub pośrednim wpływie na stan obszaru Natura 2000 podlegają ocenie oddziaływania na środowisko pod względem ewentualnych skutków w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Zarządzeniem Nr 11/12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 13 kwietnia 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 3878), zmienionym Zarządzeniem Nr 30/12 z dnia 12 listopada 2012 r. oraz Zarządzeniem z dnia 6 grudnia 2019 r. ustanowiono plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góra Świętej Anny PLH160002. Głównym celem działań ochronnych jest osiągnięcie właściwego stanu ochrony siedlisk objętych ochroną. Plan określa działania ochronne dla poszczególnych siedlisk, w tym występujących na terenie gminy Strzelce Opolskie płatów siedlisk o kodach:

- 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis Festucion pallentis*), stanowiące stanowisko priorytetowe gdy występują na nich ważne stanowiska storczyków,
- 8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis*,
- 9130 Żyzne buczyny *(Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion).*

Na obszarach chronionych płatów siedlisk przyrodniczych położonych w granicach rezerwatów przyrody oraz obszaru Natura 2000 wprowadza się zakaz zabudowy.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie" – objęty ochroną prawną na podstawie Uchwały Nr XX/228/2016 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 27 września 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2017 r. poz. 414 i 1675). W celu zachowania walorów OChK uchwała wprowadza szereg zakazów i ograniczeń w zagospodarowaniu terenów. Zapisy uchwały wymagają uwzględnienia przy sporządzaniu planów miejscowych, w tym w szczególności w zakresie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych.

Pomniki przyrody – obowiązują zasady ochrony określone w uchwałach Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich ustanawiających poszczególne pomniki przyrody, w tym szczególne cele ochrony oraz zakazy właściwe dla danego pomnika.

Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów – podlegają one ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody wraz z aktami wykonawczymi. Dla obszaru gminy należy wykonać odrębną dokumentację stanowiącą szczegółową

inwentaryzację przyrodniczą, mającą na celu weryfikację źródłowych danych dotyczących potencjalnych stanowisk chronionych roślin i grzybów oraz siedlisk zwierząt, dokonać ich identyfikacji w terenie oraz oznaczenia na mapie.

Na obszarze gminy Strzelce Opolskie leżącym poza Obszarem Natura 2000 występują siedliska przyrodnicze będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, które wymagają ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. poz. 1713), oraz stanowiska roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową zgodnie z rozporządzeniami w sprawie ochrony gatunkowej roślin, ochrony gatunkowej grzybów i ochrony gatunkowej zwierząt, a także gatunków zagrożonych wyginięciem (np. znajdujących się na regionalnej czerwonej liście) lub rzadkich. Siedliska te zostały zidentyfikowane podczas badań terenowych przeprowadzonych przez PGL Lasy Państwowe na obszarze lasów będących w zasobie ALP. Na przedmiotowych siedliskach jako priorytet ustala się ochronę przed zabudową i zmianą sposobu użytkowania.

2.6.c. Obszary wskazane do ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Wskazuje się konieczność objęcia ochroną na podstawie zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego następujących komponentów środowiska:

- obszary występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych GZWP nr: 333, 327 i 335,
- korytarze ekologiczne wpisane do sieci Econet-Polska,
- lokalne korytarze ekologiczne,
- aleje drzew przydrożnych i śródpolnych, w tym aleje czereśniowe,
- istniejące remizy śródpolne i oczka wodne,
- nieczynny kamieniołom wapienia w Ligocie Dolnej,
- obszary projektowanych użytków ekologicznych oraz stanowisk dokumentacyjnych do czasu ich prawnego ustanowienia.

Uwzględnia się **korytarze ekologiczne** przebiegające przez teren gminy Strzelce Opolskie, w tym:

- **korytarz ekologiczny dolinny o znaczeniu regionalnym** (łąkowo-wodny) – łąki wzdłuż rzeki Jemielnica oraz zachodnia część wsi Grodzisko, zgodnie z oznaczeniem na rysunku Studium,
- **korytarz herpetologiczny** (płazów i gadów) **o znaczeniu regionalnym** (dolinny, łąkowo-wodny) – łąki wzdłuż rzeki Jemielnica, który zawiera się w korytarzu ekologicznym dolinnym, a jego zasięg jest zależny od gatunku chronionego,
- **korytarz ornitologiczny** (przelotu ptaków) **o znaczeniu ponadregionalnym** (leśno-łąkowy) – na północ od rzeki Jemielnica oraz wschodnie krańce gminy (korytarz ekologiczny Lasy Lublinieckie), zgodnie z oznaczeniem na rysunku Studium,
- **korytarz ekologiczny dla dużych ssaków** (leśno-łąkowo-wodny) – wschodnia i północna część gminy, w tym:
  - o znaczeniu ponadregionalnym: wsie Płużnica Wielka, Błotnica Strzelecka, Warmątowice oraz część Dziewkowic i Brzeziny, zgodnie z oznaczeniem na rysunku Studium,

  - o znaczeniu regionalnym: wsie Dziewkowice, Szczepanek, Jędrynie, Osiek, Kadłub, północno-wschodnia część Rozmierki oraz miasta Strzelce Opolskie,

- **korytarz chiropterologiczny** (leśno-łąkowy) – południowa i zachodnia część gminy, w tym: Ligota Dolna, Ligota Górna, Niwki, Kalinowice, Kalinów, południowa część Rożniątowa,
- **korytarz florystyczny** (leśno-łąkowy) – obszar w rejonie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny", w tym: Ligota Dolna, Ligota Górna, południowa część wsi Niwki.

Zasady ochrony i kierunki zagospodarowania korytarzy ekologicznych:

- ochrona przed przerwaniem ciągłości korytarzy poprzez:
  - ochronę dolin rzecznych przed nową zabudową,
  - na obszarach zurbanizowanych – unikanie ciągłej, zwartej zabudowy poprzez pozostawianie przyrodniczych luk i przejść umożliwiających przemieszczanie się zwierząt (szczególnie na obszarze korytarzy dolinnych),
- zapobieganie likwidacji, odtwarzanie i ochrona starorzeczy przed zasypywaniem, osuszaniem, zmianą sposobu użytkowania,
- przywracanie naturalnego charakteru i biegu rzek, w tym koryt i dolin rzecznych,
- utrzymywanie naturalnych cieków i oczek wodnych oraz wprowadzanie zbiorników małej retencji,
- wzbogacanie krajobrazu rolniczego zadrzewieniami i zakrzewieniami, w tym poprzez zadrzewienia śródpolne, przydrożne aleje drzew, pasy wiatrochronne,
- ochrona ekosystemów wód poprzez ich biologiczną obudowę, w tym: utrzymywanie zadrzewień nadwodnych i łąk w dolinach rzecznych oraz na terenach sąsiadujących z ciekami i zbiornikami wodnymi,
- zakaz zalesiania łąk i pastwisk położnych w strefie dolinnych korytarzy ekologicznych,
- zakaz zalesiania śródleśnych łąk, polan i nieużytków,
- zwiększanie udziału obszarów leśnych poza korytarzami dolinnymi, w szczególności na gruntach rolnych niskich klas bonitacyjnych (V i VI) położonych w strefie korytarza ekologicznego dla dużych ssaków,
- zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej na obszarach zurbanizowanych,
- ochrona torfowisk, obszarów podmokłych i bagiennych przed osuszaniem,
- ochrona obszarów źródliskowych przed zabudową i zainwestowaniem.

Wskazuje się do objęcia ochroną teren proponowanego **Parku Krajobrazowego „Dolina Małej Panwi"**, przy czym do czasu jego prawnego ustanowienia przez marszałka województwa, dla przedmiotowego obszaru nie ustala się dodatkowych ograniczeń w zabudowie ani zagospodarowaniu terenu.

Wskazuje się do objęcia ochroną **projektowane użytki ekologiczne oraz stanowiska dokumentacyjne** wyszczególnione w rozdziale II.3.2, przy czym do czasu podjęcia odpowiednich uchwał przez Radę Miejską obszary te należy chronić przed zabudową i zmianą sposobu użytkowania poprzez zapisy planów miejscowych.

Obejmuje się ochroną istniejące i historyczne **aleje drzew** – ustala się ich zachowanie, odnawianie i realizację poprzez nowe nasadzenia gatunkami zgodnymi z roślinnością potencjalną oraz lokalną tradycją, w tym w szczególności jako aleje czereśniowe na terenie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny" i jego otuliny.

2.7. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Obiekty i obszary zabytkowe, w tym układ urbanistyczny starego miasta oraz stanowiska archeologiczne, wpisane do **rejestru zabytków** podlegają ochronie na podstawie przepisów odrębnych ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wszelkie ustalenia w planach miejscowych dotyczące obiektów i obszarów rejestrowych dokonywane są w zgodnie z wymogami konserwatora zabytków oraz w uzgodnieniu z nim. Uzgodnienia wymagają również prace remontowe i budowlane prowadzone przy zabytku. Na etapie sporządzania planów miejscowych należy każdorazowo sprawdzić i odnieść się do aktualnego rejestru zabytków.

W odniesieniu do zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków, stanowisk archeologicznych nieujętych w rejestrze oraz proponowanych stref ochrony konserwatorskiej, ustala się ich uwzględnianie oraz obejmowanie ochroną w sporządzanych planach miejscowych.

Wskazuje się **granicę układu urbanistycznego „Stare Miasto",** wpisanego do rejestru zabytków, dla którego ustala się następujące wytyczne:

- zachowanie historycznego układu przestrzennego, tj. rozplanowania dróg, ulic, placów, linii zabudowy (w tym w granicy nieruchomości), kompozycji wnętrz urbanistycznych i kompozycji zieleni,
- odtworzenie zniszczonych elementów zespołu lub fragmentów historycznej kompozycji przestrzennej, lub inne ich oznaczenie umożliwiające identyfikację w terenie,
- dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie lokalizacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych oraz nawiązanie formami współczesnymi do lokalnej tradycji architektonicznej,
- zachowanie dotychczasowej, historycznej parcelacji terenu,
- oznaczenie obiektów wpisanych do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków w sposób umożliwiający ich identyfikację w terenie,
- zagospodarowanie placów i ulic stanowiących obszary przestrzeni publicznych przy uwzględnieniu ich dostępności dla osób niepełnosprawnych,
- dążenie do usunięcia elementów uznanych za zniekształcające założenie historyczne, w tym m.in. zespołów garażowych zlokalizowanych w sąsiedztwie bramy zamkowej.

Przed rozpoczęciem prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku rejestrowym, w tym w granicach zabytkowego układu urbanistycznego, należy uzyskać pozwolenie konserwatora zabytków, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Wyznacza się **strefy ochrony konserwatorskiej układu przestrzennego wsi** w następujących miejscowościach:

- **Rozmierz** – historyczny układ przestrzenny na planie owalnicy z zabudowanym tzw. nawsiem, cechujący się wysoką wartością[107],
- **Osiek –** historyczny układ przestrzenny wsi folwarcznej kmiecej, obejmującej folwark, przy którym rozwinęła się wieś o układzie ulicówki, z zabytkową zabudową skupioną wzdłuż ul. Strzeleckiej, cechujący się dobrą wartością układu przestrzennego[108],
- **Kadłub** – wieś cechująca się umiarkowaną wartością pojedynczych obiektów architektonicznych zespołu dworskiego (stary i nowy dwór, czworaki i pozostałości folwarku),
- **Rozmierka** – historyczny układ przestrzenny wsi z zachowanym w centrum placem i historycznymi elementami zabudowy.

Obejmuje się ochroną pozostałe wartościowe układy przestrzenne, dla których strefy ochrony konserwatorskiej należy wyznaczyć w planach miejscowych, w tym:

- **Brzezina –** zespół zabudowy folwarcznej,
- **Kalinowice –** zespół zabudowy folwarcznej wraz z parkiem krajobrazowym i alejami,
- **Kalinów** – układ zabudowy dworsko-folwarcznej wraz z parkiem krajobrazowym i towarzyszącą zabudową mieszkaniową robotników folwarcznych,
- **Ligota Dolna –** zespół zabudowy folwarcznej wraz z pozostałościami parku i piecem wapienniczym oraz układ zabudowy dawnej wsi kmiecej (ulicówka),
- **Płużnica Wielka** – układ przestrzenny zabudowy pałacowo-folwarcznej wraz z parkiem krajobrazowym,
- **Rożniątów –** zespół zabudowy folwarcznej,
- **Szymiszów –** zespoły zabudowy:
  - związanej z dawnym zakładem wapienniczym, tj. zabudowy mieszkaniowej robotników wraz z pałacem fabrykanta oraz zabudową administracyjną przy ul. Fabrycznej, a także zabudową w rejonie dworca kolejowego,
  - zespół zabudowy pałacowo-folwarcznej wraz z parkiem krajobrazowym oraz zachowaną zabudową wsi kmiecej,
- **Warmątowice –** zespół zabudowy folwarcznej wraz z zabudową mieszkaniową rolno-robotniczą, a także częściowo układ wsi kmiecej (owalnica),
- **Strzelce Opolskie –** zespoły zabudowy:
  - zespół zabudowy tzw. Wielkiego Folwarku przy ul. Marka Prawego,

[107] Waloryzacja zabytkowego zasobu wsi województwa opolskiego. Cele, metody, praktyka, Krajowy ośrodek badań i dokumentacji zabytków, Wojewoda Opolski, Opole 2010

[108] Ibidem

- zespół zabudowy folwarcznej przy ul. Mickiewicza,
- jednorodzinne osiedle mieszkaniowe Zydlungi,
- jednorodzinna i wielorodzinna zabudowa mieszkaniowa przy ul. Jarzębowej, ul. Brzozowej, ul. Bolesława Krzywoustego i ul. Klonowej,
- osiedle mieszkaniowe Koszary w rejonie ul. Opolskiej i ul. Sosnowej,
- osiedle mieszkaniowe w rejonie ul. Moniuszki, ul. Kupieckiej i ul. Zielonej.

W granicach stref ochrony konserwatorskiej ustala się:

- wymóg zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, w tym w szczególności układu drogowego oraz lokalizacji zabudowy względem drogi oraz względem granic działki,
- dostosowanie gabarytów i formy nowej zabudowy do budynków sąsiadujących o tym samym przeznaczeniu, w tym szczytowy lub kalenicowy układ dachów,
- zakaz zmiany układu przestrzennego historycznie ukształtowanych wnętrz urbanistycznych, w tym lokalizowania nowej zabudowy na obszarze historycznych placów folwarcznych.

Strefy obserwacji archeologicznej

Ustala się strefy obserwacji archeologicznej na obszarze wszystkich stanowisk archeologicznych, których lokalizacja jest znana, oraz dodatkowo na obszarze sołectwa Adamowice, gdzie istnieje prawdopodobieństwo natrafienia na ślady osadnictwa przedlokacyjnego. W granicach strefy przy prowadzeniu prac ziemnych należy zabezpieczyć nadzór archeologiczny.

W odniesieniu do nieczynnego cmentarza ewangelickiego zlokalizowanego na terenie miasta Strzelce Opolskie ustala się obowiązek uporządkowania terenu oraz zabezpieczenia nagrobków przed ich dewastacją. Zabrania się wywożenia (relokacji) istniejących nagrobków poza teren cmentarza. Dopuszcza się przekształcenie terenu nieczynnego cmentarza na park, przy czym należy zachować i odpowiednio wyeksponować wartości kulturowe miejsca oraz istniejący drzewostan.

Nie postuluje się tworzenia parków kulturowych. Nie wskazuje się również budynków i budowli współczesnych wymagających ochrony.

2.8. Kierunki rozwoju systemów komunikacji

Planowane zmiany w istniejącym systemie komunikacji drogowej mają na celu:

- poprawę przepustowości i prędkości przejazdu poprzez poszerzenie dróg do parametrów zgodnych z przepisami odrębnymi,
- poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszych, rowerzystów i kierowców samochodów,
- dywersyfikację środków transportu, w tym wzmocnienie znaczenia ruchu rowerowego,
- poprawę warunków zamieszkania i jakości środowiska,
- ułatwienie aktywizacji gospodarczej terenów Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach i Brzezinie.

2.8.a. Komunikacja drogowa

W celu osiągnięcia powyższych celów określa się następujące kierunki rozwoju układu drogowego:

1. Dla drogi krajowej nr 94 ustala się konieczność budowy obwodnicy południowej miasta Strzelce Opolskie jako drogi głównej ruchu przyspieszonego GP w celu przeniesienia ruchu tranzytowego pojazdów poza tereny zabudowane miasta. Wyznacza się orientacyjny przebieg projektowanej obwodnicy z dopuszczeniem jego korekty oraz wskazuje miejsca powiązań z lokalnym układem komunikacyjnym.
2. Dla drogi krajowej nr 88 ustala się konieczność przebudowy do parametrów drogi klasy głównej ruchu przyspieszonego GP na odcinku Strzelce Opolskie – węzeł autostradowy Strzelce Opolskie wraz z rozwiązaniem skrzyżowania umożliwiającego bezkolizyjne włączenie terenów inwestycyjnych Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach.
3. Dla drogi wojewódzkiej nr 426 relacji Kędzierzyn-Koźle – Strzelce Opolskie – Zawadzkie ustala się przebudowę na całym odcinku przebiegającym przez teren gminy do parametrów drogi klasy głównej G. W ciągu drogi wojewódzkiej projektuje się wschodnią obwodnicę oraz obejście centrum miasta powiązane z projektowaną obwodnicą południową.
4. Dla dróg powiatowych wskazuje się konieczność przebudowy do parametrów minimum klasy lokalnej L, a docelowo klasy zbiorczej Z, wraz z realizacją chodników oraz kanalizacji deszczowej na ich przebiegu przez tereny zabudowane.
5. W celu kształtowania spójności terytorialnej wskazuje się połączenia drogą publiczną klasy dojazdowej terenów wsi Brzezina i osady Księży Las należącej do wsi Olszowa w gminie Ujazd oraz projektowaną drogą publiczną powiatową terenów inwestycyjnych we wsi Brzezina z terenami inwestycyjnymi we wsi Olszowa oraz Sieroniowice w gminie Ujazd.
6. Ze względu na przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu pochodzenia komunikacyjnego na terenach chronionych akustycznie (zabudowa mieszkaniowa, szkoły, przedszkola, szpital), w tym od drogi krajowej nr 94, w sporządzanych planach miejscowych należy przewidzieć możliwość budowy obwodnic miejscowości, a jako działanie doraźne, wykonanie zabezpieczeń akustycznych, w tym m.in. poprzez realizację budowli dźwiękochłonnych, wałów ziemnych i pasów zieleni o charakterze izolacyjnym.
7. Ustala się budowę dróg dojazdowych do nowo projektowanych terenów mieszkaniowych oraz inwestycyjnych z uwzględnieniem etapowania, adekwatnie do realnych potrzeb występujących w tym zakresie i możliwości finansowych gminy, przy czym układ komunikacyjny należy projektować z uwzględnieniem możliwości jego dalszej kontynuacji.
8. Przebudowę i poszerzenie dróg należy prowadzić z priorytetem zachowania drzewostanu, w szczególności alei drzew oznaczonych na rysunku Studium, w tym poprzez budowę drugiej równoległej jezdni.

2.8.b. Komunikacja rowerowa

1. Ustala się priorytet komunikacji pieszej i rowerowej przy kształtowaniu wewnętrznej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta i poszczególnych wsi. Priorytet ten należy rozumieć jako wyznaczanie możliwie najkrótszych połączeń (przejść, ciągów pieszych, ścieżek i dróg rowerowych) zapewniających bezpieczną i sprawną komunikację pieszą i rowerową pomiędzy strefami zamieszkania a głównymi punktami węzłowymi (destynacjami).
2. Do głównych punktów węzłowych zalicza się: dworzec PKP, dworzec PKS, Rynek, Park Miejski, szpital, obiekty kultury, oświaty, sportu (basen, stadion), obiekty sakralne, cmentarze, jak również duże obiekty handlowe.
3. Ustala się nakaz zachowania w planach miejscowych istniejących na terenie miasta ciągów pieszych i pieszo-rowerowych, jako wyodrębnionych terenów o funkcji komunikacyjnej lub jako tereny zieleni urządzonej, w szczególności prowadzących w kierunku dworca PKP i PKS, Rynku, Parku Miejskiego.
4. Ustala się budowę nowych powiązań pieszych i rowerowych w obrębie miasta, w tym ścieżki rowerowej na osi wschód-zachód prowadzącej równolegle do drogi krajowej nr 94, oraz poza miastem – ścieżek rowerowych poprawiających skomunikowanie miasta z sąsiadującymi wsiami, w szczególności z Rożniątowem, Szymiszowem, Dziewkowicami i Rozmierką.
5. Ustala się budowę infrastruktury towarzyszącej ścieżkom rowerowym, w tym: wiat, punktów przestankowych i widokowych, parkingów rowerowych oraz zamkniętych wiat na rowery, w tym w szczególności w sąsiedztwie dworca PKP, w strefie śródmiejskiej (np. na terenach istniejących parkingów), w rejonie basenu i Parku Miejskiego.

2.8.c. Komunikacja kolejowa

1. Należy wzmacniać rolę komunikacji kolejowej w ruchu pasażerskim i towarowym, w tym o charakterze zewnętrznym, jak również wewnętrznym, obejmującym dojazdy do pracy i do szkoły.
2. Należy dążyć do wzmocnienia znaczenia magistralnej linii kolejowej nr E 132 na odcinku Opole – Katowice w przewozach pasażerskich oraz jej przebudowy do uzyskania parametrów pozwalających na osiągnięcie prędkości przejazdu 160 km/h.
3. W celu dywersyfikacji środków komunikacji zbiorowej wskazuje się potrzebę odbudowy linii kolejowej nr 175 na odcinku Kędzierzyn-Koźle – Fosowskie lub pozostawienie terenu linii jako rezerwy pod jej przyszłą odbudowę. Linia może stanowić istotne dla lokalnej społeczności i przedsiębiorstw połączenie towarowe i pasażerskie z sąsiednimi miastami, jak również pomiędzy terenami inwestycyjnymi zlokalizowanymi w gminie Strzelce Opolskie (Podstrefa Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, Strzelecki Park Przemysłowy w Warmątowicach i w Brzezinie), gminie Ujazd (Strefa Aktywności Gospodarczej) i gminie Kolonowskie.
4. Wskazuje się potrzebę rewitalizacji terenu dworca kolejowego w Strzelcach Opolskich oraz jego strefy wejściowej, a także wzmocnienia powiązań przestrzennych dworca kolejowego z centrum miasta. Powiązanie to jest nieczytelne przestrzennie, a obiekty Zakładu Karnego oraz zakładu produkcyjnego PPO stanowią istotną barierę przestrzenną w ruchu pieszych, jak również wpływają negatywnie na odbiór miasta przez przyjezdnych.

2.9. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

2.9.a. Zaopatrzenie w wodę

W zakresie zaopatrzenia w wodę wskazuje się następujące kierunki działań:

- podłączenie wszystkich indywidualnych odbiorców do sieci wodociągowych,
- wprowadzenie działań zmierzających do ochrony zasobów wód powierzchniowych i podziemnych,
- rozbudowę istniejących ujęć komunalnych oraz budowę nowych ujęć i zbiorników na wodę pitną,
- rozpoznanie i wspieranie rozwiązań mających na celu wykorzystanie wód opadowych (magazynowanie i wykorzystanie) w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach usługowych i zakładach przemysłowych.

2.9.b. System odbioru i oczyszczania ścieków

W zakresie gospodarki ściekowej wskazuje się następujące kierunki działań:

- sukcesywną modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków w Strzelcach Opolskich,
- budowę lokalnych oczyszczalni ścieków na terenach przemysłowych,
- dalszą rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej prowadzącą docelowo do przyłączenia wszystkich gospodarstw domowych i zakładów w gminie,
- budowę przydomowych i grupowych biologicznych oczyszczalni ścieków, w szczególności na obszarach, dla których nie jest planowane wyposażenie w kanalizację sanitarną,
- budowę suszarni osadów ściekowych na obszarze oczyszczalni ścieków w Strzelcach Opolskich.

W celu adaptacji do zmian klimatu dla obszaru gminy konieczne jest wypracowanie kompleksowego rozwiązania problemu zagospodarowania i odprowadzania wód opadowych (burzowych) i roztopowych, w szczególności z obszaru zabudowanego miasta oraz terenów przemysłowych. Wskazana jest integracja systemu gospodarki wodami opadowymi z gospodarką wodami powierzchniowymi oraz zwiększenie udziału błękitno-zielonej infrastruktury[109] w zagospodarowaniu wód poprzez budowę zbiorników retencyjnych i retencyjno-infiltracyjnych, niecek infiltracyjnych, ogrodów deszczowych oraz zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej na obszarach zabudowy, a także promowanie wykorzystania tzw. szarej wody i prowadzenie działań edukacyjnych dla mieszkańców.

Dopuszcza się łączne odprowadzanie ścieków stanowiących wody opadowe i roztopowe oraz wód chłodniczych stanowiących ścieki przemysłowe, przy czym za wody chłodnicze przyjmuje się wody używane w procesach produkcyjnych do celów chłodzenia zgodnie z definicją stosowaną przez Główny Urząd Statystyczny.

[109] Błękitno-zielona infrastruktura (BZI) to strategicznie zaplanowana sieć obszarów naturalnych i półnaturalnych, zaprojektowana i zarządzana w sposób mający zapewnić szeroką gamę usług ekosystemowych (Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Zielona infrastruktura – zwiększanie kapitału naturalnego Europy, Bruksela, dnia 6.5.2013, COM(2013) 249 final). Są to rozwiązania oparte na przyrodzie (NBS) wykorzystujące zieleń i wodę, w tym wody opadowe, do łagodzenia i adaptacji miast i obszarów wiejskich do zmian klimatu poprzez: zatrzymywanie wody deszczowej w miejscu opadu, zmniejszanie zanieczyszczenia powietrza, łagodzenie efektu miejskiej wyspy ciepła, poprawę mikroklimatu, zmniejszanie ryzyka podtopień i zapobieganie suszy. Istotą prawidłowego funkcjonowania BZI jest ciągłość, jakość zagospodarowania, wielofunkcyjność i dostępność błękitno-zielonej przestrzeni. (Bergier T., Kowalewska A. [red.], Błękitno-zielona infrastruktura dla łagodzenia zmian klimatu – katalog techniczny, Ecologic Institute & Fundacja Sendzimira, Berlin – Kraków 2019)

2.9.c. Zaopatrzenie w ciepło i gaz

W zakresie zaopatrzenia w ciepło i gaz wskazuje się następujące kierunki działań:

1. Zaopatrzenie w gaz ziemny powinno odbywać się poprzez dystrybucyjną sieć gazową podwyższonego średniego, średniego i niskiego ciśnienia. Dopuszcza się prowadzenie sieci dystrybucyjnej na wszystkich terenach, zgodnie z zapisami planów miejscowych.
2. Docelowo sieć dystrybucyjna powinna objąć wszystkie miejscowości gminne w granicach ich zwartej zabudowy, a także tereny inwestycyjne. Zaopatrzenie w gaz wsi Kadłub i Osiek docelowo powinno odbywać się z sieci gazowej prowadzonej od strony gminy Kolonowskie.
3. Utrzymuje się istniejący gazociąg przesyłowy wysokiego ciśnienia DN 200 PN 4,0 MPa relacji Kędzierzyn Koźle – Zdzieszowice (rok budowy 1996) wraz z odgałęzieniem do stacji gazowej SG Strzelce Opolskie / SP Kronotex oraz:
   - dopuszcza się jego przebudowę i podniesienie ciśnienia do 6,3 MPa, przy czym docelowa szerokość strefy kontrolowanej nie może wykraczać poza obecny zasięg. Szerokość strefy kontrolowanej zgodnie z przepisami odrębnymi, lecz nie więcej niż 50 m, tj. po 25 m w obie strony od osi gazociągu (zgodnie z oznaczeniem na rysunku Studium);
   - dopuszcza się zmianę przebiegu gazociągu w niezbędnym zakresie, przy budowie obwodnicy południowej Strzelec Opolskich oraz przy skrzyżowaniach z innymi drogami i sieciami infrastruktury technicznej.
4. Utrzymuje się gazociąg przesyłowy wysokiego ciśnienia DN 500 CN[110] 4,0 MPa relacji Zdzieszowice – Tworzeń. Dopuszcza się jego przebudowę i zmianę ciśnienia, w tym budowę równoległego gazociągu (gazu ziemnego i/lub koksowniczego), przy czym docelowa szerokość strefy kontrolowanej nie może wykraczać poza obecny zasięg.
5. Planuje się budowę stacji gazowej na potrzeby Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach i Brzezinie.
6. Ustala się ograniczenie tzw. „niskiej emisji" poprzez zmniejszenie liczby pieców do spalania węgla w celach grzewczych.
7. Ustala się sukcesywne wprowadzanie alternatywnych metod zaopatrzenia w ciepło ze źródeł odnawialnych, szczególnie w obiektach publicznych oraz w zabudowie wielorodzinnej.

2.9.d. System zaopatrzenia w energię elektryczną

W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną wskazuje się następujące kierunki działań:

1. Utrzymuje się istniejące obiekty oraz sieć dystrybucyjną energii elektrycznej, w tym Główne Punkty Zasilania, stacje transformatorowe, linie elektroenergetyczne.

[110] Skróty PN oraz CN oznaczają ciśnienie nominalne, przy czym CN stanowi skrót od polskiej wersji językowej pojęcia. Skróty stosowane są wymiennie.

2. Ustala się budowę nowego Głównego Punktu Zasilania GPZ na obszarze Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach oraz budowę linii elektroenergetycznej 110 kV doprowadzającej energię z istniejącej sieci wysokich napięć 2x110 kV relacji Blachownia – Ozimek. Szczegółową lokalizację GPZ oraz przebieg doprowadzającej linii 110 kV należy ustalić w planie miejscowym.
3. Ustala się budowę stacji transformatorowych 15/0,4 kV dla poprawy zaopatrzenia odbiorców indywidualnych i przemysłu.
4. Wzdłuż przebiegu istniejących i planowanych linii elektroenergetycznych należy uwzględnić pasy technologiczne o szerokości dostosowanej do parametrów technicznych linii.

2.9.e. Rozwój energetyki odnawialnej

Rozwój energetyki odnawialnej w gminie Strzelce Opolskie planuje się w oparciu o:

1. Urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW oraz hybrydowe instalacje odnawialnych źródeł energii w rozumieniu ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2018 r. poz. 2389 z późn. zm.), których dopuszczalną lokalizację wraz ze strefami ochronnymi wskazano na rysunku Studium.
2. Urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii zaliczane do małych instalacji odnawialnych źródeł energii w rozumieniu ustawy o oze, o mocy przekraczającej 100 kW, których dopuszczalną lokalizację wskazano na rysunku Studium, przy czym dopuszczenie lokalizacji małych instalacji na wyznaczonych obszarach jest równoznaczne z wyznaczeniem ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, których zasięg nie może wykraczać poza teren lokalizacji instalacji.
3. Urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nieprzekraczającej 100 kW, w tym mikroinstalacje i małe instalacje odnawialnych źródeł energii, których lokalizację dopuszcza się na wszystkich terenach przeznaczonych pod zabudowę.

Na terenach wskazanych do lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW dopuszcza się produkcję energii ze wszystkich odnawialnych źródeł energii, z uwzględnieniem ograniczeń wprowadzonych dla poszczególnych obszarów, w tym:

- produkcję biogazu, w tym biogazu rolniczego i biogazu powstałego na oczyszczalni ścieków i składowisku odpadów oraz wytwarzanie na tym terenie energii elektrycznej i energii cieplnej z wykorzystaniem wyprodukowanego na miejscu biogazu – poprzez budowę biogazowi o mocy powyżej 100 kW,
- produkcję energii elektrycznej i cieplnej z wykorzystaniem energii geotermalnej, słonecznej, wiatrowej i wodnej oraz biomasy w instalacjach odnawialnych źródeł energii do tego przeznaczonych,
- produkcję energii w wysokosprawnej kogeneracji (elektrociepłownia),
- produkcję energii w hybrydowych instalacjach odnawialnych źródeł energii w rozumieniu ustawy o odnawialnych źródłach energii.

Należy podkreślić, że realizacja przedsięwzięć z zakresu energetyki wiatrowej będzie możliwa, jeżeli ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wykonana m.in. w oparciu o przeprowadzony monitoring awifauny i chiropterofauny (wykonany zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie wytycznymi), wykaże brak negatywnego oddziaływania na te grupy zwierząt.

Priorytetowymi źródłami energii cieplnej wykorzystywanej w gminie Strzelce Opolskie powinna być ciepłownia w Strzelcach Opolskich, a w przypadku braku możliwości lub zasadności przyłączenia się do sieci ciepłowniczej, indywidualne źródła ciepła wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Na potrzeby indywidualne kierunkiem produkcji energii cieplnej powinno być wykorzystanie energii aerotermalnej, geotermalnej i słonecznej oraz biomasy, przy użyciu pomp ciepła, gruntowych wymienników ciepła i kolektorów słonecznych, a także kotłów na biomasę. Na terenach wiejskich dopuszcza się budowę mikroinstalacji i małych instalacji do produkcji biogazu na obszarach zabudowy zagrodowej RM oraz na obszarach ośrodków produkcji rolnej RU, o mocy dopuszczonej na poszczególnych obszarach.

Priorytetowymi kierunkami produkcji energii elektrycznej na potrzeby indywidualne powinno być wykorzystanie energii słonecznej i energii wiatrowej w postaci paneli fotowoltaicznych i mikroturbin wiatrowych. Do produkcji energii elektrycznej dopuszcza się również budowę małych elektrowni wodnych.

Dopuszcza się produkcję energii elektrycznej i cieplnej w urządzeniach o łącznej mocy przekraczającej 100 kW zaliczanych do małych instalacji odnawialnych źródeł energii, umieszczonych na dachach, elewacjach oraz budynkach zlokalizowanych na wyznaczonych w Studium obszarach, w tym m.in. budynkach administracji, zakładów karnych, ochrony zdrowia, domach pomocy społecznej, szkołach, domach kultury, budynkach wielorodzinnych, obiektach usług handlu oraz produkcyjnych, składowych i magazynowych, a także na przekryciach/zadaszeniach parkingów.

~~Na obszarze zabudowy zagrodowej RM zlokalizowanej poza zwartą zabudową wsi oraz na obszarze produkcji rolnej RU dopuszcza się lokalizację wiatraków o wysokości całkowitej do 30 m i mocy urządzenia do 100 kW, a na wyznaczonych obszarach również w zakresie małych instalacji odnawialnych źródeł energii.~~[111]

Na terenie gminy dopuszcza się lokalizację magazynów energii.

2.9.f. Gospodarka odpadami

Gospodarkę odpadami należy prowadzić zgodnie z planem gospodarki odpadami przy uwzględnieniu następujących kierunków działań:

- ograniczanie ilości składowanych odpadów,
- organizację systemu punktów selektywnej zbiórki odpadów,
- unieszkodliwianie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym poprzez kompostowanie,
- odzysk odpadów opakowaniowych, wielkogabarytowych, budowlanych oraz odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- systematyczną likwidację i rekultywację dzikich wysypisk odpadów.

[111] Skreślenie na podstawie Rozstrzygnięcia Nadzorczego Wojewody Opolskiego Nr IN.I.742.8.2021.KM z dnia 4 czerwca 2021 r.

Ustala się zakaz składowania odpadów poza wyznaczonym do tego celu obszarem składowiska w Szymiszowie, przy czym dopuszcza się rekultywację terenów zdegradowanych z wykorzystaniem odpadów zgodnie z ustaleniami rozdziału III. 2.6.a oraz składowanie odpadów podlegających kompostowaniu.

Na terenie gminy nie dopuszcza się lokalizacji instalacji do termicznego przekształcania odpadów.

2.10. Obszary lokalizacji inwestycji celu publicznego

2.10.a. Obszary lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Do najważniejszych zadań służących realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym zaliczono:

1. Budowę dróg gminnych do nowo projektowanych terenów mieszkaniowych oraz dróg zapewniających spójność terytorialną z obszarami gmin sąsiednich, w szczególności drogi dojazdowej ze wsi Brzezina w kierunku osady Księży Las we wsi Olszowa w gminie Ujazd.
2. Sukcesywną przebudowę istniejących dróg gminnych do wymogów odpowiadających ich klasie technicznej.
3. Pełne uzbrojenie techniczne Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach i w Brzezinie w zakresie: dróg, wodociągów i kanalizacji, kanalizacji deszczowej oraz współpraca z dystrybutorami w zakresie uzbrojenia w energię elektryczną i gaz, w tym budowę GPZ wraz z doprowadzającą linią energetyczną 110 kV oraz stacji redukcyjno-pomiarowej gazu.
4. Rozbudowę sieci ścieżek rowerowych wraz z towarzyszącą im infrastrukturą.
5. Dalszą rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków oraz kontynuację budowy sieci kanalizacji sanitarnej.
6. Budowę sieci kanalizacji deszczowej (burzowej) wraz ze zbiornikami retencyjno-infiltracyjnymi, w szczególności na potrzeby odprowadzenia wód opadowych i roztopowych z terenów przemysłowych i dróg publicznych.
7. Adaptację do zmian klimatu poprzez inwestycje w błękitno-zieloną infrastrukturę, mikroretencję i małą retencję oraz wzmacnianie naturalnej retencji wód, a także utrzymywanie istniejących parków i zadrzewień oraz tworzenie nowych terenów zieleni, w szczególności na obszarach zabudowy mieszkaniowej.
8. Budowę zbiorników retencyjnych w rejonie wsi: Kadłub, Osiek, Grodzisko i Sucha.
9. Ochronę zasobów wód podziemnych poprzez ograniczenie możliwości eksploatacji kopalin w sposób wymagający odpompowywania wód oraz zwiększenie poziomu zagospodarowania wód pokopalnianych.
10. Dalsze prace nad poprawą atrakcyjności oraz zwiększeniem zakresu urządzeń sportowo-rekreacyjnych na terenie Parku Leśnego w Strzelcach Opolskich.
11. Opiekę nad zabytkami oraz rewaloryzację zabytkowych parków dworskich.
12. Rozbudowę cmentarza komunalnego w Strzelcach Opolskich.
13. Budowę lub adaptację istniejących obiektów na potrzeby dziennych domów opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych.

14. Rewitalizację obszaru centrum miasta Strzelce Opolskie, w tym Placu Myśliwca, Placu Stefana Żeromskiego wraz z otaczającą zabudową, terenu zamku wraz z otoczeniem, terenu dworca kolejowego wraz z placem dworcowym oraz ciągiem pieszo-rowerowym prowadzącym w kierunku dworca PKS i centrum miasta, a także zdegradowanych dzielnic mieszkaniowych na obszarze śródmieścia.
15. Rozbudowę i dywersyfikację bazy obiektów sportowych.

Dodatkowo, przez odpowiedzialne zgodnie z przepisami odrębnymi podmioty zewnętrzne, powinna zostać zrealizowana rekultywacja terenów zdegradowanych wyrobiska wapieni Strzelce Opolskie I.

Oprócz wymienionych wyżej zadań Gmina powinna dążyć do utrzymania istniejących obiektów, terenów i sieci infrastruktury technicznej oraz dróg mających znaczenie dla rozwoju lokalnego oraz dążyć do sukcesywnej poprawy ich jakości. Może również wprowadzać inne zadania publiczne o znaczeniu lokalnym na wszystkich obszarach, zgodnie z ich przeznaczeniem i zasadami zagospodarowania określonymi w Studium.

2.10.b. Obszary lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Zgodnie z obecnym stanem prawnym na obszarze województwa opolskiego nie istnieje program zadań służących realizacji celów publicznych o charakterze ponadlokalnym. W obowiązującym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego zostały zapisane zadania stanowiące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały wprowadzone do Studium (rozdział II.12) i wymagają uwzględnienia w planach miejscowych, w tym m.in.:

1. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Aglomeracji Strzelce Opolskie, w tym modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków w Strzelcach Opolskich (w trakcie realizacji).
2. Budowa instalacji doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych na składowisku odpadów – linia sortowania selektywnie zebranych odpadów komunalnych w Szymiszowie.
3. Z zakresu komunikacji drogowej:
   - budowa obwodnic miasta Strzelce Opolskie oraz wsi Sucha, Warmątowice, Błotnica Strzelecka, Płużnica Wielka w ciągu drogi krajowej nr 94,
   - budowa obwodnicy wschodniej miasta Strzelce Opolskie w ciągu drogi wojewódzkiej nr 426,
   - budowa trzeciego pasa ruchu na autostradzie A4.
4. Z zakresu komunikacji kolejowej – modernizacja/rewitalizacja linii kolejowej nr 175 relacji Strzelce Opolskie – Fosowskie – Kluczbork.
5. Z zakresu gospodarki wodnej – ochrona przed powodzią terenów wzdłuż rzeki Jemielnica we wsi Kadłub.
6. Z zakresu infrastruktury technicznej:
   - przebudowa gazociągów Kędzierzyn-Koźle – Zdzieszowice z odgałęzieniem do Strzelec Opolskich oraz Zdzieszowice – Tworzeń,
   - budowa stacji WN/SN GPZ Warmątowice wraz z dwutorową linią elektroenergetyczną 110 kV na potrzeby Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach i w Brzezinie.

2.11. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

Nie wyznacza się.

2.12. Obszary rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych

Lokalizację wielkopowierzchniowych obiektów handlowych rozumianych jako obiekty o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 wskazuje się na następujących terenach:

- na obszarze Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach,
- na obszarze Strzeleckiego Obszaru Gospodarczego obejmującego teren byłej fabryki maszyn rolniczych „Agromet" w Strzelcach Opolskich,
- w rejonie Osiedla Piastów Śląskich, przy ul. Kazimierza Wielkiego w Strzelcach Opolskich,
- na terenach inwestycyjnych (U, UP) przy ul. Dziewkowickiej, ul. Zakładowej i ul. 1 Maja w Strzelcach Opolskich,
- na terenach usługowych (U) w rejonie skrzyżowania drogi krajowej nr 94 i drogi wojewódzkiej nr 426, przy ul. Ujazdowskiej i ul. Stawowej w Strzelcach Opolskich,
- w rejonie ogrodów działkowych przy ul. Toszeckiej w Strzelcach Opolskich,
- na terenie położonym pomiędzy ul. Marka Prawego, ul. Kupiecką oraz ul. Plac Targowy.

2.13. Obszary przestrzeni publicznych

Jako obszary przestrzeni publicznych w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wskazuje się Rynek Miejski, w tym Plac Franciszka Myśliwca, plac z Pietą Śląską i ul. Rynek, Plac Stefana Żeromskiego, ul. Wojska Polskiego, ul. Ludową, ul. Grunwaldzką oraz w części ul. Jordanowską i ul. Bolesława Chrobrego. Dla powyższych obszarów wymagane jest opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz kształtowanie zgodnie z następującymi zasadami:

- nadanie reprezentacyjnego charakteru placom oraz prowadzącym do nich ulicom i ciągom komunikacji pieszej i pieszo-jezdnej na obszarze centrum zespołu staromiejskiego, w szczególności poprzez użycie wysokiej jakości materiałów budowlanych i wykończeniowych, wprowadzenie małej architektury, elementów rzeźbiarskich, zróżnicowanie poziomów i rysunek nawierzchni,
- dążenie do odtworzenia elewacji budynków zlokalizowanych wzdłuż pierzei Rynku w ich historycznym wyglądzie,
- kształtowanie zabudowy w sposób uwzględniający główne miejsca ekspozycji, w szczególności na obiekty zabytkowe,
- ograniczenie możliwości parkowania samochodów na obszarze Rynku Miejskiego i Placu Żeromskiego na rzecz kształtowania przestrzeni dostępnej dla ruchu pieszych lub przestrzeni typu woonerf odpowiadających strefom zamieszkania. Woonerf (*hol*. ulica do mieszkania, podwórzec miejski) jest przestrzenią publiczną, łączącą funkcje ulicy, parkingu, deptaku oraz strefy spotkań mieszkańców, o priorytecie ruchu pieszych i rowerzystów z

zachowaniem uspokojonego ruchu pojazdów i możliwości parkowania jednak bez wyodrębnionej jezdni i wyraźnego podziału na strefę ruchu kołowego i pieszego[112]. Jego celem jest stworzenie bezpiecznej dla pieszych, wielofunkcyjnej i ciekawie zagospodarowanej przestrzeni ulicy, na której mieszkaniec/użytkownik będzie chciał spędzić czas biorąc udział w wydarzeniach kulturalnych, korzystając z usług gastronomicznych lub w celach rekreacyjnych,

- wprowadzenie zieleni urządzonej o charakterze ozdobnym oraz izolowanie zielenią wysoką istniejących elementów degradujących krajobraz.

2.14. Obszary organizacji imprez masowych

Wyznacza się następujące obszary służące organizacji imprez masowych:

- Plac Myśliwca, ul. Rynek, Plac Stefana Żeromskiego w Strzelcach Opolskich,
- teren stadionu miejskiego oraz pozostałych placów sportowych i boisk, w tym boisk przyszkolnych,
- teren zamku i Parku Miejskiego w Strzelcach Opolskich.

Dopuszcza się inne tereny przeznaczone na ten cel w planach miejscowych, przy uwzględnieniu uciążliwości i zagrożeń mogących wystąpić podczas organizowanych imprez.

2.15. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na obszarze gminy Strzelce Opolskie znajdują się obszary i obiekty wymagające przeprowadzenia szczególnych działań polegających na rewitalizacji, rewaloryzacji, rehabilitacji lub innych kontrolowanych przekształceniach zmierzających do poprawy ich stanu technicznego, ładu przestrzennego, poprawy warunków środowiska oraz przywrócenia wysokiej wartości przestrzeni.

Do rewitalizacji wskazuje się obszar wyznaczony na rysunku Studium obejmujący:

- historycznie ukształtowany, zabytkowy układ urbanistyczny starego miasta, a w szczególności Plac Franciszka Myśliwca, ul. Rynek oraz Plac Stefana Żeromskiego, wraz z częścią zabudowy śródmiejskiej,
- obszar zamku i Małego Parku Miejskiego wraz z masztalarnią,
- plac przed dworcem kolejowym wraz z budynkiem dworca.

Dla wskazanych wyżej obszarów konieczne jest opracowanie projektów rewitalizacji ujmujących kompleksowo zagadnienia związane z możliwością i kierunkami przekształceń. Rewitalizacji powinny podlegać również inne tereny znajdujące się w stanie kryzysowym, spełniające wymogi przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2020 r. poz. 802 z późn. zm.), wyznaczone jako obszary zdegradowane ze względu na występowanie zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Rewaloryzacji przyrodniczej i technicznej wymagają zabytkowe parki dworskie w Kalinowie, Kalinowicach, Kadłubie, Płużnicy Wielkiej i Szymiszowie.

[112] Betlej M. , Radziejowska A., *Rozwój idei stref woonerf w Polsce na przykładzie miasta Łodzi*, „Autobusy" nr 6/2016, s. 68-74

Zasady i kierunki rekultywacji wyznaczonych na rysunku Studium:

- terenów zdegradowanych w wyniku prowadzonej obecnie działalności górniczej scharakteryzowano w rozdziale III. 2.3. dla obszarów przemysłu górniczego PG,
- terenów historycznie zdegradowanych przez górnictwo, kierunki rekultywacji należy ustalić zgodnie ze wskazanym w Studium kierunkiem przekształceń, w tym w kierunku rolniczym, leśnym, sportowo-rekreacyjnym, wodnym, a także usługowo-produkcyjnym.

W odniesieniu do obszaru zagrożenia geologicznego w Dziewkowicach, związanego z występowaniem naturalnych procesów geodynamicznych i zjawisk krasowych należy wykluczyć możliwość zabudowy terenu oraz wskazać kierunki przekształceń zapobiegające lub minimalizujące dalsze zagrożenie.

Nie są znane obszary wymagające remediacji, proces ten może jednak stanowić część innych procesów naprawczych prowadzonych na obszarach zdegradowanych, w tym na obszarach stwierdzonej szkody w środowisku lub historycznych zanieczyszczeń, zgodnie z przepisami odrębnymi.

2.16. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi

Na obszarze gminy Strzelce Opolskie nie występuje bezpośrednie zagrożenie powodzią w rozumieniu ustawy Prawo wodne. Nie został również wyznaczony obszar zagrożenia powodziowego. Należy jednak wskazać, że wody rzeki Jemielnica (Chrząstawa) na obszarze wsi Osiek i wsi Kadłub oraz wody rzeki Kobylec na obszarze wsi Jędrynie mogą powodować lokalne podtopienia w obrębie płaskich den dolinnych. W celu ochrony obszarów zabudowanych wsi przed podtopieniami wskazane jest utrzymanie dolin rzecznych jako niezabudowanych.

Na terenie wsi Kadłub, Osiek, Sucha i Grodzisko planuje się budowę zbiorników retencyjnych na potrzeby zabezpieczenia wody w rolnictwie. Dokładna lokalizacja powinna nastąpić po wykonaniu szczegółowych badań hydrologicznych.

W związku z postępującymi zmianami klimatu oraz wynikającymi z nich gwałtownymi zjawiskami pogody, w tym nawalnymi deszczami oraz okresami długotrwałej suszy, konieczne jest prowadzenie działań zmierzających do adaptacji do zmian klimatu, w tym poprzez działania polegające na wzmacnianiu mikroretencji oraz wprowadzaniu rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury.

2.17. Tereny zamknięte

Na terenie gminy Strzelce Opolskie występują tereny zamknięte w rozumieniu ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne, do których zalicza się magistralną linię kolejową nr 132 relacji Bytom – Wrocław Główny oraz tereny nieczynnej linii kolejowej nr 175 na odcinku Strzelce Opolskie – Fosowskie.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 pkt 15 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa się jedynie granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych, natomiast kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej należy do zadań wojewody będącego przedstawicielem Rady

Ministrów w terenie. Wyjątek od powyższej reguły stanowią tereny zamknięte ustalane przez ministra właściwego do spraw transportu, tj. tereny linii kolejowych.

Zgodnie z wytycznymi Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla linii kolejowych zaliczonych do terenów zamkniętych należy wprowadzić zapisy umożliwiające ich modernizację, przebudowę i odbudowę, natomiast dla obszarów sąsiadujących należy w szczególności wprowadzić zapisy nakazujące:

- zapewnienie dostępu komunikacyjnego do terenu zamkniętego,
- uwzględnienie potencjalnych uciążliwości związanych z funkcjonowaniem linii kolejowej, w tym hałasu, drgań itp.,
- lokalizowanie w sąsiedztwie linii kolejowej funkcji, które nie będą wywoływały konfliktów przestrzennych.

Dla przebiegających przez obszar gminy Strzelce Opolskie linii kolejowych stanowiących tereny zamknięte, wyszczególnionych w rozdz. II.11., ustala się kierunki przekształceń i rozwoju zgodnie z rysunkiem Studium, w tym poprzez utrzymanie funkcji komunikacji kolejowej jako wiodącej oraz dopuszczenie przekształcenia na funkcje usługowe, produkcyjne, składowe i magazynowe, komunikacji drogowej, a także w przypadku obiektów istniejących – na funkcje mieszkaniowe.

2.18. Obszary, dla których istnieje obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynikający z przepisów odrębnych, w odniesieniu do obszaru gminy Strzelce Opolskie występuje w następujących sytuacjach:

- dla obszarów wyznaczonych pod rozwój zabudowy, wymagających uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz gruntów leśnych na cele nieleśne (art. 7 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych),
- dla projektowanych i poszerzanych cmentarzy (art. 3 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych),
- dla obszarów, na których przewiduje się realizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym, wojewódzkim i powiatowym (art. 44 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym),
- dla obszarów przestrzeni publicznych wyznaczonych w studium (art. 10 ust. 2 pkt 8 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym),
- dla obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości (art. 10 ust. 2 pkt 8 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym),
- dla obszarów lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 (art. 10 ust. 3a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym),
- dla obszarów dopuszczonej lokalizacji wiatraków o mocy większej niż moc mikroinstalacji (art. 3 ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych).

W Studium nie wyznacza się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości wymagających sporządzenia planów miejscowych. Natomiast na wyznaczonym w Studium obszarze przestrzeni publicznej istnieje obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, zatem nałożony ustawowo obowiązek jest spełniony.

2.19. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wójt, burmistrz albo prezydent miasta ocenia postępy w opracowaniu planów miejscowych oraz opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń Studium.

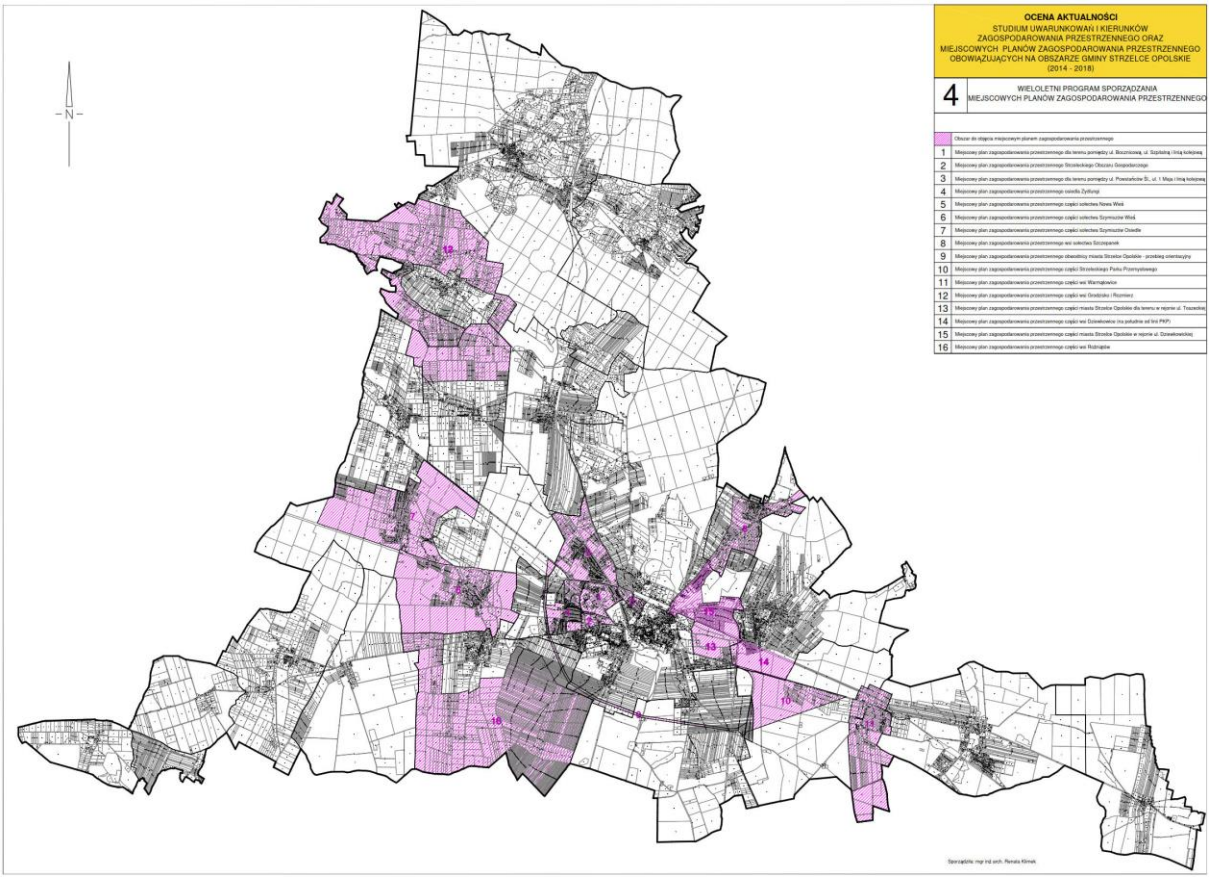

Rycina 33. Wieloletni program sporządzania planów miejscowych

W opracowanym przez Burmistrza Strzelec Opolskich „Wieloletnim programie sporządzania planów miejscowych" na lata 2019-2023 wskazano do realizacji następujące plany:

1) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu pomiędzy ul. Bocznicową, ul. Szpitalną i linią kolejową w Strzelcach Opolskich (uchwalony w 2019 r.),
2) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Strzeleckiego Obszaru Gospodarczego w Strzelcach Opolskich,

3) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu pomiędzy ul. Powstańców Śląskich, ul. 1 Maja i linią kolejową w Strzelcach Opolskich,
4) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla Zydlungi – rejon ul. Strzelców Bytomskich,
5) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części sołectwa Nowa Wieś,
6) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części sołectwa Szymiszów Wieś,
7) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części sołectwa Szymiszów Osiedle,
8) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Szczepanek,
9) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obwodnicy miasta Strzelce Opolskie,
10) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części Strzeleckiego Parku Przemysłowego,
11) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Warmątowice,
12) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Grodzisko i Rozmierz,
13) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta Strzelce Opolskie dla terenu w rejonie ul. Toszeckiej,
14) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Dziewkowice (na południe od linii kolejowej),
15) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta Strzelce Opolskie w rejonie ul. Dziewkowickiej,
16) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Rożniątów (dla obszarów lokalizacji obiektów inwentarskich oraz w rejonie osady Groszów).

Sporządzenie planu miejscowego będzie również niezbędne dla obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. Na obecnym etapie nie wyznacza się jednak takich obszarów ze względu na przyjętą w Studium zasadę ochrony gruntów rolnych klas I-III przed zabudową oraz dopuszczone etapowanie sporządzania planów miejscowych, co pozwoli na uniknięcie przeznaczania pod zabudowę gruntów rolnych najwyższych klas bonitacyjnych.

Powyższy wykaz nie ma charakteru zamkniętego i nie wyklucza przystąpienia przez Radę Miejską do sporządzania innych planów miejscowych jeżeli będzie to uzasadnione względami społecznymi, gospodarczymi czy też wyniknie z aktów prawnych bądź dokumentów o charakterze zewnętrznym. W celu realizacji zasady kształtowania ładu przestrzennego istotne jest sporządzenie planów miejscowych dla obszarów, które dotychczas go nie posiadają, w tym również położonych poza zwartą zabudową. Pozwoli to na ograniczenie rozpraszania zabudowy będącej wynikiem wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, jak również wydawania decyzji dla lokalizacji instalacji fotowoltaicznych na gruntach rolnych.

ROZDZIAŁ IV.
UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

Niniejsze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Strzelce Opolskie sporządzone zostało w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Stanowi ono nowy dokument, przy czym utrwala dotychczasową strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy. Celem opracowania jest aktualizacja polityki przestrzennej na obszarze gminy oraz dostosowanie zapisów tekstowych i graficznych Studium do wymogów aktualnie obowiązujących aktów prawnych. Zakres i układ treści dostosowano do zapisów ww. ustawy oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Korekta Studium oraz częściowe powtórzenie procedury są wynikiem Rozstrzygnięcia Nadzorczego Wojewody Opolskiego Nr IN.I.742.8.2021.KM z dnia 4 czerwca 2021 r., które uchyliło część zapisów Uchwały Nr XXXV/293/2021 Rady Miejskiej w Strzelcach Opolskich z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Strzelce Opolskie", w tym cały teren o symbolu PG, w którym ujawnione były złoża „Rożniątów" i „Rożniątów 1" oraz część zapisów dotyczących eksploatacji kopalin i odnawialnych źródeł energii w zakresie elektrowni wiatrowych. Rozstrzygnięcie skutkowało koniecznością wprowadzenia nowych kierunków zagospodarowania przestrzennego na rysunku Studium dla przedmiotowego terenu. Zmiany wprowadzone na rysunku Studium są ograniczone przestrzennie do obszaru uchylenia, natomiast zmiany w tekście wynikają z treści rozstrzygnięcia.

Przy sporządzaniu Studium rozpatrzono uwarunkowania określone w art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w szczególności wynikające ze stanu środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego, powiązań komunikacyjnych, poziomu wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, dotychczasowego przeznaczenia i zagospodarowania terenu, a także uwzględniono planowane przedsięwzięcia o charakterze lokalnym, regionalnym i krajowym. Sporządzono również bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, który zestawiono z potrzebami i możliwościami rozwoju gminy, w tym w szczególności w odniesieniu do prognoz demograficznych.

Na podstawie dokonanej diagnozy stanu oraz zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Gminy w Studium wyznaczono pożądane kierunki rozwoju przestrzennego miasta i gminy Strzelce Opolskie, uznając za cele nadrzędne:

1. Wykorzystanie walorów gminy dla jej rozwoju gospodarczego, w tym poprzez wspieranie atrakcyjności inwestycyjnej, rozwój przedsiębiorczości, rozwój rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz atrakcyjną ofertę turystyczną i sportowo-rekreacyjną.
2. Sukcesywny wzrost jakości życia mieszkańców gminy, poprzez rozwój usług zdrowia, opieki społecznej, edukacji, sportu oraz poprawę bezpieczeństwa.
3. Rozwój infrastruktury technicznej, gospodarczej i społecznej oraz wspieranie rozwoju mieszkalnictwa i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska.
4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego, w tym poprzez poprawę dostępności i jakości usług publicznych oraz budowanie społeczeństwa obywatelskiego.

W nawiązaniu do przyjętych celów w Studium wyznaczono następujące główne kierunki przekształceń i rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz kierunki zagospodarowania obszarów funkcjonalnych:

1. Weryfikacja istniejących oraz ustalenie nowych granic stref funkcjonalno-przestrzennych uwzględniających wymogi formalno-prawne oraz nowe potrzeby społeczno-gospodarcze gminy.

2. Rozwój terenów przemysłowych i usługowo-produkcyjnych z uwzględnieniem zasady strefowania uciążliwości oraz zrównoważonego rozwoju.
3. Rozwój terenów przemysłu górniczego z uwzględnieniem potrzeby ochrony udokumentowanych złóż kopalin.
4. Wskazanie obszarów przewidzianych do zabudowy i wyłączonych spod zabudowy na podstawie przeprowadzonych analiz, bilansów i prognoz.
5. Tworzenie systemu przyrodniczego gminy obejmującego różne formy terenów zieleni (objęte ochroną, urządzone, nieurządzone i o specjalnym przeznaczeniu) oraz powiązanie ich z innymi strefami funkcjonalnymi.
6. Kontynuacja i weryfikacja oraz wskazanie nowych obiektów oraz obszarów cennych pod względem przyrodniczym, postulowanych do objęcia prawną formą ochrony przyrody.
7. Kontynuacja i weryfikacja oraz wskazanie nowych obszarów postulowanych do objęcia ochroną konserwatorską.
8. Kontynuacja i weryfikacja założeń rozwoju układu komunikacji i systemu infrastruktury technicznej.
9. Rozwój energetyki opartej o odnawialne źródła energii.

Dla realizacji określonych powyżej celów oraz kierunków przekształceń i rozwoju na obszarze gminy przewidziano następujące rozwiązania planistyczne:

1. Utrzymano wyznaczone w obowiązującym dotychczas Studium obszary przeznaczone w pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną, nie planując jednak nowych terenów poza lokalnym uzupełnieniem istniejącej zabudowy i niewielkiej korekty obecnego zainwestowania, przy czym ze względu na negatywne trendy demograficzne, możliwości finansowe gminy oraz potencjalną uciążliwość zrezygnowano z terenów mieszkaniowych w bezpośrednim sąsiedztwie obwodnicy południowej miasta oraz terenów mieszkaniowych położonych na zapleczu istniejącej zabudowy pomiędzy ul. Kozielską i ul. Mostową a Parkiem Miejskim.
2. Utrzymano istniejące tereny przemysłowe, w tym: przynależne do Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, obszar w rejonie ciepłowni miejskiej, obszar w rejonie ul. Gogolińskiej (były Agromet) w Strzelcach Opolskich.
3. Utrzymano wyznaczone w obowiązujących dokumentach planistycznych tereny przemysłowe zlokalizowane na obszarze Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach i w Brzezinie, w obrębie których dopuszczono lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, a także na części obszaru: obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2, urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, w tym na wyodrębnionym fragmencie elektrownie wiatrowe o wysokości całkowitej do 120 m.
4. Wyznaczono nowe tereny usługowo-przemysłowe po wschodniej stronie ul. 1 Maja w Strzelcach Opolskich oraz w otoczeniu terenu górniczego „Szymiszów".
5. W zakresie rozwoju przemysłu górniczego:
   - utrzymano eksploatację kopaliny w aktualnych granicach obszaru górniczego „Strzelce Opolskie II",

- powiększono teren ~~eksploatacji~~[113] PG dla kopalni „Szymiszów" zgodnie z zasięgiem udokumentowanego złoża, z wydzieleniem pasa dolesień ZLd od strony miejscowości Szymiszów-Osiedle,
- wyznaczono nowe obszary PG na terenach obejmujących złoża „Rożniątów" i „Rożniątów 1",
- zmniejszono obszar dopuszczonej eksploatacji w granicach złoża „Strzelce Opolskie I".

6. Wskazano obszary dopuszczonej lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2.
7. Wprowadzono zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko na całym obszarze gminy z wyjątkiem obszarów przemysłowych P, obszarów przemysłu górniczego PG, obszarów infrastruktury technicznej i usług komunalnych IT oraz terenu produkcji rolnej w Brzezinie w zakresie obsady zwierzęcej. Przy czym dla części obszarów wprowadzono dodatkowe ograniczenia. Dopuszczono natomiast budowę dróg oraz sieci i obiektów infrastruktury technicznej zaliczanych do tej grupy przedsięwzięć, co może nastąpić w przypadku przebudowy dróg krajowych nr 94 (obwodnica) i nr 88 (poszerzenie o drugą jezdnię), a także w przypadku budowy obwodnicy wschodniej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 426. Utrzymano również przedsięwzięcia już istniejące, w tym m.in. autostradę, linię kolejową nr E 132, oczyszczalnię ścieków, składowisko odpadów oraz istniejące zakłady produkcyjne.
8. W zakresie ochrony przyrody:
   - wskazano obszary i obiekty objęte ochroną prawną na podstawie przepisów odrębnych, w tym Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny", rezerwaty przyrody, obszar Natura 2000, a także pomniki przyrody oraz objęte ochroną siedliska przyrodnicze,
   - wskazano obszary projektowanych form ochrony przyrody, w tym Parku Krajobrazowego „Dolina Małej Panwi", użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych, dla których określono zasady ochrony,
9. W zakresie ochrony środowiska:
   - wskazano projektowane zbiorniki małej retencji we wsiach: Kadłub, Osiek, Sucha, Grodzisko,
   - objęto ochroną doliny cieków wodnych stanowiące korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym i lokalnym,
   - objęto ochroną Główne Zbiorniki Wód Podziemnych nr 333, 335 i 327,
   - objęto ochroną grunty rolne I-III klasy bonitacyjnej wprowadzając na ich obszarze zakaz zabudowy niezwiązanej z rolnictwem.
10. W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków wskazano zabytki i stanowiska archeologiczne objęte ochroną prawną na podstawie przepisów odrębnych, a także wskazano do objęcia ochroną zabytki wpisane do gminnej ewidencji zabytków. Wprowadzono strefy ochrony konserwatorskiej obejmując nimi historyczny układ urbanistyczny starego miasta w Strzelcach Opolskich oraz fragmenty wsi cechujące się jednolitymi cechami zagospodarowania i układem przestrzennym.

[113] Skreślenie na podstawie Rozstrzygnięcia Nadzorczego Wojewody Opolskiego Nr IN.I.742.8.2021.KM z dnia 4 czerwca 2021 r.

11. W zakresie komunikacji wprowadzono zadania publiczne o znaczeniu ponadlokalnym polegające na budowie południowego obejścia miasta Strzelce Opolskie w ciągu drogi krajowej nr 94, przebudowę drogi krajowej nr 88 relacji Strzelce Opolskie – węzeł autostradowy Strzelce Opolskie do parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego oraz budowę obejścia obwodnicy wschodniej miasta Strzelce Opolskie oraz wsi Dziewkowice i Szczepanek, w ciągu drogi wojewódzkiej nr 426.
12. W zakresie komunikacji kolejowej Studium przewiduje wzmocnienie znaczenia magistralnej linii kolejowej nr E 132 na odcinku Opole – Katowice w przewozach pasażerskich oraz jej przebudowę do uzyskania parametrów pozwalających na osiągnięcie prędkości przejazdu 160 km/h oraz docelową odbudowę zamkniętej linii kolejowej nr 175 relacji Kędzierzyn Koźle – Strzelce Opolskie – Kluczbork.
13. W zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną przewidziano kontynuację sanitacji gminy, rozbudowę istniejącej sieci gazowej oraz jej docelowe doprowadzenie do wszystkich odbiorców przemysłowych i indywidualnych zlokalizowanych w mieście i na obszarach zwartej zabudowy wsi. Konieczne jest również sukcesywne uzbrajanie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.
14. Na potrzeby rozwoju Strzeleckiego Parku Przemysłowego w Warmątowicach i Brzezinie jako priorytet rozwoju utrzymano budowę infrastruktury technicznej, przy czym kluczową inwestycją jest projektowany GPZ wraz z budową dwutorowej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 2x110 kV. Działanie to wynika bezpośrednio z obowiązującego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego, stanowiąc realizację polityki przestrzennej w zakresie rozwoju gospodarczego województwa.
15. Wskazano konieczność kompleksowego rozwiązania problemu odprowadzenia wód opadowych (burzowych) z terenów przemysłowych i usługowych.
16. Polityka przestrzenna gminy w zakresie rozwoju energetyki odnawialnej została oparta o:
    - energię słoneczną – poprzez rozwój i propagowanie wykorzystywania energii słonecznej do celów gospodarczo-bytowych, jak również dopuszczenie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW na terenach wyznaczonych do tego celu na rysunku Studium,
    - energię wód i ziemi do celu pozyskania ciepła poprzez pompę ciepła, z dopuszczeniem lokalizacji małej elektrowni wodnej,
    - na wszystkich terenach przemysłowych P, terenach produkcji energii PE oraz części terenów usługowo-produkcyjnych UP dopuszczono lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, przy czym dla instalacji wykorzystujących do produkcji energii elektrycznej energię wiatru wprowadzono ograniczenie ~~wysokości całkowitej do 30 m, przy uwzględnieniu wymogów w zakresie odległości od zabudowy mieszkaniowej wynikających z przepisów odrębnych~~[114],
    - na wyznaczonych dwóch obszarach dopuszczono lokalizację wiatraków o wysokości całkowitej do 120 m,

[114] Ibidem

- na wyznaczonych obszarach dopuszczono na potrzeby własne lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW w zakresie małych instalacji[115].

17. W zakresie infrastruktury społecznej wskazano potrzebę zwiększenia dostępności obiektów na potrzeby opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych.
18. Wskazano konieczność rewitalizacji wyznaczonych obszarów miasta.

Ustalenia Studium po ich wprowadzeniu do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pozwolą na prowadzenie spójnej polityki przestrzennej w celu osiągnięcia ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju gminy.

[115] Na podstawie Rozstrzygnięcia Nadzorczego Wojewody Opolskiego Nr IN.I.742.8.2021.KM z dnia 4 czerwca 2021 r. z rodzajów instalacji odnawialnych źródeł energii wykluczone zostały instalacje wykorzystujące energię wiatru o mocy większej niż moc mikroinstalacji.

WYKAZ TABEL

Tabela 1. Zestawienie powierzchni obrębów ewidencyjnych 31

Tabela 2. Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków 109

Tabela 3. Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do gminnej ewidencji zabytków 112

Tabela 4. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków 132

Tabela 5. Wykaz stanowisk archeologicznych z terenu gminy Strzelce Opolskie 132

Tabela 6. Ludność. 150

Tabela 7. Liczba ludności gminy Strzelce Opolskie według miejscowości 152

Tabela 8. Prognoza ludności według ekonomicznych grup wieku i płci na 2030 r. 155

Tabela 9. Poziom wykształcenia ludności powiatu strzeleckiego w 2011 r. 156

Tabela 10. Pracujący [a] według płci 157

Tabela 11. Wskaźniki zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych w gminie Strzelce Opolskie 158

Tabela 12. Prognoza wielkości mieszkaniowego zasobu gminy 159

Tabela 13. Przedszkola publiczne w gminie Strzelce Opolskie 163

Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej[a] w rejestrze REGON na 10 tys. ludności 169

Tabela 15. Podmioty gospodarki narodowej[a] w rejestrze REGON według sekcji 171

Tabela 16. Stan pogłowia i obsada zwierząt gospodarskich na terenie gminy Strzelce Opolskie 174

Tabela 17. Gminy zasób nieruchomości 179

Tabela 18. Wykaz dróg powiatowych 183

Tabela 19. Wykaz powiatowych ulic miejskich 184

Tabela 20. Wykaz ulic w ciągu dróg powiatowych 184

Tabela 21. Wykaz dróg gminnych 185

Tabela 22. Pobór wód z ujęć gminy Strzelce Opolskie 196

Tabela 23. Wykaz stref ochrony pośredniej ujęć wody 196

Tabela 24. Powierzchnie obszarów predysponowanych do lokalizacji elektrowni wiatrowych w gminie Strzelce Opolskie ... 210

Tabela 25. Dochody własne i wydatki inwestycyjne[a] budżetów gminy Strzelce Opolskie na 1 mieszkańca 222

Tabela 26. Dochody i wydatki budżetów gminy Strzelce Opolskie 222

Tabela 27. Obszary zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej [ha brutto] 226

Tabela 28. Chłonność terenów niezabudowanych położonych na obszarach zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej 228

Tabela 29. Chłonność obszarów niezabudowanych przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę 232

Tabela 30. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę 234

Tabela 31. Zestawienie powierzchni objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego 237

Tabela 32. Wykaz działek na których usytuowane są linie kolejowe uznane za tereny zamknięte 239

Tabela 33. Kierunki przekształceń i rozwoju w podziale na strefy 266

Tabela 34. Kierunki zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla obszarów zamieszkania 275

Tabela 35. Kierunki zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla obszarów usługowych 279

Tabela 36. Kierunki zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla obszarów koncentracji przemysłu oraz infrastruktury technicznej 283

Tabela 37. Kierunki zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla obszarów zieleni 289

Tabela 38. Kierunki zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla obszarów rolniczych 291

Tabela 39. Kierunki zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla obszarów leśnych 295

Tabela 40. Parametry i wskaźniki urbanistyczne 297

WYKAZ RYCIN

Rycina 1. Podział gminy Strzelce Opolskie na obręby ewidencyjne 30

Rycina 2. Regionalizacja fizycznogeograficzna gminy Strzelce Opolskie wg J. Kondrackiego 32

Rycina 3. Typy krajobrazów naturalnych gminy Strzelce Opolskie 35

Rycina 4. Wyrys z mapy geologicznej Polski. 37

Rycina 5. Udokumentowane złoża kopalin oraz obszary i tereny górnicze w gminie Strzelce Opolskie 39

Rycina 6. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych dla terenu gminy Strzelce Opolskie 42

Rycina 7. Jednolite części wód podziemnych w rejonie gminy Strzelce Opolskie 44

Rycina 8. Wody powierzchniowe i podziemne gminy Strzelce Opolskie 45

Rycina 9. Mapa drzewostanów leśnych 62

Rycina 10. Rozmieszczenie lasów wodochronnych. 64

Rycina 11. Rozmieszczenie obszarów chronionych na terenie gminy Strzelce Opolskie 67

Rycina 12. Obszary położone w pasie 100 m od brzegów cieków wodnych 83

Rycina 13. Korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym 87

Rycina 14. Ostoje CORINE Biotopes na obszarze województwa opolskiego 90

Rycina 15. Gęstość zaludnienia. 150

Rycina 16. Ruch naturalny ludności. 151

Rycina 17. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku według miejscowości 153

Rycina 18. Ludność według płci i wieku 154
Rycina 19. Struktura wykształcenia mieszkańców powiatu strzeleckiego według płci 157
Rycina 20. Struktura placówek przedszkolnych w gminie Strzelce Opolskie 164
Rycina 21. Struktura podmiotów gospodarki narodowej[a] w rejestrze REGON według sekcji 170
Rycina 22. Struktura użytkowania gruntów w gminie Strzelce Opolskie 175
Rycina 23. Struktura przestrzenna użytkowania gruntów w gminie Strzelce Opolskie 175
Rycina 24. Położenie terenu inwestycyjnego w Warmątowicach 176
Rycina 25. Struktura własności w gminie Strzelce Opolskie 179
Rycina 26. Mapa dostępu do szerokopasmowego internetu 193
Rycina 27. Mapa dostępu do sieci telekomunikacyjnych na obszarze gminy Strzelce Opolskie. 194
Rycina 28. Struktura przestrzenna miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Strzelce Opolskie 237
Rycina 29. Lokalizacja terenów zamkniętych w gminie Strzelce Opolskie 239
Rycina 30. Postulowane inwestycje celu publicznego. 241
Rycina 31. Wyrys z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego. Polityka przestrzenna. 255
Rycina 32. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy 264
Rycina 33. Wieloletni program sporządzania planów miejscowych 321